Mothanis Chari

A. CORN. CELSUS

DE

RE MEDICA.

ACCESSURUS

INDEX VOCABULORUM OMNIUM, et cujuscunque ad Rem pertinentis More

DICTIONARII.

In usum HUMANITATIS et MEDICINE studiosorum.

GLASGUÆ:

Excudebat GULIELMUS BELL.

Veneunt apud Foulis, Gilmour, et Duncan:
Edinburgi, Kincaid et Bell, Balfour, Fleming, Drummond, et Donaldson: Londini,
apud Eundem, Millar, et Wilson.

MDCCLXVI.

2021609/5463.D.A

T G

ADIGHM DA

Terrette arriva

IN DIVI You and so our country, and

DICTIONARIT

to office to minimaria addicateria ficilia folialia

Vaccute aged. Fourts. Creamons. C. Carrieron. V. Carrieron

VIRIS amplissimis et literatissimis Civitatis nostrae GLASQUENSIS, MEDICIS, CHIRURGICIS, et PHARMACEUTICIS, S. D.

A Ccurata CELSI Editio, diu inter Nos desiderata nunc demum in Lucem prodit. Vobis hoc Opusculum benigno Animo amplecti libeat; qui Celsi Vestigiis inhaerentes, aeque Victu, Medicamentis, et Manu, (ut Verbis Auctoris utar) assiduam curandis Morbis Operam datis: et hoc quantulum curandis dem Munusculum, Vobis a Fratre oblatum, Vestrae Societatis amantissimo, aequi bonique consulite.

Nemo est qui nesciat quantum in Arte nostra Celsus valuerit, quantum Medici ex illo Fonte Utilitatis indies hauriant; si medendi Rationem spectemus, et Institutiones ab illo traditas: si vero Sermonis Copia, et Verborum Elegantia perpendatur, quantum hac in Parte caeteris sit praeserendus etiam Grammatici satentur, et unusquisque purae Latinitatis Cultor.

Ego, quantum in me situm suerat, Celsum Vobis trado Erroribus expurgatum, et Praelo accuratissimo subjectum; ne Vobis unquam desit quo probentur in Arte nostra Candidati, instruantur Tyrones, et quo a Puero (ut aiunt) etiam in Scholis Grammaticis Ars longa inchoetur. Liceat ergo Patres, Fratres, et Filii amantissimi, hanc novam Celsi Editionem Vestrae Tutelae et Patrocinio consecrare in perpetuum Amoris et Benevolentiae Testimonium.

Obsequentissimus Frater,
et cupidissimus Medicinae Cultor,

ANDREAS MORRIS, M. D.

INDEX CAPITUM

CELSI MEDICINAE.

Pa	g.
ORNELIUS Celfus Caio Julio Callifto, S. D.	ki
Cornelius Celfus Pullio Natali, S. D.	vi
LIBER I	
	I
	5
II. Quae imbecillis servanda sint.	
III. Observationes quaedam, prout res novae incidunt et con	-
porum genera, et fexus, et aetates, et tempora anni funt. I	
1V. De his quibus caput infirmum est. 2. V. De his, qui lippitudine, gravedine, distillatione, tonsi	5
	6
	7
	8
VIII. Quae agenda funt stomacho laborantibus. ibie	
1X. Quid observandum sit dolore nervorum laborantibus. 2	9
X. Observatio in pestilentia.	0
LIBER SECUNDUS.	
the professional transfer of the contract of t	
I. De fignis et auxiliis communibus. Quae anni tempor	a,
quae tempestatum genera, quae partes aetatis, qual	12
corpora, vel tuta, vel morbis opportuna funt, et que valetudinis genus in quoquo timeri posset.	I
	6
TIT O	7
	8
	10
VI. De Indiciis mortis.	
VII. De notis quas aliquis in fingulis morborum generib	us
	14
	el
	50
	57
X. De fanguinis detractione per venas, aut cucurbitulas	
	63
CA	.r.

INDEX CAPITUM.

	Pag.
XII. De vomitu.	65
XIII. De frictione.	ibid.
XIV. De gestatione.	68
XV. De abstinentia.	.69
XVI. De fudore.	ibid.
XVII. Qui cibi potionesque, aut valentis aut mediae	aut
imbecillae materiae fint.	7.1
XVIII. Quae natura ac proprietas cujusque rei sit, qua	
of cimur.	74
XIX. De his, quae stomacho idonea sint, quae res ali	
flomacho funt.	76
XX. De his, quae alvum movent, et adstringunt.	78
XXI. De his quae urinam movent.	79
XXII. De his quae ad fomnum apra funt.	ibid.
XXIII. De his quae materiam evocant.	ibid.
LIBER TERTIUS.	A.18)
I. De Morborum generibus.	81
II. Quomodo morbi cognoscuntur, et an increscant, ar	AND THE RESERVE OF THE PARTY OF
nuantur, et qua ratione ab initio, qui languere in	
curari debeat.	82
III. De Febrium generibus.	84
IV. De Curationum diversis generibus.	86
V. De Febrium speciebus, et singularum curationibus	ECONOMICS AND STREET
primo, quando cibus febricitantibus dandus sit.	90
VI. Quando potiones febricitantibus dari expediat.	93
VII. Quomodo pestilentes febres curari debeant.	97
VIII. Curatio femitertianae febris quae ήμιτριταίος dicitu	r. 00
IX, Curatio lentarum febrium.	ibid.
X. Remedia in febribus ad capitis dolorem, et praecordi	
inflammationem, et ariditatem, et scabritiem linguae.	100
XI. Remedia contra frigus quod febrem praecedit.	101
XII. Curatio horroris in febribus.	102
XIII quotidianae febris.	104
XIV tertianae febris.	ibid.
XV quartanae febris.	105
XVI duarum quartanarum.	106
XVII quoridianae febris, quae ex quartana facta.	
	CAP.

INDEX CAPITUM.

CAP.	Pag.
XVIII. De tribus infaniae generibus: et primo de	
ratione, quae a Graecis operaris dicitur.	108
XIX. De Cardiacis.	112
XX. De Lethargicis.	115
XXI. De Hydropicis,	116
XXII. De Tabe, et ejus speciebus.	121
XXIII. De Comitiali morbo.	124
XXIV. De Regio morbo.	127
XXV. De Elephantia.	128
XXVI. De Attonitis, et eorum curatione.	129
XXVII. De Resolutione nervorum, vel paralysi.	ibid.
XXVIII. De fuppurationibus internis.	131
LIBER QUARTUS.	1377
I. De humani corporis interioribus fedibus.	1133
II. De Curationibus morborum, qui nafcuntur a cap	ite. 136
III. De Cervicis morbis.	141
IV. De Faucium morbis: et primum de Angina.	143
V. De Stomachi morbis.	149
VI. De Laterum deloribus.	152
VII. De Viscernm morbis: et primo, de Pulmone.	154
VIII. De Hepaticis, Jecinoris morbo et cura.	
IX. De Lienis morbo et curatione.	156
X. De Renum morbis, et curatione.	157
XI. De Intestinorum morbis: et primo de Cholera	a. 158
XII. De Coeliaco ventriculi morbo.	160
XIII. De Tenuioris intestini morbo.	161
XIV. De Morbo intestini plenioris.	162
XV. De Torminibus. XVI. De Laevitate intestinorum.	163
XVI. De Laevitate intestinorum.	164
XVII. De Lumbricis alvum occupantibus.	165
XVIII. De Tenesmo.	166
XIX. De Ventris fluxu.	ibid.
XX. De Vulvae morbo, et curationibus.	169
XXI. De Seminis nimià ex naturalibus profusione.	
XXII. Le Coxarum morbis, et curatione,	171
XXIII. De Genuum doloribus et cura.	172
XXIV. De Manuum et-pedum articulorum vitiis.	ibid.
XXV. De Refectione convalescentium a morbo.	174
Market Mile College Co	COR-

CORNELIUS CELSUS

CAIO JULIO CALLISTO, S. D.

TNTER maximos quondam habitus medicos He-10 rophilus, Cai Juli Caliste, fertur dixisse, medicamenta deorum immortalium manus esse: non sine ratione, ut mea fert opinio, prorfus, enim quod tactus divinus efficere potest, id præstant medicamenta usus experientia comprobata. Animadvertimus itaque 15 fæpe inter deliberationes contentionesque Medicorum auctoritate præcedentium, dum quaeritur quidnam faciendum, aut qua ratione succurrendum sit aegro, quosdam humiles quidem, et alioquin ignotos, revera peritiores, vel (quod fateri pudet) longe semo- 20 tos a disciplina medicinae, et ne assines quidem ejus professioni, medicamento essicaci dato protinus velut praesenti numine, omni dolore periculoque liberasse aegros. Quamobrem spernendi sunt quidem, qui medicinam spoliare student usu medicamentorum, 25 forsan non a medendo, sed a potentia, effectuque medicamentorum ita appellatam, Probandi autem funt, qui omnino fuccurrere periclitantibus student. Ego certe aliquoties magnum scientiae consequutus sum titulum, ex usu prospere datorum medicamentorum, 30 multofque ex eadem caufa non mediocrem gloriam tulisse memini, Est enim haec pars Medicinae vel maxime necessaria, certe antiquissima, et ob hoc primum celebrata atque illustrata; fiquidem verum est, antiquos herbis ac radicibus, corporis vitia curafie: 35 quia timidum genus mortalium inter initia non facile ferro ignique se committebat. Quod etiam nunc plerique faciunt, ne dicam omnes. Et nisi magna compulfi necessitate, ipsius falutis, non patiuntur sibi fieri

fieri, quae fanis vix toleranda funt. Cur ergo aliqui excludant medicinam de usu medicamentorum, non invenio, nifi ut detergant impudentiam fuam, five enim nullum experimentum ejus generis remediorum s habent, merito accufandi funt, quod tam negligentes in tam necessaria parte artis fuerint, sive experti quidem funt eorum utilitatem, denegant autem ufum, magis culpandi funt, qui crimine invidentiæ flagrant: quod malum quum omnibus animantibus invifum ro debeat esse, tum praecipue medicis, in quibus nisi plenus misericordiae, et humanitatis animus est, secundum iphus professionis voluntatem, hominibus, Diisque omnibus invisi debent esse, Idcirco ne hostibus quidem malum medicamentum dabit, qui facra-15 mento medicinae legitime est obligatus. Sed persequetur eos, cum res postulaverit, ut militans, et civis bonus omni modo, quia medicina non fortuna, neque personis aestimat homines, verum aequaliter omnibus implorantibus auxilia fua porrecturam et fuccurso furam fe pollicetur, nullique unquam nocituram profitetur. Hippocrates conditor nostrae professionis initia disciplinae a jurejurando tradidit, in quo sanctum est, ut ne praegnanti quidem medicamentum, quo conceptum excutitur, aut detur, aut demonstre-25 tur a quoquam medico; videlicet longe praeformans animos discentium ad humanitatem. Qui enim nefas existimaverit, spe dubia homines laedere, quanto scelestius perfecto jam nocere judicabunt? Magni ergo aestimavit nomen decusque medicinae conservare, 30 pio fanctoque animo quemque secundum ipsius propositum se gerentem; scientia enim sanandi, non nocendi est medicina: quae nisi omni parte sua plene excubat in auxilia laborantium, non praestat quam hominibus pollicetur misericordiam. Desinant ergo 35 qui prodesse afflictis, aut nolunt, aut non possunt alios quoque deterrere, negando aegris auxilia, quae per vim medicamentorum frequenter exhibentur. Etenim per gradus quosdam medicina laborantibus

fuccurrit. Nam primum cibis, ratione aptoque tem-

n

C

ic

fo

20

pore datis tentat prodeffe languentibus: Deinde fi ad hos non responderit curatio, ad medicamentorum decurrit vim. Potentiora enim haec et efficaciora quam cibi. Post ubi ne ad haec quidem cedunt difficultates adversae valetudinis, tunc coacta ad sectionem: vel ultimo ad uftionem venit. At Afclepiades maximus auctor medicinae negavit aegris danda medicamenta. Quidam enim hoc mendacio pro argumento utuntur. Poteram tamen, si verum id effet, dicere quid Asclepiades senserit, forsitan non 10 omnino in hanc partem animum intendit. Homo fane fuit qui parum feliciter se in hoc negotio gessit itaque non deterreor persona, cum re manifesta prodesse videor. Nunc vero cum impudenter quidam de eo mala comminiscantur, quid possum ultra dicere, 16 nifi quodammodo parricidium ac facrilegium eos committere qui haec dicunt? Ille enim febricitantibus, vitilfque praecipitibus correptis, quae oxypathe Graeci dicunt negavit medicamenta danda, quia cibo vinoque interdum apte dato remediari eos tu- 20 tius existimavit. Caeterum in libro qui Parasceuon, id est, Præparationum inscribitur, contendit ultimae fortis effe medicum, qui non ad fingula quaeque vitia binas ternasque compositiones, et expertas, et protinus paratas habeat. Vides ergo quam non pla- 25 ceat Asclepiadi usus medicamentorum? cui nisi plura ad unum quodque genus vitii medicamenta compofita habeat, non videtur dignus professione medicina. Sed ista licentia nomine tantummodo medicorum propter quorundam negligentiam latius processit. Ra- 30 ro enim aliquis priusquam se suosque tradit medico, diligenter de eo judicat, cum nemo ne imaginem fuam pingendam comittat, nisi probato prius artifici per quaedam experimenta, atque electo, habeat ne omnia pondera ac menfuras exactas, ne quid errorum in 35 rebus necessariis accidat: videlicet quia sunt quidam qui pluris alia quam seipsos æstiment. Ob quod sublata est unicuique studendi necessitas, et non solum antiquos auctores per quos confummatur professio, quidam

quidam ignorant, sed etiam comminisci falsa de ils audent. Ubi enim delectus non est personarum, sed eodem modo bonus maluíque habetur, disciplinae ac fectae observatio perit, quodque fine labore potest contingere, et in quo dignitatis atque utilitatis praestare videtur aequalitas, id unusquisque magis sequitur. Atque ut quisque vult facit etiam medicinam. Quosdam enim a perverso proposito nemo potest movere: et sane omnibus permisit liberum arbitrium no magnitudo professionis ejus. Multos itaque animadvertimus unius infirmitatis scientia, medici plenum nomen confecutos. Nos vero ab initio rectam viam fecuti, nihil prius in totius artis perceptione, quam homini permittitur, judicavimus. Quia ex hac omre nia commoda consecuturos nos existimabamus, non mediusfidius tam pecuniae aut gloriae cupiditate, quam ipsius artis scientiae. Magnum enim, et supra hominis naturam duximus, posse aliquem tueri, vel recuperare fuam, et uniuscujusque bonam valetudi-20 nem: itaque ut caeteris partibus disciplinae, ita huic quoque, quae per medicamenta virtutem fuam exhibet, curiose institimus, eo magis quod percipiebamus indies ex usu profectus ejus, quos interdum supra fidem et opinionem plurimorum exhibebamus. s Sed quid ultra opus est probare necessarium esse usum medicamentorum? praecipue tibi, quie quia percepisti utilitatem eorum, idcirco a me compositiones quasdam petiisti. Ego autem memor humanitatis tuae, candorisque animi tui, quem omnibus 30 quidem hominibus plenissime, mihi etiam peculiariter praestas, non solum quae desideras remedia; verum etiam si qua alia de expertis in præsenti habui, in hunc librum contuli, quem ad te misi. Cupio enim mediusfidius qua possum tuae in me tam perseve-35 ranti benovolentiae respondere, adjutus omni teme pore a te, praecipue vero istis diebus: Ut primum enim potuisti, non es passus cessare tuae erga me pietatis officium tradendo mea scripta Latina de medicinalibus, nostro Cæsari. Quorum potestatem tibi feceram, feceram, ut ipse prior legeres, simpliciterque indicares mihi quid fentires de iis. Plurimum enim judicio tuo tribuo. Tu porro candidiffimo animo, et erga me benevolentissimo, dignos nomine editionis, non verbis, fed re probafti, periculumque non minus e tui judicii quam ego stili propter me achisti, quo tempore divinis manibus enim tradendo confecrafti. Fateor itaque me gratias tibi agere, quod et prius quam rogareris confummasti amicissimo assectu vota mea, et quod contigit mihi favore tuo maturi-10 orem percipere studii hujus mei fructum ac voluptatem. Ignosces autem, si paucae tibi visae fuerint compositiones, et non ad omnia vitia scriptae: fumus enim, ut scis, peregre, nec sequitur nos nisi necessarius admodum numerus libellorum. Postea ie autem si et tibi videbitur, ad singula quaeque compositiones colligemus. Oportet enim copiam earum selectam habere, quoniam revera quædam magis quibusdam, et non omnes omnibus conveniunt, propter differentiam scilicet corporum, et affectio-29 num, quarum initium a capite faciemus (fummum enim et quafi primum locum hoc obtinet,) dantes operam ut simplicia remedia prima quæque ponamus. Interdum enim hæc efficaciora funt, quam ex pluribus composita medicamenta. Erit autem nota denarii 25 pro Græca drachma: aeque enim in libra denarii LXXXIV. apud nos funt, ficut drachmae apud Græcos incurrunt.

Ar non our state in the flow with a series of the constant of

and the second during the second

to an exportant a state of be mer a nome have

en letten klangen af Longe man er nikken blinkenstille Kristen), perse skrij (franzi fillet endå klangen punn Linden henrigen i kristen blingen konstitution

à

n

a

-1

ic

-

2-

u-

13.

Te

ia

ti-

ni-

us ri-

in

im

ve-

m.

diibi

m,

CORNELIUS CELSUS

PULLIO NATALL S.D.

ECTIS duobus libris compositionum Gracis. , Pulli Natalis, quos mififti mihi ut in Latinum rofermonem converterem, libenter parui tuae voluntati, dignos eos existimans quibus operam impenderem, quos plenos utilitatis comperi; alioqui excufaffem, ni me propositum haberet, nihil non dignum fublimi Romanorum majestate, de bono medicinae 15 artis splendidissime scribere, idque perennitati, et literis mandare. Habebit ergo et praesens tempus, et futura posteritas, in hoc perpetuae voluntatis meae curaeque gratifimum munus; fiquidem bona valetudine nihil est pulchrius. Dedi operam quan-20 tom potui, ut ad verbum transferrem, quae in Graecis medicinalibus reperi, nec necessariam curam cultus orationis putavi, quia rectius duxi proprietates nominum edere, et rem veram sub herbarum peregrinarum vocabulis explicare. Unum genus fateor acme translationis de industria declinasse, quo fere Graeci utuntur. in medicamentorum scripturis, omnia fecundam personam dirigentes. Ego vero in usum medicamentorum quae edidi, omnis boni gratia nullam malui quam infinitam inferere personam. 30 Admoneremque, nisi certum haberem te non ignorare, me hujusmodi bona utilitatis magis quam delectationis causa scripsisse. Graeci medici pondera medicamentorum ad drachmas ridigunt quae quia ad denarium nostrum conveniunt, (octaginta enim et 35 quatuor in libram incurrunt) pro nota Graecae drachmae quae est figura talis, Z; notam denarii Latinam, quam nosti, posui; id est hanc, *: et ad ejus pondus Graecas drachmas rediges. Et quando quae volui praefatus fum, nunc quae defideras explicabo. A. CORN.

A

C

CI

ta

n

A CORN CELSUS

DE

MEDICINA.

LIBER PRIMUS

INCIPIT.

T alimenta fanis corporibus Agricultura, fic fanitatem aegris Medicina promittit. Haec nufquam quidem non est, siquidem etiam imperitissimae gentes, herbas, aliaque prompta in auxilium vulnerum morborumque noverunt. Veruntamen apud Graecos aliquanto magis, quam in caeteris nationibus, exculta est, ac ne apud hos-quidem a prima origine, sed paucis ante nos feculis, utpote cum vetustissimus auctor Æsculapius celebretur. Qui quoniam adhuc rudem ro et vulgarem, hanc scientiam paulo subtilius excoluit, in deorum numerum receptus est. Hujus deinde duo filii, Podalirius et Machaon, bello Trojano ducem Agamemnonem fecuti, non mediocrem opem commilitonibus fuis attulerunt. Quos 15 tamen Homerus non in pestilentia, neque in variis generibus morborum aliquid attulisse auxilii, sed vulneribus tantummodo, ferro et medicamentis mederi solitos esse proposuit. Ex quo apparet, has

1-

1.

)-

e-

ra ia

et

ae

a-

18 ae o. N.

Ta

u

ra

in

ut

bi

CO

CO

nu

pa

in

tu

me

Ev

no

qu

eni

cui

qu

ex

partes medicinae folas ab his esse tentatas, easque esse vetustissimas. Eodem vero auctore disci potest, morbos tum ad iram deorum immortalium relatos esse, et ab iisdem opem posci solitam. Verique simile est, inter non multa auxilia adversae valetudinis, plerumque tamen eam bonam contigisse ob bonos mores, quos neque desidia, neque luxuria vitiarant. Siquidem haec duo corpora, prius in Graecia, deinde apud nos assisterunt, ideoque o multiplex ista medicina, neque olim, neque apud

alias gentes necessaria, vix aliquos ex nobis ad senectutis principia perducit. Ergo etiam post eos, de quibus retuli, nulli clari viri medicinam exercuerunt, donec majore studio literarum disciplina

15 agitari coepit, quae ut animo praecipue omnium necessaria, sic corpori inimica est. Primoque medendi scientia, sapientiae pars habebatur, ut et morborum curatio, et rerum naturae contemplatio sub iisdem auctoribus nata sit, scilicet his hanc maxime requirentibus qui corporum suorum robora

26 me requirentibus, qui corporum fuorum robora inquieta cogitatione, nocturnaque vigilia minuerant. Ideoque multos ex fapientiae professoribus peritos ejus fuisse accepimus, clarissimos vero ex his Pythagoram, et Empedoclem, et Democritum,

25 hujus autem, ut quidam crediderunt, discipulus Hippocrates Cous, primus quidem ex omnibus memoria dignis, a studio sapientiae disciplinam hanc separavit, vir et arte et facundia insignis. Post quem Diocles Carystiùs, deinde Praxagoras

30 et Chrysippus, tum Herophilus et Erasistratus sic artem hanc exercuerunt, ut etiam in diversas cu-

randi vias procefferint.

Iisdemque temporibus in tres partes medicina diducta est, ut una esset quae νιςτυ, altera quae 35 ΜΕΒΙζΑΜΕΝΤΙΣ, tertia quae ΜΑΝΟ mederetur. Prisnam διαιτητικήν, secundam φαρμακευτικήν, tertiam χειρυργικήν Graece nominaverunt. Ejus autem, quae νιςτυ morbos curat, longe clarissimi auctores etiam altius quædam agitare conati, rerum quoque naturae

b. Î.

que

test.

rela-

ique

rale-

gisse

ıxu-

is in

oque

pud

d fe-

eos.

exer-

plina

nium

me-

mor-

o fub

naxi-

obora

inue-

ribus

ro ex

itum,

pulus

nibus

linam

fignis.

agoras

us fic

as cu-

dicina

quae

eretur.

ertiam

i, quae

res eti-

uoque

aturae

naturae sibi cognitionem vendicaverunt, tanquam sine ea, trunca et debilis medicina esset. Post quos Serapion, primus omnium, nihil hanc rationalem disciplinam pertinere ad medicinam, professus, in usu et experimentis eam posuit. Quem sapollonius, et Glaucias, et aliquanto post Heraclides Tarentinus, et aliqui non mediocres viri secuti, ex ipsa professione se immensis, appellaverunt.

Sic in duas partes ea quoque quae VICTUE curat medicina divifa est, aliis rationalem artem, aliis 10 usum tantum sibi vendicantibus. Nullo vero quicquam post eos qui supra comprehensi sunt, agitante nisi quod acceperat, donec Asclepiades medendi rationem magna ex parte mutavit, ex cujus successoribus Themison, nuper ipse quoque quaedam 15 in senectute desexit. Et per hos quidem maxime viros salutaris ista nobis professio increvit,

Quoniam autem ex tribus midicinae partibus, ut difficillima, fic etiam clarissima est ea, quae morbis medetur, ante omnia de hac dicendum est. Et, 29 quia prima in ea dissensio est, quod alii sibi experimentorum tantummodo notitiam necessariam esse contendunt, alii, nisi corporum rerumque ratione comperta, non satis potentem usum esse proponunt, indicandum est, quae maxime ex utraque 25 parte dicantur, quo facilius nostra quoque opinio interponi possit.

lgitur hi, qui RATIONALEM medicinam profitentur, haec necessaria esse proponunt, Abditarum et morbos continentium causarum notitiam, deinde 30 Evidentium, post haec etiam Naturalium actionum, novissime Partium Interiorum.

ABDITAS caufas vocant, in quibus requiritur, ex quibus principiis nostra corpora sint, quid secundam, quid adversam valetudinem faciat. Neque 35 enim credunt, posse eum scire quomodo morbos curare conveniat, qui, unde hi sint, ignoret. Neque esse dubium, quin alia curatione opus sit, si ex quatuor principiis vel superans aliquid vel desi-

A 2

ciens

di

te

tre

bo

qu

nu

fic

qu

ve

ali

cu.

pu Si

ve:

COI

ne

cui

urg

ipf

C

bo

adl

far

rui

opt

cen

inc

ner

dui fus

ritu Ne

leat

eft,

vul

ciens adversam valetudinem creat, ut quidam ex sapientiae prosessoribus dixerint; alia, si in humidis omne vitium est, ut Herophilo visum est; alia, si in spiritu, ut Hippocrati; alia, si sanguis in eas venas, quae spiritui accommodatae sunt, transsunditur, et inslammationem, quam Graeci φλεγμονών nominant, excitat, eaque inslammatio talem motum essicit, qualis in sebre est, ut Erasistrato placuit; alia, si manantia corpuscula per invisibilia foramina subsistendo iter claudunt, ut Asclepiades

contendit. Eum vero recte curaturum, quem prima origo causae non sefellerit, neque vero insciantur, experimenta quoque esse necessaria, sed, ne ad haec quidem aditum seri potuisse, nisi ab ali-

15 qua ratione, contendunt. Non enim quidlibet antiquiores viros aegris inculcasse, sed cogitasse, quid maxime conveniret, et id usu explorasse, quod ante conjectura aliqua duxisset. Neque interesse, an pleraque nunc jam explorata sint, si a consilio ta-20 men coeperunt, et id quidem in multis ita se ha-

bere. Saepe vero etiam nova incidere genera morborum, in quibus nihil adhuc ufus oftenderit, et ideo necessarium sit animadvertere, unde ea coeperint, sine quo nemo mortalium reperire possit, cur

25 hoc, quam illo, potius utatur, et ob hace quidem in obscuro positas causas persequuntur.

EVIDENTES vero has appellant, in quibus quærunt, Initium morbi calor attulerit, an frigus? fames, an fatietas? et quae fimilia funt. Occurfurum enim 30 vitio dicunt eum qui originem non ignorarit.

NATURALES vero corporis actiones appellant, per quas fpiritum trahimus et emittimus, cibum potionemque, et affumimus, et concoquimus, itemque, per quas eadem haec in omnes membro-35 rum partes digeruntur. Tum requirunt etiam, Quare venae nostrae modo submittant se, modo attollant? Quae ratio somni, quae vigiliae sit? Sine quorum notitia, neminem putant vel occurrere, vel mederi morbis inter haec nascentibus, posse.

FX

b. I.

iex

mi-

alia,

eas

fun.

MOVNY

mo-

pla-

bilia

ades

pri-

nficid, ne

ali-

t anquid

d an-

le, an

io ta-

fe ha-

mor-

rit, et

coepe-

t, cur

e qui-

ærunt,

nes, an

enim

appelus. CI-

uimus,

embroetiam,

odo at-

t? Sinc

ere, vel

it.

Ex quibus quam maxime pertinere ad rem concocrro videtur, huic potifimum infiftunt; et. duce, alii, Erafistrato, atteri cibum in ventre contendunt; alii, Plistonico Praxagorae discipulo, putrescere; alii eredant Hippocrati, per calorem ci- ; bos concoqui; acceduntque Afclepiadis aemuli, qui, omnia líta vana et fupervacua effe, proponunt, nihil enim concoqui, sed crudam materiam, ficut affumpta est, in corpus omne diduci; et hacc quidem inter eos parum constant. Illud vero con- 10 venit, alium dandum cibum laborantibus, fi hoc; alium, il illud verum est. Nam si teritur intus, eum quaerendum elle, qui facillime teri possit. Si putrescit, eum, in quo hoc expeditissimum est. Si calor concoquit, eum, qui maxime calorem mo- 15 veat. At nihil ex his effe quaerendum, fi nihil concoquitur: ea vero fumenda, quae maxime manent qualia affumpta funt. Eademque ratione, cum spiritus gravis est, cum somnus aut vigilia urget, eum mederi polle arbitrantur, qui prius illa 20 ipia, qualiter eveniant, perceperit. Praeter hace.

Cum in far extoribus partibus et dolores et morborum varia genera nascantur, neminem putant his adhibere posse remedia quae ipie ignoret. Neceslarium ergo elle, incidere corpora mortuorum, eo- 23 rumque viscera atque intestina scrutari, Longeque optime fecille Herophilum et Eralistratum, qui nocentes homines, a regibus ex carcere acceptos, vivos inciderint, confiderarintque, etiam spiritu remanente, ea quae natura ante claufiffet, corumque po- 30 lituram, colorem, figuram, magnitudinem, ordinem, duritiem, mollitiem, laevorem, contactum, proceslus deinde fingulorum et recessus, et sive quid inferitur alteri, five quid partem alterius in le recipit. Neque enim, cum dolor intus incidit, feire quid do- 35 leat, eum qui, qua parte quodque vifcus intestinumre lit non cognoverit, neque curari id quod ægrum eft, posse ab eo, qui quid sit ignoret. Et cum per vulnus alicujus viscera patefacta funt, cum, qui

fanae

Ex

CL

OF

m

di

tei

no

on

pe

Via

qu

ex

era

tin

abf

qui

edi

nen

nen

ter

cxi

gen

refp

coe

falu

a fa

hon

nec

post

tam

expe

ie,

med

jam.

mor

nam

notu

gitar

fanae cujusque colorem partis ignoret, nescire, quid integrum, quid corruptum sit, ita ne succurrere quidem posse corruptis, aptiusque extrinsecus imponi remedia, compertis interiorum et sedibus et siguris, cognitaque eorum magnitudine, similesque, omnia quae sunt, rationes habere. Neque esse crudele, sicut plerique proponunt, hominum nocentium, et horum quoque paucorum suppliciis, remedia populis innocentibus seculorum omnium

Contra hi, qui se interprise ab Experientia nominant, evidentes quidem causas, ut necessarias, amplectuntur, obscurarum vero causarum et naturalium actionum quaestionem ideo supervacuam sesse contendunt, quoniam incomprehensibilis natura sit. Non posse vero comprehensi, patere ex eorum, qui de his disputarunt, discordia, cum de ista re, neque inter sapientiae professores, neque inter ipsos medicos conveniat. Cur enim potius alizo quis Hippocrati credat, quam Herophilo? Cur huic potius, quam Asclepiadi? Si rationes sequi velit, omnium posse videri non improbabiles? Si curationes, ab omnibus his ægros perductos esse ad sanitatem? Itaque neque disputationi, neque auctoritati

tem? Itaque neque disputationi, neque auctoritati 25 cujusquam sidem derogari oportuisse. Etiam sapientiae studiosos maximos medicos esse, si ratiocinatio hoc faceret, nunc illis verba superesse, deesse medendi scientiam. Differre quoque pro natura locorum, genera medicinae, et aliud opus esse Romæ, 30 aliud in Ægypto, aliud in Gallia. Quod si morbos

eæ causæ facerent, quæ ubique eædem essent, remedia quoque ubique eadem esse debuissent. Saepe etiam causas apparere, ut puta lippitudinis, vulneris, neque ex his patere medicinam. Quod si scientistam hanc non subjiciat evidens causa, multo minus eam posse subjicere, quae in dubio est. Cum

igitur illa incerta incomprehensibilis sit, a certis potius et exploratis petendum esse praesidium, id est, his, quae experientia in ipsis curationibus dor

cuerit,

b. I.

quid

rere

im-

is et

nilef-

eque

num

icus,

nium

no-

arias,

natu-

cuam

is na-

ere ex

ım de

ue in-

us ali-

r huic

velit,

iratio-

fanita-

coritati

n lapi-

iocina-

ffe me-

a loco-

Romæ,

morbos

, reme-

Saepe

vulne-

fi scien-

lto mi-

a certis

ium, id

ibus dor

cuerit, ficut in caeteris omnibus artibus, nam ne agricolam quidem aut gubernatorem disputatione, fed usu fieri. At, nihil istas cogitationes ad medicinam pertinere, eo quoque disci, quod, qui diversa de his senserint, ad eandem tamen fanita- ç tem homines perduxerint, id enim fecille, quia non ab obscuris causis, neque a naturalibus actionibus, quae apud eos diverfae erant, fed ab experimentis, prout cuique responderant, medendi vias traxerint. Ne inter initia quidem ab istis 10 quaestionibus deductam esse medicinam, sed ab experimentis. Aegrorum enim, qui fine medicis erant, alios propter aviditatem primis d'ebus protinus cibum affumpfiffe, alios propter fattidium abitinuisse, levatumque magis eorum morbum esse 15 qui abitinuerant, itemque alios in ipfa febre aliquid ediffe, alios paulo ante eam, alios post remissionem ejus, optime deinde his cellifle, qui post finem febris id fecerint, eademque ratione alios inter principia protinus usos esle cibo pleniore, alios 20 exiguo, gravioresque eos factos qui se implerent.

Hæc similiaque cum quotidie inciderent, diligentes homines notaffe, quae plerumque melius responderent, deinde aegrotantibus ea praecipere coepisse. Sic medicinam ortam, subinde aliorum 25 falute, aliorum interitu, perniciofa discernentem a falutaribus. Repertis deinde medicinae remediis, homines de rationibus corum differere coepifle, nec post rationem medicinam esse inventam, sed post inventam medicinam, rationem esse quaesi- 30 tam. Requirere etiam, fi ratio idem doceat quod experientia, an aliud. Si idem, fupervacuam efie, si aliud, etiam contrariam. Primo tamen remedia exploranda fumma cura fuiffe, nunc vero jam explorata effe, neque ulla aut nova genera 35 morborum reperiri, aut novam desiderari medicinam. Quod fi jam incidat mali genus aliquod ignotum, non ideo tamen fore medico de rebus cogitandum obscuris, sed eum protinus visurum,

cui

cui morbo id proximum fit, tentaturumque remedia fimilia illis, quae vicino malo faepe fuccurrerint, et per ejus similitudinem opem reperturum. Neque enim se dicere, consilio medicum on non egere, et irrationale animal hanc artem posse praestare; sed has latentium rerum conjecturas ad rem non pertinere, quia non interfit, quid morbum faciat, sed quid tollat. Neque ad rem pertineat quomodo, sed quid optime digeratur, sive 10 hac de causa concoctio incidat, five de illa; et sive concoctio sit illa, sive tantum digestio. Neque quaerendum esse, quomodo spiremus, sed, Quid gravem tardumque spiritum expediat? neque, quid venas moveat, sed, Quid quaeque motus genera 15 fignificent? haec autem cognosci experimentis. Et in omnibus ejusmodi cogitationibus in utramque partem differi posse, itaque ingenium et facundiam vincere, morbos autem, non eloquentia, fed remediis curari, quae fi quis elinguis ufu discreta 20 bene norit, hunc aliquanto majorem medicum futurum, quam fi fine ufu linguam fuam excoluerit. Atque ea quidem, de quibus est dictum, supervacua esse tantummodo, id vero quod restat etiam crudele, vivorum hominum alvum atque 25 praecordia incidi, et falutis humanae praefidem artem, non folum pestem alicui, sed hanc etiam atrociffimam inferre: cum praesertim ex his, quae tanta violentia quaerantur, alia non possint omnino cognosci, alia possint etiam fine scelere. Nam so colorem, lævorem, mollitiem, duritiem, fimiliaque omnia, non effe talia, inciso corpore, qualia integro fuerint. Tum quia, corporibus inviolatis, haec tamen metu, dolore, inedia, cruditate, laffitudine, et mille aliis mdiocribus affectibus faepe 35 mutantur, multo magis verifimile, interiora, quibus major mollities, lux ipfa nova fit, fub graviffimis vulneribus et ipfa trucidatione mutari. Neque quicquam effe stultius, quam quale quid vivo

homine est, tale existimare esse moriente, imo jam

no ho viv adi fae gla

m

di

cit

an vii

da

int fed not nit cer

ato

hoo rian cur tur

ofte

con fint xin opi ren

tias lice hac dan

quo ger: con

mortuo.

ib. I.

re-

ccur-

ertu-

icum

poste

as ad

mor-

pertifive

et live

Veque

Quid

, quid

renera

is. Et

amque

cundi-

ia, fed

ifcreta

um fu-

oluerit.

m, fu-

restat

atque

efidem

s, quae

t omni-Nam

niliaque

lia inte-

violatis,

ate, laf-

as faepe

ora, qui-

ri. Ne-

uid vivo

imo jam

mortuo.

mortuo. Nam uterum quidem, qui minus ad rem pertinet, spirante homine posse diduci: simul atque vero ferrum ad praecordia accessit, et discissum transversum septum est, quod membrana quadam fuperiores partes ab inferioribus didu-5 cit, διάφραγμα Graeci vocant, hominem protinus animam amittere: demum mortui praecordia et viscus omne in conspectum latrocinantis medici dari: quod necesse sit tale esse, quale mortui sit, non quale vivi fuit. Itaque consequi medicum, ut 10 hominem crudeliter jugulet, non ut sciat, qualia vivi vifcera habeamus. Si quid tamen fit, quod adhuc spirante homine conspectui subjiciatur, id faepe casum offerre curantibus. Interdum enim gladiatorem in arena, vel militem in acie, vel vi- 15 atorem a latronibus exceptum fic vulnerari, ut interior aliqua pars aperiatur, et in alio alia, ita fedem, positum, ordinem, figuram, similiaque cognoicere prudentem medicum, non caedem, fed fanitatem molientem, idque per misericordiam dis-20 cere, quod alii dira crudelitate cognoverint. Ob hoc, ne mortuorum quidem lacerationem necessariam effe, quae, etsi non crudelis, tamen foeda sit, cum aliter pleraque in mortuis se habeant; quantum vero in vivis cognosci potest, ipsa curatio 25

Cum haec per multa volumina, perque magnae contentionis disputationes a medicis saepe tractata sint atque tractentur, subjiciendum est, quae proxima vero videri possint, ea neque addicta alterutri 30 opinioni, neque sunt ab utraque nimium abhorrentia, media quodammodo inter diversas sententias, quod in pluribus contentionibus deprehendere licet, sine ambitione verum scrutantibus, ut in hac ipsa re. Nam quae demum causae, vel secun- 35 dam valetudinem praestent, vel morbos excitent, quomodo spiritus, aut cibus, vel trahatur, vel digeratur, ne sapientiae quidem professores scientia comprehendunt, sed conjectura persequuntur. Cu-

B

9

P

q

d

C

n

m

H

19

di

m

al

cl

ef

CO

Pe

jus autem rei non est certa notitia, ejus opinio certum reperire remedium non potest. Verumque est, ad ipsam curandi rationem nihil plus conferre, quam experientiam. Quanquam igitur multa sint, ad ipsas artes proprie non pertinentia, tamen cas

s ad ipsas artes proprie non pertinentia, tamen eas adjuvant, excitando artificis ingenium. Itaque ista quoque naturae rerum contemplatio, quamvis non faciat medicum, aptiorem tamen medicinae reddit. Prosectum verique simile est, et Hippocratem et

et ulcera agitare, rerum quoque naturam ex aliqua parte scrutati sunt, non ideo quidem medicos fuisse, verum ideo quoque majores medicos extitisse. Ratione vero opus est ipsi medicinae, etsi non

15 inter obscuras causas, neque inter naturales actiones. Tamen saepe est, enim haec ars, conjecturalis, neque respondet ei plerumque non solum conjectura, sed etiam experientia. Et interdum non febris, non cibus, non somnus subsequitur, si-

20 cut assuevit. Rarius, sed aliquando morbus quoque ipse novus est. Quem non incidere, manifeste falsum est, cum ætate nostra, quædam, ex naturalibus partibus carne prolapsa et arente, intra paucas horas expiraverit; sic ut nobilissimi medici ne-

25 que genus mali, neque remedium invenerint. Quos ego nihil tentasse judico, quia nemo in splendida persona periclitari conjectura sua voluerit, ne occidisse, nisi servasset, videretur. Veri tamen simile est, potuisse aliquid, detracta tali verecundia, et

go fortasse responsurum fuisse id, quod aliquis esset expertus. Ad quod medicinae genus, neque semper similitudo aliquid confert; et si quando confert, tamen id ipsum rationale est, inter multa similia genera, et morborum et remediorum, cogi-

35 tare, quo potissimum medicamento sit utendum. Cum igitur talis res incidit, medicus aliquid oportet inveniat, quod non utique fortasse, sed saepius tamen etiam respondeat. Petet autem novum quoque consilium, non ab rebus latentibus (istae

enim

ib. I. cernque ferre, unt. n eas ie ista s non eddit. em et febres x aliedicos extifi non es aconjecfolum erdum ur, fis quonifeste aturaa pauici ne-Quos endida ne ocfimile dia, et is effet ue femlo conrulta fi-, cogiendum. d oporfaepius novum

is (iltae

enim

enim dubiae et incertae funt) sed ab his, quae explorari possunt, id est, evidentibus causis. Interest enim an fatigatio morbum, an sitis, an frigus, an calor, an vigilia, an fames fecerit, an cibi vinique abundantia, an intemperantia libidinis. Ne- 5 que ignorare hunc oportet, quae sit aegri natura, humidum magis, an magis ficcum corpus ejus fit; validi nervi, an infirmi; frequens adversa valetudo, an rara; eaque, cum est, vehemens esse soleat, an levis; brevis, an longa: quod is vitae genus fit 10 fecutus; laboriofum, an quietum; cum luxu, an cum frugalitate; ex his enim, similibusque, saepe curandi nova ratio ducenda est. Quamvis ne haec quidem sic praeteriri debent, quasi nullam controversiam recipiant. Nam et Erasistratus non ex his 15 fieri morbos dixit: quoniam et alii, et idem alias polt ista non febricitarent. Et quidam medici seculi noftri, fub auctore (ut ipfi videri volunt) Themisone contendunt, nullius causae notitiam quicquam ad curationes pertinere: fatifque effe, quæ-20 dam communia morborum intueri, fiquidem horum tria genera esse, unum adstrictum, alterum fluens, tertium mixtum. Nam modo parum excernere ægros, modo nimium; modo alia parte parum, alia nimium. Hæc autem genera morborum, 25 modo acuta esse, modo longa, et modo increscere, modo confiftere, modo minui confuerunt. Cognito igitur co quod ex his est, si corpus adstrictum est, digerendum esse: si profluvio laborat, continendum: fi mixtum vitium habet, occurrendum fub- 30 inde vehementiori malo. Et aliter acutis morbis medendum, aliter vetuftis; aliter increscentibus, aliter fublistentibus, aliter jam ad fanitatem inclinantibus. Horum observationem medicinam esle, quam ita finiunt, ut quasi viam quandam, 35 quam pélodor Graeci nominant, eorumque, quae in morbis communia funt, contemplatricem esse contendant. Ac neque rationalibus se, neque experimenta tantum spectantibus annumerari volunt:

B 2

Li

eti

on

qu

per

CO

Ne

fio

fpi

VII

me

lib

infi

cin

vid

qui

ad

iftu

nor

Poc

pro

fuai

fiqu

run

fluu

aliu

nibi

geri

hun

culc

tem

his

pro

rurf

quia

bus, funt

reso

que

cum ab illis eo nomine diffentiant, quod in conjectura rerum latentium nolunt esse medicinam: ab his eo, quod parum artis esse in observatione experimentorum credunt. Quod ad Eralistratum 5 pertinet, primum, ipfa evidentia ejus opinioni repugnat; quia raro, nisi post horum aliquid, morbus venit. Deinde non sequitur, ut quod alium non afficit, aut eundem alias, id ne alteri quidem, aut eidem tempore also noceat. Possunt enim 10 quaedam fubesse corpori, vel ex infirmitate ejus, vel ex aliquo affectu, quae vel in alio non funt, vel in hoc alias non fuerunt, eaque per se non tanta vi ut concitant morbum; tamen obnoxium magis aliis injuriis corpus efficiunt. Quod si con-15 templationem rerum naturae (quam temere medici fibi vendicant) fatis comprehendisset, etiam illud scisset, nihil omnino ob unam causam sieri, sed id pro causa apprehendi, quod contulisse plurimum videtur. Potest autem id, dum folum est, non 20 movere, quod junctum aliis maxime movet. Accedit ad haec, quod ne ipse quidem Erasistratus, qui transfuso in arterias sanguine sebrem sieri dicit, idque nimis repleto corpore incidere, reperit, cur ex duobus aeque repletis, alter in morbum in-25 ciderit, alter omni periculo vacarit, quod quotidie fieri apparet, non discreverit. Ex quo disci potest, ut vera sit illa transfusio, tamen illam non per se, cum plenum corpus est, sieri; sed cum horum aliquid accesserit. 30 Themisonis vero aemuli, si perpetua, quae pro-

mittunt, habent, magis etiam quam ulli rationales funt. Neque enim, si quis non omnia tenet, quae rationalis alius probat, protinus alio novo nomine artis indiget: si modo, quod primum est, non me-35 moriae foli, fed rationi quoque infistit. Si, vero

quod propius est, vix ulla perpetua praecepta medicinalis ars recipit, iidem funt, quod ii, quos experimenta fola fustinent: eo magis, quoniam, il compresserit aliquem morbus, an fuderit, quilibet

munium

conam: ione tum i renorium lem. enim ejus, funt, non kium connedim ili, fed mum non Acratus, ri dieperit,

b. I.

m hoe proionales , quae omine on me-. vero ta meuos ex-

ım in-

quotio disci

m non

iam, fi uilibet

etiam

etiam imperitissimus videt. Quid autem compresfum corpus refolvat, quid solutum teneat, si a ratione tractum est, Rationalis est medicus: si, ut ei qui se rationalem negat confiteri necesse est, ab experientia, Empiricus est. Ita apud eum morbis cognitio extra artem, medicina intra ufum est. Neque adjectum quicquam Empiricorum profesfioni, sed demtum est, quoniam illi multa circumspiciunt, hi tantum facillima, et non plus quam vulgaria. Nam et hi, qui pecoribus ac jumentis 10 medentur, cum propria cujulque ex multis animalibus nosse non possunt, communibus tantummodo infiftunt. Et exterae gentes, cum subtilem medicinae rationem non noverint, communia tantum vident. Et qui ample valetudinarios nutriunt. quia fingulis fumma cura confulere non fustinent, ad communia ista confugiunt. Neque, hercules, istud antiqui medici nescierunt, sed his contenti non fuerunt, ergo etiam vetustissimus auctor Hippocrates dixit, " Mederi oportere et communia et 20 propria intuentem." Ac ne isti quidem ipsi intra fuam professionem consistere ullo modo possunt, fiquidem et compressorum et fluentium morborum genera diversa funt, faciliusque id in iis quae fluunt, inspici potest : aliud est enim sanguinem, 25 aliud bilem, aliud cibum vomere; aliud dejectionibus, aliud torminibus laborare; aliud fudore digeri, aliud tabe consumi; atque in partes quoque humor erumpit, ut in oculos, auresque, quo periculo nullum humanum membrum vacat, nihil au- 30 tem horum fic, ut aliud, curatur. Ita protinus in his a communi fluentis morbi contemplatione ad propriam medicina descendit, atque in hac quoque rurfus alia proprietatis notitia faepe necessaria est. quia non eadem omnibus, etiam in fimilibus cafi-35 bus, opitulantur. Siquidem certae quaedam res lunt, quae in pluribus ventrem aut astringunt, aut resolvunt, inveniuntur tamen, in quibus aliter, atque in caeteris, idem eveniat. In his ergo com-

no

gli

pa

m

tu

cal

Cis

ru

tu

fitt

me

tan

pot

itra

qua

18

eft,

dic um

urb

cer

den

tur dit.

qui

glig

uta fe r

affu

re,

con

cibi

nan

munium inspectio contraria est, propriorum tantum salutaris, et causae quoque aestimatio saepe morbum solvit. Ergo etiam ingeniosissimus seculi nostri medicus, quem nuper vidimus, Cassius, seculi assectiones et magna siti assectiones cum post

bricitanti cuidam et magna fiti affecto, cum post ebrietatem eum premi coepisse cognosceret, aquam frigidam ingessit, qua ille epota, cum vini vim miscendo fregisset, protinus sebrem somno et sudore discussit, quod auxilium medicus opportune

erat, aut fluebat, sed ex causa, quae ante praecesserat. Estque etiam proprium aliud et loci et temporis, istis quoque authoribus. Qui, cum disputant, quemadmodum fanis hominibus agendum

ribus magis vitetur frigus, aestus, satietas, labor, libido; magisque ut conquiescat iisdem aut locis, aut temporibus, si quis gravitatem corporis sentit, ac neque vomitu stomachum, neque purgatione

at neque vointet itomachum, neque purgatione alvum follicitet; quae vera quidem funt. A communibus tamen ad quaedam propria descendunt, nisi persuadere nobis volunt, sanis quidem considerandum esse, quod coelum, quod tempus anni sit, ægris vero non esse, quibus tanto magis omnis

offentis infirmitas est. Quinetiam morborum in iisdem hominibus aliae atque aliae proprietates funt: et, qui secundis aliquando frustra curatus

eft, contrariis sæpe restituitur.

Plurimaque in dando cibo discrimina reperiuntur, ex quibus contentus uno ero. Nam famem facilius fert adolescens, quam puer: facilius in denso coelo, quam in tenui: facilius in aestate quam hieme, facilius uno cibo, quam prandio 33 quoque, assuetus: facilius inexercitatus, quam exercitatus homo. Saepe autem in eo magis necessa-

ercitatus homo. Saepe autem in eo magis necessaria cibi festinatio est, qui minus inediam tolerat. Ob quae conjicio, eum, qui propria non novit, communia tantum intueri debere: eumque, qui

nosse

Lib. I.

a-tan-

faepe

feculi

us, fe-

n post

aquam

ni vim

et fu-

ortune

corpus

raecef-

et tem-

dispu-

endum

tempolabor, t locis,

s fentit,

gatione

A com-

endunt,

n consi-

us anni

is omnis

obnoxia

orum in

prietates

curatus

eperiun-

farnem

cilius in

n aestate

prandio

quam ex-

n tolerat,

on novit,

nosse

nosse propria potest, illa quidem non oportere negligere, sed his quoque insistere. Ideoque, cum
par scientia sit, utiliorem tamen medicum esse amicum, quam extraneum. Igitur, ut ad propositum meum redeam, rationalem quidem puto medicinam esse debere, instrui vero ab evidentibus
causis, obscuris omnibus, non a cogitatione artiscis, sed ab ipsa arte rejectis. Incidere autem vivorum corpora, et crudele, et supervacuum est, mortuorum corpora discentibus necessarium, nam pose
situm et ordinem nosse debent, quae, cadavera
melius quam vivus et vulneratus homo repraesentant. Sed et caetera, quae modo in vivis cognosci
possunt, in ipsis curationibus vulneratorum paulo
tardius, sed aliquanto mitius usus ipse demonsperavit.

CAPUTI

HIS propositis, primum dicam, quemadmodum sanos agere conveniat, tum ad ea transibo 20 quae ad Morbos curationesque eorum pertinebunt.

Sanus homo, qui et bene valet, et suae spontis elt, nullis obligare se legibus debet, ac neque medico, neque introalipta egere. Hunc oportet yarium habere vitae genus, modo ruri esle, modo in 25 urbe, faepiulque in agro, navigare, venari, quielcere interdum, sed frequentius se exercere. Siquidem ignavia corpus hebetat, labor firmat, illa maturam fenectutem, hic longam adolescentiam reddit. Prodest etiam interdum balneo, interdum a- 30 quis frigidis uti, modo ungi, modo id ipium negligere, nullum cibi genus fugere, quo populus utatur, interdum in convivio esse, interdum ab eo se retrahere, modo plus justo, modo non amplius affumere, bis die potius quam semel, cibum cape-35 re, et semper quam plurimum, dummodo hunc concoquat. Sed ut hujus generis exercitationes cibique, necessarii sunt, sic athletici supervacui, nam et intermissus, propter aliquas civiles necessitates, ordo exercitationis corpus affligit, et ea corpora, quae more eorum repleta funt, celerrime et

fenescunt, et aegrotant.

CONCUBITUS vero neque nimis concupiscendus, neque nimis pertimescendus est. Rarus, corpus excitat, frequens, solvit. Cum autem frequens, non numero sit, sed natura, ratione ætatis, et corporis; scire licet, eum non inutilem esse, quem corporis neque languor, neque dolor sequitur. Idem so interdiu pejor, tutior noctu, ita tamen, si neque illum cibus, neque hunc cum vigilia labor statim sequitur,

CAP. II.

HEC firmis servanda sunt: cavendumque ne in secunda valetudine, adversae præsidia con-

fumantur, quae IMBECILLIS servanda sint.

Et imbecillis stomacho, quo in numero magna pars urbanorum, omnesque pene cupidi literarum 20 funt, observatio major necessaria est, ut quod, vel corporis, vel loci, vel studii ratio detrahit, cura restituat. Ex his igitur, qui bene concoxit, mane tuto furgat, qui parum, quiescere debet, et, si mane furgendi necessitas fuerit, redormire. Qui 25 non concoxit, ex toto conquiescere, ac neque labori fe, neque exercitationi, neque negotio credere. Qui crudum fine praecordiorum dolore ructat, is ex intervallo aquam frigidam bibere, et se nihilominus continere. Habitare vero ædificio lucido, 30 perflatum aestivum, hibernum solem habente; cavere meridianum folem, matutinum et vespertinum frigus; itemque auras fluminum atque ftagnorum; minimeque nubilo cœlo, foli aperienti le committere, ne modo frigus, modo calor moveat, 35 quae res maxime gravedines destillationesque concitat. Magis vero gravibus locis ista servanda sunt, in quibus etiam pestilentiam faciunt. Scire autem licet, integrum corpus esse, cum quotidie mane 'urina alba, dein rufa est, illud concoquere, hoc

con-

CO

pa

re

m

Pe

re.

ce

do

pu

fer lab

fat

mo fus

mo

tar ful

in

rie

eit,

ten

mo his

lex

ner ad

ma

net

pro

cer

ner est

ole

car

Co

a corme et

Lib. I.

s, non corpom cor-Idem neque

ftatim

que ne ia con-

magna erarum od, vel t, cura t, mane , et, fi e. Qui eque lao credee ructat, fe nihillucido, nte; cavespertique stagerienti se moveat,

lie mane lere, hoc

que con-

ida funt,

re autem

concoxisse significat. Ubi experrectus est aliquis, paulum intermittere, deinde, nisi hiems est, sovere os multa aqua frigida debet. Longis diebus meridiari potius ante cibum; sin minus, post eum. Per hiemem potissimum totis noctibus conquiesce-; re. Sin lucubrandum est, non post cibum id facere, sed post concoctionem. Quem interdiu vel domestica, vel civilia officia tenuerunt, huic tempus aliquod servandum curationi corporis sui est.

Prima autem ejus curatio, exercitatio est, quae io femper antecedere cibum debet; in eo, qui minus. laboravit, et bene concoxit, amplior, in eo, qui fatigatus elt, et minus concoxit, remissior. Commode vero exercent, clara lectio, arma, pila, curfus, ambulatio, atque haec non utique plana com- 15 modior est, fiquidem melius, ascensus quoque et descensus cum quadam varietate, corpus moveat, nisi tamen id perquam imbecillum est. Melior autem est tub dio, quam in porticu; melior, fi caput patitur, in fole, quam in umbra; melior in umbra quam pa- 20 rietes aut viridaria efficient, quam quae tecto fubest, melior recta, quam flexuosa. Exercitationis autem plerumque finis esse debet sudor, aut certe lassitudo, quae citra fatigationem sit, idque ipsum, modo minus, modo magis faciendum est. Ac ne 25 his quidem, athletarum exemplo, vel certa effe lex, vel immodicus effe labor debet. Exercitationem recte fequitur, modo unctio, vel in fole, vel ad ignem; modo balneum, fed in conclavi quam maxime et alto et lucido et spatioso. Ex his vero 30 neutrum sæpe sieri oportet, sed sæpius alterutrum, pro corporis natura. Post haec paulum conquiescere opus est. Ubi ad cibum ventum est, saepe utilis est nimia fatietas: saepe inutilis nimia abstinentia: saepe, si qua intemperantia subest, tutior 35 elt in potione, quam in esca. Cibus a salsamentis, oleribus, similibusque rebus melius incipit. Tum caro aflumenda est, quae assa optima, aut elixa est. Condita omnia duabus de causis inutilia sunt, quoniam

d

11

q

te

CE

V

ne

fi

ig

te

ru

ol

de

efi

bu

je

m

fr

ef

ce

qu

qı

ef

ga

ch

ru

qu

no

te

Q

qu

eff

niam et plus propter dulcedinem affumitur, et quod modo par est, tamen aegrius concoquitur. Secunda mensa bono stomacho nihil nocet, in imbecillo coacescit. Si quis itaque hoc parum valet, palmulas, pomaque, et similia melius primo cibo affumit. Post multas potiones, quae aliquantum sitim excesserunt, nihil edendum est: post satietatem, nihil agendum. Ubi expletus est aliquis, facilius concoquit, si, quicquid affumpsit, potione aquae frigidae includit, tum paulisper invigilat, deinde bene dormit. Si quis interdiu se implevit, post cibum neque frigori, neque aestui, neque labori se debet committere. Neque enim tam facile haec inani corpore, quam repleto nocent. Si quis bus de causis sutura inedia est, labor omnis vitandus est.

CAP: III.

TQUE haec quidem pene perpetua funt: ao quasdam tamen observationes desiderant et nove res, et corporum genera, et sexus, et atates, et tempora anni. Nam neque ex falubri loco in gravem, neque ex gravi in falubrem transitus fatis tutus est. Ex falubri in gravem, prima hieme: ex gravi in eum, 25 qui falubris est, prima aestate transire melius est. Neque vero ex multa fame nimia fatietas, neque ex nimia fatietate fames idonea est. Periclitaturque, et qui semel, et qui bis die cibum incontinenter, contra consuetudinem, assumit. Item, neque 30 ex nimio labore subitum otium, neque ex nimio otio fubitus labor, fine gravi noxa est. Ergo, cum quis mutare aliquid volet, paulatim debebit affuescere. Omnem etiam laborem facilius vel puer vel fenex, quam infuetus homo fustinet. Atque 35 ideo quoque nimis otiosa vita utilis non est, quia potest incidere laboris necessitas. Si quando tamen infuetus aliquis laboravit, aut multo plus quam folet, etiam is qui affuevit, huic jejuno dormiendum est: multo magis, si etiam os amarum est, vel oculi ib. I.

ir, et

uitur

in im-

valet.

cibo

antum

fatie-

liquis,

otione

vigilat,

plevit,

que la-

facile

Si qui-

vitan-

funt:

et nove

ora anni.

eque ex

Ex fa-

n éum,

ius ett.

neque

clitatur-

ntinen-

, neque

k nimio

go, cum

bit aflu-

vel puer

est, quia

o tamen

mam fo-

niendum

vel oculi

cali-

Atque

caligant, aut venter perturbatur. Tum enim non dormiendum tantummodo jejuno est, sed etiam in posterum diem permanendum, nisi cito id quies sustulit. Quod si factum est, surgere oportet; et lente paululum ambulare. At si somni nescessitas non suit, quia modice magis aliquis laboravit, tamen ingredi aliquid eodem modo debet.

Communia deinde omnibus funt post fatigationem cibum fumpturis, ubi paulum ambulaverunt, si balneum non est, calido loco, vel in sole, vel ad 10 ignem ungi, atque fudare; si est, ante omnia in tepidario residere; deinde, ubi paulum conquieverunt, intrare et descendere in solium; tum multo oleo ungi, leniterque perfricari; iterum in folium descendere; post haec, os aqua calida fovere, de-15 inde frigida. Balneum his fervens idoneum non est, ergo si nimium, alicui fatigato pene febris est, huic abunde est, loco tepido demittere se inguinibus tenus in aquam calidam, cui paulum olei adjectum, deinde totum quidem corpus, maxime ta- 20 men eas partes quae in aqua fuerunt, leniter perfricare ex oleo, cui vinum et paulum contriti falis fit adjectum. Post haec, omnibus fatigatis aptum est, cibum sumere, eoque humido uti; aqua, vel certe diluta potione effe contentos, maximeque ea, 25 quae moveat urinam. Illud quoque nosle oportet, quod ex labore fudanti frigida potio perniciofiffima elt, atque etiam, cum fudor remisit, itinere fatigatis inutilis. A balneo quoque venientibus Afclepiades inutilem eam judicavit. Quod in iis ve- 30 rum est. Quibus alvus facile, nec tuto, resolvitur, quique facile inhorrescunt, perpetuum in omnibus non est, cum potius naturale sit, potione æstuantem stomachum refrigerari, frigentem calesieri. Quod ita praecipio, ut tamen fatear, ne ex hac 35 quidem causa sudanti adhuc frigidum bibendum esse. Solet etiam prodesse, post varium cibum, frequentesque dilutas potiones, vomitus, et postero die longa quies, deinde modica exercitatio, Si affidua

C

fi

is

re

qı

ba

fo

bi

ne

et

de

un

nu

fta

ta

mi aff

tio

TU

qu

mi

ne

dir

me

pu

fur

me

no

qui

do, ille

pel der

pot

fer

fidua fatigatio urget, invicem modo aqua, modo vinum bibendum est, raroque balneo utendum. Levatque lassitudinem etiam laboris mutatio: eumque quem novum genus cujusdam laboris pressit, id, quod in consuetudine est, reficit. Fatigato quotidianum cubile tutissimum est: insolitum contra, lassat. Quod enim contra consuetudinem est,

nocet, seu molle, seu durum est.

Proprie quaedam ad eum pertinent, qui ambuno lando fatigatur. Hunc reficit in ipso quoque itinere frequens frictio: post iter, primum sedile, deinde unctio; tum calida aqua, in balneo magis superiores partes, quam inferiores soveat. Si quis vero exustus in sole est, huic in balneum protinus

put: deinde in solium bene calidum descendendum est, tum multa aqua per caput infundenda prius calida, deinde frigida. At ei, qui perfrixit, opus est in balneo primum involuto sedere, donec 20 insudet, tum ungi, deinde lavari, cibum modi-

arm notioned manage officer

cum, potiones meracas assumere.

Is vero, qui navigavit, et nausea pressus est, si multam bilem evomuit, vel abstinere cibo debet, vel paulum aliquid assumere. Si pituitam acidam 25 essument si sine vomitu nausea fuit: vel abstinere, vel post cibum vomere. Qui vero toto die, vel in vehiculo, vel in spectaculis sedet, huic nihil currendum, sed lente ambulandum est. Lenta quoque 30 in balneo mora, dein coena exigua prodesse consuerunt. Si quis in balneo aestuat, resicit hunc ore exceptum, et in eo retentum acetum: si id non est, eodem modo frigida aqua assumpta. Ante omnia autem norit quisque naturam sui calidi, alii squia alii graciles, alii obesi funt; alii calidi, alii

frigidiores; alii humidi, alii ficci; alios adstricta, alios refoluta alvus exercet. Raro quisquam non aliquam partem corporis imbecillam habet. Tenuis vero homo implere se debet, plenus extenuare, calidus

ib. I.

modo

dum.

eum-

reflit.

tigato

n con-

ambu-

ue iti-

fedile,

magis

Si quis

rotinus

et ca-

ndenda

rfrixit,

donec

modi-

eft, fi

debet,

acidam

levio-

ere, vel

el in ve-

curren-

quoque

ffe con-

it hunc

si id non

. Ante

orporis:

lidi, alu

idstricta,

Tenuis

tenuare,

calidus refrigerare, frigidus calefacere, madens ficcare, ficcus madefacere, itemque alvum firmare is, cui fusa: folvere is, cui adstricta est. Succurrendumque semper parti maxime laboranti est.

IMPLET autem corpus modica exercitatio, fre- s quentior quies, unctio, et, si post prandium est, balneum, contracta alvus, modicum frigus hieme, somnus et plenus et non nimis longus, molle cubile, animi securitas, assumpta per cibos et potiones maxime dulcia et pinguia, cibus frequentior, re

et quantum plenissime potest digerere.

EXTENUAT corpus aqua calida, si quis in eam descendit, magisque si salsa est: in jejunio balneum, inurens sol, et omnis calor, cura, vigilia, somnus nimium vel brevis vel longus: lectus, per ae-15 statem, terra; hieme, durum cubile: cursus, multa ambulatio, omnisque vehemens exercitatio, vomitus, dejectio, acidae res et austerae, et semel die assumptae epulae, et vini non perfrigidi jejuno potio in consuetudinem adducta.

Cum vero inter extenuantia posuerim vomitum et dejectionem, de his quoque proprie

quaedam dicenda funt.

Ejectum effe ab Asclepiade vemitum in eo volumine, quod de tuenda fanitate composuit, video: 25 neque reprehendo, si offensus eorum est consuetudine, qui quotidie ejiciendo, vorandi facultatem moliuntur. Paulo etiam longius processit. Idem purgationes quoque eodem volumine expulit. Et funt hae perniciofae, si nimis valentibus medica- 30 mentis fiunt. Sed haec tamen submovenda esse. non est perpetuum, quia corporum temporumque ratio potest ea facere necessaria, dum et modo, et non nisi cum opus est, adhibeantur. Ergo ille quoque ipse, si quid jam corruptum esset, ex- 35 pelli debere, confessus est. Ita non ex toto res condemnanda est, sed esse ejus etiam plures causae possunt: estque in ea quaedam paulo subtilior oblervatio adhibenda.

VomI-

qi

qı

in

De

m

de

pu

fic

fue

eri

mi

qu

ma

nu

1011

ole

qu:

ple

gili

me

bus

cis

mo

lor,

ftat

cis

lari

mel

tio,

affu

A

Vomitus utilior est hieme, quam æstate, nam tum pituitæ plus, et capitis gravitas major subest; inutilis est gracilibus, et imbecillum stomachum habentibus, utilis est plenis et biliosis omnibus, si vel nis mium fe replerunt, vel parum concoxerunt. Nam, five plus est, quam quod concoqui possit, periclitari, ne corrumpatur, non oportet: fi vero corruptum est, nihil commodius est, quam id, qua via primum expelli potest, ejicere. Itaque, ubi amari zoructus cum dolore et gravitate præcordiorum funt, ad hunc protinus confugiendum est. Idem prodest ei, cui pectus aestuat, et frequens saliva, vel naufea est, aut cui sonant aures, aut madent oculi, aut os amarum est, similiterque ei, qui vel cœlum, 15 vel locum mutat; iifque, quibus, fi per plures dies non vomuerunt, dolor præcordia infestat. Neque ignoro, inter hæc præcipi quietem, quæ non femper contingere potest agendi necessitatem habentibus, nec in omnibus idem facit, iifque istud luxu-20 riae causa fieri non oportere consiteor; interdum valetudinis causa recte fieri, experimentis credo. Commoneo tamen, ne quis, qui valere et senescere volet, hoc quotidianum habeat. Qui vomere post cibum volet, fi ex facili facit, aquam tantum te-25 pidam ante debet affumere; fi difficilius, aquæ vel falis, vel mellis paulum adjicere. At, qui mane vomiturus est, ante bibere mulsum, hyssopum aut effe, aut radiculam debet; deinde aquam tepidam, ut supra scriptum est, bibere. Caetera, quae an-30 tiqui medici praeceperunt, stomachum omnia infestant. Post vomitum, si stomachus infirmus est, paulum cibi, sed hujus idonei, gustandum, et aquae frigidae cyathi tres bibendi funt, fi autem vomitus fauces exasperavit. Qui vomuit, si mane 35 id fecit, ambulare debet, tum ungi, deinde coenare; si post coenam, postero die lavari, et in balneo fudare. Hinc proximus cibus mediocris utilior est, isque esse debet cum pane hesterno, vino austero meraco, et carne assa, cibisque omnibus

quam

quam siccissimis. Qui vomere bis in mense vult, melius consulet, si biduo continuarit, quam si post quintum decimum diem, vomuerit; nisi haec mo-

ra gravitatem pectori faciet.

ib. I.

tum

inu-

aben-

rel ni-

Nam,

litari,

ıptum

a pri-

amari

n funt,

prodest

el nau-

oculi.

cœlum,

res dies

Neque

on fem-

abenti-

d luxu-

terdum

credo.

enefcere

ere poit

tum te-

quæ vel

nane vo-

oum aut

tepidam,

quae an-

mnia in-

rmus eft,

m, et a.

fi autem

, fi mane

de coena-

et in bal-

ocris uti-

rno, vino

omnibus

quam

CACEFACIT autem unchio, aqua falfa, magifque fi calida est; omnia falfa, vinum austerum, amara, carnosa, si post cibum est, balneum, et som-20 nus, nisi nimis longus est contra REFRIGERANT in jejunio, et omnia acida, aqua quam frigidissima,

oleum, si aquae misceatur, et lotus.

Humidum autem corpus efficit labor major quam ex confuetudine, frequens balneum, cibus 25 plenior, multa potio; post haec, ambulatio, et vigilia. Per se quoque ambulatio multa et vehemens, et matutina exercitatio, et non protinus cibus adjectus; ea genera escae, quae veniunt ex locis frigidis, et pluviis, et irriguis. Et sicat im-30 modica exercitatio, fames, unctio, sine aqua calor, sol modicus, frigida aqua, cibus exercitationi statim subjectus, et is ipse ex siccis et aestuosis locis veniens.

Alvum ADSTRINGIT labor, sedile, creta figu-35 laris corpori illita, cibus imminutus, et is ipse semel die assumptus ab eo, qui bis solet: exigua potio, neque adhibita, nisi cum cibi quis quantum assumpturus est, cepit: post cibum quies. Contra

SOLVIT

fi

n

n

al

ef

u

ni

di

•

33

hi

ler

nu

cu

an

qu

lice

ten

et

ad

bal

dar

gui post cibum est, subinde potiones cibo immixtae. Illud quoque scire oportet, quod ventrem vomitus solutum comprimit, compressum solvit. 5 Itemque comprimit is vomitus, qui statim post ci-

bum est: solvit is, qui tarde supervenit.

Quod ad ETATES vero pertinet, inediam facillime fustinent mediae aetates, minus juvenes, minime pueri et senectute confecti. Quo minus sert
so facile quisque, eo saepius debet cibum assumere;
maximeque eo eget, qui increscit. Calida lavatio,
et pueris et senibus apta est. Vinum dilutius pueris, senibus meracius, neutri aetati, quae inslationes movent. Juvenum minus, quae assumant, et
s quomodo curentur, interest. Quibus juvenibus
fluxit alvus, plerumque in senectute contrahitur.
Quibus in adolescentia suit adstricta, saepe in senectute solvitur. Melior est autem in juvene suso siderare oportet.

HIEME plus esse convenit; minus, sed meracius bibere; multo pane uti, carne potius elixa, modice oleribus; semel die cibum capere, nisi si mis venter adstrictus est. Si prandet aliquis, uti25 lius est exiguum aliquid, et ipsum siccum sine carne, sine potione sumere. Eo tempore anni calidis omnibus potius utendum est, vel calorem moventibus. Venus tum non aeque perniciosa est.

AT VERE paulum cibo demendum, adjicien-30 dumque potioni, sed dilutius tamen bibendum est magis carne utendum, magis oleribus, transeundum paulatim ab elixis ad assa. Venus eo tem-

pore anni tutissima est.

ÆSTATE vero et potione et cibo corpus saepins 35 eget; ideo prandere quoque commodum est. E0 tempore aptissima sunt et caro et olus; potio quam dilutissima, ut et sitim tollat, nec corpus incendati frigida lavatio; caro assa, frigidi cibi, vel qui refrigerent

Lib. L

motus

nmix-

ntrem

folvit.

post ci-

n facil-

es. mi-

ius fert

umere;

lavatio,

us pueinflatio-

venibus

rahitur.

e in fe-

vene fu-

nni con-

meracius

isi si ni-

uis, uti-

cum fine

ofa eft.

adjicien-

ndum est:

transeun-

s eo tem-

us faepius

eft. Eo

otio quam

incendat:

el qui re-

frigerent.

frigerent. Ut faepius autem cibo utendum, fic exiguo est.

Per AUTUMNUM, propter coeli varietatem, periculum maximum est. Itaque neque sine veste, neque fine calceamentis prodire oportet, praeci-s pueque diebus frigidioribus, neque fub dio nocte dormire, aut certe bene operiri. Cibo vero jam paulo pleniore uti licet; minus, fed, meracius bibere. Poma nocere quidam putant, quae immodice toto die plerumque sic assumuntur, ne quid 10 ex denfiore cibo remittatur, ita non haec, fed confummatio omnium nocet, ex quibus in nullo tamen minus, quam in his noxae est: fed his uti non faepius, quam alio cibo convenit. Denique aliquid denfiori cibo, cum hic accedit, necessarium 15. est demi. Neque aestate vero, neque autumno utilis venus est: Tolerabilior tamen per autumnum, aestate in totum, si sieri potest, abstinendum eft. cap engant, manna cape. He

-malaupa aupan C.A. P. papatata na rapio.

De bis, quibus Caput infirmum est.

PROXIMUM est, ut de his dicam, qui aliqua parte corporis laborant; et primum de 25

of the capac grantes elle corpetits lit, que confu-

his quibus caput infirmum est.

Cui caput infirmum est, is si bene concoxerit, leniter perfricare id mane manibus suis debet; nunquam id, si sieri potest, veste velare, aut ad cutem tondere: utileque lunam vitare, maximeque 30 ante ipsum lunae solisque concursum; sed nusquam post cibum progredi. Si cui capilli sunt, cos quotidie pectere: multum ambulare; sed, si licet, neque sub tecto, neque in sole; ubique autem vitare solis ardorem, maximeque post cibum 35 et vinum; potius ungi, quam lavari; nunquam ad slammam ungi, interdum ad prunam. Si in balneum venit, sub veste primum paulum in tepidario insudare, ibi ungi, tum transire in calidarium:

C

in

ar

ar

al

la

op

fi

tu

CO

Tie

vi

UÉ

qu

qu

qu

ce

ju

ne ple

vo gio

ut

na

no

lib

Se

int

lev

um: ubi fudarit, in solium non descendere, sed multa calida aqua per caput se totum perfundere, tum tepida, dein frigida; diutiusque ea caput, quam caeteras partes perfundere; deinde id alis quandiu perfricare; novissime detergere et ungere. Capiti nihil aeque prodest atque aqua frigida. Itaque is, cui hoc infirmum est, per æstatem id bene largo canali quotidie debet aliquandiu fubiicere. Semper autem, etiamfi fine balneo unctus est, ne-10 que totum corpus refrigerare fustinet, caput tamen aqua frigida perfundere. Sed cum caeteras partes attingi nolit, demittere id, ne ad cervices aqua descendat; eamque, ne quid oculis, aliisve partibus noceat, defluentem fubinde manibus ad 15 os regere. Huic modicus cibus necessarius est, quem facile concoquat: ifque, fi jejunio caput laeditur, asiumendus etiam medio die est; si non laeditur, semel potius. Bibere huic assidue vinum dilutum leve, quam aquam, magis expedit. Ut, 20 cum caput gravius effe coeperit, fit, quo confugiat, eique ex toto neque vinum, neque aqua femper utilia funt, medicamentum utrumque est, cum invicem aflumitur. Scribere, legere, voce contendere, huic opus non est, utique post coe-25 nam, post quam nec cogitatio quidem ei satis tuta est; maxime tamen vomitus alienus est,

CAP. V.

De bis, qui lippitudine, gravedine, destillatione, tonsillisque laborant.

Itas torquet, usus aquae frigidae prodest; sed iis etiam, quos assidue LIPPITUD INES, GRAVE
Joines, Destillationes, Tonsillaeque male habent. His autem non caput tantum quotidie perfundendum; sed os quoque multa frigida aqua fovendum est; praecipueque omnibus, quibus hoc utile auxilium est, eo utendum est, ubi gravius coelum

coelum Austri reddiderunt. Cumque omnibus inutilis sit post cibum aut contentio, aut cogitatio animi, et tum his praecipue, qui vel capitis, vel arteriae dolores habere confuerunt, vel quoslibet alios oris affectus. Vitari etiam gravedines, deftil-5 lationesque possunt, si quam minime eum qui his opportunus est, aerem vel loca aquasque mutet; fi caput in fole protegit, ne incendatur, neve fubitum ex repentino nubilo frigus id moveat; fi post concoctionem jejunus caput radit; si post cibum 10 neque legit, neque scribit.

CAP. VI.

Ad salutam Alvum remedia.

15 UEM vero frequenter CITA ALVUS exercet, huic opus est pila similibusque, superiores partes exercere; dum jejunus est, ambulare; vitare folis nimium ardorem, continua balnea: ungi citra fudorem; non uti cibis variis, minime- 20 que jurulentis, aut leguminibus, oleribuíve his, quae celeriter descendunt; omnia denique fugere, quae tarde concoquuntur. Venatio, durique pifces, et ex domefficis animalibus affa caro maxime juvant. Nunquam vinum falfum bibere expedit, 25 ne tenue quidem; aut dulce; sed austerum, et plenius, neque id ipfum pervetus. Si mulfo uti volet, id ex decocto melle faciendum est. Si frigidae potiones ventrem ejus non turbant, his utendum potissimum est. Si quid offensae in coe-30 na lenht, vomere debet; idque postero quoque die facere: tertio, modici ponderis panem ex vino esse, adjecta uva vel olea, vel ex defruto, similibusque aliis: deinde, ad consuetudinem redire. Semper autem post cibum conquiescere, ac neque 35 intendere animum, neque ambulatione quamvis levi dimoveri. editor in bergin the port contact, conquestion

e, tonsil-

Lib. 1.

e, fed

ndere,

caput,

id ali-

ingere.

1. Ita-

d bene

piicere.

ft, ne-

out ta-

aeteras

ervices aliifve

bus ad

us eft,

caput

fi non

vinum

it. Ut,

confu-

ua sem-

rue est,

e, voce

oft coe-

latis tu-

imbecilprodeit; GRAVE-UE maquotidie ida aqua ibus hoc gravius coelum

D 2 CAP.

d 10

P CI

vi

ca

br

et

m

CU

qu

in

te

lil

Id

ra

E

fr

in ite

bu

va

in

m ci

CO

ni m

tu

15

coolune Andre Lot of the Come of the A traction CAP. VII. or for deline

Remedia ad Coli dolorem.

5 T fi LAXIUS INTESTINUM dolere confuevit, a quod xóxor nominant, cum id nihil nifi genus inflationis sit, id agendum est, ut concoquat aliquis; ut lectione, et aliis generibus exerceatur; utatur balneo calido, cibis quoque et potionibus 10 calidis; denique omnimodo frigus evitet, item dulcia omnia, leguminaque, et quicquid inflare confuevit.

CAP. VIII.

Quae agenda sint Stomacho laborantibus.

CI quis vero stomacho laborat, legere clare debet; post lectionem ambulare; tum pila, vel armis, aliove quo genere, quo fuperior pars 20 movetur, exerceri. Non aquam, sed vinum calidum bibere jejunus, tum cibum bis die affumere; fic tamen, ut facile concoquat. Uti vino tenui et austero; et post cibum, frigidis potionibus potius. Stomachum autem infirmum indicant 25 pallor, macies, præcordiorum dolor, naufea, et nolentium vomitus, in jejuno dolor capitis. Quæ in quo non funt, is firmi stomachi est. Neque credendum utique nostris est, qui cum in adversa valetudine vinum aut frigidam aquam concupierunt, 30 deliciarum patrocinium in accusationem, non merentis stomachi habent. At qui tarde concoquunt, et quorum ideo praecordia inflantur, quive propter ardorem aliquem noctu sitire consueverunt, ante quam conquiescant, duos tresve cyathos per 35 tenuem fistulam bibant. Prodest etiam adversus tardam concoctionem clare legere, deinde ambulare, tum vel ungi, vel lavari affidue; vinum frigidum bibere; et post cibum, magnam potionem, fed, ut fupra dixi, per fiphonem: deinde omnes potiones

potiones aqua frigida includere. At is cui vero cibus acescit, is ante eum bibere aquam egelidam debet, et vomere. At si cui ex hoc frequens dejectio incidit, quoties alvus ei constiterit, frigida potione potissimum utatur.

CAP IX.

Quid observandum sit dolore Nervorum laborantibus.

I cui vero dolere Nervi folent, quod in Podagra, 10 Chiragrave effe confuevit, huic, quantum fieri potest, exercendum id est, quod affectum est, objiciendumque labori et frigori: nisi cum dolor increvit, sub quo quies optima est. Venus semper inimica est. Concoctio, sicut in omnibus corporis affecti- 15 bus, necessaria est, cruditas enim id maxime lædit, et quoties offensum corpus est, vitiosa pars maxime sentit. Ut concoctio autem omnibus vitiis occurrit, fic rurfus aliis frigus, aliis calor, quae fequi quisque pro habitu corporis sui debet. Frigus 20 inimicum est seni, tenui, vulneri, praecordiis, inteftinis, veficae, auribus, coxis, fcapulis, naturalibus, offibus, dentibus, nervis, vulvae, cerebro. Idem fummam cutem facit pallidam, aridam, duram, nigram. Ex hoc horrores tremoresque nas- 25 cuntur. At prodest juvenibus, et omnibus plenis. Erectiorque mens est, et melius concoquitur, ubi frigus quidem est, sed cavetur. Aqua vero frigida infusa, præterquam capiti, etiam stomacho prodest, item articulorum doloribus, qui funt fine ulceri- 30 bus, item rubicundis nimis hominibus, fi dolore vacant. Calor autem adjuvat omnia, quae frigus infeltat: item lippientes, ii nec dolor, nec lachrymæ funt : nervos quoque, qui contrahuntur, præcipueque ea ulcera, quae ex frigore funt. Idem 35 corporis colorem bonum facit: urinam movet. Si nimius est, corpus esfœminat, nervos emollit, stomachum folvit. Minime vero aut frigus aut calor tuta funt, ubi subita insuetis sunt, nam frigus, lateris

ib. I.)

uevit, ifi gecoquat

e light m

onibus item inflare

e clare m pila, or pars m caliaffumerino teionibus ndicant usea, et s. Quæ que creerfa vapierunt, non meoquunt, re propeverunt, thos per advertus. e ambu-

num fri-

otionem, le omnes

potiones

teris dolores, aliaque vitia; frigida aqua, ftrumas excitat. Calor concoctionem prohibet, fomnum aufert, fudorem digerit, obnoxium morbis pestilentibus corpus efficit.

CAP. X.

Observatio in Pestilentia.

ST etiam observatio necessaria, qua quis to PESTILENTIA utatur adhuc integer, cum tamen securus esse non possit. Tum igitur oportet peregrinari, navigare. Ubi id non licet, gestari, ambulare fub divo, ante aestum, leniter; codemque modo ungi; et, ut fupra comprehenfum 15 est, vitare fatigationem, cruditatem, frigus, calorem, libidinem; multoque magis fe continere. Si qua gravitas in corpore eft, tum neque mane furgendum, neque pedibus nudis ambulandum eft, minimeque post cibum, aut balneum; neque jeju-20 no, neque coenato movendum est; neque movenda alvus; atque etiam, fi per se mota est, comprimenda est. Abstinendum potius, si plenius corpus est, itemque vitandum balneum, fudor, meridianus fomnus, utique si cibus quoque antecessit, 25 qui tamen semel die tunc commodius affumitur, infuper etiam modicus, ne cruditatem moveat Alternis diebus invicem, modo aqua, modo vinum bibendum est. Quibus servatis, ex reliqua victus confuetudine quam minimum mutari de-30 bet. Cum vero haec in omni pestilentia facienda fint, tum in ea maxime, quam Austri excitarint Atque etiam peregrinantibus eadem necessaria funt, ubi gravi tempore anni discesserunt ex suis fedibus, vel ubi in graves regiones venerunt. Ac 35 li caetera res aliqua prohibebit, utique abstinere debebit: atque ita ab vino ad aquam, ab hac ad vinum, eo, qui supra positus est, modo, transitus ei effe. The sent to the sent of the desired for the sent of the s A. CORN.

run

res

bus

fate

tibu

tur

nera

vel ;

dinis

omr

nes

nera

quo

the this en is summer with the anid, of que

Lib. I. rumas mnum pesti-

ia quis

r, cum

oporgestaer : co-

henfum s. calo-

ene. Si

ane fur-

um eft,

ue jeju-

moven-

compri-

meridi-

rteceffit.

fumitor,

moveat

odo vi-

reliqua

itari de-

facienda

citarint.

necessaria

t ex fuis

unt. Ac

abstinere

hacrad

transitus

A. CORN. CELSUS

ediment ques viriant transport, que di, un he

converted place more appropriate. Note for more about the form to the state of the

MEDICINA.

richtelounce the country of the state of the

in handautering or thought to not medicate the

LIBER SECUNDUS.

The andready C. V. B. O. L. T. T. St. College

De signis et auxiliis communibus.

vacation and the supplier TNSTANTIS autem Adversae Valetudinis signa complura funt. In quibus explicandis non dubitabo authoritate antiquorum virorum uti, maximeque Hippocratis; cum recentiores quoque medici, quamvis quædam in curationibus mutarint, tamen haec illum optime praesagisse fateantur. Sed antequam dico, quibus praecedentibus morborum timor fubfit; non alienum videtur exponere, quae tempora anni, quae tempestatum genera, quae partes aetatis, qualia corpora maxime tuta 10 vel periculis opportuna sint, quod genus adversae valetudinis in quoquo timeri maxime possit. Non quo non omni tempore, in omni tempestatum genere, omnes aetates, omnis habitus homines per omnia genera morborum et aegrotent et moriantur; sed 15 quod frequentius tamen quaedam eveniant. Ideoque

CORN.

que utile est scire unumquemque, quid, et quando maxime caveat.

Igitur faluberrimum Ver est: proxime deinde ab hoc, Hiems, periculofior Æstas, Autumnus 5 longe periculofifimus. Ex Tempestatibus vero optimae aequales funt, five frigidae, five calidae: pessimae, quae variant maxime, quo sit, ut autumnus plurimos opprimat. Nam fere meridianis temporibus calor, nocturnis atque matutinis, fi-10 mulque etiam vespertinis, frigus est. Corpus ergo, et aestate, et subinde meridianis caloribus relaxatum, fubito frigore excipitur. Sed ut eo tempore id maxime fit, fic quandocunque evenit, norium est. Ubi aequalitàs autem est, tamen salu-15 berrimi funt, fereni dies; meliores pluvii, quam tantum nebulofi aut nubili; optimeque hieme, qui omni vento vacant; aestate, quibus Favonii perflant. Si genus aliud ventorum est, salubriores Septentrionales, quam Subsolani, vel Austri sunt 20 Sic tamen ut in haec interdum regionum forte mutentur. Nam fere ventus ubique a mediterraneis regionibus veniens, falubris, a mari, gravis est. Neque folum in bono tempestatum habitu certior valetudo est; sed pejores morbi quoque, 1 25 qui inciderunt, leviores funt, et promptius finiuntur. Pessimum ergo certum est, quod aegrum secit; adeo ut in id quoque genus, quod natura pejus est, in hoc statu falubris mutatio fit. At actas media, tutissima est, quae neque juventae calore, 30 neque senectutis frigore infestatur. Longis morbis fenectus, acutis adolescentia magis patet. Corpus autem habilissimum quadratum est, neque gracile, neque obesum. Nam longa statura, ut in juventa decora est, sic matura senectute conficitur 35 Gracile corpus infirmum: obefum hebes est. Vere

tamen maxime, quæcunque humoris motu novan-

tur, in metu esse consuerunt. Ergo tum lippitu

dines, pultulae, profusio sanguinis, abscessus cor-

poris, quae ἀποςηματα Graeci nominant, bilis atra,

lei

qu

in

car

co.

cai

me vit

dit cer

Gra

Pay

i Atòi

tia

os,

nit

on

per

is

eri

inte

ibu

rrit

E

xaf

ori

anu

pedi

lat,

orp

eri

nag

ue

nent

ron

quam μελαγχολίαν appellant; infania, morbus comitialis, angina, gravedines, destillationes oriri foent. Hi quoque morbi qui in articulis nervifque modo urgent, modo quiescunt: maxime et inchoantur et repetunt. At aestas non quidem vacat plerisque ab his morbis; sed adjicit febres, vel continuas, vel ardentes, vel tertianas, vomitus, alvi dejectiones, auriculorum dolores; ulcera oris, cancros, et in caeteris quidem partibus, sed maxime obscoenis, et quicquid sudore hominem resol- 10 vit. Vix quicquam ex his in autumnum non incidit: sed oriuntur eo quoque tempore febres intertae, lienis dolor, aqua inter cutem, tabes, quam Graeci o How nominant; urinae difficultas, quam pay/spiav appellant; tenuioris intestini morbus, quem 15 heir nominant. Fit item laevitas intestinorum, uae neurreplat vocatur; coxae dolores, morbi comtiales. Idemque tempus et diutinis malis fatigaos, et ab aestate tantum proxima pressos interinit, et aliis novis morbis conficit, et quosdam 20 ongissimis implicat, maximeque quartanis, quae er hiemem quoque exerceant. Neque aliud mais tempus pestilentiae patet, cujuscunque ea geieris est; quamvis variis rationibus nocet. Hiems utem capitis dolores, tustim, et quicquid in fau-25 ibus, in lateribus, in visceribus mali contrahitur, ritat.one in the figure fund, this hiementatire

Ex Tempestatibus Aquilo tustim movet, fauces xasperat, ventrem adstringit, urinam supprimit, norrores excitat, item dolores lateris et pectoris, 30 anum tamen corpus spissat, et mobilius atque expeditius reddit. Auster aures hebetat, sensus tarlat, capitis dolorem movet, alvum solvit, totum corpus esticit hebes, humidum, languidum. Caeleri venti, quo vel huic vel illi propiores sunt, e035 nagis vicinos his illisve affectus faciunt. Denique omnis calor et jecur, et lienem inslammat, nentem hebetat, ut anima desiciat, ut sanguis prorumpat, essicit. Frigus modo nervorum distentionem,

bilis atra,

Lib. I.

quan-

deinde

tumnus

is vero

calidae:

ut au-

ridianis

inis, fi-

rpus er-

eo tem-

nit, no-

en falu-

i, quam

eme, qui

onii 'per-

lubriores

ftri funt.

im forte

editerra-

ri, gravis

n habitu

uoque, i

us finiun.

egrum fe-

atura pe-

At aetas

ae calore,

ngis mor-

itet. Cor-

ft, neque

ura, ut in

conficitur

eft. Vere

tu novan-

m lippitu

ceffus cor-

•

Į

C

a

g

qi

PI

g

q1 fo

fu

H

CI

a

de

qt

CI

u

do

ha

lia

rit

ha

qu

tentionem, modo rigorem infert; illud orangie hoc rivaros Graece nominatur: nigrorem in ulceribus. et horrorem in febribus excitat. In ficcitatibus, acutae febres, lippitudines, tormina, urinae diffi-5 cultas, articulorum dolores oriuntur. Per imbres. longae febres, alvi dejectiones, angina, canci, morbi comitiales, refolutio nervorum, quam mapaxuon Graeci nominant. Neque folum interest, quales dies fint, fed etiam quales ante praecesse-10 rint. Si hiems ficca Septentrionales ventos habuit, ver autem Austros et pluvias exhibet, fere subeunt lippitudines, tormina, febres, maximeque in mollioribus corporibus, ideoque praecipue in muliebribus. Si vero, Auftri pluviaeque hiemen 15 occuparunt, ver autem et frigidum et ficcum el, gravidae quidem foeminae, quibus tum adeit partus, abortu periclitantur: hae vero quae gignunt imbecillos, vixque vitales edunt. Caeteros lippi tudo arida, et, si seniores sunt, gravedines atque 20 destillationes male habent. At fi a prima hieme Austri ad ultimum ver continuarint, laterum do lores, et infania febricitantium, quam operire appellant, quam celerrime rapiunt. Ubi vero calor i primo vere orfus aestatem quoque similem exhi-25 bet, necesse est multum sudorem in febribus subsequi. At si sicca aestas Aquilones habuit, autum no vero imbres Austrique funt, tota hieme, quat proxime est, tussis, destillatio, raucitas, in quibuldam etiam tabes oriuntur. Sin autem autumnus 30 quoque aeque ficcus iifdem Aquilonibus perflatur omnibus quidem mollioribus corporibus, inter quae muliebria effe propofui, fecunda valetudo contingit: durioribus vero instare posiunt, et an

Quod ad AETATES vero pertinet, pueri proximeque his vero optime valent, et aestate prima tutissimi sunt: senes aestate et autumni prima parte juvenes hieme, quique inter juventam senectutem

dae lippitudines, et febres partim acutae, partin

Lib. II. whic hoc ceribus, itatibus. ae diffiimbres. Cancri. quam intereft. raeceffeos habufere fubximeque cipue in hiemem ccum elt. dest pargignunt, pos lippines atque ma hieme erum doiru appel o calor 1 lem exhiribus fub t, autum eme, quae in quibulautumnus perflatur, bus, inter valetudo int, et an ae, partim scuntur. ieri proxi e prima tu-

rima parte:

enectutem.

que

que funt. Inimicior fenibus hiems, aestas adolescentibus est, tum, si qua imbecillitas oritur, proximum eft, ut infantes, tenerosque adhuc pueros, serpentia ulcera oris, quae applac Graeci nominant, vomitus, nocturnae vigiliae, aurium humor, ş circa umbilicum inflammationes exerceant. pria etiam dentientium, gingivarum exulcerationes, diftentiones nervorum, febriculae, alvi dejectiones, maximeque caninis dentibus orientibus, male habent. Quae pericula plenissimi cujusque sunt, 10 et cui maxime venter adstrictus est. At ubi aetas paulum processit, glandulae, vertebrarum, quae in spina sunt, aliquae inclinationes, strumae, verrucarum quaedam genera dolentia, axpoxogooras Graeci appellant, et plura alia tubercula oriuntur. Inci-15 piente vero jam pube, ex iifdem multae, et longae febres, fanguinis ex naribus curfus, maximeque omnis pueritia, primum circa quadragefimum diem; deinde feptimo mense, tum feptimo anno, postea circa pubertatem periclitatur. Si qua etiam 20 genera morborum in infantem inciderunt, ac neque pubertate, neque primis coitibus, neque in foemina primis menstruis finita funt, fere longa funt: faepius tamen morbi pueriles, qui diutius manserunt, terminantur. Adolescentia morbis a- 25 cutis, item comitialibus, tabique maxime objecha est: fereque juvenes funt, qui sanguinem expuunt. Post sianc aetatem laterum et pulmonis dolores, lethargus, cholera, infama, fanguinis per quaedam etiam velut ora venarum, aluoppoidas Græ- 30 ci appellant, profusio. In senectute, spiritus et urinae difficultas, gravedo, articulorum et renum dolores, nervorum refolutiones, malus corporis habitus, nazvijar Graeci appellant, nocturnae vigiliae, vitia longiora aurium, oculorum, etiam na- 35 num, praecipueque foluta alvus, quam fequuntur, hanc, tormina, vel levitas intestinorum, caeteraque fusi mala ventris. Praeter haec, Graciles, tabes, dejectiones, destillationes, item viscerum et

E 2

laterum

h

fir

lu

tu

in

ta

qu

pa

ha

qu to

tu

tai

va

re

ne ev

qu

G

an

qua

laterum dolores fatigant. Obesi plerumque acutis morbis, et difficultate spirandi strangulantur, subitoque saepe moriuntur, quod in corpore tenuiore vix evenit.

CAP. II.

De signis adversae valetudinis futurae.

NTE adversam autem valetudinem, ut su-10 A pra dixi, quaedam notae oriuntur; quarum omnium commune est. Aliter se corpus habere atque consuevit, neque in pejus tantum, sed etiam in melius. Ergo si plenior aliquis, et speciosior, et coloratior factus est, suspecta habere 15 bona fua debet. Quae quia neque in codem habitu subsistere, neque ultra progredi possunt, fere retro, quafi ruina quadam, revolvuntur. Pejus tamen fignum est, ubi aliquis contra consuetudinem emacuit, et colorem decoremque amifit: 20 quoniam in his, quae superant, est quod morbus demat; in his quae defunt, non est quod ipsum morbum ferat. Praeter haec, protinus timeri debet, fi graviora membra funt; fi crebra ulcera oriuntur; si corpus supra consuetudinem incaluit; si 25 gravior fomnus preflit, si tumultuosa somnia fuerunt; si faepius expergiscitur aliquis, quam assuevit, deinde iterum soporatur; si corpus dormientis circa partes aliquas contra confuetudinem infudat, maximeque circa pectus, aut cervices, aut 30 crura, vel genua, vel coxas. Item, fi marcet animus: fi loqui et moveri piget; fi corpus torpet; fi dolor praecordiorum est, aut totius pectoris, aut, qui in plurimis evenit, capitis; si falivae plenum est os; si oculi cum dolore vertuntur; si tem-35 pora astricta sunt: si membra inhorrescunt; si spiritus gravior est; si circa frontem intentae venae moventur; fi frequentes oscitationes; fi genua quali fatigata funt; totumve corpus laffitudinem ientit. Ex quibus faepe plura, nunquam non aliqua febrem antecedunt. In primis tamen illud considerandum est, numquid saepius horum aliquid eveniat, neque ideo corporis ulla dissicultas subsequatur. Sunt enim quaedam proprietates hominum, sine quarum notitia non facile quicquam in suturum praesagiri, potest. Facile itaque securus est in his aliquis, quae saepe sine periculo evasit. Ille solicitari debet, cui haec nova sunt; aut qui ista nunquam sine custodia sui tuto habuit.

CAP. III.

Quae bona in aegrotantibus signa sint.

TBI vero febris aliquem occupat, scire licet, non periclitari, si in latus aut dextrum aut 15 finistrum, ut ipsi visum est, cubat, cruribus paulum reductis, qui fere fani quoque jacentis habitus est; si facile convertitur; si noctu dormit, si interdiu vigilat; fi ex facili spirat; fi non conflictatur; fi circa umbilicum et pubem cutis plana 20 est; si praecordia ejus sine ullo sensu doloris aequaliter mollia in utraque parte funt; quod fi paulo tumidiora funt, sed tamen digitis cedunt et non dolent. Haec valetudo ut spatium aliquod habebit, sic tuta erit. Corpus quoque, quod ae- 25 qualiter molle et calidum est, quodque aequaliter totum infudat, et cujus febricula eo fudore finitur, fecuritatem pollicetur. Quando jam ad fanitatem venit corpus, sternutamentum etiam inter bona indicia est, et cupiditas cibi vel a primo ser- 30 vata, vel etiam post fastidium orta. Neque terrere debet ea febris, quae eodem die finita est: ac ne ea quidem, quae, quamvis longiore tempore evanuit tamen ante alteram accessionem ex toto quievit, sic, ut corpus integrum, quod sixxenis 35 Graeci vocant, fieret. Si quis autem incidit vomitus, mixtus esse et bile et pituita debet; et in urina fublidere album, laeve, aequale; fic ut etiam, si quae quasi nubeculae innatarint, in unum deferantur.

raluit; fi nnia fueim affuedormiennem infuices, aut arcet anis torpet; pectoris, llivae pler; fi temnt; fi fpicae, venae

fi genua

non ali-

qua

ab. II.

acutis ir. fu-

tenui-

ut fu-

habere

m, fed

et ipe-

habere m habi-

nt. fere

Pejus fuetudi-

amifit:

morbus d ipfum

meri decera orideferantur. Ac venter ei, qui a periculo tutus est, reddit modo mollia, figurata, eodem fere tempore, quo secunda valetudine assuevit, modo convenientia his, quae assumuntur. Pejor cita alvus est, sed, sed ne haec quidem terrere protinus debet, si matutinis temporibus coacta magis est, aut si procedente tempore paulatim contrahitur, et rusa est, neque foeditate odoris similem alvum sani hominis excedit. Ac lumbricos quoque aliquos sub so sine morbi descendisse nihil nocet. Si inslammatio in superioribus partibus dolorem, tumoremque fecit, bonum signum est sonus ventris inde ad inferiores partes evolutus; magisque etiam, si sine difficultate, cum stercore excessit.

C A P. IV.

Mala signa aegrotantium.

NONTRA gravis morbi periculum est, ubi 20 u fupinus aeger jacet, porrectis manibus, et cruribus: ubi Residere vult in ipso acuti morbi impetu, praecipueque pulmonibus laborantibus: ubi nocturna vigilia premitur, etiamfi interdiu fomnus accedit, ex quo tamen pejor est, qui inter 25 quartam horam et noctem est, quam qui matutino tempore ad quartam. Peffimum tamen est, si som nus neque noctu, neque interdiu accedit : id enim fere fine continuo dolore esse non potest. Neque vero fignum bonum est etiam somno ultra debi-30 tum urgeri: pejusque, quo se magis sopor interdiu, noctuque continuat. Mali etiam morbi testimonium est vehementer et crebro spirare, a sexto die coepisse inhorrescere, pus expuere, vix excreare, dolorem habere continuum, difficulter 35 ferre morbum, jactare brachia et crura, fine voluntate lachrymare, habere humorem glutinofum dentibus inhaerentem, cutem circa umbilicum et pubem macram, praecordia inflammata, dolentia, dura, tumida, intenta, magisque, si haec dextra parte

eft. Mali crefe vent mas rem effe. postv fudai dores brem tidie pares leven nes in nec t mum conci arqua cordi bus i nos c fomne mere in pr memb quam debili pituit eft. I aut liv nuia : furfur

quoqu

maxin

Pericu

elcere

quod

Cap

part

Lab. II

parte quam finistra funt : periculofisimum tamen eft, fi venae quoque ibi vehementer agitantur. Mali etiam morbi fignum est, nimis celeriter emacrescere, caput et pedes manusque calidas habere, ventre et lateribus frigentibus, aut frigidas extremas partes, acuto morbo urgente, aut post fudorem inhorrescere, aut post vomitum singultum esse, vel rubere oculos, aut post cupiditatem cibi, postve longas febres hunc fastidire, aut multum fudare, maximeque frigido fudore, aut habere fu- 10 dores non per totum corpus aequales, quique febrem non finiant. Malae etiam febres, quae quetidie tempere eodem revertantur, quaeve femper pares accelliones habeant, neque tertio quoque die leventur; quaeve fic continuent, ut per accefio-15 nes increfcant, per decessiones tantum molliantur, nec unquam integrum corpus dimittant. Peffimum est, si ne levatur quidem febris, sed acque concitata continuat. Periculofum est etiam, post arquatum morbum febrem oran, utique fi prae- 20 cordia dextra parte dura manierunt, ac dolentibus is faeva, Nulla acuta febris leviter terrere nos debet. Neque unquam in acuta febre, aut a fomno non est terribilis nervorum distentio. Timere etiam ex fomno, mali morbi eft. Itemque 25 in prima febre protinus mentem effe turbatam, membrumve aliquod effe refolutum. Ex quo cafu quamvis vita redditur, tamen id fere membrum debilitatur. Vomitus etiam periculofus est finceræ pituitae vel bilis; pejorque, si viridis, aut niger 30 est. At mala urina est, in qua subsidunt subrubra aut livida: deterior, in qua quasi fila quædam tenuia atque alba: pellima ex his, fi tanquam ex furfuribus factas nubeculas repraesentat. Diluta quoque, atque alba, vitiofa est, sed in phreneticis 35 maxime. Alvus autem mala est, ex toto suppressa. Periculofa etiam, quae inter febres fluens conquielcere hominem in cubili non patitur; utique, il quod descendit, est perliquidum, aut albidum, aut palli-

nque d infine

·II

itus

em-

on-

vus

t, fi

pro-

eft.

omi-

fub

, ubi s, et

fominter

enim Neque debi-

interi testifexto

ix exiculter

nofum um et

dextra parte pallidum, aut spumans. Praeter haec periculum ostendit id, quod excernitur, si est exiguum, glutinosum, laeve, album, idemque subpallidum: vel si est aut lividum, aut biliosum, aut cruentum, aut pejoris odoris, quam ex consuetudine. Malum est etiam, quod post sebres longas, sincerum est.

moterible CAP. V.

De signis longae valetudinis.

OST haec indicia, notum est longum morbum fieri : fic enim necesse est, nisi occidit, Neque vitae alia spes in malis magnis est, quam ut impetum morbi trahendo aliquis effugiat, por-15 rigaturque in id tempus, quod curationi locum praestet. Protinus tamen signa quaedam sunt, ex quibus colligere possumus, morbum, etsi non interemerit, longius tamen tempus habiturum. Ubi frigidus fudor inter febres non acutas circa caput 20 tantum, et cervices oritur; aut ubi, febre non quiescente, corpus insudat; aut ubi corpus modo frigidum, modo calidum est, et color alius ex alio fit; aut ubi, quod inter febres aliqua parte abscedit, ad fanitatem non pervenit; aut ubi aeger pro 25 ipatio parum emacreicit. Item, fi urina modo liquida et pura est, modo habet quaedam subsidentia laevia atque alba rubrave funt, quae in ea fubfidunt; aut si quasdam quasi maculas repræsentat; aut fi bullulas excitat.

CAP. V

De indiciis mortis.

SED inter haec quidem, proposito metu, spes tamen superest. Ad ultima vero jam ventum esse testantur, nares acutæ, collapsa tempora, oculi concavi, frigidae languidaeque aures et imis partibus leniter versae, cutis circa frontem dura et intenta, color aut niger aut perpallidus; multoque magis,

Cap. mag rit, 1 bus die 1 eft. in pi oculi quae in iif tans, his n aut fa brae 1 lorun preffit lor la nares, ve ex

Lib. II.

Eac bat, e pedes dat, e est: 1 menti dentil ipio n aut liv cia fui tus: a bo, ve veite f juncto lores e ad vif tem si figna a

ne ull

aut de

tem j

П.

um glu-

vel

aut

nor-

cidit.

uam

por-

cum

t, ex

n in-

Ubi

caput

a qui-

o fri-

k alio

absce-

er pro

odo li-

fiden-

a fub-

fentat;

u, ipes

rentum

, oculi

is par-

a et in-

ultoque

magis,

eodem

magis, fi ita haec funt, ut neque vigilia praecesserit, neque ventris resolutio, neque inedia. Ex quibus causis interdum haec species oritur, sed uno die finitur. Itaque diutius durans, mortis index est. Si vero in morbo vetere jam triduo talis est, 5 in propinquo mors est: magisque, si praeter haec oculi quoque lumen refugiunt, et illachrymant; quaeque in iis alba effe debent rubescunt; atque in iifdem venulae pallent; pituitaque in iis innatans, novissime angulis inhaerescit; alterque ex 10 his minor est; iique aut vehementer subsederunt, aut facti tumidiores funt; perque fomnum palpebrae non committuntur, sed inter has ex albo oculorum aliquid apparet; neque id fluens alvus expreflit: eædemque palpebrae pallent, et idem pal-15 lor labra et nares decolorat : eademque labra, et nares, oculique, et palpebrae, et supercilia, aliquave ex his pervertuntur; ifque propter imbecillitatem jam non audit, aut non videt.

Eadem mors denunciatur, ubi aeger fupinus cu- 20 bat, eique genua contracta funt: ubi deorsum ad pedes subinde delabitur: ubi brachia et crura nudat, et inaequaliter disperget, neque ils calor subest: ubi hiat: ubi affidue dormit: ubi is, qui mentis suae non est, neque id facere sanus solet, 25 dentibus stridet: ubi ulcus, quod aut ante, aut in ipso morbo natum est, aridum, et aut pallidum, aut lividum factum est. Illa quoque mortis indicia funt, ungues, digitique pallidi; frigidus spiritus: aut si manibus quis in febre, et acuto mor-30 bo, vel infania, pulmonisve dolore, vel capitis, in veite floccos legit, fimbriafve diducit, vel in adjuncto pariete, si qua minuta eminent, carpit. Dolores etiam circa coxas et inferiores partes orti, fi ad viscera transierunt, subitoque desierunt mor-35 tem subesse testantur; magisque, si alia quoque ligna accesserunt. Neque is servari potest, qui sine ullo tumore febricitans, subito strangulatur, aut devorare falivam suam non potest: cuive in

eodem febris corporisque habitu cervix convertitur, sic ut devorare aeque nihil possit: aut cui simul continua febris et ultima corporis infirmitas est: aut cui, febre non quiescente, exterior pars friget, interior fic calet, ut etiam fitim faciat: aut qui, febre aeque non quiescente, simul et delirio et spirandi difficultate vexatur: aut qui epoto veratro, exceptus distentione nervorum est: aut qui ebrius obmutuit. Is enim febre adjecta nervorum so distentione confumitur, nisi aut febris accessit, aut eo tempore, quo ebrietas folvi debet, loqui coe-Mulier quoque gravida acuto morbo facile confumitur; et is, cui fomnus dolorem auget: et cui protinus, in recenti morbo, bilis atra vel in-15 fra vel fupra se ostendit : cuive alterutro modo se promfit, cum jam longo morbo corpus ejus effet extenuatum et affectum. Sputum etiam biliofum, et purulentum, sive separatim ista, sive mixta pro-

veniunt, interitus periculum oftendunt. Ac, fi 20 circa feptimum diem tale effe coepit, proximum eft, ut is circa quartumdecimum diem decedat, nifi alia figna meliora pejorave accesserint: quae quo leviora graviorave subsecuta sunt, eo vel seriorem mortem, vel maturiorem denunciant. Su-

25 dor quoque frigidus in acuta febre pestiferus est: atque in omni morbo vomitus, qui varius, et multorum colorum est; praecipueque, malus in hoc odor est. Ac sanguinem quoque in febre vomuisse pestiferum est. Urina vero rubra et tenuis in

go magna cruditate esse consuevit; et saepe, antequam spatio maturescat, hominem rapit. Itaque si talis diutius permanet, periculum mortis ostendit. Pessima tamen est, praecipueque mortisera, nigra, crassa, mali odoris. Atque in viris quidem

quae tenuis et diluta est. Alvus quoque varia, pestifera est, quae strigmentum, sanguinem, bilem, viridem aliquid, modo diversis temporibus, modo simul, et in mistura quadam, discreta tamen re-

praesentat

practrah quae ping ceffit

Cap

ta fu defer prod vir j dem bus 1 ut ce fus q faepe perito neri c batur feffor jectur conjec respon itaque id fide mines pestife taria. et mon fuit. nunqu evitare porum quae 1

prodef

tis mo

mortis.

II.

rti-

i fi-

itas

pars

irio

vequi

rum

aut

coe-

acile

: et

el in-

lo se

effet

fum,

pro-

c, fi

mum cedat,

quae

el fe-Su-

s eft:

n hoc

vomu-

ante-

Itaque

often-

rtifera,

uidem

s vero,

varia, bilem, modo nen re-

esentat.

praesentat. Sed haec quidem potest paulo diutius trahere. In praecipiti vero jam esse denunciat, quae liquida, eademque vel nigra vel pallida, vel pinguis est; utique, si magna foeditas odoris accessit.

Illud interrogari me posse ab aliquo scio: si certa futurae mortis indicia funt, quomodo interdum deserti a medicis convalescant, quosdamque fama prodiderit in ipsis funeribus revixisse? quinetiam vir jure magni nominis Democritus, ne finitæ qui- 10. dem vitae fatis certas notas effe, propoluit, quibus medici eredidiffent: adeo illud non reliquit, ut certa aliqua figna futurae mortis effent. Adverfus quos ne illud quidem dicam, quod in vicino faepe quaedam notae positae, non bonos, sed im-15 peritos medicos decipiunt (quod Afclepiades, funeri obvius, intellexit quendam vivere, qui efferebatur:) ne protinus crimen artis effe, fi quod professoris sit. Illa tamen moderatius subjiciam. Conjecturalem artem elle medicinam, rationemque 20 conjecturae talem esse, ut cum faepius aliquando responderit, interdum tamen fallat nos. Si quid itaque vix millesimo in corpore aliquando decipit; id fidem notam habet, cum per innumerabiles homines respondeat. Idque non in his tantum, quæ 25 peltifera funt, dico: fed in his quoque, quae falutaria. Siquidem etiam spes interdum frustratur, et moritur aliquis, de quo mèdicus securus primo fuit. Quaeque medendi causa reperta sunt, nonnunquam in pejus aliquid convertunt. Neque id 30 evitare humana imbecillitas in tanta varietate corporum poteit. Sed est tainen medicinæ fides, quae multo faepius, perque multo plures aegros prodest. Neque tamen ignorare oportet, in acutis morbis fallaces magis notas effe et falutis, et 35 mortis.

misra la sociame F. 2

CAP

ca no

ten

arti

alia

han

tun

XEIPO

moi

ritia

hi v

vel i

ant,

fæm

pitis

morl

quib

fine f

finur

noch

tudir

circa pet, a

Quict

et fro

magif nem ;

quae :

fere re

que pi

neque aut in

inguin

cus in

defidit

circa v

CAP. VII.

De notis, quas aliquis in singulis morborum generibus habere possit.

SED cum proposuerim signa, quæ in omni adversa valetudine communia esse consuerunt; ea quoque transibo, ut, quas aliquis in singulis morborum generibus habere possit notas, indicem o Quaedam autem sunt, quae ante sebres, quaedam

quae inter eas, quid aut intus sit, aut venturum sit, ostendit. Ante sebres, si caput grave est, aut ex somno oculi caligant, aut frequentia sternutamenta sunt, circa caput aliquis pituitæ impetus ti-

resident si fanguis, aut calor abundat, proximum est, ut aliqua parte profluvium sanguinis fiat. Si fine causa quis emacrescit, ne in malum habitum corpus ejus recidat, metus est. Si praecordia dolent, aut instammatio gravis est, aut toto

20 die non concocta fertur urina, cruditatem esse manisestum est. Quibus diu color sine morbo regio malus est, hi vel capitis doloribus conslictantur, vel terram edunt. Qui diu habent faciem pallidam et tumidam, aut capite, aut visceribus, aut

25 alvo laborant. Si in continua febre puero venter nihil reddit, mutaturque ei color, nec fomnus accedit, ploratque is affidue, metuenda nervorum diftentio est. Frequens autem distillatio in corpore tenui longoque, tabem timendam esse testa-

cet, aut fubitam dejectionem, aut febriculam inftare. Ubi pedes tument, longae dejectiones funt, ubi dolor in imo ventre et coxis est, aqua inter cutem instat, sed hoc morbi genus ab ilibus oriri so-

voluntas desidendi est, venter nihil reddit, nisi et aegre et durum, tumor in pedibus est, idemque modo dextra, modo sinistra parte ventris, invicem oritur atque sinitur, sed a jecinore id malum pro-

cisci

ibus adunt; rulis cem. dam rum aut nutaus tiprouinis alum praet'toto le maregio antur, palliis, aut venter aus acvorum n core testa. rus, doam ines funt, nter cuoriri foquibus, demque invicem um proficila

II.

ficisci videtur. Ejusdem morbi nota est, ubi circa umbilicum intestina torquentur (57000 Graeci nominant) coxaeque dolores manent, eaque, neque tempore, neque remediis folvuntur. Dolor autem articulorum, prout in pedibus, manibuíve, aut s alia qualibet parte fic est, ut eo loco nervi contrahantur; aut fi id membrum, ex levi caufa fatigatum, æque frigido, calidoque offenditur, wodaspar yespayparve, vel ejus articuli, in quo id fentitur, morbum futurum esse denunciat. Quibus in pue- 10 ritia fanguis ex naribus fluxit, dein fluere defiit, hi vel capitis doloribus conflictentur necesse est, vel in articulis aliquas exulcerationes graves habeant, vel aliquo morbo etiam debilitentur. Quibus fæminis menstrua non proveniunt, necesse est ca-15 pitis acerbiffimi dolores fint, vel quaelibet alia pars morbo infestetur. Eademque his periculi funt, quibus articulorum vitia, ut dolores, tumoresque, fine podagra fimilibusque morbis, oriuntur, et definunt. Utique, fi faepe tempora iisdem dolent, 20 noctuque corpora infudant, fi frons prurit, lippitudinis metus est. Si mulier a partu vehementes dolores habet, neque praeter ea figna mala funt. circa vigefimum diem aut fanguis per nares erumpet, aut in inferioribus partibus aliquid abscedet. 25 Quicunque etiam dolorem ingentem circa tempora et frontem habebit, is alterutra ratione eum finiet: magisque, si juvenis erit, per sanguinis profusionem; fi fenior, per suppurationem. Febris autem, quae subito fine ratione, si bonis signis finita est, 30 fere revertitur. Cui fauces fanguine et interdiu et noctu replentur, sic, ut neque capitis dolores, neque praecordiorum, neque tussis, neque vomitus, neque febricula praecesserit, hujus aut in naribus, aut in faucibus ulcus reperietur. Si mulieri ex 35 inguine febricula orta est, neque causa apparet, ulcus in vulva est. Urina autem crassa, ex qua quod defidit, album est, fignificat circa articulos, aut circa viscera dolorem, metumque morbi esse. Eadem

dem viridis, aut viscerum dolorem, tumoremque cum aliquo periculo subesse, aut corpus certe integrum non esse, testatur. At si sanguis aut pus in urina est, vel vesica, vel renes exulcerati sunt. Si haec crassa carunculas quasdam exiguas quas

capillos habet, et si bullat, et male olet, aut interdum quasi arenam, interdum quasi sanguinem trahit, dolent autem coxae, quaeque inter has superque pubem sunt, et accedunt frequentes ructus, in-

so terdum vomitus biliofus extremæque partes frigescunt, urinæ crebra cupiditas, sed magna dissicultas est, et quod inde excretum est, aquæ simile, vel rusum, vel pallidum est, paulum tamen in eo levamenti est, alvus vero cum multo spiritu reddi-

tim distillat, vel si fanguis per hanc editur, et in ea quaedam cruenta concreta sunt, idque ipsum cum dissicultate redditur, et circa pubem inferiores partes dolent, in eadem vesica vitium est. Cal-

20 culosi vero his indiciis cognoscuntur. Difficulter urina redditur; paulatimque, interdum etiam sine voluntate, distillat. Eadem arenosa est, nonnunquam aut sanguis, aut cruentum, aut purulentum aliquid cum ea excernitur. Eamque quidam promp-

25 tius recti, quidam resupinati, maximeque hi qui grandes calculos habent, quidam etiam inclinati reddunt, colemque extendendo, dolorem levant Gravitatis quoque cujusdam in ea parte sensus est; atque ea cursu, omnique motu augentur. Quidam

mutatis vicibus, implicant. Fæminae vero oras naturalium fuorum manibus admotis feabere crebro coguntur. Nonnunquam, fi digitum admoverint, ubi vesiicae cervicem is urget, calculum

his in pulmone vitium est. Mulieri gravidae sine modo fusa alvus elidere partum potest. Eidem si lac ex mammis profluit, imbecillum est, quod intus gerit. Durae mammae, sanum illud esse, te

ftantur.

rigor vel eft. ma vena prefitur, fupp tuit. vigili ex na capiti ante

Ca

fta

din

et os Quom ulcera caufa borat, vertiti dolor um ac Quibu

quibu

rigo, co purat. no liqu puration Haeco lm, ve

ertiora rum n inus in uam fa a eft

a est, e uis et

II.

que

in-

pus

unt.

uan

ter-

tra-

per-

, in-

fri-

diffi-

mile.

eddi-

paula-

et in

pfum

ferio-Cal-

iculter

m fine

nnun-

tum a-

promp.

hi qui

nclinati

levant.

fus ett;

Quidam

fubinde

ero oras

ere cre

alculum excreant,

idae fine Eidem fi

quod in-

effe, te-

stantur.

frantur. Frequens fingultus et praeter confuetudinem continuus, jecur inflammatum elle, fignificat. Si tumores super ulcera subito esse desierunt, idque a tergo incidit, vel distentio nervorum, vel rigor timeri potest: at, si a priore parte id evenit, vel lateris acutus dolor, vel infania, expectanda est. Interdum etiam hujusmodi casum, qui tutissima inter haec est, profusio alvi sequitur. Si ora venarum, fanguinem folita fundere, fubito fuppressa sunt, aut aqua inter cutem, aut tabes segui- 10 tur. Eadem tabes fubit, fi in lateris dolore orta suppuratio intra quadraginta dies purgari non potuit. At, si longa tristitia cum longo timore et vigilia est, atrae bilis morbis subest. Quibus sæpe ex naribus fluit fanguis, his aut lienis tumet aut 15 capitis dolores funt: quos fequitur, ut quaedam ante oculos tanquam imagines observentur. At, quibus magni lienes funt, his gingivæ malae funt, et os olet, aut fanguis aliqua parte prorumpit. Quorum si nihil evenit, necesse est in cruribus mala 20 ulcera, et ex his nigrae cicatrices fiant. Quibus causa doloris, neque sensus ejus est, his mens laborat. Si in ventrem fanguis confluxit, ibi in pus vertitur. Si a coxis, et ab inferioribus partibus dolor in pectus transit, neque ullum signum ma- 25 um accessit, suppurationis eo loco periculum est. Quibus fine febre aliqua ex parte dolor, aut pruigo, cum rubore aut calore est, ibi aliquid suppurat. Urina quoque, quae in homine parum fano liquida est, circa aures futuram aliquam sup- 30 burationem esse denunciat.

Haec vero, cum fine febre quoque vel latentiim, vel futurarum rerum notas habeant, multo tertiora funt, ubi febris accessit; atque etiam alitrum morborum tum signa nascuntur. Ergo pro-35 inus insania timenda est, ubi expeditior alicujus, uam sani fuit, sermo est, subitaque loquacitas ora est, et haec ipsa solito audacior: aut ubi raro uis et vehementer spirat, venasque concitatas ha-

bet.

bet, praecordiis duris et tumentibus. Oculorum quoque frequens motus; et in capitis dolore offufae oculis tenebrae: vel, nullo dolore fubstante, fomnus ereptus, continuataque nocte et die vigis lia; vel prostratum contra consuetudinem corpus

lia; vel prostratum contra consuetudinem corpus in ventrem, sic, ut ipsius alvi dolor id non coegerit; item, robusto adhuc corpore, infolitus dentium stridor, infaniae signa sunt. Si quid etiam abscessit, et, antequam suppuraret, manente adhuc

ro in corpore in folita febre, fubsedit, periculum affert primum furoris, deinde interitus. Auris quoque dolor acutus, cum febre continua vehementique, saepe mentem turbat: et ex eo casu juniores interdum intra septimum diem moriuntur; senio-

res tardius: quoniam neque aeque magnas febres experiuntur, neque aeque infaniunt: ita fustinent, dum is affectus intus vertatur. Suffusae quoque fanguine mulieris mammae, furorem venturum esse, testantur. Quibus autem longae febres sunt.

20 his aut abscessus aliquis, aut articulorum dolores erunt. Quorum faucibus in febre illiditur spiritus, instat his nervorum distentio. Si angina subito sinita est, in pulmonem id malum transit; idque saepe intra septimum diem occidit: quod ni-

as si incidat, sequitur, ut aliqua parte suppuret. De inde, post alvi longam resolutionem tormina: post haec, intestinorum laevitas oritur. Post nimias distillationes, tabes. Post lateris dolores, vitia pulmonum: post haec, insania. Post magnos servo-

30 res corporis, nervorum rigor, aut distentio. Ubi caput vulneratum est, delirium: ubi vigilia torsit, nervorum distentio: ubi vehementer venae super ulcera moventur, sanguinis profluvium erit.

Suppuratio vero pluribus morbis excitaturas Nam fi longae febres fine dolore, fine manifelta causa remanent, in aliquam partem id malum in cumbit, in junioribus tamen: nam in senioribus ex ejusmodi morbo quartana fere nascitur. Ea dem suppuratio sit, si praecordia dura dolentia and

lesc run infe con hae

Ca

te

fupe ulce omr tet, is, q

quan in fel abfee fic d

eo car diappay pulm

tulas, victus dum quadi

fimun mum vitate a puli Quod

inflam eft: et rare ea fuppur hendi

diu lev tur; cu excreat fub ling

ungues dibus t

te diem vigetimum hominem non fustulerunt, neque sanguis ex naribus fluxit, maximeque in adolescentibus; utique, si inter principia aut oculorum caligo, aut capitis dolores fuerunt : sed cum inferioribus partibus aliquid abfcedit. At fi prae- 5 cordia tumorem mollem habent, neque definunt, haeretque per omne id tempus febris fed tum in superioribus partibus sit abscessus: ac, si inter ipsa ulcera non fuit, circa aures erumpit. Cumque omnis longus tumor ad suppurationem fere spec- 10 tet, magis eo tendit is, qui in praecordiis, quam is, qui in ventre est: et is qui supra umbilicum, quam is qui infra est. Si lassitudinis etiam sensus in febre est, vel in maxillis, vel in articulis aliquid abscedit. Interdum quoque urina tennis et cruda 15 fic diu fertur, ut alia falutaria figna fint, exque eo cafu plerumque infra transversum septum (quod diapparjua Graeci vocant) fit abfeeffus. Dolor autem pulmonis, si neque per sputa, neque per cucurbitulas, neque per fanguinis detractionem, neque 20 victus rationem finitus est, vomicas aliquas interdum excitat, aut circa vigetimum diem, aut circa quadragefimum, nonnunquam etiam circa fexagefimum. Numerabimus autem ab eo die, quo primum febricitavit aliquis, aut inhorruit, aut gra- 25 vitatem ejus partis fenfit. Sed hae vomicæ modo a pulmone, modo a costarum parte nascuntur. Quod suppurat, ea parte, quam afficit, dolorem inflammationemque concitat, ipsumque calidius est: et, si in partem sanam aliquis decubuit, one-30 rare eam ex pondere aliquo videtur. Omnis etiam suppuratio, quæ nondum oculis patet, sic deprehendi potest: si febris non dimittit, eaque interdiu levior est, noctu increscit; multus sudor oritur; cupiditas tuffiendi est, et pene nihil in tussi 35 excreatur; oculi cavi funt; malae rubent; venae lub lingua inalbefcunt; in manibus fiunt adunci ungues; digiti, maximeque fummi, calent; in pedibus tumores sunt, spiritus disticilius trahitur;

ffunte, rigi-

II.

um

rpus egeentiabdhuc

quo-

iores fenio-

febres inent, uoque

s funt,

fpiria fubifit; id-

act. De-

nimias tia puls fervo-

o. Ubi ia torfit, ae fuper

rit. xcitatur. nanifelta alum in enioribus

tur. Ea

cibi fastidium est; pustulae toto corpore oriuntur. Quod si protinus initio dolor et tusiis fuit, et spiritus disficultas, vomica vel ante vel circa vigesimum diem erumpet. Si serius ista cœperint, nescesse est quidem increscant, sed quo minus cito adfuerint, eo tardius solventur. Solent etiam in gravi morbo pedes cum digitis unguibusque nigrescere, quod si non est mors consecuta, et reliquum corpus invaluit, pedes tamen decidunt.

IC

C A P. VIII.

Quae notae in quoquo morbi genere vel spem vel periculum ostendant.

15 CEQUITUR, ut in quoquo morbi genere proprias notas explicem, quae vel fpem, vel periculum oftendant. Ex vesica dolente, si purulenta urina processit, inque ea laeve et album subsedit, metum detrahit. In pulmonis morbo, si sputo ipse 20 levatur dolor, quamvis id purulentum est, tamen, aeger facile spirat, facile excreat, morbum ipsum non difficulter fert, potest ei secunda valetudo contingere. Neque inter initia terreri convenit, il protinus sputum mistum est rufo quodam et san-25 guine, dummodo statim edatur. Laterum dolores, suppuratione facta, deinde intra quadragesimum diem purgata, finiuntur. Si in jecinore vomica est, et ex ea fertur pus purum et album, salus ei facilis. Id enim malum in tunica est. Ex 30 suppurationibus vero hæ tolerabiles funt, quae in

exteriorem partem feruntur, et acuuntur. Et ex his, quae intus procedunt, hæ leviores, quae contra fe cutem non afficiunt, eamque et fine dolore esse et ejusdem coloris, cujus reliquae partes sunt,

35 finunt esse. Pus quoque, quacunque parte erumpit, si est laeve, album et unius coloris, sine ullo metu est; et, quo essuso, febris protinus conquievit, desieruntque urgere cibi fastidium et potionis desiderium. Si quando etiam suppuratio descen-

it

Ca

dit

pu

1US

bui

tui

nar

bre

effe

tim

qua

affu

nue,

bem

et ci

que

tuffis

Sed :

pit:

tem

ante

morl

fi fpr

corpi

crum

fitis;

fi cib

vetur

exten

aliqui

laffitu

in qu

quo p

lorum

venes

poffur

quocu

mitial

Et, in

dit in crura, sputumque ejusdem factum pro rufo purulentum est, periculi minus est. At in tabe eius, qui salvus futurus est, sputum esse debet album, aequale, totum ejusdemque coloris, fine pituita: eique etiam simile esse oportet, si quid in 5 nares a capite distillat. Longe optimum est, febrem omnino non esse: secundum est, tantulum effe, ut neque cibum impediat, neque crebram fitim faciat. Alvus in hac valetudine ea tuta est, quæ quotidie coacta, eaque convenientia his, quæ 10 affumuntur, reddit. Corpus id, quo minime tenue, maximeque lati pectoris atque fetofi est, cujusque cartilago exigua, et carnosa est. Super tabem, si mulieri quoque suppressa menstrua fuerunt, et circa pectus atque scapulas dolor mansit, subito- 15 que fanguis erupit, levari morbus folet : nam et tussis minuitur, et sitis atque febriculae desinunt. Sed iisdem fere, nisi redit sanguis, vomica erumpit: quae quo cruentior, eo melior est. Aqua autem inter cutem minime terribilis est, quae nullo 20 antecedente morbo coepit: deinde, quae longo morbo fupervenit; utique, fi firma viscera funt; fi fpiritus facilis; fi nullus dolor; fi fine calore corpus est; aequaliterque in extremis partibus macrum est; si venter mollis; si nulla tussis; nulla 25 fitis; fi lingua, ne per fomnum quidem, inarefcit; ii cibi cupiditas est; si venter medicamentis movetur; fi per se excernit mollia et figurata; si non extenuatur; fi urina, et vini mutatione, et epotis aliquibus medicamentis mutatur; fi corpus fine 30 lassitudine est, et morbum facile sustinet : siquidem in quo omnia haec funt, is ex toto tutus elt: in quo plura ex his funt, is in bona spe est. Articulorum vero vitia, ut podagrae chiragraeque, fi juvenes tentarunt, neque callum induxerunt, solvi 35 possunt: maximeque torminibus leniuntur, et quocunque modo venter fluit. Item morbus comitialis ante pubertatem ortus, non aegre finitur. Et, in quo ab una parte corporis venientis accessi-

peri-

II.

ur.

Spi-

efi-

ne-

ad-

gra-

ref-

ium

prol pelenta fedit, o ipfe umen, pfum etudo nit, fi

doloragefire vom, fat. Ex uae in

Et ex de condolore s funt, erum-

ne ullo

descendit

Cap

lore

rem

ficu

fi un

capi

dam

fion

tur.

frigo

tis i

Grae

in fe Auxi

nit e

biliof

nuti

perun

ditur.

scire 1

ram p

nenti

que n

pueris

bulmo

deind

lit, pe

que in Et tan

rufum lum,

peffim

is, di ternut

ecuta

monis,

na, et

ous cm

puratio

lunt, f

onis fensus incipit, optimum est a manibus pedibufve initium fieri: deinde, a lateribus: pessimum inter haec, a capite. Atque in his quoque ea maxime profunt, quae per dejectiones excernuntur. 5 Ipfa autem dejectio fine ulla noxa est, quae fine

febre est: si celeriter desinit; si contacto ventre nullus motus ejus sentitur; si extremam alvum spiritus sequitur. Acria tormina quidem periculosa non funt, si sanguis et strigmenta descendunt,

10 dum febris caeteraeque accessiones hujus morbi absint: adeo ut etiam gravida mulier, non solum refervari possit, sed etiam partum reservare. Prodestque in hoc morbo, si jam aetate aliquis processit. Contra, intestinorum laevitas facilius a te-

15 neris aetatibus depellitur: utique, fi ferri urina, et ali cibo corpus incipit. Eadem aetas prodeft et in coxae dolore, et humerorum, et in omni refolutione nervorum. Ex quibus coxa, fi fine torpore est, si leviter friget, quamvis magnos dolo-

20 res habet, tamen et facile et mature fanatur : refolutumque membrum, fi nihilominus alitur, fieri fanum potest. Oris resolutio etiam, alvo cita finitur. Omnisque dejectio lippienti prodest. At, varix ortus, vel per ora venarum fubita profuso fan-

25 guinis vel tormina, infaniam tollunt. Humerorum dolores, qui ad fcapulas, vel manus tendunt, vomitu atrae bilis folvuntur. Et quisquis dolor deorsum tendit, sanabilior est. Singultus stermitamento finitur. Longas dejectiones supprimit vo-

Mulier fanguinem vomens, profusis menstruis, liberatur. Quae menstruis non purgatur, fi fanguinem ex naribus fudit, omni periculo vacat. Quae locis laborat, aut difficulter partum edit, sternutamento levatur. Æstiva quartana fere

35 brevis est. Cui calor et tremor est, faluti delirium Lienosis bono tormina sunt. Denique, iph febris, quod maxime mirum videri potest, saepe praefidio est. Nam et praecordiorum dolores, il fine inflammatione funt, finit; et in jecinoris do-

H.

edi-

um

ma-

tur. fine

ntre

vum

ricu-

lunt.

norbi

olum Pro-

pro-

a te-

urina.

left et

refoe tor-

dolo

1 : Ter, fieri

ta fini-

At, vaio fan-

amerondunt,

dolor dolor

fternu-

mit vo-

is men-

irgatur, culo va-

rtum eana fere

delirium

ue, ipfa

st, saepe

plores, 1 oris do-

lore fuccurrit; et nervorum distentionem rigoremque, fi poltea coepit, ex toto tollit; et ex difficultate urinae morbum tenuioris intestini ortum, fi urinam per calorem movet, levat. At dolores capitis, quibus oculorum caligo, et rubor cum qua- 5 dam frontis prurigine accedunt, fanguinis profusione, vel fortuita, vel etiam petita, summoventur. Si capitis, ac frontis dolores ex vento, vel frigore, aut aestu sunt, gravedine et sternutamentis finiuntur. Febrem autem ardentem, quam 10 Graeci naugudu vocant, subitus horror exsolvit. Si in febres aures obtufae funt, fi fanguis e naribus fluxit, aut venter resolutus est, illud malum desinit ex toto. Nihil plus adversus surditatem, quam biliofa alvus potest. Quibus in fistula urinae mi- 15 nuti abscessus, quos popula Graeci vocant, esse cœperunt; iis, ubi pus ea parte profluxit, fanitas redditur. Ex quibus cum pleraque per se proveniant, scire licet, inter ea quoque quae ars adhibet, naturam plurimum posse. Contra, si caput febre conti- 20 nenti dolet, neque quicquam remittit, malum atque mortiferum est: maximeque id periculum est pueris, a feptimo anno ad quartumdecimum. In pulmonis morbo, si sputum primis diebus non fuit, deinde a feptimo die cœpit, et ultra feptimum man- 25 it, periculofum est: quantoque magis mixtos, neque inter fe diductos colores habet, tanto deterius. Et tamen nihil pejus est, quam sincerum id edi, sive rufum est, five cruentum, five album, five glutinolum, five pallidum, five spumans: nigrum tamen 30 pellimum est. In eodem morbo periculosa funt, tusis, distillatio; etiam, quod alias falutare habetur, ternutamentum. Periculofissimumque est, si hæc ecuta subita dejectio est. Fere vero, quae in pulmonis, eadem in lateris doloribus, et mitiora fig- 35 na, et asperiora esse consuerunt. Ex jecinore, si pus cruentum exit, mortiferum est. At ex suppurationibus hae pessimae sunt, quae intus tenlunt, sic ut exteriorem quoque cutem decolorent: lore

ex his deinde, quae in exteriorem partem prorumpit; tum quae maximae, quaeque planissimae funt. Quod fi, ne rupta quidem vomica, vel pure extrinfecus emisso, febris quievit, aut quamvis quieverit, tamen repetit; item, si sitis est, si cibi fastidium, si venter liquidus, si pus est lividum et pallidum, fi nihil aeger excreat nifi pituitam fpumantem, periculum certum est. Atque ex his quidem suppurationibus, quas pulmonum morbi 10 concitarunt, fere fenes moriuntur: ex caeteris juniores. At in tabe fputum mixtum purulentum, febris assidua, quae et cibi tempora eripit, et siti affligit, in corpore tenui periculum fubefle testatur, Si quis etiam in eo morbo diutius traxit, ubi ca-15 pilli fluunt; ubi urina quaedam araneis fimilia fublidentia oftendit; atque in his odor foedus est; maximeque, ubi post haec orta dejectio est, protinus moritur: utique, fi tempus autumni est: quo fere, qui caetera parte anni traxerunt, resolvun-20 tur. Item, pus expuisse in hoc morbo, deinde ex toto spuere desiisse, mortiferum est. Solent etiam in adolescentibus ex eo morbo vomicae, fiftulæque oriri: quae non facile fanescunt, nisi si multa signa bonae valetudinis fubsecuta funt. Ex reliquis 25 vero minime facile fanantur virgines, aut eæ mulieres, quibus fupervenit tabes, quod menstrus fuppressa fint. Cui vero sano subitus dolor capi-

tis ortus est, dein somnus oppressit, sie ut stertat, neque expergiscatur, intra septimum diem per 30 eundum est: magis si, cum alvus cita non antecesserit, si palpebrae dormientis non coeunt, si album oculorum apparet. Quos tamen ita mors sequitur, si id malum non est sebre discussium. At a qua inter cutem, si ex acuto morbo coepit, ad sa nitatem raro perducitur: utique, si contraria his

quae supra posita sunt, subsequentur. Æque in ea quoque tussis spem tollit: item, si sanguis sur sum deorsumve erupit, et aqua medium corpui implevit. Quibusdam etiam in hoc morbo tumo

Cap.

res

furg

pra c

ducia

ure

et aff

tur.

live i

d on

fani c

vero

uber

que e

enect

quand

intur.

uintu

oque

coepit

vix qu

i fimu

ibus :

x imp

vix far

orum

Dejecti

natio

imm

ia; si

ubest:

ffe coe

umit u

acilius

nodi ca

uit, pa

b atra

enuato

aut int

uens d

res oriuntur, deinde definunt, deinde rursus affurgunt. Hi quidem tutiores funt, quam qui fupra comprehensi sunt, si attenduntur: sed fere siducia fecundae valetudinis opprimuntur. Illud ure aliquis mirabitur, quomodo quaedam fimul 5 et affligant nostra corpora, et parte aliqua tueantur. Nam, five aqua inter cutem quem implevit, live in magno abscessu multum puris coiit, simul d omne effudisse, aeque mortiferum est, ac si quis fani corporis vulnere factus exfanguis est. Articuli 10 vero qui si dolent, ut super eos ex callo quaedam ubercula innata funt, nunquam liberantur: quæque eorum vitia vel in senectute coeperunt, vel in enectutem ab adolescentia pervenerunt, ut aliquando leniri possunt, sic nunquam ex toto fini-15 intur. Morbus quoque comitialis post annum uintum et vigesimum ortus aegre curatur: muloque aegrius is, qui post quadragesimum annum coepit; adeo ut in ea aetate aliquid in natura spei, rix quidquam in medicina fit. In eodem morbo, 20 i simul totum corpus afficitur, neque ante in paribus aliquis venientis mali fenfus est, sed homo x improviso concidit, cujuscunque is aetatis est, vix fanescit: si vero aut mens laesa est, aut nerorum facta refolutio, medicinae locus non est. 25 Dejectionibus quoque si febris accessit: si inflamnatio jecinoris, aut praecordiorum, aut ventris; immodica fitis, fi longius tempus; fi alvus vaia; si cum dolore est, etiam mortis periculum ubest: maximeque, si inter haec tormina vetera 30 ffe coeperunt. Ifque morbus maxime pueros abumit usque ad annum decimum: caeterae ætates acilius fustinent. Mulier quoque gravida ejusnodi casu rapi potest: atque, etiamsi ipsa convauit, partum tamen perdit. Quin etiam tormina 35 b atra bile orfa mortifera funt: aut fi fub his, exenuato jam corpore, fubito nigra alvus profluxit. lut intestinorum lævitas periculosior est, si freuens dejectio est; si venter omnibus horis et cum fomno

o tumo-

b. II.

pro-

imae

pure

mvis

i cibi

am et

fpu-

x his

morbi

ris ju-

ntum,

fiti af-

statur.

ibi ca-

fimilia

us eft;

proti-

t: quo

olvun-

nde ex

t etiam

ulæque

Ita fig-

reliquis

eæ mu-

enstrua

or capi-

ftertat,

m per-

antecel-

i album

's fequi-

t, ad fa-

aria his,

Eque in

ruis fur-

1 corpus

At a

to

no

jan

CX

anı

tur

tat

nit

ren

que

tun

tint

veti

feni

dici

tum

que

nari

cina

dae :

culu

fi la

ftiva

que,

guis

itent

que,

nerv

redit

Alvu

cum

fomno et fine hoc profluit; si similiter noctu et interdin; fi, quod excernitur aut crudum est, aut nigrum, et, praeter id, etiam læve, et mali odoris fit, fi fitis urget; fi post potionem urina non redditur, (quod evenit, quia tunc liquor omnis non in vesicam, sed in intestina descendit;) si os exulceratur; fi rubet facies, et quafi maculis quibusdam colorum omnium distinguitur; se venter est quali fermentatus, pinguis atque rugofus; fi et 10 cibi cupiditas non est. Inter quæ cum evidens mors fit, multo evidentior est, si jam in longum quoque id vitium est: maxime etiam, si in corpore senili est: Si vero in tenuiore intestino morbus est, vomitus, fingultus, nervorum distentio, delirium, 15 mala funt. At in morbo arquato durum fieri jecur, perniciofissimum est. Quos lienis male habet, si tormina prehenderunt, deinde inversa funt vel aquam inter cutem, vel in intestinorum laevitatem, vix ulla medicina periculo fubtrahit. Mor-20 bus intestini tennioris, nisi resolutus est, intra septimum diem occidit. Mulier ex partu, si cum sebre vehementibus etiam et affiduis capitis doloribus premitur, in periculo mortis est. Si dolor atque inflammatio est in his partibus, quibus viscera 25 continentur, frequenter spirare, signum malum eft. Si fine causa longus dolor capitis est, et in cervices ac scapulas transit, rursusque in caput revertitur, aut a capite ad cervices scapulasque pervenit, perniciofus est: nisi vomicam aliquam excitavit, 30 fic, ut pus extussiretur; aut nisi fanguis ex aliqua parte prorupit; aut nisi in capite multa prurigo, totove corpore pustulae ortae funt. Æque magnum malum est, ubi torpor atque prurigo pervagantur, modo per totum caput, modo in parte; 35 aut sensus alicujus ibi quasi frigoris est, eaque ad fummam quoque linguam perveniunt. Et, cum in iisdem abscessibus auxilium sit, eo difficilior fanitas est, quo minus saepe sub his mali illi subse-

quuntur. In coxae vero doloribus, si vehemens

Coborum

torpor

. II.

in-

aut

oris

red-

non

exul-

ibuf-

er est

fi et

mors

oque

fenili

, VO-

rium,

eri je-

habet,

nt vel

evita-

Mor-

ra fep-

um te-

dolon-

olor at-

viscera lum eft.

cervi-

reverti-

xcitavit,

x aliqua

prurigo,

o perva-

n parte;

Et, cum

icilior la

vehemens torpor

torpor est, frigescitque crus et coxa, nisi coacta non reddit, idque, quod excernitur, muscosum est, jamque aetas ejus hominis quadragefimum annum excessit, is morbus erit longissimus, minimeque annuus; neque finiri poterit, nifi aut vere, aut au- 5 tumno. Difficilis aeque curatio est, in eadem aetate, ubi humerorum dolor vel ad manus pervenit, vel ad scapulas tendit, torporemque et dolorem creat, neque bilis vomitu levatur. Quacunque vero parte corporis membrum aliquod refolu- 10 tum est, si neque movetur, et emacrescit, in pristinum habitum non revertitur; coque minus, quo vetultius id vitium est, et quo magis in corpore fenili ett. Omnique resolutioni nervorum ad medicinam non idonea tempora funt hiems et au-15 tumnus; aliquid sperari potest vere et aestate. Isque morbus mediocris vix fanatur, vehemens fanari non potest. Omnis etiam dolor minus medicinae patet. qui furfum procedit. Mulieri gravidae fi fubito mammae emacruerunt, abortus peri- 20 culum est. Quae neque peperit, neque gravida est, si lac habet, a menstruis defecta est. Quartana aestiva, brevis, autumnalis fere longa est; maximeque, quae coepit hieme appropinquante. Si fanguis profluxit, deinde fecuta est dementia cum di- 25 itentione nervorum, periculum mortis est. Itemque, si medicamentis purgatum et adhuc inanem, nervorum distentio oppressit: aut si in magno dolore, extremae partes frigent. Neque is ad vitam redit, qui ex suspendio, spumante ore detractus est. 30 Alvus nigra, fanguini atro fimilis, repentina, five cum febre, five etiam fine hac est, perniciosa est.

CAP. IX.

De Morborum curationibus.

COGNITIS indiciis, quae nos vel spe consolentur, vel metu terreant; ad curationes morborum transeundum est. Ex his quaedam communes

35

t

P

q

CO

CO

Te

TO

mo

gu vei

1

etia

def

an :

gra

hab

cur

pus,

nem

que

niqu

quid

lis d

quid

ris h

fupra

deret

ii nu

qui la

tus, i

nulla

quant

Fi

munes funt, quaedam propriae. Communes quae pluribus morbis opitulantur. Propriae, quae fingulis. Ante de communibus dicam. Ex quibus tamen quaedam non aegros folum, sed sanos quos que sustinent, quaedam in adversa tantum valetudine adhibentur.

Omne vero auxilium corporis, aut demit aliquam materiam, aut adjicit, aut evocat, aut reprimit, aut refrigerat, aut calefacit, fimulque aut 10 durat, aut mollit. Quaedam non uno modo tantum, fed etiam duobus inter se non contrariis adjuvant. Demitur materia, fanguinis detractione, cucurbitula, dejectione, vomitu, frictione, gestatione, omnique exercitatione corporis, abstinents tia, sudore. De quibus protinus dicam.

CAP X.

De Sanguinis detractione.

CANGUINEM, incifa vena, mitti novum non est: sed nullum pene morbum este, in quo non mittatur, novum est. Item, mitti junioribus, et foeminis uterum non gerentibus, vetus est. In pueris vero idem experiri, et in senioribus, et in gravidis quoque mulieribus, vetus non Siquidem antiqui, primam ultimamque aetatem fustinere non posse hoc auxilii genus judicabant; persuaseruntque sibi, mulierem gravidam, quae ita curata effet, abortum effe facturam. Postea vero usus ostendit, nihil ex his esse perpetuum, 30 aliasque potiores observationes adhibendas esse, ad quas dirigi curantis confilium debeat. Interest enim, non quae aetas sit, neque quid in corpore intus geratur, sed quae vires sint. Ergo, si juvenis imbecillus est: aut si mulier, quae gravida non est, 35 parum valet, male fanguis mittitur, emoritur enim vis, li qua supererat, hoc modo erepta est. At firmus puer, et robustus senex, et gravida mulier valens, tuto curantur. Maxime tamen in his me dicus imperitus falli potest, quia fere minus robo-

ris illis aetatibus fubest. Mulierique praegnanti post curationem quoque viribus opus est, non tantum ad fe, sed etiam ad partum sustinendum. Non quicquid autem intentionem animi, aut prudentiam exigit, protinus faciendum est: cum praeci- 5 pua in hoc ars fit, quae non annos numeret, neque conceptionem folam videat, sed vires aestimet, et ex eo colligat, possit nec ne superesse, quod vel puerum, vel fenem, vel in una muliere quod duo corpora fimul fustineat. Interest enim inter valens 10 corpus, et obeium; inter tenue, et infirmum. Tenuioribus magis fanguis, plenioribus magis caro abundat. Facilius itaque illi detractionem ejufmodi fustinent: celeriusque ea, si nimium est pinguis, affligitur. Ideoque vis corporis melius ex 15 venis, quam ex ipfa specie aestimatur.

Neque enim folum haec confideranda funt, fed etiam morbi genus quod sit: utrum superans, an deficiens materia laeserit: corruptum corpus sit, an integrum. Nam si materia vel deest, vel inte-20 gra est, istud alienum est. At si vel copia sui male habet, vel corrupta est, nullo modo melius succurritur. Ergo vehemens febris, ubi rubet corpus, plenaeque venae tument, fanguinis detractionem requirit: item viscerum morbi, nervorum-25 que resolutio, et rigor, et distentio : quicquid denique fauces difficultate spiritus strangulat; quicquid fubito fupprimit vocem; quisquis intolerabilis dolor est; et quacunque de causa ruptum aliquid intus atque collisum est: item malus corpo-30 ris habitus; omnesque acuti morbi, qui modo, ut supra dixi, non infirmitate, sed onere nocent.

Fieri tamen potest, ut morbus quidem id desideret, corpus autem vix pati posse videatur: sed, si nullum tamen aliud auxilium, periturusque sit, 35 qui laborat, nisi temeraria quoque via fuerit adjutus, in hoc statu boni medici est ostendere, quam nulla spes sine sanguinis detractione sit; faterique, quantum in hac ipsa re metus sit: et tum demum,

H

li ex-

ris

II.

uæ

fin-

bus

uo-

etu-

ali-

re-

aut

tan-

s ad-

ione,

resta-

inen-

ovum

le, in

juni-

vetus

niori-

s non

ue aeudica-

vidam,

Post-

etuum,

erest e-

ore in-

uvenis

non est,

ir enim

eft. At

mulier

his me-

fi exigetur, fanguinem mittere. De quo dubitare in ejufmodi re non oportet, fatius est enim anceps auxilium experiri, quam nullum. Idque maxime fieri debet, ubi nervi resoluti sunt; ubi subito ali-

5 quis obmutuit; ubi angina strangulatur; ubi prioris febris accessio pene confecit, paremque subsequi verisimile est, neque eadem videntur sustinere

aegri vires posse.

Cum sit autem minime crudo sanguis mitten10 dus, tamen ne id quidem perpetuum est, neque
enim semper concoctionem res expectat. Ergo, si
ex superiore parte aliquis decidit, si contusus est,
si ex aliquo subito casu sanguinem vomit, quamvis paulo ante sumpsit cibum, tamen protinus ei

15 demenda materia est, ne, si subsederit, corpus affligat. Idemque etiam in aliis casibus repentinis, qui strangulabunt, dictum erit. At, si morbi ratio patietur, tum demum nulla cruditatis suspicione remanente id siet. Ideoque ei rei videtur ap-

20 tissimus adversae valetudinis dies secundus, aut tertius. Sed ut aliquando etiam primo die sanguinem mittere necesse est, sic nunquam utile post diem quartum est, cum jam spatio ipso materia et exhausta est, et corpus corrumpit; ut detractio

25 imbecillum id facere possit, non possit integrum. Quod si vehemens febris urget, in ipso impetu ejus sanguinem mittere, hominem jugulare est, expectanda ergo remissio est: si non decrescit, sed crescere desiit, neque remissio speratur, tunc quo-

30 que, quamvis pejor, fola tamen occasio non omittenda est.

Fere etiam ista medicina, ubi necessaria est, in biduum dividenda est. Satius est enim, in primum levare ægrum, deinde perpurgare, quam simul omni vi essus fortasse præcipitare. Quod si in cura quoque aquae quae inter cutem est, ita re-

fpondet; quanto magis necesse est in fanguine refpondeat?

Mitti vero is debet, si totius corporis causa sit,

ex

Cap

ex

cert

led i

gno

nde

eria

vatu

nim

ater

uppi

Vide

x br

h hu

qui

uriae

ue ir

ia em

bject Mit

lium nim

calpel

omin

ue co

ehem forte

uinen

ur, fi

onnu

a mu

cillin

Incic uis er

endere

leoque

ger ei t etia

ed id o

II.

are

ceps

ime ali-

pri-

bfe-

nere

ten-

eque co, fi

eft,

1am-

us ei

tinis,

oi ra-

fpici-

r ap-

e fane post

ria et

ractio

grum.

etu est, ex-

it, sed

c quo-

omit-

est, in

n pri-

uod fi

ita re-

ine re-

ex brachio: fi partis alicujus, ex ea ipfa parte, aut certe quam proxima; quia non ubique mitti potest, ed in temporibus, in brachiis, juxta talos. Neque gnoro, quosdam dicere, quam longissime sanguinem nde, ubi laedit, esse mittendum; sic enim averti ma- 5 eriae cursum; at illo modo in id ipsum, quod gravatur, evocari. Sed id ipfum falfum est, proximum nim locum primo exhaurit; ex ulterioribus autem atenus fanguis fequitur, quatenus emittitur: ubi is suppressus est, quia non trahitur, ne venit quidem. 10 Videtur tamen usus ipse docuisse, si caput fractum est, x brachio potius fanguinem mittendum esle: si quod n humero vitium est, ex altero brachio: credo, quia quid parum cefferit, opportuniores hae partes inuriae funt, quae jam male habent. Avertitur quo- 15 ue interdum fanguis, ubi alia parte profumpens, aa emittitur: definit enim fluere qua nolumus, inde bjectis quae prohibeant, alio dato itinere.

Mittere autem sanguinem cum sit expeditissimum sum habenti, tum ignaro difficillimum est. Juncta 20 nim est vena arteriis, his nervi. Ita, si nervum calpellus attigit, sequitur nervorum distentio, eaque ominem crudeliter consumit. At arteria incisa neue coit, neque sanescit: interdum etiam, ut sanguis chementer erumpat, essicit. Ipsius quoque venae, 25 sorte praecisa est, capita comprimuntur, neque sanuinem emittunt. At si timide scalpellus demittiur, summam cutem lacerat, neque venam incidit. Ionnunquam etiam ea latet, neque facile reperitur. ta multae res id dissicile inscio faciunt, quod perito 30

cillimum est.

Incidenda ad medium vena est. Ex qua cum fanuis erumpit, colorem ejus habitumque oportet atadere. Nam si is crassius et niger est, vitiosus est; leoque utiliter essunditur: si rubet et pellucet, in-35 ger est; caque missio sanguinis adeo non prodest, t etiam noceat, protinusque is supprimendus est. ed id evenire non potest sub eo medico, qui scit ex uali corpore sanguis mittendus sit. Illud magis si-

eri

ufa fit,

op.

is (q

upta uoqu

ena uxili

ue u

ris in

bi fai

ericu

itium

um e

a laev

re mo

trum

ba xai

ijus g

inium

im ad

uae co

ogeban

Sed n

ne om

eheme

rmat.

icamer

orbus

nt atra

it iis,

ir. A

os poti

em mo

k lacte

nifi

eri folet, ut aeque niger affidue ac primo die profluat, quod quamvis ita est, tamen si jam satis sluxit, supprimendus est: semperque ante, finis faciendus

eft, quam anima deficiat.

Deligandumque brachium superimposito expresso ex aqua frigida penicillo; et postero die adverso me dio digito vena ferienda, ut recens coitus ejus resolvatur, iterumque sanguinem fundat. Sive autem primo, sive secundo die sanguis, qui crassus et nigero initio sluxerat, et rubere, et pellucere coepit, sati

materiae detractum est, atque quod superest, since rum est: ideoque protinus brachium deligandum, habendumque ita est, donec valens cicatricula sit

quae celerrime in vena confirmatur.

corneum. Ænea, altera parte patet; altera, claufa est. Cornea, altera parte aeque patens, altera formen habet exiguum. In aeneam linamentum ardem conjicitur, ac sic os ejus corpori aptatur, impriminaturamentum ardem conjuctur.

20 turque, donec inhaereat. Cornea, per se corpoi imponitur; deinde, ubi ea parte, qua exiguum so amen est, ore spiritus adductus est, superque cera or vum id clausum est, aeque inhaerescit. Utraque non ex his tantum materiae generibus, sed etiam ex quo

lus quoque aut plutarius, oris compressioris, ei m commode aptatur. Ubi inhaesit, si concisa ante sal pello cutis est, sanguinem extrahit: si integra est spiritum. Ergo ubi materia, quae intus est, laedi

30 illo modo: ubi inflatio, hoc imponi folet.

Usus autem cucurbitulae praecipuus est, ubi nomin toto corpore, sed in parte aliqua vitium est, quam exhauriri ad confirmandam valetudinem satis est. Idque ipsum testimonium est, etiam scalpello sangui nem, ubi membro succurritur, ab ea potissimum parte, quae jam laesa est, esse mittendum: quod nemo cucurbitulam diversae parti imponit, nisi cum profusionem sanguinis eo avertit; sed ei ipsi, quae do let, quaeque liberanda est.

Opus

ib. Il.

pro-

flux.

endus

preflo

lo me-

refol-

autem

t niger

t, fatis

fince

indum

ila lit:

eneum,

a, clau-

ra fon-

arden

nprimi

corpor

um for

cera a

que non

ex quo

, calicu

s, ei re

inte scal

tegra el

t, laedit

ubi non

ft, quan

fatis ef

o fangu

num par

od nemo

cum pro

quae do

Opus

Opus etiam esse cucurbitula potest in morbis lonis (quamvis etiam spatium aliquod accessit) sive coripta materia, sive spiritu male habente. In acutis
uoque quibusdam, si et levari corpus debet, et ex
ena sanguinem mitti, vires non patiuntur. Idque;
uxilium ut minus vehemens, ita magis tutum; neue unquam periculosum est, etiamsi in medio seris impetu, etiamsi in cruditate adhibetur. Ideoque
bi sanguinem mitti opus est, si incisa vena praeceps
ericulum est, aut si nobili in parte corporis etiam so
itium est, etiam huc potius confugiendum est:
um eo tamen, ut sciamus, hic ut nullum periculum,
a laevius praesidium esse; nec posse vehementi man, nisi aeque vehemens auxilium succurrere.

CAP. XI.

De alvi Ductione.

EJECTIONEM autem antiqui variis medicamentis, crebraque alvi ductione in omnibus re morbis moliebantur: dabantque aut nigrum ve-20 trum, aut filiculam, aut fquamam æris, quam λι-δα χαλκό Graeci vocant; aut lactucae marinae lac, njus gutta pani adjecta abunde purgat; aut lac vel inium, vel bubulum, vel caprinum, eique falis paum adjiciebant, decoquebantque id, et, fublatis his 25 uae coierant, quod quasi serum supererat, bibere ogebant.

Sed medicamenta stomachum fere laedunt. Ideone omnibus catharticis aloe miscenda est. Alvus si
chementius sluit, aut sæpius ducitur, hominem inmat. Ergo nunquam in adversa valetudine meicamentum ejus rei causa recte datur, nisi ubi is
norbus sine febre est. Ut cum veratrum nigrum,
nt atra bile vexatis, aut cum tristitia infanientibus,
nt iis, quorum nervi parte aliqua resoluti sunt, danr. At ubi febres sunt, satius est ejus rei causa cios potionesque assumere, qui simul et alant, et venem molliant. Suntque valetudinis genera, quibus
x lacte purgatio convenit.

Plerun-

op

Cu

in .

nis

fide

ribi

ver

hau

ficia

an e

quad

opor

mork

ante

qui c

arita

preffi

n ch

ibus bus q

nitus

ropo

unt, itendi

latur : uis c

orpus

nodi

emper

Plerumque vero alvus Lotionibus ducenda eft quod, ab Asclepiade quoque sic temperatum, ut tamen servatum sit, video plerumque seculo nostro praeteriri. Est autem ea moderatio, quam is secutus s videtur aptissima, ut neque saepe ea medicina tente tur, et tamen semel sumptum, vel. bis, non omittatur, si caput grave est; si oculi caligant; si morbus majoris intestini est, quod Graeci xoxor nominant, in imo ventre, aut in coxa dolores funt; fi in stome

10 chum quædam biliofa concurrunt, vel etiam pituit eo fe, humorve aliquis aquae fimilis confert; fi fpin tus difficilius redditur; fi nihil per se venter excenit; utique, fi juxta quoque stercus est, et intus re manet; aut si stercoris odorem nihil dejiciens au

15 ex spiritu suo sentit; aut si corruptum est, quod excernitur; aut si prima inedia febrem non sustulit; aut si fanguinem mitti, cum opus sit, vires non pat untur, tempusve ejus rei praeteriit; aut si multur ante morbum aliquis portavit; aut si is, qui saen

20 vel fponte, vel cafu purgatus est, subito habet alvum suppressam. Servanda vero illa funt; ne ante dien tertium ducatur, ne ulla cruditate fubstante: ne n corpore infirmo, diuque in adversa valetudine es hausto: neve in eo, cui satis alvus reddit quotidit

25 quive eam liquidam habebit: ne in ipfo accessions impetu; quia, quod tum infusum est, alvo contine tur, regestumque in caput, multo gravius periculum efficit. Pridie vero abstinere debet aeger, ut aptus tali curationi fit. Eodem die, ante aliquot horas, à

30 quam calidam bibere, ut superiores ejus partes mi descant: tum injicienda alvus est, si levi medicini contenti fumus, pura aqua; fi paulo valentiori, mu fa; fi leni, ex aqua in qua fœnum græcum, vel pt fana, vel malva decocta fit: fi reprimendi caufa, d

35 verbenis. Acris autem est marina aqua, vel alia, tat adjecto: atque utraque decocta commodior est. A crior fit, adjecto vel oleo; vel nitro, vel melle que que. Si acrior est, eo plus extrahit, sed minus facil fustinetur. Id quod infunditur, neque frigidum ell

o voh um tri

ib. 11

a eft:

ut ta-

nostro

ecutus.

tente

mitta-

norbus

nant, f

ftoma

pituit

fi fpin

r excet-

ntus re-

ns æger

uod ex-

non pati multur

ui faepe

et alvum nte diem

e: ne m

quotidie

contine

periculum

ut aptus

t horas, a

medicini

tiori, mu

m, vel pti i causa, ci

el alia, fale

or est. A

ninus facile rigidum efe

opor

oportet, neque calidum; ne ulterutro modo laedat. Cum infusum est, quantum sieri potest, continere se in lectulo debet aeger ne primae cupiditati dejectionis protinus cedere; ubi necesse est, tum demum desidere. Fereque eo modo dempta materia, superioribus partibus levatis, morbum ipsum mollit. Cum vero, quoties res coegit, desidendo aliquis se exhausit, paulisper debet conquiescere; et, ne vires desiciant, utique eo die cibum assumere, qui plenior, an exiguus sit dandus, ex ratione ejus accessionis, so quae expectabitur, aut in metu non erit, aestimari oportebit.

C A P. XII. De Vomitu.

A T vomitus, ut in secunda quoque valetudine 15 faepe necessarius biliosis est; sic etiam in his morbis, quos bilis concitavit. Ergo omnibus, qui ante febres horrore et tremore vexantur: omnibus, qui cholera laborant: omnibus etiam cum quadam hiaritate infanientibus; et comitiali quoque morbo op- 20 pressis necessarius est. Sed, si acutus morbus est, sicut n cholera; si febris est, ut et inter horrores, asperioibus medicamentis opus non est; sicut in dejectionibus quoque fupra dictum est. Satisque est, ea vonitus causa sumi, quae sanis quoque sumenda esse 25 propolui. At ubi longi valentesque morbi sine febre unt, ut comitialis aut infania, veratro quoque albo tendum est. Id neque hieme, neque aestate recte latur: optime, vere: tolerabiliter autumno. Quifuis daturus erit, id agere ante debet, ut accepturi 30 orpus humidius sit. Illud scire oportet, omne ejusnodi medicamentum, quod vomitui datur, non emper aegris prodesse, semper sanis nocere.

C A P. XIII. De Frictione.

DE frictione vero et gestatione adeo multa Asclepiades, tanquam inventor ejus, posuit. Quod in o volumine, quod Communium auxiliorum scripsit um trium tantum saceret mentionem, Hujus, et Equi,

I

et Gestationis, tamen maximam partem in hoc confumpferit. Oportet autem neque recentiores viros in his fraudare, quae vel repererunt, vel recte fecuti funt; et tamen ea, quae apud antiquiores aliquos pofita funt, authoribus fuis reddere. Neque dubitari potest, quin latius quidem, et dilucidius, ubi et quomodo frictione utendum effet, Asclepiades praeceperit; nihil tamen reperiret, quod non a vetustissimo authore Hippocrate paucis verbis comprehensum sit: roqui dixit, "Frictione, si vehemens sit, durari corpus: si lenis, molliri: si multa, minui: si modica, impleri." Sequitur ergo, ut tum utendum fit, cum aut adftringendum corpus sit, quod fluens est: aut molliendum, quod induruit: digerendum in eo, quod groopia nocet: aut alendum id quod tenue et infirmum eft.

Quas tamen species, si quis curiosius aestime (quod jam ad medicum non pertinet) facile intelliget, omnes ex una causa pendere, quae demit. Nan et adstringitur aliquid, eo dempto, quod interpostum, ut id laxaretur, essecrat: et mollitur, eo de tracto, quod duritiem creabat: et impletur, non ip sa frictione, sed eo cibo, qui usque ad cutem, digestione quadam relaxatam, penetrat. Diversarum ve

25 ro rerum in modo causa est.

Inter unctionem autem et frictionem multum in terest. Ungi enim, leniterque pertractari corput etiam in acutis et recentibus morbis oportet; in missione tamen, et ante cibum. Longa vero frictio ne uti, neque in acutis morbis, neque increscentibus convenit; praeterquam cum phreneticis somnus a quaeritur. Amat autem hoc auxilium valetudo longa, et jam a primo impetu inclinata. Neque ignora quossam dicere, omne auxilium necessarium este in quos dam dicere, omne auxilium necessarium este in Quod non ita se habet. Potest enim morbus, etiam qui per se sinem habiturus est, citius tamen adhibito auxilio tolli, quod duabus de causis necessarium est, et ut quam primum bona valetudo contingui est, et ut quam primum bona valetudo contingui

fricinc pus autinfin aut

ca

Vi

re

au

fius mem mate est, aut a

audie perfri gendu fle qua facien

umu

n virvene, nemb pus eff parten

unt.

digeri,
vamus
vatione
enior;
luo fac
it. In

oars co

o. II.

con-

viros

ecuti

s po-

ri po-

quo-

ecepe-

iffimo

ım fit:

orpus:

pleri."

at ad-

molli-

quod

t infir-

aestimet

intelli

t. Nam

nterpoli

, eo de

non ip

n, digel

arum ve

ltum in

i corpus

et; in n

ro frictio

escentibu

formus #

etudo los

ue ignora

ım esse in

finiuntur.

bus, etian

nen adhibi

contingat

et ne morbus, qui remanet, iterum quavis levi de causa, exasperetur. Potest enim morbus minus gravis esse, quam fuerit, neque ideo tamen solvi, sed reliquis quibusdam inhærere, quæ admotum aliquod auxilium discutit.

Sed ut, levata quoque adversa valetudine, recte frictio adhibetur; sic nunquam adhibenda est febre increscente: verum, si fieri poterit, cum ex toto corpus ea vacabit; minus certe cum ea remiserit. Eodem autem modo in tutis corporibus esse debet, ut cum 10 infirmus aliquis implendus: modo est in partibus; aut quia ipfius ejus membri inbecillitas id requirit, aut quia alterius. Nam et capitis longos dolores ipsus frictio levat; non in impetu tamen doloris: et membrum aliquod refolutum ipfius frictione confir-15 matur. Longe tamen faepius aliud perfricandum eft, cum aliud dolet: maximeque cum a fummis, aut a mediis partibus corporis evocare materiam voumus; ideoque extremos partes perfricamus. Neque audiendi funt, qui numero finiunt, quoties aliquis 20 perfricandus sit. Id enim ea viribus hominis collirendum est. Ut si is perinsirmus est, potest satis fle quinquagies: si robustior, potest ducenties esse aciendum: inter utrumque deinde, prout vires funt. Quo fit, ut etiam minus saepe in muliere, quam 25 n viro: minus saepe in puero, vel sene, quam in jurene, manus dimovendae fint. Denique, fi certa nembra perfricantur, multa valentique frictione opus est. Nam neque totum corpus infirmari cito per partem potest, et opus est quam plurimum materiae 30 ligeri, sive id ipsum membrum, sive per id aliud leramus. At, ubi totius corporis imbecillitas hanc cuationem per totum id exigit, brevior effe debet et emor; ut tantummodo fummam cutem emolliat, uo facilius capax ex recenti cibo novae materiae fi- 35 t. In malis jam aegrum elle teltatur, ubi exterior pars corporis friget, interior cum siti calet, ut supra posui. Sed tunc quoque unicum in frictione praesi-

dium

dium est, quae si colorem in cutem evocavit, potest alicui medicinae locum facere.

C A P. XIV. De Gestatione.

GEESTATIO quoque longis etiam inclinatis morbis aptissma est: utilisque est et his corporibus, quae jam ex toto sebre carent, sed adhuc exerceri per se non possunt; et his, quibus lentæ morborum reliquiae remanent, neque aliter eliduntur. Asclepiades etiam in recenti, vehementique sebre, praecipueque ardente, ad discutiendam eam, gestatione dixit utendum esse. Sed id periculose sit; meliusque quiete ejusmodi impetus sustinetur. Si quis tamen experiri volet, sic experiatur, si lingua non elis rit aspera, si nullus tumor, nulla durities, nullus dolor visceribus, aut capiti, aut praecordiis suberit. Et ex toto, nunquam gestari corpus dolens debet, sive id in toto, sive in parte est; nisi tamen solis nervis dolentibus: neque unquam in recenti sebre, sed in

20 remissione ejus.

Genera autem gestationis plura funt: adhibenda quae funt et pro viribus cujusque, et pro opibus; ne aut imbecillum hominem nimis digerant, aut humil obsint. Gestationum levissima est navi, vel in por-25 tu, vel in flumine; vehementior, in alto mari navi Atque haec ipfa et intendi et leniri possunt. Si nihi horum est, suspendi lectus debet, et moveri. Si ne id quidem est, at certi uni pedi lecti funiculus subjiciendus est, atque ita lectus huc et illuc manu impel-30 lendus. Et levia quidem genera exercitationis infirmissimis conveniunt: valentiora vero his, qui jam pluribus diebus febre liberati funt; aut his, qui gravium morborum initia sic sentiunt, ut adhuc febre vacent (quod et in tabe, et in stomachi vitiis, et cum 35 aqua cutem subiit, et interdum in morbo regio st aut ubi quidam morbi, qualis comitialis, qualis in fania est, fine febre, quamvis diu, manent. In qui bus affectibus ea quoque genera exercitationum ne cessaria funt, quae comprehendimus eo loco, quo, quem;

A

que

qu

ren

Lib. II

ut i miui proti poril quan ulla i abstin ibi ci

lloru quafi aluta quod peccat

bora

vendi

Suralidae alium por aec is hab atione quoties aervoru ur. Se exercita pre, ven pis tene

el in f

quemadmodum fani, neque firmi homines se gererent, praecepimus.

C A P. XV. De Abstinentia.

Bstinentiæ vero duo genera funt. Alterum, ubi s nihil affumit æger: alterum, ubi non nifi quod oportet. Initia morborum primum famem, fitimque desiderant: ipsi deinde morbi, moderationem. ut neque aliud quam expedit, neque ejus ipfius nimium fumatur: neque enim convenit juxta inediam 10 protinus fatietatem esse. Quod si fanis quoque corporibus inutile est, ubi aliqua necessitas famem fecit: quanto inutilius est in corpore etiam ægro? Neque ılla res magis adjuvat laborantem, quam tempestiva bstinentia. Intemperantes homines apud nos, ipsi 15 ibi cibi tempora, curantibus dant. Rurfus alii, tempora medicis pro dono remittunt, fibi ipfis modum vendicant. Liberaliter agere se credunt, qui cætera llorum arbitrio relinquunt, in genere cibi liberi funt, quali quæratur, quid medico liceat, non quid ægro 20 alutare fit. Cui vehementer nocet, quoties in ejus, uod affumitur, vel tempore, vel modo, vel genere, beccatur.

C A P, XVI. De Sudore.

SUDOR etiam duobus modis elicitur: aut ficco calore, aut balneo. Siccus calor est, et arenae alidae, et laconici, et clibani, et quorundam natualium sudationes, ubi e terra profusus calidus valor aedificio includitur, sicut super Baias in myrte-30 is habemus. Praeter haec, sole quoque, et exerciatione is movetur. Utiliaque haec genera sunt, quoties humor intus nocet, isque digerendus est. Ac hervorum quoque quaedam vitià sic optime curantur. Sed caetera infirmis possunt convenire: Sol, et 35 exercitatio tantum robustioribus, qui tamen sine serie, vel initio morbi, vel etiam non gravibus morbis tenentur. Cavendum autem est, ne quid horum rel in febre, vel cruditate tentetur.

At

otest .

. II.

natis
cordhuc
morintur,
febre,
eftati; meii quis
non eus dorit. Et
et, five
nervis
fed in

nibenda ous; ne humili in porari navi Si nihil Si ne us fubii-

u impelnis infirqui jam
qui granuc febre
s, et cum
regio ft)
qualis inIn quipnum ne

quem

At Balnei duplex usus est. Nam modo, discussis febribus, initium cibi plenioris, vinique sirmioris, valetudini facit; modo febrem ipsam tollit. Fereque adhibetur, ubi summam cutem relaxari, evocarique scorruptum humorem, et habitum corporis mutari expedit. Antiqui timidius eo utebantur: Asclepiades audacius. Neque terrere autem ea res, si tem-

pestiva est, debet: et ante tempus nocet. Quisquis sebre liberatus est, simul atque ca uno die non accessit es qui provimus est post tempus accessionis tu-

to lavari potest. At si circuitum habere ea febris so lita est, sic ut tertio, quartove die revertatur, quandocunque non accessit, balneum tutum est. Manentibus vero adhuc febribus, si hae sunt lentae, lienes

15 que jamdiu male habent, recte medicina ista tentatur: cum eo tamen, ne praecordia dura sint, neve ea tumeant, neve lingua aspera sit, neve aut in medio corpore, aut in capite dolor ullus sit, neve tum febris increscat. Et in his quidem febribus, quae certum

20 circuitum habent, duo balnei tempora funt; alterum, ante horrorem; alterum, febre finita. In his vero, qui lentis febriculis diu detinentur, cum aut ex toto receffit accessio; at si id non solet, certe lenta est; jamque corpus tam integrum est, quam max-

25 ime esse in eo genere valetudinis solet. Imbecillus homo, iturus in balneum, vitare debet, ne ante sin gus aliquod experiatur: ubi in balneum venit, paulisper resistere, experirique, num tempora adstringantur, et an sudor aliquis oriatur: illud si incidit,

30 hoc non fecutum est, inutile eo die balneum est: per ungendus est is leniter, et referendus, vitandum que omnimodo frigus, et abstinentia utendum. At si temporibus integris, primum ibi, deinde alibi sudor incipit, sovendum os aqua calida; tum in solio 35 desidendum est; atque ibi quoque videndum, num

fub primo contactu aquae calidae fumma cutis inhorrescat, quod vix tamen sieri potest, si priora recte accesserunt: certum autem id signum inutilis balnei est. Ante vero, an postea quam in aquam calidam se de-

mittat,

dam viriu lum riofe frigu mat,

Caj

mit

vale

min

evi

For quod tum; i ma ic cin culi: vocan ur, co per ic uxta bus peum figere co leinde ius et c

Qui cil

ris op d, qu

vel in atenda

bum, co tum m munia proprie b. II.

cuffis

ioris, reque

rique

utari

clepia-

tem-

accelis, tu-

ris fo-

quan-

Manen-

lienel

tenta-

t, neve

n febris

certum

it; alto

In his

rte leni-

m maxnbecillus

ante fri

nit, pau-

aditrinincidit

est : per

tandum.

um. At

alibi fu-

um, num

a recte ac-

balnei et.

mittat,

mittat, an postea aliquis perungi debeat, ex ratione valetudinis sua cognoscat. Fere tamen (nisi ubi nominatim, ut postea siat, id præcipietur) moto sudore leviter corpus perungendum: deinde in aquam calidam demittendum est. Atque hic quoque habenda sirium ratio est; neque committendum, ut per aestum anima deficiat; sed maturius is auserendus, curioseque vestimentis involvendus est, ut ne ad eum frigus aspiret: et ibi quoque, antequam aliquid assumat, insudet.

Fomenta quoque calida funt, milium, fal, arena: modlibet eorum calefactum, et in linteum conjecum; opus est etiam folum linteum, si minore vi; at i majore, extincti titiones involutique panniculis, et ic circumdati. Quinetiam calido oleo replentur utri- 15 uli: et in vasa sictilia (quas a similitudine lenticulas ocant;) aqua conjicitur; et fal ficco linteo excipiur, demittiturque in aquam bene calidam, tum fuer id membrum, quod fovendum est, collocatur. uxtaque ignem, ferramenta duo ignita funt, capiti- 29 ous paulo latioribus: alterum ex his demittitur in um falem, et aqua super leviter aspergitur; ubi frigere cœpit, ad ignem refertur: idem et in altero fit; deinde invicem in utroque: inter quæ descendit salus et calidus fuccus, qui contractis aliquo morbo ner- 25 vis opitulatur. His omnibus commune est, digerere d, quod vel præcordia onerat, vel fauces strangulat, rel in aliquo membro nocet. Quando autem quoque ptendum sit, in ipsis morborum generibus dicetur.

CAP. XVII.

Qui cibi, potionesve, aut valentis, aut media, aut imbecilla materia sint.

OUM de his dictum sit, quæ detrahendo juvant:
ad ea veniendum est, quæ nos alunt, id est ci-35
bum, et potionem. Haec autem non omnium tantum morborum, sed etiam secundæ valetudinis communia præsidia sunt. Pertinetque ad rem, omnium
proprietates nosse: primum, ut sani sciant, quomodo
his

Ca

que frig

pec

vola

firm

nut

n a

qua

cas

bub

o r

ex n

viffin

ooffi

heric

ocula

mull

n ge

iam

t co

acter

nerio

dia a

mple

ures

is to

riora

Ex av

Duod

valent

is int

uam

dumin

n alto

nima

coelo,

omnia

lova,

adem

luam'

his utantur: deinde, ut exequentibus nobis morbo. rum curationem, liceat species rerum, quæ affidue necessariæ erunt, subjicere: neque necesse est, sub-

inde fingulas eas nominare. Scire igitur oportet, omnia legumina, quaeque ex frumentis panificia funt, generis valentissimi esse (id valentissimum voco, in quo plurimum alimenti est.) item omne animal quadrupes domi natum; omnen grandem feram, quales funt capreae, cervus, aper, 10 onager; omnem grandem avem, quales funt anser, et pavo, et grus; omnes belluas marinas, ex quibus cetus est, quaeque his pares funt: item mel, et ca-

feum. Quo minus mirum est, opus pistorium valentissimum esse, quod ex frumento, adipe, melle, case conftat. In media vero materia numerari ex olenbus debere ea, quorum radices, vel bulbos affummus: ex quadrupedibus, leporem: aves omnes a

minimis ad phænicopterum: item pifces omnes, qui falem non patiuntur, folidive faliuntur. Imbecil-20 lissimam vero materiam esle, omne olus, et quicquid

in cauliculo nascitur, qualis est cucurbita, et cucumis, et capparis: omnia poma, oleas, cochleas, itemque conchylia. Sed quamvis haec ita discreta sunt, ta

men etiam, quae fub eadem specie funt, magna dif 25 crimina recipiunt; aliaque res, alia vel valentior et,

vel infirmior. Siquidem plus alimenti est in carne, quam in ullo alio. Firmius est triticum, quam milum: id ipfum, quam hordeum: et ex tritico fr missima siligo; deinde simila; deinde cui nihil ad-

30 emptum est, quod automupor Graeci vocant: infirmior est, ex polline: infirmissimus, cibarius panis. Ex leguminibus vero valentior faba, vel lenticula, quam pifum. Ex oleribus valentior rapa, napique, et omnes bulbi (in quibus cepam quoque, et allium numero)

35 quam pastinaca, vel quae specialiter radicula appellatur. Item firmior braslica, et beta, et porrum, quam lactuca, vel cucurbita, vel asparagus. At ex fructibus furculorum valentiores uvae, ficus, nuces, palmulae, quam quae poma proprie nominantur. At-

ib. II.

orbo-

ffidue

, fub-

que ex

effe (id ti eft,)

mnem

aper,

t anser,

quibus

, et ca-

valen-

e, caseo

x oleriaffumi-

mnes a

nes, qui

Imbecil-

nicquid

cucumis,

itemque

funt, ta-

agna dif

ntior ett,

in carne

iam mili-

ritico fir

nihil ad-

infirmior

Ex legu-

quam pi-

et omnes

numero

a appella-

ım, quam

ex fructi-

uces, pal-

que ex his ipsis firmiora, quae succosa, quam quae frigida funt. Itemque ex his avibus, quae in media specie sunt, valentior ea, quae pedibus, quam quae volatu magis nititur: et ex his, quae volatu fidunt. firmiores funt quae grandiores aves, quam quae minutæ, ut ficedula et turdus. Atque eæ quoque, quæ n aqua degunt, leviorem cibum praestant, quam quae natandi scientiam non habent. Inter domesticas vero quadrupedes, levissima suilla est, gravissima bubula. Itemque ex feris, quo majus quodque animal, 10 o robustior ex eo cibus est. Pisciumque eorum, qui ex media materia funt, quibus maxime utimur, gravissimi sunt: tum ex quibus salsamenta quoque sieri poffunt, qualis lacertus est; deinde qui, quamvis teneriores, tamen duri funt, ut aurata, corvus, scarus, 15 oculata; tum plani: post quos etiam leviores lupi, nullique; et post hos, omnes faxatiles. Neque vero n generibus rerum tantummodo discrimen est, sed eiam in ipsis: quod et aetate sit, et membro, et solo, et coelo, et habitu. Nam quadrupes omne animal si 20 actens est, minus alimenti praestat: itemque quo teperior pullus cohortalis est. In piscibus quoque melia aetas, quaeque nondum fummam magnitudinem mplevit. Deinde ex eodem fue, ungulae, rostrum, ures, cerebellum. Ex agno, hoedove, cum petio-25 is totum caput aliquanto, quam caetera membra, leriora funt; adeo ut in media materia poni possunt. Ex avibus, colla, alaeve recte infirmis annumerantur. Quod ad folum vero pertinet, frumentum quoque valentius est collinum, quam campestre. Levior pif- 30 is inter faxa editus, quam in arena; levior in arena, juam in limo. Quo sit, ut ex stagno, vel lacu, vel lumine eadem genera graviora funt. Leviorque, qui n alto, quam qui in vado vixit. Omne etiam ferum nimal domestico levius; et quodcumque humido 35 toelo, quam quod ficco natum est. Deinde eadem pmnia pinguia, quam macra; recentia, quam falfa; 10va, quam vetusta, plus alimenti habent. Tum res adem magis alit jurulenta, quam assa; magis assa, ntur. Atwam frixa. Ovum durum valentissimae materiae que

e

01

qu

ali

no

ali

qu

Q

my

fac

nat

ma

me

pus

cuc

lae acid

tun

omr M

legu

falfa

radi

cym nafti

ta, a

thun

pom

omn

faxat

aut l

nimi

est; molle, vel sorbile, imbecillimae. Cumque paniscia omnia sirmissima sint, elota tamen quaedam genera frumenti, ut alica, oryza, ptisana, vel ex isdem facta sorbitio, vel pulticula, et aqua quoque ma

dens panis, imbecillimis annumerari potest.

Ex potionibus vero, quaecunque ex frumento facta eft, itemque lac, mulfum, defrutum, passum, vinum aut dulce, aut vehemens, aut mustum, aut mag. nae vetustatis, valentissimi generis est. At acetum, 10 et id vinum quod paucorum annorum, vel austerum vel lene est, in media materia est, ideoque infirmis nunquam alterius generis dari debet. Aqua omnium imbecillima est. Firmiorque ex frumento potio est, quo firmius fuit ipsum frumentum: firmior ex e 15 vino, quod bono folo, quam quod temi; quodque temperato coelo, quam quod aut nimis humido, aut nimis ficco, nimiumque aut frigido, aut calido na tum est. . Mulfum, quo plus mellis habet; defrutum, quo magis incoctum est; passum, quo ex sicciorer 20 va est, eo valentius est. Aqua levissima pluvialis es; deinde fontana, tum ex flumine, tum ex puteo; pol haec ex nive, aut glacie; gravior his, ex lacu; graviffima, ex palude. Facilis etiam, et necessaria cognitio est naturam ejus requirentibus, nam levis, 26 pondere apparet, et ex iis quæ pondere pares funt, eo melior quaeque est, quo celerius et calest et si gescit; quoque celerius ex ea legumina percoquuitur. Fere vero fequitur, ut, quo valentior quaeque materia est, eo minus facile concoquatur; sed si con-30 cocta est, plus alat. Itaque utendum est material genere pro viribus: modusque omnibus pro genere fumendus. Ergo imbecillis hominibus, rebus infirmissimis opus est: mediocriter firmos media mate ria optime fustinet: et robustis apta validissima et. 35 Plus deinde aliquis affumere ex levioribus potett: 11 his magis, quæ valentissima funt, temperare sibi debet

Quae natura ac proprietas cujusque rei sit, qua vescimur. EQUE haec fola discrimina sunt; sed etiam à liæ res boni succi, aliae mali sunt; quas evxunas

CAP. XVIII.

Lib. II.

ne pa-

aedam

ex iif-

ue ma-

to fac-

m, viit mag-

cetum.

sterum,

infirmis

minium

tio eft,

r ex eo

modque

do, aut lido na-

frutum,

ccioreu

ialis eft;

eo; pot

cu; gra-

tria cogm levis,

res funt,

it et fr coquun.

quaeque ed si con-

materiae

ro genere ous infir-

tia mate ffima ett.

otest: in

sibi debet.

a vescimur. d etiam a-

as Euxumas

et κακόχυμας Græci vocant: aliæ lenes, aliae acres: aliæ crassiorem pituitam in nobis faciunt, aliæ tenuiorem: aliæ idoneæ funt stomacho, aliæ alienæ, itemque aliæ inflant, aliæ ab hoc abfunt, aliæ calefaciunt, aliæ refrigerant, aliæ facile in stomacho acescunt, aliæ s non facile intus corrumpuntur, aliæ movent alvum, aliæ supprimunt, aliæ citant urinam, aliæ tardant, quædam somnum movent, quaedam sensus excitant. Quæ omnia ideo noscenda funt, quoniam aliud aliter, vel corpori, vel valetudini, convenit.

Quae res boni succi sint, et quae res mali succi sint. Boni fucci funt, triticum, filigo, alica, oryza, amylum, item et lenes funt et stomacho aptae, et calefaciunt tragum, ptisana, lac, caseus mollis, omnis venatio, omnes aves, quae ex media materia funt: ex 15 majoribus quoque hae, quas fupra nominavimus: medii inter teneros durosque pisces, ut mullus, et lupus verna: olera, lactuca, urtica, malva, cucumis, cucurbita, ovum forbile, portulaca, cochleae, palmulae: ex pomis quodcunque neque acerbum, neque 20 acidum est: vinum dulce, vel lene, passum, detrutum, oleæ, quæ ex his duobus in alterutro servatae funt: vulvae, rostra, trunculique suum, in summa, omnis pinguis caro, omnis glutinosa, omne jecur.

Mali vero fucci funt, milium, panicum, hordeum, 25 legumina, caro domestica permacra, omnisque caro falfa, omne falfamentum, garum, vetus caseus, siser, radicula, rapa, napi, bulbi, braffica, magisque etiam cyma ejus, asparagus, beta, cucumis, porrum, eruca, nasturtium, thymum, nepeta, satureia, hyslopum, ru- 30 ta, anethum, foeniculum, cuminum, anisum, lapathum, finapi, allium, cepa, lienes, renes, intestina, pomum quodcunque acidum vel acerbum est, acetum, omnia acria, acida, acerba, oleum, pisces quoque faxatiles, omnesque, qui ex tenerrimo genere sunt, 35 aut hi, qui rurfus nimium duri virofique funt, ut fere quos stagna, lacus, limosive rivi ferunt, quive in

nimiam magnitudinem excesserunt.

Quae res lenes, quaeve acres fint. Lenes autem funt, forbitiones, pulticula, laganum, K 2 amy-

bi

oli

pa

dis

fue

pu

Ex fuc

qui

I

guia

que ex o

exce

fed 1

tis 1

dein

pom

bus, Natio

At lliun

quo r Ref

ur, u

cumis

tera,

ive ci

Fac

tatus,

mne

lue te

M

tinosa est: quod sere quidem in omni, quæ domestica, sit, praecipue tamen in ungulis, trunculisque suum, in petiolis capitulisque hoedorum et vitulorum et agnorum, omnibusque cerebellis, item si qui proprie bulbi, nominatur lac, desrutum, passum; nuclei pinei. Acria sunt, omnia nimis austera, omnia acida, omnia salsa; et mel quidem, quo melius est, co magis. Item allium, cepa, eruca, ruta, nasturtium, cucumis, beta, brassica, asparagus, sinapi, radicula, intubus, ocimum, lactuca, maximaque olerum pars.

Quae res crassiorem, quaeve tenuiorem pituitam faciunt.

Crassiorem autem pituitam faciunt, ova sorbilia, alica, oryza, amylum, ptisana, lac, bulbi, omniaque fere glutinosa. Extenuant eandem, omnia salsa, atque acria, et acida.

C A P. XIX. Res Stomacho aptae vel alienae.

20 C Tomacho autem aptissima funt, quaecunque au-I ftera funt, etiam quæ acida funt, quaeque contacta fale modico funt. Item panis fine fermento, et elota alica, vel oryza, vel ptifana; omnis avis, omnis venatio; atque utraque vel affa, vel elixa: ex do-25 mesticis animalibus bubula: si quid ex cæteris sumitur, macrum potius, quam pingue: ex fue, ungula, roftra, aures, vulvæque steriles: ex oleribus, intuba lactuca, pastinaca, cucurbita elixa, siser: ex pomis, cerasium, morum, forbum, pirum fragile, quale crus-30 tuminum vel naevianum est: item pira quae reponuntur, Tarentina, atque Signina; malum orbiculatum, aut Scandianum, vel Amerinum, vel cotoneum, vel Punicum, uvae ex olla, molle ovum, palmulae, nuclei pinei, oleæ albæ ex dura muria: eædem aceto 35 intinctæ, vel nigrae, quae in arbore bene permaturuerunt, vel quæ in paffo, defrutove fervatæ funt: VI num austerum, licet jam asperum sit, item resinatum: duri ex media materia pisces, ostrea, pectines, muri-

ces, purpuræ, cochleæ: cibi potionesque frigidæ, vel

ferventes, abfynthium.

Quae

Quae res alienae stomacho funt.

Aliena vero stomacho sunt, omnia tepida, omnia salsa, omnia jurulenta, omnia prædulcia, pinguia, sorbitio, panis fermentatus, idemque vel ex milio, vel ex hordeo, oleum, radices olerum, et quodcunque, olus ex oleo garove estur, mel, mulsum, defrutum, passum, lac, omnis caseus, uva recens, sicus et viridis et arida, legumina omnia, quaeque instare consueverunt: item thymum, nepeta, satureia, hyssopum, nasturtium, lapathum, lampsana, juglandes. Lex his autem intelligi potest, non, quicquid boni succi est, protinus stomacho convenire; neque quicquid stomacho convenit, protinus boni succi esse.

Quae inflant aut inflationem levant.

Inflant autem, omnia fere legumina, omnia pin-15 guia, omnia dulcia, omnia jurulenta, mustum, atque etiam id vinum cui nihil adhuc ætatis accessit: ex oleribus, allium, cepa, brassica, omnesque radices, excepto sisere et pastinaca, bulbi, sicus etiam aridae, sed magis virides, uvae recentes, nuces omnes, excep-20 tis nucleis pineis, lac, omnisque caseus, quicquid deinde subcrudum aliquis assumpsit.

Minima inflatio fit ex venatione, aucupio, piscibus, pomis, oleis, conchiliis, ovis vel mollibus vel forbilibus, vino vetere. Fœniculum vero, et anethum, in-25

lationes etiam levant.

Quae res aut calefaciunt aut refrigerant.

At calefaciunt, piper, fal, caro omnis jurulenta, illium, cepa, ficus arida, falfamentum, vinum, et quo meracius est, eo magis.

Refrigerant, olera, quorum crudi caules assumunur, ut intubus, et lactuca: itemque coriandrum, cutumis, elixa cucurbita, beta, mora, cerasa, mala autera, pira fragilia, caro elixa, praecipueque acetum, ive cibus ex eo, sive potio assumitur.

Quae res intus facile corrumpuntur.

Facile autem intus corrumpuntur, panis fermenatus, et quisquis alius quam ex tritico est, atque omne pistorium opus, lac, mel; ideoque lactantia, atque teneri pisces, ostrea, olera, caseus et recens et ve-

b. II.

glu-

mesti-

luum,

ım et

pro-

nuclei

ia aci-

est, eo

rtium,

ıla, in-

pars.

ciunt.

bilia, a-

miaque

ilfa, at-

enae.

que au-

que con-

ento, et

vis, om

ex doris fumi-

ungula,

x pomis,

rale cruf-

orbicula-

otoneum, palmulae,

dem aceto

funt: vi-

efinatum:

nes, muri-

igidæ, vel

tus, crassa vel tenera caro, vinum dulce, mulsum, de. frutum, paffum; quicquid deinde vel jurulentum eft.

vel nimis dulce, vel nimis tenue,

At minime intus vitiantur, panis fine fermento. s aves, et eae potins duriores, aurati pisces, neque so. lum aurata pura, aut scarus, sed etiam lolligo, locus. ta, polypus: item bubula, omnisque dura caro; cademque aptior est, si macra, si salsa est; omniaque falfamenta: cochleae, murices, purpurae: vinum so austerum, vel refinatum.

CAP. XX. Quae res alvum movent et adstringunt.

T alvum movent, panis fermentatus, magisque fi cibarius vel hordeaceus est; brassica, si sub-15 cruda est, lactuca, anethum, nasturtium, ocimum, urtica, portulaca, radicula, capparis, allium, cepa malva, lapathum, beta, asparagus, cucurbita, cerala, mora, poma omnia mitia, ficus etiam arida, fed magis viridis, uvae recentes pingues, minutae aves, co 20 chleae, garum, falfamentum, oftrea, pelorides, echini, musculi, et omnes fere conchulæ, maximeque jus earum; faxatiles, et omnes teneri pisces, sepiarum à tramentum; fi qua caro affumitur pinguis, eadem vel jurulenta, vel elixa, aves quæ natant; mel crudum 25 lac, lactentia omnia, mulfum, vinum dulce vel alfum, aqua, omnia tenera, tepida, dulcia, pingua

elixa, jurulenta, falfa, diluta.

Contra adstringunt, panis ex filigine, vel ex fimila; magis, si sine fermento est; magis etiam si ustus est; 30 intenditurque vis ejus etiam, fi bis coquitur: pulticula vel ex alica, vel ex panico, vel ex milio; item que ex iisdem sorbitio; et magis, si haec ante frida funt: lenticula cui vel beta, vel intubus, vel ambu beia, vel plantago adjecta est; magisque etiam, si illi 35 ante fricta est: per se etiam intubus, vel ex plantage ne, vel ambubeia fricta; minuta olera, braffica bis decocta; dura ova; magisque si assa funt; minutæ aves merula, palumbes; magisque, si in posca decoctus est: grus, omnesque aves, quæ magis currunt, quam vo lant; lepus, caprea; jecur ex his, quæ fevum habent mrxi.

eyd my vel infe præ

que

Ca

ma

vel

cafe

mu

forl

afpe lixa

hun

lrun

parag na, p EX VO otun (00

) I us eff Sent um,

V P is max ione v ifferar is, de rodun

urtii, alis qu

labent

ib. II.

ım eft.

mento.

que fo-

locus-

:O; ca-

miaque

vinum

ingunt.

agisque fi sub-

cimum,

n, cepa,

L, cerala,

fed ma-

wes, co

es, echi-

eque jus

iarum 1

adem vel

crudum,

e vel fal-

pingui,

ex fimila;

ustus et;

ir: pulti-

io; item

ante frich

vel ambu

plantagi.

ica bis de-

nutæ aves

coctus eft:

quam vo-

m habent

mrxi.

Leni-

maximeque bubulum, ac fevum ipsum: caseus, qui vehementior vetustate sit, vel ea mutatione, quam in caseo transmarino videmus; aut si recens est, ex melle, mulsove decoctus: item mel coctum, pira immatura, sorba, magisque ea, quæ torminalia vocantur, mala, cydonea, et punica, oleae vel albae vel præmaturae, myrta, palmulæ, purpuræ, murices, vinum resinatum vel asperum, item meracum, acetum, mulsum quod inferbuit, item desrutum, passum, aqua vel tepida vel præssigida, dura, id est, ea quæ tarde putrescit, ideo- 10 que pluvia potissimum omnia dura, macra, austera, aspera, tosta, et in eadem carne, assa potius, quam elixa.

CAP. XXI. Quae res urinam movent.

URINAM autem movent, quacunque in horto nascentia boni odoris funt, ut apium, ruta, anehum, ocimum, mentha, hyssopum, anisum, coriandrum, nasturtium, eruca, sceniculum, præter hæc, asparagus, capparis, nepeta, thymum, saturcia, lampsaa, pastinaca, magisque agrestis, radicula, siser, cepa. Ex venatione, maxime lepus, vinum tenue, piper et otundum et longum, sinapi, absentium, nuclei pinei.

CAP. XXII. Quae res somno aptae sunt.

SOMNO vero aptum est papaver, lactuca, maximeque æstiva, cujus cauliculus jam lacte repleus est, morum, porrum.

Sensus excitant, nepeta, thymum, satureia, hyssoum, praecipueque pulegium, ruta, et cepa.

CAP. XXIII. Quae materiam evocant.

VOCARE vero materiam multa admodum poffunt: fed ea, quæ ex peregrinis medicamenis maxime conftant, aliifque magis, quam quibus ratione victus succurritur, opitulantur, in præsentia ifferam: ponam vero ea, quæ prompta, et his mor-35 is, de quibus protinus dicturus sum, apta, corpus rodunt, et sic eo, quicquid mali est, extrahunt. labent autem hanc facultatem, semina erucæ, naurtii, radiculæ; præcipue tamen omnium, sinapi. alis quoque et sici eadem vis est.

Quae reprimunt et molliunt.

Leniter vero fimul et reprimunt et molliunt, lana fuccida, vel aceto, vel vino, cui oleum adjectum est: contritæ palmulæ, furfures in falfa aqua vel aceto decocti. At fimul reprimunt et refrigerant, herba muralis (parthenium vel perdicium appellant) ferpillum, pulegium, ocimum, herba fanguinalis (quam Græci 70auyoror vocant) portulaca, papaveris folia, capreolique vitium, coriandri folia, hyofcyamum, mufcus, fifer, 10 apium, folanum (quam spuχνον Græci vocant) braffica folia, intubus, plantago, fœniculi femen, contrita pira vel mala, præcipueque cotonea, lenticula, aqua frigida, maximeque pluvialis, vinum, acetum, et ex horum aliquo magis madens, vel panis, vel farina, 15 vel fpongia, vel lacinia, vel lana fuccida, vel etiam linteolum, creta cimolia, gypfum, melinum, myrteum, rosa, acerbum oleum, verbenarum contus cum teneris caulibus folia; cujus generis funt olea, cupressus, myrtus, lentiscus, tamarix, ligustrum, ro 20 fa, rubus, laurus, hedera, punicum malum. Sine frigore autem reprimunt, cocta mala cydonea, malicorium, aqua calida, in qua verbenae coctae funt, quas fupra propofui, pulvis vel ex fæce vini, vel ex myrti foliis, amaræ nuces. Calefacit vero, ex qualibet 25 farina cataplasma, sive ex tritici, sive ex farris, sive hordei, sive ervi, vel lolii, vel milii, vel panici, vel lenticulæ, vel fabæ, vel lupini, vel lini, vel fæni græci, ubi ea deferbuit, calidaque imposita est. Valentior tamen ad id omnis farina est ex mulso, quam ex aqua 30 cocta. Praeterea cyprinum, irinum, medulla, adeps ex fele juncta oleo, magisque, si vetus est, sal, nitrum, git, piper, quinquefolium. Fereque, quae vehementer et reprimunt et refrigerant, durant: quat calefaciunt et digerunt, et emolliunt : praecipueque 35 ad emolliendum potest cataplasma ex lini vel foem graeci semine. His autem omnibus, et simplicibus et permixtis, varie medici utuntur; ut magis, quid quisque persuaserit sibi, appareat, quam quid evidenter compererit.

Grae

gos

eode

alii i

gener

utiqu

cito f

nitas

genus

idque

quent

tiam,

tum d

gum,

de fin

A. CORN. CELSUS

DE

MEDICINA.

LIBER TERTIUS.

CAPUT I.

De morborum generibus.

ROVISIS omnibus, quae pertinent ad universa genera morborum, ad fingulorum curationes veniam. Hos autem in duas species Graeci diviserunt; aliosque ex his acutos, alios longos esse dixerunt. Ideoque, quoniam non semper 5 eodem modo respondebant, eosdem alii inter acutos, alii inter longos retulerunt. Ex quo, plura eorum genera esse, manifestum est. Quidam enim breves utique funt, quia cito vel tollunt hominem, vel ipfi cito finiuntur. Quidam longi, fub quibus neque fa- 10 nitas in propinquo, neque exitium est. Tertiumque genus eorum est, qui modo acuti, modo longi sunt, idque non in febribus tantummodo, in quibus frequentissimum est; sed in aliis quoque sit. Atque etiam, praeter hos, quartum est; quod neque acu-15 tum dici potest, quia non perimit; neque utique longum, quia, si occurritur, facile fanatur. Ego, cum de singulis dicam, cujus quisque generis sit, indicabo.

LIBER

ib. II.

t, lana im est; eto denuralis

m, puræci 70eolique s, fifer, braffica trita pi-

a, aqua n, et ex l farina, el etiam n, myrcontula

rum, ro

n. Sine

tae funt,

i, vel ex

qualibet

rris, five

i, vel len-

eni græci,

entior ta-

ex aqua

Ila, adeps

l, nitrum,

nae vehe-

int: quae

ecipueque

vel foeni

mplicibus,

agis, quid

quid evi-

Lib. III.

fi

q

CE

m

bu

de

fi

fi i

de

eft,

ria,

fpa

tot

per

par

init

tio

Si q

adm

que

ris fa

incic n qu

eri f

prox

us, 1

invic

done

S tura

Dividam autem omnes in eos, qui in totis corporibus confistere videntur, et eos, qui oriuntur in partibus. Incipiam a prioribus, pauca de omnibus præfatus. In nullo quidem morbo plus fortuna fibi vendi-5 care quam ars: ars quam natura, potest: utpote cum, repugnante natura, nihil medicina proficiat. Magis tamen ignoscendum medico est parum proficienti in acutis morbis, quam in longis. Hic enim breve spatium est, intra quod, si quid auxilium non profuit, 10 aeger extinguitur: ibi et deliberationi, et mutationi remediorum tempus patet; adeo ut raro, si inter initia medicus accessit, obsequens aeger sine illius vitio pereat. Longus tamen morbus cum penitus insedit, quod ad difficultatem pertinét, acuto par est. Et a 15 cutus quidem, quo vetustior est; longus autem,

quo recentior, eo facilius curatur.

Alterum illud ignorari non oportet, quod non omnibus aegris eadem auxilia conveniunt. Ex quo incidit, ut alia atque alia fummi authores, quasi sola 20 vendicaverint, prout cuique cesserant. Oportet itaque, ubi aliquid non respondet, non tanti putare authorem, quanti aegrum, et experiri aliud atque ali-Sic tamen, ut in acutis morbis cito mutetur, quod nihil prodest: in longis, quos tempus, ut facit, 25 lic etiam solvit, non statim condemnetur, si quid non statim profuit, minus vero removeatur, si quid paulum faltem juvat; quia profectus tempore expletur.

CAP.

Quomodo morbi cognoscantur, et an consistant an minuantu, et qua ratione ab initio, qui languere incipit curari debeat.

ROTINUS autem inter initia scire facile ell, quis acutus morbus, quis longus sit: non in his folis, in quibus semper ita se habet; sed in his quo que, in quibus variat. Nam ubi fine intermissionibus accessiones et dolores graves urgent, acutus morbus est. Ubi lenti dolores, lentaeve febres funt, et

ib. III.

corpo-

n par-

præfa-

vendi-

e cum,

Magis

enti in

ve fpa-

profuit,

itationi

iter ini-

as vitio

infedit,

Et a-

autem,

non om-

quo m.

rafi fola,

rtet ita-

utare au-

tque ali-

mutetur,

ut facit,

fi quid

r, si quid

pore ex-

minuantur,

rari debeat.

facile elt,

spatia inter accessiones porriguntur, acceduntque ea figna, quae in priore volumine exposita sunt, lon-

gum hunc futurum esse, manifestum est,

Videndum etiam est, morbus an increscat, an confiftat, an minuatur: quia quaedam remedia incref- 5. centibus morbis, plura inclinatis conveniunt. Eaque, quae crescentibus apta sunt, ubi acutus increscens urget, in remissionibus potius experienda funt. Increscit autem morbus, dum graviores dolores, accessionesque veniunt; haeque et ante, quam proxi- 10 mae, revertuntur, et postea desinunt. Atque in longis quoque morbis, etiam tales notas non habentibus, scire licet, increscere, si somnus incertus est, si deterior concoctio, si dejectiones, si tardior sensus, fi pigrior mens, fi percurrit corpus frigus aut calor, 15 fi id magis pallet. Ea vero, quae contraria his funt, decedentis ejus notae funt.

Praeter haec, in acutis morbis ferius aeger alendus elt, nec nisi jam inclinatis; ut primo, dempta materia, impetum frangat. In longis maturius, ut fustinere 20 spatium affecturi mali possit. At, si quando is non in toto corpore, sed in parte est; magis tamen ad rem pertinet, vim totius corporis moliri, quam propriæ; partes aegræ sanentur. Multum etiam interest, abinitio quis recte curatus sit, an perperam: quia cura 25 tio minus his prodest, in quibus assidue frustra fuit. Si quis temere habitus, adhuc integris viribus vivit,

admota curatione momento restituitur.

Sed cum ab his coeperim, quae notas quasdam futurae adversae valetudinis exhibent, curationem quo- 30 que principium ab animadversione ejusdem temporis faciam, Igitur, si quid ex his, quae proposita sunt, incidit, omnium optima funt, quies et abstinentia; n quid bibendum, aqua; idque interdum uno die fieri satis est; interdum, si terrentia manent, biduo: 35 proximeque abstinentiam sumendus est cibus exiguus, bibenda aqua, postero die etiam vinum, deinde invicem alternis diebus, modo aqua, modo vinum, donec omnis causa metus finiatur: per haec enim

iaepe

ermission.

non in his n his quo

cutus mores funt, et

fpatia.

C

au

ac

ph

tui

ap

lia

re,

tes

cor

to:

den

reli

ac f

ita,

inge

pare

eni

post iae olen

ludo

ludo

tum

ingi

conc

res a quae

Int

ic ut

int.

nulla

iut e

empe

viden

Nequ

mi, (

edan

ue fi

faepe instans gravis morbus discutitur. Plurimique falluntur, dum se primo die protinus sublaturos languorem, aut exercitatione, aut balneo, aut coacta dejectione, aut vomitu, aut sudationibus, aut vino sperant, non quo non interdum id incidat, aut non decipiat, sed quo saepius fallat; solaque abstinentia sine ullo periculo medeatur. Cum praesertim etiam pro modo terroris moderari liceat: et, si leviora indicia fuerunt, fatis fit a vino tantum abstinere; quod 10 subtractum plus, quam si cibo aliquid dematur, adjuvat: fi paulo graviora, facile fit, non aquam tantum bibere, sed etiam cibo carnem subtrahere: interdum panis quoque minus, quam pro confuetudine assumere, humidoque cibo esse contentum, et ole-15 re potissimum. Satisque sit, tum ex toto a cibo, a vino, ab omni motu corporis abstinere, cum vehementes notae terruerunt. Neque dubium est, quin vix quisquam, qui non dissimulavit, sed per haec mature morbo occurrit, aegrotet.

CAP

De Febrium generibus.

TQUE haec quidem fanis facienda funt, tantum causam metuentibus, sequitur vero curatio febrium, quod et in toto corpore, et vulgare maxime morbi genus est. Ex his una quotidiana, altera tertiana, altera quartana est. Interdum etiam longiore circuitu quaedam redeunt, fed id raro eve-In prioribus, et morbi funt, et medicina.

Ac quartanae quidem simpliciores sunt. Incipiunt fere ab horrore; deinde calor erumpit; finitaque febre biduum integrum est, ita quarto die rever-

titur.

Tertianarum vero duo genera funt. Alterum eodem modo, quo quartana, et incipiens, et definens; illo tantum interposito discrimine, quod unum diem praestat integrum, tertio redit. Alterum longe perniciosius, quod tertio quidem die revertitur, ex octo

b. III.

nique

os lan-

cta de-

o fpe-

on de-

ntia fi-

etiam

ora in-; quod

ur, ad-

m tan-

ere: in-

uetudi-

et ole-

cibo, a

m vehe-

ft, quin

naec ma-

unt, tan-

ero cura-

vulgare

iotidiana,

um etiam

raro eve

Incipi-

it; finita-

die rever-

terum eo-

cina.

autem et quadraginta horis, fere sex et triginta per accessionem occupat (interdum etiam vel minus, vel plus) neque ex toto in remissione desistit; sed tantum levius est. Id genus plerique medici nuirgiragor appellant.

Quotidianae vero variae funt, et multiplices. liae enim protinus a calore incipiunt, aliae a frigore, aliae ab horrore. Frigus voco, ubi extremae partes membrorum inalgescunt: horrorem, ubi totum corpus intremit. Rurfus aliae sic desinunt, ut ex to- 10 to fequatur integritas: aliae fic, ut aliquantum quidem minuatur ex febre, nihilominus tamen quædam reliquiae remaneant, donec altera accessio accedat: ac faepe aliae vix quicquam aut nihil remittant, fed ita, ut coepere, continuant. Deinde, aliae fervorem 15 ingentem habent, aliae tolerabilem: aliae quotidie pares funt, aliae impares; atque invicem altero die leniores, altero vehementiores: aliae tempore eodem postridie revertuntur, aliae vel ferius vel celerius: aiae diem noctemque accessionem et decessionem im- 20 plent, aliae minus, aliae plus: aliae, cum decedunt, sudorem movent, aliae non movent; atque alias per sudorem ad integritatem venitur, alias corpus tantum imbecillius redditur. Accessiones etiam, modo ingulae fingulis diebus fiunt, modo binae plurefve 25 concurrunt. Ex quo faepe evenit, ut quotidie plues accessiones remissionesque sint; sic tamen, ut unaquaeque alicui priori respondeat.

Interdum vero accessiones quoque confunduntur, ic ut notari neque tempora earum, neque spatia pos- 30 int. Neque verum est; quod dicitur a quibusdam, hullam febrem inordinatam esse, nisi aut ex vomica, ut ex inflammatione, aut ex ulcere. Facilior enim emper curatio foret, si hoc verum esset, sed quod evidentes causae faciunt, facere etiam abditae possunt. 35 Neque de re, sed de verbo controversiam movent, lui, cum aliter aliterque in eodem morbo febres acedant, non easdem inordinate redire, sed alias aliasue subinde oriri dicunt. Quod tamen ad curandi

definens; num diem longe per-

ir, ex octo

autem

rationem nihil pertineret, etiamsi vere diceretur. Tempora quoque remissionum modo liberalia, modo vix ulla sunt.

CAP. IV.

De febrium Curationum diversis generibus.

T febrium quidem ratio maxime talis est. Curationum vero diversa genera sunt, prout auto thores aliquos habent. Asclepiades officium esse medici dicit, ut tuto, ut celeriter, ut jucunde curet. Id
votum est: sed sere periculosa esse nimium et sessinatio et voluptas solet. Qua vero moderatione utendum sit, ut quantum sieri potest, omnia ista contins gant, prima semper habita salute, in ipsis partibu

curationum considerandum erit.

Et ante omnia quaeritur, primis diebus aeger quaratione continendus sit. Antiqui, medicamentis qui bussidam datis, concoctionem moliebantur; eo quod 20 cruditatem maxime horrebant: deinde eam materam, quae laedere videbatur, ducendo saepius alvum subtrahebant. Asclepiades medicamenta sustulit; alvum non toties, sed fere tamen in omni morbo, subduxit. Febre vero ipsa praecipue se ad remedium u 25 ti prosessus est. Convellendas etiam vires aegri putavit, luce, vigilia, siti ingenti; sic, ut ne os quidem primis diebus elui sineret. Quo magis falluntur, qui per omnia jucundam ejus disciplinam esse contendunt. Is enim ulterioribus quidem diebus cubantis 30 etiam luxuriae subscripsit, primis vero tortoris vicem exhibuit.

Ego autem, medicamentorum dari potiones, et alvum duci non nisi raro debere, concedo. Et id non ideo tamen agendum, ut aegri vires convellantus, 35 existimo: quoniam ex imbecillitate summum penculum est. Minui ergo tantum materiam superantem oportet; quae naturaliter detrahatur, ubi nihil novi accedit. Itaque abstinendus a cibo primis dibus est, in luce habendus aeger (nisi infirmus) inter-

liu eft ubare Quoi ndum

onquie ietur. t ipfi f ft. Co

e parte uirere ere. Optir

ous date ur. Pi o die, Egypto riduo p at. A ris, fed derabat

on acce

rerat, ci Nihil lotest pr undo, juinto: luas; po us sit, o

empus a lifferenti otest. I ibus dar it. Ob tineri rec

uveni : a ud est se vires subi upererun III

etur.

mo.

Cu-

t au-

met. Id

Stina.

uten-

ntin-

tibus

r qua

s qui

quod

aten-

alvum

t; al-

, fub-

um u

ri pu-

uidem

ir, qui

onten-

bantis

ris VI

, et al-

id non

lantur,

n pen-

iperan-

oi nihil

nis die

) inter-

dio

Cap. IV. hu est, quoniam corpus ista quoque digerit: isque ubare quam maximo conclavi debet.

Ouod ad fitim vero fomnumque pertinet, moderndum est, ut interdiu vigilet; noctu, si fieri potest, onquiescat: ac neque potet, neque nimium siti crujetur. Os etiam ejus elui potest, ubi et siccum est, t ipfi foetet. quamvis id tempus aptum potioni non ft. Commodeque Erafistratus dixit, faepe, interioe parte humorem non requirente, os et fauces reuirere; neque ad rem, male haberi aegrum, perti- ro

ere. Ac primo quidem fic tenendus eft.

Optimum vero medicamentum est, opportune cius datus, qui quando primum dari debeat, quæriur. Plerique ex antiquis tarde dabant, saepe quino die, saepe sexto, et id fortasse vel in Asia, vel in 15 Egypto, cœli ratio patitur. Asclepiades, ubi ægrum riduo per omnia fatigarat, quarto die cibo destina-At Themison nuper, non quando coepisset feris, fed quando desiisset, aut certe levata esset, conderabat, et, ab illo tempore expectato die tertio, fi 20 on accesserat febris, statim: si accesserat, ubi ea vel esierat, vel, si assidue inhærebat, si certe se inclinaerat, cibum dabat.

Nihil horum autem utique perpetuum est. Nam otest primo die primus cibus dandus esse, potest se-25 undo, potest tertio, potest non nisi quarto, aut uinto: potest post unam accessionem, potest post was; potest post plures. Refert enim, qualis morus sit, quale corpus, quale cœlum, quæ ætas, quod empus anni. Minimeque, in rebus multum inter se 36 lifferentibus, perpetuum esse præceptum temporis otest. In morbo, qui plus virium aufert, celerius ibus dandus est: itemque eo cœlo, quo magis digeit. Ob quam causam in Africa nullo die aeger ablineri recte videtur. Maturius etiam puero, quam 35 uveni: æstate, quam hieme, dari debet. Unum ilud est semper, quod ubique servandum est, ut ægri ires subinde assidens medicus inspiciat, et quamdiu upererunt, abstinentia pugnet; si imbecillitatem vereri cœperit, cibo subveniat. Id enim ejus officium est, ut aegrum, neque supervacua materia oneret, neque imbecillitatem fame prodat. Idque apud Erasistratum quoque invenio: qui, quamvis parum dos cuit, quando venter, quando corpus ipsum exinani retur, dicendo tamen, hæc esse videnda, et tum cibum dandum, cum corpori deberetur: satis ostendit, dum vires superessent, dari non oportere; ne desice rent, consulendum esse.

tos non posse curari: eumque, si artifex est, idone um esse, qui non multum ab ægro recedit. Sed, qui quaestui serviunt, quoniam is major ex populo est libenter amplectuntur ea præcepta, quae sedulitatem 15 non exigunt; ut in hac ipsa re. Facile est enim dis vel accessiones numerare his quoque, qui aegrum re o vident: ille assideat necesse est, qui, quod solum

opus est, visurus est, quando nimis imbecillus sutrus sit, nisi cibum acceperit. In pluribus tamen al 20 initium cibi dies quartus aptissimus esse consuevit.

Est autem alia etiam de diebus ipsis dubitatio, quo niam antiqui potissimum impares sequebantur, est que, tanquam tunc de ægris judicaretur, κρισίμας πο minabant. Hi erant dies tertius, quintus, septimus 25 nonus, undecimus, quartusdecimus, unus et vigo

fimus; ita ut summa potentia septimo, deinde quatodecimo, deinde uni et vigesimo daretur. Igitur se ægros nutriebant, ut dierum imparium accessione expectarent: deinde postea cibum, quasi levioribus

tes, si alio die febris desiisset, recidivam timere sitse litus. Id Asclepiades jure ut vanum repudiavit; no que in ullo die, quia par, imparve esset, iis vel majus vel minus periculum esse dixit. Interdum enim pejo

fiones cibus datur. Nonnunquam etiam in ipfo morbo, dierum ratio mutatur; fitque gravior, qui remifior esse consueverat. Atque ipse quartus decimus parest, in quo esse magnam vim antiqui fatebantur. Qui

em: pl um fec no, noi num tr uem fe issimur ravior dem ali ue effic mum, eptimui onem t ervavit us, sed one ad uctore, unc cele unt: cu ebeat, se ire, qua m pert enæ cor quiis fel oribus a uidem f

anam ra

um mat

acceffic

eat: min

ori infer

isoni vi

t aeger,

potiffin

riter poi

mpus n

Cap. IV

tum of

it ab e

ibi rep

ue du

Cap. IV. ım rafolum futunen ad evit. , quor, eof usc nootimus, t vige e quaritur bo effiona ioribus ppocrae fit fo vit; ne l majus m pejo m accel ofo morii remil mus par ur. Qui

cum

Ш

ium

eret,

Era-

do.

nani-

m ci-

ndit

efice-

mul-

done

d, qui

o eft,

tatem

n dies

rum octavum primi naturam habere contenderent, at ab eo fecundus septenarius numerus inciperet, ipsi ibi repugnabant, non octavum, neque decimum, neue duodecimum diem fumendum, quasi potentioem: plus enim tribuebant nono, et undecimo. Quod 5 um fecissent sine ulla probabili ratione, ab undecino, non ad tertiumdecimum, fed ad quartumdecihum transibant. Est etiam apud Hippocratem, ei, uem feptimus dies liberaturus fit, quartum effe graissimum. Ita, illo quoque auctore, in die pari et 10 ravior febris esse potest, et certa futuri nota. Atque dem alio loco quartum quemque diem, ut in utrumue efficaciffimum apprehendit; id est, quartum, sepmum, undecimum, quartumdecimum, decimumeptimum: in quo et ab impari ad paris numeri ra- 15 onem transit. Et ne hoc quidem propositum conervavit: cum a septimo die undecimus, non quarus, sed quintus sit. Adeo apparet, quacunque raone ad numerum, nihil rationis, fub illo quidem uctore, reperiri. Verum in his quidem antiquos 20 unc celebres admodum Pythagorici numeri fefelleunt: cum hic quoque medicus non numerare dies ebeat, sed ipsas accessiones intueri; et ex his conjectuare, quando dandus cibus fit. Illud autem magis ad m pertinet, scire, tum oporteat dari, cum jam bene 25 enæ conquieverunt, aut etiamnum manentibus requiis febris. Antiqui enim quam integerrimis cororibus alimentum offerebant. Asclepiades, inclinata uidem febre, fed adhuc tamen inhaerente. In quo anam rationem secutus est: non quo non sit inter- 30 um maturius cibus dandus, si mature timetur alteaccessio: sed quo scilicet quam fanissimo dari deeat: minus enim corrumpitur, quod integro coron infertur. Neque tamen verum est, quod Theuloni videbatur, si duabus horis integer futurus ef- 35 taeger, fatius effe tunc dare; ut ab integro corpopotissimum diduceretur. Nam si diduci tam ceriter posset, id esset optimum. Sed cum hoc breve mpus non praestet, satius esse, principia cibi a decedento

15

cedente febre, quam reliquias ab incipiente excipi. Ita, si longius tempus secundum est, quam integerrimo dandus est: si breve, etiam antequam ex toto integer siat. Quo loco vero integritas est, eodem est, remissio, quae maxima in febre continua potest este. Atque hic quoque quaeritur, utrum tot horae expectandae sint, quot febrem habuerunt: an satis sit, primam partem earum praeteriri, ut aegris jucundius incidat, quibus interdum non vacat. Tutissimum oest autem, ante totius accessionis tempus praeterire: quamvis, ubi longa febris fuit, potest indulgeri aegro maturius, dum tamen ante minime pars dimidia praetereatur. Idque non in ea sola febre, de qua pro-

CAP. V.

De febrium speciebus, et singularum curationibus: et prim, quando cibus febricitantibus dandus sit.

xime dictum est, sed in omnibus ita servandum est,

Fact magis per omnia genera febrium perpetua funt: nunc ad fingulas earum species descendam. Igitur si semel tantum accessit, deinde desit, eaque vel ex sanguine, vel ex lassitudine; vel ex at stu, aliave simili re fuit, sic, ut interior nulla causa metum secerit, postero die, cum tempus accessions ita transiit, ut nihil moveret, cibus dari potest. At si ex alto calor venit; et gravitas vel capitis vel pracordiorum secuta est; neque apparet, quid corpus consuderit; quamvis unam accessionem secuta inte confuderit; quamvis unam accessionem secuta inte gritas est: tamen, quia tertiana timeri potest, expertandus est dies tertius; et, ubi accessionis tempus praeteriit, cibus dandus est, sed exiguus; quia quartana quoque timeri potest. Et die quarto demum si corpus integrum est, eo cum siducia utendum. Si

35 vero postero, tertiove, aut quarto die secuta sebis est: scire licet, morbum esse. Sed tertianarum, quatanarumque (quarum et certus circuitus est, et sint integer est, et quia liberaliter quieta tempora sunt expeditior ratio est, de quibus suo loco dicam.

Cap.

Lib. III.

Igitu datu niat. ex to eft: guntı gritat major altero gravio ut gra dat. . fit, et magna tutinu Quod missio dem u eft, qu vitio n num, potest, urgeati Sed, ci verend quid at 10, id longiffi

Si ve cibum: acceffio plures a portet, test) an potius meridie

horis;

matutin

Nunc

. III.

cipi.

eger-

toto

m est

e ex-

is fit,

undi-

mum

erire:

aegro

midia

a pro-

m eft.

t primo,

erpetua descen-

defiit,

ex ac-

a caula

effionis

R. At,

rel præ

corpus

ita inte

expectempus

ia quar. demum,

um. Si

ta febris

m, quar

et fint

ora funt

Nunc vero eas explicabo, quae quotidie urgent. Igitur tertio quoque die cibus aegro commodissime datur; ut alter febrem minuat, alter viribus fubveniat. Sed is dari debet, si quotidiana febris est, quæ ex toto definat, fimul atque corpus integrum factum s eft: fin, quamvis non accessiones, febres tamen junguntur, et quotidie quidem increscunt, sed sine integritate tamen remittunt, cum corpus ita se habet, ut major remissio non expectetur: si altero die gravior, altero levior accessio est, post graviorem. Fere vero 10 graviorem acceffionem levior nox fequitur: quo fit, ut graviorem accessionem nox quoque tristior antecedat. At, si continuatur febris, neque levior unquam fit, et dari cibum necesse est, quando dari debeat, magna dissensio est. Quidam, quia fere remissius ma- 15 tutinum tempus aegris est, tunc putant dandum. Quod fi respondet, non quia mane est, sed quia remissio est aegris, dari debet. Si vero ne tunc quidem ulla requies aegris est, hoc ipso pejus id tempus est, quod, cum sua natura melius esse debeat, morbi 20 vitio non est, simulque insequitur tempus meridianum, a quo cum omnis aeger fere pejor fiat, timeri potest, ne ille magis etiam, quam ex consuetudine, urgeatur. Igitur alii vespere tali aegro cibum dant. Sed, cum eo tempore fere pessimi sint, qui aegrotant, 25 verendum est, ne, si quid tunc moverimus, fiat aliquid asperius. Ob haec ad mediam noctem, decur-10, id est finito jam gravissimo tempore, eodemque longissime distante. Securius vero datur antelucanis horis; quibus omes fere maxime dormiunt, deinde 30 matutino tempore, quod natura fua levissimum est.

Si vero febres vagae funt: quia verendum est, ne cibum statim subsequantur; quandocunque quis ex accessione levatus est, tunc debet assumere. At, si plures accessiones eodem die veniunt, considerare 0-35 portet, pares ne per omnia sint (quod vix sieri potest) an impares. Si per omnia pares sint: post eam potius accessionem cibus dari debet, quae non inter meridiem et vesperem desinit. Si impares sunt: con-

M 2

Nunc

fider-

fiderandum est, quo distent. Nam, si altera gravior, altera levior est, post graviorem dari debet: si altera longior, altera brevior, post longiorem: si altera gravior, altera longior est, considerandum est, utra massis affligat, illa vi, an haec tempore, et post eam dandus est. Sed plane plurimum interest, quantae qualesque inter eas remissiones sint. Nam, si post alteram sebrem motio manet, post alteram integrum corpus est; integro corpore, cibo tempus aptius est.

Si semper febricula manet; fed alterum tamen longius tempus remissionis est; id potius eligendum est; adeo ut, ubi accessiones continuantur, protinus, inclinata priore, dandus cibus sit. Etenim perpetuum est, ad quod omne consilium dirigi potest; cibum

et, hoc falvo, dare quam integerrimo corpori. Quod non inter duas tantum, fed etiam inter plures accefiones fervabitur. Sed, cum fit aptiffimum, tertio quoque die cibum dare; tamen, fi corpus infirmum

20 est, quotidie dandus est: multoque magis, si continentes febres sine remissione sunt; quantoque magis corpus assigunt; aut si duae pluresve accessiones eddem die veniunt. Quae res essicit, ut et a primo die protinus cibus dari quotidie debeat; si protinus ve-

res accessiones subinde vis corpori deest. Illud tamen in his servandum est; ut post eas febres minus cibi detur, post quas, si per corpus liceret, omnino non daretur. Cum vero febris instet, incipiat, augeatur,

go confistat, decedat, deinde in decessione consistat, aut finiatur; scire licet, optimum cibo tempus esse febre finita: deinde, cum decessio ejus consistit: tertium, si necesse est, quandocunque decedit: caetera omnia periculosa esse. Si tamen propter infirmitatem ne

35 cessitas urget, satius esse; consistente jam incremento febris, aliquid osserre, quam increscente: satius esse, instante, quam incipiente: cum eo tamen ut nullo tempore is, qui desicit, non sit sustinendus.

Neque hercule fatis est, ipsas tantum febres medi-

cum i ad eur defun vero : pore t cipue, quae e eadem non pot tempu

Lib. III.

CEI D qu mens est; eo fitim ac illa peri febris c ongior erit alin non bib lani fan n potio dem die nae con cundo · labitur,

Ac ne num, rai as male nes miso dendum potioni c um aeg

libet.

otest.

mi

III.

rior,

tera

gra-

ma-

eam

ntae ft al-

rum

s eft. lon-

n'est:

, intuum

ibum

cere: Quod

acces-

tertio

rmum conti-

magis

les eo-

no die

us ve-

er plu-

tamen

us cibi

ion da

geatur,

at, aut

e febre

ertium, omnia

em ne

remen-

: fatius

men ut

s medi-CHM

dus.

cum intueri, sed etiam totius corporis habitum, et ad eum dirigere curationem; seu superfunt vires, seu defunt, seu quidam mali affectus interveniunt. Cum vero semper aegros securos agere conveniat, ut corpore tantum, non etiam animo laborent: tum præ-s cipue, ubi cibum fumpferunt. Itaque, si qua funt, quae exasperatura corum animos sunt; optimum est, eadem aegrotantium notitiae fubtrahere: si id fieri non potest, sustinere tamen post cibum, usque somni tempus, et cum experrecti funt, tum exponere.

CAP. VI.

Quando potiones febricitantibus dari expediat.

CED de cibo facilior quidem cum aegris ratio est: 15 quorum faepe stomachus hunc respuit, etiamsi mens concupifcit. De potione vero ingens pugna est; eoque magis, quo major febris est. Hæc enim fitim accendit, et tum maxime aquam exigit, cum Illa periculofissima est. Sed docendus aeger est, ubi 20 tebris quieverit, protinus sitim quoque quieturam: ongioremque accessionem fore, si quod ei datum fuerit alimentum: ita celerius eum desinere sitire, qui non bibit. Necesse est tamen, quanto facilius etiam ani famem, quam sitim sustinent, tanto magis ægris 25 n potione, quam in cibo indulgere. Sed primo quilem die nullus humor dari debet: nisi subito sic vehae conciderunt, ut cibus quoque dari debeat. Seundo vero, caeterisque etiam, quibus cibus non labitur, tamen, si magna sitis urgebit, potio dari 30 potest.

Ac ne illud quidem, ab Heraclide Tarentino dicum, ratione caret: ubi aut bilis ægrum, aut crudias male habet; expedire quoque per medicas potioles miscere novam materiam corruptae. Illud vi-35 lendum est, ut, qualia tempora cibo leguntur, talia otioni quoque: ubi fine illo datur, deligantur, aut um aegrum dormire cupiemus: quod fere sitis prolibet. Satis autem convenit, cum omnibus febri-

citantibus nimius humor alienus sit, tum praecipue esse fœminis, quae ex partu in febres inciderunt.

Sed cum tempora cibo potionique febris et remifionis ratio det, non est expeditissimum scire, quanto de aeger febricitet, quando melior sit, quando desciat: sine quibus dispensari illa non possunt. Venis enim maxime credimus, fallacissimae rei; quia sape ista lentiores celerioresve sunt, et aetate, et sexu, et corporum natura. Et plerumque satis sano corpore, si somachus infirmus est nonnunquam etiam inci-

piente febre, fubeunt et quiescunt ut imbecillus is videri possit, cui facile laturo gravis instat accessio. Contra saepe eas concitat et resolvit sol, et balneum, et exercitatio, et metus, et ira, et quilibet alius ani

folicitudo aegri dubitantis, quomodo illi se haben videatur, eas moveat. Ob quam causam, periti me dici est, non protinus ut venit, apprehendere manu brachium; sed primum residere hilari vultu, percuno

zo tarique quemadmodum se habeat; et, si quis ejus metus est, eum probabili sermone lenire; tum deinde ejus corpori manum admovere. Quas venas attem conspectus medici movet, quam facile mille re turbant! Altera res est, cui credimus, calor, aeque

25 fallax. Nam hic quoque excitatur aestu, labor, somno, metu, solicitudine.

Igitur intueri quidem etiam ista oportet: sed is non omnia credere. Ac protinus quidem scire, no febricitare eum, cujus venae naturaliter ordinata so sunt, teporque talis est, qualis esse sanis solet: na

protinus etiam sub calore motuque sebrem sese concipere: sed ita, si summa quoque arida inaequalità cutis est; si calor et in fronte est, et intimis præcordiis oritur; si spiritus ex naribus cum servore pro

35 rumpit; si color, aut rubore, aut pallore novo mu tatus est; si oculi graves, et aut persicci, aut subhu midi sunt; si sudor, cum sit, inaequalis est; si venat non aequis intervallis moventur. Ob quam causan medicus neque in tenebris, neque a capite aegri de bet ines in Ul porte

made Ac fi dam per or fa, co bet; e pleriq ardens pit, lin memb aut fi neus e

dus eff

Cibi

mus, a marter que, fi debet. tur, que chum of forbition ex aqua chus, es languet dem cib potest, ovel cono dem incovero au

Ponen praecepi neque fa

cipiendu endum

de et vir

ipue

emif-

luan-

defi-

Venis

fæpe

cu, et

rpore,

inci-

llus is

ceffio.

neum,

is ani-

venit,

habere

iti me-

manu

ercunc

is ejus

n dein-

nas au

, aeque

labore

fed his

re, non

rdinatae

et: nec

fese con

præcor

ore pro

ovo mu

fi venad n causam

aegri de

bet residere; sed illustri loco adversus eum, ut omnes notas, ex vultu quoque cubantis perspiciat.

Ubi vero febris fuit, atque decrevit, exspectari oportet, num tempora, partesve corporis aliae paulum
madescant, quae sudorem venturum esse testentur. 5
Ac si qua ejus nota est, tunc demum dare potui calidam aquam, cujus salubris essectus est, si sudorem
per omnia membra dissundit. Hujus autem rei causa, continere aeger sub veste satis multa manus debet; eademque crura, pedesque contegere: qua male so
plerique aegros in ipso impetu febris, pessimeque ubi
ardens ea est, male habent. Si sudare corpus coepit, linteum tepesacere oportet, paulatimque singula
membra detergere. At ubi sudor omnis sinitus est,
aut si is non venit, ubi quam maxime potuit, idoso neus esse cibo aeger videtur, sub veste leniter ungendus est, tum detergendus, deinde ei cibus dandus.

Cibus autem febricitantibus humidus est aptissimus, aut humori certe quam proximus: utique ex marteria quam levissima; maximeque sorbitio: ea-20 que, si magnae febres fuerunt, quam tenuissima esse debet. Mel quoque despumatum huic recte adjicitur, quo corpus magis nutriatur: sed id, si stomachum offendit, supervacuum est; sicut ipsa quoque forbitio. Dari vero in vicem ejus potest, vel intrita 25 ex aqua calida, vel alica elota; fi firmus est stomachus, et compressa alvus, ex aqua mulsa; si vel ille anguet, vel hac profluit, ex posca. Et primo quidem cibo ita fatis est: secundo vero aliquid adjici potest, ex eodem tamen genere materiae, vel olus, 30 vel conchylium, vel pomum. Et, dum febres quidem increscunt; hic solus idoneus cibus est. vero aut definunt, aut levantur, semper quidem intipiendum est ab aliquo ex materia levissima, adjiciendum vero aliquid ex media, ratione habita fubin-35 de et virium hominis, et morbi.

Ponendi vero aegro varii cibi (sicut Asclepiades praecepit) tum demum sunt, ubi fastidio urgetur, aeque satis vires sufficiunt; ut paulum ex singulis degus-

degustando, famem vitet. At si neque vis, neque cupiditas deest, nulla varietate solicitandus aeger est; ne plus assumat, quam concoquat. Neque verum est, quod ab eo dicitur, facilius concoqui cibos vas rios; eduntur enim facilius: ad concoctionem autem materiae genus et modus pertinent. Neque inter magnos dolores, neque increscente morbo, tutum est, aegrum cibo impleri; sed ubi inclinata jam in melius valetudo est.

Sunt aliæ quoque observationes in febribus necesfariae; atque id quoque videndum est, quod quidam solum praecipiunt, an adstrictum corpus sit, an profluat. Quorum alterum strangulat quod continet, alterum digerit. Nam, si adstrictum est, ducenda al-

dor. In hoc genere morborum fanguinem etiam mifisse, concussifie vehementibus gestationibus corpus,
in lumine habuisse, imperasse famem, sitim, vigiliam
prodest. Utile est etiam ducere in balneum, prius di

multaque aqua fovere inguina; interdum etiam ole um in folio cum aqua calida mifcere; uti cibo rariw et ferius, tenui, fimplici, molli, calido, exiguo; maximeque oleribus, qualia funt, lapathum, urtica, mal

locustarum: neque danda caro, nisi elixa est. At potio esse debet magis liberalis, et ante cibum, et post hunc, et cum hoc, ultra quam sitis coget. Potenique a balneo etiam pinguius, aut dulcius dari vinum: 30 poterit semel, aut bis interponi Græcum salsum.

Contra vero, si corpus profluet, sudor coercendus, quies adhibenda erit; tenebris, somnoque, quando cunque volet, utendum; non nisi levi gestatione corpus agitandum, et pro genere mali subveniendum.

ubi febris decrevit, liberaliter oportet aquam tepi dam potui dare, et vomere cogere; nisi aut fauces, aut praecordia, aut latus dolet, aut vetus morbus est.

Si vetus sudor exercet, duranda cutis est, vel ni

tro, id vit menti

Qui neum, ett. S lida ac dari d quam vinum proflui frigidu

E f e eft, lvum. it; pra um tut it, von uam ir inum ofa: il Vam qu o matu apienda antum : itulis e tilanae riendus. ebent. arcius i nittere,

a, fame

enit.

tro, vel fale; quæ cum oleo miscentur. At, si levius id vitium est, oleo corpus ungendum est : si vehementius, rofa, vel melino, vel myrteo, cui vinum

austerum fit adjectum.

Quisquis autem fluore aeger est, cum venit in balneum, prius ungendus, deinde in solium dimittendus elt. Si in cute vitium est, frigida quoque, quam calida aqua melius utetur. Ubi ad cibum ventum est, dari debet is valens, frigidus, ficcus, fimplex, qui quam minime corrumpi possit, panis tostus, caro assa, 10 vinum asperum, vel certe subausterum: si venter profluit, calidum: fi fudores nocent, vomituíve funt, rigidum.

CAP. VII.

Quomodo pestilentes febres curari debeant.

Esiderat etiam propriam animadversionem in febribus pestilentiae casus. In hac minime utie est, aut fame, aut medicamentis uti, aut ducere 20 lvum. Si vires finunt, fanguinem mittere optimum at; praecipueque, si cum dolore febris est. Si id paum tutum est, ubi febris aut tenuata est, aut levata it, vomitu pectus purgare. Sed in hoc maturius, uam in aliis morbis, ducere in balneum opus est, 25 mum calidum, et meracius dare, et omnia glutiofa: inter quae quoque carnem, generis ejusdem. Nam quo celerius ejulmodi tempestates corripiunt, o maturius auxilia, etiam cum quadam temeritate, apienda funt. Quod si puer est, qui laborat; neque 30 antum robur ejus est, ut sanguis mitti possit, cucuritulis ei utendum est; ducenda alvus vel aqua vel tisanae cremore; tum demum is levibus cibis nuriendus. Et ex toto non sic pureri, ut viri, curari ebent, Ergo, ut in alio quoque genere morborum, 35 arcius in his agendum est: non facile sanguinem littere, non facile ducere alvum, non cruciare vigia, fameve, aut nimia liti, non vino curare latis conenit. Vomitus post febrem eliciendus est: deinde dan-

quando one correndum. ontinet,

III.

que

est:

rum

va-

item

inter

itum

m in

necef-

idam

pro-

et, al-

da allo fu-

m mi-

orpus, giliam

ius di

redire,

m ole-

rarius

); ma-

a, mal-

ve, aut

At po-

et pot

Poterit-

vinum:

m. cendus

m tepifauces, rbus ett. , vel ni

tro,

dandus cibus ex levissimis; tum is dormiat: postem quoque die, si febris manet, abstineatur: tertio, ad similem cibum redeat, dandaque opera est, quantum fieri potest, ut inter opportunam abstinentiam cibos

opportunos, omissis cæteris, nutriatur.

Si vero ardens febris extorret, nulla medicamenti danda potio eft; fed in ipsis accessionibus oleo et a qua refrigerandus est: quae miscenda manu sunt donec albescant. Et conclavi tenendus, quo multum 10 et purum aerem trahere possit; neque multis vestimentis strangulandus, sed admodum levibus tantum velandus est. Possunt etiam super stomachum imponi folia vitis in aqua frigida tincta. Ac ne siti qui dem nimia vexandus eft. Alendus maturius eft, id scelt, a die tertio, et ante cibum isdem perungendus Si pituita in stomacho coiit, inclinata jant accessione vomere cogendus est; et tunc dandum frigidum o lus, aut pomum, ex his, quae stomacho conveniunt Si ficcus manet stomachus, protinus vel ptisana, ve 20 alicae, vel oryzae cremor dandus est, cum quo n cens adeps cocta fit. Cum vero in fummo incremento morbus est, utique non ante diem quartum, may na siti antecedente, frigida aqua copiose praestandi

est, ut bibat etiam ultra satietatem; et cum jam ver 25 ter et praecordia ultra modum repleta, satisque refigerata funt, vomere debet. Quidam ne vomitum quidem exigunt; sed ipsa aqua frigida, tantum ada tietatem data, pro medicamento utuntur. Ubi utrum

libet factum est, multa veste operiendus est, et col-30 locandus ut dormiat. Fereque post longam sitim vigiliam, post multam satietatem, post infractum co lorem, plenus fomnus venit; per quem ingens fudor effunditur, idque praesentissimum auxilium est: sel in his tantum, in quibus praeter ardorem, nulli do

35 lores, nullus praecordiorum tumor; nihil prohiben vel in thorace, vel in pulmone, vel in faucibus; 108 nlcus, non defectio, non dejectio, non profluvium alvi fuit. Si quis autem in hujusmodi febre levita tuffit, is neque vehementi siti conflictatur, neque bi Cap. bere a eft, qu

Cura T fallat. ones, d it; po riginta tur. bum, n venit, antis e e aliqu et; tu

amen l

TON fi emedio t morb ior fiet djectun erdum : uoddan ncaluit, ue ex o At, fi on alien uor cyat enditur or, fimu

h ea cur

. In.

ftero

o, ad

ntum cibos

menti et a

funt

altum

vesti-

intum

n im-

ti qui

eft, id

endus.

fione,

um o

eniunt

næ, vel

quo re

n, magestanda

m ver

ie refir

mitum

m ad fa

utrum

et col

fitim et

tum ca

as fudor

eft : fed

ulli do

cohibens

us; non

Auvium

e leviter

eque by

bere

bere aquam frigidam debet, sed eo modo curandus est, quo in caeteris sebribus praecipitur.

CAP. VIII.

Curatio semitertianae febris, quae nurgiraios dicitur.

AT, ubi id genus tertianae est, quod surrestation Medici appellant, magna cura opus est, ne id sallat. Habet enim plerumque frequentiores accessiones, decessiones que, ut aliud morbi genus videri posti; porrigitque febris inter horas viginti quatuor, et riginta sex; ut, quod idem est, non idem esse viderum. Et magnopere necessarium est, neque dari cioum, nisi in ea remissione, quae vera est; et ubi ea renit, protinus dari, plurimique sub alterutro curs antis errore subito moriantur. Ac, nisi magnopee e aliqua res prohibet, inter initia sanguis mitti detet; tum dari cibus, qui neque incitet sebrem, et amen longum ejus spatium sustineat,

CAP. IX.

Curatio lentarum febrium.

ONnunquam etiam lentæ febres fine ulla remiffione corpus tenent; ac neque eibo, neque ulli 25
emedio locus est. In hoc casu medici cura esse debet,
it morbum mutet: fortasse enim curationi opportuior siet. Sæpe igitur ex aqua frigida, cui oleum sit
djectum, corpus ejus pertractandum est, quoniam inerdum sic evenit, ut horror oriatur, et siat initium 30
uoddam novi motus; exque eo, cum magis corpus
ucaluit, sequatur etiam remissio. In his frictio quoue ex oleo et sale salubris videtur.

At, si diu frigus est, et torpor, et jactatio corporis, on alienum est, in ipsa febre dare mulsi tres aut qua-35 uor cyathos, vel cum cibo vinum bene dilutum. Inenditur enim saepe ex eo febris; et major ortus caor, simul et priora mala tollit, et spem remissionis, n ea curatione ostendit.

N 2

Neque

Neque hercules ista curatio nova est, qua nunc quidam traditos fibi aegros, qui fub cautioribus medicis trahebantur, interdum contrariis remediis fanant Siguidem apud antiguos quoque ante Herophilum et Erasistratum, maximeque post Hippocratem suit Petro quidam, qui febricitantem hominem, ubi acceperat, multis vestimentis operiebat, ut fimul calo rem ingentem, fitimque excitaret. Deinde, ubi paulum remitti coeperat febris, aquam frigidam potui 10 dabat; ac, fi moverat fudorem, explicuifie fe aegrun judicabat: fi non moverat, plus etiam aquae frigida ingerebat, et tum vomere cogebat. Si alterutro mo do febre liberaverat, protinus fuillam affam, et vinum homini dabat. Si non liberaverat, decoquebat 15 aquam fale adjecto, eamque bibere cogebat, ut mo vendo ventrem purgaret. sepera offord stores a

Et intra haec omnis ejus medicina erat. Eaque non minus grata fuit his, quos Hippocratis fucceso res non refecerant; quam nunc est his, quos Hero plus vel Erasistrati aemuli diu tractos non expedierunt. Neque ideo tamen non est temeraria ista medicina; quia plures, si protinus a principiis except, interemit. Sed, cum eadem omnibus convenire non possint, sere, quos ratio non restituit, temeritas ad gros, quam suos nutriunt. Sed est circumspecti quo que hominis, et novare interdum, et augere morbum, et sebres accendere; quia curationem ubi il quod est non recipit, potest recipere id quod suturo rum est.

-oup cibin ad ni CAP X.

Remedia in febribus ad capitis dolorem, et precordiorum in flammationem, et ariditatem, et scabritiem linguae.

Onsiderandum etiam est, febres ne solae sint, an alia his quoque mala accedant; id est, num caput doleat, num lingua aspera, num praecordia in tenta sint. Si capitis dolores sunt, rosam cum aceto

misce duo p que ac sa hab lanam ra ros Si ista nuces Quoru auit; papayo

Cap.

At, mo fune, fi Deindonum a temant quote. Quan fin

Ergo endun

renti

non al

ordior
is uti l
enda p
ingend
ofa rep
ra non
ofa deb

Ren COL:

or, om

Cap. XI. miscere oportet, et in id ingerere : deinde habere duo pittacia, quae latitudinem frontis, longitudinemque aequent: ex his invicem alterum in aceto et rofa habere, alterum in fronte; aut intinctam iifdem lanam fuccidam imponere. Si acetum offendit. pura rosa utendum est. Si rosa ipsa laedit, oleo acerbo. Si ista parum juyant, teri potest vel iris arida, vel nuces amarae, vel quaelibet herba ex refrigerantibus. Duorum quidlibet ex aceto impositum, dolorem minuit; fed magis aliud in alio, Juvat etiam panis cum 10 papavere injectus, vel cum rofa, cerufa, fpumave arrenti. Olfacere quoque vel ferpillum, vel anethum, hon alienum eft.

At, si in praecordiis inflammatio et dolor est, prino fuperimponenda funt cataplasmata reprimentia; 15 ie, fi calidiora fuerint, plus eo materiae concurrat. Deinde, ubi primo inflammatio se remisit, tunc denum ad calida et humida veniendum est; ut ea, quæ emanserint, discutiant. Notae vero inflammationis unt quatuor, rubor, et tumor, cum calore, et do- 20 pre. Quo magis erravit Erafistratus, qui febrem nulam fine hac effe dixit,

Ergo, fi fine inflammatione dolor est, nihil impoendum est, hunc enim statim ipsa febris solvit. At, neque inflammatio, neque febris, sed tantum præ- 25 ordiorum dolor est; protinus calidis et siccis fomenis uti licet. Si vero lingua ficca est, et scabra, deterenda primum penicillo est ex aqua catida: deinde ngenda mixtis inter se rosa et melle. Mel purgat, ola reprimit, simulque siccescere non finit. At si sca- 30 ra non est, sed arida, ubi penicillo detersa est, ungi osa debet, cui cerae sit paulum adjectum.

CAP. XI.

Remedia contra frigus, quod febrem praecedit..

COLET etiam ante febres esse frigus; idque vel molestissimum morbi genus est. Ubi id expectair, omni potione prohibendus aeger est: hæc enim paulo .

diorum in nguae.

.III.

qui

nedi-

nant.

ilum

1 fuit

Di 20-

calo-

i pau-

potu

grum rigida

o mo

et VI

quebat

at mo-

Eaque

accesso.

Hero-

xpedie-

sta meexcepit,

nire non itas ad-

enos ac

ecti que

re mor

ubi id

od futu

e fint, an numc cordia in

um aceto mit

paulo ante data, multum mali adjicit. Item maturius veste multa tegendus est. Admovenda partibus his, pro quibus metuimus, sicca et calida fomentatio: sic, ne statim vehementissimi calores incipiant, sed paulatim increscant. Perfricandae quoque ex partes manibus unctis ex vetere oleo sunt, eique adjiciendum aliquid ex calefacientibus. Contentique medici quidam una frictione, etiam ex quolibet oleo, sunt. In harum febrium remissionibus nonnulli tres aut quatuor sorbitionis cyathos, etiamnum manente febre, dant: deinde, ea bene sinita, resiciunt stomachum cibo frigido et leni. Ego tum hoc puto tentandum, cum parum cibus semel, et post febrem datus, prodest.

Sed curiose perspiciendum est, ne tempus remissionis decipiat. Saepe enim in hoc quoque genere valetudinis jam minui febris videtur, et rursus intenditur. Itaque ei remissioni credendum est, qua etiam immoratur, et jactationem, setoremque quendam oris, quem of Graeci vocant, minuit. Illus setorement, si quotidie pares accessiones sunt, quo

viorem, cibum; post leviorem, aquam mulsam.

25

CAP. XII.

Curatio horroris in febribus,

HORROR autem eas fere febres antecedit, quae certum habent circuitum, et ex toto remittunse tur; ideoque tutissimae sunt, maxime quae curationes admittunt. Nam ubi incerta tempora sunt, neque alvi ductio, neque balneum, neque vinum, neque medicamentum aliud recte datur. Incertum che
enim, quando febris ventura sit: ita sieri poterit, ut,
s si subito venerit, summa in eo pernicies sit, quod
auxilii causa sit inventum. Nihilque aliud sieri potest, quam ut primis diebus bene abstineatur aegendeinde, sub successus febris ejus, quae gravissima est
cibum sumat.

Cap.

tantu et dec vetera modo curati

Igitur incalu falfam ab his Idem

que ce genus Itaqu nstare

laque

atione que modem pre alidam

it. Dontequal rotinus enit, n

libus.
Si nih
acto int
x calefa
ue fricti
n manii
leque d

ertinaci Si qui omere ec horro

ft, si tar xonerate III.

atu-

ibus

enta-

iant,

e ea

e ad-

tique

oleo,

i tres

nente

toma-

o ten-

m da-

miffio-

ere va-

inten-

uæ eti-

quen-

llud fa-

t, quo-

oft gra-

it, quae

mittun-

curatio-

unt, ne

um, ne

m.

At ubi certus circuitus est, facilius omnia illa tentantur; quia facilius proponere nobis et accessionum et decessionum vices posiumus. In his autem, cum veteraverunt, utilis fames non est, primis tantummodo diebus ea pugnandum est: deinde dividenda e curatio est, et ante horror, tum febris discutienda. fgitur cum primum aliquis inhorruit, et ex horrore incaluit, dare ei oportet potui tepidam aquam subfalfam, et vomere eum cogere : nam fere talis horror ab his oritur, quae biliosa in stomacho resederunt. 10 Idem faciendum est, si proximo quoque circuitu aeque cessit: saepe enim sic discutitur, Jamque, quod renus febris fit, scire licet.

Itaque sub expectatione proximae accessionis, quæ nstare tertia potest, deducendus in balneum est; dan- 15 laque opera est, ut per tempus horroris in solio sit. i ibi quoque senserit, nihilominus idem sub expecatione accessionis quartae faciat: siquidem eo quoue modo faepe id discutitur. Si nec balneum quilem profuit, ante accessionem allium edat, aut bibat 20 alidam aquam cum pipere: fiquidem ea quoque afumpta calorem movent, qui horrorem non admitit. Deinde eo modo quo in frigore praeceptum est, ntequam inhorrescere possit, operiatur, fomentisque rotinus validioribus totum corpus circundare con- 25 enit, maximeque involutis extinctis testis et titioubus.

Si nihilominus horror perruperit, multo oleo caleacto inter ipsa vestimenta perfundatur; cui aeque x calefacientibus aliquid fit adjectum: adhibeatur- 30 ue frictio, quantum is sustinere poterit, maximeque manibus et pedibus: et spiritum ipse contineat. eque desistendum est, etiamsi horror est saepe enim ertinacia juvantis malum corporis vincit.

Si quid evomuit, danda aqua tepida, iterumque 35 omere cogendus est; utendumque eisdem est, doec horror finiatur. Sed praeter haec ducenda alvus ft, si tardius horror quiescit: siquidem id quoque konerato corpori prodest. Ultima quoque post hæc

auxi-

rtum et terit, ut

sit, quod fieri po ar aeger

ffima el

auxilia funt, gestatio et frictio. Cibus autem in e jusmodi morbis maxime dandus est, qui mollem al vum præstet, caro glutinosa, vinum cum dabitur, austerum.

GAP. XIII.

Curatio quotidianae febris.

The C ad omnes circuitus febrium pertinent: difcernendae tamen fingulae funt, ficut rationem
habent dissimilem. Si quotidiana est, triduo primo
magnopere abstinere oportet; tum cibus, altero quoque die uti. Si res inveteraverit, post febrem experiri balneum, et vinum; magisque, si, horrore sub15 lato, haec superest.

CAP. XIV.

Curatio tertianae febris.

SI tertiana vero, quae ex toto intermittit, au quartana est; mediis diebus, et ambulationibus uti oportet, aliisque exercitationibus, et unctionibus. Quidam ex antiquioribus medicis Cleophatus, in hoc genere morborum, multo ante accesso nem, caput aegri multa calida aqua perfundebat, de inde vinum dabat. Quod, quamvis pleraque eju viri praecepta secutus est Asclepiades, recte tame praeteriit: est enim anceps.

Ipfe, si tertiana febris est, tertio die post accesso nem dicit alvum duci oportere: quinto, post horro rem vomitum elicere; deinde post febrem, sicuti il mos erat, adhuc calidis dare cibum et vinum: sexto die, in lectulo detineri: sic enim fore, ne septimo die febris accedat. Id saepe sieri posse, verisimile est. Tutius tamen est, ut hoc ipso ordine utamur. Tri remedia, vomitus, alvi ductionis, vini potus, per tri

duum, id est, die tertio, et quinto, et septimo tentare: nec vinum, nisi post accessionem, die septimo bibat.

n lec nibo a vacat

Cap.

Si

Lib. III

onte di ve

ore feed to tert mode or oximitation in the cuttain in the cuttain

iduo primo di ris accore. A

rigus p

Si ve uendui uod di

ollant.

Si vero primis diebus discussus morbus non est, inciditque in vetustatem, quo die febris expectabitur,
in lectulo se contineat; post febrem perfricetur: tum,
cibo assumpto; bibat aquam: postero die, quo cibo
vacat, et ab exercitatione unctioneque, aqua tantum;
contentus, conquiescat. Et id quidem optimum est.
li vero imbecillitas urgebit, et post sebrem vinum,
et medio die paulum cibi debebit assumere.

CAP. XV.

Curatio quartanae febris.

ADEM in quartana facienda funt. Sed cum haec tarde admodum finiatur, nisi primis dieus discussa est, diligentius ab initio praecipiendum 15 A, quid in ea debeat fieri. Igitur, si cui cum horore febris accessit, eaque desiit, codem die et posteo tertioque continere se debet, et aquam tantumnodo calidam primo die post sebrem sumere; biduo roximo, quantum fieri potest, ne hanc quidem: si 20 parto die, cum horrore febris revertitur, vomere, cut ante praeceptum est: deinde post febrem, moicum cibum fumere, vini quadrantem. Postero terioque die abstinere, aqua tantummodo calida, si siet, affumpta. Septimo die balneo frigus prævenire, 23 ostinere, continere se debet, et aqua tantummodo alida, si sitis est, uti : ac tum ita nono die balneo igus prævenire. et, fi febris redierit, ducere alvum; bi ex eo corpus conquieverit, immelione vehemener perfricari, eodem modo fumere cibum, et vino 30 iduo proximo se abstinere, frictione servata. Deimo die rursus balneum experiri; et, si postea feris accessit, aeque perfricari, vinum copiosius biere. Ac si proximum est, ut quies tot dierum, et bstinentia cum caeteris quae praecipiuntur, febrem 33 ollant.

9i vero nillilominus remanet, aliud ex toto feuendum est curationis genus; idque agendum, ut, uod din suffinendum est, corpus facile suffineat.

10

fimile ett iur. Tri is, per tri

b. III

in e-

m al-

bitur.

t: dif

primo

ro quo-

n expe-

re fub-

ctit, au

tionibus

inction

accession

ebat, de

que eju

te tamon

acceffio

oft horro

ficuti illi

e septimo

timo tenie feptimo

.

35

Quo minus etiam curatio probari Heraclidis Taren. tini debet, qui primis diebus ducendam alvum, deinde abstinendum usque in septimum diem dixit Quod ut fustinere aliquis possit; tamen etiam febre liberatus vix refectioni valebit: adeo, fi febris fæpius accesserit, concidet. Igitur, si tertiodecimo die morbus remanebit, balneum neque ante febrem, neque post eam tentandum erit; nisi interdum jam horror discusso. Horror ipse per eadem, quae supra prae-10 scripta funt, expugnandus. Deinde post febrem oportebit ungi, et vehementer perfricari : cibum et validum; et fortiter assumere; vino uti, quantum libe. bit: postero die, cum satis quieverit, ambulare, exerceri, ungi, perfricari fortiter; cibum accipere fine y vino, tertio die abstinere. Quo die vero febrem expectabit, ante furgere, et exerceri, dareque operam non oportet, ut in ipfam exercitationem tempus febris incurrat: sic enim saepe illa discutitur. At, s in opere occupavit, tum demum se recipere. In ejul-20 modi valetudine, medicamenta funt, oleum, frictio, exercitatio, cibus, vinum. Si venter adstrictus et, folvendus eft.

Sed hæc facile validiores faciunt: si imbecilitate occupavit, pro exercitatione gestatio est. Si ne hame quidem sustinet, adhibenda tamen frictio est. Si hæc quoque vehemens onerat, intra quietem, et unctionem, et cibum sistendum est; dandaque opera est, ne qua cruditas in quotidianam id malum vertat. Nam quartana neminem jugulat: sed, si ex ea facta quotidiana est, in malis æger est: quod tamen, mis culpa vel ægri vel curantis, nunquam sit.

CAP. XVI.

Curatio duarum quartanarum.

A T, si duæ quartanæ sunt, neque, hæ quas proposui, exercitationes adhiberi possunt: aut ex toto quiescere opus est, aut, si id difficile est, leviter ambulare, considere, diligenter involutis pedibus es capite.

Cap capit dicu becil jung vacu cibo folva quid in vo vino ad ac deine vere : te acc unun parib reum. corpu detin Sif

coque nem. quand

A Triction re. Triuit, fi

dandu ta max die ute

capite. Quoties febris accessit et desiit, cibum modicum sumere, et vinum; reliquo tempore, nisi imbecillitas urget, abstinere. Aut, si duae febres pene junguntur, post utramque cibum sumere: deinde vacuo tempore, et moveri aliquid, et post unctionem s cibo uti. Cum vero vetus quartana raro, nisi vere folvatur; utique eo tempore attendendum est, ne quid fiat, quod valetudinem impediat. Prodestque in vetere quartana, mutare fubinde victus genus, a vino ad aquam, ab aqua ad vinum, a lenibus cibis 10 ad acres, ab acribus ad lenes transire: esse radicem, deinde vomere: jureve pulli gallinacei ventrem refolvere: oleum ad frictiones adjicere; calefacientia ante accessionem sorbere, vel aceti cyathos duos, vel unum sinapis, cum tribus Graeci vini salsi, vel mista 15 paribus portionibus; et in aqua diluta, piper, castoreum, laser, myrrham. Per haec enim similiaque corpus agitandum est, ut moveatur ex eo statu, quo detinetur.

Si febris quievit, diu meminisse ejus diei convenit: 20 toque vitare frigus, calorem, cruditatem, lassitudinem. Facile enim revertitur, nisi a sano quoque aliquandiu timetur.

CAP. XVII.

25

Curatio quotidianae febris, quae en quartana facta sit.

A T, si ex quartana, quotidiana facta est: cum id vitio inciderit, per biduum abstinere oportet, frictione uti, aquam tantummodo vesperi potui da-30 re. Tertio die saepe sit, ne febris accedat. Sed sive suit, sive non suit, cibus post accessionis tempus est dandus: et, si manet, per biduum abstinentia, quanta maxime imperari corpori potest, fricatione quotidie utendum est.

uas proaut ex leviter dibus et

capite.

b. III.

aren-

n, de

dixit

febre

(æpius

mor-

neque

OTTOR

prae-

opor-

t vali-

n libe-

re, ex-

ere line

em ex-

operam

pus fe-

At, fi

In ejul-

frictio,

ctus eft,

ecillitas

ne hanc Si hæc

unctio

vertat.

ea facta

ien, nu

CAP.

Cap.

bant; quiete

bant.

tibus,

men p

brae n

um e

poffit.

habere

ucem.

eft, æg

bfcur

Rem

uperv

lum i

o res

iades rucido

ania e

emiffic

omnyı ebris f

one ej uit pr

ericul

uoque

t, non

c tame

Nec

um, i

ere: d

einde i

m, ex

camen

nt in]

CAP. XVIII.

De tribus insaniae generibus: et primo de ejus curatione, quae a Graeçis phrenesis dicitur.

T febrium quidem ratio exposita est. Supersunt vero alii corporis affectus, qui huic supersunt unt, ex quibus eos, qui certis partibus assignari non possunt, protinus jungam. Incipiam ab insania, protinus jungam. Incipiam ab insania, protinus insurantem aggrediar, quae et acuta, et in sebre est. Graeci phrenesin appellant.

Illud ante omnia scire oportet, interdum in accessione aegros desipere, et loqui aliena. Quod non quidem leve est; neque incidere potest, nis in sebre

rumque breve esse consuevit; levatoque accessioni impetu, protinus mens redit. Neque id genus morbi remedium aliud desiderat, quam quodin curanda februare consuerante consuer

febre praeceptum est.

Phrenitis vero tum demum est, cum continua de mentia esse incipit; aut cum aeger, quamvis adhus sapiat, tamen quassam vanas imagines accipit: presecta est, ubi mens illis imaginibus addicta est. Ejus autem plura genera sunt: siquidem ex phreneticis alii hilares, alii tristes sunt: alii facilius continentus.

et intra verba desipiunt: alii consurgunt, et violenter quaedam manu faciunt; atque ex his ipsis, alii nihil nisi impetu peccant, alii etiam artes adhibent; summamque spem sanitatis in captandis majorum o

30 perum occasionibus praebent; sed exitu deprehen

duntur.

Ex his autem eos, qui intra verba defipiunt, aut leviter etiam manu peccant, onerare asperioribus con ercitionibus supervacuum est. Eos vero, qui violen-

35 tius se gerunt, vincire convenit; ne vel sibi vel alteri noceant. Neque credendum est, si vinctus aliquis, dum levari vinculis cupit, sanum jam se singat; quamvis prudenter et miserabiliter loquatur, quoni am is dolus infanientis est.

Fere

Fere vero antiqui tales aegros in tenebris habebast; en quod illis contrarium esset, exterreri; et ad
quietem animi tenebras ipsas conferre aliquid judicabant. At Asclepiades, tanquam ipsis tenebris terrentibus, in humine habendos esse dixit. Neutrum tamen perpetuum est. Alium enim lux, alium tenebrae magis turbant. reperiunturque, in quibus nullum discrimen deprehendi, vel hoc, vel illo modo
sossit. Optimum itaque est, utrumque experiri; et
habere eum, qui tenebras horret, in luce; eum, qui re
ucem, in tenebris. At ubi nullum tale discrimen
att, æger, si vires habet, loco lucido: si non habet,
abscuro continendus est.

Remedia vero adhibere, ubi maxime furor urget. upervacuum est: fimul enim febris quoque increscit. 15 fum itaque nihil nifi continendus aeger eft. Ubi veo res patitur, festinanter subveniendum est. Ascleiades perinde effe dixit, his fanguinem mitti, ac fi rucidentur: hanc rationem fecutus, quod neque inmia effet, nisi febre intenta; neque sanguis, nisi in 20 emissione ejus, recte mitteretur. Sed ipse in his manum multa frictione quæsivit. Cum et intentio bris fomnum impediat, et frictio non, nisi in remisone ejus, utilis sit: itaque hoc quoque auxilium deuit præterire. Quid igitur est? Multa in præcipiti 29 ericulo recte fiunt, alias omittenda. Et continuata uoque febris habet tempora, quibus, etfi non remitt, non tamen crescit. Estque hoc, ut non optimum, tamen fecundum remedia tempus. Quod fi vires gri patiantur, fanguis quoque mitti debet. Nec minus delitari potest, an alvus ducenda sit.

Nec minus delitari potest, an alvus ducenda sit.

um, interposito die, convenit caput ad cutem tonere: deinde aqua sovere, in qua verbenae aliquae
ecoda sint, vel ex reprimentibus: aut prius sovere:
einde tondere, et iterum sovere: ac novissime rosa;
put naresque implere; offerre etiam naribus rum, ex aceto contritam, movere sternutamenta meicamentis in id essicacibus. Quae tamen sacienda
int in his, quibus vires non desunt. Si vero imbe-

cillitas

Fere

. III.

tione.

rfunt

veni-

i. pon

. Pri

t acu-

accen-

febre

m ple

s mor

ma de

adhu

: per-

. Ejus

nentur,

violen-

ofis, alii

hibent;

prehen.

int, aut

violen-

vel alte-

fingat;

quoni-

Lib. III cillitas est; rosa tantum caput, adjecto serpyllo, similive aliquo, madefaciendum est. Utiles etiam in quibuscunque viribus herbæ duæ funt, solanum et muralis, fimul ex utraque, fucco expresso, caput imples atur. Cum se febris remiserit, frictione utendum est: parcius tamen in his, qui nimis hilares, quam in his.

qui nimis triftes funt.

Adversus omnium autem sic infanientium animos gerere se pro cujusque natura necessarium est. Ouoso rundam enim vani metus levandi funt: ficut in homine praedivite famem timente incidit: cui subinde falsæ hæreditates nunciabantur. Quorundam audacia coercenda est: sicut in his sit, in quibus continendis plagae quoque adhibentur. Quorundam eti-

15 am intempestivus risus et objurgatione et minis prohibendus est. . Quorundam discutiendae tristes cogitationes: ad quod fymphoniæ, et cymbala, strepitus que proficiunt. Sæpius tamen affentiendum, quam repugnandum est: paulatimque, et non evidenter,

20 ab his, quæ stulte dicentur, ad meliora mens ejus abducenda est. Interdum etiam elicienda ipsius intentio: ut fit in hominibus studiosis literarum, quibu liber legitur, aut recte, si delectantur; aut perperam; fi id ipsum eos offendit. Emendando enim conver-

25 tere animum incipiunt. Quin etiam recitare, si qui meminerunt, cogendi funt. Ad cibum quoque quoldam non defiderantes reduxerunt hi; qui inter epu-

lantes eos collocaverunt.

Omnibus vero fic affectis fomnus et difficilis, et 30 præcipue necessarius est: sub hoc enim plerique sa nescunt. Prodest ad id, atque etiam ad mentem ip fam componendam, crocinum unquentum cum irino in caput datum. Si nihilominus vigilant ii, quidam fomnum moliuntur potui dando aquam, in qua pa-35 paver aut hyoscyamus decocta sit: alii mandragorae mala pulvino fubjiciunt: alii vel amomum, vel fycamini lachrymam fronti inducunt. Hoc nomen a pud Medicos reperio. Sed cum Græci morum ounte purer appellant, mori nulla lachryma eft? Sic vero fignificatur

Cap. nifica ibi ou ticibu vent. Afc

lethar primo pere tur le hemer omnib rurfuf confec et qui am let acceffit est: ha

omnui bum, e Negr eft, neo cipitio i vat mo io aute leger ef ue vez idat. (itione,

que ne

citare I

Alter ecipit: riculas ur bilis uinis ef a: fect

is hiem

atio: p 1 magis . III.

limi-

qui-

munple-

1 est:

n his,

imos

Quo-

n ho-

binde

auda.

conti-

m eti-

s pro-

cogi-

epituf-

quam

denter,

ius ab-

inten-

quibus

peram;

conver-

fi qua

e quol-

er epu-

cilis, et

ique fa-

tem ip-

m irino

quidam

qua pa-

dragorae, , vel fy-

omen 2.

um ouxa

vero fignificatur nificatur lachryma arboris in Ægypto nascentis, quam ibi συκόμορου appellant. Plurimi decoctis papaveris corticibus, ex ea aqua subinde spongia os et caput sovent.

Asclepiades ea supervacua esse dixit: quoniam in c lethargum faepe converterent. Praecipit autem, ut primo die, a cibo, potione, somno abstineretur: vespere ei daretur potui aqua: tum frictio admoveretur lenis, ita ut ne manum quidem, qui fricaret, vehementer imprimeret: postero deinde die, iisdem 10 omnibus factis, vespere ei daretur sorbitio et aqua, rursusque frictio adhiberetur. Per hanc enim nos consecuturos, ut somnus accedat. Id interdum fit. et quidem adeo, ut, illo confitente, nimia frictio etiam lethargi periculum afferat. Sed si sic somnus non 15 accessit, tum demum illis medicamentis accersendus est: habita scilicet eadem moderatione, quæ hic quoque necessaria est; ne, quem obdormire volumus, excitare postea non possimus. Confert etiam aliquid ad omnum filanus juxta cadens; vel gestatio post ci-20 bum, et noctu; maximeque lecti fuspensi motus.

Neque alienum est, si neque sanguis ante mississest, neque mens constat, neque somnus accedit, occipitio inciso cucurbitulam admovere: quae quia levat morbum, potest etiam somnum facere. Modera-25 io autem in cibo quoque adhibenda est: nam neque leger est implendus, ne infaniat, neque jejunio utique vexandus est, ne imbecillitate in cardiacum incidat. Opus est autem cibo insirmo, maximeque sorbitione, potione aquae mulsae, cujus ternos cyathos 30

is hieme, quater aestate dedisse satis est.

Alterum genus infaniae est, quod spatium longius ecipit: quia fere sine febre incipit, leves deinde fericulas excitat: et consistit in tristitia, quam videur bilis atra contrahere. In hac utilis detractio san-35 uinis est. Si quid hanc prohibet, prima est abstinenia: secunda, per album veratrum vomitumque puratio: post utrumlibet, adhibenda bis die frictio est. i magis valet, frequens etiam exercitatio; in jejuno

vomi.

vomitus; cibus, fine vino, dandus ex media materia est. Quam quoties posuero, scire licet, etiam ex infirmissima dari posse, dum ne ea sola quis utatur: valentissima tantummodo esse removenda. Praete saec, servanda alvus est quam tenerrima: removendi terrores, et potius bona spes afferenda: quaeren da delectatio ex fabulis, ludisque, quibus maxime eapi sanus assueverat: landanda, si qua sunt, ipsis opera, et ante oculos ejus ponenda: leviter objus enganda vana tristitia: subin je admonendus, in hi ipsis rebus, quae solicitant, cur non potius laetitia, quam solicitudinis causa sit. Si sebris quoque accessit, ficut aliae sebres curanda est.

Tertium infaniae genus est ex his longissimum re adeo ut vitam ipiam non impediat, quod robusti con poris esse consuevit. Hujus autem species duae suit Nam quidam imaginibus, non mente falluntur; que lem infamientem Ajacem vel Orestem poetarum fa bulae ferunt: quidem animo desipiunt. Si imagine an fallunt, ante omnia videndum est, triftes, an hilate fint. In triftitia, nigrum veratrum dejectionis car fa; in hilaritate, album, ad vomitum excitandum dari debet. Idque, fi in potione non accepit, pan adjicienchim est, quo facilius fallat. Nam, si benest 25 purgaverit, ex magna parte morbum levabit. En etiam, fisfemel datum veratrum parum profecent, i terpolito tempore itemmi dari debet. Neque igno rare oportet, leviorem esse morbum cum rifu, qua ferio infanientium. Illude quoque perpetuum elt il acomnibus morbis, ubi ab inferiore parte purgandu aliquis est, ventrem ejus ante solvendum esse: ubis

Si vero confilium infanientem fallit, tormentis qui busdam optime curatur. Ubi perperam aliquid dis 35 it, aut fecit, same, vinculis, plagis coercendus di Cogendus est et attendere, et ediscere aliquid, et mo minisse. Sic enim siet, ut paulatim metu cogatu considerare, quid faciat. Subito etiam terreri, d expavescere, in hoc morbo prodest; et sere, qui qui quo cauf dem dixi, lenis frigi leum

Cap

gatio oport os, q bere ne eff

ercer

nafcit miliqu quod

aepe a Ilis lal luam anguer rotinu lue pu t mod tque

0; et (

i id m

ordia unda,

b. III.

ateria

ex in

tatur:

racter

oven-

acren

axime

ipfins

objur

in his

etitiae

e accel

limum;

afti cor

ae funt

r; qua

rum fa

magine

hilares

tandum,

pit, pani

t. Ergo

cerit, iii

ue igno

fu, quan

um est i

urgandu

se: ubis

entis qui

quid dix

endus ell

id, et me

u cogatur

terreri, d

ere, quie

quid

quid animum vehementer perturbat. Potest enim quaedam sieri mutatio, cum ab eo statu mens, in quo suerat, abducta est. Interest etiam, si ipse sine causa subinde rideat, an moestus dimissusque sit. Nam dementis hilaritas terroribus his, de quibus supra sixi, melius curatur. Si nimia tristitia est, prodest lenis, sed multa bis die frictio: item per caput aqua frigida infusa, demissumque corpus in aquam et oleum.

Illa communia funt: infanientes vehementer ex- 10 erceri debere: multa frictione uti; neque pinguem carnem, neque vinum affumere; cibis uti post purgationem, ex media materia, quam levissimis, non oportere esse vel solos, vel inter ignotos, vel inter e- os, quos aut contemnant, aut negligant; mutare de- 15 bere regiones, et, si mens redit, annua peregrinatione esse jactandos.

Raro, fed aliquando tamen, ex metu delirium nascitur. Quod genus infanientium, specie simile, similique victus genere curandum est: præterquam 20 quod in hoc infaniæ genere solo recte vinum datur.

CAP. XIX.

Cardiaci morbi curatio.

HUIC morbo praecipue contrarium est id genus, quod xapdiaxio a Graecis nominatur; quamvis aepe ad eum phrenetici transeunt: siquidem mens in llis labat, in hoc constat. Id autem nihil aliud est, quam nimia imbecillitas corporis; quod, stomacho 30 anguente, immodico sudore digeritur. Licetque rotinus scire id esse, ubi venarum exigui imbecillique pulsus sunt; sudor autem supra consuetudinem, t modo, et tempore, ex toto thorace, et cervicibus, tque etiam capite prorumpit, pedibus tantummo- 35 0, et cruribus siccioribus, atque frigentibus. At ui id morbi genus est. Curatio prima est, supra præordia imponere, quae reprimant, cataplasmata: seunda, sudorem prohibere. Id praestat acerbum oleum,

leum, vel rofa, vel melinum, aut myrteum. Quorum aliquo corpus leviter perungendum; ceramin que ex alique horum tum imponendum est.

Si fudor vincit, delinendus homo est vel gyolo vel argenti spuma, vel cimolia creta, vel etiam sub inde horum pulvere respergendus. Idem praestat pulvis ex contritis aridi myrti vel rubi foliis, ant ex austeri et boni vini arida fece. Pluraque fimilia funt quae si defunt, satis utilis est quilibet ex via pulvis Super haec vero, quo minus corpus infudet, levi veste debet esse contectus, loco non calido, fenestris patentibus, sic ut perstatus quoque aliquis

accedat.

Tertium auxilium est, imbecillitati jacentis cibo 1; vinoque fuccurrere. Cibus non multus quidem, fed sæpe tamen nocte ac die dandus est; ut nutriat, ne que oneret. Is esse debet ex infirmidima materia, et stomacho aptus. Nisi autem necesse est, ad vinum festinare non oportet. Si verendum est, ne desiciat, 20 tum et intrita ex hoc, et hoc ipfam austerum qui dem, sed tamen tenue, meracum, egelidum subinde et liberaliter dandum est; adjecta polenta, si modois æger parum cibi affumit. Idque vinum effe debet, neque nullarum virium, neque ingentium: recteque 25 tota die ac nocte, duas vel tres heminas æger bibet; i valtius corpus est, plus etiam: fi cibum non accipit perunctum ante perfundere aqua frigida convenit, et tum dare.

Quod, fi ftomachus resolutus parum continet, et 30 antie cibum, et post eum sponte vomere oportet; rursusque post vomitum cibum sumere. Si ne id que dem manserit, sorbere vini cyathum, interpositaque hora; Lumere alterum. Si id quoque stomachus reddiderit, totum corpus bulbis contritis superillinen 35 dum est: qui, ubi inaruerunt, efficiunt, un vinum in stomacho contineatur, exque eo toti corpori calor venifque vi redeat.

Ultimum auxilium est, in alvum ptisanæ vel alica cremorem ex inferioribus partibus indere, fiquidem

id qui quoqu fa et gent, confec et vit præfid est. ne vino t bet affi

Cap.

A d om t inex Graeci A, et, Hos notis l uae of accida epa. HE COP faec er ent, Thar ixit, le ubinde em, in ris nor eat. 1

perva

ed per

i fomn

ibus, q

uid, et

id quoque vires tuetur. Neque alienum est, naribus quoque æftuantis admovere, quod reficiat; ut est roa et vinum: et, fi qua in extremis partibus frigent, unctis et calidis manibus fovere. Per quae si confequi potuimus, ut et fudoris impetus minuatur, c et vita prorogetur, incipit jam tempus ipsum esse præsidio. Ubi esse in tuto videtur, verendum tamen eft, ne ad eandem imbecillitatem cito recidat, Itaque, vino tantum remoto, quotidie validiorem cibum depet assumere; donce satis virium corpori redeat,

CAP. XX.

De Lethargo, et ejus curatione.

A LTER quoque morbus est, aliter phrenetico 15 cont arius. În illo difficilis fomnus, prompta d omnem andaciam mens est: at in hoc marcor, t inexpugnabilis pene dormiendi necessitas, xúdagyor Graeci nominant. Atque id quoque genus acutum it, et, nili succuritur, celeriter jugulat,

Hos aegros quidam subinde excitare nituntur, adnotis his, per quæ sternutamenta evocantur, et his, use odore feedo movent, qualis est pix cruda, lana accida, piper, veratrum, castoreum, acetum, allium, epa. Juxta etiam galbanum incendunt, aut pilos, 25 et cornu cervinum: fi non est, quodlibet aliud. face enim cum comburantur, odorem foedum moent.

Tharrias vero quidam, accessionis esse id malum, ixit, levarique, cum ea decessit. Itaque eos, qui 36 abinde excitant, fine usu male habere, Interest auem, in deceffione expergifcatur aeger, an, cum feris non levatur, aut, levata quoque ea, fomnus ureat. Nam fi expergiscitur, adhibere ei, ut sopito, pervacuum est, neque enim vigilando melior sit; 35 ed per se, si melior est, vigilat, Si vero continens fomnus est, utique excitandus est; sed his tempobus, quibus febris levissima est, ut et excernat aliuid, et sumat. Excitat autem validissime repente

ri calor vel alica liquidem

». III.

Quo-

A TIM-

Vinik

ypio,

i fub-

aestat

ut ex

funt,

pulvis

infu-

calido, aliquis

s cibo m, fed

at, ne-

eria, et

vinum

leficiat,

m qui

abinde

nodois

debet

ecteque

oibet; 1

accipit

venit, et

tinet, et

portet;

e id qui

ofitaque

hus red-

rillinen

inum in

aqua frigida infusa. Post remissionem itaque, perunctum oleo multo corpus, tribus aut quatuor amphoris totum per caput perfundendum est. Sed hoc utimur, si aequalis aegro spiritus erit, si mollia præ-5 cordia. Sin aliter haec erunt, ea potiora, quae supra comprehensa sunt. Et, quod ad somnum quidem pertinet, commodissima haec ratio est.

Medendi autem causa, caput radendum; deinde postea sovendum est, aqua in qua laurus, aut ruta 10 ex aceto contrita, aut lauri baccae, aut hedera cum rosa et aceto. Praecipueque proficit, et ad excitandum hominem, naribus admotum; et ad morbum ipsum depellendum, capiti frontive impositum sinapi. Gestatio etiam in hoc morbo prodest: maximeque

naxime inveniri poterit. Aptissima autem sorbitio est, donec morbus decrescere incipiat. Sic ut si quotidie gravis accessio est, haec quotidie detur: si alternis post graviorem, sorbitio; post leviorem, mulsa, 20 aqua. Vinum quoque cum tempestivo cibo datum

non mediocriter adjuvat.

Quod si post longas sebres ejusmodi torpor corpora accessit, caetera eadem servanda sunt. Ante accessionem autem, tribus quatuorve horis, si venter 25 adstrictus est, castoreum mixtum cum scammonia; si non est, per se ipsum castoreum cum aqua dandum est. Si praecordia mollia sunt, cibis utendum est plenioribus: si dura, in iisdem sorbitionibus subsistendum; imponendumque est praecordiis, quod simul 30 et reprimat et emolliat.

CAP. XXI.

De Hydropico morbo.

SED hic quidem acutus est morbus. Longus vere fieri potest eorum, quos aqua inter cutem male habet: nisi primis diebus succurritur, in ospara, quam Greci vocant, incidunt. Ejus tres species sunt. Nam modo, ventre vehementer intento, creber intus, ex motu

motu tumoi modo corpoi fit. Pi Hypoi munis

quam

Cap.

Saepe usto i Faci um d ue pa ogunt i qui are no on ig Intigo emper avit p hilipp d mor um re nedici men rinam. Inter nperat im inv letrod um ho

entum indum Sed fi

et nece

ere, de

ceptu

a est personal

motu spiritus, sonus est: modo corpus inaequale est. tumoribus aliter aliterque per totum id orientibus: modo intus in uterum aqua contrahitur; et, moto corpore, ita movetur, ut impetus ejus conspici posfit Primum, τυμπανίτην: fecundum, λευχόφλεγματίαν, vel ς Hypofarca tertium aoultus Graeci nominant. Communis tamen est humoris nimia abundantia: ob mam ne ulcera quidem in his aegris facile fanescunt. Saepe vere hoc malum per se incipit : saepe alteri veusto morbo, maximeque quartanae, supervenit.

Facilius in fervis, quam in liberis tollitur, quia, um desideret famen, sitim, mille alia tædia, longamue patientiam, promptius iis fuccurritur, qui facile oguntur, quam quibus inutilis libertas est. Sed ne i quidem, qui sub alio sunt, si ex toto sibi tempe- 15 are non possunt, ad falutem perducuntur. Ideoque on ignobilis medicus, Chryfippi discipulus, apud intigonum regem, amicum quendam ejus, notæ inemperantiae, mediocriter eo morbo implicitum, neavit posse sanari. Cumque alter medieus Epirotes 20 hilippus se fanaturum polliceretur; respondit, illum d morbum aegri respicere; se, ad animum. Neque um res fefellit. Ille enim cum fumma diligentia non redici tantummodo, sed etiam regis custodiretur, men malagmata fua devorando, bibendoque fuam 25 rinam, in exitum sese praecipitavit.

Inter initia tamen, non difficillima curatio est, si nperata funt corpori, quies, fitis, inedia. At si maim inveteravit, non fine magna molestia discutitur. letrodorum tamen, Epicuri discipulum, referunt, 30 im hoc morbo tentaretur, neque æquo animo fert necessariam sitim, ubi diu abstinuerat, solitum biere, deinde evomere. Quod, si redditur, quicquid ceptum est, multum tædio demit: si a stomacho rentum est, morbum auget: ideoque in quolibet ten-35

ndum non est.

Sed si febris quoque est, hæc in primis submovena est per eas rationes, per quas huic succurri posse opolitum est. Si fine febre aeger est, tum demum

igus vere tem male wα, quam nt. Nam

.III.

per-

am-

d hoc

præ-

ae fu-

a qui-

leinde

t ruta

a cum

citan-

orbum finapi,

meque

quanta orbitio

fi quo-

fi altermulfa

datum

corpo-

Inte ac-

i venter monia;

dandum

eft ple

ubsistenod fimul

intus, ex motu

ad ea veniendum est, quae ipsi morbo mederi solent. Atque hic quoque, quaecunque species est: si non. dum nimis occupavit, iildem auxiliis opus est. Mul. tum ambulandum, currendum aliquid, fuperiores

5 maxime partes fic perfricandae, ut calorem in cutem evocet: et, spiritum ipse contineat. Evocandus est fudor, non exercitatione tantummodo, sed etiam in arena calida, vel laconico, vel clibano, fimilibufque aliis: maximeque utiles funt naturales, et siccae fu-

10 dationes; quales super Bajas habemus in myrtetis, Balneum, atque omnis humor alienus est. Jejuno recte catapotia dantur, facta ex duabus abfinthii

myrrhae tertia parte.

Cibus esse debet ex media quidem materia, sed ta-15 men generis durioris. Potio non ultra danda ef. quam ut vitam fustineat: optimaque est, quae un nam movet. Sed id ipsum tamen moliri cibo, quan medicamento melius est. Si tamen res coget, ex hi aliquid, quae id praestent, erit decoquendum, eaque

20 aqua potui danda. Videntur autem hanc facultatem habere, iris, nardum, crocum, cinnamum, caffa, myrrha, balfamum, galbanum, ladanum, oenanthe panaces, cardamomum, hebenus, cupressi semen, uva taminia, quam sapída applar Graeci nominant, a

25 rotanum, rotae folia, acorum, amarae nuces, trago riganum, styrax, costum, junci odorati et rotund femen, illud xumesper, echinon hoc Graeci vocant: qual quoties poluero, non quae hic nascuntur, sed, qua inter aromata afferuntur, fignificabo. Primo tamen

30 quae levissima ex his funt, id est, rosae folia, ve nardi spica, tentanda funt. Vinum quoque utile el

et austerum, sed quam tenuissimum.

Commodum est etiam, lino quotidie ventrem mo tiri, et, qua comprehendit alvum, notam imponere 35 postero die videre, si plenius corpus sit, an extenuo tur: id enim, quod tenuatur, medicinam fentit. No que alienum est, metiri et potionem ejus, et urinam: nam si plus humoris excernitur, quam affumitur, it demum secundae valetudinis spes est. Asclepiades in

anda 1 tur c endun At, fi rtes, mium

Lib. III.

Cap.

to, q

entia ebre,

moria

ie die

a rat

Erg

s que

omit

i per

erro c

ollitu

Iltim

int, p

amqu

pus e

am ca

bitine

napi,

bus p

put v ctis ta pauh bres s fit.

hora: funt. eque, ie est fi

riore:

r: atq t: con que, u

endum est ab omnibus inflantibus.

b. III.

olent,

non-

Mul-

Tiores

cutem

us ef

am in

oulque

cae fu-

vrtetis,

Tejuno

finthii,

fed ta-

da eft,

iae un

, quam

ex his

, eaque

ultatem

caffia,

enanthe,

femen,

ant, ab

, trago

rotund

nt: quae

ed, quat

tamen,

olia, vo

utile ef

rem me

mponere:

extenue.

ntit. Ne

urinam:

nitur, ita

piades in

eo,

o, qui ex quartana in hydropa deciderat, se abstinentia bidui, et frictione usum; tertio die, jam et ebre, et aqua liberato, cibum, et vinum dedisse, menoriae prodidit. Hactenus communiter de omni speie dici potest: si vehementius malum est, diducenla ratio curandi est.

Ergo, fi inflammatio, et ex ea dolor creber eft, utis quotidianus, aut alterno quoque die post cibum, omitus est. Fomentis ficcis calidique utendum est. i per haec dolor non finitur, necessariae sunt fine re erro cucurbitulæ. Si ne per has quidem tormentum ollitur, incidenda cutis est, et tum his utendum. Iltimum auxilium est, si cucurbitulae nihil profueint, per alvum infundere copiose aquam calidam, imque recipere. Quin etiam quotidie ter quaterve 15 pus est uti frictione vehementi, cum oleo et quibusam calefacientibus. Sed in hac frictione a ventre bstinendum est. Imponendum vero in eum crebrius napi, donec cutem erodat; ferramentifque candenbus pluribus locis venter exulcerandus est, et ser- 20 anda ulcera diutius. Utiliter etiam scilla cocta delitur cutis. Sed din post has inflammationes abiti-

At, fi id vitium est, cui λευποφλεγματία nomen est, eas rtes, quae tument, fublicere foli oportet; fed non 25 mium, ne febricula incidat: si is vehementior est, put velandum est, utendumque frictione; madedis tantum manibus aqua, cui sal et nitrum et opaulum fit adjectum; fic, ut aut puerilis aut mubres manus adhibeantur, quo mollior earum tac-30 s fit. Idque si vires patiuntur, ante meridiem, tohora; post meridiem, semihora sieri oportet. Utifunt etiam cataplasmata, quae reprimunt; maxieque, si corpora teneriora funt. Incidendum quohe est fuper talum, quatuor fere digitis, ex parte in- 35 riore: quo per aliquot dies frequens humor ferar: atque ipfos tumores incidere altis plagis oport: concutiendumque corpus est multa gestatione, que, ubi inductae vulneribus cicatrices funt, adjiciendum

ciendum et exercitationibus est et cibis, donec corpus ad pristinum habitum revertatur. Cibus valens esse debet, et glutinosus, maximeque caro. Vinum, si per stomachum licet, dulcius: sed ita, ut invicem biduo triduove, modo aqua, modo id bibatur. Prodest etiam lactucae marinae, quae grandis juxta mar nascitur, semen, cum aqua potui datum. Si valens est, qui id accipit; ei scilla cocta sicut supra dixi delinitur. Auctoresque multi sunt, inflatis vesicis pul-

Si vero id morbi genus est, quo in uterum multa aqua contrahitur, ambulare, sed magis modice oportet; malagma, quod digerat, impositum habere; idque ipsum superimposito triplici panno, fascia, non mi mium tamen vehementer, astringere: quod a Tharia prosectum, servatum esse pluribus video. Si jecur, aut lienem affectum esse, manifestum est, sicum pinguem contusam, adjecto melle, superponere. Si per talia auxilia venter non siccatur, sed humor mi positioninus abundat, celeriori via succurrere, ut is pre

ventrem ipsum emittatur. Neque ignoro, Erassistato displicuisse hanc curandi viam: morbum enim hunc jecinoris putavit: ideoque ita illum esse sanatum; frustraque aquam emitti, quae, vitiato illo, 25 subinde nascantur. Sed primum, non hujus viscens

unius hoc vitium est. Nam splene affecto, et in to tius corporis malo habitu sit. Deinde, ut inde coperit, tamen aqua nisi emittitur, quae contra naturam ibi substitit, et jecinori, et caeteris interioribus

opartibus nocet. Convenitque, corpus nihilominus esse curandum. Neque enim fanat emissus humor, sed medicinae locum facit, quam intus inclusus impedit. Ac ne illud quidem in controversiam venit, quin non omnes in hoc morbo sic curari possint; sed

35 juvenes robusti, qui vel ex toto carent febre, vel certe fatis liberales intermissiones habent. Nam quorum stomachus corruptus est, quive ex atra bile huc de ciderunt, quique malum corporis habitum habent, idonei huic curationi non sunt. Cibus autem, quo

die fi v mer pau frict neos rum aefta valu

Caj

res fp natur ro in tur; cant. Aut e nimia eft, in

lant:
alimer
morbo
nem t
mentis
defuer
quis af
ter tab
ut per
exaspes

Alt

Tert Graeci inde in dit, ex vit, tan die primum humor emissus est, supervacuus est, nisi si vires desunt. In sequentibus diebus, et his vinum meracius quidem, sed non ita multum dari debet, paulatimque evocandus aeger est ad exercitationes, frictiones, solem, sudationes, navigationes, et idos neos cibos, donec ex toto convalescat. Balneum rarum res amat, frequentiorem in jejunio vomitum. Si aestas est, in mare natare commodum est. Ubi convaluit aliquis, diu tamen alienus ei veneris usus est.

CAP. XXII.

De Tabe, et ejus speciebus, et curationibus.

DIUTIUS faepe et periculosius tabes eos male habet, quos invasit. Atque hujus quoque plu-15 res species sunt. Una est, qua corpus non alitur, et, naturaliter semper aliquibus decedentibus, nullis vero in eorum locum subeuntibus, summa macies oritur; et, nisi occurritur, tollit: ἀτροφίαν hanc Græci vocant. Ea duabus fere de causis incidere consuevit. 20 Aut enim nimio timore aliquis minus, aut aviditate nimia plus, quam debet, assumit: ita vel, quod deest, insirmat: vel, quod superat, corrumpitur.

Altera tabis species est, quam Graeci κακεξίαν appellant: ubi malus corporis habitus est; ideoque omnia 25 alimenta corrumpuntur. Quod fere sit, cum longo morbo vitiata corpora, etiamsi illo vacant, resectionem tamen non accipiunt; aut cum malis medicamentis corpus affectum est; aut, cum diu necessaria defuerunt; aut, cum inusitatos et inutiles cibos ali-30 quis assumpsit, aliquidve simile incidit. Huic, præter tabem, illud quoque nonnunquam accidere solet, ut per assiduas pustulas, aut ulcera, summa cutis exasperetur, vel aliquae corporis partes intumescant.

Tertia est, longeque periculosissima species, quam 35 Graeci phin nominaverunt. Oritur sere a capite: nde in pulmonem distillat. Huic exulceratio accedit, ex hac sebricula levis sit; quae etiam, cum quievit, tamen et repetit. Frequens tussis est; pus excre-

atur

Q

item, quo

clufus imam venit, offint; fed e, vel cern quorum

ib. III.

c cor-

valens

inum,

vicem

Pro-

a mare

valens

xi deli-

cis pul-

n multa

ere; id-

non ni-

. Si je-

t, ficum

ere. Si

mor m-

ut is per

Erafistra-

m enim

fe fanan-

iato illo,

s viscens

et in to-

tra natu-

erioribus

ilominus

s humor,

e, verum n quorum le huc de m habent, atur, interdum cruentum aliquid. Quicquid excreatum est, si in ignem impositum est, mali odoris est. Itaque, qui de morbo dubitant, hac nota utuntur.

Cum haec genera tabis fint, animadvertere primum oportet, quid fit in quo laboratur. Deinde, fi tantummodo non ali corpus apparet, causam ejus attendere; et, si cibi minus assumpsit aliquis quam debet, adjicere, fed paulatim, ne si corpus insuetum fubita multitudine oneraverit, concoctionem impe-10 diat. Si vero plus justo quis assumere solitus est, ab-

stinere uno die; deinde ab exiguo cibo incipere; quotidie adjicere, donec ad justum modum perveniat. Praeter haec convenit ambulare locis quam minime frigidis, fole vitato: per manus quoque exerceri. Si

15 infirmior est, gestari, ungi, perfricari, si potest, maxime per seipium, saepius eodem die, et ante cibum, et post eum, sic ut interdum oleo quaedam adjiciantur calefacientia, donec infudet. Prodestque jejuno praetendere per multas partes cutem, et attrahere,

20 ut relaxetur; aut, imposita resina, et abducta, subinde idem facere. Utile est etiam interdum balneum, fed post cibum exiguum. Atque in ipso solio recte cibi aliquid affumitur: aut si fine hoc frictio suit, post eam protinus. Cibi vero esse debent ex his, qui

25 facile concoquuntur, qui maxime alunt. Ergo vini quoque, sed austeri, necessarius usus est, movenda

urina.

At fi malus habitus corporis est, primum abstinendum est; deinde alvus ducenda; tum paulatim cibi 30 dandi, adjectis exercitationibus, unctionibus, frictionibus, Utilius his frequens balneum est, sed jejunis; etiam usque ad sudorem. Cibis vero opus ett copiosis, variis, boni fucci, quique etiam minus facile corrumpantur, vino austero. Si nihil reliqua 35 proficiunt, fanguis mittendus est; sed paulatim, quotidieque pluribus diebus, cum eo, ut caetera quoque eodem modo ferventur.

Quod si mali plus est, et vera phthisis est, inter initia protinus occurrere necessarium est: neque facile

eft, tatio aege Itali pati me quin nave Si na mod ftine mum lation id, v tegen finien huic: vis ci Lác q

Cap

enir

gis dif Quo misit, maxim neum llium, ntubu otifana dem (praesta

febrib

tumer

venen

itendu eria, p um, ve evo ov licame

Hact

enim his morbus, cum inveteraverit, evincitur. Opus eft, si vires patiuntur, longa navigatione, coeli mutatione sic, ut densius quam id est, ex quo discedit aeger, petatur. Ideoque aptissime Alexandriam ex Italia itur. Fereque id posse inter principia corpus, pati debet, cum hic morbus aetate firmissima maxime oriatur, id est ab anno duodecimo ad annum quintum et trigesimum: Si id imbecillitas non sinit, nave, tamen, non longe, gestari commodissimum est. Si navigationem aliqua res prohibet, lectica, vel alio 10 modo corpus dimovendum est: tum a negotiis abstinendum est, omnibusque rebus, quae solicitare animum possunt: somno indulgendum: cavendae distillationes, ne, si quid cura levarit, exasperent; et ob id, vitanda cruditas, fimulque fol, et frigus; os ob- 15 tegendum, fauces velandae, tufficula fuis remediis finienda: et, quamdiu quidem febricula incurfat, huic interdum abstinentia, interdum etiam tempestivis cibis medendum: eoque tempore bibenda aqua. Lac quoque, quod in capitis doloribus, et in acutis 20 febribus, et per eas facta nimia sitis, sive praecordia tument, five biliosa urina est, sive sanguis fluxit, pro veneno est; in phthisi tamen, sicut in omnibus longis difficilibusque febribus, recte dari potest.

Quod fi febris aut nondum incurfat, aut jam re- 25 missi, decurrendum est ad modicas exercitationes, naximeque ambulationes, item lenes frictiones. Balneum alienum est. Cibus esse debet primo acer, ut llium, porrum, idque ipfum ex aceto, vel ex eodem ntubus, ocimum, lactuca: inde lenis ut sorbitio ex 30 ptisana, vel ex alica, vel ex amylo, lacte adjecto. dem Oryza quoque, et, si nihil aliud est, far idem praestat. Tum invicem modo his cibis, modo illis tendum est: adjiciendaque quaedam ex media maeria, præcipueque vel ex vero, vel ex pruna, cerebel- 35 um, vel pisciculus, et his similia. Farina etiam cum evo ovillo caprinove mista, deinde incocta, pro me-

licamento est. Vinum assumi debet leve austerum. Hactenus non magna mole pugnatur. Si vehemen-

tior

pride, si ejus quam ietum impe-

o. III.

xcre-

is eft.

tur.

ipere; veniat. nime eri. Si

it, ab-

t, macibum. ljician-

jejuno rahere, a, fub-

Ineum, io recte io fuit,

nis, qui go vini ovenda

bstinentim cibi , frictied jejuopus elt

inus fareliqua m, quoquoque

inter inue facile enim

Cap

Id 1

fole

em,

rece

med

men

men

fine

exci

et, c

cum

terir

accef

utiqu

ceffar

purg

tunc

bum

concimolle

conve

eft, et

port

entia :

affitu

io die

donec

ous ex

dus jai

cceffit ft; pr

rehen

itendu lvi, v

U

vehementer extremae partes perfricandae, thorax le vi manu pertractandus; post cibum intermittenda hora et perfricanda crura, brachiaque. Interpositis denis diebus, demittendus aeger in solium est, in quo sit aqua calida et oleum. Caeteris diebus bibenda aqua: tum et vinum, si tussis non est, potui frigi-

am in remissionibus quotidie cibos dari a frictiones gestationesque similiter adhiberi: eadem acria quarto, aut quinto sumere, interdum herbam sanguinalem ex aceto, vel plantaginem esse. Medicamentum 20 est etiam vel plantaginis succus per se, vel marrubi-

um, ex melle concoctum; ita ut illius cyathus forbeatur, hujus cochleare plenum paulatim delingatur; vel inter fe mista, et incocta resinae terebinthinae pars dimidia, butyri et mellis pars altera. Praecipua ta

et sorbitio. Alvus cita utique vitanda est. Vomitus in hoc morbo si frequens est, perniciosus est, maximeque sanguinis. Qui meliusculus esse coepit, adjicere debet exercitationes, frictiones, cibos: deinde

30 ipse se, suppresso spiritu, perfricare; diu abstinere; vino, balneo, venere.

CAP. XXIII.

De Comitialis morbi curationibus.

INTER notissimos morbos est etiam is, qui comitialis, vel major nominatur. Homo subito concidit, ex ore spumae moventur, deinde interposito tempore ad se redit, et per seipsum consurgit. Id genus saepius viros, quam sœminas occupat; ac solet quidem etiam longum esse, usque ad mortis diem, et vitae non periculosum. Interdum tamen cum recens est, hominem consumit; et saepe eum, si remedia non sustulerunt, in pueris veneris, in puellis semenstruorum initium tollit. Modo cum distentione membrorum aut nervorum prolabitur aliquis; modo sine illa,

Quidem hos quoque iisdem, quibus lethargicos, excitare conantur: quod admodum supervacuum est: 10 et, quia ne lethargicus quidem his sanatur; et, quia, cum possit ille nunquam expergisci atque ita same in-

terire, hic ad fe utique revertitur.

Ubi concidit aliquis, si nulla nervorum distentio accessit, utique sanguis mitti debet: si accessit, non 15 utique mittendus est, nisi alia quoque hortantur. Necessarium autem est, ducere alvum, vel nigro veratro purgare, vel utrumque facere, si vires patiuntur: tunc caput tondere, oleoque et aceto perungere; cibum post diem tertium, simul cum transit hora qua 20 concidit, dare. Neque forbitiones autem his aliquid, nolles, et faciles cibi, neque caro, minimeque suilla convenit; sed mediae materiae: nam et viribus opus eft, et cruditates cavendae funt. Cum quibus fugere pportet folem, balneum, ignem, omniaque calefaci-25 ntia: item, frigus, vinum, venerem, loci praecipiis conspectum, omniumque terrentium, vomitum, affitudinem, folicitudines, negotia omnia: ubi terio die cibus datus est, intermittere quartum, et inricem alterum quemque; eadem hora cibi servata, 30 lonec quatuordecim dies transeant. Quos ubi morous excessit, acuti vim deposuit: at si manet, curandus jam ut longus est.

Quod si non, quo die primum id incidit, medicus scessit; sed is, qui cadere consuevit, post ei traditus 35 st; protinus eo genere victus habito, qui supra comprehensus est, expectandus est dies, quo prolabatur; stendumque tum vel sanguinis missione, vel ductione lvi, vel nigro veratro, sicut praeceptum est. In se-

quen-

qui co no fubito e interpoconfurgit

o. III.

quie-

xiliis

o lo-

mam-

arum,

ulcera

neden-

rax le-

ttenda

politis

in quo

ibenda

est eti-

ictiones

a quar-

nguina-

nentum narrubi-

us for-

ingatur; nae pars

cipua ta-

et navis,

eft, ma-

epit, ad-

: deinde

oftinere ?

Vomi-

Cap

Hipp

aegr

prae

brem

cider

bculo

teum

et fre

durit

itus

ibi d

ore c

Pri

ere a

utere

qua

uces

ninim

uider

at, ii

eriori

enuar

Ego

ım,

oft ea

edia

folut

s cibo

uam :

erti, c

o bibe

are, u terdu

quentibus deinde diebus, per eos cibos, quos propo. fui, vitatis omnibus, quae cavenda dixi, nutriendus,

Si per haec morbus finitus non fuerit, confugiendum erit ad album veratrum; aç ter quoque aut quater eo utendum, non ita multis interpofitis diebus; fic tamen, ne iterum unquam fumat, nifi conciderit, Mediis autem diebus vires ejus erunt nutriendae; quibusdam, praeter ea, quae scripta sunt, adjectis, Ubi mane experrectus est, corpus ejus leviter ex oleo

tum ambulatione quam maxime longa et recta utatur: post ambulationem loco tepido vehementer et diu, ac non minus ducenties; nisi insirmus erit, perfricetur: deinde per caput multa aqua frigida perfunda-

noctem ambulatione utatur; iterum vehementer perfricetur, fic ut neque venter, neque caput contingatur: post haec coenet, interpositisque tribus aut quatuor diebus, uno aut altero acria assumat.

Si ne per haec quidem fuerit liberatus, caput radat; ungatur oleo vetere, adjecto aceto et nitro; perfundatur aqua falfa; bibat jejunus ex aqua castoreum; nulla aqua, nisi decocta, potionis causa utatur. Quidam jugulati gladiatoris calido sanguine

25 epoto tali morbo se liberarunt, Apud quos miserum auxilium tolerabile miserius malum secit. Quod ad medicum vero pertinet, ultimum est, juxta talum, ex utroque crure paulum sanguinis mittere occipitium incidere, et cucurbitulas admovere: ser-

ma vertebra cum capite committitur, adurere duobus locis, ut per ea perniciosus humor evadat. Quibus si finitum malum non fuerit, prope est, ut perpetuum sit. Ad levandum id, tantummodo uten-

qui fupra comprehensi funt: praecipueque vitanda omnia, quae ne sierent, excepimus.

CAF.

tem-

CAP. XXIV.

De Regii Morbi curatione.

QUE notus est morbus, quem interdum ar- 5 quatum, interdum regium nominant. Quem Hippocrates ait, si post septimum diem febricitante aegro supervenit, tutum esse, mollibus tantummodo praecordiis substantibus. Diocles ex toto, si post septimem oritur, etiam prodesse; si post hunc febris, oc- 10 cidere, Color autem eum morbum detegit, maxime oculorum, in quibus, quod album esse debet, sit luteum, Soletque accedere et sitis, et dolor capitis, et frequens singultus, et praecordiorum dextra parte surities; et, ubi corporis vehemens motus est, spi- 15 itus dissicultas, membrorumque resolutio: atque, sbi diutius manet morbus, totum corpus cum palore quodam inalbescit.

Primo die abstinere aegrum oportet: secundo duere alvum: tum, si febris est, eam victus genere disutere: si non est, scammoniam potui dare, vel cum
qua betam albam contritam, vel cum aqua mulsa
uces amares, absinthium, anisum, sic, ut pars hujus
ninima sit. Asclepiades aquam quoque salsam, et
uidem per biduum, purgationis causa bibere cogeat, iis, quae urinam movent, rejectis. Quidam, suerioribus omissis, per haec, et per eos cibos, qui exenuant, idem se consequi dicunt.

Ego ubique, si satis virium est, validiora; si paum, imbecilla auxilia praesero. Si purgatio suit, 30 ost eam triduo modice cibum oportet assumere ex edia materia, et vinum bibere Græcum salsum, ut solutio ventris maneat: tum altero triduo validiosocibos, et carnis quoque aliquid esse, intraque auam manere: deinde ad superius genus victus re- 35 erti, cum eo, ut magis satietur; omisso Graeco vio bibere integrum austerum; atque ita per haec vaare, ut interdum acres quoque cibos interponat, terdum ad salsum vinum redeat. Per omne vero

CAR

ropo-

ndus.

igient qua-

iebus;

iderit,

endae;

djectis.

x oleo

eatur:

utatur:

et diu,

erfrice-

funda-

us ante

ter per-

ntinga-

ut qua-

aput ra-

t nitro;

1a casto-

usa uta-

fanguine .

os mife-

t. Quod

uxta ta-

mittere:

ere: fer-

ua fum-

rere duo-

, ut per-

do uten-

isque his,

e vitanda

Qui-

at.

Lib. III. Cap

ulm ella

lbo, ricti

uida

De

s in

λυσιν

ri vi

ehem

non

d fan

iritur

is ver

lis m

Si or

ninis c

onis g

ortem

nguin

hil fp

At, u

l fang

m in i

tiones

tur.

tempus utendum est exercitatione, frictione, si hiems est, balneo; si æstas, frigidis natationibus: lecto etiam, et conclavi cultiori clauso loco uti, ludis, lascivia, per quae mens exhilaretur: ob quae regius morbus dictus videtur. Malagma quoque, quod digerat, super praecordia datum prodest; vel arida ibi sicus imposita, si jecur aut lienis affectus est.

CAP. XXV.

De Elephantiae curatione.

IGNOTUS autem pene in Italia, frequentissimus in quibusdam regionibus is morbus est, quem interpartiar Græci vocant; isque longis annumeratur. Totum corpus afficitur ita, ut ossa quoque vitiari dicantur. Summa pars corporis crebras maculas crebrosque tumores habet. Rubor harum paulatimin atrum colorem convertitur. Summa cutis inaequaliter crassa, tenuis, dura, mollisque, quasi squams quibusdam exasperatur, corpus emacrescit, os, surae, pedes intumescunt. Ubi vetus morbus est, digiti in manibus pedibusque sub tumore conduntur; febricula oritur, quae facile tot malis obrutum hominem

confumit.

Protinus ergo inter initia fanguis per biduum mitti debet; aut nigro veratro venter folvi. Adhibenda tum, quanta fustineri potest, inedia est: parlum deinde vires reficiendae et ducenda alvus: postine, ubi corpus levatum est, utendum est exercitatione, praecipueque cursu: sudor primum labore in

go tione, praecipueque cursu: sudor primum labore ip sius corporis, deinde etiam siccis sudationibus evo candus: frictio adhibenda: moderandumque inter haec, ut vires conserventur: balneum rarum esse de bet: cibus sine pinguibus, sine glutinosis, sine inflantatione.

datur. Corpus contrita plantago et illita optimi tueri videtur.

CAP.

CAP. XXVI.

De Attonitis, et corum Curatione.

ATTONITOS quoque raro videmus, quorum 5 et corpus et mens stupet. Fit interdum ictu sulminis interdum morbo. Hunc ἀσουκλιζίαν Græci appellant. His sanguis mittendus est. Veratro quoque albo, vel alvi ductione utendum. Tum adhibendae rictiones; et ex media materia minime pingues cibi; 10 quidam etiam acres: et a vino abstinendum.

CAP. XXVII.

De Resolutione nervorum, quae apoplexia vel paralysis dicitur.

15

A T resolutio nervorum frequens ubique morbus est. Sed interdum tota corpora, interdum pares insestat. Veteres authores illud ἀποπληξίαν hoc παλωση nominaverunt, nunc utrumque σαράλυση appel-20 ni video. Solent autem, qui per omnia membra chementer resoluti sunt, celeriter rapi, ac si correpnon sunt, diutius quidem vivunt; sed raro tamen d sanitatem perveniunt; et plerumque miserum iritum trahunt, memoria quoque amissa. In parti-25 ns vero nunquam acutus, saepe longus, fere sanalis morbus est.

Si omnia membra vehementer resoluta sunt, sanlinis detractio vel occidit, vel liberat. Aliud curaonis genus vix unquam sanitatem restituit; saepe 30 ortem tantum differt: vitam interim insestat. Post nguinis missionem, si non redit et motus et mens, hil spei superest: si redit, sanitas quoque prospitur.

At, ubi pars refoluta est, providet malo corporis, 35 d sanguis missius, vel alvus ducta. Caetera eam in utroque casu facienda sunt. Siquidem vita-præcipue convenit frigus; paulatimque ad exercitiones revertendum est, sic, ut ingrediatur ipse R protinus,

digiti in ir; febrihominem biduum

ib. III.

hiems to eti-

, lasci-

s mor-

oi ficus

tissimus, quem

neratur.

tiari di

latim in

naequali-

fquamis |

os, furae,

i. Adhiest: paurus: postexercitalabore ipibus evoque inter
m esse de

ita optime

CAP

ine inflan-

bus, recte

protinus, si potest. Si id crurum imbecillitas prohibet, vel gestetur, vel motu lecti concutiatur: tum id membrum, quod desiciet, si potest, per se; si minus, per alium moveatur, et vi quadam ad consues tudinem suam redeat. Prodest etiam, torpentis membri summam cutem exasperasse, vel urticis caesam, vel imposito sinapi, sic, ut ubi rubere coeperit corpus, haec removeantur. Scilla quoque contrita, bulbique contriti cum thure recte imponuntur. Ne que alienum est, resina cutem tertio quoque die diutius vellere, pluribus etiam locis, aliquando sine

tius vellere, pluribus etiam locis, aliquando fine ferro, cucurbitulas admovere. Unctioni vero aptiffimum est vetus oleum, vel nitrum aceto et oleo mixtum. Quinetiam fovere aqua calida marina, vel

At, si quo loco vel naturales, vel etiam manusadae tales natationes sunt, iis potissimum utendum est; praecipueque in his agitanda membra, quae maxime desiciunt, si id non est, balneum tamen prodest. Ci-

20 bus esse debet ex media materia, maximeque ex venatione: potio, sine vino, aquae calidae. Si tamen vetus morbus est, interponi, quarto vel quinto die purgationis causa vinum Græcum salsum prodest.

Post cœnam utilis vomitus est.

De Dolore nervorum.

Interdum vero etiam nervorum dolor oriri solet. In hoc casu-non oportet vomere, non medicaments urinam movere, non sine exercitatione sudores, ut 30 quidam praecipiunt, expedit. Bibenda aqua est bis die. In lectulo leniter satis diu corpus perfricandum est; deinde, retento spiritu, ab ipsa exercitatione potius superiores partes movendae: balneo raro utendum: mutandum subinde peregrinationibus caro utendum: mutandum subinde peregrinationibus caro utendum: Si dolor est, ea ipsa pars sine oleo, nitro ex aqua perungenda est, deinde involvenda, et subjictenda pruna lenis, et sulphur; atque ita id sussimi gandum; idque aliquandiu faciendum, sed jejuno, cum bene jam concoxerit. Cucurbitulae quoque seasone.

He

que tur cal mi gel mu

Ca

fac

lev

eti

trit

mer etia aqu bus mili libe

vene

fus e

man

1

opor tus in per e fi con inde,

rump ditun quid nibus eundi

frigid dis ta ib. III.

prohi-

tum id

fi mi-

confue-

s mem-

caefam,

rit cor-

contrita,

ur. Ne-

die diu-

ido fine

ro aptif-

et oleo

ina, vel,

rium eft.

nufactae

dum est;

maxime

dest. Ci-

ne ex ve-

Si tamen

uinto die

prodett.

riri folet.

icamentis

idores, ut

qua est bis

fricandum

ercitatione

eo raro 11-

nibus ca-

, nitro ex

et fubjici-

d fuffumi

sed jejuno

ae quoque

faepe

faepe dolenti parti admovendae funt, pulfandusque leviter instatis vesicis bubulis is locus est. Utile est etiam sevum miscere cum Hyoscyami et urticae contritis seminibus, sic, ut omnium par modus sit, idque imponere: sovere aqua, in qua sulphur decoctum sit. Utriculi quoque recte imponuntur aqua calida repleti, aut bitumen cum hordeacea farina mixtum. Atque in ipso potissimum dolore utendum gestatione vehementi est, quod aliis doloribus pessimum est.

De Tremore nervorum.

CAP. XXVIII.

De Suppurationibus internis.

25 C Uppurationes autem, quæ in aliqua interiori parte oriuntur, ubi notæ fuerint, primum id agere oportet per ea cataplasmata, quae reprimunt, ne coitus inutilis materiæ fiat: deinde, si hæc victa sunt, per ea malagmata, quæ digerunt, dissipentur. Quod 30 i consecuti non sumus, sequitur, ut evocetur: deinde, ut maturescat: omnis tum vomicae finis est, ut rumpatur. Indiciumque est, pus vel alvo vel ore redditum. Sed nihil facere oportet, quominus, quicquid est puris, excedat. Utendum maxime sorbitio-35 nibus est, et aqua calida. Ubi pus fieri desiit, transeundum ad faciles quidem, sed tamen validiores et frigidos cibos, frigidamque aquam sic, ut ab egelidis tamen initium fiat: primoque cum melle quaedam edenda, ut nuclei pinei, vel Græcæ nuces, vel avellanae. Postea submovendum idipsum, quo maturius induci cicatrix possit. Medicamentum eo tempore ulceri est, succus assumptus vel porri vel mars rubii, et omni cibo porrum ipsum adjectum. Oportebit autem uti in his partibus, quae non assiciuntur, frictionibus, item ambulationibus lenibus. Vitandum erit, ne vel luctando, vel currendo, vel alia ratione sanescentia ulcera exasperentur. In hoc enim morbo perniciosus, ideoque omnimodo cavendus sanguinis vomitus est.

on all a majer pa mana. Lang, suting non-algeria

ាយ ស្រីស្រី ១៩ នៅនៅប្រាស់ ស្រីសារីការសារ នេះក្នុង ជាមេ មានទៅមាន រស់ស្រី ស្រី មន្ត្រីការស សមារាស្រីស្រីស ១៤វិសីស នៃស្រីសារីក្រុស

nduit, com parte concession, infinie

o a demonstrativos n onies zaską sairos sod

ner ett det sperimate, oane room gu ma

is makers a date defeat.

in the control of the control of the control of

Committee Commit

establication of the bull and the

na v rena limo : Lentrigatir

nos io esa obsensación un

e adult ling de 'ni etant met pe se seithrom be t. e natuurg , miself etant, der 'stängni **LIBER** s di

mniu

enien

Cap

ntun

nus (

ne cir

ntur

m processor control co

A. CORN. CELSUS

D E

MEDICINA.

LIBER QUARTUS.

CAPUT I.

De buliani corporis interioribus sedibus.

TACTENUS reperiuntur ea genera morborum, quae in totis corporibus ita funt, ut iis certae sedes affignari non possint : nunc de s dicam, quae funt in partibus. Facilius autem mnium interiorum morbi curationesque in notitiam 5 enient, si prius corum sedes breviter ostendero. Caput igitur, eaque, quae in ore funt, non lingua ntummodo palatoque terminantur, sed etiam, quanus oculis nostris exposita sunt. In dextra sinistrale circa guttur venae grandes, quae σφαγίτιδες nomi- 10 Intur; itemque arteriae (quas καρωτίδας vocant) furm procedentes ultra aures feruntur. Atque in ipcervicibus glandulae positae sunt, quae interdum m dolore intumescunt. Deinde duo itinera inciunt: alterum, asperam arteriam nominant; alte-15 m, stomachum. Arteria exterior ad pulmonem: machus interior ad ventriculum fertur; illa spiri-

LIBER

b, III.

o teml mar-Opor-

Vitan, alia ra-

c enim

Lib. IV.

u

ift

ve

pa

m

gàr

res

iei

tal

cor

tit.

m

cun

par

upe

nte

ur;

perv

lue

A

um,

b u

nen

it je

nem

ue]

xcer

ur.

erior

s. C

erebr

ngul

nthous

em ui

utem

tque c

ue off

t; ali

tum: hic cibum recipit. Quibus cum diversae viae fint, qua coeunt, exigua in arteria fub ipfis faucibus lingua est: quæ, cum spiramus, attollitur; cum cibum potionemque affumimus, arteriam claudit. Ipfa au. tem arteria, dura et cartilaginosa, in gutture assurgit: cæteris partibus refidit. Constat ex circulis quibus. dam, compositis ad imaginem earum vertebrarum quae in spina funt, ita tamen, ut ex parte exteriore aspera; ex interiore, stomachi modo lævis sit: eaque 10 descendens ad praecordia cum pulmone committitur. Is fpongiofus, ideoque spiritus capax, et a tergo spinae ipfi junctus, in duas fibras, ungulae bubulae mo do, dividitur. Huic cor annexum est, natura mulculofum, in pectore fub finisteriore mamma situm; 15 duosque quasi ventriculos habet. At sub corde atque pulmone, transversum ex valida membrana septum est, quod a praecordiis uterum diducit, aeque ner-

fuperiore parte, non folum intestina, sed jecur quo-20 que lienemque difcernit. Haec vifcera proxima, fel infra tamen posita, dextra finistraque sunt. Lecura dextra parte sub praecordiis ab ipso septo ortum, in trinfecus cavum, extrinfecus gibbum est, quod pr minens leviter ventricule infidet, et in quatuor fibre

vosum; multis etiam venis per id discurrentibus; 1

25 dividitur. Ex inferiore vero parte ei fel inhaert At lienis finistra, non eidem septo, sed intestino nexus est, natura mollis et rarus, longitudinis cu situdinique modicae; isque paulum a costarum res one in uterum excedens, ex maxima parte fub

30 conditur: atque haec quidem juncta funt. Renes vo ro diversi: qui lumbis sub imis coxis inhactent, parte earum refimi, ab altera rotundi; qui et veno funt, et ventriculos habent, et tunicis fuper comb guntur. Ac viscerum quidem hæ sedes funt. Stom

35 chus vero, qui intestinorum principium est, nervo fus, septus a septima spinae vertebra incipit, ac ciro præcordia cum ventriculo committitur. Ventricula autem, qui receptaculum cibi est, constat ex duob tergoribus: isque inter lienem et jecur positus el

ib. IV.

ae viae

ucibus

cibum

pfa au-

flurgit;

quibuf-

brarum,

xteriore

: eaque

mittitur.

ergo fpi-

ulae mo-

ura muf-

na fitum;

rde atque

na septum

eque ner-

entibus; 2

ecur quo-

oxima, fed

Jecur 1

ortum, in

quod pro

attior fibre

el inhaert

ntestino in

udinis cra

Aarum regi

t. Renes ve

inhaerent,

qui et verlo

fuper conte

funt. Stom

n est, nervo

cipit, ac ciro

Ventricula

at ex duob

r positus es

utro

utroque ex his paulum super eum ingrediente. Suntque etiam membranulae tenues, per quas inter se tria ista connectuntur, jungunturque ei septo, quod transversum esse, supra posui. Inde ima ventriculi pars paulum in dexteriorem partem conversa, in sum-s mum intestinum coarctatur. Hanc juncturam #1026ew Graeci vocant, quoniam portae modo in inferiores partes ea, quae excreturi fumus, emittit. Ab ea jejunum intestinum incipit, non ita implicitum, cui tale vocabulum est, quia nunquam, quod accipit, 10 continet; fed protinus in inferiores partes transmittit. Inde tenue intestinum est, in sinus vehementer mplicitum: orbes vero ejus per membranulas finguli cum inferioribus connectuntur; qui in dexteriorem partem conversi, et e regione dexterioris coxae finiti, 15 superiores tamen partes magis complent. Deinde id ntestinum cum crassiore altero transverso committiur; quod a dextra parte incipiens, in finisteriorem pervium et longum est, in dexteriorem non est; ideoue caecum nominatur.

At id, quod pervium est, late fusum atque sinuaum, minusque quam superiora intestina nervosum, b utraque parte huc atque illuc volutum, magis tanen sinisteriores inferioresque partes tenens, continit jecur atque ventriculum: deinde cum quibusdam 25 nembranulis a finistro rene venientibus jungitur; atue hinc dextra recurvatum in imo dirigitur qua xcernit; ideoque id ibi rectum intestinum nominaur. Contegit vero universa hæc omentum, ex ineriore parte laeve et adstrictum, ex superiore molli-30 s. Cui adeps quoque innascitur; quae sensu, sicut erebrum quoque et medulla, caret. At a renibus ngulae venae, colore albae, ad vesicam feruntur; बन्में Græci vocant, quod per eas inde descendenem urinam in vesicam distillare concipiunt. utem in ipfo finu nervofa et duplex, cervice plena que carnosa, jungitur per venas cum intestino, eoue offe, quod pubi subest: ipsa soluta atque liberior t; aliter in vivis atque in fœminis posita.

in

in viris juxta rectum intestinum est, potius in finistram partem inclinata in foeminis super genitale earum posita est, supraque elapsa, ab ipsa vulva sustine. Tum in masculis iter urinae spatiosius et com. pressius a cervice hujus descendit ad colem: in foe. minis brevius et plenius, super vulvae cervicem fe oftendit. Vulva autem in virginibus quidem admodum exigua est: in mulieribus vero, nisi ubi gravida funt, non multo major, quam ut manu comprehenro datur. Ea, recta continuataque cervice, quem canalem vocant, contra mediam alvum orfa, inde paulum ad dexteriorem coxam convertitur; deinde fuper rectum intestinum progressa, iliis foeminae latera sua innectit. Ipfa autem ilia inter coxas et pubem imo 15 ventre posita sunt. A quibus ac pube abdomen sursum versus ad praecordia pervenit; ab exteriore parte, evidenti cute; ab interiore levi membrana inclusum; quae omento jungitur; wepirovaios autem a Graecis nominatur.

20

CAP. II.

De curationibus morborum, qui nascuntur à capite.

III IS veluti in confpectum quendam, quatenus ficire curanti necessarium est, adductis, remedia fingularum laborantium partium exequar, orsus a capite: sub quo nomine nunc significo eam partem, quae capillo tegitur: nam oculorum, aurium, dentium dolor, et si quis similis est, alias erit explication dus.

De Capitis dolore.

In capite autem interdum acutus et pestifer morbus est, quem κεφαλαίαν Græci vocant. Cujus notas funt horror calidus, nervorum resolutio, oculorum 35 caligo, mentis alienatio, vomitus, sic ut vox supprimatur; vel sanguinis ex naribus cursus sic, ut corpus frigescat, anima desiciat. Præter hæc, dolor intolerabilis, maxime circa tempora, vel occipitium. Interdum autem in capite longa imbecillitas, sed neque gravis

mo go do in que

etia hun lig E eve

licu itis, uo icen Ex

onfi tufa am , ni

otion e do re, nus a

ique Si ve cute loren

ndere re, fui aceto nere,

s noc trina, m cap imple ib. IV.
in finitale eafustineet comin foericem se
a admogravida
prehenem cana-

m canapaulum
de fuper
atera fua
cem imo
en furfum
ore parte,
nclufum;
raecis no-

capite.

quatenus
is, remedia
r, orfus a
m partem,
rium, den
t explicar

eftifer more Cujus notate, oculorum vox fuppric, ut corpus lor intoleraium. Inters, fed nequo

gravis

gravis, neque tamen periculofa, per hominis ætatem eft. Interdum gravior dolor, fed brevis, neque tamen mortiferus; qui vel vino, vel cruditate, vel frigore, vel igne, aut fole contrahitur. Hique omnes dolores modo in febre, modo fine hac funt; modo sin toto capite, modo in parte; interdum fic, ut oris quoque proximam partem excrucient. Praeter haec etiam invenitur genus, quod poteft longum effe: ubi humor cutem inflat, eaque intumefcit, et prementi digito cedit: υδροκέφαλον Græci appellant.

Ex his, id quod fecundo loco positum est, dum eve est, qua sit ratione curandum, dixi, cum perseuerer ea, quae sani homines in imbecillitate partis licujus facere deberent. Quae vero auxilia sint caitis, ubi cum febre dolor est, eo loco explicitum est, 15 uo febrium curatio exposita est, nunc de caeteris

icendum.

Cap. II.

Ex quibus id, quod acutum est, et id, quod supra onsuetudinem intenditur, idque, quod ex subita usa, essi non pestiferum, tamen vehemens est, pri-20 am curationem habet, qua sanguis mittatur. Sed , nisi intolerabilis est dolor, supervacuum est. Sausque est, abstinere a cibo; si fieri potest, etiam a ptione: si non potest, aquam bibere. Si postero e dolor remanet, alvum ducere, sternutamenta evo-25 re, nihil assument, nisi aquam. Sæpe enim dies aus aut alter totum dolorem hac ratione discutit, ique si ex vino vel cruditate origo est. Si vero in his auxilii parum est, tonderi oportet

cutem: deinde considerandum est, quae causa 30 lorem excitarit. Si calor, aqua frigida multa perndere caput expedit; spongiam concavam impore, subinde in aqua frigida expressam; ungere rosa aceto, vel potius iis tinctam lanam succidam impore, aliaque refrigerantia cataplasmata. At si fri-35 s nocuit, caput oportet perfundere aqua calida rina, vel certe salsa, aut in qua laurus decocta sit; m caput vehementer perfricare; deinde calido o-implere, veste velare, quidam etiam id devinciunt;

S

alii

Se

fri

rel

eti

per

fic

ite

po

na

me

terc

non

vel

qu

unt

guan A f

XPI

qua

adio

Di

uoc

nter

i in

aput

ternu

icula

nenta

itis,

Ali

um,

undi

aliva,

ida u

omer

at.

At si parum causa discernitur, persundere caput, primum aqua calida, sicut supra praeceptum est, vel salfa, vel ex lauro decocta, tum frigida posca. Illi in omni vetusto capitis dolore communia sunt: ster

no nutamenta excitare, inferiores partes vehementa perfricare, gargarizare iis, quae falivam movent cucurbitulas temporibus et occipitio admovent fanguinem ex naribus detrahere, refina fubinde tempora pervellere, et imposito sinapi exulceran

15 ea quae male habent, ante linteolo fubjecto, ne ve hementer arrodat, candentibus ferramentis, ubi de lor est, ulcera excitare, cibum permodicum cum a qua sumere: ubi levatus est dolor, in balneum in ibi multa aqua prius calida, deinde frigida per capu

zo perfundi. Si discussus ex toto dolor est, etiama vivum reverti; sed postea semper, antequam, qui quam aliud, aquam bibere.

Diffimile est id genus, quod humorem in capu contrahit. In hoc tonderi ad cutem necessarium est deinde imponere sinapi, sic ut exulceret: si id paru profluit, scalpello utendum est. Illa cum hydropia communia sunt, ut exerceatur, insudet, vehement perfricetur, cibis potionibusque utatur, urinam pracipue moventibus.

De morbo, qui circa faciem nascitur.

Quem Græci κυνικόν σωασμόν nominant. Is cum and ta fere febre oritur. Os cum motu quodam perve titur, ideoque nihil aliud est, quam distentio on Accedit crebra coloris in facie totoque corpore mut

35 tio: fomnus in promptu est.

In hoc fanguinem mittere optimum est. Si finitu eo malum non est, ducere alvum. Si ne sic quide discussium est, albo veratro vomitum movere. Prate hace necessarium est vitare solem, lassitudinem, vinus Sed si discussium id his non est, utendum est cursu, et frictione in eo, quod laesum est, leni et multa: in reliquis partibus breviore, sed vehementi. Prodest etiam movere sternutamenta, caput radere, idque perfundere aqua calida, vel marina, vel certe salsa, sic ut ei quoque sulphur adjiciatur: post persusionem iterum perfricari, sinapi manducare; eodemque tempore assectis oris partibus ceratum, integris idem sinapi, donec arrodat, imponere. Cibus aptissimus ex media materia est.

De Resolutione linguae.

At si lingua resoluta est, quod interdum per se, interdum ex morbo aliquo sit, sic ut sermo hominis non explicetur; oportet gargarizare ex aqua, in qua vel thymum, vel hyssopum, vel nepeta decocta sit: 15 aquam bibere: caput, et os, et ea quae sub mento sunt, et cervicem vehementer perfricare: lasere linguam ipsam linere; manducare quae sunt acerrima, id st sinapi, allium, cepam, magna vi luctari ut verba exprimantur; exerceri retento spiritu, caput saepe 20 qua frigida perfundere, nonnunquam multam esse adiculam, deinde vomere.

De Distillatione ac gravedine.

Distillat autem humor ex capite interdum in nares, mod lene est; interdum in fauces, quod pejus est; 25 nterdum etiam in pulmonem, quod pessimum est. ii in nares distillat, tenuis per has pituita profluit, aput leniter dolet, gravitas ejus sentitur, frequentia ternutamenta sunt. Si in fauces, has exasperat, tusiculam movet. Si in pulmonem, praeter sternuta 30 nenta et tussim, est etiam capitis gravitas, lassitudo, itis, æstus, biliosa urina.

Aliud autem (quamvis non multum distans) maum, gravedo est. Hæc nares claudit, vocem obundit, tussim siccam movet. Sub eadem salsa est 35 aliva, sonant aures, venæ moventur in capite, turida urina est. Hæc omnia κορύζας Hippocrates nomitat. Nunc video apud Græcos in gravedine hoc omen servari: distillationes, κατασταγμώς appellari,

S

Haec

ft. Si finitulate fic quide overe. Prætinem, vinus

Lib. IV.

c levan.

o etiam,

gerantia

uae ex-

re caput,

n est, vel

fca. Ill

int: ster-

hementa

movent

dmovere

a fubinde

exulceran

to, ne ve

s, ubi do

m cum a

lneum ire

per caput

t, etiam ad

uam, gui

m in capu

farium ett

fi id paru

hydropid

vehement

rinam prae

Is cum act

dam perve

istentio on

orpore mut

itur.

fe.

pr

ve

di

tra

mı

car

no

me

cap

red

mo frig

vati ali

A lius

ui c

hodo

obi vov i

nt:

is no

llun

Ead d A

t. Q

axim

line.

tura

lae in

rigel

test.

ique

Haec autem communia, et brevia, et si neglecta funt, longa esse consuerunt. Nihil pestiferum est.

nifi quod pulmonem exulceravit.

Ubi aliquid ejusmodi sensimus, protinus abstinere s vino, fole, balneo, venere debemus. Inter quæ undione, et assueto cibo nihilominus uti licet. Ambulatione tantum acri, sed recta utendum est, et post eam caput atque os fupra quinquagies perfricandum. Raroque fit, ut si biduo, vel certe triduo nobis tem-

10 peravimus, id vitium non levetur. Quo levato, fi in distillatione crassa facta pituita est, vel in gravedine, nares magis patent, balneo utendum est, multaque aqua prius calida, post egelida, fovendum os, caputque; deinde cum cibo pleniore vinum biben-

15 dum. At si æque tenuis die quarto pituita est vel nares aeque clausae videntur, assumendum est vinum amineum, austerum; deinde rursus biduo aqua post qua ad balneum, ad confuetudinem revertendum est.

Neque tamen illis ipsis diebus, quibus aliqua o-20 mittenda funt, expedit tanquam aegros agere : fed caetera omnia quasi fanis facienda funt, praeterquam si diutius aliquem, et vehementius ista solicitare confuerunt, huic enim quaedam curiofior observation necessaria est. Igitur huic, si in nares vel in fauces

25 distillavit, praeter ea, quae supra retuli protinus primis diebus multum ambulandum est, perfricandae vehementer inferiores partes, levior frictio adhibenda thoraci erit, levior capiti, demenda affueto cibo pars dimidia, fumenda ova, amylum, fimiliaque, quæ pi-

30 tuitam faciunt crassiorem, siti quanta maxime sustineri potest, pugnandum est. Ubi per hæc idoneus aliquis balneo factus, eoque usus est, adjiciendus est cibo pisciculus, aut caro; sic tamen, ne protinus justus modus cibi fumatur: vino meraço copiofius utendumett.

At, si in pulmonem quoque distillat, multoque magis et ambulatione et frictione opus est, eademque adhibita ratione in cibis. Si non fatis illi proficiunt, acrioribus utendum est, magis somno indulgendum, abstinendumque a negotiis omnibus, aliquando, sed ferius,

ib. IV.

eglecta

m eft,

oftinere

e unct-

Ambu-

et post

andum.

ois tem-

vato, fi

grave-

ft, mul-

dum os,

n biben-

vel nares um amipost quæ

m eft.

aliqua o-

ere : fed

eterquam itare con-

observatio

in fauces

tinus pri-

rfricandae adhibenda

cibo pars

e, quæ pi-

xime fultiidoneus a-

lus est cibo justus mo-

tendum est.

multoque

eademque

proficiunt,

lulgendum, uando, sed

ferius,

ferius, balneum tentandum. In gravedine autem. primo die quiescere, neque esse, neque bibere, caput velare, fauces lana circundare: postero die surgere, din abstinere a potione, aut, si res coegerit, non ultra heminam aquae assumere: tertio die panis non ita s multum ex parte interiore cum pisciculo, vel leni carne sumere, aquam bibere: si quis sibi temperare non potuerit, quo minus pleniore victu utatur, vomere: ubi in balneum ventum est, multa aqua calida caput et os fovere usque ad sudorem, tum ad vinum 10 redire. Post quae vix sieri potest, ut idem incommodum maneat, sed si manserit, utendum erit cibis frigidis, aridis, levibus, humore quam minimo, ferratis frictionibus exercitationibusque, quae in omni ali genere valetudinis necessariae funt.

CAP. III.

De Cervicis morbis, curationibusque.

A Capite transitus ad cervicem est, quae gravibus 20 admodum morbis obnoxia est. Neque tamen ius importunior acutiorque morbus est, quam is, ui quodam rigore nervorum, modo caput fcapulis, lodo mentum pectori annectit, modo rectam et imobilem cervicem intendit. Priorem Graeci 'owwo-25 ror insequentem έμωροοθότονον, ultimum τέτανον appelnt: quamvis minus fubtiliter quidam indifcretis s nominibus utuntur. Ea fæpe intra quartum diem llunt: si hunc evaserunt, sine periculo sunt. Eadem omnia ratione curantur; idque convenit. 30 d Asclepiades utique mittendum sanguinem credit. Quod quidam vitandum esse dixerunt, eo quod axime tum corpus calore egeret; ifque effet in fanline. Verum hoc quidem falsum est: neque enim tura fanguinis est, ut utique caleat; sed ex his, 35 ae in homine funt, is celerrime vel calescit, vel frigescit. Mitti vero nec ne debeat, ex iis intelligi test, quae de fanguinis missione praecepta sunt. ique autem recte datur castoreum, et cum hoc pi-

per,

te

pa

me

gu

fig

que

aeg

fpir

tum

σαρα

Q

eft,

Cuci

adm

est d

dunt

in ca

dimit

calidi

nepet

fures,

eaque

e tau

ollin

Si p

per, vel laser. Deinde opus est somento humido et calido. Itaque plerique aqua calida multa cervices fubinde perfundunt: id in præfentia levat; fed opportuniores nervos frigori reddit: quod utique vis tandum est.

Utilius igitur est, cerato liquido primum cervicem perungere; deinde admovere velicas bubulas vel utriculos oleo calido repletos, vel ex farina calidum cataplasma, vel piper rotundum cum sico contusum, 10 Utilissimum tamen est, humido sale sovere: quod

quomodo fieret, jam ostendi. Ubi eorum aliquid factum est, admovere ad ignem, vel si aestas est, in fole aegrum oportet; maximeque oleo vetere; fi id non est, Syriaco; si ne id quidem est, adipe quam ve-15 tustissima, cervicem, et scapulas, et spinas perfricare.

Frictio cum omnibus in homine vertebris utilis sit, tum iis praecipue, quae in collo funt. Ergo die nocteque, interpositis tamen quibusdam temporibus, hoc remedio utendum est: dum id intermittitur, impo-

20 nendum malagma aliquod ex calefacientibus. Cavendum vero praecipue frigus; ideoque in eo conclavi, quo cubabit aeger, ignis continuus esse debebit, maximeque tempore antelucano, quo praeciput frigus intenditur. Neque inutile erit, caput attor-

25 fum habere, idque irino vel cyprino calido madefacere, et superimposito pileo velare: nonnunquam etiam in calidum oleum totum descendere, vel in 2 quam calidam, in qua frenumgræcum decoctum it et adjecta olei pars tertia. Alvus quoque ducta fape 30 superiores partes resolvit.

Si vero etiam vehementius dolor crevit, admovendae cervicibus cucurbitulae funt, fic ut cutis incida-Eædem aut ferramentis aut finapi aduren-Ubi levatus est dolor, moverique cervix coe

35 pit; scire licet, cedere remediis morbum. vitandus cibus, quifquis mandendus eft. Sorbition bus utendum, itemque ovis forbilibus, aut e pulls mollibus jus aliquod affumendum. Id fi bene processerit, jamque ex toto recte se habere cervices vide

buntur,

ido et ervices ed op-

ervicem vel utrilum cantufum. : quod aliquid as eft, in re; fi id quam verfricare.

utilis fit,
o die nocibus, hoc
ur, impobus. Can eo coneffe debepraecipue
put attono madefannunquam
e, vel in a-

coctum fit

admovenutis incidapi adurencervix coe n. Sed din Sorbitionaut e pullis

fi bene proervices videbuntur, buntur, incipiendum erit a pulticula, vel intrita bene madida. Celerius tamen etiam panis mandendus, quam vinum gustandum; siquidem hujus usus præcipue periculosus; ideoque in longum tempus disserendus est.

CAP. IV.

De Faucium morbis, ac curationibus, et primum de Angina, deinde, &c.

Thoc autem morbi genus circa totam cervicem; fic alterum, aeque pestiferum acutumque, in faucibus esse consuevit. Nostri anginam vocant: apud Graecos nomen prout species est. Interdum enim neque rubor, neque tumor ullus apret; sed corpus aridum est, vix spiritus trahitur, membra solvuntur, id συτάγχην vocant. Interdum lingua faucesque cum rubore intumescunt, vox nihil significat, oculi vertuntur, facies pallet, singultusque est, uti συτάγχην vocatur. Illa communia sunt; 20 aeger non cibum devorare, non potionem potest, spiritus ejus includitur. Levius est, ubi tumor tantummodo et rubor est, caetera non sequuntur: id σαρασυναγχην appellant.

Quicquid est, si vires patiuntur, sanguis mittendus 25 est, si non abundat: secundum est, ducere alvum. Cucurbitula quoque recte sub mento, et circa sauces admovetur; ut id, quod strangulat, evocet. Opus est deinde somentis humidis, nam sicca spiritum elidunt. Ergo admovere spongias oportet: quae melius 30 in calidum oleum, quam in calidam aquam subinde dimittuntur. Essicacissimusque est hic quoque, salis calidi succus. Tum commodum est, hyssopum, vel nepeta, vel thymum, vel absinthium, vel etiam surfures, aut sicus aridas, aut mulsam aquam decoquere, 35 taque gargarizare: post haec, palatum ungere vel seletaurino, vel eo medicamento, quod ex moris est. Polline etiam piperis id recte respergitur.

Si per haec parum proficitur, ultimum est, incidere

fatis altis plagis fub ipfis maxillis, fupra collum, et in palato circa uvam, vel eas venas, quæ fub lingua funt; ut per ea vulnera morbus erumpat. Quibus fi non fuerit aeger adjutus, scire licet malo victum esle. Si vero his morbus levatus est, jamque fauces et cibum, et spiritum capiunt, facilis ad bonam valetudinem recursus est. Atque interdum natura quoque adjuvat, fi ex angustiore sede vitium transit in latiorem. Itaque rubore et tumore in praecordiis orto.

10 scire licet fauces liberari.

Quicquid autem eas levavit, incipiendum est ab humidis, maximeque aqua mulfa decocta deinde affumendi molles et non acres cibi funt, donec fauces ad pristinum habitum revertantur. Vulgo audio, si 15 quis pullum hirundinis ederit, angina toto anno non periclitari. Servatumque eum ex fale, cum is morbus urget, comburi, carbonemque ejus contritum in aquam mulfam, quae potui datur infriari, et prodesse. Id cum idoneos authores ex populo habeat, 20 neque habere quicquam periculi possit, quamvis in monumentis medicorum non legerim, tamen inferendum huic operi meo credidi.

De Difficultate spirandi.

Est etiam circa fauces malum, Quod apud Gracos 25 aliud atque aliud nomen habet, prout se intendit. Omne in difficultate spirandi consistit: sed haec dum modica est, neque ex toto strangulat, di ortiona appellatur: cum vehementior est, ut spirare aeger sine fono et anhelatione non possit, ασθμα: cum accessit id 30 quoque, ne nisi recta cervice spiritus trahatur, optim-Ex quibus id, quod primum est, potest diutius trahi: duo insequentia acuta esse consuerunt. His communia funt; quod propter angustias, per quas spiritus evadit, sibilum elidit; dolor in pectore prae-35 cordiisque est, interdum etiam in scapulis, isque modo decidit, modo revertitur, ad hæc tufficula accedit. Auxilium est, nisi aliquid prohibet, in sanguinis detractione. Neque id fatis, est, fed lacte quoque, venter folvendus est. Liquanda alvus, interdum eti-

Cap. IV am duce ritum tr lecto fub plasmati adjuvano nendum, guento. cum qua dix fit. I tium, all mixtum: terebinth nitudiner fulphuris nip*, in betur. Ef ficcum et nemque nem qua tum, ede: lenibus ci ftero: no cunque un bulatio lei ta, praeci ignem, et

In inter ratio effe taplasmati Volunt et molliores . que vitio bus potest pervacua periculofu quae urina transeunt,

supprimi n Asclepia Cap. IV.

t.

m

el.

ne

id

07-11-

nt.

123

ae-

no-

dit.

nis

eti-

am

am ducenda, quibus extenuatum corpus incipit spiritum trahere commodius. Caput autem etiam in lecto sublime habendum est: thorax fomentis, cataplasmatisque calidis, aut siccis, aut etiam humidis adjuvandus est; et postea vel malagma super impo-s nendum, vel certe ceratum ex cyprino, vel irino unguento. Sumenda deinde jejuno potui mulfa aqua, cum qua vel hyflopus cocta, vel contrita capparis radix sit. Datur etiam utiliter, aut nitrum, aut nasturtium, allium frictum, deinde contritum et cum melle 10 mixtum: fimulque coquantur mel, galbanum, refina, terebinthina: et ubi coierunt, ex his, quod fabae magnitudinem habet, quotidie sub lingua liquatur: aut fulphuris ignem non experti, p *, et quadrans abrotanip*, in vini cyatho teruntur, idque tepefactum for- 15 betur. Est etiam non vana opinio, vulpinum jecur, ubi ficcum et aridum factum est, contundi oportere, pollinemque ex eo potioni aspergi; vel ejusdem pulmonem quam recentissimum assum, sed sine ferro coctum, edendum esse. Praeter haec, sorbitionibus et 20 lenibus cibis utendum est: interdum vino tenui auttero: nonnunquam vomitu. Profunt etiam, quaecunque urinam augent: sed nihil magis, quam ambulatio lenta pene usque ad lassitudinem; frictio multa, praecipue inferiorum partium, vel in sole, vel ad 25 ignem, et per seipsum, et per alios, usque ad sudorem.

In interiore vero faucium parte interdum exulceratio esse consuevit. In hac plerique extrinsecus cataplasmatis calidis, fomentisque humidis utuntur. Volunt etiam vaporem calidum ore recipi, per quem 30 molliores alii partes eas sieri dicunt, opportunioresque vitio jam haerenti. Sed, si bene sic vitari morbus potest, tuta illa præsidia: si metus ejus est, supervacua sunt. Utique autem perfricare sauces periculosum est, exulcerat enim. Neque utilia sunt, 35 quae urinae movendae sunt apta: quia possunt, dum transeunt, ibi quoque pituitam extenuare, quam

supprimi melius est.

Asclepiades multarum rerum, quas ipsi quoque

secuti sumus, auctor bonus, acetum ait quam acerrimum esse sorbendum, hoc enim sine ulla noxa comprimit ulcera. Sed id supprimere sanguinem potest. ulcera ipsa sanare non potest. Melius huic rei licium sest; quod idem quoque aeque probat, vel porri. vel marrubii fuccus, vel nuces Graecae cum tragacantho contritae et cum passo mistae, vel lini semen contritum et cum dulci vino mixtum. Exercitatio quoque ambulandi currendique necessaria est. Fric-10 tio a pectore vehemens toti inferiori parti adhibenda,

Cibi vero esse debent, neque nimium acres, neque asperi; mel, lenticula, tragum, lac, ptisana, pinguis quoque caro, præcipueque porrum, et quicquid cum hoc mixtum est. Potionis quamminimum esse convenit.

15 Aqua dari potest, vel pura, vel in qua malum cydo. neum, palmulaeve decoctae funt. Gargarizationes quoque lenes: sin hae parum proficiunt, reprimentes utiles funt.

Hoc genus neque acutum est, et potest esse non 20 longum: curationem tamen maturam, ne vehementer et diu laedat, desiderat.

De Tuffi

Tussis vero fere propter faucium exulcerationem molesta est: quae multis modis contrahitur. Itaque, 25 illis restitutis, ipsa finitur. Solet tamen interdum per se quoque male habere: et vix, cum vetus facta est, eliditur, ac modo arida est, modo pituitam citat

Oportet hysfopum altero quoque die bibere: spiritu retento currere, sed minime in pulvere: ac lecti-30 one uti vehementi; quae primo impeditur a tuff, postea vincit: tum ambulare: deinde per manus quoque exerceri, et pectus diu perfricare: post haet quam pinguissimae ficus uncias tres, supra prunas incoctas, effe.

35 Praeter haec, si humida est, prosunt frictiones validae, cum quibusdam calefacientibus, sic, ut caput quoque siccum vehementer perfricetur: item cucurbitulae pectori admotae, sinapi ex parte exteriore faucibus impositum, donec leviter exulceret: potio Cap. IV ex ment affumpt

At, fi get, adju amplius aut quat devorare mere; fc forbere, thos. navigatio interdum acer, ut lafer fit a tabuerit. primum

haec, alii

I

Magis t fed id mo enim moc hoc interc re, fine gi Verum ut Atque int aquae quio quam aute cerata ea venae alicu tis, ex hifq neque lædi cere, excre ratis, frequ terdum et pectore, au fæminae, o det hunc e

exefa parte

alicujus ver

ηγμοχασμόν,

00

t

0-

es

n-

en-

em

jue,

um

acta

itat.

fpi-

ecti-

tuffi,

anus

haec

unas

S Va-

caput

ucur-

eriore

potio

ex

ex mentha, nucibusque Graecis et amylo; primoque assumptus panis aridus, deinde aliquis cibus lenis.

At, si sicca tussis est, cum ea vehementissime urget, adjuvat vini austeri cyathus assumptus: dum ne amplius id, interposito tempore aliquo, quam ter saut quater siat: item laseris quam optimi paulum devorare opus est; porri vel marrubii succum assumere; scillam delingere; acetum ex ea, vel certe acre sorbere, aut cum spica allii contriti duos vini cyathos. Utilis etiam in omni tussi est peregrinatio, so navigatio longa, loca maritima, natationes. Cibus interdum mollis, ut malva, aut urtica: interdum acer, ut lac cum allio coctum, Sorbitiones, quibus laser sit adjectum, aut in quibus porrum incoctum tabuerit. Ovum sorbile, sulphure adjecto; potus 15 primum aqua calida, deinde invicem aliis diebus haec, aliis vinum.

Magis terreri potest aliquis, cum sanguinem expuit, fed id modo minus, modo plus periculi habet. Exit enim modo ex gingivis, modo ex ore, et quidem ex 20 hoc interdum etiam copiose, sed fine tusti, sine ulcere, fine gingivarum ullo vitio; ita ut nihil excreetur. Verum ut ex naribus, fic ex ore aliquando prorumpit. Atque interdum fanguis profluit, interdum fimile aquae quiddam in qua caro recens lota est. Nonnun- 25 quam autem is a fummis faucibus fertur, modo exulcerata ea parte, modo non exulcerata; sed aut ore venae alicujus adaperto, aut tuberculis quibusdam natis, ex hisque sanguine erumpente. Quod ubi incidit neque lædit potio aut cibus neque quicquam, ut ex ul- 30 cere, excreatur. Aliquando gutture et arteriis exulceratis, frequens tuffis fanguinem quoque extundit. Interdum etiam fieri folet, ut aut ex pulmone, aut ex pectore, aut ex latere, aut ex jecinore feratur. Sæpe ceminae, quibus fanguis per menstrua non respon-35 det hunc expuunt. Authoresque medici ferunt, vel exesa parte aliqua sanguinem exire, vel rupta, vel ore alicujus venae patefacto. Primam Sideguou, secundam ληγμοχασμον, tertiam αναστόμωσιν appellant. Ultima minime nocet: prima gravissime. Ac saepe quidem

evenit, uti sanguinem pus sequatur.

Interdum autem, qui sanguinem ipsum suppressit. fatis ad valetudinem profuit. Sed si secuta ulcera funt, si pus, si tussis est, prout sedes ipsa est, ita varia et periculofa genera morborum funt. Si vero fanguis tantum fluit, expeditius et remedium et finis est. Neque ignorari oportet, eis, quibus fluere fanguis folet, aut quibus spina dolet, coxæve, aut post 10 cursum vehementem vel ambulationem, dum febris ablit, non esse inutile sanguinis mediocre profluvium; idque per urinam redditum ipsam quoque lassitudinem folvere. Ac ne in eo quidem terribile esse, qui ex fuperiore loco decidit: si tamen in ejus urina ni-15 hil novabit. Neque vomitum hujus afferre periculum, etiam cum repetit, si ante confirmare et implere corpus licuit: et ex toto nullum nocere, qui in corpore robusto, neque nimius est, neque tustim autcalorem movet. Hæc pertinent ad universum; nun 20 ad ea loca, quae propofui, veniam.

Si ex gingivis exit, portulacam manducasse satis est. Si ex ore, continuisse eo merum vinum: si id parum proficit, acetum. Si inter haec quoque graviter erumpit, quia consumere hominem potest, comes modissimum est, impetum ejus, admota occipitio cu

curbitula, fic ut cutis quoque incidatur, avertere. Si id mulieri, cui menstrua non feruntur, evenit, can dem cucurbitulam, incisis inguinibus ejus, admovere.

At, si ex faucibus interioribus processi, so et metus major est, et cura major adhibenda. Sanguis mittendus est: et, si nihilominus ex ore processit, iterum tertioque, et quotidie paulum aliquid protinus autem debet sorbere vel acetum, vel etiam cum thure plantaginis aut porri succum, imponentas daque extrinsecus supra id, quod dolet, lana succida

as daque extrinsecus supra id, quod dolet, lana succida ex aceto est, et id spongia subinde refrigerandum Erasistratus horum crura quoque et semora brachia que pluribus locis deligabat. Id Asclepiades adeo non prodesse, ut etiam inimicum esset, proposuit. Sed Cap. V. id fæpe

Nequ

fat est in ros, etia forbitio alvum a vel elota quoque o pra scrip fed sic bi prodesse.

Præter

tium. Ca bet; recte venda est in cibo o conclave o pori inject conquievi cruribusqu hiemem,

neis opus

longa ingens calc io, modo terdum bil malum, qui icitur, aut

Ut diver funt. Ubi e nde fovence t ea cataple iunt. Pot

la. Si infl

1.

is

a:

ui

nı-

u-

ere

or-

ca-

unc

atis

i id

gra

om-

ean.

vere.

ceffit

San-

rocef-

quid:

etiam

onen-

accida

ndum

achia

eo non

id fæpe commode respondere experimenta testantur.

Neque tamen pluribus locis deligari necesse est, sed fat est infra inguina, et super talos, summosque humeros, etiam brachia. Tum, si febris urget, danda est sorbitio; et potui aqua, in qua aliquid ex his, quae salvum adstringunt, decoctum sit. Ac, si abest febris, vel clota alica, vel panis ex aqua frigida, et molle quoque ovum dari potest potui, vel idem, quod supra scriptum est, vel vinum dulce, vel aqua frigida; sed sic bibendum erit, ut sciamus, huic morbo sitim 10 prodesse.

Præter hæc necessaria sunt quies, securitas, silentium. Caput hujus quoque cubantis sublime esse debet; recteque tondetur. Facies sæpe aqua frigida sovenda est. At inimica sunt vinum, balneum, venus, 15 in cibo oleum, acriora omnia, item calida somenta, conclave calidum, et inclusum, multa vestimenta corpori injecta, etiam frictiones, ubi etiam bene sanguis conquievit. Tum vero incipiendum est a brachiis, cruribusque; a thorace abstinendum. In hoc casu per 20 hiemem, locis maritimis; per aestatem, mediterra-

neis opus est.

CAP. V.

De Stomachi morbis, et curationibus.

AUCIBUS fubest stomachus: in quo plura longa vitia incidere consuerunt. Nam modo ngens calor, modo inflatio hunc, modo inflammaio, modo exulceratio afficit. Interdum pituita, in-30 erdum bilis oritur. Frequentissimumque est ejus nalum, quo resolvitur, neque ulla re magis aut af-

icitur, aut corpus afficit.

Ut diversa autem vitia ejus, sic etiam remedia unt. Ubi exæstuat, aceto cum rosa extrinsecus sub-35 nde sovendus est; imponendusque pulvis cum oleo; et ea cataplasmata, quae simul et reprimunt, et moliunt. Potui, nisi quid obstat, gelida aqua præstanda. Si instatio est, prosunt admotae cucurbitulae:

neque

neque incidere cutem necesse est: prosunt sicca et calida fomenta, sed non vehementissima. Interponenda abstinentia est. Utilis in jejuno potio est abstinthii aut hyssopi, aut rutae. Exercitatio primo les vis, deinde major adhibenda est; maximeque, quae superiores partes moveat; quod genus in omnibus stomachi vitiis aptissimum est. Post exercitationem opus est unctione, frictione; balneo quoque nonnunquam, sed rarius; interdum alvi ductione. Cibis de lo inde calidis, neque inflantibus: eodemque modo calidis potionibus, primo aquae; post, ubi resedit instatio, vini austeri. Illud quoque in omnibus sto

machi vitiis praecipiendum est, ut, quo modo se quisque aeger refecerit, eo ut sanus utatur; nam re dit huic imbecillitas sua, mis iisdem defendatur bom

valetudo, quibus reddita eft.

At si inflammatio aliqua est, quam fere tumor et dolor sequitur, prima sunt quies, et abstinentia,; la na sulphurata circumdata; in jejuno absinthium. Si 20 ardor stomachum urget, aceto cum rosa subinde so vendus est; deinde cibis quidem utendum est modicis; imponenda vero extrinsecus quæ simul et representat et molliunt: deinde, his detractis, utendum calidis ex farina cataplasmatis, quae reliquias digentations.

25 rant: interdum alvus ducenda: adhibenda exercitatio, et cibus plenior. At, si exulceratio stomachum infestat, eadem fere facienda sunt, quae in faucibus exulceratis praecepta sunt. Exercitatio, frictio inferiorum partium adhibenda. Adhibendi leves et glu-30 tinosi cibi, sed citra satietatem. Omnia acria atque

acida removenda. Vino fi febris non est, dulci, auf fi id inflat, certe lene utendum: sed neque perfrigido neque nimis calido. Si vero pituita stomachus impletur, necessarius modo in jejunio, modo post ci

gatio, frictio. Nihil edendum, bibendumque, mi calidum; vitatis tantum his, quae pituitam contra here confuerunt. Molestius est, si stomachus bile vi tiosus est. Solent autem hi, qui sic tentantur, interpositis Cap. V.

positis q

pessimum

tur: poti

tio, navig

vitanda c

non alien: Vulgati est resolut definere a nutilissim que superi ionesque: natare, car plum, et nachum' ontibus, c alutare eff ui potius ur. Ergo int, bubi eque aven ebere, nisi ium est v eracum p iudve, qu non est, c Si cibus 1 enior vom movenda tulae, ibiq nt. Si fin pra stoma eto, vel ca ro non dir lefacienda. or digitis c is panis ex

mitum lev

o fint. Si

Cap. V. positis quibusdam diebus, hanc, et quidem, quod pessimum est, atram vomere. His recte alvus ducitur: potiones ex absinthio dantur: necessaria gestatio, navigatio, et, si fieri potest, ex nausea vomitus: vitanda cruditas: fumendi cibi, faciles et stomacho; non alieni, vinum austerum.

ę.

n.

0-

re-

ma

et

la-

Si

fo-

odi-

pri-

dum

lige-

cita

hum

cibus

infe-

t glu

atque

i, aut

igido,

18 III-

oft ci-

navi

e, nif

contra-

bile vr

, inter-

politis

Vulgatissimum vero pessimumque stomachi vitium est resolutio, id est, cum cibi non tenax est, soletque definere ali corpus, ac fic tabe confumi. Huic generi nutilissimum balneum est. Lectiones, exercitationes-10 que superioris partis necessariae, item unctiones, fricionesque: hinc perfundi frigida, atque in eadem natare, canalibus ejusdem subjicere etiam stomachum pfum, et magis etiam a scapulis id quod contra stonachum est: consistere in frigidis, medicatisque 13 ontibus, quales Cutiliarum Symbruinarumque funt, alutare est. Cibi quoque assumendi sunt frigidi, ui potius difficulter coquuntur, quam facile vitianur. Ergo plerique, qui nihil aliud concoquere pofunt, bubulam coquunt. Ex quo colligi potest, 20 eque avem, neque venationem, neque piscem dari ebere, nisi generis durioris. Potui quidem aptissium est vinum frigidum, vel certe bene calidum eracum potissimum Rheticum, vel Allobrogicum, audve, quod et austerum et resina conditum est: si 25 non est, quam asperrimum, maximeque Signinum. Si cibus non continetur, danda aqua, et eliciendus enior vomitus est; iterumque dandus cibus, et tum movendae duobus infra stomachum digitis cucurtulae, ibique duabus aut tribus horis continendae 30 nt. Si simul et vomitus, et dolor est, imponenda pra stomachum est lana succida, vel spongia ex eto, vel cataplasma, quod refrigeret. Perfricanda ro non diu, sed vehementer brachia, et crura, et lefacienda. Si plus doloris est, infra præcordia qua-35 or digitis cucurbitula utendum est; protinus danls panis ex posca frigida. Si non continuit, post mitum leve aliquid ex his, quae non aliena stomao fint. Si ne id quidem tenuit, finguli cyathi vini, fingulis

fingulis interpositis horis, donec stomachus consistat. Valens etiam medicamentum est, radiculae succus: valentius, acidi punici mali, cum pari modo succi, qui ex dulci punico malo est, adjecto etiam intubi succo, et mentha, sed hujus minima parte; quibus tantundem, quantum in his omnibus est, aquae frigidae quam optime miscetur. Id enim plus quam vinum ad comprimendum stomachum potest. Supprimendus autem vomitus est, qui per se venit, se te si nausea est. Sed si coacuit intus cibus, aut computruit, quorum utrumlibet ructus ostendit, ejiciendus est; protinusque, cibis assumptis iisdem, quos proxime posui, stomachus restituendus. Ubi sublatus est praesens metus, ad ea redeundum est, quae supra praecepta sunt.

CAP. VI.

De Laterum doloribus.

20 CTOMACHUS lateribus cingitur; atque in his quoque vehementes dolores effe confuerunt. Et initium vel ex frigore, vel ex ictu, vel ex nimo curfu, yel ex morbo est. Sed interdum id malum intra dolorem est: isque modo tarde, modo celerita 25 folvitur, interdum ad perniciem quoque procedit; oriturque acutus morbus, qui maeveilixos a Græcis no minatur. Huic dolori lateris, frebris et tussis accedit: et per hanc excreatur, si tolerabilis morbus et pituita; fi gravis, fanguis. Interdum etiam ficca tu-30 fis est, quae nihil emolitur, idque vitio primo gravius, fecundo tolerabilius est. Remedium vero est magu et recentis doloris, sanguis missus. At, sive leniorsie vetustior casus est, vel supervacuum, vel serum auxilium est; confugiendumque ad cucurbitulas et 35 ante fumma cute incifa. Recte etiam finapi ex aceto fuper pectus imponitur, donec ulcera puftulasque excitet; et tum medicamentum, quod humorem luc citet. Præter hæc, circundare primum oporte latus ipsum lana sulphurata: deinde, cum paulu

Cap. V inflamn Ab his lor rem Utendu gus. In partes o leni lecti meracius Ut tames ba trixag re comm que morl fupra po cibus fit forbitio, e porrus cu nisi tertio bit: potio ruta deco ex ratione sic, ut in tamen, ut fauces con excreatur, causam dix nihil, quan orbere, ut itur: in v Ut his aute ft, fic, ubi t vini quo uod aut re n refection portebit ur lus assumen

on erit alie

yathos forb

el certe len

thletico vie

Cap. VI. ieft his Et mio alum riter edit; s noacce. us eff a tufgravi magn ior live um id ilas et x aceto ulafque orem i

oporte

paulun

inflam

inflammatio se remisit, siccis et calidis fomentis uti. Ab his transitus ad malagmata est. Si vetustior dolor remanet, novissime refina imposita discutitur. Utendum cibis potionibusque calidis: vitandum frigus. Inter haec tamen non alienum et extremas ; partes oleo et fulphure perfricare. Si levata tuffis est, leni lectione uti : jamque et acres cibos, et vinum meracius affumere. Quae a medicis praecipiuntur. Ut tamen fine his rufticos nostros epota ex aqua herba trixago fatis adjuvet. Haec in omni lateris dolo- 10 re communia funt: plus negotii est, si acutus quoque morbus is factus est. In hoc praeter ea, quae fupra posita funt, haec animadvertenda funt: ut cibus sit quam maxime tenuis et lenis, praecipueque forbitio, eaque ex ptifana potissimum, aut jus in quo 15 porrus cum pullo gallinaceo coctus fit : idque non nisi tertio quoque die detur: si tamen per vires licebit: potio vero aqua mulfa, in qua hyffopum, aut ruta decocta sit. Quæ quibus temporibus danda sint, ex ratione vel adauctae, vel levatae febris apparebit, 20 ic, ut in remissione quam maxima dentur, cum eo amen, ut sciamus, non esse ejus generis tussi aridas auces committendas, faepe enim, ubi nihil est, quod excreatur, continuatur, et strangulat. Ob quam ausam dixi etiam pejus id genus esse tustis, quod 25 hihil, quam quod pituitam moveret. Sed hic vinum orbere, ut supra praecepimus, morbus ipse non paitur: in vicem ejus, cremor ptisanae sumendus est. It his autem in ipso morbi fervore sustinendus æger st, sic, ubi paulum is se remisit, alimenta pleniora, 30 t vini quoque aliquid dari potest; dum nihil detur, uod aut refrigeret corpus, aut fauces asperet. refectione quoque mansérit tussis, intermittere portebit uno die; posteroque, cum cibo vini paulo lus assumere. Atque incipiente quoque tussi, tum 35 on erit alienum, ut supra quoque positum est, vini yathos forbere, fed in hoc genere valetudinis, dulce, el certe lene commodius est. Si malum inveteravit, thletico victu corpus firmandum est. CAP.

CAP. VII.

De Viscerum morbis, et primo de Pulmone, deinde, &c.

COMPAGINE vero corporis ad viscera trans. eundum est; et imprimis ad pulmonem veni. endum. Ex quo vehemens et acutus morbus oritur, quem περιπγευμονίκαν Graeci vocant. Ejus haec conditio est. Pulmo totus afficitur, hunc ejus casum subse-10 quitur tuffis, bilem vel pus trahens; praecordiorum totiusque pectoris gravitas, spiritus difficultas, magnae febres, continua vigilia, cibi fastidium, tabes Id genus morbi plus periculi quam doloris habet, Oportet, si satis validae vires funt, sanguinem mit-15 tere: si minores, cucurbitulas sine ferro præcordis admovere. Tum si satis valet, gestando aegrum, digerere: si parum, intra domum tamen dimovere Potionem autem hyffopi dare, cui ficus arida sitincocta; aut aquam mulfam, in qua vel hyffopum vel 20 ruta decocta fit. Frictione uti diutissime in scapulis, proxime ab his in brachiis, et pedibus, cruribus, le viter contra pulmonem; idque bis quotidie facere, Quod ad cibum vero pertinet, huic nec falsis opus est, neque acribus, neque amaris, neque alvum ad-25 stringentibus, sed paulo lenioribus. Ergo primis diebus danda est sorbitio ptisanae, vel alicae, vel ory zae, cum qua recens adeps cocta fit. Cum hac for bile ovum, nuclei pinei ex melle, panis, vel elota alica ex aqua mulfa. Potui deinde non folum pur 30 aqua, sed etiam mulsa egelida; aut, si aestas et etiam frigida; nisi quid obstat. Haec autem altero quoque die, increscente morbo dare satis est. Un

bus abstinendum est, præterquam aqua egelida. Si 35 vires desunt, adjuvandae sunt aqua mulsa. Prosunt que adversus dolores imposita calida somenta, vol ea quae simul et reprimunt et emblliunt. Prodes impositus super pectus sal bene contritus; cum cerato mistus; quia leviter cutem erodit, eoque impetum

incremento confistit, quantum res patitur, ab omni-

materiae

materia
aliquod
Neque
nestris a
aut qua
rem reci
vino abi
bus, et
ex carn
pisciculo

Cap. V

De Lter ris, suevit; cordiis v trum, et pervenit: quetur; h tur: inter dem acuti buratio in do intendi ument; naxillarur um, venti tque hur luatur. In initio enter folv

feratrum, num quae juibus recti nalagma, ibi et calio

ulmonis qu ui urinam Cap. VIII. materiae, quo pulmo vexatur, evocat. Utile etiam aliquod malagma est ex his, quae materiam trahunt. Neque alienum est, dum premit morbus, clausis fenestris ægrum continere: ubi paulum levatus est, ter aut quater die, fenestris aliquanto apertis, parum aerem recipere; deinde in refectione pluribus diebus a vino abitinere; geltatione, frictione uti; forbitionibus, et prioribus cibis adjicere, ex oleribus porrum; ex carne, ungulas, et fumma trunculorum, atque pisciculos, sic, ut diu nihil molle et lene sumatur,

A P. VIII.

2.

es. et.

itliis

ım,

ere.

in-

vel

ulis,

, le-

cere.

opus

ad-

rimis

ory.

c for-

elota

pun

as elly

altero

Ubi

omni-

la. Si

cofunt.

ta, vel

Prodel

cerato

npetum

nateriae

De Hepaticis, Jecinoris morbo, et curatione.

Lterius quoque visceris morbus, id est jecino-15 ris, æque modo longus, modo acutus effe consuevit; imasini Graci vocant. Dextra parte sub præfordis vehemens dolor est: idemque ad latus dextrum, et ad jugulum, humerumque partis ejusdem pervenit: nonnunquam manus quoque dextra tor-20 quetur; horror calidus est. Ubi male est, bilis evomiur: interdum fingultus prope strangulat. Et hæc quidem acuti morbi figna funt. Longioris vero, ubi fuppuratio in jecinore est; dolorque modo finitur, mo-10 intenditur; dextra parte praecordia dura funt, et 25 ument; post cibum major difficultas est: accedit maxillarum quaedam refolutio. Ubi inveteravit maum, venter et crura pedesque intuméscunt; pectus tque humeri, circaque jugulum utrumque exteluatur.

In initio fanguinem mittere optimum elt; tum enter solvendus est; si non potest aliter, per nigrum eratrum. Imponenda extrinsecus cataplasmata; prihum quae feprimant; deinde calida, quae diducant; uibus recte iris vel absinthium adjicitur: post haec, 35 nalagma. Dandae vero forbitiones funt, omnesque ibi et calidi, et qui non multum alant, et fere qui ulmonis quoque dolori conveniunt; praeterque eos, ui urinam movent, potionefque ad id efficaces. Uti-

lia in hoc morbo funt thymum, fatureia, hyffopum, nepeta, amaracum, sesamum, lauri baccae, pini flos. herba fanguinalis, mentha, ex malo cotoneo medium. columbae jecur recens et crudum. Ex quibus quae. 5 dam per se esse, quaedam adjicere vel sorbitioni vel potioni licet: fic tamen, ut parce affumantur. No que alienum est, absinthium contritum ex melle et pipere, ejusque catapotium quotidie devorare. Abstinendum utique est ab omnibus frigidis; neque 10 enim res ulla magis jecur laedit. Frictionibus utendum in extremis partibus. Vitandus omnis labor, omnis vehementior motus: ne spiritus quidem divtius continendus est. Ira, trepidatio, pondus, icus, cursus, inimica funt. Perfusio corporis multa prodest 15 ex aqua si hiems est, calida; si aestas, tepida: item liberalis unctio, et in balneo fudor. Si vero jecur vomica laborat, eadem facienda funt, quae in caeteris interioribus suppurationibus. Quidam etiam contra id scalpello aperiunt, ipsam vomicam adurunt. 20

CAP. IX.

De Lienis morbo, et curatione.

T lienis ubi affectus est, intumescit, simulque 25 A cum eo pars sinistra; eaque dura est, et prementi renititur; venterque intentus est: aliquis 6 tiam cruribus tumor est. Ulcera aut omnino non sa nescunt, aut certe cicatricem vix recipiunt. In intenta ambulatione, cursuque, dolor, et quædam dif-30 ficultas est. Hoc vitium quies auget; itaque exercitatione et labore opus est: habita tamen ratione, ne febre mista, si nimium processerit, excitetur. Unctiones frictionesque, et sudores necessarii funt. Dulcia omnia inimica funt: item lac et caseus. Acida autem 35 maxime conveniunt. Ergo acetum acre per se sor bere, et magis etiam, quod scilla conditum est, expedit. Edenda funt salsamenta, vel oleæ ex muna dura; tinctae in aceto lactucæ; intubique ex eodem et betæ; et sinapi, asparagus, armoracia, et pastina

qua car vel pra est in h exiguo nue, a quibus let vel ferpyllu thymun de comi nis quo eruca et quoque to et pal ex lini e jicitur : napi, cui adjicitur, Multifqu ipsum cu forbere co dicem cor aut ipsum expedit.

Cap. 2

ca: U

venatio

incoctu

A T remains of the property of

α,

e.

el

e-

et

b-

ue

en-

or,

iu-

us,

deft

tem

VO-

eris

ntra

ilque

bre-

iis e

n in in dif.

xerd.

ie, ne

tiones

a om-

autem

ft, ex-

eodem

pastina ca:

ca: ungulae, rostra, aves macrae, ejusdem generis venatio. Potui vero jejuno dari debet abfinthium incoctum: at post cibum aqua a ferrario fabro, in qua candens ferrum subinde tinctum sit; haec enim vel præcipue lienem coercet; quod animadversum; est in his animalibus, quae apud hos fabros educata exiguos lienes habent. Potest etiam dari vinum tenue, austerum; omniaque in cibis et potionibus, quibus urinae movendae funt: praecipueque ad id valet vel trifolii semen, vel cuminum, vel apium, vel 10 serpyllum, vel cytifus, vel portulaca, vel nepeta, vel thymum, vel hyflopum, vel fatureia; haec enim inde commodissime videntur humorem deducere. Lienis quoque bubulus utiliter efui datur: praecipueque eruca et nasturtium lienem extenuant. Imponenda 15 quoque extrinfecus funt, quæ levent; fit ex unguento et palmulis, quod myrobalanon Græci vocant: fit ex lini et nasturtii semine, quo vinum et oleum adjicitur: fit ex cupreflo viridi, et arida ficu: fit ex sinapi, cui sevi hircini a renibus quarta pars ponderis 20 adjicitur, teriturque in sole, et protinus imponitur. Multisque modis huic rei cappari aptum est. Nam et ipsum cum cibo assumere, et muriam ejus cum aceto orbere commodum est. Quin etiam extrinsecus radicem contritam, vel corticem ejus cum furfuribus, 25 aut ipsum cappari cum melle contritum imponere expedit. Malagmata quoque huic rei aptantur.

CAP. X.

De Renum morbis, et curationibus.

30

A T renes ubi affecti sunt, diu male habent. Pejus est, si frequens biliosus vomitus accedit.
Oportet conquiescere: cubare molliter: solvere alrum; si aliter non respondet, etiam ducere: saepe 35
desidere in aqua calida: neque cibum, neque potionem frigidam affumere: abstinere ab omnibus salsis,
cribus, acidis, pomis: bibere liberaliter: adjicere
nodo cibo, modo potioni piper, porrum, ferulam,
album

15

album papaver: quae maxime inde urinam movere confuerunt. Auxilio quoque his exulceratis funt, fi adhuc ulcera purganda funt, cucumeris femina de tractis corticibus fexaginta, nuclei ex pinu filvestri; duodecim, anisi quod tribus digitis fumi possit; croci paulum, contrita et in duas mulsi potiones divisa Si vero dolor tantum levandus est, ejus dem cucumeris femina triginta, iidem nuclei viginti, nuces Graecae quinque, croci paululum, contrita et cum lacte potui data. At super quoque recte quaedam malagmata injiciuntur; maximeque ea, quae humori extrahendo sunt.

CAP. XI.

De Intestinorum morbis: et primo de Cholera.

A Visceribus ad intestina veniendum est, quae sunt et acutis et longis morbis obnoxia. Primo aeque facienda mentio est cholerae; quia commune il 20 stomachi atque intestinorum vitium videri potest. Nam simul et dejectio et vomitus est: praeterque hæc, instatio est, intestina torquentur, bilis supra infraque erumpit, primum aquae similis, deinde ut in ca recens caro lota esse videatur, interdum alba, non as nunquam nigra, vel varia. Ergo co nomine morbum hunc xassar Graeci nominarunt. Praeter ea ven quae supra comprehensa sunt, saepe etiam crum manusque contrahuntur; urget sitis, anima desicit, quibus concurrentibus, non mirum est, si subito quis moritur. Neque tamen ulli morbo minori momento succurritur.

Protinus ergo, ubi ista coeperunt, aquae tepidae quam plurimum bibere oportet, et vomere. Vix unquam sine vomitu sequitur: sed etiamsi non incidit, parsque fanitatis est, vomitum esse suppressum. Si dincidit, protinus ab omni potione abstinendum est. Si vero tormina sunt, oportet frigidis et humidis somentis stomachum sovere: sed, si venter dolet, iif.

dem e bus juv jectio, vomun qua, ne est. Ad to, vel. matura ius vere fugiend ratum, c vel infr quotiefq dit, totic mo tribu nem effe s, firet a cutus est mitatem At fi ina nterpone orporis f ae paullu ndae. S ecus con renda est, stit, dorr bstinere: o reficere ue lassitud eram febri um cibis norbus et

ue versati

cile dici p

Cap. X

te

g.

unt

ae-

e id

telli

rque

a in-

ut in

non-

rbum

vero

crura

eficit,

o quis

omen.

epidae

ix un

incidity

rodeft; n. Si id um eft, idis fo-

let, iif.

dem egelidis, sic ut venter ipse mediocriter calentibus juvetur. Quod si vehementer et vomitus, et dejectio, et sitis vexant, et adhuc subcruda sunt, quæ vomuntur, nondum vino maturum tempus est: aqua, neque ea ipfa frigida, sed potius egelida danda e est. Admovendumque naribus est pulegium ex aceto, vel polenta vino aspersa, vel mentha, si nondum matura est. At cum discussa cruditas est, tum maius verendum est, ne anima deficiat, ergo tum confugiendum est ad vinum. Id esse oportet tenue, odo- 10 ratum, cum aqua frigida mixtum, vel polenta adjecta. vel infracto pane, melle quoque assumere expedit: quotiesque aliquid aut stomachus, aut venter effudit, toties per haec vires restituere. Erafistratus primo tribus vini guttis, aut quinis aspergendum potio- 15 nem esse dixit; deinde paulatim merum adjiciendum: s, fi et ab initio vinum dedit, et metus cruditatis fecutus est, non line causa fecit: si vehementem infirnitatem adjuvari posse tribus guttis putavit, erravit. At si inanis est homo, et crura ejus contrahuntur, 20 nterponenda potio absinthii est. Si extremae partes orporis frigent, ungendae funt calido oleo, cui ceae paullum sit adjectum; calidisque fomentis nutrindae. Si ne sub his quidem quies facta est, extrinecus contra ventriculum ipsum cucurbitula admo-25 enda est, aut sinapi superimponendum. Ubi is constit, dormire oportet: postero die utique a potione ostinere: die tertio in balneum ire: paulatim se cio refigere; somnoque qui facile acquiescit; vitataue lassitudine, et frigore. Si post suppressam cho- 30 ram febricula manet, alvum duci necessarium est: um cibis vinoque utendum est. Sed hic quidem lorbus et acutus est, et inter intestina stomachumue versatur sic, ut, cujus potissimum partis sit, non cile dici possit. 35

CAP.

CAP. XII.

De Coeliaco ventriculi morbo.

N ipsius vero ventriculi porta consistit is, qui et longus esse consuevit κοιλιακος a Graecis nominatur. Sub hoc venter indurescit, dolorque ejus est: alvus nihil reddit, ac ne spiritum quidem transmittit: extremae partes frigescunt: difficulter spiritus redditotur. Commodissimum est inter initia calida cata-

Post cibum vomere, atque ita ventrem exinanire. Proximis deinde diebus cucurbitulas sine ferro ventri et coxis admovere. Ventrem ipsum liquare dato

15 lacte, et vino falso, frigido. Si tempus anni patitur, etiam viridibus ficis; sic tamen, ne quis aut cibus, aut humor universus detur, sed paulatim. Ergo per intervalla temporis sat est cyathos binos ternosve sumere, et cibum pro portione hujus, commodeque 20 facit cyatho lactis, cyathus aquae mistus, et sic datus.

Cibique calentes et acres utiliores sunt; adeo ut ladi quoque recte contritum allium adjiciatur. Procedente vero tempore, opus est gestari; maximeque navigare; perfricari ter aut quater die sic, ut nitrum o

25 leo misceatur; perfundi aqua calida post cibum; de inde sinapi imponere per omnia membra, excepto capite, donec arrodantur et rubeant; maximeque si corpus durum et virile est: paulatim deinde faciendus est transitus ad ea, quae ventrem comprimunt. Assa

30 caro danda: valens, et quae non facile corrumpaturi potui vero pluvialis aqua decocta; fed quae per binos ternosve cyathos bibatur. Si vetus vitium est, oportet laser quam optimum ad piperis magnitudinem devorare: altero quoque die vinum vel aquam

athos forbere: ex inferiori parte infundere aquam pluvialem egelidam; maximeque, si dolor in imis partibus remanet.

INT quo Prior ac cles Ca pleniori lum pric modo fi rem mo alvus, n pars affe ditur: f vomitus Remed as plurib d enim piritum portet,

umere.

is non eft

o placuit,

Ducitur a

eo et mel

il tumet,

num ven

nim mali

em delibe

Illa com

Cap. 2

e, caque i pinam; ac are: demi i deler no ore tres are cr haec co as transmit

ultum. 1

r.

15

X-

i-

2-

nt.

re.

en-

ato

ur,

ous,

per

fu-

que

atus.

lacti

den-

navi-

m 0-

; de-

O Ca-

i cor-

endus

Affa

patur:

er bi-

ım eft,

itudi.

aquam

ini cy.

aquam

n imis

CAP

CAP. XIII.

De Tenuioris intestini morbo.

NTER ipsa vero intestina consistunt duo morbi; s quorum alter in tenuiore, alter in pleniore est. Prior acutus est: infequens esse longus potest. Diocles Caryftins tenuioris intestini morbuin yogeafator, plenioris anti nominavit. A plerisque video nunc ilhum priorem who, hunc xwxxiv nominari. Sed prior 10 modo fupra umbilicum, modo fub umbilico dolorem movet. Fit ex alterutro loco inflammatio: nec alvus, nec spiritus infra transmittitur. Si superior pars affecta est, cibus: si inferior, stercus per os redditur: si utrumlibet vetus est, adjicitur periculo, 15 vomitus biliofus, mali odofis, aut varius, aut niger. Remedium est, sanguinem mittere; vel cucurbituas pluribus locis admovere; non ubique cute incifa: d enim duobus aut tribus locis fatis est: ex caeteris piritum evocare abunde est. Tum animadvertere 20 portet, quo loco malum fit: solet enim contra id umere. Et si supra umbilicum est, alvi ductio utiis non est. Si infra est, alvum ducere, ut Erasistrao placuit, optimum est, et saepe id auxilii satis est. Ducitur autem percolato ptisanae cremore, cum 0-25 eo et melle sic, ut praeter ea nihil adjiciatur. Si niil tumet, duas manus imponere oportet fupra fumium ventrem, paulatimque deducere, invenietur nim mali locus; qui necesse est renitatur: et ex eoem deliberari poterit, ducenda necne alvus fit.

Illa communia funt : calida cataplasmata admove-, caque imponere a mammis usque ad inguina, et linam; ac saepe mutare: brachia, cruraque perfriare: demittere totum hominem in calidum oleum, doler non quiescit, etiam in alvum ex parte infe- 35 ore tres aut quatuor cyathos calidi olei dare. Ubi er haec consecuti sumns, ut ex inferiore parte spirias transmittatur, offerre potui mulsum tepidum non ultum. Nam ante magna cura vitandum est, ne

quid

A. CORN. CELSUS, &c. Lib. IV. quid bibat) si id commode cessit, adjicere sorbitionem.

Ubi dolor et febricula quierunt, tum demum uti cibo pleniore; sed neque inflante, neque duro, neque valido, ne intestina adhuc imbecilla laedantur: potui vero nihil praeterquam puram aquam. Nam five quid vinolentum five acidum est, id huic morbo alienum est. Ac postea quoque vitare oportet bal. neum, ambulationem, gestationem, caeterosque cor-10 poris motus. Nam facile id malum redire confue. vit; et sive aliqua jactatio, nisi bene jam confirmatis intestinis, revertitur.

CAP. XIV.

De Morbo intestini plenioris.

IS autem morbus, qui in intestino pleniore est, in ea maxime parte est, quam caecam esse propositi Vehemens fit inflatio, vehementes dolores, dextra 20 magis parte: intestinum quod verti videtur, prope spiritum elidit. In plerisque post frigora cruditatesque oritur, deinde quiescit; et per ætatem sape repetens sic cruciat, ut vitae spatio nihil demat. Uhi is dolor coepit, admovere ficca et calida fomenta \$5 oportet; sed primo lenta, deinde validiora; simulque frictionis ad extremas partes, id est, crura brachia que materiam revocare. Si discussum non est, qui dolet, cucurbitulas fine ferro defigere. Est etiam medicamentum ejus rei caufa comparatum, quod 30 κωλικόν nominatur. Id se reperisse Cassius gloriabatus, magis prodest potui datum, sed impositum quoque extrinsecus, digerendo spiritum, dolorem levat.

Nifi finito vero tormento, recte neque cibus neque potio affumitur. Quo victu fit utendum qui ho 35 genere tentantur, jam mihi dictum est. Confection medicamenti, quod xwxxiv nominatur, ex his conflat Costi, anisi, castorei, singulorum p. * iii. petroselin p. * iii piperis longi, et rotundi, singulorum p. * papaveris lachrymae, junci rotundi, myrhae, nand

Cap. fingu tem e

D

e

tus int que mo cum qu fimul q ciendi d dolore e torment levatur, febricula invetera excrucia omnis ag cyathum imponer munt; q pedit: qu qua deco vel ex du adstringu Si vett tepidum i vel adipei oleum, ve

memoriae 1 Cibi ver

crudum ex

cochum fit

aqua, in qu

dolorem h

que utilia i

Themison,

0

r.

, in

fui.

xtra

rope

dita-

fæpe

Ubi

nenta

ulque

achia-

, qua

etiam

quod

batur,

noque

neque

ui ho

nfectio

constat

trofelin

p. * i

, nard

fingu

fingulorum p. * vi. quae melle excipiuntur. Id autem et devorari potest, et ex aqua calida sumi.

CAP. XV.

De Torminibus Intestinorum, id est, Dysenteria.

ROXIMA his inter intestinorum mala tormina este consueverunt, δυσεντερία Græce vocatur. Intus intestina exulcerantur: ex his cruor manat: ifque modo cum stercore aliquo semper liquido, modo 10 cum quibuídam quasi mucosis excernitur: interdum fimul quaedam carnosa descendunt. Frequens dejiciendi cupiditas, dolorque in ano est. Cum eodem dolore exiguum aliquid emittitur : atque eo quoque tormentum intenditur; idque post tempus aliquod 15 levatur, exiguaque requies est, somnus interpellatur, febricula oritur, longoque tempore id malum, cum inveteraverit, aut tollit hominem, aut, etiam si finitur, excruciat. Oportet imprimis conquiescere; siquidem omnis agitatio exulcerat: deinde jejunum forbere vini 20 cyathum, cui contrita radix quinquefolii sit adjecta: imponere cataplasmata super ventrem, quae reprimunt; quod in superioribus ventris morbis non expedit: quotiesque desedit, subluere aqua calida, in qua decoctae verbenae fint: portulacam vel coctam, 25 vel ex dura muria ediffe; cibos potionesque eas quae adstringunt alvum.

Si vetustior morbus est, inferioribus partibus tepidum infundere vel ptisanae cremorem, vel lac, vel adipem liquatam, vel medullam cervinam, vel 30 oleum, vel cum rosa butyrum, vel cum eadem album crudum ex ovis, vel aquam, in qua lini semen decochum sit; vel, si somnus non accedit, vitellos cum aqua, in qua rosae sloris solia cocta sint. Levant enim dolorem haec, et mitiora ulcera essiciunt; maxime-35 que utilia sunt, si cibi quoque secutum fastidium est. Themison, muria dura quam asperrima, sic utendum

memoriae prodidit.

Cibi vero esse debent, qui leniter ventre distrin-

gant, et ea, quae urinam moveant, si ea consecuta sunt, in aliam partem humorem avertendo prosunt: si non sunt consecuta, noxam augent, itaque nisi in quibus prompte id facere consuerunt, non sunt adhibenda. Potui, si febricula est, aqua pura calida, vel ea, quae ipsa quoque adstringat, dari debet: si non est, vinum lene, austerum. Si pluribus diebus nihil remedia illa juverunt, vetusque jam vitium est, aquae bene frigidae potio assumpta ulcera adstringit, so et initium secundae valetudinis facit. Sed ubi venter suppressus est, protinus ad calidam potionem revertendum est.

Solet autem interdum etiam putris sanies pessimique odoris descendere: solet purus sanguis prosluere. 5 Si superius vitium est, alvus aqua mulsa duci debet; tunc deinde eadem infundi, quae supra comprehensa sunt. Valensque est etiam adversus ulcera intestinorum, minii gleba cum salis hemina contrita: si minus, mista his aqua in alvum datur. At si sangus so prosluit, cibi potionesque esse debent, qua adstringant

CAP. XVI.

De Laevitate intestinorum.

E vitur; quae continere nihil possunt, et quic quid assumptum est, impersectum protinus reddunt. Id interdum aegros trahit, interdum praecipitat.

In hoc utique adhibere oportet comprimentia; 30 quo facilius tenendi aliquid intestinis vis sit. Ergo et super pectus ponetur sinapi; exulcerataque cute, malagma, quod humorem evocet: et ex verbenis decoctis aqua desidat; et cibos potionesque assumat, quae alvum adstringunt; et frigidis utetur persuso mibus. Oportet tamen prospicere, ne, simul his omnibus admotis, vitium contrarium per immodicas inslationes oriatur. Paulatim ergo sirmari intestina debebunt, aliquibus quotidie adjectis. Et cum in omni siuore ventris, tum in hoc praecipue necessarium.

um es cesse es oneris Alte affectus cum pl et rubi, tissimus Deinde

Cap, I

cupidita magis g que mo balneum albo ver

TON als modo foe tos eos, q Si lati i num, aut it contrit cammone llium ed enues rac endet; e ecoquat, itri paulu ribus hor nriae dur qua in pel Si vero t eadem d

itnm femo qua, vel m

pum ex a

r

.

119

re.

nfa no-

mi•

ruis

ant.

vitas

quic-

dunt.

entia; Ergo

cute,

rbenis

fumat,

rfufio-

ul his

odicas

testina um in

ceffari-

um

t.

um est, non quoties libet desidere, sed quoties necesse est, ut hace ipsa mora in consuctudinem serendi oneris intestina deducat.

Alterum quoque, quod aeque ad omnes similes affectus pertinet, in hoc maxime servandum est; ut, seum pleraque utilia insuavia sint, qualis est plantago, et rubi, et quicquid malicorio, mixtum est, ea potissimum ex his dentur, quae maxime aeger volet. Deinde, si omnia ista fastidiet, ad excitandum cibi cupiditatem, interponatur aliquid minus utile, sed so magis gratum. Exercitationes et frictiones huic quoque morbo necessariae sunt: et cum his sol, ignis, balneum, vomitus, ut Hippocrati visum est; etiam albo veratro, si caetera parum proficient, evocatus.

CAP. XVII.

De Lumbricis aloum occupantibus.

Onnunquam autem lumbrici quoque occupant alvum, hique modo ex inferioribus partibus, 20 modo foedius, ore redduntur. Atque interdum la- os eos, qui pejores funt; interdum teretes videmus.

Si lati funt, aqua potui dare debet, in qua lupinum, aut cortex mori decoctus sit; aut cui adjectum it contritum vel hyssopum, vel piperis acetabulum, 25 cammoneæ paulum. Vel etiam pridie, cum multum llium ederit, vomat. Posteroque die mali punici enues radiculas colligat, quantum manu comprelendet; easque contusas in aquae tribus sextariis ecoquat, donec tertia pars supersit; huc adjiciat 30 itri paulum, et jejunus bibat. Interpositis deinde ibus horis, duas potiones sumat aut aquae, vel nuriae durae sic adjectae, tum desidat, subjecta calida qua in pelve.

Si vero teretes funt, qui pueros maxime exercent, 35 eadem dari possunt, et quaedam leviora; ut conitnm semen urticae, aut brassicae, aut cumini cum sua, vel mentha, vel absinthium decoctum, vel hyspum ex aqua mulsa, vel nasturtii semen cum aceto

contritum.

contritum. Edisse etiam et lupinum, et allium prodest; vel in alvum oleum subter dedisse.

CAP. XVIII,

De Tenesmo intestinorum morbo.

EST autem aliud levius omnibus proximis, de quibus supra dictum est, quod τεπισμον Graeci vocant. Id neque acutis neque longis morbis annuper se jugulet. In hoc aeque atque in torminibus frequens desidendi cupiditas est; aeque dolor, ubi aliquid excernitur. Descendunt autem pituitae mucisque similia; interdum etiam leviter subcruenta; sed his interponuntur nonnunquam ex cibo quoque recte concocta.

Desidere oportet in aqua calida, saepiusque ipsum anum nutrire, cui plura medicamenta idonea sunt; butyrum cum rosa; acacia ex aceto liquata; empla20 strum id, quod τετραφάρμακου Graeci vocant, rosa liquatum; alumen lana circumdatum, et ita appositum, eademque ex inferiore parte indita, quae torminum auxilia sunt, eædem verbenae decoctae, ut inferiores partes soveantur. Alternis vero diebus as qua, alternis leve et austerum vinum bibendum est. Potio esse debet egelida et frigida propior: ratio victus talis, qualem in tormina supra praecepimus,

CAP. XIX.

30

De Ventris fluxu, et curatione,

Liquida alvus, et saepius quam ex consuetudine fertur. Atque interdum tolerabilis dolor est, in sterdum gravissimus; idque pejus est. Sed uno de fluere alvum saepe pro valetudine est: atque etiam pluribus, dum febris absit, et intra septimum diem id conquiescat. Purgatur enim corpus, et, quod in tus laesurum erat, utiliter essunditur. Verum spanis

Cap.

Lib. IV.

Printris pricibi ca fed eti quida gentis hemen in ventrer Si poste etiam, me, von animady

Alia vomere gi, fed la aminaeo que aven ali mixtu rumque effe deben mavit, et mentis que

Interdu
glectum, of
glectum, of
incipere:
gi; cibum
afperrimum
cerato ruta
ambulation
diffe. vel m
res magis i

potius, ar

Si vero e aptissimum pore in gra ilvestria; s tium periculosum est: interdum enim tormina ac fe-

briculas excitat, viresque consumit.

Primo die quiescere satis est; neque impetum ventris prohibere. Si per se desiit, balneo uti, paulum cibi capere: si mansit, abstinere non solum a cibo, s sed etiam a potione. Postero die, si nihilominus liquida alvus est, acque conquiescere; paulum adstringentis cibi sumere. Tertio die in balneum ire; vehementer omnia praeter ventrem perfricare; ad ignem lumbos, scapulasque admovere; cibis uti, sed so ventrem contrahentibus; vino non multum meraco. Si postero quoque die sluet, plus edisse, sed vomere etiam. Ex toto, donec conquiescat, contra siti, fame, vomitu niti. Vix enim sieri potest, ut, post hanc

animadversionem, alvus non contrahatur.

Alia via est, ubi velis supprimere, caenare, deinde vomere: postero die lecto conquiescere, vespere ungi, sed leniter: deinde panis circa selibram ex vino aminaeo mero sumere: tum assum aliquid, maximeque avem; et postea vinum idem bibere aqua pluvi-20 ali mixtum, idque usque quintum diem facere, iterumque vomere. Frigidam autem assidue potionem esse debere, contra priores auctores Asclepiades assirmavit, et quidem quam frigidissimam. Ego experimentis quemque in se credere debere existimo, calida 25

potius, an frigida utatur.

cì

U.

m

115

ıbi

u-

taj

que

um

int:

pla-

a li-

poli-

tor-

, ut

us a-

n eft.

ratio

ous,

ubiet

ietudi.

est, in

mo die

e etiam

n diem

uod in

im spa-

Interdum autem evenit, ut id, pluribus diebus neglectum, curari difficilius possit. A vomitu oportet incipere: deinde postero die vesperi tepido loco ungi; cibum modicum assumere, vinum meracum quam 3e asperrimum; impositam super ventrem habere cum cerato rutam. In hoc autem assectu corporis neque ambulatione, neque frictione opus est: vehiculo sedisse vel magis etiam equo, prodest; neque enim ulla res magis intestina consirmat.

Si vero etiam medicamentis utendum est, id quod aptissimum est, quod ex pomis sit. Vindemiae tempore in grande vas conjicienda sunt pira atque mala silvestria; si ea non sunt, pira Tarentina viridia, vel

Sig-

Cap. medi perva

EX haec, mat, u tamen fpumae tantum

bro rev Ubi i invat: funt in i jacere co tum ex feedioris Idemque rata cont quodlibe

libus pub

fricare co Deinde est in tota titur. Fr corporis, ex media rem terti nec corpus Si durit num in lac

a atque in inum vel ni etiam v arum pura ulva exulc

Lib. IV. Signina, mala Scandiana vel Amerina, myrrhapia: hisque adjicienda funt cotonea, et cum ipsis corticibus fuis punica, forba, et, quibus magis utimur, e. tiam torminalia, fic ut haec tertiam ollae partem teneant: tum deinde ea musto implenda est; coquen. dumque id, donec omnia, quae indita funt, liquata in unitatem quandam cocant. Id gultui non infusi ve est: et, quandocunque opus est, assumptum leviter, line ulla stomachi noxa, ventrem tenet: duo ant to tria cochlearia uno die himpfille, satis oft. Alterum valentins genus: myrti baccas legere, ex his vinum exprimere, id decoquere, ut decima pars remaneat einsque cyathum forbere. Tertium, quod quandoque fieri potest, malum punicum excavare, exemptison

15 omnibus feminibus, membranas, quae inter ea fue runt, iterum conjicere: tum infundere cruda ova, rudiculaque mifcere: deinde malum ipfum fuper prunam imponere; quod, dum humor intus est, nel aduritur: ubi ficcum effe ecepit, removere oportet

20 extractumque cochleari, quod intus est, edise. Alquibus adjectis, majus momentum habet. Itaque etiam in piperatum conjicitur, misceturque cum sat et pipere, est quid ex his edendum, est pulticul etiam, cum qua paulum ex favo vetere coctum it,

25 et lenticula cum malicorio cocta, rubique cacumin in aqua decocta, et ex oleo atque aceto affumpta, d ficacia funt : atque ea aqua, in qua vel palmula, re malum cotoneum, vel arida forba, vel rubi decoto funt, potata; quod genus fignifico, quoties potionem

30 dandam effe dico, quae adstringst. Tritici quoque hemina in vino aminaeo austero decoquitur; idque triticum jejuno ac sitienti datur; superque id vinum id forbetur, quod jure valentifimis medicaments annumerari potest. Atque etiam potui datur vinum 35 Signinum, vel refinatum austerum, vel quodlibet al

sterum. Contunditurque cum corticibus, seminibus que fuis punicum malum, vinoque tali mifcetur: id que vel merum forbet aliquis, vel bibit mixtum. Sel medimedicamentis uti, nifi in vehementibus malis, fupervacuum est.

CAP. XX.

De Vulvae morbo, et curationibus.

X vulva quoque fœminis vehemens malum nafcitur: proximeque ab stomacho, vel afficitur haec, vel corpus afficit. Interdum etiam fic examimat, ut tanquam comitiali morbo profternat. Diftat 10 tamen hic casus, eo quod neque oculi vertuntur, nec foumae profluunt, nec nervi distenduntur: sopor tantum est. Id vitiumque quibusdam fæminis cre-

bro revertens perpetuum est.

1

1

nt

Ħ

m

at UÈ

He-

va,

Hon

rtet, All-

Supe

falt

icula m fit,

min

a, ef-

e, vel

ecocu onem

noque

idque vinum

ments

vinum

bet au inibul.

ur: idm. Sed

medi-

Ubi incidit, fi fatis virium est, sanguis missus ad- 15 juvat: si parum est, cucurbitulae tamen desigendae funt in inguinibus. Si diutius aut jacet aut alioqui jacere consuevit; admovere oportet naribus extinctum ex lucerna linamentum, vel aliud ex his, quae feedioris effe odoris retuli, quod mulierem excitet. 20 Idemque aquae frigidae perfusio esticit. Adjuvatque rata contrita cum melle, vel ex cyprino ceratum, vel quodibet calidum et humidum cataplaima, naturaibus pube tenus impositum. Inter haec etiam perfricare coxas, et poplites oportet.

Deinde, ubi ad fe redit, circumcidendum vinum elt in totum annum, etiamfi cafus idem non reveritur. Frictione quotidie utendum totius quidem corporis, praecipue vero ventris, et poplitum. Cibus ex media materia dandus. Sinapi super imum ven- 30 rem tertio quoque aut quarto die imponendum, do-

nec corpus rubeat.

Si durities manet, mollire commode videtur folaium in lac demissium, deinde contritum, et cera ala atque medulla cervina cum irino; aut sevum tau- 35 mum vel caprinum cum rofa mistum. Dandum poni ctiam vel castoreum est, vel git, vel anethum. Si arum pura est, purgatur junco quadrato. Si vero ulva exulcerata est, ceratum ex rosa siet : et recens

35

fuilla adeps, et ex ovis album misceatur, idque apponatur; vel album ex ovo cum rosa mistum, adjecto, quo facilius consistat, contritae rosae pulvere.

Dolens vero ea fulphure fuffumigari debet.

At, si purgatio nimia mulieri nocet, remedio sunt cucurbitulae, cute incisa, inguinibus vel etiam sub mammis admotae. Si maligna purgatio est, subjicienda sunt coeuntia. Id faciunt etiam albae olivae, nigrum papaver cum melle assumptum, et gummi cum trito semine apir liquatum, et cum cyatho passi datum.

Praeter haec, in omnibus vesicae doloribus idonez potiones sunt, quae ex odoribus siunt, id est spica nardi, croco, cinnamo, casia, similibusque. Idemos que etiam decocta lentiscus praestat. Si tamen into-lerabilis dolor est, et sanguis profluit, etiam sanguinis detractio apta est; aut certe coxis admotae cu-

curbitulae cute incifa.

At cum urina super potionum modum etiam, sine dolore profluens maciem et periculum facit, si tenus est, opus est exercitatione et frictione, maximeque in sole, vel ad ignem, balneum rarum esse debet, ne que longa in eo mora: cibus comprimens: vinum austerum meracum; per aestatem, frigidum; per historiam, egelidum; sed tantum, quantum minimum sit. Insima alvus quoque vel ducenda vel lacte purganda est. Si crassa urina est, vehementior esse debet et exercitatio, et frictio, longior in balneo mora cibis opus est teneris: vinum idem. In utroque 30 morbo vitanda omnia sunt, quae urinam movert consuerunt.

CAP. XXI.

De Seminis nimia ex naturalibus profusione.

ST etiam circa naturalia vitium, nimia profusio feminis; quod sine venere, sine nocturnis imaginibus sic fertur, ut, interposito spatio, tabe hominem consumat.

rem v affume funt, i glutine alienum ex veri plafma cipuequ miat,

SUP nia tium a c fuevit: non dem quod fer clinat: q quoque a

Fovendum calidaut cum cocta mix na ex vi quaeque commodii postea ex imposita, solverunt,

Si ne fic accedit, in movenda Ultimum, cissimum,

In hoc affectu falutares funt vehementes frictiones. perfusiones, natationesque quam frigidissimæ: neque cibi, nec potio, nisi frigida assumpta. Oportet autem vitare cruditates, omnia inflantia: nihil ex his affumere, quae contrahere semen videntur; qualia; funt, filigo, fimila, ova, alica, amylum, omnis caro glutinosa, piper, eruca, bulbi, nuclei pinei. alienum est, fovere inferiores partes aqua, decocta ex verbenis comprimentibus, ex iifdem aliqua cataplasmata imo ventri inguinibusque circumdare; præ-19 cipueque ex aceto vitare rutam, et ne supinus dormiat.

C A P. XXII.

De Coxarum morbis, et curationibus.

15

CUPEREST, ut ad extremas partes corporis veniam, quae articulis inter se conferuntur. Initium a coxis faciam. Harum ingens dolor effe confuevit: isque hominem saepe debilitat, et quosdam 20 non demittit. Eoque id genus difficillime curatur, quod fere post longos morbos vis pestifera huc se inclinat: quae ut illas partes liberat, fic hanc ipfam

quoque affectam prehendit,

n-

0-

cu-

fine

nuis

que

ne-

num

r hi-

mum

pur-

e de

nora:

roque

Overe

rofusio

is ima-

hom!

In

Fovendum primum aqua calida est: deinde uten-25 dum calidis cataplasmatis. Maxime prodesse videtur, aut cum hordeacea farina, aut cum ficu ex aqua decocta mixtus capparis cortex concisus; vel lolii farina ex vino diluta cocta, et mista cum acida fece, quaeque refrigescunt, imponere noctu malagmata 30 commodius est. Inulae quoque radix contusa, et postea ex vino austero cocta, et late super coxam imposita, inter valentissima auxilia est. Si ista non solverunt, sale calido et humido utendum est.

Si ne sic quidem finitus dolor est, aut tumor ei 35 accedit, incifa cute admovendae funt cucurbitulae: movenda urina: alvus, fi compressa est, ducenda, Ultimum est, et in veteribus quoque morbis essicatissimum, tribus aut quatuor locis super coxam, cu-

tem candentibus ferramentis exulcerare. Sed Frictione quoque utendum est, maxime in fole, et eodem die faepius: quo facilius ea, quae coeundo nocue. runt, digerantur. Eaque, fi nulla exulceratio eff. s etiam ipsis coxis, ficut et, caeteris partibus adhiben. da est. Cum vero saepe aliquid exulcerandum candenti ferramento fit, uti materia inutilis evocetur. illud perpetuum est, non, ut primum sieri potest, hujus generis ulcera fanare : fed ea trahere, donec id 10 vitium, cui per haec opitulantur, conquiescat.

CAP. XXIII.

De Genuum doloribus et cura.

OXIS proxima genua funt, in quibus ipsis A nonnunquam dolor esse consuevit. In iisdem -autem cataplasmatis cucurbitulisque præsidium est: ficut etiam, cum in humeris, aliifve commissuris dolor aliquis exortus est. Equitare ei, cui genua dolent, 20 inimicissimum omnium est. Omnes autem ejusmodi dolores, ubi inveteraverunt, vix citra uftionem finiuntur.

C A P. XXIV.

De Manuum et pedum articulorumque vitiis.

IN manibus pedibusque articulorum vitia frequen-tiora longioraque sunt. Quae in podagricis chiragricifve esse consuerunt, ea raro vel castratos, vel 30 pueros ante fœminae coitum, vel mulieres, nisi qui

bus menstrua suppressa sunt, tentant.

Ubi sentire coeperunt, sanguis mittendus est, id enim inter initia statim factum, sæpe annuam, nonnunquam perpetuam valetudinem praestat. Quidam 35 etiam, cum afinino lacte epoto ex toto se eluissent, in perpetuum hoc malum evaserunt. Quidam, cum toto anno a vino, mulfo, venere fibi temperaffent, securitatem totius vitae consecuti sunt, idque utique post primum dolorem fervandum est, etiamsi quievit

Cap. Quod aliqui remifi quibu fieri fe Cun

deinde podag cem n cibum cari; fi fumere movent

Ubi

is fit, ar

caluerit. opus eft vefacere cum jan pallam o juxta lab ne calor ta calefac cem ex v utiliora :

frigidiffin

neque di

vero est c in hoc ips dum, qua Si majo quendi, n factum sit

una liquar que ubi, q hendum, e

Si vero evat fpon iceto, vel a

Quod fi jam confuetudo ejus facta est, potest quidem aliquis esse securior his temporibus, quibus dolor se remisit: majorem vero curam adhibere debent hi. quibus id revertitur, quod fere, vere autumnove fieri folet.

Cum vero dolor non urget, manu gestari debet; deinde ferri, inambulatione levi se dimovere, et si podagra est, interpositis temporibus exiguis, invicem modo federe, modo ingredi; tnm. antequam cibum capiat, fine balneo, loco calido leviter perfri- 10 cari; fudare, perfundi aqua egelida: deinde cibum fumere ex media materia, interpositis rebus urinam

moventibus, quotiesque plenior est, evomere.

ofis.

em

eft: do-

ent, nodi

fini-

quens chi-

s, vel

qui-

eft, id

non-

uidam

ent, in

m toto

fecuri-

ne post

uievit. Quod

Ubi dolor vehemens urget, interest, fine tumore is fit, an tumor cum calore, an tumor jam etiam ob- 15 caluerit. Nam, si tumor nullus est, calidis fomentis Aquam marinam, vel muriam duram fervefacere oportet, deinde in pelvem conjicere, et, cum jam homo pati potest, pedes demittere superque pallam dare, et vestimento tegere, paulatim deinde 20 juxta labrum ipfum ex eadem aqua leniter infundere, ne calor intus destituat; ac deinde nocte cataplasma. ta calefacientia imponere, maximeque hibifci radicem ex vino coctam. Sin vero tumor calorque est, utiliora funt refrigerantia, recteque in aqua quam 25 frigidiffima articuli continentur; fed neque quotidie, neque diu fit, ne nervi indurescant. Imponendum vero est cataplasma, quod refrigeret : neque tamen in hoc ipso diu permanendum; sed ad ea transeundum, quæ sic reprimunt, ut emolliant.

Si major est dolor, papaveris cortices in vino coquendi, miscendique cum cerato sunt, quod ex rosa actum sit: vel cerae et adipis suillae tantundem una liquandum, deinde his vinum miscendum, atque ubi, quod ex eo impositum est, incaluit, detra-35

lendum, et fubinde aliud imponendum est.

Si vero tumores etiam obcaluerunt, et dolent, evat spongia quae imposita, subinde ex oleo, vel ceto, vel aqua frigida exprimitur; aut pari portione

Cap.

inde

circun

Tum

lum, o

vinum

quam.

rentia :

ex tot

bito m

bebit o

vivat.

inter se mista, pix, cera, alumen. Sunt etiam plura idonea manibus pedibufque malagmata. Quod fi nihil superimponi patitur, id, quod fine tumore est. fovere oportet spongia, quæ in aquam' calidam de. s mittatur, in qua vel papaveris cortex, vel cucumeris filvestris radix decocta sit; tum inducere articulis

crocum cum fucco papaveris et ovillo lacte.

At fi tumor est, foveri quidem debet aqua egelida in qua lentifcus, aliave ex reprimentibus verbena 10 decocta sit: induci vero medicamentum ex nucibus amaris cum aceto tritis; aut ex ceruffa, cui contritae herbae muralis fuccus fit adjectus. Lapis etiam, qui carnem exedit, quem σαρχοφάγον Graeci vocant, excifus fic, ut pedes capiat, demissos eos cum do-15 lent, retentosque ibi levare consuevit. Ex quo in Alia lapidi Alio gratia est.

Ubi dolor et inflammatio se remiserunt, (quod intra dies quadraginta fit, nisi vitium hominis accessit) modicis exercitationibus, abstinentia, unctionibus 20 lenibus utendum est sic, ut etiam acopo, vel liquido cerato cyprino articuli perfricentur. Equitare poda-

gricis quoque alienum est.

Quibus vero articulorum dolor certis temporibus revertitur, hos ante et curioso victu cavere oportet, ne 25 inutilis materia corpori supersit: et crebriore vomiti, et, si quis ex corpore metus est, vel, alvi ductione uti, vel lacte purgari, Quod Erasistratus in poda gricis expulit: ne in inferiores partes factus curiu pedes repleret: cum evidens sit omni purgatione 30 non superiora tantummodo, sed etiam inferiora exinaniri.

CAP. XXV.

De Refectione convalescentium a morbo.

35 X quocunque autem morbo quis invalescit, L tarde confirmatur, vigilare prima luce debet; nihilomnius in lecto conquiescere: circa tertiam horam leviter unctis manibus corpus permulcere. De inde inde delectationis causa, quantum juvat, ambulare, circumcisa omni negotiosa cogitatione vel actione. Tum gestari diu: multa fricatione uti: loca, coelum, cibos saepe mutare. Ubi triduo quatriduove vinum bibit, uno aut etiam altero die interponere aquam. Per haec enim siet, ne in vitia tabem inferentia incidat, et ut mature vires suas recipiat. Cum ex toto vero convaluerit, periculose vitae genus subito mutabit, et inordinate aget. Paulatim ergo debebit omissis his legibus, eo transire, ut arbitrio suo 10 vivat.

Libri quarti,

FINIS.

fcit, fi debet; am hoe. De-

inde

G

is

is

la,

na

in, int, do-

ineffit)
ibus
uido
oda-

ribus et, ne

mitu, ctione podacurfus atione eriora

A.

me Atter was grand that the death

and you de tarm on a levery beet out

Color again were and residue deliver

and the state of the state of the state of the

R

IND

D

In usun

Exc

Veneunt ag BURGI, DRUMM Eundem

A. CORN. CELSUS

DE

RE MEDICA.

ACCESSURUS

INDEX VOCABULORUM OMNIUM, et cujuscunque ad Rem pertinentis, More

DICTIONARII.

In usum MEDICINÆ et CHIRURGICÆ studiosorum.

PARS ALTERA.

GLASGUÆ:

Excudebat GULIELMUS BELL.

eneunt apud Foulis, Gilmour, et Duncan: Edin-Burgi, Kincaib et Bell, Balfour, Fleming, Drummond, et Donaldson: Londini, apud Eundem, Millar, et Wilson.

MBCCLXVI

INDEX CAPITUM.

GAP.	Pag.	III. D
LIBER QUINTUS.	11 1	IV. D
PROEMIUM.	177	V. De
I. De Simplicibus facultatibus quarumcunque rerun		VI. De
quibus medicamenta fiunt: et primo de his, quae fai	ngui-	bus
nem fupprimunt.	178	VII. D
II. Quae vulnus glutinent.	ibid.	VIII. I
III. Quae concoquunt, et movent pus.	179	TX. De
IV. Quae aperiunt vulnera.	ibid,	X. De
V. Quae purgant.	ibid.	XI. De
VI. Quae rodant.	180	XII. De
VII. Quae exedant corpus.	ibid.	XIII. D
VIII. Quae adurant.	ibid.	XIV. D
IX. Quae crustas ulceribus inducant.	181	XV. De
X. Quae crustas ulceribus resolvant.	ibid.	XVI. D
XI. Quae discutiant ca, quae in aliqua parte corporis		XVII. D
runt.	ibid,	XVIII. I
XII. Quae evocent, et educant,	ibid.	XIX. De
XIII. Quae exasperata laevent.	182	
XIV. Quae carnem nutriant, et ulcus impleant.	ibid.	De Chire
XV. Quae molliant.	ibid.	rurgicu
XVI. Quae cutem purgant.	ibid.	I. De lux
XVII. De Misturis simplicium rerum; et de ratione	pon-	II. De his
derum.	ibld.	et eurai
XVIII. De Malagmatis.	148	III. De bo
XIX. De emplastris.	191	IV. De F
XX. De Pastillis.	196	V. De Te
XXI. De Peffis.	198	VI. De G
XXII. De Medicamentis, quibus aridis utimur.	199	tomate.
XXIII. De Antidotis et quibus malis opitulentur.	201	VII. De C
XXIV. De Acopis,	203	VIII. De A
XXV. De Catapotiis.	204	A. Curta i
XXVI. De Quinque generibus noxarum corporis.	207	ciri et cu
XXVII. De vulneribus, quæ per morsus inferuntu	r, eo-	. De Poly
rumque curationibus.	224	II. De Oza
XXVIII. De interioribus ulceribus, quæ, aliqua cor	porum	III. De De
parte corrupta, nascuntur,	230	III. De C
LIBER SEXTUS.	-	IV. De U
I. De Vitiis singularum corporis partium.	250	V. Quomo
II. De Porrigine, et ejus curatione.	ibid	VI. De V

INDEX CAPITUM.

III. De Sycofi, et ejus curatione.	25I
IV. De Areis, et earum curationibus.	252
V. De Varis, et Lenticulis, et Ephelide, eorumque cu	ra. ib.
VI. De oculorum morbis: et primo de his morbis qu	i leni-
bus medicamentis curantur.	253
VII. De Aurium morbis, et curationibus.	270
VIII. De Narium morbis, et curationibus.	276
1X. De Dentium dolore, et curationibus.	279
X. De Tonfillis, et earum cura.	279
XI. De Oris ulceribus, et curationibus, quæ et anthera	. 280
XII. De Linguæ ulceribus.	282
XIII. De Parodontidibus, et ulceribus gingivarum.	ibid.
XIV. De Uyae morbo, et curatione.	283
XV. De Cancro oris,	284
XVI. De Parotidibus quæ sub auribus oriuntur.	285
XVII. De Umbilici prominentis curatione.	ibid.
XVIII. De obscœnarum partium vitiis.	2.86
XIX. De Digitorum ulceribus.	293
LIBER SEPTIMUS.	
De Chirurgica, et qui in ea claruerint, et qualis effe	Chi-
rurgicus debeat, et quid hoc in libro describatur.	295
I. De luxatis, et vexatis.	297
II. De his: quae per se intumescunt, quomodo incid	
et euranda fint.	ibid.
III. De bonis, malifye fignis Suppurationum.	299
IV. De Fistulis.	300
V. De Telis e corpore extrahendis.	303
VI. De Gangliis, et Meliceride, et Atheromate, et	Stea-
tomate, capitis tuberculis.	305
VII. De Oculorum vițiis, quae manu curantur.	307
VIII. De Aurium morbis, qui manu curantur.	318
X. Curta in auribus, labrifque ac naribus, quomod	o far-
ciri et curari possint.	319
De Polypi curatione per ferrum.	321
1. De Ozaena.	ibid.
De Dentibus et oris vitiis manu et ferro curandi	S. 322
De Cervicis vitiis, et curatione.	325
1. De Umbilici vitiis, et curatione.	ibid,
V. Quomodo Aqua hydropicis emittatur.	327
VI. De Ventre idu perforato et Intestinis vulnerati	6 208

250 ibid

INDEX CAPITUM.

XVII. De Interiore membrana abdominis rupta.	24
XVIII. De Testiculorum natura, et morbis eorum.	33
XIX. De Testiculorum curationibus communibus:	33 et pr
mo de incisione et curatione Inguinis, vel Scroti.	G. THE TANK
XX. De Intestini in scrotum devoluti curatione.	33
XXI. De Omenti in scrotum prolapsi curatione.	33
XXII. De Ramicis curatione.	33
XXIII. De Carne, quae inter tunicas testiculorum	33
vit, et de Nervo indurato.	
	34
XXIV. De Ramice inguinis.	ibio
XXV. Ad tegendum Glandem colis, si nuda est.	ibio
XXVI. De Urinae reddendae difficultate et curation	
XXVII. De Cancro, qui excifa vesica nascitur.	35
XXVIII. Si Naturalia foeminarum non admittunt	
bitum, quomodo curari conveniat.	35
XXIX. Qua curatione Partus emortuus ex utero	
atur.	354
XXX. De Ani vitiis, et eorum curatione.	35
XXXI. De Varicum curatione.	358
XXXII. De Digitis cohaerentibus, et curvatis.	359
XXXIII. De Gangraenae curatione.	360
LIBER OCTAVUS.	
I. De positu et figura Ossium totius humani corporis	
II. Offa vitiata et corrupta quibus fignis cognoscar	
qua ratione curentur.	367
III. Quomodo os excidatur; et de Modiolo, et T	
ferramentis ad id paratis.	369
IV. De calvaria fracta, et curatione.	372
V. De narium fractarum curatione	377
VI. De Aurium fractarum curatione.	378
VII. De Maxilla fracta, et quibusdam ad omnia off	a perti-
nentibus.	379
VIII. De Juguli fracti curatione.	380
IX. De Costarum fractarum curatione.	382
X. De Humerorum, brachiorum, femorum, crur	
gitorum fractorum, vel evulforum, communibus	curati-
onibus.	384
XI. De Offibus luxatis.	391
AL DE OHIOUS IUXAUS.	2/

A. CORN.

mentis purunt, et E verunt, pr llo viri, a arent. M orum men is, vel A latus eft. lepiades no dipfius vid anstulit.

us est, sic ere consue m perveni

A. CORN. CELSUS

DE

1

d.

51

353 uti-354

357 358 359

360

361

ur, et

367

372

377

378

379

380

382

384

ORN.

s curati-

a perti-

erebra,

MEDICINA.

LIBER QUINTUS.

PROOEMIUM.

IXI de his malis coporis, quibus victus ratio maxime subvenit. Nunc transeundum est ad eam medicinae partem, quae magis medicamentis purgat. His multum antiqui auctores tribuerunt, et Erafistratus, et hi qui se Empiricos nomina-5 verunt, praecipue tamen Herophilus, deductique ab llo viri, adeo ut nullum morbi genus, fine his cuarent. Multaque etiam de facultatibus medicamenorum memoriae prodiderunt, qualia funt vel Zenois, vel Andreae, vel Apollonii, qui Mys cognomi- 10 atus est. Horum autem usum ex magna parte Ailepiades non fine causa sustulit : et cum omnia fere ledicamenta stomachum laedant, malique succi sint, d ipfius victus rationem potius omnem curam fuam ranstulit. Verum ut illud in plerisque morbis uti-15 us est, sic multa admodum corporibus nostris inciere consuerunt, quae sine medicamentis ad sanitam pervenire non possunt. Illud ante omnia scire

convenit, quod omnes medicinae partes ita innexae funt, ut ex toto feparari non possint, sed ab eo nomen trahant, a quo plurimum petunt. Ergo ut illa quae victu curat, aliquando medicamentum adhibet, et illa quae praecipue medicamentis purgat, adhibere etiam rationem victus debet, quae multum admodum in omnibus malis corporis proficiat. Sed cum omnia medicamenta proprias facultates habeant, ac saepe simplicia opitulentur, saepe mista, non alienum videtur ante proponere et nomina, et vires, et misturas eorum, quo minor ipsius curationis ex sequentibus mora sit.

CAP. I.

De simplicibus facultatibus quarumcunque rerum ex quibus medicamenta fiunt, et primo de his, quae sanguinem supprimunt.

Anguinem supprimunt, atnamentum sutorium, quod Græci χάλκανθον appellant, chalcitis, acacia, et ex aqua lycium, thus, aloe, gummi, plumbum combustum, porrum, herba sanguinalis, creta vel cimolia vel siguralis, misy, srigida aqua, vinum, acetum, alumen, melinum, squama et ferri, et aeris, atque hujus quoque duae species sunt, alia tantum æris, alia rubri æris.

CAP. II.

30

Quae vulnus glutinent.

Lutinant vulnus, myrrha, thus, gummi, praecipueque acanthinum, psyllium, tragacantha, cardamomum, bulbi lini semen, nasturtium, ovi al-35 bum, gluten, ichthyocolla, vitis alba, contusae cum testis suis cochleæ, mel coctum, spongia vel ex aqua frigida, vel ex vino, vel ex aceto expressa: ex issem lana succida, si levis plaga est; etiam aranea. Reprimunt alumen et scissile, quod x1501 vocatur, et liquidum, C thui fina,

C

ati

panae olae, nea, p maepi men.

Purga omnia e mex, iri fina, et certi ster rundinis, idem, qu abrotanu eboris, o me lepori cultas, fe cornu cer

tis, crocus

1-

m,

cia, m-

no um,

que

eris,

prae-

intha,

vi al-

e cum

aqua

iisdem

Repri-

dum,

dum, melinum, auripigmentum, aerugo, chalcitis,

CAP. III.

Quae concoquunt et movent pus.

Concoquent et movent pus, nardum, myriha, costus, bassamum, galbanum, propolis, styrax, thuris et suligo et cortex, bitumen, pix, sulphur, refina, sevum, adeps, oleum.

CAP. IV.

Quae aperiunt vulnera.

Vulnera aperiunt tanquam ora in corporibus, quod 15 de 250 per Graece dicitur, cinnamomum, balfamum, panaces, juncus quadratus, pulegium, flos albae violae, bdellium, galbanum, refina terebinthina et pinea, propolis, oleum vetus, piper, pyrethrum, chamaepitys, uva taminia, fulphur, alumen, rutae fe-20 men.

CAP. V.

Quae purgant.

Purgant, aerugo, auripigmentum, quod apotentio a Graecis nominatur (huic autem et fandarachæ in omnia eadem vis; fed validior est) squama æris, pumex, iris, balsamum, styrax, thus, thuris cortex, refina, et pinea, et terebinthina liquida, cenanthe, la-30 certi stercus, sanguis columbae, et palumbi, et hirundinis, ammoniacum, bdellium (quod in omnia idem, quod ammoniacum, potest; sed valentius est) abrotanum, sicus arida, coccum Gnidium, scobis eboris, omphacium, radicula, coagulum, sed maxi-35 me leporinum (cui eadem, quae caeteris coagulis, facultas, sed ubique validior est) sel, vitellus crudus, cornu cervinum, ssutem, mel crudum, misyos, chalcitis, crocum, uva tamima, abrotanum, spuma argenti,

35

galla, fquama aeris, lapis hæmatites, minium, coftum, fulphur, pix cruda, fevum, adeps, oleum, ruta, porrum, lenticula, ervum.

CAP. VI.

Quae rodant.

RODUNT, alumen liquidum, fed magis rotundum, aerugo, chalcitis, mify, fquama aeris, fed magis rubri, aes combustum, fandaracha, minium so sinopicum, galla, balsamum, myrrha, thuris cortex, galbanum, resina terebinthina humida, piper utrumque, fed rotundum magis, cardamomum, auripigmentum, calx, nitrum, et spuma ejus, apii semen, narcissi radix, omphacium, alcyonium, oleum ex amaris nucibus, allium, mel crudum, vinum, lentifcus, squama ferri, fel taurinum, scammonia, uva taminia, cinnamomum, styrax, cicutæ semen, resina, narcissi semen, fel, nuces amarae, oleumque earum, atramentum sutorium, chrysocolla, veratrum, cinis.

CAP. VII.

Quae exedant corpus.

E XEDUNT corpus, acaciae fuccus, hebenus, aerugo, fquama aeris, chrysocolla, cinis Cyprius, 25 nitrum, cadmia, spuma argenti, hypocistis, diphryges, sal, auripigmentum, sulphur, cicuta, sandaraca, salamandra, alcyonium, aeris flos, chalcitis, atramentum sutorium, ochra, calx, acetum, galla, alcionium, alumen, lac caprisici, vel lactucae marinae, 30 quae τιθυμαλλος a Græcis nominatur, fel, thuris sulgo, spodium, lenticula, mel, oleæ folia, marrubium, lapis, hæmatites, et Phryius, et Asius, et scissis, misy, vinum, acetum.

CAP. VIII.

Quae adurant.

A DURUNT, auripigmentum, atramentum futorium, chalcitis, mify, aerugo, calx, charta combusta, fal, squama aeris, fex combustae, myrrha, stercus

lac in henriches, fand feiffi

Cap

fter

din

E que si mify,

Cr adjectu

Auae di A D heleniur cus, cypr preffus, crocum, momum minia, fr nus, lini nasio, p

Evoc

amarae n

m

m-

ig-

en,

ex tif-

mi-

nartra-

enus,

rius,

phry.

araca,

atra.

alcio-

rinae,

s fuli-

bium,

cissilis,

um fu-

charta nyrrha,

stercus

15

35

stercus et lacerti, et columbae, et palumbi, et hirundinis, piper, coccum gnidium, allium, diphryges, lac utrumque (quod proximo capite supra comprehensum est) veratrum et album et nigrum, cantharides, corallium, pyrethrum, thus, salamandra, eruca, s sandaracha, uva taminia, chrysocolla, ochra, alumen scissile, ovillum stercus, oenanthe,

CAP. IX.

Quae crustas ulceribus inducant.

E ADEM fere crustas ulceribus tanquam igne adustis inducunt, sed praecipue chalcitis, utique si cocta est, slos aeris, aerugo, auripigmentum, misy, et id quoque magis coctum.

CAP. X.

Quae crustas ulceribus resolvat.

CRUSTAS vero has resolvit, farina triticea cum ruta, vel porro, aut lenticula, cui mellis aliquid adjectum est.

CAP. XI.

Quae discutiant ea, quae in aliqua parte corporis coierunt.

A D discutienda vero ea, quae in corporis parte aliqua coierunt, maxime possunt, abrotanum, 25 helenium, amaracus, alba viola, mel, lilium, fansucus, cyperus, lac, sertula campana, serpyllum, cupressus, cedrus, iris, viola purpurea, narcissus, rosa, crocum, passum, juncus quadratus, nardum, cinnamomum, cassia, ammoniacum, cera, resina, uva taminia, spuma argenti, styrax, sicus arida, tragoriganus, lini et narcissi semen, bitumen, sordes ex gymnasso, pyrites lapis, aut molaris, crudus vitellus, amarae nuces, sulphur.

CAP. XII.

Quae evocant, et educunt.

EVOCAT et educit, ladanum, alumen rotundum, hebenus, lini semen, omphacium, fel, chalcitis, chalcitis, bdellium, refina terebinthina et pinea, propolis, ficus arida decocta, stercus columbae, pumex, farina lolii, croci in aqua cocti, elaterium, lauri baccae, nitrum, fal.

C A P. XIII. Quae exasperata laevant.

EVAT id, quod exasperatum est, spondium, hebenus, gummi, ovi album, lac, tragacanthum

CAP. XIV.

Quae carnem nutriunt, et ulcus implent.

CARNEM alit, et ulcus implet, refina pinea, ochra Attice, mel, asteriace, cera, butyrum.

C A P. XV. Quae molliunt.

Olliunt, æs combustum, terra Eretria, nitrum, papaveris lachryma, ammoniacum, bdellium, cera, sevum, adeps, oleum, sicus arida, sesamum, sertula Campana, narcissi et radix et semen, rosæ solia, 20 coagulum, vitellus crudus, amarae nuces, medula omnis, stibi, pix, cochlea cocta, cicutæ semen, plumbi recrementum, exessar panicos, cardamomum, galbanum, resina, uva taminia, styrax, iris, balsamum, sordes ex gymnasio, sulphur, bu-25 tyrum, ruta.

C A P. XVI. Quae cutem purgant.

CUTEM purgat mel, sed magis, si est cum galla, vel ervo, vel lenticula, vel marrubio, vel irida, vel ruta, vel nitro, vel aerugine.

CAP. XVII.

De misturis simplicium rerum, et de ratione ponderum; to quid malagma, et emplastrum, et pastillus inter se dif-35 ferant.

E Xpositis simplicibus facultatibus, dicendum es, quemadmodum misceantur, quae ex his siant Miscentur autem varie, neque hujus ullus modus es,

cum
iifden
que,
innum
preher
et iide
mutar
Itaque
mas.
vel dei
ratione
fic, ut
jungam

Sed e rum fej vidi a n fextante quem id paulo pl Malag

data fu

differunt eorumquex quibus en injica quibus en ra, cum in pastillum quati alique camenta strum hocuntur: di quis aliques aliqu

rurfus ex ad ignem bet, tum quod ex o

TITT

paulo plus dimidio ferupulo facit.

m.

ch-

um,

um,

fer-

olia,

dulla

lum-

pana-

i, fty-

r, bu-

galla,

iride

rum; et

se dif-

um et

is fiant

odus eft,

cum ex simplicibus alia demantur, alia adjiciantur; iisdemque servatis, ponderum ratio mutetur. Itaque, cum facultatum materia non ita multiplex sit, innumerabilia misturarum genera sunt; quae comprehendi si possent, tamen esset supervacuum. Nam set iidem essectus intra paucas compositiones sunt, et mutare eas cuilibet, cognitis facultatibus, facile est. Itaque contentus his ero, quas accepi vesut nobilissimas. In hoc autem volumine eas explicabo, quae vel desiderari in prioribus potuerunt; vel ad eas cu-ro rationes pertinent, quae protinus hic comprehendam sic, ut tamen, quae magis communia sunt, simul jungam, Si qua singulis, vel etiam paucis commodata sunt, in ipsorum locum disseram.

Sed et antea scire volo, in uncia pondus denario-15 rum septem esse. Unius deinde denarii pondus dividia me in sex partes, id est sextantes, ut idem in sextante denarii habeam, quod Graeci habent in eo, quem issor appellant. Id ad nostra pondera relatum

Malagmata vero, atque emplastra, pastillique, quos τροχίσχως Graeci vocant, cum plurima eadem habeant; differunt eo, quod malagmata maxime ex floribus corumque etiam furculis, emplastra pastillique magis ex quibusdam metallicis fiunt. Deinde malagmata 25 contufa abunde mollescunt: nam super integram cutem injiciuntur: laboriose vero conteruntur ea: ex quibus emplastra pastillique fiunt; ne laedant vulnera, cum imposita sunt. Inter emplastrum autem et pastillum hoc interest, quod emplastrum utique li-30 quati aliquid accipit: in passillo tantum arida medicamenta aliquo humore junguntur. Tum emplastrum hoc modo fit. Arida medicamenta per se teruntur: deinde mistis his instillatur aut acetum, aut li quis alius non pinguis humor accessurus est; et ea 35 rursus ex eo teruntur. Ea vero, quae liquari possunt, ad ignem simul liquantur; et si quid olei misceri debet, tum infunditur. Interdum etiam aridum aliquod ex oleo prins coquitur. Ubi facta funt, quae fepafeparatim fieri debuerunt, in unum omnia miscentur. At pastilli haec ratio est. Arida medicamenta contrita humore non pingui, aut vino vel aceto, coquuntur, et rursus cocta, inarescunt: atque, ubi utendum est, ejusdem generis humore diluuntur. Tum emplastrum imponitur, pastillus illinitur, aut alicui molliori, aut cerato miscetur.

C A P. XVIII. De Malagmatis.

Malagma adversus calidas podagras.

H IS cognitis, primum malagmata subjiciam; quae fere non sunt refrigerandi; sed calefaciendi causa reperta. Est tamen, quod refrigerare positis sit; ad calidas podagras aptum. Habet gallae et immaturae et alterius, coriandri seminis, cicutae, lachrymae aridae, gummi, singulorum plenum acetabulum, cerati eloti, quod πεπλυμένον Graeci vocant, selibram. Reliqua fere calefaciunt. Sed quaedam dizo gerunt materiam, quaedam extrahunt, quae ἐπισταστος γικά vocantur: pleraque certis magis partibus membrorum accommodata sunt.

Malagma ad materiam extrahendam.

Si materia extrahenda est, ut in hydropico, in 25 lateris dolore, incipiente abscessu, in suppuratione quaque mediocri, aptum est, id habet resinæ arida, nitri, ammoniaci, galbani, singulorum p. *. ceræ p. *. Aut in quo hæc sunt: aeruginis rasae, thuris, singulorum p. ii. *. ammoniaci salis p. vi. *. squamæ æris, 30 cerae, singulorum p. viii. *. resinae aridae, p. xii. *. aceti cyathus. Idem præstat cumini sarina cum struthio, melle p. ii. *.

Malagna ad jecur dolens.

Si jecur dolet, id in quo est balsami lachrymae

35 p. xii.*. costi, cinnamomi, cassiae, corticis, myrrhae,
croci, junci, rotundi: balsami seminis, iridis illyricae, cardamomi, amomi, nardi, singulorum. p. xvi.*.
Quibus adjicitur nardinum unguentum, donec cerati crassitudo sit. Et hujus quidem recentis usus est

Cap. fi ver cerae

At, vocan tundu ubi cer frigida praque ampliu que est Com bus, et que sup coctioni nacis, si ammoni

p. iiii.*. ginta: c

Ad lat phanis: liginis, 1 dis: sevi gulorum rem levan Ad ide quod etia ibi id ma perducit. bscessibus libus dole st, reficit: t: offa ex ivare calo ini, quan

ulorum p.

iaci thymi

i, xyloba

fi vero servandum est, resinae terebinthinae p. xvi,*. cerae p. x.*. ex vino leni contunduntur, &c.

Malagma ad lienem.

At, si lienis torquet, glandis, quam Gazaror Graeci vocant, cortex et nitrum paribus portionibus contunduntur, respergunturque aceto quam acerrimo: ubi cerati crassitudinem habet, linteo, antea in aqua frigida madefacto, illinitur, et lic imponitur, fupraque farina ordeacea injicitur: fed manere ibi non amplius fex horis debet, ne lienem confumat : fatiuf- 10 que est id bis, aut ter fieri.

Commune autem et jecinori, et lieni, et absceffibus, et strumae, parotidibus, articulis, calcibus quoque suppurantibus, aut aliter dolentibus, etiam concoctioni ventris, Lyfias composuit ex hyssopi, pa-15 nacis, styracis, galbani, refinae, fingulorum p. ii. *. ammoniaci, bdellii, cerae, sevi taurini, iridis aridae p. iiii.*. cachryos acetabulo, piperis granis quadraginta: quae contrita irino unguento temperantur,

Malagma ad laterum dolores.

Ad laterum autem dolores compositio est Apollophanis: in qua funt refinae terebinthinae, thuris fuliginis, singulorum p. iv.*. bdellii, ammoniaci, iridis: sevi vitulini, aut caprini a renibus, sicci, singulorum p. iv.*. Haec autem eadem omnem dolo-25 rem levant dura emolliunt, mediocriter calefaciunt.

Ad idem latus Andreae quoque malagma, est guod etiam refolvit, humorem educit, pus maturat, abi id maturum est, cutem rumpit, et ad cicatricem erducit. Prodest impositum minutis majoribusque 30 bscessibus: item articulis, ideoque et coxis, et peibus dolentibus: item, si quid in corpore collisum ft, reficit: praecordia quoque dura et inflata emolt: ossa extrahit: ad omnia denique valet, quae adware calor potest. Id habet cerae p. xi. *. visci syca- 35 lini, quam alias sycomorum vocant, lachrymae, finulorum p. i.*. piperis et rotundi, et longi, ammoaci thymiamatis, bdellii, iridis Illyricae, cardamoi, xylobalfami, thuris masculi, myrrhae, relinae

rymac rrhae, illyr1. xvi.*.

of-

m-

la-

ta-

fe-

di-

Tat-

em-

tione

rida,

p. *.

ingu-

e æris,

Xii. *.

a stru-

c cera-

us ett: si vero aridae, fingulorum p. x. *. pyrethri, cocci Gnidii, fpumae nitri, falis ammoniaci, radicis aristolochiae Creticae, ex cucumere agresti, resinae terebinthinae liquidae, fingulorum p. xxv. *. quibus adjicitur unguenti irini, quantum fatis est ad ea mollienda, atque cogenda.

Malagmata ad resolvenda, quae adstricta sunt; mollienda, quae dura sunt; et digerenda, quae coeunt.

Praecipuum vero est ad resolvenda, quae adstricta so sunt, mollienda, quae dura sunt, digerenda, quae coeunt, id, quod ad Polyarchum auctorem resertur. Habet junci quadrati, cardamomi, thuris fuliginis, amomi, cerae, resinae liquidae, pares portiones.

Aliud malagma ad eadem.

Aliud ad eadem Nilei: crocomagmatis, quod quafi recrementum ejus est, p. iv.*. ammoniaci thymiamatis, cerae, singulorum p. xx.*. ex quibus duo priora ex aceto teruntur, cera cum rosa liquatur, est tum omnia junguntur.

Malagma Moschi ad molliendum.

Proprie etiam dura mollit id, quod Moschi esse dicitur. Habet galbani unciam, thuris fuliginis p. iii.*. cerae, ammoniaci thymiamatis trientes, picis aridae p. ii.*. aceti heminas tres.

Malagma Medi ad digerenda, quae coeunt.

Fertur etiam ad digerenda, quae coeunt, sub auctore Medo: quod habet cerae p. iii. *. panacis p. *. femis, squamae aeris, aluminis rotundi, item scissis singulorum p, i.*. plumbi combusti p. i.*. et semis.

Ad eadem Panthemus utebatur, calcis. p.*. femis, finapis contriti, item foeni graeci, aluminis, fingularum p. i.*. fevi bubuli p. ii.*. et femis.

Malagma ad strumas.

autem, quo pejus id malum est, minusque facile discutitur, eo plura esse tentata quae in personis vare responderunt. Andreas auctor est, ut haec misceale tur: urticae seminis p. i. *. piperis rotundi, bdellistaria.

gall fing pipe igne

Cap

mae dicis Quae

fterco portio quem Item i duae p

Aral
tia tub
rit. H
nae et l
gulorus
iv, *. qu

M

Est et quae distriction voca nitri p. i semis, fa Malagma Protar quae men

item mal thuris fu viii. *. cu thum et c

At adv

galbani, ammoniaci thymiamatis, refinae aridae, fingulorum p. iv.*. refinae, liquidae, cerae, pyrethri, piperis longi: lactucae marinae feminis, fulphuris ignem non experti, quod anugor vocatur.

Aliud Miconis ad idem.

Hoc autem Miconis est: fecis aridae, aceti, spumae nitri, salis ammoniaci, sinapis, cardamomi, radicis cucumeris silvestris, resinae, singulorum p. viii.*. Quae ex leni vino contunduntur.

Aliud Malagma ad idem valens.

Expeditius ad idem fit, quod habet visci, felini stercoris, refinae, sulphuris ignem non experti pares portiones. Et in quo est sulphuris p. i.*. lapidis, quem pyriten vocant, p. iv.*. cumini acetabulum. Item in quo est lapidis ejusdem pars una, sulphuris 15 duae partes, resinae terebinthinae partes tres.

Malagma ad strumam, et phymata.

Arabis autem cujusdam est ad strumam, et orientia tubercula, quae φύματα vocantur, quod haec digerit. Habet myrrhae, salis ammoniaci, thuris, residence et liquidae et aridae, crocomagnatis, cerae, singulorum p. i. *. lapidis ejus, quem πυρίτην vocant, p. iv, *. quibus quidam adjiciunt sulphuris p. ii. *.

Malagma ad strumam, et tubera, et καρκινώδη.

Est etiam proficiens in struma; et in his tuberibus 25 quae difficulter concoquuntur; et in his, quae καρκικόδη vocantur, quod ex his constat: sulphuris p. ii. *.
nitri p. iv. *. myrrhae p. vi. *. fuliginis thuris p. *.
semis, salis ammoniaci p. iii. *. cerae p. i. *.

Malagma Protarchi ad parotidas, et favum, et mala ulcera. 30 Protarchus autem ad σαρωτίδας eaque tubercula, quae μελικηρίδες, id est favi, vel φύματα nominantur, item mala ulcera, pumicis, resinae pineæ liquidae, thuris fuliginis, spumae nitri, iridis, singulorum p. viii. *. cum cerae p. ix. *. miscebat, hisque olei cya-35 thum et dimidium adjiciebat.

Malagma adversus panum, et phymata.

At adversus panum, tum primum orientem quod phylethlon Graeci vocant, et omne tuberculum, quod

Aa2

phyma

Credo acile difinis varie

e i-

ır

a,

cta

1ae

ur.

nis,

qua-

mia-

pri-

r, et

le di-

· in.*.

aridae

b auc-

is p. *.

scissilis,

emis.

femis,

, fingu-

nis varie miscean i, bdellii phyma nominatur, miscetur ochra, quae Attice nominatur, cum duabus partibus fimilae, hifque, contunditur, fubinde mel instillatur, donec malagmatis crassitudo sit.

Malagma adversus phymata.

Discutit etiam omne tuberculum, quod phyma vocatur, id, quod habet calcis, spumae nitri, piperis rotundi, fingulorum p. i. *. galbani p. ii. *, falis p. iv. *. quae excipiuntur cerato ex rosa facto.

Malagma ad supprimendum omne, quod abscedit.

Supprimitque omne, quod abscedit id, in quo est galbani, fabae fresae, singulorum p. i. *. myrrhae, thuris, ex radice capparis corticis, fingulorum p.iv. *. Satisque omnia abscedentia digerit murex com-15 bustus, et bene contritus, aceto subinde adjecto.

Malagma ad fanguinem supprimendum et phymata.

At, fi fatis fanguis fubit, recte imponitur, quod adversus phymata quoque potest. Constat ex his: bdellii, styracis, ammoniaci, galbani, resinae et ari-20 dae et liquidae pineæ: item ex lentisci, thuris, iridis, fingulorum p. ii. *.

Malagma ad carcinodas et phymata lenienda.

Carcinodoe vero et phymata commode his leniuntur: galbani, visci, ammoniaci, resinae terebinthi-25 nae, in fingulis p. i. *. sevi taurini p. *. semis, fecis combustae, quam maxima portione, dum id siccius non faciat, quam effe malagma oportet.

Malagma ad faciei contusae livorem.

Quod si facie contusa hvor subcruentus est, hacc 30 compositio nocte et die imposita tellit. Aristolochia, thapsiae, singulorum p. ii. *. bdellii, styracis, ammoniaci thymiamatis, galbani, refinae aridae, et ex lentisco liquidae, thuris masculi, iridis Illyricae, cerae, fingulorum p. iv. *. Item faba quoque imposita 35 proficit.

Malagmata stomachica ad aperiendum.

Sunt etiam quaedam malagmata, quae avasoualina Graeci vocant, quoniam aperiendi vim habent. Quale est, quod ex his constat: piperis longi, spumae nitri,

nitri mell dae id qu cerae Mi

Cap

Mi Habel bus p citur,

Ad p. i. * la part thuris fimae, iridis I maxim Malag

Igitu doloren tos arti habet f dem, g bdellii, Aliud it bani, ni

Ad do bufti, pa racis, per

vi. * cer

Chrysi linguloru Ctesiphonti. phymata

Ctefiph

18

V,

ett

ae,

17.

m-

iod

ari-

iri-

leni-

nthi-

fecis

iccius

haec ochia,

mmo-

ex len-

cerae,

asouwlina

t. Qua-

spumae

nitri,

nitri, singulorum p. ii.*. erysimi p. iv.*. quae cum melle miscentur. Idoneaque etiam strumae aperiendae sunt. Ejus generis, vehementiusque ex his est, id quod habet calcis p. iv.*. piperis grana sex, nitri, cerae, singulorum p. x.*. mellis p. iii.*. olei heminam. s

Miconis Malagma, ad refolvendum aperiendumque ac purgandum.

Miconis quoque est, quod resolvit, aperit, purgat. Habet alcyonium, sulphur, nitrum, pumicem, paribus portionibus; quibus tantum picis, et cerae adji-10 citur, ut siat cerati crassitudo.

Malagma ad offa et nervos.

Ad ossa autem Aristogenis, sit ex his; sulphuris p. i. *. resnae terebinthinae, nitri spumæ, et ex scilla partis interioris, plumbi eloti, singulorum p. ii. *. 15 thuris suliginis p. viii. *. sicus aridae quam pinguissimae, sevi taurini, singulorum p. viii. *. cerae p. xi. *. iridis Macedonicae p. vi. *. sesami fricti acetabulum: maximeque nervis et articulis malagma convenit.

Malagma Euthyclei ad articulos et ad omnem dolorem. 20 Igitur Euthyclei est, et ad articulos, et ad omnem dolorem, et ad vesicae, et ad recenti cicatrice contractos articulos, quas agylas Graeci nominant, quod, habet fuliginis thuris acetabulum, resinae tantundem, galbani sine surculis sescunciam, ammoniaci, 25 bdellii, singulorum p. * iii. semis cerae p. *. semis. Aliud item sit, quod habet iridis, ammoniaci, galbani, nitri, singulorum p. xiv. *. resinae liquidae p. vi. *. cerae p. xvi. *.

Malagma Sosagorae ad dolores articulorum.

Ad dolores articulorum Sosagorae: plumbi combusti, papaveris lachrymae, corticis hyoscyami, sty-

Chrysippi Malagma, ad idem valens.

Chrysippi Malagma, ad idem valens.

Chrysippi refinae liquidae, sandaracae, piperis, 35 singulorum p. xii. *. quibus cerae paulum adjicitur.

Ctessphontis Malagma ad idem valens, et ad parotidas, et phymata, et strumam.

Ctefiphontis: cerae Creticae, refinae terebinthinæ,

nitri quam ruberrimi, fingulorum p. *. femis, olei eyathi tres. 'Sed id nitrum' ante per triduum, instillata aqua, teritur, et cum sextario ejus incoquitur, donec omnis humor confumatur. Potest vero ea compositio etiam ad parotidas, phymata, strumam, omnemque coitum humoris emolliendum.

Malagma ad articulos.

Ad articulos fici quoque aridi, partem nepetae mistam; vel uvam taminiam fine seminibus cum pu-10 legio recte aliquis imponit.

Malagma Aristonis, adversus podagras et recentia phyma-

ta, et omnes dolores.

Eadem podagrae praesidio sunt. Sed ad eam sit Aristonis quoque, quod habet nardi, cinnamomi, 15 cafiae, chamaeleontis, junci rotundi, fingulorum p. viii. *. fevi caprini ex irino liquati p. xx, *, iridis p. i. *. quae in aceto quam acerrimo jacere per xx. dies debet. Idem autem etiam recentia phymata dolorefque omnes discutit.

Theoseni Malagma ad pedum dolores.

At Theosenus ad pedum dolores, sevi a renibus partem tertiam, falis partes duas miscebat, hisque membranulam illitam imponebat; tum superinjiciebat ammoniacum thymiama in aceto liquatum.

25 Numenii Malagma ad podagram, caeterosque articulos indurates.

At Numenius podagram, caeterosque articulos induratos hoc molliebat: abrotani, rofae aridae, papaveris lacrymae, fingulorum p, iii. *, refinae terebin-30 thinae p. iv. *. thuris, spumae nitri, singulorum p. viii. *. iridis, aristolochiae, singulorum p. xii. *. cerae p, iii. *. quibus adjicitur cedriae cyathus unus, olei laurini cyathi tres, olei acerbi fextarius,

Devii Malagma, si quando callus in articulis increvit.

35 Si quando autem in articulis callus increvit, Dexius docuit imponere, calcis p. iv. *. cerussae p. vill. relinae pineæ p. xx. *. piperis grana xx. cerae p. II. *. Quibus, dum contunduntur, hemina vini lenis instillatur. CAP

injicit munt atque nant, induc pingu Barbar

Cap.

Opt Habet p. xx. dae, fi aceti fi

Alte fpumae fed fpu duobus ex pice arugin ex ceru

Pauca aliquid nigrum p. i. *. p. x. *.

At, q in quo f ginis, p. tundem, gantur.

Est eti

C A P. XIX. De Emplastris.

F X emplastris autem nulla majorem usum praestant, quam quae cruentis protinus vulneribus injiciuntur. "ταιμα Graeci vocant. Haec enim reprismunt inflammationem, nisi magna vis eam cogit; atque illius quoque impetum minuunt, tum glutinant, vulnera, quae id patiuntur, cicatricem iisdem inducunt. Constant autem ex medicamentis non pinguibus, ideoque alipenae nominantur.

Barbarum Emplastrum nigrum, quod cruentis protinus vulneribus injicitur.

Optimum ex his est, quod Barbarum nominatur. Habet aeruginis rasae p. xii. *. spumae argenti p. xx. *. aluminis, picis aridae, resinae pineae, ari-15 dae, singulorum p. i. *. quibus adjiciuntur olei et

aceti fingulae heminae.

u-

2.

fit

ni,

p.

p.

ies

ref-

bus

fque

icie-

los

s in-

papa.

ebin-

ım p.

*. ce-

unus,

evit.

t, De-

p. viii,

e p. 11.

CAP.

Chacon Emplastrum nigrum, ad idem valens.

Alterum ad idem, quod Choacon vocant, habet spumae argenti p. c. *. resinae aridae tantundem, 20 sed spuma prius ex tribus olei heminis coquitur. His duobus emplastris color niger est, qui fere talis sit, ex pice atque resina: at ex bitumine nigerrimus; ex arugine, aut æris squama, viridis; ex minio ruber; ex cerussa, albus.

Basilicon Emplastrum nigrum ad idem.

Paucae admodum compositiones sunt, in quibus aliquid misturae varietas novat. Ergo id quoque nigrum est, quod εασιλικον nominatur. Habet panacis p. i. *. galbani p. ii. *. picis, et resinae singulorum 30 p. x. *. olei dimidium cyathum.

Smaragdinum Emplastrum ad idem.

At, quod perviride est, Smaragdinum appellatur, in quo sunt resinae pineæ p. iii. *. cerae p. i. *. æru-ginis, p. *. semis, thuris suliginis p. ii. *. olei tan-35 tundem, et aceti, quo suligo et aerugo in unum cogantur.

Est etiam coloris fere rusi, quod celeriter ad cicatricem tricem vulnera perducere videtur. Habet thuris p.i. * refinae p. ii. *. fquamae æris p. iii. *. fpumae argenti p. xx. *. cerae p. c. *. olei heminam.

Parakolletikon Emplastrum ad idem.

Praeterea est, quod paracolleticon a glutinando vocant. Constant ex his: bituminis, aluminis scissilis p. iv. *. fpumae argenti p. iv. *. et olei veteris hemina.

Cephalicum Emplastrum Philotae, capiti conveniens.

Praeterea funt quaedam generis ejusdem, quae, quia capitibus fractis maxime conveniunt, κεφαλικα 2 Graecis nominantur. Philotae compositio habet terrae Eretriae, chalcitidis, fingulorum p. iv. *. myrhae, æris combusti, singulorum p. x. *. ichthyocollae

15 p. vi. *. æruginis rafae, aluminis rotundi, mifyot crudi, aristolochiae, singulorum p. viii. *. squamae æris p. xx. thuris masculi p. ii. *. cerae p. i. rosae, et olei acerbi, ternos cyathos, aceti quantum satiselt,

dum arida ex eo conteruntur. .

Emplastrum viride ad idem valens.

Aliud ad idem viride. Æris combusti, squamae æris, myrrhae, ichthyocollae, fingulorum p. vi.*. mifyos crudi, aeruginis rafae, ariftolochiae, aluminis rotundi, singulorum p. viii. *. cerae p. vi. olei hemi-25 na, aceti quod fatis fit.

Tetrapharmacum Emplastrum, ad pus movendum.

Puri autem movendo non aliud melius, quam quod expeditissimum est, et tetrapharmacon a Graecis no minatur. Habet pares portiones cerae, picis, relinae, 30 fevi taurinini; si id non est, vitulini.

Enneapharmacum Emplystrum ad pus movendum, et al

purgandum valens. Alterum ad idem, enneapharmacon nominatur;

quod magis purgat. Conftat ex novem rebus, cera, 35 melle, sevo, resina, myrrha, rosa, medulla vel cervina vel vitulina vel bubula hyfopo, butyro. Quorum ipsorum quoque pondera paria miscentur.

Sunt autem quaedam emplastra quibus utriusque rei facultas est, quae si singula habenda sunt, melion funt;

E

Caj

fun

biti

con

Lib. V.

mæ : tund tauri

At

haber fertu rubri, niaci dingul vitulin thum, 2ppella omnes medica

Sunt

hendun Quale (appellat nitri, ce p. xx. *. cem, aut quam ex mendam. Aliud dia Aliud Sevi vitu nitri, bac

yrethri, Philogrates Praeter noniaci p

erebinthir

funt; sed in copia rejicienda sunt; his potius adhibitis, quae id proprie, quod eo tempore opus est, consequuntur. Exempli causa duo proponam.

Attalum Emplastrum ad vulnera.

Est igitur ad vulnera Attalum: quod habet squamææris p. xvi. *. fuliginis p. xv. *. ammoniaci tantundem, resinæ terebinthinæ liquidæ p. xxv. *. sevi taurini tantundem, aceti heminas tres, olei sextarium.

Judaei Emplastrum, fracto capiti accommodatum.

At inter ea, quæ fracto capiti accommodantur, 10 habent quidam id, quod ad authorem Judæum refertur. Conftat ex his: falis p. iv. *. fquamæ æris rubri, æris combusti, singulorum p. xii. *. ammoniaci thymiamatis, thuris fuliginis, resinae aridae, singulorum p. vi. *. resinae Colophoniae, cerae, sevi 15 vitulini curati, singulorum p. xx. *. aceti sesquicyathum, olei minus cyathum. Tetherapeumena Græci appellant, quae curata vocant; cum ex sevo puta omnes membranulæ diligenter exemptæ sunt, ex alio medicamento.

Emplastra epispastica.

Sunt etiam quaedam emplastra nobilia ad extrahendum, quæ ipsa quoque epispastica nominantur. Quale est, quod lauri baccas habet, diadaphnidon appellatur. In eo est, resinæ terebinthinæ p. x. *. 25 nitri, cerae, picis aridae, baccarum lauri, singulorum p. xx. *. olei paulum. Quoties aut baccam, aut nucem, aut simile aliquid posuero, scire oportebit, antequam expendatur, ei summam pelliculam esse demendam.

Aliud diadaphnidon, ad extrahendum, et pus movendum.

Aliud eo nomine, quod puri quoque movendo est. Sevi vitulini, ammoniaci thyamiamatis, picis, cerae, atri, baccarum lauri, refinae, aridae, aristolohiae, pyrethri, pares portiones.

Praeter has est Philocratis: quod habet salis amnoniaci p. vii. *. aristolochiae p. viii. *. cerae, resinæ erebinthinae, suliginis thuris, singulorum p. xv. *.

B b fpu

Quorum triusque melion funt;

ae,

a a

er-

iae,

llae

yo:

mae

fae.

seft,

amae vi. *.

minis

hemi-

quod

cis no-

esinae,

, et ad

inatur;

is, cera,

cervina .

fpumae argenti p. xxxii. *. Quibus, ut pus quoque moveant, iridis p. iv. *. galbani p. vi. *. adjiciuntur.

Rhypodes Emplastrum, ad extrahendum.

Optimum tamen ad extrahendum est id quod a similitudine sordium pumide Graeci appellant. Habet myrrhae, croci, iridis, propolis, bdellii, capitulorum punici mali, aluminis et scissilis et rotundi, misyos, chalcitidis, atramenti sutorii cocti, opopanacis, salis ammoniaci, visci, singulorum p. iv. *. aristolochiae 10 p. viii. *. squamae æris p. xvi. *. resinae terebinthinae p. lxxv. *. cerae, et sevi vel taurini vel hircini p. c. *.

Emplastrum Hecatei, ad extrahendum.

Hecatæo quoque authore emplastrum generis ejus-15 dem sit ex iis: galbani p. ii. *. fuliginis thuris p. iv. *. picis p. v. *. cerae, et resinae terebinthinae, fingulorum p. viii. *. quibus paulum irini unguenti miscetur.

Alexandrinum Emplastrum viride, ad extrahendum.

Valensque ad idem emplastrum viride Alexandrinum est. Habet aluminis scissilis p. viii. *. falis ammoniaci, p. vii. *. squamae æris p. xvi. *. myrrhae, thuris, singulorum p. xviii. *. cerae p. cl. *. resinae Colophoniacae aut pinae p. cxc. *. olei heminam, 25 aceti sextarium.

De Emplastris exedentibus.

Quaedam autem funt emplastra exedentia, quae on fluxa Graeci vocant, quale est id, quod habet resinae terebinthinae, fuliginis thuris, singulorum p. ii. *. 30 squamae æris p. i. *. ladani p. ii. *. aluminis tantundem, spumae argenti p. iv. *.

Emplastrum, quod exest corpus et ossa resolvit, et supercrescentem carnem coercet.

Exest etiam vehementer corpus, atque ossa quoque 35 resolvit, et supercrescentem carnem coercet, id, quod habet spumae argenti, squamæ æris, uncias singulas; nitri ignem non experti, lapidis Asii, aristolochiat p. sextantes, ceræ, resinæ terebinthinæ, thuris, oki veteris, atramenti sutorii, salis ammoniaci p. semi æruginis

vini
En
Su
data
minii
fpum
funt
fingu
finae
p. c. *
æris p
rafae,

Cap

æru,

Rul catur, p. ii. * fuligin lvi, *,

refina

conco

fuligini ammon heminis neribus

Leuce

Sunt non gra que feni fevi vitu olei hem

Aliud, olei hem ciunter ex his co

ue

ır.

la

oet

ım

os,

niae

thi-

cini

ejuf-

uris

nae, enti

ndri-

rhae,

esinae

inam,

quae

11. *

antun-

t Super-

quoque,

ngulas; lochiae

ris, olei

ruginis

zruginis rafæ p. bessem, aceti scillitici heminam, vini aminæi tantundem.

Emplastra adversus morsus, et alia recentiora vulnera.

Sunt etiam adversus morsus quædam accommodata; quale est Diogenis nigrum: quod habet bitusiminis, ceræ, resinæ pineæ aridæ, singulorum p. xx. *. spumæ argenti p. c. *. olei sextarium. Aut in quo sunt squamæ æris p. iv. *. cerussæ, et æruginis rasæ singulorum p. viii. *. ammoniaci p. xii. *. cerae, resinae pineæ, singulorum p. xxv. *. spumae argenti 10 p. c. *. olei sextarium. Aut in quo sunt squamae æris p. xiv. *. galbani p. vi. *. cerussæ, et aeruginis rasae, singulorum p. viii. *. ammoniaci p. xii. *. cerae, resinae pineae, singulorum p. lv. *. spuma argenti concoquitur.

Ephefium Emplastrum rubrum, ad idem valens.

Rubrum quoque emplastrum, quod Ephesium vocatur, huc aptum est. Habet resinae terebinthinae p. ii. *. galbani p. iv. *. minii sinopici p. vi. *. thuris fuliginis p. vi. *. ceræ p. viii. *. spumae argenti p. 20 lvi. *. olei veteris haeminam.

Aliud Emplastrum, ad idem valens.

Item id, quod ex his conftat; squamae æris, thuris fuliginis, singulorum p. iv. *. galbani p. vi. *. falis ammoniaci p. xii. 3. *. cerae p. xxv. *. olei tribus 25 heminis. Haec autem aliis quoque recentioribus vulneribus recte imponuntur.

Leuca Emplastra non gravibus vulneribus accommodata, et maxime senilibus.

Sunt etiam alba Ienia, leuca Graeci vocant, fere 30 non gravibus vulneribus accommodata, praecipueque senilibus. Quale est quod habet cerustae p. lii. *. sevi vitulini curati, et cerae, singulorum p. lviii. *. olei heminas tres, ex quibus ea cerussa coquitur.

Aliud, quod habet ceruffae p. x. *. cerae, p. liv. *. olei heminam, aquae fextarium. Quae quoties adjiciunter ceruffae vel spumae argenti, scire licet, illa ex his coquenda esse. Est autem ea percandida com-B b 2. positio,

Lenia Emplastra.

Lenia quoque quaedam emplastra sunt, quas lip-5 tras fere Graeci nominant; ut id quod habet minii p. iv. *. spumae argenti p. xxv. *. cerae, et adipis suillae singulorum p. xxxvii. *. vitellos ovorum quatuor.

Emplastrum lene.

Alia compositio generis ejustem: cerae, resinae terebinthinae, singulorum p. vi. *. cerustae p. viii. *. spumae argenti, plumbi recrementi, (σκωρίων μολυβλι Graeci vocant) singulorum p. x. *. cicini olei, et myrtei, singulorum heminae.

Archagathi Emplastrum lene.

Alia, quae ad auctorem Archagathum refertur: missi cocti, æris combusti, singulorum p. iv. *. cerus-sae coctae p. viii. *. resinae terebinthinae p. x. *. spumae argenti p. vi. *.

Emplastra ejusdem generis, ad leniendum apta.

Etiamnum generis ejustem: spumae argenti, cera, adipis suillae, singulorum p. xxvii. *. vitelli costi quatuor rosae hemina. Aut cerati ex oleo myrteo facti partes tres, adipis suillae pars quarta, paulum 25 ex plumbi recremento. Aut spumae argenti selibra: ex olei hemina, et aquae marinae altera, costa dones

bullire defierit, cui paulum cerae fit adjectum. Aut pares portiones cerae, fevi, stibii, spumae argenti, cerussae

cerussae.

30

C A P. XX. De Pafillis.

Et primo de his, qui ad recentia vulnera glutinanda, sanandaque apti sunt.

PAstilli quoque facultates diversas habent. Sunt enim ad recentia vulnera glutinanda sanandaque apti. Qualis est, qui habet chalcitis, missis, spuma nitri, sloris æris, gallae, aluminis scissilis modice cocti, singulorum p. i. *. æris combusti, capitulorum masi

Cap.
mali
ere a
At, f
dius e
hujus

Ali minis iv. *.

De i

bus,

Ad a bus, ob chrysoc lis, sing nii p. vi *. quæ diluunta

Pastill

Andro
turalia for
menti fur
chiae, al
rum pun
ufus exis
tius aut

Proprie dentja sa

Pastilla

mali punici, fingulorum p ili. * Hunc oportet diluere aceto, fic, ubi vulnus glutinandum est, illinere. At, si nervosus aut musculosus is locus est, commodius est cerato miscere, sie ut illius octo partes, nona hujus sit.

Alius Pastillus ad glutinanda vulnera.

Alius ad idem. Constat ex his: bituminis, aluminis scissilis, singulorum, p. i. *. zris combusti p. iv. *. spumae argenti, olei sextario.

De Sphragide Pastillo, quem Polybius confecit ad glu-

Sed longe Polybii celeberrimus est: σρραγίς autem nominatur. Qui habet aluminis scissilis p. iv. *. atramenti sutorii p. ii. *. myrrhae p. v. *. aloes tantundem, capitulorum punici mali, sellis taurini, singuis lorum p. vi. *. quae contrita vino austero excipiuntur.

Pastillus ad ulcera sordida, et nigritiem in auribus, naribus, et in obscoenis partibus, instammationesque corum.

Ad ulcera fordida, et nigritiem in auribus, nari-20 bus, obscoenis partibus, inflammationesque corum: chrysocollae p. i. *. atramenti sutorii, aluminis scissilis, singulorum p. ii. *. halicacabi corticis p. iv. *. minii p. vi. *. spumae argenti p. xii. *. cerussae p. xvi. *. quæ ex aceto et coguntur, et, ubi utendum est, 25 diluuntur.

Pastillus Andronis ad uvam inflammatam, ad naturalia sordida, etiam conero taborantia.

Andronis vero est ad uvam inflammatam, ad naturalia sordida, etiam cancro laborantia: gallæ, atra-30 menti sutorii, myrrhae, singulorum p. i. *. aristolochiae, aluminis scissilis, singulorum p. ii. *. capitulorum punici mali p. xxv. *. ex passo coactorum et cum usus exigit, aceto yel vino dilutorum, prout valentius aut lenius vitium est, cui medendum est.

Pastillus ad fissa ani, vel ora venarum fundentia san-

Proprie autem ad ani fissa, vel ora venarum funlentja sanguinem, vel cancrum: aeruginis p. ii. *.

of-

octi

rteo

r:

lum bra: onec Aut enti,

a, sa-

Sunt daque pumæ e coclorum

mali

myrrhæ p. xv. *. stibis, lachrymæ papaveris, acaciæ, singulorum p. xvi. *. quae ex vino et teruntur, et in ipso usu deliquantur.

Pastillus ad expellendum calculum cum urina.

detur hæc compositio: cassiæ, croci, myrrhæ, costi, nardi, cinnamomi, dulcis radicis, balsami, hyperici pares portiones conteruntur; deinde vinum lene instillatur, et pastilli siunt, qui singuli habeant p. i. *. 10 hique singuli quotidie mane jejuno dantur.

C A P. XXI. De Peffis.

HEC tria compositionum genera, id est, qua in malagmatis, emplastris, pastillisque sunt, maximum praecipueque varium usum præstant. Sed alia quoque utilia sunt: ut ea quæ sæminis subjiciuntur, wissus Græci vocant. Eorum haec proprietas est: medicamenta composita molli lana excipiuntur, eaque lana naturalibus conditur.

Ad Sanguinem evocandum.

Ad fanguinem autem evocandum, cuneis duabus adjicitur nitri p. i. *. aut allii semen conteritur, adjicitur myrrhæ paululum, et unguento susino miscetur. Aut cucumeris sylvestris pars interior ex lacte 25 muliebri diluitur.

Ad vulvam molliendam.

Ad vulvam molliendam, ovi vitellus, et foenum Græcum, et rofa, et crocum temperantur. Aut elaterii p. iii. *. falis tantundem, uvae taminiae p. vi. *. melle excipiuntur.

Alia Pessi compositio, ad idem valens.

Aut Boetho auctore: croci, refinae terebinthinae, fingulorum p. iv. *. myrrhae p. iii. *. rofae viii. i. *. fevi vitulini p. iii. *. cerae p. ii. *. miscentur.

Ad inflammationes vulvae, Numenii pessus.

Optima autem adversus inflammationes vulvae,
Numenii compositio est, quæ habet croci p. iii. *. cerae p. i. *. butyri p. viii. *. adipis anserini p. xii. *. vitellos coctos duos, rosae minus cyatho.

Cap

Si mali Si

Si cum his n deps

CA

fperg:
quale
quod
p. i. *
le pur
et gall
confui
cepta
Ad pu

Puti

patitur

cum m coctis. contrit cum all croci a p. vi, * tei, et flat; fl fingulor lorum

mentun

Ad ejiciendum e vulva infantem mortuum.

Si vero infans intus decessit, quo facilius ejiciatur, malicorium ex aqua terendum, eoque utendum est.

Si mulier vitie locorum concidit, qua curatione uten-

Si concidere vitio locorum mulier folet, cochleæ cum testis suis comburendae, conterendæque, deinde his mel adjiciendum est. Si non comprehendit, adeps leonina ex rosa mollienda est.

CAP. XXII. De Medicamentis, quibus aridis utimur.

Ad carnem supercrescentem exedendam.

QUÆDAM misturae medicamentorum sunt, quibus aridis neque coactis utimur sic, ut in-15 spergamus; aut cum aliquo liquido mixta illinamus: quale est, ad carnem supercrescentem exedendam, quod habet squamae, fuliginis thuris, singulorum p. i. *, æruginis p. ii. *. Haec autem eadem cum melle purgant ulcera; cum cera, implent. Misy quoque 20 et galla, si paribus portionibus misceantur, corpus consumunt: eaque vel arida inspergere licet, vel excepta cadmia illinire.

Ad putrem carnem continendam, ne ultra serpat, eamque leniter exedendam, plures compositiones

Putrem vero carnem continet, neque ultra serpere patitur, et leniter exest, mel vel cum lenticula, vel cum marrubio, vel cum oleae foliis, ante ex vino decoctis. Item sertula campana in mulso cocta, deinde contrita. Aut calx cum cerato. Aut amarae nuces 30 cum allio, sic ut hujus pars tertia sit, paulumque his croci adjiciatur. Aut quod habet spumae argenti p. vi, *. cornu bubuli combusti p. xii. *. olei myrtei, et vini cyathos ternos. Aut quod ex his constat; sloris punici mali, atramenti sutorii, aloes, 35 singulorum p. ii. *. aluminis scissilis, thuris, singulorum p. iv. *. gallae p. viii. *. aristolochiae p. x. *. Vehementius idem facit, etiam adurendo, auripigmentum cum chalcitide, et aut nitro, aut calce,

ae,

ce-

VI-

aut charta combusta. Item sal cum aceto. Vel ea compositio, quae habet chalcitidis, capitulorum mali punici, aloes, singulorum p. ii. *. gallae p. viii. *. arissolochiae p. *. * mellis quantum satis sit ad ea cosgenda. Vel cantharides p. i. *. sulphuris, p. i. *. lolii p. iii. q. quibus adjicitur picis liquidae quantum satis est ad jungendum. Vel chalcitis quoque cum resina et ruta mixta: aut cum eadem resina diphryges: aut uva taminia cum pice liquida. Idem vero postunt seces vini combustae, et calcis et nitri pares portiones. Vel aluminis scissilis p. i. thuris, sandarachae, nitri, singulorum p. i. *. gallae p. viii. *. aristolochiae p. x. *. mellis quantum satis est.

Hierae compositio.

Est etiam Hierae compositio, quae habet myrrhae, chalciditis, singulorum p. ii. *. aloes, thuris, aluminis scissis, singulorum p. iv. *. aristolochiae, gallae immaturae, singulorum p. viii. *. malicorii contriti p. xx. *.

Judaei compositio.

Est et Judaei: in qua sunt calcis partes duae, nitri quam ruberrimi pars tertia: quae urina impuberis pueri coguntur, donec strigmenti erassitudo sit. Sed subinde is locus, cui id illinitur, madefaciendus est.

At Jollas, chartae combustae, sandarachae, singulorum p. i. *. calcis p. ii. p. auripigmenti tantundem miscebat.

Ad fanguinis profluvia vel ex membrana cerebri, vel aliss locis; et ad cancrum, et ad inducendam cicatricem, et ad coercendam carnem crescentem.

Si vero ex membrana, quae super cerebrum est, profluit sanguis, vitellus conbustus et contritus inspergi debet. Si alio loco sanguinis profluvium est, auripigmenti, squamae æris, singulorum p. i. *. sandarachae p. i. *. marmoris cocti p iv. *. inspergi debent. Eadem cancro quoque obsistunt. Ad inducendam cicatricem, squamae æris, thuris suliginis singulorum

Cap. X lorum quoqu

his uterii, fin fquama ruffae o vel mel

Stern conjecti veratri mae ni

Garg aut repr vel ptif qua vel malum, piper.

A N contur. Exper ichus laterum, Maxime per mor poribus

Unum acori, m fingulori liorum iv. *, pe lorum p. ii. *. calcis p. iv. *. Eadem increscentem quoque carnem coercent.

Timaeis compositio ad ignem sacrum vel cancrum
Timaeus autem ad ignem sacrum vel ad cancrum
his utebatur: myrrhae p. ii. *. thuris, atramenti sutopii, singulorum p. iii. *. sandarachae, auripigmenti,
squamae æris, singulorum p. iv. *. gallae p. vi. *. cerussae combustae p. viii. *. Eadem vel arida inspersa,
vel melle excepta idem praestant.

Ad sternutamenta excitanda.

Sternutamenta vero et albo veratro, vel struthio conjecto in nares excitantur, vel his mistis: piperis, veratri albi, singulorum p. *. iii. castorei p. *. ii spumae nitri p. *. ii. struthii p. *. iii.

Gargarizationes quibus fieri debeant. 15

Gargarizationes autem aut laevandi causa siunt, aut reprimendi, aut evocandi. Laevant, lac, cremor vel ptisanae, vel surfurum. Reprimit autem aqua, in qua vel lenticula, vel rosa, vel rubus, vel cotoneum malum, vel palmulae decoctae sunt. Evocant, sinapi, 20 piper.

C A P. XXIII.

ri

11-

m

iis

est.

in-

eft,

an-

de.

en-

gu

De Antidotis, et quibus malis opitulentur.

A NTIDOTA raro, sed precipue interdum necessaria sunt, quia gravissimis casibus opitulantur. Ea recte quidem dantur collisis corporibus vel per iclus, yel ubi ex alto deciderunt, vel in viscerum, laterum, faucium, interiorumque partium doloribus. 39 Maxime autem desideranda sunt adversus venena, vel per morsus, vel per cibos, aut potiones nostris corporibus inferta.

Compositio antidoti.

Unum est, quod habet lacrymae papaveris p. *. z. 35 acori, malabathri p. v. *. iridis Illyricae, gummi, singulorum p. ii. *. anisi p. iii. *. nardi Gallici, soliorum rosae aridorum, cardamomi, singulorum p. iv. *, petroselini p. *. iii. z. trisolii p. v. *. casiae ni-

c grae

grae, filis, bdellii, balfami, feminis piperis albi, fingulorum p. *. z. styracis p. *. v. z. myrrhae, opopanacis, nardi Syri, thuris masculi, hypocistidis succi, fingulorum p. vi. *. castorei p. vi. *. costi, piperis 5 albi, galbani, refinae terebinthinae, croci, floris junci rotundi, fingulorum p. vi. *, z. dulcis radicis p. viii. *. z. quae melle vel passo excipiuntur.

Aliud antidotum, Ambrofia nominatum; quod Zopyrus

Ptolemaeo regi composuit.

Alterum, quod Zopyrus regi Ptolemaeo dicitur composuisse, atque Ambrosiam nominasse, ex his constat: costi, thuris masculi, singulorum p. v. *. piperis albi p. *. z. floris junci rotundi p. ii. *. cinnamomi p. iii. *. casiae nigrae p. iv. *. croci Cilicii p.

15 *. iv. z. myrrhae quam stacten nominant, p. v. *. nardi Indici p. *. v. z. quae fingula contrita melle cocto excipiuntur: deinde, ubi utendum est, id, quod Egyptiae fabae magnitudinem impleat, in potione vini diluitur.

Antidotum Mithridatis.

Nobilissimum autem est Mithridatis, quod quotidie fumendo rex ille dicitur adversus venenorum pericula tutum corpus fuum reddidiffe. In quo haec funt: costi p. *. z. acori p. v. *. hyperici, cumini, sa-

25 gapeni, acaciae fucci, iridis Illyricae, cardamomi, fingulorum p. ii. *. anifi p. iii. *. nardi Gallici, gentianae radicis, aridorum rofae foliorum, fingulorum p. iv. *. papaveris lachrymae, petrofelini, fingulorum p. *. iv. z. cafiae, fileris, lolii, piperis longi fingulo-

30 rum p. vi. *. styracis p. *. v. z. castorei, thuris, hypociftidis fucci, myrrhae, opopanacis, fingulorum p. vi. *. malabathri folii p. vi. *. floris junci rotundi, refinae terebinthinae, galbani, dauci Cretici seminis, fingulorum p. *. v. z. nardi, opobalfami, fingulorum

35 p. *. vi. z. thlaspis p. *. vi. radicis Ponticae p. vii. *. croci, zinziberis, cinnamomi, fingulorum p. *. viii. Haec contrita melle excipiuntur, et adversus venenum, quod magnitudinem nucis Graecae impleat, ex vino datur. In caeteris autem affectibus corporis sti, ju damo busti, gulori

aipala

p. i. *

Cap.

magn

Alt p. *: 2 cis ju deinde fubing ungue

Έγχ untur. plenda inter f tulini, thinae, liquant terunti emollit

Ad f bubuli invicen et myr antur.

pro modo eorum vel quod Ægyptiae fabae vel ervi magnitudinem impleat, fatis est.

C A P. XXIV. De Acopis.

Acopum nervis utile.

A COPA quoque utilia nervis funt. Quale est, quod habet sloris junci rotundi p. *. ii. zz. costi, junci quadrati, lauri baccarum, ammoniaci, cardamomi, singulorum p. *. iv. z. myrrhae, æris combusti, singulorum p. vii. *. iridis Illyricæ, ceræ, singulorum p. iv. *. Alexandrini calami, junci rotundi,
aspalathi, xylobalsami, singulorum p. xviii. *. sevi
p. i. *. unguenti irini cyathum.

Acopum Eleodes nervis utile.

Alterum, quod incides vocant, hoc modo sit: ceræ p. *. z. olei tantundem, resinae terebinthinae ad nucis juglandis magnitudinem; simul incoquuntur: deinde infusa in mortario teruntur, instillaturque subinde quam optimi mellis acetabulum, tum irini 20 unguenti, et rosae terni cyathi.

Έγχοιστα ad ulcera purganda et implenda

Έγχριστα autem Graeci vocant liquida, quae illinuntur. Quale est, quod sit ad ulcera purganda et inplenda, maxime inter nervos, paribus portionibus 25 inter se mixtis, butyri, medullae vitulinae, sevi vitulini, adipis anserinae, cerae, mellis, resinae terebinthinae, rosae, olei cicini. Quae separatim omnia liquantur, deinde liquida miscentur, et tum simul teruntur. Et hoc quidem magis purgat: magis vero 30 emollit, si pro rosa cyprus infunditur.

Ad facrum ignem.

Ad facrum ignem: fpumae argenti p. vi. *. cornu bubuli combusti p. ii. *. conteruntur, adjiciturque invicem vinum, et id, quod specialiter sic vocatur, 35 et myrteum, donec utriusque terni cyathi consici-

antur.

is

a-

p.

r-

to

ti-

ım

aec

fa-

mi,

en-

um

um

1lo-

hy-

rum

ndi,

inis,

rum

ii. *.

VIII.

ene-

poriś pro rutizing of any n Cic 2a throdom C.A.P.

C A P. XXV. De Catapotiis.

Catapotium ad somnum accersendum, et levationem doloris, et simul ad coquendum.

Atapotia quoque multa funt, variifque de causis funt. Anodyna vocant, quae fomno dolorem levant quibus uti, nisi nimia necessitas urget, alienum est, sunt enim ex vehementibus medicamen-10 tis, et stomacho alienis. Prodest tamen etiam ad concoquendum, quod habet papaveris lachrymæ, galbani, fingulorum p. i. *. myrrhae, castorei, piperis, fingulorum p. ii. *. Ex quibus, quod ervi magnitudinem habet, fatis est devorasse.

Catapotium valentius ad fomnum. 15

Alterum, stomacho pejus, ad fomnum valentius, ex his fit: mandragorae p. *. z. apii feminis, item hyofcyami feminis, fingulofum p. iv. *. quae ex vino teruntur. Unum autem ejusdem magnitudinis, qua 20 supra posita est, abunde est sumpsisse.

Catapetium ad plurimos dolores per sommum lemendos. Sive autem capitis dolores, five ulcera, five lippitudo, vel dentes, five spiritus difficultas, sive intesti-

norum tormenta, five inflammatio vulvae, five coxae 25 est, five jecur, aut lienis, aut latus torquet, sive vitio locorum aliqua prolabitur et obmutefeit, occurrit dolori per quietem ejusmodi catapotium. Silis, acori, rutae filvestris feminis, fingulorum p. ii. *. castorei, cinnamomi, singulorum p. ii. *. papaveris

30 lachrymae, panacis radicis, mandragorae malorum aridorum, junci rotundi floris singulorum p ii. *. piperis grana L vi. Haec per le contrita, rursus intillato subinde passo, simul omnia teruntur, donec crasfitudo fordium fiat. Ex eo paulum aut devoratur,

35 aut aqua diluitur, et potui datur.

Catapotium aliud ad multa valens.

Quinetiam filvestris papaveris, cum jam ad excipiendam lachrymam maturum est, manipulus, qui manu comprehendi potest, in vas demittitur, et supari m fitudin ex co que us vel per levant, et torn mation to, cun aqua fi tem ter Catapo

Cap. X

per inf

quitur. dem e

Item, ii. *. an crymae excipiu dinem | men in

Ad fa nardi G daturqu beat.

Ad la nardi, r

Ad t rum p. i *. croci. lis hemi

Ad t lorum p rum p. i

per infunditur aqua, quae id contegat, atque ita coquitur. Ubi jam bene manipulus is coctus est, ibidem expressus projicitur; et cum eo humore passi
pari mensura misceatur, inferventque, donec crasfitudinem sordium habeat. Cum infrixit, catapotia;
ex eo sunt, ad nostrae sabae magnitudinem, habentque usum multiplicem. Nam et somaum factuat;
vel per se assumpta, vel aqua data et ausium dosores
levant, adjectis exiguo modo rutae succo, ac passo:
et tormina supprimunt ex vino liquata: et inslammationem vulvae coercent, mista cerato ex rosa facto, cum paultilum his croci quoque accessi: et ex
aqua fronti inducta, pituitam in oculos decurrentem tenent.

Catespotium ad inducendian formum, qued vulva dolens 15

Item, fi vulva dolens formum prohibuit, croci p. ii. *. anifi, myrrhae, fingulorum p. i. *. papaveris lacrymae p. iv. *. cicutae feminis p. viii. *. miscentur, excipiunturque vino veteri et quod supini magnitu-co dinem habet, in tribus cyathis aquae diluitur. Id tamen in febre periculose datur.

Ad jever fanandum.

e

C

15

m

*

1-

ır,

CI-

ui lu-

per

1- p

Ad fanandum jecur, mitri p. *. 3. croci, myrrhae, nardi Gallici, fingulorum p. i. *. melle excipiuntur, 25 daturque, quod Ægyptiae fabae magnitudinem habeat.

Ad finiendos dolores lateris.

Ad lateris dolores finiendos piperis, aristolochiae, nardi, myrrhae pares portiones.

Ad thoracis dolores finiendos.

Ad thoracis, nardi p. i. *. thuris, cafiae, fingulorum p. iii. *. myrrhae, cinnamomi, fingulorum p. vi. *. croci. p. viii. refinae terebinthinae quadrans, mellis heminae tres.

Catapotium Athenionis ad tuffim

Ad tustim, Athenionis: myrrhae, piperis, singulorum p. i. *. castorei, papaveris lacrymae, singulorum p. i. *. Quae separatim contusa postea jungun-

tur.

tur, et ad magnitudinem fabae nostrae, bina catapotia mane, bina noctu dormituro dantur.

Catapotium Heraclidis Tarentini ad tussim et somnum.

Si tussis somnum prohibet, ad utrumque Heraclidis Tarentini: croci p. i. *. cinnamomi, castorei, papaveris lachrymae, fingulorum p. i. *. myrrhae, piperis longi, cofti, galbani, fingulorum p. *. z. Catapotium ad purganda ulcera in faucibus tuffientibus.

Quod fi purganda funt ulcera faucibus tuffienti-10 bus, panacis, myrrhae, refinae terebinthinæ, fingulorum p. v. *. galbani p. *. z. hystopi p. *. z. conterenda funt, hisque hemina mellis adjicienda, et quod

digito excipi potest, devorandum est.

Colice Caffii medici. Colice vero Caffii ex his conftat : croci, anifi, castorei, singulorum p. iii. *. petroselini p. iv. *. piperis et longi et rotundi, fingulorum p. v. *. papaveris lacrymæ, junci rotundi, myrrhae, nardi, fingulorum p. vi. *. quae melle excipiuntur. Id autem et devo-20 rari poteit, et ex aqua calida fumi.

Ad infantem mortuum aut secundas expellendas. Infantem vero mortuum, aut fecundas expellit aquae potio, cui falis ammoniaci p. i. *. aut cui dicta-

mi cretici p. i. *. adjectum est. Laborantibus ex partu quid dari debeat. Ex partu laborantibus, eryfimum ex vino tepido

jejunae dari debet.

Ad adjuvandum vocem.

Vocem adjuvat, thuris p. i. *. in duobus cyathis 30 vini datum.

Adversus difficultatem urinae.

Adversus urinae difficultatem; piperis longi, caltorei, myrrhae, galbani, papaveris lacrymae, croci, costi, unciae singulae, styracis, refinae terebinthinae 35 pondo fextantes, mellis absinthii cyathus. Ex quibus ad magnitudinem fabae Ægyptiæ et mane et cœnato dari debet.

Arteriaces compositio quomodo fiat. Arteriace vero hoc modo sit: casiae, iridis, cinnamoCap. namo croci riis d croci, in pa quun coqui adjici

Ea qu vulne ut in calcul mesce cum (bus m Ergo, num medic curan quae : de his

> In h infana quae 1 primu nec fu perem: defper difficil noraffe

> > denti y

neribu

namomi, nardi, myrrhae, thuris, singulorum p.i.*. croci p. i. *. piperis grana xxx. ex passi tribus sextariis decoquuntur, donec mellis crassitudo his siat. Aut croci, myrrhae, thuris singulorum p. i. *. conjicitur in passi eundem modum, eodemque modo decoquuntur. Aut ejusdem passi heminae tres usque eo coquuntur, donec extracta inde gutta indurescat, et adjicitur tritae casiae p.i. *.

de tenes voluceati fillaxi ex P. v. XXVIII itananio e enet to

De quinque generibus noxarum corporis.

YUM facultates medicamentorum propofuerim; genera, in quibus noxa corpori est, proponam. Ea quinque funt. Cum quid extrinsecus laesit, ut in 13 vulneribus. Cum quid intra seipsum corruptum est, ut in cancro. Cum quid innatum est, ut in vesica calculus. Cum quid increvit, ut vena, quae intumescens in varicem convertitur. Cum quid deest, ut cum curta pars aliqua est. Ex his alia sunt, in qui- 20 bus medicamenta, alia in quibus plus manus proficit. Ergo, dilatis his, quae praecipue scalpellum in manum postulant, nunc de his dicam, quae maxime medicamentis egent. Dividam autem hanc quoque curandi partem, ficut priorem; et ante dicam de his, 25 quae in quamlibet partem corporis incidunt; tum de his, quae certas partes infestant. Incipiam a vulneribus.

lo

is

:0-

0-

ae

ui-

œ-

in-

10-

De vulneribus, quae per tela inferuntur.

In his autem ante omnia scire medicus debet, quae 30 infanabilia sint, et quæ difficilem curationem habeant, quae promptiorem. Est enim prudentis hominis, primum eum, qui servari non potest, non attingere, nec subire speciem ejus, ut occisi, quem sors ipsius peremit. Deinde, ubi gravis metus sine certa tamen 35 desperatione est, indicare necessariis periclitantis, in difficili rem esse: ne, si victa ars malo suerit, vel ignorasse, vel sesellisse videatur. Sed ut haec prudenti viro conveniunt: sic rursus histrionis est, par-

vam

vam rem attollere, quo plus praestitisse videatur. Obligareque aequum est confessione promptae rei. quo curiosus etiam circumspiciat, ne, quod per se exiguum est, majus curantis negligentia fiat.

Quae vulnera infanabilia fint.

Servari non potest, cui basis cerebri, cui cor, cui stomachus, cui jecinoris portae, cui in spina medulla percussa est; cuique aut pulmo medius, aut jejunum, aut tenuius intestinum, aut ventriculus, aut 10 renes vulnerati funt; cuive circa fauces grandes venae, vel arteriae præcisae funt.

Quae vulnera difficilem curationem habeant.

Wix autem ad fanitatem perveniunt, quibus ulla parte pulmo, aut jecinoris craffum, aut membrana, 15 quae continet cerebrum, aut lienis, aut vulva, aut vefica, aut ullum intestinum, aut septum transversum vulneratum est. Hi quoque in præcipiti funt, in quibus usque ad grandes intusque conditas venas in alis vel poplitibus mucro defedit. Periculofa etiam vul-20 nera funt, ubicunque venae majores funt, quoniam exhausire hominem, profusione sanguinis possunt. Idque evenit non in alis tantum, atque poplitibus; fed etiam in his venis, quae ad anum testiculosque perveniunt. Practer hace malum vulnus eff, quod-25 cunque in alis vel feminibus, vel inanibus locis, vel in articulis vel inter digitos est. Item quodcunque mufculum, aut nervum, aut arteriam, aut membranam, aut os, aut cartilaginem laesit.

Quae vulnera tutiorem curationem babeant.

30 Tutislimum omnium, quod in carne est. Et haec quidem loca vel pejora, vel meliora funt. Modo vero periculum facit, quodcunque magnum est.

Observationes in vulneris genere et figura.

Aliquid etiam in vulneris genere figuraque est. Nam 35 pejus est, quod etiam collisitm, quam quod tantum discissum est, adeo ut acuto quoque, quam retuso telo, vulnerari commodius sit. Pejus etiam vulnus est, ex quo aliquid excifum est; ex quove caro alia parte abscissa, alia dependens. Pessima quaeque plaga curCap. va ef deind deter

Ae Qu vitae cit p infirn quam corru peran fimur neque nimit tamer

> Sec quori demo often intere penet quid vel fp

tumn

Igit nae la maliq untur lequit

Pul ore fp tus cu dam i nus i obmu va est: tutissima, quae lineæ modo recta est. Quo deinde propius huic illive figurae vulnus est, eo vel deterius, vel tolerabilius est.

Aetatis observatio, et corporis, et vitae, et temporis.

Quin etiam confert aliquid et aetas, et corpus, et vitae propositum, et anni tempus quia facilius sanescit puer vel adolescens, quam senior: valens, quam insirmus: neque nimis tenuis, neque nimis plenus, quam si alterum ex his est: integri habitus, quam corrupti: exercitatus, quam iners: sobrius et tempor perans, quam vino venerique deditus. Opportunissimumque curationi tempus vernum est; aut certe neque servens, neque frigidum; siquidem vulnera et nimius calor et nimium frigus insestant; maxime tamen horum varietas: ideoque perniciosissimus au-15 tumnus est.

Signa eorum, quae intus laesa sunt.

Sed pleraque ex vulneribus oculis subjecta sunt: quorundam ipsae sedes indices sunt, quas alio loco demonstravimus, cum positus interiorum partium 20 ostendimus. Veruntamen, quia quædam vicina sunt, interestque, vulnus in summa parte sit, an penitus penetraverit, necessarium sont notas subjecte, per quas quid intus actum sit, scire possimus; et ex quibus vel spes, vel desperatio oritur.

Signa percuffi cordis.

el

16

2-

m

m

te-

eft.

rtc

ır-

va

Igitur corde percusso, sanguis multus fertur, venae languescunt, color paradimus, sudores frigidi, malique odoris, tanquam in ægrotato corpore oriuntur:: extremisque partibus frigidis matura mors 30 sequitur.

Signa pulmonis icti.

Pulmone icto, spirandi difficultas est: sanguis ex ore spumans, ex plaga rubens, simulque etiam spiritus cum sono fertur: in vulnus inclinari juvat: qui-35 dam sine ratione consurgunt. Multi si in ipsum vulnus inclinati sunt, loquuntur: si in aliam partem, obmutescunt.

D d

Signa jecinoris vulnerati.

Jecinoris autem vulnerati notae funt: multus fub dextra parte praecordiorum profusus sanguis: ad spinam reducta praecordia; in ventrem cubandi dulscedo; punctiones, doloresque usque ad jugulum, junctumque ei latus scapularum, os intentum: quibus nonnunquam etiam biliosus vomitus accedit.

Signa percussorum renum.

Renibus vero percussis, dolor ad inguina testicuto losque descendit: dissiculter urina redditur; eaque aut est cruenta, aut cruor fertur.

Signa vulnerati lienis.

At, liene icto, fanguis niger a finistra parte prorumpit: praecordia cum ventriculo ab eadem parte is indurescunt, sitis ingens oritur: dolor ad jugulum, sicut jecinore vulnerato, venit.

Signa percuffae vulvae

At, cum vulva percussa est, dolor inguinibus, et coxis, et semoribus est: sanguinis pars per vulnus, 20 pars per naturale descendit: vomitus bilis insequitur. Quaedam, obmutescunt: quaedam mente labuntur; quaedam, sui compotes, nervorum oculorumque dolore urgeri se consitentur; morientesque tandem, eadem quae corde vulnerato patiuntur.

Sin cerebrum membranave ejus vulnus accepit, fanguis per nares, quibusdam etiam per aures exit; fereque bilis vomitus insequitur: quorundam sensus obtunduntur, appellatique ignorant: quorundam trux vultus est: quorundam oculi, quasi resoluti, huc atque illuc moventur; fereque tertio, vel quinto die delirium accedit. Multorum etiam nervi distenduntur. Ante mortem autem plerique fascias, quibus caput diligatum est, lacerant, ac nudum vuls nus frigori objiciunt.

Signa stomachi percussi.

Ubi stomachus autem percussus est, singultus, et bilis vomitus insequitur: si quid cibi vel potionis assumptum est, id redditur cito: venarum motus elan-

gue mae Sig

Cap

nera exer per Cael

folvi terpe parte cerni

dia f

per pex ip itaquet ex De fa

His funt, fumus nies, tenuic Pus c guine centi, que te tante.

cis no

gue-

guescunt: sudores tenues oriuntur; per quos extremae partes frigescunt.

Signa jejuni intestini, et ventriculi vulnerati, et aliorum intestinorum.

Communes vero jejuni intestini et ventriculi vul- 5 nerati notae sunt. Nam cibus et potio per vulnus exeunt: praecordia indurescunt: nonnunquam bilis per os redditur. Intestino tantum sedes inferior est. Caetera intestina icta vel stercus, vel odorem ejus exhibent.

Signa percussae medullae quae in spina est.

Medulla vero, quae in spina est, discussa, nervi resolvuntur, aut distenduntur: sensus intercidit: interposito tempore aliquo sine voluntate inferiores partes vel semen, vel urinam, vel etiam stercus existernunt.

At, si septum transversum percussum est, praecordia sursum contrahuntur, spina dolet, spiritus rarus

eft, fanguis fpumans fertur.

1-

a-

0-

1e

it,

it;

n-

nfo-

vel rvi

ias,

ul-

et

af-

anueSigna vesicae vulneratae.

Vesica vero vulnerata, dolent inguina: quod super pubem est, intenditur: pro urina, sanguis; aut ex ipso vulnere urina descendit: stomachus assicitur: itaque aut bilem vomunt, aut singultiunt: frigus, 25

et ex eo mors sequitur. De sanguine, et sanie, et pure, et eorum speciebus: quan-

doque meliora, deteriorave sint,

His cognitis, etiamnum quaedam alia noscenda
sunt, ad omnia vulnera ulceraque, de quibus dicturi 30
sumus, pertinentia. Ex his autem exit sanguis, sanies, pus. Sanguis omnibus notus est. Sanies est
tenuior hoc, varie crassa, et glutinosa, et colorata,
Pus crassissimum albissimumque, glutinosius et sanguine et sanie. Exit autem sanguis ex vulnere reguine et sanie. Exit autem sanguis ex vulnere recenti, aut jam sanescente, Sanies est inter utrumque tempus. Pus ex vulnere jam ad sanitatem spectante. Rursus et sanies et pus quassam species Graecis nominibus distinctas habent. Est enim quaedam
D d 2

Cap

1

Q

pote

fit p

mus

imp

men

fpor

prin

lina

acet

fupp

func

vale

nem

dent

ipfu

his fad e

Quo

fang

quo

daeq ora

poffi

fang

musi

parte

mov

voce

. Et

eft : "

nis c

vel n

fangi

quid

opor

ii par

lius eft.

fanies, quae vel ixwe, vel μελίκηςα nominatur. Est pus, quod inaioles appellatur, Inde tenuis, subalbidus, ex malo ulcere exit, maximeque ubi, nervo laeso, inflammatio secuta est. Menianga crashor, et glutinosior, s et subalbida, mellique albo subsimilis. Fertur haec quoque ex malis ulceribus, ubi nervi circa articulos laesi sunt; et inter haec loca, maxime ex genibus. Enziodes tenue, fubalbidum, quasi unctum colore. atque pinguitudine oleo albo non diffimile apparet in 10 magnis ulceribus fanescentibus. Malus est autem fanguis, nimium aut tenuis, aut crassus; colore vel lividus, vel niger; aut pituita mistus, aut varius. Optimus calidus, rubens, modice crassus, non glutinofus. Itaque protinus ejus vulneris expedita magis 15 curatio est, ex quo fanguis bonus fluxit. Itemque postea spes in his major est, ex quibus melioris generis quaeque proveniunt, Sanies igitur mala est, multa, nimis tenuis, livida, aut pallida, aut nigra, aut glutinofa, aut mali odoris, aut quae et ipsum ulcus, 20 et junctam ei cutem erodit. Melior non multa, modice crassa, subrubicunda, aut subalbida. Ixip autem pejor est multus, crassus, sublividus aut subpallidus, glutinofus, ater, calidus, mali odoris. Tolerabilior est subalbidus, qui caetera omnia contraria prioribus 25 habet. Melicera autem mala est, multa, et percrasfa: melior, quae et tenuior, et minus copiosa est. Pus inter haec optimum est. Sed id quoque pejus est, multum, tenue, dilutum; magisque, si ab initio tale est; itemque, si colore sero simile, si palli-30 dum, si lividum, si foeculentum est, praeter haec, si male olet; nisi tamen locus hunc odorem excitat. Melius est, quo minus est, quo crassius, quo albidius: itemque, si laeve est, si nihil olet, si aequale est. Modo tamen, convenire et magnitudini vulneris, et 35 tempori debet. Nam plus ex majore, plus nondum folutis inflammationibus naturaliter fertur. Exalwies quoque pejus est multum, et parum pingue: quo

minus etiam, quoque id ipsum pinguius, eo me-

Cura-

S

e

it

)-

m

S,

or

us uf-

ft.

us

ni-

li-

fi

at. 18:

lo-

et

üdeç

uo

ne-

ira-

Curatio adversus profusionem sanguinis in vulneribus. Ouibus exploratis, ubi aliquis ictus est, qui servari potest, protinus prospicienda duo sunt: ne sanguinis fit profusio, neve inflammatio. Si profusionem timemus (quod ex fede vulneris, et magnitudine ejus ex s impetu ruentis fanguinis intelligi potest) siccis linamentis vulnus implendum est, supraque imponenda spongia ex aqua frigida expressa, ac manu super comprimenda. Si parum fic fanguis conquiescit, faepius linamenta mutanda funt. Et, si sicca parum valent, or aceto madefacienda funt. Id vehemens ad fanguinem supprimendum est: ideoque quidam id vulneri infundunt. Sed alius rurfus metus fubest; ne, nimis valenter ibi retenta materia, magnam inflammationem postea moveat. Quae res efficit, ut neque ro- 15 dentibus medicamentis, neque adurentibus, et ob id ipsum inducentibus crustam, (quamvis pleraque ex his fanguinem fupprimunt) fit utendum: fed, fi femel ad ea decurritur, potius quae mitius idem efficiunt. Quod si illa quoque profluvio vincuntur, venae, quæ 20 fanguinem fundunt, apprehendendae, circaque id, quod ictum est, duobus locis deligandae intercidendaeque funt, ut et in se ipsae coeant, et nihilominus ora praeclusa habeant. Ubi ne id quidem res patitur, poslunt ferro candenti aduri. Sed etiam satis multo 25 fanguine effuso ex eo loco, quo neque nervus, neque mulculus est, utputa in fronte, vel superiore capitis parte, commodissimum tamen est, cucurbitulam admovere a diversa parte, ut illuc sanguinis cursus revocetur.

Curationes adversus vulnerum inflammationem.

Et adversus profusionem quidem in his auxilium est: adversus inflammationem autem, in ipso sanguinis cursu, eaque timeri potest, ubi laesum est vel os, vel nervus, vel cartilago, vel musculus, aut ubi parum 35 sanguinis pro modo vulneris fluxit. Ergo quoties quid tale erit, sanguinem mature supprimere non oportebit; sed pati sluere, dum tutum erit, adeo ut, si parum sluxisse videbitur, mitti quoque ex brachio debeat;

debeat; utique, si corpus juvenile, et robustum, et exercitatum est: multoque magis, si id vulnus ebrietas praecessit. Quod si musculus laesus videbitur, praecidendus erit, nam percussus, mortiferus est: praecisus, sanitatem recipit.

De glutinatione vulnerum.

Sanguine autem vel suppresso, si nimius erumpit; vel exhausto, si per se parum sluxit; longe optimum est, vulnus glutinari. Potest autem id, quod vel in cute, vel etiam in carne est; si nihil ei praeterea mali accedit. Potest caro, alia parte dependens, alia inhærens: si tamen etiamnum integra est, et conjuncti-

one corporis fovetur.

In his vero, quæ glutinantur, duplex curatio est. Nam si plaga in molli parte, sui debet: maximeque, si discussa auris ima est, vel imus nasus, vel frons, vel bucca, vel palpebra, vel labrum, vel circa guttur cutis, vel venter. Si vero in carne vulnus est, hiatque, neque in unum orae facile attrahuntur, sutura quidem aliena est: imponendae vero sibulae sunt (a'yansgas Graeci nominant) quae oras, paulum tamen, contrahant; quo minus lata postea cicatrix sit.

Ex his autem colligi potest, id quoque, quod alia parte dependens, alia inhaerebit, fi alienatum adhuc 25 non est, suturam, an fibulam postulet. Ex quibus neutra ante debet imponi, quam intus vulnus purgatum est: ne quid ibi concreti sanguinis relinquatur. Id enim et in pus vertitur, et inflammationem movet, et glutinari vulnus prohibet. Ne linamentum 30 quidem, quod supprimendi sanguinis causa inditum est, inibi relinquendum est, nam id quoque inflammat. Comprehendi vero futura, vel fibula, non cutem tantum, sed etiam aliquid ex carne, ubi suberit haee, oportebit, quo valentius haereat, neque cutem 35 abrumpat. Utraque optima est ex acia molli, non nimis torta, quo mitius corpori incidat. Utraque neque nimis rara, neque nimis crebra injicienda est. Si nimis rara est, non continet; si nimis crebra est, vehementer afficit; quia, quo faepius acus corpus transivit,

Cap. tran det. aefta hact fpon effe quid quo quo gari eft 1 aceti juva impo dum com fitis, si qu tum quae mequ vel a funt, virid ea, q corpo non : nervi tis d At, f tum musc rem 1 puwwde cunqu

infup

vel c

reprin

a

n

li

2-

ır

t-

ra

nt

n,

ia

uc

us

ra-

0-

ımı

mcu-

rit

em

que

est.

eft,

pus vit, transivit, quoque plura loca injectum vinculum mordet, eo majores inflammationes oriuntur; magifque aestate. Neutra etiam vim ullam desiderat: sed ea hactenus utilis est, qua cutis ducentem quali sua fponte subsequitur. Fere etiam fibulae latius vulnus ; effe patiuntur: futura oras jungit, quae ne ipfae quidem inter se contingere ex toto debent: ut fi quod intus humoris concreverit; fit qua emanet. Si quod vulnus neutrum horum recipit, id tamen purgari debet. Deinde omni vulneri primo imponenda to est spongia ex aceto expressa. Si sustinere aliquis aceti vim non potest, vino utendum est. Levis plaga juvatur etiam, fi ex aqua frigida expressa spongia imponitur. Sed ea, quocunque modo imposita est, dum madet, prodest: itaque, ut inarescat, non est 15 committendum. Licetque fine peregrinis, et conquisitis, et compositis medicamentis vulnus curare. Sed fi quis huic parum confidit, imponere medicamentum debet, quod fine sevo compositum sit ex his, quae cruentis vulneribus apta esse proposui: maxi- 20 meque si caro est, Barbarum: si nervi, vel cartilago, vel aliquid ex eminentibus, quales aures, vel labra funt, Polybi sphragidem. Alexandrinum quoque viride nervis idoneum est: eminentibusque partibus ea, quam Graeci puntura vocant. Solet etiam, collifo 25 corpore, exigua parte findi cutis. Quod ubi incidit, non alienum est, scalpello latius aperire; nifi musculi, nervique juxta fint, quos incidi non expedit, ubi fatis diductum est, medicamentum imponendum est. At, si id, quod collisum est, quamvis parum diduc- 30 tum est, latius tamen aperiri propter nervos aut musculos non licet; adhibenda funt ea, quae humorem leniter extrahant; præcipueque ex his, id, quod poweder vocari propofui. Non alienum est etiam, ubicunque vulnus est grave, impositum, quo id juvetur, 35 insuper circumdare lanam succidam ex aceto et oleo: vel cataplasma, si mollis is locus est, quod leniter reprimat; fi nervosus, aut musculosus, quod emol-

Ca

me

lice

der

ma

lev

tio

rig

fini

pro

ma

que

fun

cipi

pro

neq

fic :

gen

inji

futi

ner

pall

vul

eft,

ulcu

dole

hæc

tur

nen

eft,

aqua

teria

Ea f

fit, 1

tum

vide

phár

nofis

pater

hiat,

Quomodo vulnus ligari conveniat.

Fascia vero ad vulnus diligandum lintea aptissima est: eaque lata esse debet, ut semel injecta non vulnus tantum, sed paulum utrinque etiam oras ejus comprehendat. Si ab altera parte caro magis recessit, ab ea melius attrahitur: si æque ab utraque, transversa comprehendere oras debet: aut si id vulneris ratio non patitur, media primum injicienda est, ut tum in utramque partem ducatur. Sic autem dilizogenda est, ut et contineat, neque adstringat, quod

non continetur, elabitur: quod nimis adstrictum est, cancro periclitatur. Hieme sæpius sascia circuire debet: æstate, quoties necesse est. Tum extrema pars ejus inferioribus acu assuenda est; nam nodus vulnus

decet, ut propriam viscerum curationem requirat aliis quibus supra posui. Nam plaga ipsa curanda extrinsecus, vel sutura, vel alio medicinæ genere est. In visceribus nihil movendum est; nisi, si quid aut extrinsecus, est liene aut pulmone duntavat extremo

20 jecinore, aut liene, aut pulmone duntaxat extremo dependeat, præcidatur. Alioquin vulnus interius ea victus ratio eaque medicamenta fanabunt, quæ cuique

visceri convenire superiore libro proposui.

De ratione victus et notis vulnerum curationibusque eorum. His ita primo die ordinatis, homo in lecto collo-

candus est: isque si grave vulnus est, abstinere, quantum vires patiuntur, ante inflammationem a cibo debet: bibere, donec sitim siniat, aquam calidam, vel, si æstas est, neque sebris, neque dolor est, etiam

30 frigidam. Adeo tamen nihil perpetuum est, sed semper pro viribus corporis æstimandum, ut imbecillitas etiam cibum protinus facere necessarium possit; tenuem scilicet, et exiguum, qui tantum sustineat. Multique etiam ex prosluvio sanguinis intermorien-

alioqui inimicissimum vulneri est. Nimis vero intumescere vulnus, periculosum: nihil intumescere, periculosissimum est, illud indicium est magnae inflammationis, hoc emortui corporis. Protinusque si

nens

t,

is

ıt

1-

d

ſŧ,

e-

rs

us pi

da

est.

ex mo

ea

que

m.

llo-

ibo

am,

iam

em-

litas

te-

neat.

rien-

quod

in-

cere,

e in-

jue li

mens

mens homini confistit, si nulla febris accessit, seire licet, mature vulnus fanum fore. Ac ne febris quidem terrere debet, si in magno vulnere, dum inflammatio est, permanet. Illa perniciosa est, quae vel levi vulneri fupervenit, vel ultra tempus inflamma-5 tionis durat, vel delirium movet: vel si nervorum rigor aut diffentio, quæ ex vulnere orta est, eam non finit. Vomitus quoque biliofus non voluntarius, vel protinus ut percuffus est aliquis, vel dum inflammatio manet, malum fignum est in his duntaxat, 10 quorum vel nervi, vel etiam nervosi loci vulnerati funt. Sponte tamen vomere, non alienum est, præcipue his, quibus in confuetudine fuit: fed neque protinus post cibum, neque jam inflammatione orta, neque cum in fuperioribus partibus plaga est. Biduo 15 fic vulnere habito, tertio, die id aperiendum, detergendaque sanies ex aqua frigida est, eademque rursus injicienda funt. Quinto jam die, quanta inflammatio futura est, se ostendit. Quo die rursus detecto vulnere, considerandus color est. Quod si lividus, aut 20 pallidus, aut varius, aut niger est; scire licet, malum vulnus esse, idque, quandocunque animadversum elt, terrere nos potest. Album, aut rubicundum esse ulcus, commodissimum est. Item cutis dura, crassa, dolens, periculum oftendit. Bona figna funt, ubi 25 hæc fine dolore, tenuis, et mollis est. Sed si glutinatur vulnus, aut leviter intumuit, eadem funt imponenda, quae primo fuerunt. Si gravis inflammatio est, neque glutinandi spes est, eaque pus moveat, aquae quoque calidae necessarius usus est, ut et ma-30 teriam digerat; et duritiam emolliat, et pus citet. Ea sic temperanda est, ut manu contingenti jocunda lit, usque eo adhibenda, donec aliquid minuisse ex tumore, caloremque ulceri magis naturalem reddidisse videatur. Maximeque, si grande valnus est, tetra-35 pharmacum: fi in articulis, digitis, locis cartilaginosis, jumudes. Post id fomentum, si lata plaga non patet, imponi protinus emplastrum debet, et si latius hiat, illud emplastrum liquari ex irino unguento oportet,

oportet, eoque illita linamenta disponi per plagam: deinde emplastrum supra dari, et super id lanam succidam; minusque etiam, quam primo, fasciae adftringendae funt.

Curationes propriae articulorum. Proprie quaedam in articulis vifenda funt, in quibus si præcisi nervi sunt, qui continebant, debilitas ejus partis sequitur. Si id dubium est, et ex acuto telo plaga est, ea transversa, commodior est: roet si ex retuso et gravi est, nullum in sigura discrimen est: at visendum est, pus supra articulum, an infra nascatur. Si sub eo nascitur, albumque et crasfum diu fertur, nervum præcifum esse credibile est: magis quoque, majores dolores inflammationesque, 15 quo maturius excitatae funt. Quamvis autem non abscissus nervus est; tamen, si circa durus tumor diu permanet, necesse est, et diuturnum ulcus esse, et fano quoque eo, tumorem permanere: futurumque est, ut tarde membrum id extendatur, vel contraha-20 tur. Major tamen in extendendo mora est, ubi recurvato articulo curatio adhibita est; quam in recurvando eo, quod rectum continuerimus. Collocari quoque membrum, quod ictum est, ratione certa debet. Si glutinandum est, ut superius sit: si in 25 inflammatione est, ut in neutram partem inclinatum fit: si jam pus profluit, ut devexum sit. Optimum etiam medicamentum, quies est. Moveri, et ambulare, nisi fanis, alienum est. Minus tamen periculofum his est, qui in capite vel in brachiis, quam qui 30 in inferioribus partibus vulnerati funt. Minimeque ambulatio convenit, femine, aut crure, aut pede laborante. Locus, in quo cubabit, tepidus esse debebit. Balneum quoque, dum parum vulnus purum est, inter res infestissimas est. Nam id et humidum et 35 fordidum reddit. Ex quibus ad cancrum transitus esse consuevit. Levis frictio recte adhibetur; sed his partibus, quae longius abfunt a vulnere.

Vulnus quomodo purgandum est. Inflammatione finita, vulnus purgandum est. optime opt id e mu neq feni miu lidu id I

P qua nae cun unt adh exig ead tam tati avis omi est: live in fi tus, pro locis fupe mod iqua beno edar cit 1 fe ir De

> H men vetu

n

n

u

e 1-

r-

ri

ta

in

m

m

u-

0-

ui

ue

a-

it.

ft,

et

us

nis

Id

ne

optime faciunt tincta in melle linamenta: supraque id emplastrum, vel ἐνεαφάρμακον dandum est. Tum demum vero purum ulcus est, cum rubet, ac nimium neque siccum, neque humidum est. Ac quodcunque sensu caret, quod non naturaliter sensit; quod nimium aut aridum aut humidum est; quod aut pallidum, aut albidum, aut lividum, aut nigrum est; id purum non est.

Quomodo vulnus implendum est.

Purgato, sequitur ut impleatur; jamque calida a- 10 qua eatenus necessaria est, ut sanies removeatur. Lanae fuccidae fupervacuus ufus est: lota melius circumdatur. Ad implendum autem vulnus proficiunt quidem etiam medicamenta aliqua: itaque ea adhiberi non alienum est; ut butyrum cum rosa, is 15 exigua mellis parte; aut cum eadem parte aut cum eadem rosa, τετραφάρμακον; aut ex rosa linamenta. Plus tamen proficit balneum rarum. Cibi boni fucci; vitatis omnibus acribus, fed jam plenioribus, nam et avis, et venatio, et suilla elixa dari potest. Vinum 20 omnibus, dum febris, dum inflammatio est, alienum est: itemque usque ad cicatricem, si nervi, musculive vulnerati funt; etiam, fi alte caro. At, fi plaga in fumma cute generis tutioris est, potest non pervetus, modice tamen datum, ad implendum quoque 25 proficere. Si quid molliendum est, quod in nervosis locis, musculosisque necessarium est, cerato quoque super vulnus utendum est. At, si caro supercrevit, modice reprimit ficcum linamentum; vehementius, squama æris. Si plus est, quod tolli opus est, adhi- 30 benda funt etiamnum vehementiora, quæ corpus exedant. Cicatricem, post omnia haec, commode inducit lycium ex passo aut lacte dilutum; vel etiam per le impositum siccum linamentum.

De ulceribus, quae extrinsecus per vulnera incidunt, cu- 35 rationibusque eorum.

Hic ordo felicis curationis est. Sed quaedam tamen periculosa incidere consuerunt. Interdum enim vetustas ulcus occupat, induciturque ei callus, et cir-

E e 2

Ca

ub

ful

aut

da

inc

pro

em

hib

Si

pla

exe

vul

fue

tiq

dei

ma

tan

fub

cor

tae

da :

tia

fulp

eaq dun

fuil

licie

funt

tum mag

veh

cun fera

cum orae crassae livent. Post quae, quicquid medicamentorum ingeritur, parum proficit; quod fere ne-

gligenter curato ulceri fupervenit.

Interdum vel ex nimia inflammatione, vel ob ae-5 stus immodicos, vel ob nimia frigora, vel quia nimis vulnus adstrictum est, vel quia corpus aut senile, aut mali habitus est, cancer occupat. Id genus a Græcis diductum in species est, nostris vocabulis non est. Omnis autem cancer non folum id corrumpit, quod

10 occupavit; fed etiam ferpit: deinde aliis aliifque fignis discernitur. Nam modo super inflammationem rubor ulcus ambit, isque cum dolore procedit: ¿puoí-TENAS Graeci nominant: modo ulcus nigrum est, quia caro ejus corrupta est, idque vehementius; etiam pu-

15 trescendo intenditur, ubi vulnus humidum est, et ex nigro ulcere humor pallidus fertur, malique odoris est, et carunculae corruptae: interdum etiam nervi ac membranae refolvuntur, specillumque demissum descendit aut in latus, aut deorsum, eoque vitio non-

20 nunquam quoque os afficitur: modo oritur ea, quam

Græci γάγγραιναν appellant.

Priores in qualibet parte corporis fiunt: hoc in prominentibus membris, id est inter ungues, et alas, vel inguina; fereque in fenibus, vel in his, quorum

25 corpus mali habitus est. Caro in ulcere vel nigra, vel livida est; sed sicca et arida, proximaque cutis, plerumque subnigris pustulis impletur; deinde ei proxima, vel pallida, vel livida fereque rugofa et fine sensu est. Ulterior in inflammatione est, omniaque

30 ea fimul ferpunt: ulcus, in locum puftulofum: puftulae, in eum, qui pallet aut livet : pallor aut livor, in id quod inflammatum est: inflammatio, in id quod integrum est, transit. Inter haec deinde febris acuta oritur, ingenfque fitis: quibufdam etiam deli-

35 rium accedit: alii, quamvis mentis fuae compotes funt, balbutiendo tamen vix fenfus fuos ore explicant, incipit affici stomachus: fit fœdi spiritus ipse odoris. Atque initium ejus quidem mali recipit curationem:

ubi

ubi vero penitus insedit, infanabile est; plurimique sub frigido sudore moriuntur.

Curatio ulceris.

Ac pericula quidem vulnerum haec funt. Vetus autem ulcus scalpello circumcidendum est, exciden- s daeque ejus orae, et, quicquid super eas livet, æque incidendum. Si varicula intus est, quae his sanari prohibet, ea quoque excidenda. Deinde, ubi sanguis emissus, novatumque vulnus est, eadem curatio adhibenda, quae in recentibus vulneribus exposita est. 10 Si scalpello aliquis uti non vult, potest sanare id emplastrum, quod ex ladano sit: et, cum ulcus sub eo exesum est, id, quo cicatrix inducitur.

Curatio Eryfipelatum.

Id autem, quod iguoi seras vocari dixi, non folum 15 vulneri supervenire, sed sine hoc quoque oriri consuevit: atque interdum periculum majus adsert; u-

tique, si circa cervices aut caput constitit.

Vi

m

n-

m

in

IS,

m

vel le-

roine

ue uf-

or,

oris eli-

tes

nnt,

m:

ubi

Oportet, si vires patiuntur, sanguinem mittere: deinde imponere simul reprimentia et refrigerantia; 20 maximeque cerussam solani succo, aut cimoliam cretam aqua pluviatili exceptam; aut ex eadem aqua subactam farinam cupresso adjecta, aut, si tenerius corpus est, lenticulam. Quicquid impositum est, betae folio contegendum est, et super linteolum frigi-25 da aqua madens imponendum. Si per se refrigerantia parum proderunt, miscenda erunt hoc modo: sulphuris p. x. *. cerussae, croci, singulorum p. x. *. eaque cum vino conterenda sunt, et id his illinendum: aut, si durior locus est, solani folia contrita 30 suillae adipi miscenda sunt, et illita linteolo superinjicienda.

At, si nigrities est, neque dum serpit imponenda sunt, quae carnem putrem lenius exedunt; repurgatumque ulcus sic, ut caetera, nutriendum est. Si 35 magis putre est, jamque procedit ac serpit, opus est vehementius erodentibus. Si ne haec quidem evincunt, aduri locus debet, donec nullus ex eo humor feratur: nam quod sanum est, siccum est, cum adu-

ritur.

ritur. Post ustionem putris ulceris, superponenda funt, quae crustas a vivo resolvant: eas escharas vocant. Ubi exciderunt, purgandum ulcus, maxime melle et refina est. Sed aliis quoque purgari potest, quibus purulenta curantur, eodemque modo ad fanitatem perducendum est.

Curatio Gangraenae.

Gangraenam vero, si nondum plane tenet, sed adhuc incipit, curare non difficillimum est; utique in 10 corpore juvenili: et magis etiam, fi musculi integri funt; si nervi vel laesi non sunt, vel leviter affecti funt; neque ullus magnus articulus nudatus est; aut carnis in eo loco paulum est, ideoque non multum, quod putresceret, fuit; confistitque eo loco vitium; 15 quod maxime fieri in digito potest. In ejusmodi cafu primum est, si vires patiuntur, sanguinem mitte-

re. Deinde, quicquid aridum est, et intentione quadam proximum quoque locum male habet, ufque

ad fanum corpus concidere.

Medicamenta vero, dum malum serpit, adhibenda nulla funt, quae pus movere consuerunt; ideoque ne aqua quidem calida. Gravia quoque, quamvis reprimentia, aliena funt; fed his quam levissimis opus est: superque ea, quæ inflammata sunt, utendum 25 est refrigerantibus. Si nihilo magis malum constitit, uri id, quod est inter integrum ac vitiatum locum,

debet. Praecipueque in hoc casu petendum, non a medicamentis folum, fed etiam a victus ratione praesi-30 dium est. Neque enim id malum, nisi corrupti vitiofique corporis est. Ergo primo, nisi imbecillitas prohibet, abstinentia utendum. Deinde danda, quae per cibum potionemque alvum, ideoque etiam corpus adstringant; sed ea levia. Postea, si vitium con-35 stitit, imponi super vulnus eadem debent, quæ in putri ulcere praescripta sunt. Ac tum quoque plenioribus cibis uti licebit ex media materia; sic tamen non nisi alvum, corpusque siccantibus: aqua vero pluviali frigida. Balneum, nisi jam certa siducia

red-

cer mif cor tur I ne rioi

- Ca

red

tur

Sol

nue I vin et c ind dica

eft:

ftru fubi res : di c et in ni n

S vel (

vel : men imp trita per 1 mell eft. cogn men

tem men que : tis: redditae fanitatis est, alienum est; siquidem emollitum in eo vulnus cito rursus eodem malo assicitur. Solent vero nonnunquam nihil omnia auxilia prosicere, ac nihilominus serpere his cancer. Inter quae miserum, sed unicum, auxilium est, ut caetera pars s corporis tuta sit, membrum, quod paulatim emoritur, abscindere.

Hae gravissimorum vulnerum curationes sunt. Sed ne illa quidem negligenda, ubi integra cute est interior pars collisa; aut ubi derasum, attritumve aliquid 10 est; aut ubi furculus corpori infixus est; aut ubi te-

nue, sed altum vulnus insedit.

In primo casu commodissimum est malicorium ex vino coquere interioremque ejus partem conterere, et cerato miscere ex rosa facto, idque supponere: de-15 inde, ubi cutis ipsa exasperata est, inducere lene me-

dicamentum, quale মাπαρα eft.

e

a

le

15

m

it,

n,

fi-

vi-

tas

iae

or-

111-

ioien

ero

ed-

Deraso vero, detritoque, imponendum est emplastrum τετραφάρμακον, minuendusque cibus et vinum subtrahendum. Neque id, quia non habebit altio-20 res ictus, contemnendum erit: siquidem ex ejusmodi casibus saepe cancri siunt. Quod si levius id erit, et in parte exigua, contenti esse poterimus eodem leni medicamento.

Surculum vero, si sieri potest, oportet vel manu, 25 vel etiam ferramento ejicere. Si vel præfractus est, vel altius descendit, quam ut ita sieri possit, medicamento evocandus est. Optime autem educit superimposita arundinis radix, si tenera est, protinus contrita; si jam durior, ante in mulso decocta; cui sem-30 per mel adjiciendum est aut aristolochia cum eodem melle. Pessima ex surculis, arundo est; quia aspera est. Eademque ossensa etiam in silice est. Sed usu cognitum est, utramque adversus alteram medicamentum este, si contrita superimposita est. Facit au-35 tem idem in omnibus surculis, quodcunque medicamentum extrahendi vim habet. Idem altis tenuibusque vulneribus aptissimum est. Priori rei Philocratis: huic Hecatæi emplastrum maxime convenit.

I

ven

dui

bet

fun

libe

acc

que

ner

tur

fup

I

vir

ner

non

imp

hen

rio, fani

mo

unt

ape

bus

duu

Sole aqu

rim

qua

est.

fi na

pati

ut i

fitis

exci

Quomodo cicatrix vulneri inducenda, purgandaque sit.

Ubi vero in quolibet vulnere ventum ad inducendum cicatricem est (quod perpurgatis jam, repletifque ulceribus necessarium est) primum ex aqua frigi, da linamentum, dum caro alitur: deinde cum jam
continenda est, siccum imponendum est, donec cicatrix inducatur: tum deligari super album plumbum
oportet, quo et reprimitur cicatrix, et colorem maxime sano corpori similem accipit. Idem radix sil10 vestris cucumeris praestat. Idem compositio, quae
habet elaterii p. i. *. spumae argenti p. ii. *. unguenti
pondo iv. *. quæ excipiuntur resina terebinthina, donec emplastri crassitudo ex omnibus siat. Ac nigras
quoque cicatrices leniter purgant, paribus portioni15 bus mixta, ærugo, plumbum elotum, eademque ro-

fa cocta; five ungitur cicatrix, quod in facie fieri potest; five id ut emplastrum imponitur, quod in aliis

partibus commodius est.

At si vel excrevit cicatrix, vel concava est, stul20 tum est decoris causa rursus, et dolorem et medicinam sustinere. Alioqui res utrique succurri patitur.
Siquidem utraque cicatrix exulcerari scalpello potest. Si medicamentum aliquis mavult, idem essiciunt compositiones hae, quae corpus exedunt. Cute
25 exulcerata, super eminentem carnem exedentia medicamenta conjicienda sunt: super concavam implentia, donec utrumque ulcus sanae cuti aequetur, et

tum cicatrix inducatur.

30

CAP. XXVII.

De vulneribus, quae per morfus inferuntur eorumque curationibus.

DIXI de his vulneribus, quae maxime, per tela inferuntur. Sequitur, ut de his dicam, quae morfu fiunt, interdum hominis, interdum fimiæ, fæpe canis, nonnunquam ferorum, aut aliorum animalium, aut ferpentium. Omnis autem feræ morfus habent quoddam virus.

Itaque,

n-

f-

m

a-

m

a-

il-

ae

ıti

0-

as

11-

0-

00-

113

ul-

Ci-

ur.

-00

ICI-

ute

ne-

en-

et

ura-

tela uae

æpe

um, bent

que,

Itaque, si vehemens vulnus est, cucurbitula admovenda est: si levius, protinus emplastrum injiciendum, praecipueque Diogesi; si id non est, quodlibet ex his, quæ adversus morsus proposui; si ea non sunt, viride Alexandrinum; si ne id quidem est, quodlibet non pingue ex his, quae recentibus vulneribus accommodantur. Sal quoque his praecipueque ei, quod canis fecit, medicamentum est, si manus vulneri imponitur, superque id duobus digitis verberatur, exfaniat enim. Ac salsamentum quoque recte so super id vulnus deligatur.

Curatio adversus rabiosi canis morsum.

Utique autem, si rabiosus canis fuit, cucurbitula virus ejus extrahendum est. Deinde, si locus neque nervosus, neque musculosus est, vulnus id aduren-15 dum est. Si uri non potest, sanguinem homini mitti non alienum est. Tum usto quidem vulneri superimponenda, quae caeteris ustis sunt. Ei vero, quod expertum ignem non est, ea medicamenta, quae vehementer exedunt. Post quae nullo novo magiste- 20 rio, sed jam supraposito ulcus erit implendum, et ad fanitatem perducendum. Quidam post rabiosi canis morfum protinus in balneum mittunt; ibique patiuntur desudare, dum vires corporis sinunt, ulcere adaperto; quo magis ex eo quoque virus distillet: de-25 inde multo meracoque vino excipiunt; quod omnibus venenis contrarium est. Idque cum ita per triduum factum est, tutus esse homo a periculo videtur. Solet autem ex eo vulnere, ubi parum occursum est, aquae timor nasci, υδροφοβίαν Graeci appellant. Miser- 30 rimum genus morbi: in quo simul aeger et siti et aquae metu cruciatur; quo oppressis in angusto spes est. Sed unicum tamen remedium est, nec opinantem in piscinam non ante ei provisam projicere, et, il natandi scientiam non habet, modo mersum bibere 35 pati, modo attollere; fi habet, interdum deprimere, ut invitus quoque aqua fatietur; sic enim simul et litis, et aquae metus tollitur. Sed aliud periculum excipit, ne infirmum corpus in aqua frigida vexatum,

tum, nervorum distentio absumat. Id ne incidat, a piscina protinus in oleum calidum demittendus est. Antidotum autem (praecipue id, quod primo loco pofui; ubi id non est, aliud) si nondum æger aquam s horret, potui ex aqua dandum est: et, si amaritudine offenditur, mel adjiciendum est: at, si jam is morbus

per

nus

Fac

car

que

eft,

fen

eft,

cui

eft,

pai

uri

fur

tar

tu

cai

pai

fiti

rep

et

ger

rei

au

ch

cu

fuy

ım

da

pe

fol

ce

res

occupavit, per catapotia fumi potest.

Curationes communes adversus omnes morfus serpentium.

Serpentium quoque morfus non nimium distantem ro curationem desiderant: quamvis in ea multum antiqui variarunt; ut in fingula anguium genera fingula medendi genera praeciperent; atque aliis alia; sed in omnibus eadem maxime proficiunt. Igitur in primis fuper vulnus id membrum deligandum est: non tamen

is nimium vehementer, ne torpeat, Dein venenum extrahendum est. Id cucurbitula optime facit. Neque alienum est, ante scalpello circa vulnus incidere, quo plus vitiati jam fanguinis extrahatur. Si cucurbitula non est, (quod tamen vix incidere potest) tum quod-

20 libet fimile vas, quod idem possit. Si ne id quidem eft, homo adhibendus eft, qui vulnus exfugat,

Neque hercule scientiam praecipuam habent hi, qui Pfylli nominantur; sed audaciam usu ipso confirmatam. Nam venenum ferpentis, ut quædam eti-25 am venatoria venena, quibus Galli praecipue utuntur, non gustu, sed in vulnere nocent. Ideoque colubra ipfa tuto estur: ictus ejus occidit, et, fi itupente ea (quod per quaedam medicamenta circulatores faciunt) in os digitum quis indidit, neque per-30 cusius est, nulla in ea saliva noxa est. Ergo quisquis,

exemplum Pfylli secutus, id vulnus exsuxerit, et ipse tutus erit, et tutum hominem praestabit. Illud ne intereat ante debebit attendere, ne quod in gingivis, palatove, aliave parte oris ulcus habeat. Post hæc is 35 homo loco calido collocandus est, sic, ut id, quod percussum erit, in inferiorem partem inclinetur.

Si neque qui exfugat, neque cucurbitula est, sorbere oportet jus anserinum, vel ovillum, vel vitulinum, et vomere. Vivum autem gallinaceum pullum

ſŧ.

00

m

18

m

1-

la

in

is

n

X-

10

10

la

d-

m

11,

n-

ti-

n-

0-

u-

0-

r-

is,

se

ne

15,

is

od

or-

li-

m

er

per medium dividere, et protinus calidum super vulnus imponere sic, ut pars interior corpori jungatur.
Facit id etiam hœdus agnusve discissus, et calida ejus
caro statim super vulnus imposita. Emplastra quoque, quæ supra comprehensa sunt. Aptissimumque;
est, vel Ephesium, vel id quod ei subjectum est. Præsensque in aliquo antidoto praesidium est. Sin id non
est, necessarium est exsorbere portionem meri vini
cum pipere, vel quidlibet aliud, quo calor movendus
est, ne humorem intus coire patiatur, nam maxima ro
pars venenorum frigore interimit. Omnia etiam
urinam moventia, quia materiam extenuant, utilia
sunt.

Speciales curationes adversus ictus serpentium: et primo adversus ictum Aspidis.

Haec adversus omnes ictus sunt communia: usus tamen ipse docuit, eum, quem Aspis percussit, acetum potius bibere debere. Quod demonstrasse dictur casus cujusdam pueri, qui cum ab hac ictus esset, et partim ob ipsum vulnus, partim ob immodicos assus 20-siti premeretur, ac locis siccis alium humorem non reperiret, acetum, quod forte secum habebat, ebibit, et liberatus est. Credo quoniam id, quamvis resrigerandi vim habet, tamen habet etiam dissipandi. Quo sit, ut terra respersa eo spumet. Eadem ergo 25 vi verisimile est, spissescentem quoque intus humorem hominis ab eo discuti, et sic dari sanitatem.

Adversus ictum Scorpionis.

In quibusdam etiam aliis serpentibus certa quædam auxilia satis nota sunt. Nam scorpio sibi ipse pul-30 cherrimum medicamentum est. Quidam contritum cum vino bibunt. Quidam eodem modo contritum super vulnus imponunt. Quidam super prunam eo imposito, vulnus suffumigant, undique veste circundata, ne is sumus dilabatur; tum carbonem ejus su-35 per vulnus deligant. Bibere autem oportet herbae solaris (quam interporter Graeci vocant) semen, vel certe solia ex vino. Super vulnus vero etiam surfures ex aceto, vel ruta silvatica recte imponitur, vel

cum melle fal tostus. Cognovi tamen medicos, qui ab scorpione ictis nihil aliud, quam ex brachio sanguinem miserunt.

Adversus Aranei et scorpionis ictum.

Ad scorpionis etiam, et ad aranei ictum, allium cum ruta recte miscetur, ex oleoque contritum superimponitur.

Adversus Cerastes, et Dipsadis, et Haemorrhoidis ictum.

At, si cerastes, aut dipsas, aut haemorrhois percussit, asphodeli, quod Ægyptiae fabae magnitudinem aequet, arefactum, in duas potiones dividendum
est sic, ut ei rutae paulum adjiciatur. Trisolium
quoque et mentastrum, et cum aceto panaces aeque
proficiunt. Costumque, et casia, et cinnamomum
s recte per potionem assumuntur.

Adversus Chersydri ictum et Cerastis.

Adversus Chersydri vero ictum, panaces, aut laser, quod sit scrupulorum p. ii. *. vel porri succus cum hemina vini sumendus est, et edenda multa satureia. 20 Imponendum autem super vulnus stercus caprinum ex aceto coctum: aut ex eodem hordeacea farina; aut ruta, vel nepeta, cum sale contrita, melle adjecto. Quod in eo quoque vulnere, quod cerastes secit, aeque valet.

25 Adversus Phalangii ictum.

Ubi vero phalangium nocuit, praeter eam curationem, quae manu redditur, faepe homo demittendus in folium est, dandusque ei myrrhae et uvae taminix par modus ex passi hemina; vel radiculae semen, aut 30 lolii radix ex vino; et super vulnus surfures ex aceto cocti, imperandumque, ut is conquiescat.

Adversus ictus Italorum anguium, qui minus terribiles peregrinis sunt.

Verum haec genera serpentium et peregrina, et a-35 liquanto magis, pestifera sunt; maximeque, æstuosis gignuntur locis. Italia frigidioresque regiones hac quoque parte salubritatem habent, quod minus terribiles angues edunt. Adversus quos satis proficit herba betonica, vel cantabrica, vel centaurion, vel agrimonia, ftin vin opo ma cub eft,

Cap

agr

in core

qua than gall

S

plui dus vaca ung nece

Si

cont Adve r-

m

m

le

m

m

a.

m

a;

C-

ıt,

0-

us iæ

ut

to

afis

iac

er-

cit

nia,

agrimonia, vel trixago, vel personina, vel marinæ pastinacae singulae binaeve tritae, et potui datae cum vino, et super vulnus impositae. Illud ignorari non oportet, omnis serpentis ictum et jejuni et jejuno magis nocere, ideoque perniciosissimi sunt, cum inscubant: utilissimumque est, ubi ex anguibus metus est, non ante progredi, quam quis aliquid assumpsit.

Remedium generale adversus omnia venena, vel in cibo,

vel in potione assumpta.

Non tam facile his opitulari est, qui venenum, vel or in cibo, vel in potione sumpserunt. Primum, quia non protinus sentiunt, ut ab angue icti: ita ne succurrere quidem statim sibi possunt. Deinde quia noxa non a cute, sed ab interioribus partibus incipit. Commodissimum est tamen, ubi primum sensit aliquis, 15 protinus oleo multo epoto vomere. Deinde ubi præcordia exhausit, bibere antidotum: si id non est, vel merum vinum.

Specialia remedia adversus quaedam venena: et primo adversus Cantharidas.

Sunt tamen quædam remedia propria adversus quaedam venena, maximeque leviora. Nam si cantharidas aliquis ebibit, panaces cum lacte contusa, vel galbano, vino adjecto dari, vel lac per se debet.

Adversus Cicutam.

Si cicuta, vinum merum calidum cum ruta quamplurimum ingerendum est; deinde is vomere cogendus: posteaque laser ex vino dandum. Isque si sebre vacat, in calidum balneum mittendus: si non vacat, ungendus ex calesacientibus est. Post quae quies ei 30 necessaria est.

Adversus Hyoscyamum.

Si hyoscyamum, fervens mulsum bibendum est, aut quodlibet lac, maxime tamen asininum.

Adversus Cerussam.

Si cerussam, jus malvae, vel jus glandis ex vino contritae, maxime profunt.

Adversus Sanguisugam, si epota est, et lac, quod intus coit. Si sanguisuga epota est, acetum cum sale bibendum est. Si lac intus coiit, aut passum coagulum, aut cum aceto laser.

Adversus Fungos inutiles.

Si fungos inutiles quis affumpserit, radicula aut sepota, aut cum sale et aceto edenda est. Ipsi vero hi et specie quidem discerni possunt ab utilibus, et cocturae genere idonei sieri. Nam sive ex oleo inferbuerunt, sive piri surculus cum his inferbuit, omni noxa vacant.

De adustis corporis locis, et quomodo curare debeant.

Adustis quoque locis extrinsecus vis infertur; itaque sequi videtur ut de his dicam. Haec autem optime curantur soliis aut lilii aut linguae caninae, aut betae in vetere vino oleoque decoctis. Quorum quidiblet protinus impositum ad fanitatem perducit.

Sed dividi quoque curatio potest in ea, quae mediocriter exèdentia reprimentiaque, primo et pustulas prohibeant, et summam pelliculam exasperent: deinde ea, quae lenia ad sanitatem perducant. Ex prioribus est lenticulae cum melle farina: vel myrrha vel vino; creta cimolia cum thuris cortice contrita, et aqua coacta, atque, ubi usus necessitas incidit; aceto diluta. Ex insequentibus, quaelibet aracpa. Sed idonea maxime est, quae vel plumbi recrementum, 25 vel vitellos habet,

Est etiam illa adustorum curatio, dum inflammatio est, impositam habere cum melle lenticulam: ubi ea declinavit, farina cum ruta, vel porro, vel marrubio, donec crustae cadant, tum ervum cum melle, aut 30 irim, aut resinam terebinthinam, donec ulcus purum

fit: novissime siccum linamentum,

C.A.P. XXVIII. De interioribns ulceribus, quae aliqua corporum parte corrupta, nascuntur.

De CARBUNCULO, et ejus curatione.

A B his, quae extrinsecus incidunt, ad ea vensendum est, quae interius, corrupta aliqua corporum parte, nascuntur. Ex quibus non aliud carbunculo

bun pero nies arid que neq ni hor um tero pro exi fau

1 gra est, dol cur ero duć que ium vel mag cam VIVE cia 1 huji men pera cibo

dent in fi labra fplea

gifq

n,

ut

ro

et

T-

ni

ta-

p-

ut

id-

ne-

tu-

at:

Ex

rha.

ita,

lit;

Sed

ım,

atio

i ea

bio,

aut

rum

ali-

ien-

COT-

carculo bunculo pejus. Ejus hae notae funt. Rubor est, superque eum non nimium pustulæ eminet, maxime nigrae, interdum sublividae, aut pallidae, in his sanies esse videtur, infra color niger est, ipsum corpus aridum, et durius, quam naturaliter oportet, circa quem quasi crusta est, eaque inflammatione cingitur, neque in eo loco levari cutis potest, sed inferiori carni quasi assixa est. Somnus urget, nonnunquam horror, aut sebris oritur, aut utrumque. Idque viti-um subteractis quasi quibusdam radicious serpet, in-reterdum celerius, interdum tardius. Supra quoque, procedens inalbescit, dein lividum sit, circumque exiguae pustulae oriuntur. Et si circa stomachum faucesve incidit, subito spiritum saepe elidit,

Nihil melius est, quam protinus adurere, neque id 15 grave est, nam non sentit, quoniam ea caro mortua est, finisque adurendi est, dum ex omni parte sensus doloris est. Tum deinde vulnus, sicut caetera adusta, Sequitur enim sub medicamentis curandum ett. erodentibus crusta: quae undique a viva carne di- 20 ducta, trahit fecum, quicquid corruptum erat, purufque jam finus curari potest implentibus. At, si in iumma cute vitium est, possunt succurrere quaedam vel exedentia tantum, vel etiam adurentia. Vis pro magnitudine adhibenda est. Quodeunque vero medi- 25 camentum positum est, si satis proficiet, protinus a viva corruptam partem refolvit. Certaque esse siducia potest fere, ut undique vitiosa caro excedat, qua hujuscemodi medicamen exest; si id non sit, medicamentumque malo vincitur, utique ad ultionem pro- 30 perandum est. Sed in ejuimodi casu abitinendum a cibo, a vino est, aquam liberaliter bibere expedit, maguque ea fervanda funt, fi febricula quoque accessit.

De Carcinomate, et ejus curatione.

Non idem periculum καρκίνωμα affert, nisi impru-35 dentia curantis agitatum est. Id vitium sit maxime in superioribus partibus, circa faciem, nares, aures, labra, mammas sæminarum, et in jecore, autem aut splene hoc nascitur. Circa locum aliqua quasi puncta

fentiuntur: ifque immobilis, inæqualis tumet: interdum etiam torpet. Circa eum inflatae venae quasi recurvantur: hæque pallent, aut livent: nonnunquam etiam in quibusdam delitescunt. Tactusque is locus. saliis dolorem affert, in aliis eum non habet. Et nonnunquam fine ulcere durior aut mollior est, quam esse naturaliter debet: nonnunquam iisdem omnibus ulcus accedit. Interdumque nullam habet proprietatem: interdum fimile his est, quae vocant Graeci

10 καθυλώμα afpredine quadam et magnitudine sua. Colorque ejus ruber est, aut lenticulae similis. Neque tuto fertur, nam protinus aut refolutio nervorum. aut distentio infequitur. Saepe homo ictus obmutescit, atque ejus anima deficit. Quibusdam etiam, si

15 idipsum pressum est, quae circa sunt, intenduntur, et intumescit, namque pessimum id genus est, fereque primum id fit, quod cacoethes a Graecis nominatur. Deinde ex eo id carkinoma, quod fine ulcere est. De-

inde ulcus; ex eo, thymium.

Tolli nihil, nifi cacoethes, potest: reliqua curationibus irritantur, et quo major vis adhibita est, eo magis. Quidam usi sunt medicamentis adurentibus, quidam ferro adusserunt, quidam scalpello exciderunt. Neque ulli unquam medicina proficit; fed ad-

25 usta, protinus concitata funt, et increverunt, donec occiderent. Excisa etiam post inductam cicatricem tamen reverterunt, et causam mortis attulerunt. Cum interim plerique nullam vim adhibendo, qua tollere id malum tentent; fed imponendo tantum le-

30 nia medicamenta, quæ quafi blandiantur, quo minus ad ultimam senectutem perveniant, non prohibentur. Discernere autem cacoethes, quod curationem recipit, a carcinomate, quod non recipit, nemo scire po-

test, nisi tempore et experimento.

35 Ergo, ubi primum id vitium notatum est, imponi debent medicamenta adurentia. Si levatur malum, minuunturque ejus indicia, procedere curatio potest et ad scalpellum, et ad ustionem. Si protinus irritatum est, scire licet. jam carcinoma esse; removendaque fun is l aut eft, ei p ger per adı fed con

Ca

1 et 1 fac ode ipfi fen et i nui ma que VOC que no int

(ma din bus ma ma acr der

flar

xin biti

alic her funt omnia acria, omnia vehementia. Sed, si sine ulcere is locus durus est, imponi ficum quam pinguissimam, aut rhypodes emplastrum satis est. Si ulcus aequale est, ceratum ex rosa injiciendum est, adjiciendusque ei pulvis ex contrita testa ex qua faber ferrarius tingere candens ferrum solitus est. Sed si id nimium supercrevit, tentanda squama æris est (quae lenissima ex adurentibus est) eatenus ne quid eminere patiatur: sed ita, si nihil exacerbavit: si minus, eodem cerato contenti esse debebimus.

De Theriomate et ejus curatione.

Est etiam ulcus, quod Inpiona Graeci vocant. Id et per se nascitur, et interdum ulceri ex alia causa facto supervenit. Color est vel lividus, vel niger: 15 odor foedus: multus, et mucco fimilis humor. Idipfum ulcus neque tactum, neque medicamentum fentit: prurigine tantum movetur. At circa dolor elt, et inflammatio. Interdum etiam febris oritur. Nonnunquam ex ulcere fanguis erumpit. At id quoque 20 malum ferpit. Quae omnia faepe intenduntur. Fitque ex his ulcus, quod herpetha estiomenon Graeci vocant; quia celeriter serpendo, penetrandoque ufque offa, corpus vorat. Id ulcus inaequale est, coeno fimile; inestque multus humor glutinosus, odor 25 intolerabilis; majorque, quam pro modo ulceris inflammatio. Utrumque, ficut omnis cancer, fit maxime in fenibus; vel his, quorum corpora mali ha-

Curatio utriusque eadem est: sed in majore malo 30 magis necessaria. Ac primum, a victus ratione ordinandus est: ut quiescat in lectulo: ut primis diebus a cibo abstineat: aquam quamplurimam assumat. Alvus quoque ei ducatur. Dein, post inslammationem, cibum boni succi capiat; vitatis omnibus 35 acribus: potionis quantum volet, sic, ut interdiu quidem aqua contentus sit: in coena etiam vini austeri aliquid bibat. Non aeque tamen same in his, quos herpes urgebit, atque in his, qui therioma adhuc

G g

hahe

tum ique funt

V.

er-

re-

m

us,

n-

m

us

ie-

eci

ua.

ue

m, ef-

fi

et

ue

ur.

)e-

10-

eo

us, de-

ad-

nec

em

ınt. qua

le-

nus

tur.

po-

oni

um,

ft et

ceffarius eft.

Super ulcus vero inspergenda arida aloe oenanthe. et, fi parum proficiet, chalcitis. Ac, fi quis nervus. s exefa carne, nudatus est, contegendus ante linteolo est, ne sub eo medicamento aduratur. Si validioribus etiamnum remediis opus est, ad eas compositiones veniendum est, quæ vehementius adurunt. Quicquid autem inspergitur, averso specillo infundi de-Superdanda cum melle funt vel linamenta, vel oleæ folia ex vino decocta, vel marrubium: eaque linteolo contegenda in aqua frigida madefacto, dein bene expresso. Circaque, qua tumor ex inflammatione est, imponenda, quae reprimant, cataplasmata, is Si fub his nihil proficitur, ferro locus aduri debet; diligenter nervis, si qui apparent, ante contectis. Adustum vel medicamentis vel ferro corpus, primum purgandum, deinde implendum effe, apparere cuilibet ex prioribus potest.

De Sacro igne, et ejus curatione.

Sacer quoque ignis malis ulceribus annumerari debet. Ejus duae species sunt. Alterum est subrubicundum, aut mistum rubore atque pallore; exaspe-25 ratumque per puftulas continuas, quarum nulla altera major est, sed plurimae perexiguae. In his semper fere pus, et saepe rubor cum calore est: serpitque id nonnunquam fanescente eo, quod primum vitiatum est: nonnunquam etiam exulcerato, ubi, ruptis 30 pustulis, ulcus continuatur, humorque exit, qui esse inter faniem et pus videri potest. Fit maxime in pectore, aut lateribus, aut eminentibus partibus, præcipueque in plantis. Alterum autem est in summae cutis exulceratione, fed fine altitudine, latum, fubli-35 vidum, inaequaliter tamen; mediumque fanescit, extremis procedentibus: ac faepe id, quod jam fanum videbitur, iterum exulceratur. At circa, proxima cutis, quae vitium receptura est, tumidior et durior est, coloremque habet ex rubro subnigrum. Atque hoc

ho qu

ha

Ca

Lib. V.

lit fel Cra eti et tai

du lei ut qu ex br

> au po au ve pu

ne fla le po

m gr

lu qu ea

nı fa

ul do

Ti

n

hoc quoque malo fere corpora feniora tentantur, aut quae mali habitus funt; fed in cruribus maxime.

Omnis autem facer ignis, ut minimum periculum habet ex his, quae serpunt; sic prope difficillime tollitur. Medicamentum ejus fortuitum est, uno die s febris, quae humorem noxium absumat. Cujus, quo crassius et albidius est, eo periculi minus est. Prodest etiam infra os ulcerum laedi, quo plus puris exeat; et id, quod ibi corruptum corpus est, extrahat. Sed tamen, li febricula accessit, abstinentia, lectulo, alvi 10 ductione opus est. In omni vero facro igni, neque lenibus et glutinosis cibis, neque salsis et acribus utendum est; fed his, quae inter utrumque funt: qualis est panis sine fermento, piscis, hœdus, aves, exceptoque apro, omnis fere venatio. Si non est fe-15 bricula, et gestatio utilis est, et ambulatio, et vinum austerum, et balneum. Atque in hoc quoque genere potio magis liberalis esse, quam cibus, debet. Ipfa autem ulcera, fi mediocriter ferpunt, aqua calida: fi vehementius, vino calido fovenda funt. Deinde acu 29 pustulae, quaecunque sunt, aperiendae. Tum imponenda ea, quae putrem carnem exedant. Ubi inflammatio fublata, ulcufque purgatum est, imponi lene medicamentum debet. In altero autem genere, possunt proficere mala cotonea in vino cocta, atque 25 contrita: potest emplastrum vel Hierae, vel tetrapharmacon; cui quinta pars thuris adjecta sit; potest nigra hedera ex vino austero cocta, ac si celeriter malum ferpit, non aliud magis proficit. Purgato ulcere, quod in summa cute esse proposui, satis ad sanitatem 30eadem lenia medicamenta proficient.

De Chironio ulcere, et ejus curatione.

Chironium autem ulcus appellatur, quod et magnum est, et habet oras duas, callosas, tumentes. Exit sanies non multa, sed tenuis: odor malus; neque in 35 ulcere, neque in ejus tumore est nulla inflammatio: dolor modicus est. Nihil serpit, ideoque nullum periculum adsert; sed non facile sanescit. Interdum tenuis cicatrix inducitur, deinde iterum rumpitur, ul-

Gg 2

cufque

exnum ima

V.

ne-

he,

us,

olo

ori-

io-

lic-

de-

vel

que

ein

na-

ata,

et;

Ad-

um

ili-

de-

ibilpe-

al-

em-

que

tia-

ptis

effe

e in

ræmae

ıbli-

rior

que

cusque renovatur. Fit maxime in pedibus et cruribus. Super id imponi debet, quod et lene aliquid, et vehemens, et reprimens habeat. Quale ejus rei causa sit ex his: squamæ æris, plumbi eloti combusti, s singulorum p. iv. *. cadmiae, cerae, singulorum p. viii. *. rosae quantum satis est ad ceram simul cum eis molliendam.

De ulceribus, quae ex frigore in pedibus et manibus oriuntur: et eorum curationibus.

Fiunt etiam ex frigore hiberno ulcera, maxime in pueris, et praecipue pedibus, digitifque eorum, non-nunquam etiam in manibus. Rubor cum inflammatione mediocri est. Interdum pustulae oriuntur, de-inde exulceratio. Dolor autem modicus: prurigo

tus; qui referre vel pus, vel faniem videtur. In primis multa calida aqua fovendum est, in qua rapa decocta; aut si ea non sunt, aliquae verbenae ex reprimentibus. Si nondum adapertum ulcus est, æs,

20 quam maxime calidum quis pati potest, admovendum est. Si jam exulceratio est, imponi debet alumen, aequa portione cum thure contritum, cum vino adjecto; aut malicorium in aqua coctum, deinde contritum. Si summa detracta pellicula est, hic quo-

25 que melius lenia medicamenta proficiunt.

De Struma et ejus curatione.

Struma quoque est tumor, in quo subter concreta quaedam ex pure et sanguine quasi glandulae oriuntur. Quae vel praecipue satigare medicos solent, so quoniam et sebres movent, nec unquam facile maturescunt; et, sive serro, sive medicamentis curantur, plerumque iterum juxta cicatrices ipsas resurgunt; multoque post medicamenta est opus quibus id quoque accedit, quod longo spatio detisment. Nascuntur maxime in cervice; sed etiam in alis, et inguinibus, et in lateribus. In mammis quoque soeminarum se reperisse, chirurgicus Meges auctor est. Propter haec et album veratrum recte datur, atque etiam saepius, donec ea digerantur. Et medi-

can Ac cru cus con do do nit

edi

Ca

me

flatiti par ful mi cui eru qui

id in mo

lia

mil Nam plet con fun ven run in

juv aeta i-

d.

ei

ti,

p.

m

in

n-

na-

le-

go ul-

TI-

ıpa

re-

æs,

enlu-

vi-

nde

uo-

reta

un-

ent,

maran-

re-

leti-

n in

uo-

au-

da-

Et edimedicamenta imponuntur, quae humorem vel educant, vel dissipent; quorum supra mentio sacta est. Adurentibus quoque quidam utuntur, quae exedunt, crustaque eum locum adstringunt: tunc vero ut ulcus curant. Quaecunque autem ratio curandi est, corpus, puro ulcere, exercendum atque alendum est, donec ad cicatricem perveniat. Quae cum medici doceant: quorundam rusticorum experimento cognitum, quem struma male habet, eum, si anguem edit, liberari.

De Furuneulo, et ejus curatione.

Furunculus vero, est tuberculum acutum cum inflatione, et dolore; maximeque ubi jam in pus vertitur. Qui ubi adapertus est, et exiit, super apparet pars carnis in pus versa, pars corrupta subalbida, 15 subrubra; quem ventriculum quidam furunculi nominant. In eo nullum periculum est, etiamsi nulla curatio adhibeatur: maturescit enim per se, atque erumpit. Sed dolor essicit, ut potior medicina sit, quae maturius liberet.

Proprium ejus medicamentum galbanum est, sed alia quoque supra comprehensa sunt. Si caetera desunt, imponi debet, primum, non pingue emplastrum, ut id reprimat: deinde. si non repressit, quodlibet puri movendo accommodatum, si ne id quidem est, vel 25 resina, vel fermentum. Expresso pure, nulla ultra

curatio necessaria est.

De Phymate, et ejus curatione.

Phyma vero nominatur tuberculum furunculo simile, sed rotundius et planius, saepe etiam majus. 30 Nam furunculus ovi dimidii magnitudinem raro explet, nunquam excedit. Phyma etiam latius patere consuevit: sed inflammatio dolorque sub eo minores sunt. Ubi evulsum est, pus eodem modo apparet ventriculus, quod in furunculo non invenitur: ve-35 rum omnis corrupta caro in pus vertitur. Id autem in pueris et saepius nascitur, et facilius tollitur: in juvenibus rarius oritur, et difficilius curatur. Ubi aetas induravit, ne nascitur quidem. Quibus vero mdica-

C

ef

di

qu

in

DI

de

Ci

m

et

ro

fu

pu

pr

fu

ta,

Tu

fi 1

fi

pu

par

Co

po

cod

ma

coć

pof

illo

uta

ad:

niu

i

ex

non

fere

loci

medicamentis discuteretur, supra propositum est.

De Phygethlo, et ejus curatione.

quo quiddam pustulæ simile est. Dolor distentioque s vehemens est, et major quam pro magnitudine tumoris: interdum etiam febricula. Idque tarde maturescit, neque magnopere in pus convertitur. Fit maxime aut in vertice, aut in alis, aut in inguinibus. Panem, ad similitudinem sigurae, nostri vocant. Attoque idipsum quo medicamento tolleretur, supra de-

monstravi.

Sed cum onines hi nihil nisi minuti abscessus sint, generale nomen trahit latius vitium ad suppurationem spectans. Idque fere sit aut post febres, aut post 15 dolores partis alicujus, maximeque cos, qui ventrem infestarunt. Saepiusque oculis expositum est, siquidem latius aliquid intumescit ad similitudinem ejus, quod φυμα vocari propofui, rubetque cum calore, et paulo post etiam cum duritia, magisque innocenter 20 indolescit, et sitim vigiliamque exprimit. Interdum tamen nihil horum in cute deprehendi potest: maximeque, ubi altius pus movetur: fed cum fiti vigiliaque fentiuntur intus aliquae punctiones. Et, quod de subito durius non est, melius est: et quamvis non 25 rubet, coloris tamen aliter mutati est, quae signa jam pure oriente nascuntur: tumor ruborque multo ante incipiunt.

Sed, si locus mollis est, avertendus is materiae aditus est per cataplasmata, quæ simul et reprimunt, 30 et refrigerant: qualia et alias et paulo ante in erysipelate proposui. Si jam durior est, ad ea veniendum est, quae digerant, et resolvant: qualis est sicus arida contusa: aut sex mista cum cerato, quod ex adipe suilla coactum sit; aut cucumeris radix, cui ex fastina duae partes adjectae sint, ante ex mulso decoctæ. Licet etiam miscere aequis portionibus ammoniacum, galbanum, propolim, viscum, pondusque adjicere myrrhae dimidio minus, quam in prioribus singulis

erit. Atque emplastra quoque et malagmata idem effici-

efficiunt, quae fupra explicui. Quod per haec discussum non est, necesse est, maturescat. Idque quò celerius hat, imponenda est farina hordeacea, ex aqua cocta, recte miscetur. Eadem autem haec in minoribus quoque abscessibus, quorum nomina c proprietatesque supra reddidi, recte fiunt. Eademque omnium curatio: tantum modo distat. Crudum est autem, in quo magis quasi venarum motus est, et gravitas, et ardor, et distentio, et dolor, et rubor, et durities: et si major abscessus est, hor- 10 ror, ut etiam febricula permanet : penitus condita fuppuratio si pro his, quæ alioqui cutis ostendit, punctiones funt, ubi ista se remiserunt, jamque cutis prurit, et aut sublivida, aut subalbida est, matura suppuratio est. Eaque, ubi vel per ipsa medicamen- 15 ta, vel etiam ferro aperta est, pus debet emitti. Tum, si qua in alis, vel inguinibus sunt, sine linamento nutrienda funt. In cæteris quoque partibus, si una plaga exigua est, si mediocris suppuratio fuit, fi non alte penetravit, si febris non est, si valet cor- 20 pus, aeque linamenta supervacua sunt. In reliquis, parce tamen, nec, nisi plaga est, imponi debent. Commode vero mel super linamenta, vel sine his imponitur lenticula ex melle, aut malicorium ex vino coctum quae et per se et mista idonea sunt.

Si qua circa duriora funt, ad ea mollienda, vel malva contrita, vel fœni Græci linive semen ex passo coctum superdandum est. Quicquid deinde impopositum est, non adstringi, sed modice deligari debet, illo neminem decipi decet. Ut in hoc genere cerato 30 utatur, caetera quae pertinent ad purgandum ulcus, ad implendum, ad cicatricem inducendam, conve-

niuntque in vulneribus, exposita funt.

De Fistulis, earum generibus et curationibus.

Nonnunquam autem ex ejufmodi abscessibus, et 35 ex aliis ulcerum generibus, sistulae oriuntur. Id nomen est ulceri alto, angusto, calloso. Fit in omni fere parte corporis: habetque quaedam in singulis locis propria. Prius de communibus dicam. Genera igitur

in

ne uia-

it is.

ltle-

nt, io-

em juijus,

, et nter lum

axiiliauod

non igna ulto

eriae nunt, erysi-

arida adipe

x fa-

acum, ljicere ngulis

idem effici-

C

fi

Ca

ni

CE

ne

bi

Ti

V

C

la

al

d

ef

p

q

m

P

11

fq

q

te

te

ft

ni

in

pi

fo

hi

pr

ed

ca

di

di

be

m

aq

p.

gu

igitur fistularum plura funt, siquidem aliae breves funt, aliae altius penetrant: aliae recte intus feruntur, aliæ multoque plures transversae: aliæ simplices sunt, aliae duplices triplicesve; ab uno ore intus orsae quæ tres siunt, aut etiam in plures sinus dividuntur: aliæ rectæ, aliæ slexæ, et tortuosae sunt: aliae intra carnem desinunt, aliæ ad ossa aut cartilaginem penetrant; aut, ubi neutrum horum subest, ad interiora perveniunt: aliae deinde facile, aliae cum dissicultate curantur,

Expedita curatio est in fisula simplici, recenti, intra carnem. Adjuvatque ipsum corpus si juvenile, si firmum est. Inimica contraria his sunt: itemque, si fistula os, vel cartilaginem, vel nervum, vel musticulos laesit; si articulum occupavit; si vel ad vesicam, vel adpulmonem, vel ad vulvam, vel ad grandes venas arteriasve, vel ad inania, ut guttur, stomachum, thoracem penetravit. Ad intestina quoque eam tendere semper periculosum, saepe pestifeze rum est. Quibus multum mali accedit, si corpus vel

aegrum, vel fenile, vel mali habitus est.

Ante omnia autem demitti specillum in fistulam convenit; ut, quo tendat, et quam alte perveniat, fcire possimus. Simul etiam, protinus humida, an 25 ficcior sit: quod extracto specillo patet. Id quoque dici potest, in osse vitium sit, necne: et, si jam eo sistula penetravit, quatenus nocuerit. Nam, si molle est, quod ultimo specillo contingitur, intra carnem adhuc vitium est: si magis id renititur, ad os ven-30 tum est. Ibi deinde si elabitur specillum, nondum caries est: si non labitur sed equali innititur, caries quidem, verum adhuc levis est: si inaequale quoque et asperum subest, vehementius os exesum est. At cartilago ubi subhaesit, ipsa sedes docet: perven-35 tumque esse ad eam, ex renixu patet. Sed ex his quidem colliguntur fiftularum fedes, fpatia, noxae. Simplices vero hae fint, an in plures partes diducantur, cognosci potest ex modo puris, cujus si plus fertur, quam quod simplici spatio convenit, plures finus esse manifestum est. Cumque fere juxta fint caro, et nervus, et aliqua nervosa, quales fere tunicae membranaeque funt, genus quoque puris docebit, num plures finus intus diversa corporis genera perroferint. Siquidem ex carne pus laeve, al- s bum copiosius fertur: at ex nervoso loco, coloris quidem ejusdem, sed tenuis et minus: ex nervo, pingue et oleo non diffimile. Denique etiam corporis inclinatio docet, num in plures partes fiftulae penetrarint, quia faepe, cum quis aliter decubuit, 10 aliterque membrum collocavit, pus ferri, quod jam desierat, incipit; testaturque, non folum alium sinum esse, ex quo descendat, sed etiam in aliam corporis partem eum tendere. Sed si et in carne et si recens et fimplex est; ac neque rugosa neque cava sede; ne-15 que in articulo, fed in eo membro, quod per fe immobile, non nisi cum toto corpore movetur, satis proficiet emplastrum, quod recentibus vulneribus imponitur, dum habeat vel falem vel alumen, vel fquamam æris, vel æruginem, ex metallicis ali-20 quid. Exque eo collyrium fieri debet altera parte tenuius, altera paulo plenius. Idque ea parte, qua tenuius est, altera antecedente demitti oportet in fiitulam, donec fanguis purus se ostendat: quae in omnibus fistularum collyriis perpetua funt. Idem de-25 inde emplastrum in linteolo superimponendum; supraque injicienda spongia, in acetum ante demissa: solvique quinto die satis est. Genusque victus adhibendum est, quo carnem ali docui. Ac, si longius a præcordiis fistula est, ex intervallo jejunum radiculas 30 edisse, deinde vomere, necessarium est. Vetustate callofa fit fiftula (callus autem neminem fallit, quia durus est, et aut albus, aut pallidus) sed tum validioribus medicamentis opus est. Quale est, quod habet papaveris lachrymae p. i. *. gummi p. iii. *. cad-35 miae p. iiii. *. atramenti futorii p. viii. *. ex quibus aqua coactis collyrium fit. Aut in quo funt gallae p. i. *. æruginis, fandarachae, aluminis Ægyptii fingulorum p. i. *. atramenti futorii combusti p. ii. *. Hh

V. res

ur, nt,

uæ liæ

em ut,

nt: ur,

inile,

ue, uf-

efian-

ftouo-

ifevel

lam

niat, an

que o fi-

olle

nem ven-

1 ca-

ries quo-

eft.

ven-

his

xae. can-

plus

lures

linus

pt

tin

pu

jed

fac

fp

m

tin

rit

CO

fc

ni

de

fin

fe

m

tu

fla

m

fo

cu

ftr

pr

ea

di

m

tu

fi

ur

po

ta

qu

242

prioribus est, adjicitur, eaque melle cocto excipiuntur. Expeditissimum autem est ex praecepto Megetis, æ-5 ruginis rafae p. ii. *. conterere, deinde ammoniaci. thymiamatis p. ii. *. aceto liquare, eoque infuso ex æ-

rugine colligere. Idque ex primis medicamentis est. Sed, ut haec maximi effectus funt, si cui ista non adfunt, facile tamen est callum quibuslibet adurentibus

to medicamentis prodere: aut quibus haec maxime ineffectu-funt erodere.' Satiusque est vel papyrum intortum, vel aliquid ex penicillo in modum collyrii adstrictum eo illinere. Scilla quoque cocta et mista cum calce, callum exest. Si quando vero longior et

15 transversa fistula est, demisso specillo, contra principium hujus incidi commodissimum est, et collyrium utrumque demitti. At si duplicem esse sistulam aut multiplicem existimamus, sic tamen ut brevis, intraque carnem sit, collyrio uti non debemus; quod u-

20 nam partem curet, reliquas omittat: fed eadem medicamenta arida in calamum scriptorium conjicienda funt, isque ori fistulae aptandus, inspirandumque, ut ea medicamenta intus compellantur. Aut eadem ex vino liquanda; vel, fi fordidior fiftula eft, ex mulfo; fi

25 callosior, ex aceto sunt; atque intus infundendum, quicquid inditum est. Superponenda sunt, quae refrigerent et reprimant: nam fere, quae circa filtulam funt, habent aliquid inflammationis. Neque alienum est, ubi quis resolverit, antequam rursus alia

30 medicamenta conjiciat, per oricularium clysterem sistulam eluere; si plus puris fertur, vino; si callus durior est, aceto; si jam purgatur, mulso, vel aqua, in qua ervum coctum fit, fic ut huic quoque mellis paulum adjiciatur. Fere vero fit, ut ea tunica, quæ

35 inter ferramentum et integram carnem est, victa medicamentis tota exeat, infraque ulcus purum fit. Quod ubi contigit, imponenda glutinantia funt; praecipueque spongia melle cocto illita. Neque ignoro, multis placuiffe linamentum in modum collyrii compolitum i

la

ıt

X

fi

n,

e-

u-

2-

lia

fi-

us

1a,

lis

uæ

ne-

od

ci-

ro, m-

um

positum tinctum melle, demitti: sed celerius id glutinatur, quam impletur. Neque verendum est, ne purum corpus puro corpori junctum non coeat, adjectis quoque medicamentis ad id efficacibus; cum saepe exulceratio digitorum, nisi magna cura prospeximus, sanescendo in unum os jungat.

De ulceris genere, quod unpior nominatur. Est etiam ulceris genus, quod a favi similitudine menimena a Graecis nominatur. Idque duas species. habet. Alterum subalbidum, furunculo simile; sed 10 majus, et cum dolore majore. Quod, ubi, maturescit, habet foramina; per quae fertur humor glutinofus, et purulentus; nec tamen ad justam maturitatem pervenit. Si divifum est, multo plus intus corrupti, quam in furunculo, apparet, altiusque de- 15 scendit. Raro fit nisi in scapulis. Alterum est minus, fuper corpus eminens, durum, latum, fubviride, subpallidum, magis exulceratum: siquidem ad fingulorum pilorum radices foramina funt, per quae fertur humor glutinofus, fubpallidus, crassitudinem 20 mellis, aut visci referens, interdum olei: si inciditur, viridis intra caro apparet. Dolor autem, et inflammatio ingens est, adeo ut acutam quoque febrena movere confuerit. Super id, quod minus crebris foraminibus exasperatum est, recte imponitur et fi-25 cus arida, et lini femen in mulfo coctum, et emplaftra ac malagmata materiam educentia, aut quae proprie huc pertinentia supra posui. Super alterum, et ea medicamenta, et farina ex mulfo cocta, fic ut ei dimidium refinae terebinthinae misceatur; et sicus in 30 mulio decocta, cui paulum hyflopi contriti fit adjectum; et uvae taminiae pars quarta fico adjecta. Quod i parum in utrolibet genere medicamenta proficiunt; totum ulcus níque ad fanam carnem excidi oportet. Et ulcere ablato, super plagam medicamen- 35 ta danda funt; primum, quae pus citent; deinde, quae purgent, tum, quae impleant.

De Acrochordone, et Thymio, et Myrmeciis, et Clavo.

Sunt quaedam vero verrucis similia; quorum diversa nomina, ut vitia sunt. 'Angoncossona Graeci vocant, ubi sub cute coit aliquid durius, et interdum paulo asperius, coloris ejusdem; infra tenue, ad cutem latius. Idque modicum est, quia raro sabae magnitudinem excedit. Vix unum tantum eodem tempore nascitur; sed fere plura, maximeque in pueris: eaque nonnunquam subito desinunt, nonnunquam no mediocrem inflammationem excitant: sunt, quae

etiam in pus convertuntur.

Ac thymion nominatur, quod super corpus quasi verrucula eminet, ad cutem tenue, supra latius, fubdurum, et in fummo perasperum. Idque sum-15 mum colorem floris thymi repraesentat; unde ei nomen est; ibique facile finditur, et cruentatur; nonnunquam aliquantum fanguinis fundit : fereque circa magnitudinem fabae Ægyptiae est, raro majus, interdum perexiguum. Modo unum modo autem, 20 plura nascuntur, vel in talis vel in palmis, vel in inferioribus pedum partibus: pessima tamen in obscænis funt; maximeque ibi fanguinem fundunt. Μυρμηκια autem vocantur humiliora thymio durioraque: quæ radices altius exigunt, majoremque dolorem mo-25 vent, infra lata, fuper autem tenuia, minus fanguinis mittunt: magnitudine vix unquam lupini modum excedunt. Nascuntur ea quoque aut in palmis aut in inferioribus partibus pedum.

Clavus autem nonnunquam quidem etiam alibi, 30 fed in pedibus tamen maxime nascitur, praecipue tamen ex contuso, quamvis interdum aliter: doloremque, etiamsi non alias, tamen ingredienti movet.

Ex his Acrochordon five thymium faepe etiam per se finiuntur, et, quo minora funt, eo magis. Myr35 mecia et clavi fine curatione vix unquam desinunt. Acrochordon, si excisa est, nullam radiculam relinquit, ideoque ne renascitur quidem. Thymio clavoque excisis, subterrotunda radicula nascitur, quae penitus descendit ad carnem: eaque relicta, idem rursus

rur ren rati mod fan Tol imp ex med fece rack

ficu

1 Ear cor ftul Sinus lore fin lae, rali rup έλχω ex i dur exp qua dio cum fani tate nen VOC

alba

flam

exu

n

1-

s: m

ae

ali

15, m-

ei

n-

irus,

m, fe-

nis

uæ

no-

ui-

no-

mis

libi,

pue

olo-

vet.

iam

Iyr-

unt. elin-

avo-

juae dem

irfus

rursus exigit. Myrmecia latissimis radicibus inhaerent: ideoque ne excidi quidem sine magna exulceratione possunt. Clavum subinde deradere, commodissimum est, nam sine ulla vi sic emollescit, ac si sanguinis quoque aliquid emissum est, sæpe emoritur. Tollitur etiam, si quis eum circumpurgat, deinde imponit resinam, cui miscuit pulveris paulum, quem ex lapide molari contrito secit. Caetera vero genera medicamentis adurenda sunt. Aliisque id, quod ex sece vini: myrmeciis id, quod ex alumine et sanda-10 racha sit, aptissimum. Sed ea, quae circa sunt, foliis contegi debent, ne ipsa quoque exulcerentur: deinde postea lenticula imponi solet. Tollit thymium etiam sicus in aqua cocta.

De Pustularum generibus, et eorum curationibus.

At pustulae maxime vernis temporibus oriuntur. Earum plura genera funt. Nam modo circa totum corpus partemve aspredo quaedam fit, similis his pustulis, quae ex urtica, vel ex sudore nascuntur: ¿¿av-Sήματα Graeci vocant, eaque modo rubent, modo co- 20 lorem cutis non excedunt. Nonnunquam plures, fimiles varis oriuntur, nonnunquam majores Pultulae, lividae, aut pallidae, aut nigrae, aut aliter naturali colore mutato: subestque his humor. Ubi hae ruptae funt, infra quafi exulcerata caro apparet. 25 inxuden Græce nominatur. Fiunt vel ex frigore, vel ex igni, vel ex medicamentis. φλυζάκιον autem paulo durior pustula est, subalbida, acuta, ex qua ipsa quod exprimitur, humidum est. Ex pustulis vero nonnunquam etiam ulcuscula funt, aut aridiora, aut humi-30 diora: et modo tantum cum prurigine: modo etiam cum inflammatione aut dolore, exitque aut pus, aut fanies, aut utrumque. Maximeque id evenit in aetate puerili: raro, in medio corpore: saepe, in eminentibus partibus. Pessima pustula est, quæ έπινυκτίς 35 vocatur. Eo colore vel fublivida, vel fubnigra, vel alba effe confuevit. Circa hanc autem vehemens inflammatio est; et, cum adaperta est, reperitur intus exulceratio mucofa, color est humori suo similis. Dolor

Cap.

exul

p. iv

quae Eft e

Habe

thos mida

lycit

milc

pitui amu

liqui

mini

In

mala

et ru Difta

varis

quafi

pore

poril

papu

varia rofip

busq

et de

deter

tume

dit.

late,

oritu

cogn

omni

eft, e

pallic

miles

Alio

que f

lor ex ea supra magnitudinem ejus est: neque enim ea faba major est. Atque hæc quoque oritur in eminentibus partibus, et fere noctu, unde nomen quoque a Græcis ei impositum est. In omni vero 5 puftularum curatione primum est, multum ambulare. atque exerceri: si quid ista prohibet, gestari. Secundum est, cibum minuere: abstinere ab omnibus acribus et extenuantibus, eademque nutrices facere oportet, si lactens puer ita affectus est. Praeter hæc. rois, qui jam robustus est, si pustulae minutae sunt, defudare in balneo debet; simulque super eas nitrum inspergere; oleoque vinum miscere, et sic ungi; tum descendere in solium. Si nihil sic proficitur, aut si magis pustularum genus occupavit, imponenda len-15 ticula est; detractaque summa pellicula, ad medicamenta lenia transeundum. Emwuris post lenticulam, recte herba, quoque fanguinali, vel viridi coriandro curatur. Ulcera ex pustulis facta tollit spuma argenti cum semine fœni Græci mixta, sic, ut his in-20 vicem rosa atque intubi succus adjiciatur, donec mellis crassitudo siat. Proprie ad eas pustulas, que infantes male habent, lapidis, quem wupithu vocant.

25 cerusia pustulae debent, tum hoc illini. De Scabie, et ejus curatione.

p. viii. *. cum quinquaginta amaris nucibus miscetur, adjiciunturque olei cyathi tres. Sed prius ungi ex

Scabies vero est durior cutis rubicundior, ex qua pustulae oriuntur, quaedam humidiores, quaedam ficciores. Exit in quibusdam sanies; sitque ex his 30 continuata exulcerațio pruriens; ferpitque in quibufdam cito. Atque in aliis quidem ex toto definit, in alus vero certo tempore anni revertitur. Quo aiperior est, quoque prurit magis, eo difficilius tollitur. Itaque eam, quae talis est, aypiar id est feram, Græci 35 appellant. In hanc quoque victus ratio eadem, quae fupra necessaria est. Medicamentum autem ad incipientem hanc idoneum est; quod fit ex spodii, croci, æruginis, fingulorum p. i. *. piperis albi, omphacii, fingulorum p. i. *. cadmiæ p. viii. *. Aut, ubi jam

V.

im

ni-

10-

ors

re,

Se-

ous

ere

æc,

int,

um

um

it si

en-

ica-

am,

dro

ar-

in-

onec

quæ

cant.

etur,

ri ex

qua

edam

x his

ibul-

it, in

aipe-

litur.

Græci

quae

inci-

croci,

hacii,

i jam exulexulcerato est, id, quod sit ex sulphuris p. i. *. ceræ p. iv. *. picis liquidae hemina, olei sextariis duobus, quae simul incoquuntur dum crassitudo mellis siat. Est etiam, quod ad Protarchum auctorem refertur. Habet hoc farinae lupinorum sextarium, nitri cyathos quatuor, picis liquidae heminam, resinae humidae selibram, aceti cyathos tres. Crocum quoque, lycium, ærugo, myrrha, cinis, æquis portionibus recte miscentur, et ex passo coquuntur. Idque omnem pituitam ubique sustinet. At, si nihil aliud est, roamurca ad tertiam partem decocta, vel sulphur pice liquida mistum, sicut in pecoribus proposui, hominibus quoque scabie laborantibus opitulantur.

De impetiginis speciebus, et curationibus.

Impetiginis vero species sunt quatuor. Minime 15 mala est, quæ similitudine scabiem repræsentat, nam et rubet, et durior est, et exulcerata est, et roditur. Distat autem ab ea, quia magis exulcerata est, et varis similes pustulas habet; videnturque esse in ea quasi bullulae quaedam, ex quibus interposito tem- 20 pore squamulae resolvuntur, certioribusque hoc temporibus revertitur. Alterum genus pejus est simile papulae fere, fed afperius rubicundiusque, figuras varias habens: squamulæ ex summa cute discedunt, rolio major est, celerius et latius procedit, certiori-25 busque etiam nonnunquam prior temporibus et fit, et definit. Rubrica cognominatur. Tertia etiamnum deterior est, nam et crassior est, et durior, et magis tumet; in fumma cute finditur, et vehementius rodit. Ipsa quoque squamosa, sed nigra procedit et 30 late, et tarde, eminus serpit in temporibus, aut oritur, aut definit, neque ex toto tollitur. cognomen est. Quartum genus est, quod curationem omnino non recipit, distans colore, nam subalbidum est, et recenti cicatrici simile; squamulasque habet 35 pallidas, quasdam subalbidas, quasdam lenticulae similes: quibus demptis, profluit fanguis nonnunquam. Alioqui vero humor ejus albidus est, cutis dura atque fista est, proceditque latius. Haec vero omnia genera

genera maxime oriuntur in pedibus, et manibus; atque ungues quoque infestant. Medicamentum non aliud valentius est, quam quod ad scabiem quoque pertinere sub auctore Protarcho retuli. Serapion sautem, nitri p. ii. *. sulphuris p. iv. excipiebat resina copiosa, eoque utebatur.

De papulis, et earum curatione.

Papularum vero duo genera funt. Altera est, in qua per minimas pustulas cutis exasperatur, et rubet, so leviterque roditur, medium habet pauxillo levius: tarde serpit idque vitium maxime rotundum incipit, eademque ratione in orbem procedit. Altera autem est, quam àypiar i. e. feram Graeci appellant. In qua similiter quidem, sed magis cutis exasperatur, exulceraturque, ac vehementius et roditur, et rubet, interdum etiam pilos remittit. Quae minus rotunda est, dissicilius sanescit: nisi sublata est, in impetiginem vertitur. Sed levis papula etiam, si jejuna saliva quotidie defricatur, sanescit. Major, commodissime murali herzo ba tollitur, si sub ea detrita est. Ut vero ad composita medicamenta veniamus, idem illud Protarchi tanto

medicamenta veniamus, idem illud Protarchi tanto valentius in his est, quanto minus in his vitii est. Alterum ad idem, Mironis; nitri rubri, thuris, singulorum p. i. *. cantharidum purgatarum p. ii. *. fulphuris ignem non experti tantundem. resinæ tere-

binthinae liquidae p. xx. *. farinae lolii femis git

cyathos tres, picis crudae unum.

De Vitiliginis speciebus, id est, de Alpho, et Melane,

et Leuce, et earum curatione.

adfert: tamen fæda est, et ex malo corporis habitu fit. Ejus tres species sunt. A λφος vocatur, ubi color albus est, fere subasper et non continuus, ut quædam quasi guttae dispersae esse videantur. Interdum etiam 35 latius, et cum quibusdam intermissionibus serpit. Μέλας colore ab hoc dissert, quia niger est, et umbræ similis. Cætera eadem sunt. Λευχη habet quiddam simile alpho, sed magis albida est, altius descendit; in eaque albi pili sunt, et l'anugini similes. Omnia hæc

ferpunt:

ferpu et M et de mitti

ultindemptur.
non cutis
fit in
albidi

Su da le contr naeur cumi tundi ungit datur eos, q ungur aridae neo fi tum h dixi, thus, rem i

catur.

V.

is:

on

lue

ion

efi-

in

bet,

us:

pit,

eft.

iter

que,

iam

lius

tur.

de-

her-

ofita

anto

eft.

fin-

i. *.

tere-

git

ne,

ulum

abitu color edam etiam erpit. mbræ fimiit; in a hæc punt: ferpunt: fed in aliis celerius, in aliis tardius. Alphos et Melas in quibusdam variis temporibus et oriuntur et definunt. Leuce, quem occupavit, non facile demittit.

Priora curationem non difficillimam recipiunt: 5 ultimum vix unquam fanescit; ac, si quid ei vitio demptum est, tamen non ex toto sanus color redditur. Utrum autem aliquod horum sanabile sit, an non sit, experimento facile colligitur. Incidi enim cutis debet, aut acu pungi, si sanguis exit, quod fere so sit in duobus prioribus, remedio locus est: si humor albidus, sanari non potest. Itaque ab hoc quidem abstinendum est.

Super id vero, quod curationem recipit, imponenda lenticula mista cum sulphure et thure, sic, ut ea 15 contrita ex aceto fit. Aliud ad idem, quod ad Irenaeum auctorem refertur. Alcyonium, nitrum, cuminum, fici folia arida paribus portionibus contunduntur, adjecto aceto. His in fole vitiligo perungitur: deinde non ita multo post, ne nimis ero- 20 datur, eluitur. Proprie quidem, Mirone auctore. eos, quos Alphos vocari dixi, hoc medicamento perungunt: sulphuris p. ii. *. nitri p. iv. *. myrrhae aridae, contritae acetabulum miscent, deinde in balneo super vitiliginem inspergunt farinam ex faba, 25 tum haec inducunt. Hi vero, quos Melanas vocari dixi, curantur, cum simul contrita sunt alcyonium, thus, hordeum, faba, fine oleo, in balneo ante sudorem insperguntur, tum genus id vitiliginis defricatur.

li

LIBER

A. CORN. CELSUS

DE

MEDICINA

LIBER SEXTUS.

CAPUT I.

De Vitiis singularum corporis partium.

IXI de his vitiis, quae per totum corpus orientia, medicamentorum auxilia defiderant: nunc ad ea veniam, quae non nisi in singulis partibus incidere consuerunt, orsus a capite.

In hoc igitur capillis fluentibus maxime quidem faepe radendo fuccurritur. Adjicit enim vim quandam ad continendum, ladanum cum oleo miftum. Nunc de his capillis loquor, qui post morbum fere or fluunt. Nam, quo minus caput quibusdam aetate nudetur, fuccurri nullo modo potest.

C A P. II. De Porrigine, et ejus curatione.

Porrigo autem est, ubi inter pilos quaedam quasi fquamulae surgunt, eæque a cute resolvuntur; et interdum madent, multo saepius siccae sunt. Idque

que Huident quar corp Nam eo v poti alian offer que, dum

vite lada vino uti l

tio i

dem terus midt gluti Fit v gunt eft, r cipue

nere actui

Eret

que evenit, modo fine ulcere, modo exulcerato loco. Huic quoque modo malo odore, modo nullo accidente. Fereque id in capillo fit, rarius in barba, aliquando etiam in fupercílio. Ac neque fine aliquo corporis vitio nafcitur, neque ex toto inutile est. Nam bene integro capite, non exit: ubi aliquod in eo vitium est, non incommodum est, summam cutem potius subinde corrumpi, quam id, quod nocet, in aliam partem magis necessariam verti.

Commodius est ergo subinde pectendo repurgare, requam id ex toto prohibere. Si tamen ea res nimium offendit (quod humore sequente sieri potest, magisque, si id etiam mali odoris est) caput saepe radendum est; dein id super adjuvandum aliquibus ex leviter reprimentibus; quale est nitrum cum aceto, vel 151 ladanum cum myrteo vino, vel myrobalanum cum vino, Si parum per haec prosicitur, vehementioribus uti licet; cum eo, ut sciamus, utique in recenti vitio id inutile esse.

CAP. III,

De Sycosi, et ejus curatione.

For etiam ulcus, quod a fici similitudine σύκωσμε a Graecis nominatur, caro excrescit: et id qui-25 dem generale est. Sub eo vero duae species sunt. Alterum, ulcus durum et rotundum est: alterum, humidum et inaequale. Ex duro exiguum quiddam et glutinosum exit: ex humido plus, et mali odoris. Fit vero utrunque in iis partibus, quae pilis conte-30 guntur: sed, id quidem quod callosum et rotundum est, maxime in barba; id vero, quod humidum, præcipue est in capillo. Super utrumque oportet imponere elaterium, aut lini semen contritum et aqua coactum, aut sicum in aqua decoctam, aut emplastrum 35 tetrapharmacum ex aceto subactum. Terra quoque Eretria ex aceto liquata recte illinitur.

Ti .

CAP.

e.
n quasi
untur;
t. Idque

ous o-

fingu-

uidem

quan-

iftum.

m fere

aetate

CAP. IV.

De Areis et eorum curationibus.

A REARUM quoque duo genera funt. Commune utrique est, quod, emortua summa pellicula, pili primum extenuantur; deinde excidunt: ac, si ictus is locus est, fanguis exit liquidus, et mali odoris: increscitque utranque in aliis celeriter, in roahis tarde. Pejus est, quod densam cutem, et subpinguem, et ex toto glabram fecit, Sed ea, quae chornia nominatur, sub qualibet figura dilatatur. Fit et in capillo, et in barba. Id vero, quod a serpentis similitudine opinous appellatur, incipit ab occipitio: 15 duorum digitorum latitudinem non excedit: ad aures duobus capitibus serpit; quibusdam etiam ad frontem, donec se duo capita in priorem partem committant. Illud vitium in qualibet aetate eft: hoc fere infantibus. Illud vix unquam fine curatio-20 ne: hoc per se saepe finitur. Quidam haec genera arearum scalpello exasperant, quidam illinunt adurentia ex oleo; maximeque chartam combustam, quidam refinam terebinthinam cum thapfia inducunt. Sed nihil melius est, quam novacula quotidie radere: as qua, cum paulatim summa pellicula excifa est, adaperiuntur pilorum radiculae. Neque ante oportet defistere, quam frequentem pilum nasci apparuerit. Id autem, quod fubinde raditur, illini atramento feriptorio fatis ele.

20

CAP. V

De Varis, et Lenticulis, et Ephelide: et eorum curationibus.

PENE ineptiae funt, curare varos, et lenticulas, et ephelidas: fed eripi tamen foeminis cura cultus sui non potest. Ex iis autem, quas supra posui, vari lenticulaeque vulgo notae sunt; quamvis rarior ea species est, quam Xenion Graeci vocant, cum

cui Έø nifi Ca pai ber var non lun nu taq ver rib gue fali nia pot aud bal cur

Ca

De

alb

me

per

cun ced ex q firm fi ea

da e long cum fit ea lenticula rubicundior, et inaequalior Egnic vero a plerisque ignoratur: quae nihil est. nifi afperitas quaedam et durities mali coloris. Caetera non nisi in facie: lenticulae etiam in alia parte nonnunquam naici folent, de qua per se scri- c bere alio loco, visum operae pretium non est. Sed vari commodissime tolluntur imposita resina, cui non minus quam ipla est, aluminis scissilis, et paulum mellis adjectum est. Lenticulam tollunt galbanum et nitrum, cum pares portiones habent, contri- 19 taque ex aceto funt, donec ad mellis crassitudinem venerint. His corpus illinendum, et interpolitis pluribus horis, mane eluendum eft, oleoque leviter unguendum. Ephelidem tollit refina, cui tertia pars falis fossilis et paulum mellis adjectum est. Ad om-15 nia vero ista atque etiam ad colorandas cicatrices, potest ea compositio, quae ad Tryphonem patrem auctorem refertur. In ea pares portiones funt myrobalani, magmatis, cretae cimoliae fubceruleae, nucum amararum, farinae hordei atque ervi, struthii 20 albi, fertulæ campanæ feminis, quæ omnia contrita, melle quam amarifilmo coquatur, illitumque a velpere ufque mane eluitur.

CAP. VI.

25

De oculorum morbis: et primo de bis morbis qui lenibus medecamentis curantur.

CED haec quidem mediocria funt, Ingentibus vero et variis cafibus oculi nostri patent. Qui 30 cum magnam partem ad vitae fimul et ulum et dulcedinem conferant, fumma cura tuendi funt.

Protinus autemorta lippitudine, quadam nota funt, ex quibus, quid eventurum fit, colligere posimus. Nam fimul aclachryma et tumor et craffa pituita cœperint; 35 li ea pituita lachuymae mifta eft, et ea lachryma calida elt, pituita vero alba et mollis, tumor non durus, longævaletudinis metus non eft. At fi lachryma multa et calida, pituitae paulum, tumor modicus, idque in

ura-

11.

m-

el-

nt:

aali

in ub-

uae Fit

en-

tio:

auad

omhoc

atio-

nera adu-

qui-

cunt. iere:

ada-

ortet

zerit.

ienta

culas, cul-1 pouamocant,

cum

àf

ce

di

CO

m

ni

in

ti

ce

fe

de

qu

qu

bu

110

ni

fu

de

ca

OV

in

pr

no

tu

fi i tel

ma

CO Al

p.

CIC

gu

ve fu

VII

uno oculo est, longum id sed sine periculo, futurum eft. Idque lippitudinis genus minime cum dolore est; sed vix ante vigesimum diem tollitur; nonnunquam per duos menses durat; sed quandoque finitur. Si pituita alba et mollis esse incipit; lachrymaeque miscentur, aut, si simul hæ utrumque oculum invaferunt, potest esse brevior, sed periculum ulcerum est. Pituita autem ficca et arida dolorem quidem movet, fed maturius definit; nisi quid exulceravit.

Tumor magnus fi fine dolore est, et ficcus, fine ullo periculo est: si siccus quidem, sed cum dolore est, fere exulcerat: et nonnunquam ex eo casu sit, ut palpebra cum oculo glutinetur. Ejusdem exulcerationis timor in palpebris pupillifve est; ubi super mag-15 num dolorem, lachrymae falfae calidaeque eunt, aut

etiam, fi tumore infinito, diu lachryma cum pituita

profluit.

Pejus etiamnum est, ubi pituita calida aut livida est, lachryma calida aut multa profluit, caput calet, a 20 temporibus ad oculos dolor pervenit, nocturna vigilia urget, siquidem sub his oculus plerumque rumpitur, votumque est, ut tantum exulceretur. Intus ruptum oculum febricula juvat. Si foras jam ruptus procedit, fine auxilio est. Si de nigro aliquid albi-25 dum factum est, diu manet. At si asperum, crassium eft, etiam post curationem vestigium aliquod relin-Curari vero oculos fanguinis detractione, medicamento, balneo, vino, vetustissimus auctor Hippocrates memoriae prodidit. Sed eorum tem-30 pora et caufas parum explicuit: in quibus Medicinæ fumma est. Neque minus in abstinentia et alvi ductione saepe auxilii est, Hos igitur interdum inflammatio occupat: ubi cum tumore in his dolor est; sequiturque pituitae cursus nonnunquam copiosior 35 vel acrior, nonnunquam utraque parte moderation.

In ejulmodi calu prima omnium funt quies et abstinentia. Ergo primo die, loco obscuro cubare debet fic, ut a fermone, quoque abstineat: nullum cibum

affumere,

m

re

n-

Ir.

ne

2-

ft.

ęt,

ne

ore

ut

10-

ig-

ut

ita

ida

t, a

igi-

1P1-

tus

lbi-

um

lin-

one, ctor

em-

luc-

ameft;

ofior tior.

ab-

ebet

bum

nere,

affumere; si sieri potest, ne aquam quidem; sin minus,

certe quam minimum ejus.

Quod si graves dolores sunt, commodius secundo die; si tamen res urget, etiam primo sanguis mittendus est; utique si in fronte venae tument, si sirmo secorpori materia superest: si vero minor impetus, minus acrem curationem requirit. Alvum sed non nisi secundo tertiove die duci oportet. At modica inflammatio neutrum ex his auxilium desiderat: sa-

tisque est, uti quiete et abstinentia.

Neque tamen in lippientibus longum jejunium necessarium est, ne pituita tenuior atque acrior siat: sed secundo die dari debet id, quod levissimum videri potest ex iis, quae pituitam faciunt crassiorem; qualia sunt ova sorbilia: si minor vis urget, pulticula 15 quoque, aut panis ex lacte. In sequentibus diebus, quantum inslammationi detrahetur, tantum adjici cibis poterit; sed generis ejusdem: utique ut nihil salsum, nihil acre, nihil ex his quæ extenuant, sumatur; nihil potui praeter aquam. Et victus qui-20 dem ratio talis maxime necessaria est.

Protinus autem primo die, croci p. i. *. et farinæ candidae quam tenuissimae p. ii. *. excipere oportet ovi albo, donec mellis crassitudinem habeat: idque in linteolum illinere, et fronti agglutinare, ut com- 25 pressis venis, pituitae impetum cohibeat. Si crocum non est, thus idem facit. Linteolo an lana excipiatur, nihil interest. Superinungi vero oculi debent, fi ut 'croci quantum tribus digitis comprehendi potelt, fumatur, myrrhae ad fabae, papaveris lachry-30 mae ad lenticulae magnitudinem, eaque cum passo conterantur, et specillo super oculos inducantur. Aliud id idem: myrrhae p. i. *. mandragorae fucci p. ii. *. papaveris lachrymae p. ii. *. foliorum rosae, cicutae feminis, fingulorum p. iv. *. acaciae p. iv. *. 35 gummi p. viii. *. Et haec quidem interdiu: noctu vero, quo commodior quies veniat, non alienum est, iuperimponere candidi panis interiorem partem ex vino subactam, nam et pituitam reprimat, et, si quid

C

al

te

fa

gi

fr

cu de

p.

et 91

p.

tu

CL

h

. Pa

m

lo

de

fir

CO

Cia

pl

qu

ph

Cia

ch

ge

te

lachrymae proceffit, abforbet, et oculum glutinari

non patitur.

Si grave id et durum, propter magnum oculorum dolorem, videtur, ovi et album et vitellus in vas defundendum est; adjiciendumque eo mulsi paulum. idque digito permiscendum; ubi facta unitas est, demitti debet lana mollis bene carpta, quae id excipiat, fuperque oculos imponi. Ea res et levis est, et refrigerando pituitam coercet, et non exarescit, et gluti-10 nari oculum non patitur. Farina quoque hordeacea cocta, et cum malo cotoneo cocto mista commode imponitur. Neque ab ratione abhorret, etiam penicillo potissimum uti expresso, si levior impetus est, ex aqua; fi major, ex posca. Priora fascia deligan-15 da funt, ne per fomnum cadant: et hoc superimponi fatis est, quia et reponi ab ipso commode potest: et cum inaruit, iterum madefaciendum est. Si tantum mali est, ut somnum diu prohibeat, corum aliquid dandum est, quae arynouna Graeci vocant: fatif-20 que est puero, quod ervi; viro, quod fabae magnitudinem impleat. In ipfum vero oculum primo die, nisi immodica inflammatio est, nihil recte conjicitur: faepe enim potius concitatur eo pituita, quam minuitur. A secundo die; gravi quoque lippitudine 25 per indita medicamenta recte fuccurritur, ubi vel jam fanguis missus, vel alvus ducta est; aut ubi neutrum necessarium este, manifestum est,

De diversis oculorum collyris.

Multa autem multorumque auctorum collyria ad 30 id apta funt; novisque etiam nunc misturis temperari possunt; cum lenia medicamenta, et modice reprimentia, facile et varie misceantur. Ergo nobilisuma exequar.

Philonis collyrium.

Est igitur Philonis, quod habet cerussae elotae, spodii, gummi, singulorum p. i. *. papaverie lachrymae combustae p. i. *. Illud scire oportet, hie quoque omnia medicamenta, fingula primum per se teri, deinde milta iterum, adjecta paulatim vel aqua, vel alio

VI.

ari

m

le-

m,

le-

at,

iti-

cea

de

ni-

eft,

an-

PO-

eft:

an-

ali-

tif-

ni-

die,

ur:

mi-

ine

am

um

ad

era-

re-

ilif-

alio humore. Gummi cum quasdam alias facultates habeat, hoc maxime praestare, ut, ubi collyria facta inaruerunt, glutinata sint, neque frientur.

Dionysii collyrium.

Dionysii vero collyrium est: papaveris lachrymae s
combustae, donec tenerescat p. i. *. thuris combusti,
gummi, singulorum p. ii. *. spodii p. iv. *.

Cleonis collyrium.

Cleonis nobile admodum: papaveris lachrymae frictae p. i. *. croci p. i. *. gummi p. i. *. quibus, to cum teruntur, adjicitur rosae succus. Aliud ejus-dem valentius, squamae æris, quod κόμωμα appellant, p. i. *. croci p. ii. *. spodii p. iv. *. plumbi et eloti, et combusti p. vi. *. gummi tantundem. Ejus aliud quoque ad idem est, maxime ubi multa pituita pro-15 sluit: castorei p. *. aloes p. *. 3. croci p. *. xx. myrrhæ p. *. ii. cadmiæ curatæ p. viii. *. lycii p. *. iii. stibis tantundem, acaciæ succi p. xii. *. quod, cum gummi miscuit, liquidum in pixidula servatur. Theodotus vero huic compositioni adjecit papaveris lacrymæ combu-20 stae p. *. i. æris combusti et eloti p. ii. *. nucleorum palmarum combustorum p. x. *. gummi p. xii. *.

Theodoti collyrium, Acharistum appellatum.

At ipsius Theodoti, quod a quibusdam ἀχάρισον ποminatur, ejusmodi est: castorei, nardi Indici, singu-25
lorum p. i. *. lycii p. *. papaveris lacrymae tantundem, myrrhae p. ii. *. croci, cerusfae elotae, aloes,
singulorum p. iii. *. cadmiae botyritodis elotae, æris
combusti, singulorum p. viii. *. gummi p. viii. *. acaciae succi p. xx. *. stibis tantundem; quibus aqua 30
pluvialis adjicitur.

Cythion vel Tephrion collyrium.

Praeter haec, ex frequentissimis collyris est id, quod quidam Cythion, quidam a cinereo colore Tephrion appellant. Habet amyli, tragacanthae, aca-35 ciae succi, gummi, singulorum p. i. *. papaveris lachrymae p. ii. *. cerussae elotae p. iv. *. spumae argenti elotae p. viii. quae aeque ex aqua pluviali conteruntur.

Kk

Euel-

tae, iryuoteri, vel alio Euelpidis collyrium, Trygodes nominatum.

Euelpides autem, qui aetate nostra maximus suit ocularius medicus, utebatur eo, quod ipse composuerat; et τρυγώνες nominabat, castorei p. ii. *. lycii, nardi, papaveris lacrymae, singulorum p. i. *. croci, myrrhae, aloes, singulorum p. iv. *. æris combusti p. viii. *. cadmiae, et stibis, singulorum p. xii. *. acaciae succi p. xxvi. *. gummi tantundem.

Quo gravior vero quaeque inflammatio est, eo mano gis leniri medicamentum debet, adjecto vel albo ovi,
vel muliebri lacte. At, si neque medicus, neque medicamentum praesto est, saepius utrumlibet horum
in oculos penicillo ad ipsum facto infusum, id malum lenit. Ubi vero aliquis relevatus est, jamque
15 cursus pituitae constitit, reliquias fortasse leniores suturas discretiunt balances et vinum, igitur lavari de-

turas discutiunt balneum et vinum, igitur lavari debet leviter, ante ex oleo perfricatus, diutiusque in cruribus et seminibus; multaque calida aqua sovere oculos: deinde per caput prius calida, tum egelida

20 perfundi: a balneo cavere ne quo frigore afflatuve lacdatur: posthaec cibo paulo pleniore, quam ex eorum dierum consuetudine, uti; vitatis tamen omnibus pituitam extenuantibus: vinum bibere lene, subausterum, modice vetus; neque effuse, neque timi-

lenianturque intus latentia acria. Sed, fi quis in balneo fensit majorem oculorum perturbationem, quam attulerat (quod incidere his folet, qui, manente adhuc pituitae cursu, festinarunt) quamprimum disce-

go dere debet: nihil eo die vini affumere; cibi minus etiam, quam pridie, deinde cum primum fatis pituita fubstitit, iterum ad usum balnei redire. Solet tamen evenire nonnunquam, sive tempestatum vitio, sive corporis, ut pluribus diebus neque dolor, neque

Quod ubi incidit, jamque ipfa vetustate res matura est, ab his eisdem auxilium petendum est, id est balneo ac vino. Haec enim ut in recentibus malis aliena sunt; quia concitare ea possunt, et accendere: sic

in

in

m

qu

20

de

qi

re

le

ni

CO

ni

ge

pi

al

te

de

pe

ge

fu

Cic

un

VU

un

Id

ne

gu

roi

VII

ma

re,

fae

vit

fo.

lici

pra

VI.

fuit

po-

ycii,

cro-

om-

XII.

ma-

OVI,

me-

rum ma-

que

s tu-

i de-

e in

vere

elida

tuve

x eo-

mni-

fub-

timi-

fiat,

bal-

luam

ad-

lifce-

ninus

oitui-

et ta-

vitio,

reque

iatur.

atura

t bal-

alie-

e: fic

cali-

in veteribus, quae nullis aliis auxiliis cesserunt, admodum efficacia esse consuerunt, videlicet hic quoque, ut alibi, cum secunda vana fuerint, contrariis adjuvantibus. Sed ante tonderi ad cutem convenit: deinde in balneo aqua calida quam plurima caput at- 5 que oculos fovere: tum utrumque penicillo detergere, et ungere caput irino unguento: continereque in lectulo se; donec omnis calor, qui conceptus est, finiatur; definatque fudor, qui necessario in capite collectus est. Tum ad idem cibi vinique genus ve- 10 niendum est, sic, uti potiones meracae sint; obtegendumque caput, et quiescendum. Saepe enim posthaec gravis fomnus, faepe fudor, faepe alvi dejectio pituitae cursum finit. Si levatum malum est (quod aliquando sepius sit) per plures dies idem sieri opor-15 tet donec ex toto fanitas restituatur. Si diebus eifdem alvus nihil reddit, ducenda est; quo magis superiores partes leventur. Nonnunquam autem ingens inflammatio tanto impetu erumpit, ut oculos fua fede propellat. ωρὸωτωσιν id, quoniam oculi pro- 20 cidunt, Graeci appellant. His utique, si vires patiuntur, fanguinem mitti: si id sieri non potest, alvum duci, longioremque inediam indici, necessarium est. Opus autem lenissimis medicamentis est. Ideoque Cleonis collyrio quidam, quod ex duobus 25 ante positum est, utuntur. Sed optimum est Nilei: neque de ullo magis inter omnes auctores convenit.

Nilei collyrium, omnium optimum.

Id habet nardi Indici, papaveris lachrymae, fingulorum p. i *. gummi p. i. *. croci p. ii, *. foliorum 30 rofae recentium p. iv. *. quae vel aqua pluviatili, vel vino leni fubaustero coguntur. Neque alienum est, malicorium, vel sertulam campanam ex vino coquere, deinde conterere: aut myrrham nigram cum rofae foliis miscere: aut hyoscyami folia cum ovi cocti 35 vitello cocta: aut farinam cum acaciae succo, vel passo, aut mulso. Quibus si folia quoque papvaeris adjiciuntur, aliquanto valentiora sunt. Horum aliquo praeparato, penicillo sovere oculos oportet, ex aqua

Kk 2

C

ti

ef

tr

fin

ae

de

pr

æı

fir

m

tir

qu

te

ale

do

COI

tit

me

cer

rui

nar

noi

piti

calida expresso, in qua ante vel myrti vel rosae folia decocta fint: deinde, ex illis aliquid imponi. Praeter haec, ab occipitio incifa cute, cucurbitula admovenda est. Quod si per haec restitutus oculus in ses dem fuam non est, eodemque modo prolapsus permanet, scire oportet, lumen esse amislum: deinde futurum, ut indurescat is, aut in pus vertatur. Si fuppuratio fe oftendit, ab eo angulo, qui propior tempori est, incidi oculus debet; ut, effuso pure, et 10 inflammatio ac dolor finiatur, et intus tunicae refidant, quo minus foeda postea facies sit. Utendum deinde vel iisdem collyriis est, ex lacte aut ovo; vel croco cui album ovi misceatur. Ac, si induruit, et sic emortuus est, ne in pus verteretur; quatenus sæ-15 de prominebit, excidendum erit sic, ut hamo summa tunica apprehendatur, infra id deinde scalpellus incidat: tantundem medicamenta erunt conjicienda, donec omnis dolor finiatur. Iifdem medicamentis in eo quoque oculo utendum est, qui primum procidit, 20 deinde per plura loca fiflus eft.

De Carbunculis oculorum et eorum curatione.

Solent etiam carbunculi ex inflammatione nasci, nonnunquam in ipsis oculis, nonnunquam in palpebris: et in ipsis oculis, modo ab interiore, modo ab exesteriore. In hoc casu alvus ducenda est: cibus minuendus: lac potui dandum; ut acria, quae laeserunt, leniantur. Quod ad cataplasmata et medicamenta pertinet, his utendum, quae adversus inslammationes proposita sunt. Atque hic quoque Nilei Collyrisum optimum est. Si tamen carbunculus in exteriore palpebrae parte est, ad cataplasmata aptissimum est lini semen ex mulso coctum; aut, si id non est, tritici farina eodem modo cocta.

De Pustulis oculorum et curatione earum.

Pustulae quoque ex inflammationibus interdum oriuntur. Quod si inter initia protinus incidit, magis etiam servanda sunt, quae de sanguine et quiete supra posui; sin serius, quam ut sanguis mitti possit, alvus tamen ducenda est. Si id quoque aliqua res inhibet, VI.

lia

ae-

-VC

fe-

er-

nde Si

nor

, et

elium

vel , et

tœ-

um-

ellus

nda, is in

idit,

rafci,

alpe-

bex-

ninu-

runt,

nenta 1atio-

llyri-

terio-

mum

n eft,

hibet, utique victus ratio servanda est. Medicamentis autem hic quoque lenibus opus est; quale Nilei, quale Cleonis est.

Philetis collyrium ad pustulas oculorum,

est. Myrrhae, quod Philetis vocatur, huic aptum; est. Myrrhae, papaveris lachrymae, singulorum p. i. *. plumbi eloti, terrae Samiae, quae assig vocatur, tragacanthae, singulorum p. iv. *. stibis cocti, amyli, singulorum p. xvi. *. spodii eloti, cerussae elotae, singulorum p. viii. *. quae aqua pluviatili excipiun-10 tur. Usus collyrii, vel ex ovo, vel ex lacte est.

De Ulceribus oculorum, et eorum curatione et de Sia-

Ex pustulis ulcera interdum siunt; eaque recentia aeque lenibus medicamentis nutrienda sunt, et iif-15 dem sere, quae supra in pustulis posui. Fit quoque proprie ad haec, quod diabalany vocatur. Habet æris combusti, et eloti, papaveris lachrymae frictae singulorum p. i. *, spodii eloti, thuris, stibis combusti et eloti, myrrhae, gummi, singulorum p. ii. *.

Curatio aliquo cafu imminutorum oculorum.

Evenit etiam, ut oculi, vel ambo, vel finguli, minores fiant, quam effe naturaliter debeant. Idque et acer pituitae cursus in lippitudine essicit, et continuati sletus, et ictus parum bene curati. In his 25 quoque issdem lenibus medicamentis ex muliebri lacte utendum est: cibis vero his, qui maxime corpus alere, et implere consuerunt: vitandaque omni modo causa, quae lachrymas excitet, et cura domesticorum, quorum etiam, si quid tale incidit, ejus no-30 titiae subtrahendum: atque acria quoque medicamenta, et acres cibi non alio magis nomine his nocent, quam quod lachrymas movent.

De Pediculis palpebrarum.

Genus quoque vitii est, qui inter pilos palpebra-35 rum pediculi nascuntur. id phagiaon Graeci nominant. Quod cum ex malo corporis habitu siat, raro non ultra procedit: sed fere, tempore interposito, pituitae cursus acerrimus sequitur; exulceratisque

ve-

um omagis ete fuposlit, res inhibet,

tı

h

P

CI

re

tu

tr

au

Ve

ric

no

m

ace

hu

mi

ant

I

eoc

gra

ma

Viii

vehementer oculis, aciem quoque ipsam corrumpit, His alvus ducenda caput ad cutem tondendum, diuque quotidie jejunis perfricandum. His ambulationibus aliisque exercitationibus diligenter utendum: gargarizandumque ex mulso, in quo nepeta et pinguis si-

garizandumque ex mulfo, in quo nepeta et pinguis ficus decocta fit: faepe in balneo multa calida aqua fovendum caput: vitandi acres cibi; lacte vinoque pingui utendum: bibendumque liberalius, quam edendum, lenia danda funt: ne acriorem pituitam concitent:

ro fuper ipsos vero pediculos alia, quae necare eos, et prohibere, ne similes nascantur, possint. Ad idipsum spumae nitri p. i. *. fandarachae p. i. *. uvae taminiae, p. *. i. simul teruntur, adjiciturque vetus oleum pari portione, atque acetum, donec ei mellis

15 crassitudo sit.

De Oculorum gravioribus morbis, qui ex inflammationibus oriuntur, et validioribus medicamentis curantur, et

de Andreae collyrio, et de Sianéparos.

Hactenus oculorum morbi, lenibus medicamentis 20 nutriuntur. Genera deinde alia funt, quae diversam curationem desiderant; fereque ex inflammationibus nata sunt sed sinitis quoque his manentia, atque imprimis in quibusdam perseverat tenuis pituitae cursus. Quibus alvus ab inferiore parte evocanda con descriptiones aliquidas perseverationes de la constanta de la co

25 da est, demendum aliquid ex cibo. Neque alienum est, illini frontem compositione Andreae. Quae habet gummi p. i. *. cerussae, stibis, singulorum p. ii. *. spumæ argenti et coctæ et elotæ p. iv. *. sed ea spuma ex aqua pluviatili coquitur; et arida haec medica-

menta ex succo myrti conteruntur. His illita fronte, cataplasma quoque superinjiciendum est ex farina, quae frigida aqua coacta sit, cuique aut acaciae succus, aut cupressus adjecta sit. Cucurbitula quoque, inciso vertice, recte accommodatur: aut ex tempori-

35 bus fanguis emittitur. Inungi vero eo debet, quod habet squamae æris, papaveris lachrymae; singulorum p. *. cervini cornu combusti et eloti, plumbi eloti, gummi, singulorum p. iv. *. thuris p. xii. Hoc vero collyrium quia cornu habet, διὰ κέρατος nomina-

tur.

VI.

pit.

diu-

oni-

gar-

s fi-

fo-

igui

um,

ent:

, et

dip-

1Vae

etus

ellis

ioni-

r, et

entis

iver-

atio-

, at-

itui-

can-

num

e haii. *.

uma

dica-

onte,

rina,

fuc-

oque,

pori-

quod

gulo-

ibi e-

Hoc

ninatur. tur. Quotiescunque non adjicio, quod genus humoris adjiciendum sit, aquam intelligi volo.

Μεμιγμηνον, Euelpidis collyrium.

Ad idem Euelpidis, quod μεμιγμηνον nominabat, in eo papaveris lachrymae, et albi piperis, singulae unciae sunt, gummi libra, æris combusti p. i. *. Inter has autem curationes, post intermissionem aliquam, prosunt balneum et vinum. Cumque omnibus lippientibus vitandi cibi sunt, qui extenuant; tum præcipue, quibus tenuis humor diu fertur. Quod si 10 jam fastidium est eorum, quae pituitam crassiorem reddunt, sicut in hoc genere materiae maxime promptum est; consugiendum est ad ea, quae, quia ventrem, corpus quoque adstringunt.

De Oculorum ulceribus supercrescentibus, sordidis, cavis, 15.

veteribus : et de curationibus singulorum.

At ulcera, si cum inflammatione finita non sunt, aut supercrescentia, aut fordida, aut cava aut certe vetera esse consuerunt. Ex his supercrescentia collyrio, quod μεμιγμένον vocatur, optime reprimuntur. 20 Sordida purgantur et eodem, et eo, quod Smilion nominatur.

Smilion collyrium.

Habet æruginis p. iii. *. gummi tantundem, ammoniaci, minii finopici, fingulorum p. xvi. *. quæ qui-25 dam ex aqua; quidam, quo vehementiora fint, ex aceto terunt.

Phynon collyrium Euelpidis.

Id quoque Euelpidis, quod Phynon appellabat, huic utile est: croci p. i. *. papaveris lachrymæ, gum-30 mi, singulorum p. ii. *. æris combusti et eloti, myrrhae, singulorum p. iv. *. piperis albi p. vi. *. Sed ante linitum, hoc singendum est.

Sphaerion collyrium Euelpidis.

Id quoque ejusdem, quod Sphaerion nominabat, 35 codem valet. Lapidis hæmatitis eloti p. ii. *. piperis grana sex, cadmiae elotae, myrrhae, papaveris lachrymae, singulorum p. iii. *. croci p. iv. *. gummi p. viii. *. quae cum vino aminaeo conteruntur.

Liqui-

la

*.

E

Ve

er

Ca

VI

ex

lic

m

eo

m

ad

nu

re

nu

af

ali

re

fic

pe.

fri

din

Fat

Er

bir

tun

FIS

TUI

Liquidum Euelpidis collyrium.

Liquidum quoque medicamentum ad idem componebat; in quo erant hæc: æruginis p. *. minii combusti, atramenti sutorii, cinnamomi, singulorum p. iii. *. croci, nardi, papaveris lachrymae, singulorum p. i. *. myrrhae p. ii. *. æris combusti p. iii. *. cineris ex odoribus p. iv. *. piperis grana xv. Haec ex vino austero teruntur: deinde cum passi tribus heminis decoquuntur, donec corpus unum sit. Idque medito camentum vetustate essicacius sit.

De cavis oculorum ulceribus, et curationibus.

Cava vero ulcera commodiffime implent ex his, quae fupra posita funt, Sphærion, et id quod Philetos vocatur. Idem Sphærion vetustis ulceribus et vix 25 ad cicatricem venientibus optime succurrit.

Hermonis collyrium.

Est etiam collyrium, quod cum ad plura valeat, plurimum tamen proficere in his ulceribus videtur. Refertur ad Hermonem auctorem. Habet piperis longi 20 p. i. 3. *. albi p. *. cinnamomi, costi, singulorum p. i. *. atramenti sutorii, nardi, casiae, castorei, singulorum p. ii. *. gallae p. v. *. myrrhae, croci, thuris, lycii, cerussae, singulorum p. viii. *. papaveris lachry-

mae p. xii. *. aloes, æris combusti, cadmiae, singulo-25 rum p. xvi. *. acaciae, stibis, gummi, singulorum p. xxv. *.

De cicatricibus oculorum, quae ex ulceribus factae sunt, et quomodo curari debeant, et de Asclepia, et Canopite, et Pyxino, collyriis.

Factae vero ex ulceribus cicatrices duobus vitis periclitantur; ne aut cavae, aut crassae sint. Si cava funt, potest eas implere id, quod Sphaerion vocari dixi; vel id, quod Asclepias nominatur. Habet papaveris lachrymae p. ii. *. sagapeni, opopanacis, sin-

35 gulorum p. iii. *. æruginis p. iv. *. gummi p. viii. *.
piperis p. xii. *. cadmiae elotae, ceruflæ, fingulorum
p. xvi. *. At, fi craffae cicatrices funt, extenuat vel
Smilion, vel Canopite collyrium, quod habet cinnamomi, acaciae, fingulorum p. i. *. cadmiæ elotæ,

croci,

om-

om-

rum

reris

vino

ainis

nedi-

his,

hile-

t vix

aleat,

etur.

longi

p. 1.

gulo-

s, ly-

chry-

gulo-

orum

funt,

nopite,

vitus

cavæ

ocari

et pa-

, fin-

111. *.

orum

at vel

cinna-

elotæ,

Crock

eroci, myrrhae, papaveris lachrymae, gummi, fingulorum p. ii. *. piperis albi, thuris, fingulorum p. iii. *. æris combusti p. ix. *. cum aqua pluviatili. Vel Euelpidis Pyxinum, quod ex his constat: salis sossilis p. iv. *. ammoniaci thymiamatis p. viii. *. papaveris lacrymae p. xii. *. cerussae p. xv. *. piperis albi, eroci Cilicii, singulorum p. lii. *. gummi p. xiii. *. cadmiae elotae p. ix. *. Maxime tollere cicatricem videtur, id quod habet gummi p. iii. *. æruginis p. i. *. erocomagmatis p. iv. *.

De alio genere Inflammationis oculorum.

Est etiam genus inflammationis, in qua, si cui tument ac distenduntur cum dolore oculi, fanguinem ex fronte emitti necessarium: multaque aqua calida caput atque oculos fovere: gargarizare ex lenti- 15 cula, vel ex fici cremore: inungi acribus medicamentis, quae supra comprehensa sunt; maximeque eo, quod Sphaerion nominatur, quod lapidem haematiten habet. Atque alia quoque utilia funt, quae ad extenuandam aspritudinem fiunt; de qua proti-20 nus dicam. Hanc autem inflammatio oculorum fere sequitur; interdum major, interdum lenior. Nonnunquam etiam ex aspritudine lippitudo sit deinde aspritudinem ipsam auget, sitque ca'in aliis brevis, in aliis longa, et quae vix unquam finiatur. In hoc gene- 25 re valetudinis quidam crassas, durasque palpebras, et ficulneo folio, et asperato specillo, et interdum scalpello eradunt; verfasque quotidie medicamentis suftricant. Quæ neque nifi in magna vetustaque aipritudine, neque faepe facienda funt. Nam melius eodem 30 ratione victus et idoneis medicamentis pervenitur. Ergo exercitationibus utemur, et balneo frequentiore; multaque oculorum palpebras aqua calida fovebimus: cibos autem fumemus acres et extenuantes.

Caefarianum collyrium.

At medicamentum id, quod Caefarianum vocatur, habet atramenti futorii p. i. *. mifyos p. *! piperis albi p. v. *. papaveris lacrymae, gummi, fingulorum p. ii. *. cadmiae lotae p. iii. *. ftibis p. vi. *. Sa-

tisque constat, hoc collyrium adversus omne genus oculorum valetudinis idoneum esse; exceptis his, quae lenibus nutriuntur.

Hieracis collyrium.

dinem potest. Habet myrrhae p. i. *. ammoniaci thymiamatis p. ii. *. aeruginis rasae p. iv. *. cum aqua pluviatili. Ad idem idoneum est etiam id, quod Canopite est, et id quod Smilion vocatur, et id quod

ro Pyxinum, et id quod Sphaerion. Si composita medicamenta non adfunt, felle caprino, vel quam opti-

mo melle fatis commode aspritudo curatur.

De Syrophthalmia genere aridae lippitudinis.

Est etiam genus aridae lippitudinis, ζηροφθαλμίας 15 Graeci appellant. Neque tument, neque fluunt oculi, sed rubent tantum, et cum dolore quodam gravescunt, et palpebrae citra duritiem ullam noctuprægravi pituita inalescunt: quantoque minor generis hujus impetus, tanto finis minus expeditus est.

In hoc vitio multum ambulare, multum exerceri, lavari saepe, ibique desudare, multaque frictione uti necessarium est. Cibi neque qui implent, neque nimium acres, apti sunt, sed inter hos medii. Mane, ubi concoxisse manifestum est, non est alienum ex si-

25 napi gargarizare, tum deinde caput atque os diutius

perfricare.

Rhinion collyrium.

Collyrium vero hoc aptissimum est, quod Rhinion vocatur. Habet myrrhae, p. i. *. papaveris lacryzo mae, acaciae succi, piperis, gummi, singulorum p. i. *. lapidis haematitis, lapidis Phrygii, Lycii, lapidis scissis, singulorum p. ii. *. æris combusti p. iv. *. Ac Pyxinum quoque eodem accommodatum est.

Ad oculos scabros collyria.

Si vero scabri oculi sunt, quod maxime in angulis esse consuevit, potest prodesse Rhinion, id quod supra postum est. Potest similiter prodesse id, quod habet aeruginis rasae, piperis longi, papaveris lacrymae, singulorum p. ii. *. piperis albi, gummi, singu-

lorum p vi. *. quod Ba cerussae xiii. *. 1 xiii. *. cum no dimidio vas ficti terra re teritur, collyrio effe ido tur. U fcabros ritque e vino fu fere fit do ang prodit l pellitur.

Cap. VI

Calig nonnun becillita lippitud Afclepia comagn

Ad Cal

Propried to the lacryma mi, fing Ad Cal

At, finungi oleo ve

lorum p. iv. *. cadmiae lotae, ceruffae, fingulorum p. vi. *. Nullum tamen melius est, quam Euelpidis, quod βασιλικον nominabat. Habet papaveris lacrymæ, cerussae, lapidis Asii, singulorum p. ii. *. gummi p. xiii, *. piperis albi p. iv. *. croci p. vi. *. pforici p. 5 xiii. *. Nulla autem per se materia est, quae Psoricum nominatur; fed chalcitidis aliquid, et cadmiae dimidio plus ex aceto fimul conteruntur, idque in vas fictile additum, et contectum ficulneis foliis fub terra reponitur sublatumque post dies viginti rursus 10 teritur, et sic appellatur. Verum in basilico quoque collyrio convenit, ad omnes affectus oculorum id effe idoneum, qui non lenibus medicamentis curantur. Ubi non funt autem medicamenta composita, fcabros angulos laevant et mel et vinum. Succur-15 ritque et his et aridae lippitudini, si quis panem ex vino fubactum fuper oculum imponit. Nam, cum fere sit humor aliquis, qui modo ipsum oculum, modo angulos, aut palpebras exasperat, sic, et si quid prodit humoris, extrahitur; et si quid juxta est re- 20 pellitur.

Ad Caliginem quae oculorum propter lippitudinem oritur

remedia et collyria.

Caligare vero oculi nonnunquam ex lippitudine, nonnunquam etiam fine hac, propter fenectutem, im-25 becillitatemve aliam, confueverunt. Si ex reliquis lippitudinis id vitium est, adjuvat collyrium, quod Asclepias nominatur. Adjuvat et id, quod ex crocomagmate sit,

Siá upóne collyrium

Proprie etiam ad id componitur, quod dia rpine vocant. Habet piperis p. i. *, croci Cilicii, papaveris lacrymae, ceruffae, fingulorum p. ii. *. pforici, gummi, fingulorum p. iv. *.

Ad Caliginem oculorum quae propter senectutem, aut ali-35

am imbecillitatem fit.

At, si ex senectute aliave imbecillitate id est, recte inungi potest, et melle quam optimo, et cyprino, et oleo vetere. Commodissimum tamen est, balsami L l 2 partem

tam extenuat.

partem unam, et olei veteris, aut cyprini partes duas, mellis quam acerrimi partes tres miscere. Utilia
quoque huic medicamenta sunt, quae ad caliginem
proxime, quaeque ad extenuandas cicatrices supra
5 comprehensa sunt. Cuicunque vero oculi caligabunt,
huic opus erit multa ambulatione, atque exercitatione, frequenti balneo, ubi totum quidem corpus
perfricandum est, praecipue tamen caput et quidem
irino, donec insudet; velandumque postea, nec deto tegendum, antequam sudor et calor domi conquierint. Tum cibis, utendum acribus, et extenuantibus: interpositisque aliquibus diebus, ex sinapi gargarizandum.

De Suffusione oculorum.

Suffusio quoque, quam Graeci Inixon nominant, interdum oculi potentiae, qua cernit, se opponit. Quod si inveteraverit, manu curandum est. Interinitia nonnunquam etiam certis observationibus discutitur. Sanguinem ex fronte vel naribus mittere; 20 in temporibus venas adurere; gargarizando pituitam evocare; suffumigare; oculos acribus medicamentis inungere, expedit. Victus optimus est, qui pitui-

De resolutione oculorum quae paralysis dicitur.

Graeci nominant) alio victus modo, vel aliis medicamentis curanda est. Exposuisse tantum genus vitii satis est. Igitur interdum evenit, modo in altero oculo, modo in utroque, aut ex ictu aliquo, aut ex so morbo comitiali, aut ex distentione nervorum, qua vehementer oculus ipse concustus est, ut is neque quoquam intendi possit, nec omnino consistat; sed huc illucve sine ratione moveatur, ideoque ne conspectum quidem rerum praestet.

De Mydriasi oculorum.

Non multum ab hoc malo distat id, quod μυδριασίν Graeci vocant. Pupilla effunditur et dilatatur, aciesque ejus hebescit; ac pene dissicillime genus id imbecillitatis eliditur. In utraque vero, id est et paralysis

et myd
in calig
mutatis
interdu
eft. Q
levatiqu
obcæcat
nihil vi
ceperum
re et int
liri deje
feriora

Præte dem int minam fic labor kime hi tur, ext Licet tar uti, qua Quidam tenus, Exercita nibus in Ad ocul

Et ha trinfecu guis in a fanguina ungere. trinfecu redeat, a fabulae donia reguis not diffime deinde

et mydriasi, pugnandum est per eadem omnia, quae in caligine oculorum praecepta sunt, paucis tantum mutatis: siquidem ad caput irino interdum acetum, interdum nitrum adjiciendum est; melle inungi satis est. Quidam in posteriore vitio calidis aquis usi reslevatique: quidam sine ulla manifesta causa subito obcecati sunt. Ex quibus nonnulli, cum aliquandiu nihil vidissent, repentina profusione alvi, lumen receperunt. Quo minus alienum videtur, ex recenti re et interposito tempore, medicamentis quoque moso liri dejectiones, que omnem noxiam materiam in inferiora depellant.

De imbecillitate oculorum.

Præter hæc imbecillitas oculorum est, ex qua quidem interdiu satis, noctu nihil cernunt; quod in sæ-15 minam bene respondentibus menstruis non cadit. Sed sic laborantes inungi oportet sanguine jecinoris (maxime hircini; sin minus, caprini) ubi id assum coquitur, excepto: atque edi quoque ipsum jecur debet. Licet tamen etiam issdem medicamentis non inutiliter 20 uti, quae vel cicatrices, vel aspritudinem extenuant. Quidam contrito semine portulacae mel adjiciunt, eatenus, ne id ex specillo distillet, eoque inungunt. Exercitationibus, balneo, frictionibus, gargarizationibus issdem, his quoque utendum est.

Ad oculos, qui extrinsecus offenduntur, cum sanguine suf-

fuli funt.

Et haec quidem in ipsis corporibus oriuntur. Extrinsecus vero interdum si ictus oculum laedit, ut sanguis in eo suffundatur. Nihil commodius est, quam 30 sanguine vel columbæ, vel palumbi, vel hirundinis inungere. Neque id sine causa sit; cum horum acies extrinsecus læsa, interposito tempore in antiquum statum redeat, celeberrimeque hirundinis. Unde etiam locus sabulae sactus est, aut per parentes aut id herba cheli-35 donia restitui, quod per se sanescit. Eorum ergo sanguis nostros quoque oculos ab externo casu commodissime tuetur, hoc ordine, ut sit hirundinis optimus, deinde palumbi, minime essicax columbae, et illi

ipsi, et nobis. Supra percussum vero oculum, ad inflammationem leniendam, non est alienum imponere
etiam cataplasmata. Sed sal ammoniacus, vel quilibet alius quam optimus teri debet, sic, ut ei pauslatim oleum adjiciatur, donec crassitudo strigmenti
fiat. Id deinde miscendum est cum hordeacea farina,
quae ex mulso decocta sit. Facile autem, recognitis
omnibus, quae medici quoque prodiderunt, apparere cuilibet potest, vix ullam ex iis, quae supra
comprehensa sunt, oculi vitium esse, quod non simplicibus quoque, et promptis remediis submovere
possit.

CAP. VII.

De aurium morbis, et curationibus.

ACTENUS in oculis ea reperiuntur, in quibus medicamenta plurimus medicamenta plurimum possint: ideoque ad aures transeundum est; quarum usum proximum 20 a luminibus natura nobis dedit. Sed in his aliquanto majus periculum est, nam vitia oculorum intra ipsos nocent: aurium inflammationes doloresque, interdum etiam ad dementiam mortemque praecipitant. Quo magis inter initia protinus fuccurrendum est, ne 25 majori periculo locus sit. Ergo, ubi primum dolorem aliquis fensit, abstinere et continere se debet. Postero die, si vehementius malum est, caput tondere, idque irino unguento calido perungere, et operire. At magnus cum febre vigiliaque dolor exigit, ut fan-30 guis quoque mittatur. Si id aliquae causae prohibent, alvus folvenda est. Cataplasmata quoque calida, subinde mutata proficiunt; five fœni graeci, fivi lini, five alia farina ex mulfo decocta est. Recte etiam subinde admoventur spongiae, ex aqua calida expressæ. Tum, 35 levato dolore, ceratum circumdari debet ex irino, aut cyprino factum. In quibusdam tamen melius, quod ex rosa factum est, proficit. Si vehemens inflammatio fomnum ex toto prohibet, adjici cataplasmati debent papaveris cortices fricti atque contriti fic,

fic, ut e passo n aliquod tepefier. instillat denda e quidem rofae, e quo lun aut ex 1 ad infla funt: c conteru paveris ritur, ut Velid, c rofa adj bufdam cum mu fucco. pares po rhae, al cum ter mellis m tis est. Y composi opopana p. ii. *. excipiun que ita idem me Illud per mentum

Cap. V

Si vero fe infunc cus cum punici m

jiciendur debet, de fic. ut ex his pars dimidia fit; eaque tum fimul ex passo misto decoquatur. In aurem vero infundere aliquod medicamentum oportet: quod semper ante tepefieri convenit, commodissimeque per strigilem instillatur, ubi auris repleta est, super lana mollis ad- 5 denda est, quae humorem intus contineat. Et haec quidem communia funt. Medicamentum vero est et rofae, et radicum arundinum fuccus, et oleum, in quo lumbrici cocti funt, et humor ex amaris nucibus, aut ex nucleo mali Perfici expressus. Composita vero 10 ad inflammationem doloremque leniendum hæc fere funt: castorei, papaveris lacrymae, pares portiones conteruntur, deinde adjicitur his paffum. Vel papaveris lacrymae, croci, myrrhae par modus fic teritur, ut invicem modo rofa, modo passum instilletur. 15 Velid, quod amarum in Ægyptia faba est, conteritur, rofa adjecta. Quibus myrrhae quoque paulum a quibusdam miscetur, vel papaveris lacrymae, aut thus cum muliebri lacte, vel amararum nucum cum rofæ fucco. Vel caftorei, myrrhae, papaveris lacrymae 20 pares portiones cum passo. Vel croci p. i. *. myrrhae, aluminis scissilis, singulorum p. iii. *. quibus, cum teruntur, paulatim miscentur passi cyathi tres, mellis minus cyatho. Idque ex primis medicamentis est. Vel papaveris lacryma ex aceto. Licet etiam 25 compositione uti Themisonis; quae habet castorei, opopanacis, papaveris lacrymae ex aceto, fingulorum p. ii. *. fpumae lycii p. iv. *. quae contrita paffo excipiuntur, donec cerati crassitudinem habeant; atque ita reponuntur. Ubi usus requiritur; rursus 30 idem medicamentum, adjecto specillo passo, teritur. Illud perpetuum est, quotiescunque crassius medicamentum est, quam ut in aurem instillari possit, adjiciendum eum esse humorem, ex quo id componi debet, donec fatis liquidum fit.

Si vero pus quoque aures habent, recte lycium per fe infunditur; aut irinum unguentum; aut porri fuccus cum melle; aut centaureæ fuccus cum paffo; aut punici mali dulcis fuccus in ipfius cortice tepefactus,

duo, t Croci, ratim (atque ; Eodem bus est compo nies pr vino pe dere v paululu herbae luccum que ulc quod ex beat, in que ton dum, e ambula quoque bet infu aut herl

Ubi vi hendi o mentis cur. Acceto com in quo mes in facillime

super ul

nem fui

quod ex

mel cun

cum fan

Sin for

adjecta myrrhae exigua parte. Recte etiam miscentur myrrhae, quam srexfir cognominant, p. i. *. croci tantundem, nuces amarae xv. mellis iefquicyathus; quae contrita, cum utendum est, in cortice mali pus nici tepefiant. Ea quoque medicamenta, quae oris exulcerati caufa componuntur, aeque ulcera attrium fanant. Quae si vetustiora sunt, et multa sanies sluit, apta compositio est, quae ad auctorem Erasistratumrefertur; piperis, croci, fingulorum p. i. *. myrrhae, 10 mifyos cocti, fingulorum p. ii. *. æris combufti p. ii. *. haec ex vino teruntur: deinde ubi inaruerunt, adjiciuntur passi heminae tres, et simul coquuntur. Cum utendum est, adjicitur his mel et vinum. Est etiam Ptolemæi chirurgici medicamentum, quod habet len-15 tisci, gallae, singulorum p. i. *. omphacii p. i. *, succum punici mali. Est Menophili validum admodum, quod ex his conftat: piperis longi p. i. *. caftorei p. ii. *. myrrhae, croci, papaveris lacrymae, nardi Syriaci, thuris, malicorii, ex Ægyptia faba partis interi-20 oris, nucum amararum, mellis quam optimi, fingulorum p. iv. *. Quibus, cum teruntur, adjicitur acetum, quam acerrimum, donec crassitudo in his passi fiat. Est Cratonis: cinnamomi, casiae, singulorum p. i. *. nardi, lycii myrrhae, fingulorum p. i. * aloes 25 p. ii. *. mellis cyathi tres, vini fextarius. Ex quibus vinum cum lycio decoquitur; deinde his alia miscentur. At si multum puris, malusque odor ett, æruginis rafae, thuris, fingulorum p. ii. *, mellis cyathi duo, aceti quatuor fimul incoquuntur; ubi uten-30 dum est, dulce vinum miscetur. Aut aluminis scissilis, papaveris lacrymae, acaciae fucci par pondus milcetur, hisque adjicitur hyoscyami succi dimidio minor, quam unius ex fuperioribus, portio; eaque trita ex vino diluuntur. Per se quoque hyoscyami succus 35 fatis proficit. Commune vero auxilium adversus omnes aurium casus, jamque usu comprobatum Asclepiades composuit. In eo sunt cinnamomi, casiæ, sin-

gulorum p. i. *. floris junci rotundi, castorei, piperis

albi, longi, amomi, myrobalani, fingulorum fcrupuli

duo, thuris masculi, nardi Syriaci, myrrhae pinguis, croci, spumae nitri, singulorum p. ii. *. Quae separatim contrita, rursus mista, ex aceto conteruntur; atque ita condita, ubi utendum est, aceto diluuntur. Eodem modo commune auxilium auribus laboranti- s bus est Polybii iphragis ex dulci vino liquata. Quae compositio priori libello continetur. Quod si et sanies profluit, et tumor est, non alienum est, misto vino per oricularium clysterem eluere; et tum infundere vinum austerum cum rosa mixtum, cui spodii 10 paululum sit adjectum, aut lycium cum lacte, aut herbae fanguinalis fuccum cum rofa, aut mali punici fuccum cum exigua parte myrrhae. Si fordida quoque ulcera funt, melius mulfo eluuntur; et tum aliquod ex his, quae supra scripta sunt, quod mel ha-15 beat, infunditur. Si magis pus profluit, et caput utique tondendum est, et multa calida aqua perfundendum, et gargarizandum; et usque ad lassitudinem ambulandum, et cibo modico utendum est. Si cruor quoque ex ulceribus apparuit, lycium cum lacte de-20 bet infundi; vel aqua, in qua rosa decocta sit, succo; aut herbae sanguinalis, aut acaciae adjecto. Quod si super ulcera caro increvit, eaque mali odoris, fanguinem fundit, aqua tepida elui debet; tum infundi id, quod ex thure et ærugine, et aceto, et melle fit, aut 25 mel cum ærugine incoctum. Squama quoque æris cum fandaracha contrita per fiftulam recte initillatur. Adversus aurium Vermes.

Ubi vero vermes orti funt, si juxta sunt, protrahendi oriculario specillo sunt: si longius, medica-30 mentis enecandi; cavendumque, ne postea nascantur. Ad utrunque proficit album veratrum cum aceto contritum. Elui quoque aurem oportet vino, in quo marrubium decoctum sit. Sic emortui vermes in primam auris partem provocabuntur, unde 35

facillime educi possunt.

ili

Ad compressa aurium foramina.

Sin foramen auris compressum est, et intus crassa fanies subest, mel quam optimum addendum est. Si M m id parum proficit, mellis cyatho et dimidio, æruginis rafae p. ii. *. adjiciendum est, incoquendumque, et eo utendum. Iris quoque cum melle idem proficit. Item mellis et rosae scrupuli duo. Item galbani p. ii. *. myrrhae cum melle, et fellis taurini, singulorum p. ii. *. vini quantum satis est ad myrrham diluendam.

Ad Gravem auditum.

Ubi vero gravius aliquis audire cœpit (quod maxime post longos capitis dolores evenire consuevit) no in primis aurem ipsam considerare oportet. Apparebit enim, aut crusta, qualis super ulcera innascitur, aut fordium coitus. Si crusta est, infundendum est aut oleum calidum, aut cum melle ærugo, vel porri fuccus aut cum mulfo nitri paulum. Atque, ubi 15 crusta a corpore jam recedit, eluenda auris est aqua tepida; quo facilius ea per se diducta oriculario fpecillo protrahatur. Si fordes exque molles funt, codem specillo eximendae sunt. At, si durae sunt, acetum et cum eo nitri paululum cojiciendum est; zo cumque emollitæ funt, eodem modo elui aurem, purgarique oportet. Quod si capitis gravitas manet, attondendum idem; et leniter, sed diu perfricandum est, adjecto vel irino vel laureo oleo, sic ut utrilibet paulum aceti misceatur: tum diu ambulandum, le-25 niterque post unctionem aqua calida caput fovendum: cibifque utendum ex imbecillissima et media materia; magisque assumendæ dilutæ potiones: nonnunquam gargarizandum est. Infundendum autem in aures castoreum cum aceto et laureo oleo et succo go radiculae corticis: aut cucumeris agrestis succus, adjectae rosae foliis contritis. Immaturae quoque uva fuccus cum rofa instillatus, adversus surditatem fatis proficit.

Ad Sonitum aurium intra feipfas.

Aliud vitii genus est, ubi aures intra seipsas sonant. Atque hoc quoque sit, ne externum sonum accipiant. Levissimum est, ubi id ex gravedine est: pejus, ubi ex morbis, capitisve longis doloribus incidit: pessimum, ubi, magnis morbis venientibus, maxi-

Cap. V maxim purgar nec, in capitis perfusio cienda in aure fucco r aceto, conteri collyriu coepit, bet cast aut hui rarum; Plus tar demque majore hniatur et infla de eft a

Solet ut calc compell bit, et i animal e glutinoi tendum sin aliq hendum Si ifta ni trahi, clidunt, tus com

haerens

eam hor

quibus

18,

maximeque comitiali, provenit. Si ex gravedine est. purgare aurem oportet, et spiritum continere, donec, inde humor aliquis exfpumet. Si ex morbo vel capitis dolore, quod ad exercitationem, frictionem, perfusionem, gargarizationemque pertinet, eadem facienda funt: cibis non utendum nisi extenuantibus: in aurem dandus radiculæ fuccus cum rofa, vel cum fucco radicis ex cucumere agresti, vel castoreum ex aceto, et laureo oleo. Veratrum quoque cum aceto conteritur, deinde melle cocto excipitur, et deinde 10 collyrium factum in aurem demittitur. Si fine his coepit, ideoque novo metu terret, in aurem dari debet castoreum cum aceto, vel irino, vel laureo oleo: aut huic mistum castoreum cum succo nucum amararum; aut myrrha et nitrum cum rosa et aceto. 15 Plus tamen in hoc quoque proficit victus ratio: eademque facienda funt, quæ fupra comprehendi, cum majore quoque diligentia: et præterea, donec is fonus finiatur, a vino abstinendum. Quod si simul et sonus, et inflammatio est, laureum oleum conjecisse abun- 20 de est aut id, quod ex amaris nucibus exprimitur; quibus quidam vel castoreum, vel myrrham miscent, Ad ea, quae in aurem inciderunt, extrahenda.

Solet etiam interdum in aurem aliquid incidere. ut calculus, aliquodve animal. Si pulex intus eft, 25 compellendum eo lanae paulum est; quod ipse is subit, et simul extrahitur. Si non est secutus, aliudve animal off, specillum lana involutum in resinam quam glutinosissimam, maximeque terebinthinam demittendum, idque in aurem injiciendum, ibique ver- 30 tendum est, utique enim comprehendet et eximet. Sin aliquid examine est, specillo oriculario protrabendum est, aut hamulo retuso paulum recurvato. Si ista nihil proficiunt, potest eodem modo resina protrahi. Sternutamenta quoque admota id commode 35 elidunt, aut oriculario elystere aqua vehementer intus compulfa. Tabula quoque collocatur media inhaerens capitibus utrinque pendentibus, superque cam homo deligatur in id latus versus, cujus auris M m 2

eo modo laborat, fic ut extra tabulam emineat: tum malleo caput tabulae, quod a pedibus est, feritur; atque ita concusta aure, id quod inest, excidit.

CAP. VIII.

De Narium morbis et curationibus.

JARES vero intus exulceratas fovere oportet vapore aquae calidae. Id est spongia expressa 10 atque admota, fit et subjecto vase oris angusti calida aqua repleto. Post id fomentum, illinenda ulcera funt, aut plumbi recremento, aut cerussa, aut argenti fpumam cum quolibet horum aliquis conterit, eique dum teritur invicem vinum et oleum myrteum 15 adjicit donec mellis crassitudinem fecerit. Sin autem ea ulcera circa nares funt, pluresque crustas et odorem fædum habent, quod genus Graeci ö Çıavar appellant; sciri quidem debet, vix ei malo posse succurri. Nihilominus tamen haec tentari poslunt; ut caput 20 ad cutem tondeatur, assidueque vehementer perfricetur, multa calida aqua perfundatur: multa ei ambulatio fit; cibus modicus, neque acer, neque valentiffimus. Tum in narem ipfam, mel cum exiguo modo refinae terebinthinae conjiciatur (quod specillo 25 quoque involuto lana fit) attrahaturque spiritu is fuccus, donec in ore gustus ejus sentiatur. Sub his enim crustae resolvuntur, quæ tum per sternutamenta elidi debent. Puris ulceribus vapor aquae calida fubjiciendus est: deinde adhibendum aut lycium ex 30 vino dilutum, aut amurca, aut omphacium, aut menthæ, aut marrubii fuccus; aut atramentum futorium, quod candens factum, deinde contritum fit; aut interior scillæ pars contrita; sic ut horum cuilibet mel adjiciatur. Cujus in caeteris admodum exigua pars 35 esse debet; in atramento sutorio tanta, ut ea mistura liquida fiat; cum scilla utique pars major; involvendumque lana specillum est, et in eo medicamen in tingendum, eoque ulcera implenda funt. Rurfulque linamentum involutum et oblongum eodem medicamento

Cap. VII mento i et ab inf hiemem ter die fi caruncul nascuntu funt, inl adurenti Polypus rubra, c bra pend men, qu deo incr gulatque tereque : impedit, que attu dem feri dita in n positio e cis, fan torii p. i

IN der mis to circumci dum, de dentis do per spon ceratum compreh si gravio lida cata humor de tur, saep quefolii mento illinendum, demittendumque in narem est, et ab inferiore parte leniter deligandum. Idque per hiemem et ver bis die; per aestatem et autumnum, ter die fieri debet. Interdum vero etiam in naribus carunculae quaedam fimiles muliebribus mammis e nascuntur, haeque imis partibus, quae carnosissimæ funt, inhaerent. Has curare oportet medicamentis adurentibus; sub quibus ex toto consumuntur. Polypus vero est caruncula, modo alba, modo subrubra, quae narium offi inhaeret; et modo ad la-10 bra pendens narem implet, modo retro per id foramen, quo spiritus a naribus ad fauces descendit, adeo increscit, uti post uvam conspici possit; strangulatque hominem, maxime austro aut euro flante; fereque mollis est, raro dura; eaque magis spiritum 15 impedit, et nares dilatat; quae fere καρκινώδες est, itaque attingi non debet. Illud aliud genus fere quidem ferro curatur; interdum tamen inarescit; si addita in narem per linamentum aut penicillum ea compositio est, quae habet minii sinopici, chalcitidis, cal- 20 cis, fandarachae, fingulorum p. i. *. atramenti futorii p. ii. *.

CAP. IX.

De Dentium dolore, et curationibus.

IN dentium autem dolore, qui ipse quoque maximis tormentis annumerari potest, vinum ex toto circumcidendum est: cibo quoque primo abstinendum, deinde eo modico mollique utendum, ne mandentis dentes irritet: tum extrinsecus admovendus per spongiam vapor aquae calidae; imponendumque ceratum ex cyprino aut irino factum, lanaque id comprehendendum, caputque velandum est. Quod si gravior is dolor est, utiliter et alvus ducitur, et calida cataplasmata super maxillas injiciuntur, et ore humor calidus cum medicamentis aliquibus continetur, saepiusque mutatur. Cujus rei causa et quinque folii radix in vino misto coquitur; et hyoscyami

radix vel in posca, vel in vino mixto coquitur sic,

ut paulum his falis adjiciatur; et papaveris non ni-

mium aridi cortices, et mandragorae radix, eodem

modo. Sed in his tribus utique vitandum est, ne.

alba cortex radicis in hunc usum in vino mixto recte

coquitur, et in aceto cornu cervinum rafum et ne-

peta cum teda pingui: ac item ficus pinguis vel in

mulfo, vel in aceto et melle, ex quibus cum ficus de-

lana involutum in calidum oleum demittitur, eoque

ipfo dens fovetur. Quinetiam quaedam quafi cata-

plasmata in dentem ipsum illinuntur, in quem usum

ex malo punico acido atque arido malicorii pars in-

conteritur, misceturque his minium: eaque contrita

agua pluviatili coquuntur: aut panacis, papaveris

lacrymae, peucedani, uvae tamineae fine feminibus

pares portiones conteruntur: aut galbani partes tres,

20 papaveris lacrymae pars quarta. Quicquid dentibus

15 terior cum pari portione et gallae et pinei corticis

10 cocta est, is humor percolatur. Specillum quoque

quod haustum erit, devoretur. Ex populo quoque

Cap. X. elaterii veris la experti rum p. peris fe hederae forte ft nacam. conterit datahu tectum in lanul vato, et fed agre dolet, h debere, di, colle veste co demitti hiante e undique et per o

giorem,

CI ve

tion trinsecus

ambulat

Radix qu

et in pai

que quil

est; qua

fuccus e

quitur,

myrrhae

admotum est, nihilominus supra maxillam ceratum (quale fupra pofui) esse debet lana obtectum. Qui dam etiam myrrhae, cardamomi, fingulorum p. i. *. croci, pyrethri, ficorum, piperis, fingulorum p. iv. *. 25 finapis p. viii. *. contrita linteolo illinunt, imponuntque in humero partis ejus, qua dens dolet; fi is superior est, a scapulis; si inferior, a pectore: idque dolorem levat, et cum levavit, protinus submovendum est. Si vero exesus est dens, festinare ad eximendum 30 eum, nisi res coegit, non est necesse: sed cum omnibus fomentis, quae supra posita sunt, adjiciendas quaedam valentiores compositiones sunt, quae dolorem levant, quales hæ funt, habet autem papaveris lacrymæ p. i. *. piperis p. ii. *. ploreos p. x. *. quæ 35 contrito galbano excipiuntur, idque circumdatur: aut Menemachi, maxime ad maxillares dentes, in qua funt, croci p. i. *. cardamomi, thuris fuliginis, ficorum parvorum, pyrethri, fingulorum p. iv. *. finapi p. viii. *. Quidam autem immiscent pyrethri, piperis, elatern

25

elaterii, singulorum p. i. *. aluminis scissilis, papaveris lacrymae, uvae tamineae, fulphuris ignem non experti, bituminis, lauri baccarum, finapis, fingulorum p. ii. *. Quod fi dolor eximi eum cogit, et piperis femen cortice liberatum, et eodem modo bacea hederae conjecta in id foramen, dentem findit, ifque forte stans excidet. Et plani piscis (quam nos pastinacam, Graeci τρυγόνα vocant) aculeus torretur, deinde conteritur, refinaque excipitur, quae denti circumdata hunc folvit. Et alumen scissile in id foramen con- id tectum dentem citat. Sed id tum canna involutum in lanula demitti commodius est; quia sic dente servato, et dolorem levat. Hæc a Medicis accepta funt, fed agrestium experimento cognitum est, eum dens dolet, herbam mentaftrum cum fuis radicibus velli 15 debere, et in pelvem conjici, supraque aquam infundi, collocarique juxta sedentem hominem undique veste contectum; tum in pelvem candentes filices demitti, sic, ut aqua tegantur, hominemque eum hiante ore vaporem excipere, ut fupra dictum est, 20 undique inclusum. Nam et sudor plurimus sequitur, et per os continens pituita defluit; idque faepe longiorem, saepe annuam valetudinem bonam præstat.

CAP. X.

De Tonfillis, et earum cura.

SI vero tonfillae fine exulceratione per inflammationem intumuerunt, caput velandum est, extrinsecus is locus vapore calido fovendus; multa 36 ambulatione utendum; caput in lecto sublime habendum; gargarizandumque est ex reprimentibus. Radix quoque ea, quam duscem appellant, contusa et in passo mulsove decocta, idem praestat. Leniterque quibusdam medicamentis eas illini non alienum 35 est; quae hoc modo siunt. Ex malo punico dusci succus exprimitur, et ejus sextarius in leni igne coquitur, donec ei mellis crassitudo sit; tum croci, myrrhae, aluminis scissilis, singulorum p. ii. *. per

se conteruntur, paulatimque his adjiciuntur vini lenis cyathi duo, mellis unus; deinde priori fucco ista miscentur, et rursus leniter incoquuntur: aut ejusdem fucci fextarius eodem modo coquitur, atque eadem ratione trita ei adjiciuntur haec; nardi p. *. omphacii p. i. *. cinnamomi, myrrhae, caliae, fingulorum p. i. *. Eadem autem haec et auribus et naribus purulentis accommodata funt. Cibus quoque in hac valetudine lenis esse debet, ne exasperet.

Quod fi tanta inflammatio est, ut spiritum impediat, in lecto conquiescendum: a cibo abstinendum, neque assumendum quicquam praeter aquam calidam est: alvus quoque ducenda est: gargarizandum ex fico et mulfo: illinendum mel cum omphacio, intrin-

15 fecus admovendus, fed aliquanto diutius, vapor aqua calidae, donec ea suppurent, et per se aperiantur. Si pure substante non rumpuntur hi tumores, incidendi funt, deinde ex mulfo calido gargarizandum ex fico. At, si modicus quidem tumor, et exulce-

20 ratio est, furfurum cremori ad gargarizandum paulum mellis adjiciendum est, illinendaque ulcera hoc medicamento: passi quam dulcissimi tres heminae ad unam coquuntur; tum adjicitur thuris p. i. *. croci, myrrhæ, fingulorum, p. i. *. leniterque omnia rurfus

25 fervescunt. Ubi pura ulcera sunt, eodem fursurum cremore, vel lacte gargarizandum est. Atque hic quoque cibis lenibus opus est; quibus adjici dulce

vinum potest.

CAP. XI.

De Oris Ulceribus, et curationibus et quae antherae sunt.

TLCERA autem oris, si cum inflammatione funt, et parum pura ac rubicunda funt, opti-35 me his medicamentis curantur, quae supraposita ex malis punicis fiunt. Continendusque saepe ore reprimens cremor est, cui paulum mellis sit adjectum: utendum ambulationibus, et non acri cibo. Simul atque vero pura ulcera esse cœperunt, lenis humor, interdum

Cap. X interdu eft. Pro cibus, alumin adjectu effe co quas G rhae, fa croci, 1 fciffilis, drati p ii. *. al Quidan fingulo drati p. hoc cu fed etia funt ule ris, ho ribus id vis incip tum ad non fac est, si la remediu genda e quae fu um, jub tum ale rumpun line febr ducenda bet. Ti rhos que funt: ve

pineis, r

quod ex

quo pun

eademqu

interdum etiam quam optima aqua ore continenda est. Prodestque assumptum purum vinum, pleniorque cibus, dum acribus vacet: inspergique ulcera debent alumine scissili, cui dimidio plus gallae immaturae sit Si jam crustas habent, quales in adustis 5 adiectum. effe consuerunt, adhibendae sunt hæ compositiones, quas Graeci arbneas nominant. Junci quadrati, myrrhae, fandarachae, aluminis, pares portiones: aut croci, myrrhae, fingulorum p. ii. *. iridis, aluminis fcissilis, sandarachae, singulorum p. iv. *. junci qua- 10 drati p. viii. *. aut gallae, myrrhae, fingulorum p. ii. *. aluminis scissilis p. ii. *. rosae foliorum p. iv. *. Quidam autem croci p. *. aluminis scissilis, myrrhæ, fingulorum p. i. *. fandarachae p. ii. *. junci quadrati p. iv. *. miscent. Priora arida insperguntur: 15 hoc cum melle illinitur; neque ulceribus tantum, fed etiam tonfillis. Verum ea longe periculofissima funt ulcera, quas αφθας Graeci appellant; sed in pueris, hos enim faepe confumunt, in viris et mulieribus idem periculum non est. Haec ulcera a gingi-20 vis incipiunt; deinde palatum, totumque os occupant; tum ad uvam faucesque descendunt, quibus obsessis, non facile fit, ut puer convalescat, ac miserius etiam est, si lactens adhuc infans est, quo minus imperari remedium aliquod potest. Sed imprimis nutrix co-25 genda est exerceri ambulationibus hisque operibus, quae superiores partes movent: mittenda in balneum, jubendaque ibi calida aqua mammas perfundere: tum alenda cibis lenibus, et his qui non facile corrumpuntur: potiones, si febricitat puer, aquae: si 30 line febre est, vini diluti, ac, si alvus nutrici subsistit, ducenda est. Si pituita in os ejus coit, vomere debet. Tum ipsa ulcera perungenda sunt melle, cui rhos quem Syriacum vocant, aut amaræ nuces adjectæ funt: vel mistis inter se rosae foliis aridis, nucleis 35 pineis, menthae coliculo, melle, vel eo medicamento, quod ex moris fit: quorum fuccus eodem modo, quo punici mali, ad mellis crassitudinem coquitur, eademque ratione ei crocum, myrrha, alumen, vinum, et mel miscetur. Neque quicquam dandum, ad quod humor evocari possit. Si vero jam sirmior puer est: gargarizare debet his sere, quæ supra comprehensa sunt. At, si lenia medicamenta in eo pasum proficiunt, adhibenda sunt ea, quae adurendo crustas ulceribus inducant. Quale est scissile alumen, vel chalcitis, vel atramentum sutorium. Prodest etiam sames et abstinentia, quanta maxima imperari potest. Cibus debet esse lenis. Ad purganda tamen ulcera, so interdum caseus ex melle recte datur.

CAP. XII.

De Linguae ulceribus.

INGUÆ quoque ulcera non aliis medicamentis egent, quam quae prima parte superioris capitis exposita sunt. Sed quae in latere ejus nascuntur, diutissime durant. Videndumque est, num contra dens aliquis acutior sit, qui sanescere saepe ulcus eo 20 loco non sinit, ideoque limandus est.

CAP. XIII.

De Parodontidibus, gingivarum tuberculis, deque aliis, ulceribus gingivarum.

25 COLENT etiam interdum juxta dentes in gingivis tubercula quaedam oriri dolentia; παροδοντιδας Graeci appellant. Haec initio leniter fale contrito perfricare oportet; aut inter se mixtis sale fossili 30 combusto, cupresso, nepeta; deinde eluere os cremore lenticulae, et inter haec hiare, donec pituitae fatis profluat. In majore vero inflammatione iisdem medicamentis utendum est, quae ad ulcera oris supraposita funt: et mollis linamenti paulum involvendum 35 aliqua compositione ex his, quas an Inpas vocari dixi: demittendumque id inter dentem et gingivam. Quod si durior erit, et id prohibebit, extrinsecus admovendus erit spongiae vapor calidus, imponendumque ceratum. Si suppuratio se ostendet, diutius eo vapore Cap. X pore u mulfur dum in os laed totus e tur. P dam ac vapore medica Alia qu quibus xime t eum or vae ulo pus fe vel alit venire dens e da est quid fi compre cedunt pira au

> et fang bet, al landum garizan fit. Il galla, adjicia quod

humor

acetum

pore utendum erit: erit et continendum ore calidum mulfum, in quo ficus decocta fit. Itemque fubcrudum incidendum, ne, si ibi diutius pus permanserit, os lædat. Quod si major is tumor est, commodius totus exciditur, sic ut ex utraque parte dens liberetur. Pure exempto, fi levis plaga est, satis est ore calidam aquam continere, et extrinsecus fovere eodem vapore: si major est, lenticulae cremore uti, iisdem medicamentis, quibus caetera ulcera oris curantur. Alia quoque ulcera in gingivis plerumque oriuntur, 19 quibus eadem, quae in reliquo ore, fuccurrunt. Maxime tamen mandere ligustrum oportet, succumque eum ore continere. Fit etiam interdum, ut ex gingivae ulcere, five wapodorrides fuit, five non fuit, diutius pus feratur, quod dente aut corrupto, aut fracto, 15 vel aliter vitiato offe: maximeque id per fiftulam venire confuevit. Ubi incidit, locus aperiendus, dens eximendus; testa ossis, si qua excessit, recidenda est; si quid vitiosi est, radendum. Post quae, quid fieri debeat, fupra in aliorum ulcerum curatione 20 comprehensum est. Si vero a dentibus gingivae recedunt, eædem antherae fuccurrunt. Utile est etiam pira aut mala non permatura mandere, et ore eum humorem continere. Idemque praestare non acre acetum in ore retentum potest. 25

C A P. XIV.

De Uvae morbo, et curatione.

TYAE vehemens inflammatio terrere quoque 30 debet. Itaque in hac abstinentia necessaria est, et sanguis recte mittitur; et, si id aliqua res prohibet, alvus utiliter ducitur: caputque super haec velandum, et sublimius habendum est: tum aqua gargarizandum, in qua fimul rubus et lenticula decocta 35 fit. Illinenda autem ipfa uva vel omphacio, vel galla, vel alumine scissili, sic ut cuilibet eorum mel adjiciatur. Est etiam medicamentum huic aptum, quod Andronium appellatur, conftat ex his; alumine

fcissili, squama æris rubri, atramento sutorio, galla, myrrha, misy; quae per se contrita, mistaque rursus paulatim adjecto vino austero, teruntur, donec his mellis crassitudo sit. Ubi horum aliquo illita uva est. Chelidoniæ quoque succo per cochlear illita uva maxime prodest, fere multa pituita decurrit: cumque ea quievit, ex vino calido gargarizandum. Quod si minor in ea inslammatio, laser terere, eique adjicere frigidam aquam satis est, eamque aquam cochleari exceptam ipsi uvae subjicere. Ac mediocriter eam tumentem aqua quoque frigida, eodem modo subjecta, reprimit. Ex eadem autem aqua gargarizandum quoque est, quae vel cum lasere, vel sine eo, hac curatione uvae subjecta est.

CAP. XV.

De Cancro oris.

CI quando autem ulcera oris cancer invasit, pri-20 mo considerandum est, num malus corporis . habitus fit, eique occurrendum: deinde ipfa ulcera Quod fi in fumma parte id vitium est, satis proficit anthora, humido ulceri arida inspersa: sicciori, cum exigua parte mellis illita. Si paulo altius, 25 chartæ combustæ partes duæ, auripigmenti pars una. Si penitus malum descendit, chartæ combustæ partes tres, auripigmenti pars quarta aut pares portiones falis fricti, et iridis frictæ: aut item pares portiones chalcitidis, calcis, auripigmenti. Necessarium autem 30 est linamentum in rosa tingere, et super adurentia medicamenta imponere; ne vicinum et fanum locum lædant. Quidam etiam in acris aceti heminam frictum falem conjiciunt, donec tabescere definat; deinde id acetum coquunt, donec exsiccetur; eumque ia-35 lem contritum inspergunt. Quoties autem medicamentum injicitur; et ante et post os diluendum est vel cremore lenticulae, vel aqua, in qua aut ervum, aut oleæ, aut verbenae decoctae fint, sic, ut cuilibet eorum paulum mellis misceatur. Acetum quoque ex fcilla

fcilla ret cit: ex rurfus n bet, et lum eft, cidit, it demitte imprude givis eft tet, nam medicar tamen i excidere tum, at manu a vero off nudanti nenda t

Cap. XV

HÆC fis fecunda post long abscessus desiderate bet nece mum repvaletudi primum

qualis el

A D neant, a cum id,

CA]

scilla retentum ore, satis adversus haec ulcera proficit: ex aceto cocto fali, ficut fupra demonstratum est, rursus mistum acetum sed et diu continere utrumlibet, et id bis aut ter die facere, prout vehemens malum est, necessarium est. Quod si puer est, cui id in- 5 cidit, specillum lana involutum in medicamentum demittendum est, et super ulcus tenendum; ne per imprudentiam adurentia devoret. Et, si dolor in gingivis est, moventurque aliqui dentes, refici eos oportet, nam curationes vehementer impediunt. Si nihil 19 medicamenta proficient, ulcera erunt adurenda. Quod tamen in labris ideo non est necessarium, quoniam excidere commodius est. Et id quidem, æque adustum, atque excifum, fine ea curatione, quæ corpori manu adhibetur, impleri non potest. Gingivarum 15 vero offa, quae hebetia funt, in perpetuum uftione nudantur; neque enim postea caro increscit. Imponenda tamen adustis lenticula est, donec sanitatem, qualis elle potelt, recipiant. 20

CAP. XVI.

De Parotidibus quae sub auribus oriuntur.

HAC in capite fere medicamentis egent. Sub ipfis vero auribus oriri παρωτίδις folent; modo in 25
fecunda valetudine, ibi inflammatione orta; modo
post longas febres, illuc impetu morbi converso. Id
abscessus genus est. Itaque nullam novam curationem
desiderat: animadversionem tantummodo hanc habet necessariam, ut, si sine morbo id intumuit, primum reprimentium experimentum est: si ex adversa
valetudine, illud inimicum est, maturarique et quam
primum aperiri commodius est.

C A P. XVII. De Umbilici prominentis curatione.

A D umbilicos vero prominentes, ne manu ferroque utendum sit, ante tentandum est, ut abstineant, alvus his ducatur: imponatur super umbilicum id, quod ex his constat; Cicutæ et fuliginis, singulorum

gulorum p. i. *. ceruffae elotae p. iv. *. plumbi eloti p. viii. *. ovis duobus; quibus etiam folani fuccus adjicitur. Hoc dilutius impositum esse oportet; et interim conquiescere hominem: cibo modico uti, sic cut vitentur omnia inflantia.

CAP. XVIII.

De obscanarum partium vitiis, et curationibus.

to Roxima funt ea, quae ad partes obscænas pertinent; quarum apud Graecos vocabula et tolerabilius se habent, et accepta jam usu sunt, cum omni fere medicorum volumine atque sermone jactentur: apud nos fœdiora verba, ne consuetudine qui-15 dem aliqua verecundius loquentium commendata funt: ut difficilis haec explanatio sit, simul et pudorem, et artis praecepta servantibus. Neque tamen ea res a scribendo deterrere me debuit. Primum, ut omnia, quæ falutaria accepi, comprehenderem: dein, 20 quia in vulgus eorum curatio etiam praecipue cognoscenda est, quæ invitissimus quisque alteri ostendit.

De Colis morbis, et curationibus.

Igitur si ex inflammatione coles intumuit, reducique fumma cutis, aut rurfus induci non potest, mul-25 ta calida aqua fovendus locus est. Ubi vero glans contecta est, oriculario quoque clystere inter eam cutemque aqua calida inserenda est; si mollita sic et extenuata cutis ducenti paruit, expeditior reliqua curatio est: si tumor vicit, imponenda est vel lenticula 30 vel marrubium, vel oleæ folia ex vino cocta, sic ut cuilibet eorum, dum teritur, mellis paulum adjiciatur: furfumque coles ad ventrem deligandus ett: quod in omni curatione ejus necessarium est: isque homo continere se, et abstinere a cibo debet, et po-35 tione aquae tantum a siti vindicari. Postero die rurfus adhibendum iifdem rationibus aquae fomentum est, et cum vi quoque experiundum, an cutis sequatur: eaque, si non parebit, leviter summo scalpello concidenda erit: nam, cum fanies profluxerit, exter nuabitur

Cap. X nuabitu tem hoc ulcera v trave ea pura fic funt pi impone ta cum humor o mellis 1 adjicien profluit imponi cocti, fi quuntui dem aut riumque piperis 1 cocti p. vino au iterum t tur, doi que cun pra com politio, imponit Vini coq *. lycii puris eft vino dil nem, di eit, cata ratione o lo odore bet, fic,

lentisci f

que hun

ponenda

le; aut i

nuabitur is locus, et facilius cutis ducetur. Sive autem hoc modo victa erit, five nunquam repugnaverit; ulcera vel in cutis ulteriore parte, vel in glande, ultrave eam in cole reperientur: quae necesse est, aut pura ficcave fint, aut humida et purulenta: fi ficca funt primum aqua calida fovenda funt: deinde imponendum lycium ex vino est, aut amurca cocta cum eodem, aut cum rosa butyrum. Si levis iis humor est, vino eluenda funt; tum butyri et rosae et mellis paulum, et refinae terebinthinae pars quarta adjicienda est, eoque utendum. Aut, si pus ex iis profluit, ante omnia elui mulfo calido debent: tum imponi piperis p. i. *. myrrhae p. ii. *. croci, mifyos cocti, fingulorum p. ii. *. quae ex vino austero coquuntur, donec mellis crassitudinem habeant. Ea-10 dem autem compositio tonsillis, uvæ madenti oris nariumque ulceribus accommodata est. Aliud ad eam, piperis p. i. *. myrrhae p. i. * croci p. ii. *. mifyos cocti p. i. *. æris combusti p. ii. *. quae primum ex vino auftero conteruntur; deinde, ubi inaruerunt, iterum teruntur ex paffi tribus cyathis, et incoquuntur, donec visci crassitudinem habeant. Ærugo quoque cum cocto melle, et ea, quae ad oris ulcera fupra comprehensa sunt, curant. Aut Erasistrati compolitio, aut Cratonis, recte super purulenta naturalia 25 imponitur. Folia quoque oleae ex novem cyathis, vini coquuntur; his adjicitur aluminis scissilis p. iv. *. lycii p. viii. *. mellis sesquicyathus: ac, si plus puris est, id medicamentum ex melle: si minus, ex vino diluitur. Illud perpetuum est; post curatio- 30 nem, dum inflammatio manet, quale suprapositum elt, cataplasma supra dare, et quotidie ulcera eadem ratione curare. Quod fi pus et multum, et cum malo odore coepit profluere, elui cremore lenticulae debet, sic, ut ei mellis paulum adjiciatur: aut oleae aut 35 lentisci folia; vel marrubium decoquendum est, eoque humore eodem modo cum melle utendum: imponendaque eadem; aut etiam omphacium cum melle; aut id, quod ex aerugine et melle ad aures fit;

•

1.

ıt

le

0-

r-

m

llo

te+

aut compositio Andronis; aut anthera, sic, ut ei paulum mellis adjiciatur. Quidam ulcera omnia, de qui-

bus adhuc dictum est, lycio ex vino curant.

Si vero ulcus latius atque altius ferpit, eodem modo elui debet: imponi vero, aut ærugo, aut omphacium cum melle; aut Andronis compositio; aut marrubii, myrrhae aut croci, aluminis scissilis cocti, rofae foliorum aridorum, gallae, fingulorum p. i. *. minii sinopici p. ii. *. quæ per se singula primum terun-10 tur; deinde juncta iterum, melle adjecto, donec liquidi cerati craffitudinem habeant; tum in æneo vafe leniter coquuntur, ne superfluant; cum jam guttae indurescunt, vas ab igne removetur: idque medicamentum prout opus est, aut ex melle aut ex vino 15 liquatur. Idem autem per se etiam ad fistulas utile est. Solet etiam interdum ad nervos ulcus descendere; profluitque multa pituita, fanies tenuis malique odoris, non coacta, aut aquæ similis, in qua caro recens lota est: doloresque is locus, et punctiones 20 habet. Id genus quamvis inter purulenta est, tamen lenibus medicamentis curandum est; quale est emplastrum τετραφάρμακον ex rosa liquatum, sic, ut thuris quoque paulum ei misceatur: aut id, quod ex butyro, rosa, resina, melle sit; supra vero a me positum 25 est. Præcipueque id ulcus multa calida aqua fovendum est, velandumque, neque frigori committen dum. Interdum autem per ipfa ulcera coles fub cute exefus fic, ut glans excidat. Sub quo casu cutis ipsa circumcidenda est. Perpetuumque est, quoties

30 glans, aut ex cole aliquid, vel excidit, vet abscinditur, hanc non esse servandam, ne considat, ulcerique agglutinetur, ac neque reduci possit postea, et fortafle fistulam quoque urinæ cludat. Tubercula etiam, quae φύματα Graeci vocant, circa glandem oriuntur; 35 quae vel medicamentis, vel ferro aduruntur; et cum crustae exciderunt, squama æris inspergitur, ne quid

ibi rurfus increscat.

De Cancri qui in Cole nascitur, curatione. Hæc citra cancrum funt; qui cum in reliquis partibus,

Cap. 2 tibus, ftat. I tinus i deinde corrup que pa nitum la fit: curent perger quod e Si med quid c hat, pi eit; ex ex me magnu profuli immob tae pui quis, v tas did ett. Si cament quiden neque

Non ridaying a differen currence dum. tur, et tendit: glande, ipecillu ferro ac

cus est,

tibus, tum in his quoque vel praecipue ulcera infeflat. Incipit a nigritie; quæ si cutem occupavit, protinus specillum subjiciendum, eaque incidenda est: deinde grae vulfella prehendendae, tum, quicquid corruptum est, excidendum, fic, ut ex integro quo-s que paulum demat, idque adurendum. Quoties quid ustum est, id quoque sequitur, ut imponenda lenticula fit: deinde, ubi crustæ exciderunt, ulcera sic ut alia curentur. At, si cancer ipsum colem occupavit, inspergenda aliqua sunt ex adurentibus, maximeque id, 10 quod ex calce, chalcitide, auripigmento componitur. Si medicamenta vincuntur, hic quoque scalpello, quicquid corruptum est, sic, ut aliquid etiam integri trahat, præcidi debet. Illud quoque æque perpetuum est; exciso cancro, vulnus esse adurendum. Sed sive 15 ex medicamentis, five ex ferro crustae occalluerint, magnum periculum est, ne his decidentibus, ex cole profusio sanguinis insequatur. Ergo longa quiete et immobili pene corpore opus est, donec ex ipso crustae purae leviter resolvantur. At si vel volens ali-29 quis, vel imprudens, dum ingreditur immature, crustas diduxit, et fluit fanguis, frigida aqua adhibenda eft. Si haec parum valet, decurrendum est ad medicamenta, quae fanguinem supprimunt. Si ne haec quidem succurrent, aduri diligenter et timide debet: 25 neque ullo postea motu dandus eidem periculo locus eft.

De Phagedana in Cole nascentis curatione.

te

li-

ae

r-

m,

r;

ım

iid

arus, Nonnunquam etiam id genus ibi cancri, quod paridana a Gracis nominatur, oriri folet. In quo minime 30 differendum, sed protinus iisdem medicamentis occurrendum est; et, si parum valent, serro adurendum. Quaedam etiam nigrities est, quae non sentitur, et serpit, ac, si sustinuimus, usque ad vesicam tendit: neque succurri postea potest. Si id in summa 35 glande, circa sistulam urinae est, prius in ea tenue specillum demittendum est, ne claudatur; deinde id serro adurendum: si vero alte penetravit, quicquid

00

ocen-

occupatum est, praecidendum est. Cæterum eadem. quae in aliis cancris facienda funt.

De Carbunculo, qui in Cole nascitur.

Occallescit etiam in cole interdum aliquid; idque omni pene fensu caret; quod ipsum quoque excidi debet. Carbunculus autem ibi natus, ut primum apparet, oriculario clystere eluendus est: deinde ipse quoque medicamentis urendus, maximeque chalcitide cum melle, aut ærugine cum cocto melle, aut re ovillo stercore fricto et contrito cum eodem melle. Ubi is excidit, liquidis medicamentis utendum est, quae ad ora ulceris componuntur.

De Testiculorum morbis, et eorum curatione.

In testiculis vero, siqua inflammatio sine ictu orta 15 est, sanguis ex talo mittendus est: a cibo abstinendum: imponendum, ex faba farina ex mulfo cocta, cum cumino contrito ex melle cocto; aut contritum cuminum cum cerato ex rosa facto; aut lini semen frictum, contritum, et in mulfo coctum; aut tritici 20 farina ex mulso cocta cum cupresso; aut lilii radix Aut, si iidem induruerunt, imponi debet lini vel fœni Graeci femen ex mulfo coctum; aut ex cyprino ceratum: aut fimilia ex vino contrita, cui paulum croci fit adjectum. Si vetustior jam du-25 rities est, maxime proficit cucumeris agrestis radix ex mulso cocta, deinde contrita. Si ex ictu tument, fanguinem mitti necessarium est, magisque, si etiam livent. Imponendum vero utrumlibet ex his, quae cum cumino componuntur, supraque proposita 30 sunt; aut ea compositio, quae habet nitri cocti p. i. *. refinae pineae, gummi, fingulorum p. ii. *. uvae taminiae fine seminibus p. iv. *. mellis quantum fatis sit ad ea cogenda. Quod si ex ictu testiculis aliquid desit, fere quoque pus increscit; neque aliter 35 fuccurri potest, quam si, inciso scroto, et pus emisfum, et ipse testiculus excisus est.

De Rhagadiis.

. Anus quoque multa taediique plena mala recipit, nec in se multum abhorrentes curationes habet. At priCap. X primu excidit quiesce Colum ruerun bene o invicer cum, a recens aut eid dum; argenti gendu intus r mentu mus, c que ac compr utile e pingui

hil pro Con dam in quod a fervari etiam (ante ho funt ex ticula o vino co facto; malum chalcit: excepta p. i. * ipumae cem ro

loco li

primum in eo saepe, et quidem pluribus locis, cutis exciditur, payadia Graeci vocant. Id fi recens est, quiescere homo debet, et in aqua calida desidere. Columbina quoque ova coquenda funt, et, ubi induruerunt, purganda: deinde alterum jacere in aqua; bene calida debet, altero calido foveri locus, fic, ut invicem utroque aliquis utatur. Tum tetrapharmacum, aut rhypodes rosa diluendum est; aut hysfopum recens miscendum cum cerato liquido ex rosa facto: aut eidem cerato liquido plumbum elotum adjicien- 10 dum; aut refinae terebinthinae myrrha; aut spumæ argenti vetus oleum; et quolibet ex his id perungendum. Si quicquid laesum est, extra est, neque intus reconditum, eodem medicamento tinctum linamentum superdandum est, et quicquid ante adhibui- 15 mus, cerato contegendum. In hoc autem cafu, neque acribus cibis utendum, neque asperis, nec alvum comprimentibus: ne aridum quidem quicquam fatis utile est, nisi admodum paulum. Liquida, lenia, pinguia, glutinosa, meliora sunt. Vino leni uti ni- 20 hil prohibet,

De Condylomate.

Condyloma autem est tuberculum, quod ex quadam inflammatione nasci solet. Id ubi ortum est, quod ad quietem, cibos potionesque pertinet, eadem 25 servari debent, quae proxime scripta sunt. Iisdem etiam ovis recte tuberculum id fovetur, sed desidere ante homo in aqua debet, in qua verbenae decoctae funt ex reprimentibus: tum recte imponitur et lenticula cum exigua mellis parte, et sertula campana ex 20 vino cocta, et rubi folia contrita cum cerato ex rosa facto; et cum eodem cerato contritum vel cotoneum malum, vel malicorii ex vino cocti pars interior: et chalcitis cocta atque contrita, deinde hysfopo-ac rofa excepta; et ex ea compositione, quae habet thuris 35 p. i. *. aluminis scissilis p. ii. *. cerussae p. iii. *. spumae argenti p. v. *. quibus, dum teruntur, invicem rosa et vinum instillatur. Vinculum autem ei loco linteolum aut panniculus quadratus est, qui

transeundum est.

ad duo capita duas ansas, ab altera vero parte tota dem fascias habet: cumque subjectus est, ansis ad ventrem datis, a posteriore parte in eas adductae fasciae conjiciuntur, atque, ubi arctatae sunt; dexteriori sinistra, sinisteriori dextra procedit, circumdataeque circa alvum inter se novissime nodo deligantur. Sed, si vetus condyloma jam induruit, neque sub his curtationibus desidit, aduri medicamento potest, quod ex his constat; æruginis p. ii. *. myrrhae p. iv. *, to gummi p. viii. *. thuris p. xii. *. stibis, papavens lacrymae, acaciae, singulorum p. kvi. *. Quo medicamento quidam etiam ulcera, ne quibus proxime dixi, renovant. Si hoc parum in condylomate proficit, adhiberi possunt etiam vehementius adurenta.

De Haemorrhoidibus.

Tertium autem vitium est, ora venarum tanquam ex capitulis quibusdam surgentia, quae saepe sangui-25 nem fundunt; aupopportar Græci vocant. Idque etiam in ore vulvae fæminarum incidere consuevit. Atque in quibusdam parum tuto supprimitur; qui sanguinis profluvio imbecilliores non fiunt, habent enim purgationem hanc, non morbum. Ideoque curati 25 quidam, cum sanguinis exitum non haberent, inclinata in praecordia ac viscera materia, subitis et gravishmis morbis correpti funt. Si cui vero id nocet, is desidere in aqua ex verbenis debet : imponere maxime malicorium cum aridis rofae foliis contritum; 30 aut ex his aliqua, quae fanguinem supprimunt. 804 let autem oriri inflammatio, maxime ubi dura alvus eum locum laesit. Tum in aqua dulci desidendum eft, et id fovendum ovis, imponendi vitelli cum roiz foliis ex passo subactis: idque, si intus est, digito 35 illinendum; si extra, superillitum panniculum imponendum est. Ea quoque medicamenta, quæ recentibus scissuris posita sunt, hic idonea sunt. Cibis vero in học casu nisdem, quibus in prioribus, utendum est. Si ista parum juvant, solent imposita medicamenta

retuftic fandara conftat v. *. fa gendum nem fu da mar quibus chio fai

At, quoque fit, quo cumdat debet, eocta, illinene modo nendaq cocta, eruribu

Fung folet. fligida genda, paulum id hac mentio

Dig libet vi

35

menta adurentia ea capitula ablumere. Ac, si jam vetustiora sunt, sub auctore Dionysio inspergenda sandaracha est: deinde imponendum, quod ex his constat; squamae æris, auripigmenti, singulorum p. v. *. sani calcis p. viii. *. postero die acu compungendum. Adustis capitulis sit cicatrix, quae sanguinem sundi prohibet. Sed, quoties is suppressus est, ne quid periculi afferat, multa exercitatione digerentia materia est: praetereaque et viris, et seminis, quibus menstrua non proveniunt, interdum ex bra- 10 chio sanguis mittendus est.

Si Anus, vel Os vulvae procidit, qua curatione uten-

At, si anus ipse, vel os vulvae procidit (nam id quoque interdum sit) considerari debet, purum ne 13 sit, quod provolutum est, an humore muccoso circumdatum. Si purum est, in aqua desidere homo debet, aut salsa, aut cum verbenis vel malicorio insecta. Si humidum, vino austero submendum est, illinendumque sece vini combusta. Ubi utrolibet 20 modo curatum est, intus reponendum est i imponendaque plantago contrita, vel folia salicis in aceto cocta, tum linteolum et super lana, eque deliganda, éruribus inter se devinctis.

De ultere Fungs simili in and did vulva.

Fungo quoque simile ulcus in eadem sede nasci solet. Id, si hiems est, egelida; si aliud tempus, sigida aqua sevendum est; dein squama æris inspergenda, supraque ceratum ex snyrteo sactum, cui paulum squamae, sulginis, calcis sit adjectum. Si 30 id hac ratione non tollitur, vel medicamentis vehementioribus, vel ferro adurendum est.

CAP. XIX,

De Digitorum ulceribus.

Ó

m

Digitorum autem vetera ulcera commodissime curantur, aut lycio, aut myrrha cocta; cum utrilibet vinum adjectum est. In iisdem recedere caruncula

cula ab ungue cum magno dolore confuevit; πτερυγιον Graeci appellant. Oportet alumen Melium rotundum in aqua liquare, donec mellis craffitudinem habeat: tum, quantum ejus aridi fuit, tantundem mellis infundere, et radicula miscere, donec similis croco colore fiat, eoque illinere. Quidam ad eundem usum decoquere simul malunt, cum paria pondera aluminis aridi et mellis miscuerint. Si hac ratione ea non exciderunt, excidenda funt : deinde 10 digiti fovendi aqua ex verbenis, imponendumque fuper medicamentum ita factum: chalcitis, malicorium, squamae æris excipiuntur sico pingui leniter cocto ex melle; aut chartae combustae, auripigmenti, fulphuris ignem non experti par modus cerato is miscetur ex myrteo facto; aut æruginis rasae p. i. *. fquamae p. ii. *. mellis cyatho coguntur; aut pares portiones miscentur, faxi calcis, chalcitidis, auripigmenti. Quicquid horum impositum est, tegendum linteolo aqua madefacto est. Tertio die digitus 20 refolvendus est, si quid aridi est, iterum excidendum, fimilifque adhibenda curatio est. Si non vincitur, purgandus est scalpello, tenuibusque ferramentis adurendus est, et sicut reliqua usta, curandus est.

At, ubi scabri ungues sunt, circum aperiri debent, 25 qua corpus contingunt: tum super eos ex hac compositione æque imponi; fandarachae, sulphuris, singulorum p. ii. *. nitri, auripigmenti, singulorum p. iv. *. resinæ siquidæ p. viii. *. tertioque id die resolvendum est. Sub quo medicamento vitiosi ungues 30 cadunt, et in eorum locum meliores renascuntur.

to execute in the little of the leading to

A. CORN.

De Chir

tus rat

præstat

nae par

multun fæpe va dicinæ, que, in vis pro hæc fru

est. Si a medi At in e nam

is n-

n-2de ne 0er nto * es

1.

n.

us

n, ır, 2.

ıt,

n-

n-

ol.

es

N.

profesion, ut ale id ab alie adjuvenir.

A. CORN. CELSUS ave surfore, our villabos volubros de la la lates para diligenalifica compleden la la de la la la proque di firmans, cellimon el Espa que se de la la language pa

wie sift mann'; indopinistic in LIBER SEPTIMUS.

dexist preumpurs; this death and

De Chirurgica, et qui in ea claruerint, et qualis effe Chirurgicus debeat, et quid boc in libro describatur.

TERTIAM esse medicinæ partem, quæ manu curet, et vulgo notum, et a me propositum est. Ea non quidem medicamenta atque victus rationem omittit; fed manu tamen plurimum præstat; estque ejus effectus inter omnes medicinae partes evidentissimus. Si quidem in morbis cum multum fortuna conferat, eademque sæpe salutaria, sæpe vana sint; potest dubitari, secunda valetudo medicinæ, an corporis beneficio contigerit. In his quoque, in quibus medicamentis maxime nitimur, quam- 10 vis profectus evidentior est, tamen sanitatem et per hæc frustra quæri, et sine his reddi sæpe, manifestum est. Sicut in oculis quoque deprehendi potest; qui a medicis diu vexati, fine his interdum fanescunt. At in ea parte, quæ manu curat, evidens est, omnem 15

profectum, ut aliquid ab aliis adjuvetur, hinc tamen plurimum trahere. Hæc autem pars, cum fit vetuftiffima, magis tamen ab illo parente omnis medicina Hippocrate, quam a prioribus exculta est. Deinde, s posteaguam diducta ab aliis habere professores suos copit, in Egypto quoque increvit, Philoxeno maxime auctore, qui pluribus voluminibus hanc partem diligentissime comprehendit. Gorgias quoque et Sostratus, et Hieron et Appolonii duo, et Ammonius A. 10 lexandrinus, multique alii celebres viri, finguli quadam repererunt. Ac Romae quoque non mediocres professores, maximeque nuper Tryphon pater, et Euelpistus, Phlegetis filius, et, ut ex soriptis ejus intelligi potest, horum eruditissimus Meges, quibusdam in 15 melius mutatis, aliquantum ei disciplinae adjecerunt,

Esse autem Chirurgicus debet adolescens, aut certe adoleicentiæ propior; manu strenua, stabili, nec unquam intremiscente, eaque non minus sinistra, quam dextra promptus; acie oculorum acri, claraque; ani-

20 mo intrepidus, immifericors, fic, ut fanari velit eum, quem accipit, non ut clamore ejus motus, vel magis, quam res defiderat, properet, vel minus, quam necesse est, secet: sed perinde faciet omnia, ac si nullus

ex vagitibus alterius affectus oriatur.

Potest autem requiri, quid huic parti proprie vendicandum sit: quia vulnerum quoque ulcerumque multorum curationes, quas alibi executus fam, Chirurgici fibi vendicant. Ego eundem quidem hominem posse omnia ista præstare concipio: atque, ubi 30 fe diviferunt, eum laudo, qui quamplurimum percipit. Ipfe autem huic parti ea reliqui, in quibus vulnus facit medicus, non accipit; et in quibus vulnes ribus ulceribuíve plus perfici manu, quam medica-

mento, credo: tum, quicquid ad offa pertinet. Qua 35 deinceps exequi aggrediar, dilatifque in aliud volumen offibus, in hoc cætera explicabo: præpolitifque his, quae in qualibet parte corporis fiunt, ad ea, qua

proprias sedes habent, transibo.

UX fun! dolor eft gaturque paulo ta qua rube que is eff da reprii ceto et o tiam, fin nihil aliu fi is non qua coac

De bis, q

neg

7ERI to, intur omnia ge mentaqu ut dicam ulquam lam acco lae corru rum, ter flammati cucurbita quid abso tunicam vofa est, caro con callum ci lo loco

idem, si

S

01

r-

8

2-

ap

U.

16

12

P.

C A P. I. De Luxatis, et vexatis.

L'ATA igitur in quacunque parte corporis funt, quamprimum sic curari debent, ut, qua dolor est, ea scalpello cutis crebro incidatur, detergaturque eodem adverso profluens sanguis; quod si paulo tardius subvenitur, jamque etiam rubor est, qua rubet corpus, si tumor quoque accessit, quacunque is est, id optimum auxilium est. Tum superdanda reprimentia sunt; maximeque lana succida ex acceto et oleo. Quod si levior is casus est, possunt estiam, sine scalpello, imposita eadem mederi. Et, si nihil aliud est, cinis quoque; maxime ex sarmentis: si is non est, quilibet alius ex aceto, vel etiam ex aqua coactus.

CAP. II.

De his, quae per se intumescunt, quomodo excidenda, et curanda sint.

TERUM hoc quidem promptum est, in his autem negotium majus est, quae per se, vitio intus orto, intumescunt, et ad suppurationem spectant. Ea omnia genera abscessuum esse alias proposui, medicamentaque his idonea executus fum: nunc superest, 25 ut dicam in iifdem quæ manu fieri debeant. Ergo, priulquam indurescant, cutem incidere, et cucurbitulam accommodare oportet; quæ, quicquid illum malae corruptaeque materiae coiit, extrahat: idque iterum, tertioque recte fit, donec omne indicium in-30 flammationis excidat. Neque tamen fas non est, nihil cucurbitulam agere. Interdum enim, sed raro, quicquid abscedit, velamento suo includitur; id antiqui tunicam nominabant. Meges, quia tunica omnis nervosa est, dicit, non nasci sub eo vitio nervum, quo 35. caro consumeretur, sed subjecto jam vetustiore pure, callum circundari. Quod ad curationis rationem nullo loco pertinet; quia quicquid dixi, si tunica ett, idem, si callus est, sieri debet: neque ulla res prohibet, etiamfi callus est, tamen, quia cingit, tunicam nominari: tum, pure quoque maturior haec interdum esse consuevit: ideoque, quod sub ea est, extrahi per cucurbitulam non potest; sed facile id instelligitur, ubi nihil admota illa mutavit. Ergo, sive id incidit, sive jam durities est, in hac auxilii nihil est: et ut alias scripsi, vel avertenda concurrens eo materia, vel digerenda, vel ad maturitatem perducenda est. Si priora contigerunt, nihil praeterea necessarioum est. Si pus maturuit, in alis quidem et inguinibus raro secandum est: item ubicunque mediocris abscessus est: item quoties in summa cute, vel etiam carne vitium est; nisi sestinare cubantis imbecillitas

cogit. Satisque est cataplasmatis efficere, ut per se pus aperiatur; nam sere sine cicatrice potest esse is locus, qui expertus serrum non est. Si autem altius malum est, considerari debet, nervosusne is locus sit, an non sit. Nam, si sine nervis est, candenti ferramento aperiri debet; cujus haec gratia est, quod exigua plaga

20 diutius ad pus evocandum patet, parvaque postea cicatrix sit. At, si nervi juxta sunt, ignis alienus est; ne vel distendantur hi vel membrum debilitent: necessaria vero opera scalpelli est. Sed caetera etiam subcruda aperiri possunt; inter nervos vero ultima

25 expectanda maturitas est, quae cutem extenuet, eique pus jungat, quo propius reperiatur. Itemque alia rectam plagam desiderant, in carne: quia sere vehementer cutem extenuat, tota ea super pus excidenda est. Semper autem, ubi scalpellus admovetur, id a-

30 gendum est, ut et quam minimæ et quam paucissima plagae sint: cum eo tamen, ut necessitati succurramus, et in modo, et in numero. Nam majores sinus, latius; interdum etiam duabus, aut pluribus lineis incidendi sunt. Dandaque opera, ut imus sinus exitate habeat na quie humon intus subsidet qui pro-

xima et adhuc fana rodendo finuet. Est etiam in rerum natura, ut cutis latius excidenda sit. Nam, ubi post longos morbos totus corporis habitus vitiatus est, lateque si sinus susfludit, et in eo pars cutis pal-

Cap. II let; sci futuran me, si que æg quicqua plaga a fanescat ex qua alis vel ex vino ea linar lum m danda: ter dari Quando alias di faciend

faciend

Ro tu bufdam in vuln iomnur non fa habere Vigilia, pus nig procede quam f quoque animan nium e elt, dei manet, ris, fi f let; scire licet, eam jam emortuam esse, et inutilem futuram. Ideoque excidere commodius est: maxi-

Cap. III.

n.

m

X-

n-

ve

A:

12.

da

ri-

ni-

ım

tas

113

us,

ım

on

e-9c

Ci-

ft;

neam

ma

ei-

alia

he-

nda

1 2-

mæ

rra-

ius,

neis

exi-

oro.

re-

ubi

atus

pal-

let;

me, si circa articulos majores id evenit, cubantemque ægrum fluens alvus exercuit, neque per alimenta quicquam corpori accedit. Sed excidi ita debet, ut; plaga ad fimilitudinem myrtei folii fiat, quo facilius fanescat, idque perpetuum est, ubicunque medicus ex quacunque causa cutem excidit. Pure effuso, in alis vel inguinibus linamento opus non est, spongia ex vino imponenda est. In caeteris partibus, si æque 10 ea linamenta fupervacua funt, purgationis caufa paulum mellis infundendum; dein glutinantia fuperdanda: si illa necessaria sunt, super ea quoque similiter dari spongia eodem modo ex vino expressa debet. Quando autem linamentis opus sit, quando non sit 15 alias dictum est. Cætera eadem, incisa suppuratione, facienda funt, quae ubi per medicamenta rupta est, facienda effe propofui.

CAP. III.

De bonis, malifve signis exulceratorum.

Rotinus autem, quantum curatio efficiat, quantumque aut sperari aut timeri debeat, ex quibusdam signis intelligi potest; fereque iisdem, quae 25 in vulneribus exposita funt. Nam bona signa funt, iomnum capere, facile ipirare, liti non confici, cibum non fastidire, si febricula fuit, ea vacare: itemque habere pus album, læve, non fædi odoris. Mala funt, vigilia, spiritus gravitas, sitis, cibi fastidium, febris, 30 pus nigrum, aut feculentum, et fœdi odoris: item procedente curatione eruptio fanguinis; aut fi, antequam finus carne impleatur, oræ carnofæ fiunt, illa quoque ipia carne hebete, nec firma. Deficere tamen animam vel ipfa curatione, vel postea, pessimum om-35 nium est. Quinetiam morbus ipse, sive subito solutus est, dein suppuratio exorta est; sive essuso pure permanet, non injuste terret. Estque inter causas timoris, si sensus in vulnere rodentium non est. Sed ut hæc

P p 2

hæc ipsa fortuna huc illucve discernit; sic medici partium est, eniti ad reperiendam fanitatem. Ergo, quoties ulcus resolverit, eluere id, si reprimendus humor videbitur, vino ex aqua pluviali misto, vel s aqua, in qua lenticula cocta fit, debebit: fi purgandum erit, mulfo, rurfusque imponere eadem. Ubi jam repressus videbitur humor, ulcusque purum erit. produci carnem conveniet, et foveri vulnus pari portione vini ac mellis, fuperque imponi fpongia ex vi-10 no et rosa tincta: per quæ cum caro producatur. Plus tamen, ut alias quoque dixi, victus ratio eo confert, Id est, solutis jam febribus et cibi cupiditate reddita, balneum rarum; quotidiana, sed lenis gestatio: cibi potionesque corpori reficiendo apteque omnia, qua 15 per medicamenta quoque suppuratione rupta, sequuntur. Sed, quia magno malo vix fine ferro mederi licet, in hunc locum refervata funt.

C A P. IV. De Fistulis.

Dversus fistulas quoque, si altius penetrant, ut ad ultimas demitti collyrium non possit, si tortuosae funt, si multiplices, majus in manu, quam in medicamentis praesidium est, minusque operae 25 est, si sub cute transversae feruntur, quam si recte intus tendunt. Igitur, si sub cute transversa situla est, demitti specillum debet, supraque id ea incidi. Si flexus reperiuntur, hi quoque fimul specillo et ferro persequendi sunt. Idemque faciendum, si 30 plures se quasi ramuli ostendunt. Ubi ad fines fistulae ventum est, excidendus ex toto callus est, superque fibulae dandae, et medicamentum, quo glutinetur. At, si recta subter tendit, ubi, quo maxime ferat, specillo exploratum est; excidi is finus de-35 bet: dein fibula oris cutis injicienda est, et eique glutinantia medicamenta superdanda sunt; aut, si corruptius ulcus (quod interdum offe vitiato fit) ubi id quoque curatum est, pus moventia. Solent autem inter costas sistulae subter exire. Quod ubi incidit, coltas periori intelliget quia bullan tinuit. vero, camen modar vel, fi impon

Ven dum f credid dit. test, to tricult res ibi experi rei cos ratur, ris fu fiat, n abdon oras c cifa no magna qua qu MEPITUVOL mover folvun non or tenuio

> Pro eæ, qu ultim

1

18

bi

n-

ut

fi

m

ae

cte

fif-

in•

cil-

fi

tu-

fu-

lu-

XI-

de-

clu-

or-

id

em

dit;

eo

eo loco costa ab utraque parte decidenda et eximenda est, ne quid intus corruptum relinquatur. Solent, ubi costas transierunt, septum id, quod transversum a superioribus visceribus intestina discernit, violare. Quod intelligi et ex loco, et ex magnitudine doloris potest, et quia nonnunquam spiritus eo cum humore quali bullante prorumpit, maximeque, si hunc ore ille continuit. In eo medicamini locus nullus est. In caeteris vero, quæ circa costas sanabilia sunt, pinguia medicamenta inimica sunt, cæteris, quæ ad vulnera accommodantur, uti licet: optime tamen sicca linamenta, vel, si purgandum aliquid videtur, in melle tincta

imponuntur.

Ventri nullum os fubest; sed ibi perniciosæ admodum fistulae fiunt: adeo ut Sostratus infanabiles esse 15 crediderit. Id non ex toto ita se habere usus ostendit. Et quidem, quod maxime mirum videri potest, tutior fistula est contra jecur, et lienem, et ventriculum, quam contra intestina: non que perniciosior res ibi fit, fed quo alteri periculo locum faciat. Cujus 20 experimento moti quidam auctores parum modum rei cognoverunt. Nam venter sæpe etiam telo perforatur, prolapfaque intestina conduntur, et oras vulneris suturae comprehendunt; quod quemadmodum fiat, mox indicabo. Itaque, etiam ubi tenuis fiftula 25 abdomen perrumpit, excidere eam licet, futuraque oras conjungere. Si vero ea fiftula intus patuit, excifa necesse est latius foramen relinquat; quod nisi magna vi utique ab interiore parte sui non potest: qua quali membrana quædam finit abdomen, quam 30 reprirator Græci vocant. Ergo, ubi aliquis ingredi ac moveri coepit, rumpitur illa futura, atque intestina folvuntur; quo fit, ut percundum homini fit. non omnimodo res'ea desperationem habet: ideoque tenuioribus fistulis adhibenda curatio est. 35

De Ani fiftulis.

Propriam etiamnum animadversionem desiderant ex, quae in ano sunt. In has dimisso specillo, ad ultimum ejus caput incidi cutis debet: dein novo

fora-

diuqu balnei tibus.

que qu dam e autem aut ab iplum mucro fedit, et loca qua v telo re jamqu aperir pius p bro, quod tur. fcalpel minor ipfo to alia p ut telo utraqu vena r quid d ducen telum et ead aliquic

> Hae finguli

foramine specillum educi lino sequente, quod in aliam ejus partem, ob id ipsum perforatum, conjectum fit. Ibi linum prehendendum vinciendumque cum altero capite est, ut laxe cutem, quae super fistulam 5 est, teneat. Idque linum debet esse crudum, et duplex triplexve, fic tortum, ut unitas facta fit. Interim autem licet negotia agere, ambulare, lavari, cibum capere, perinde atque fanissimo. Tantummodo id linum bis die, falvo nodo, ducendum est sic, ut 10 subeat fistulam pars, quae superior fuerit. Neque committendum est, ut id linum putrescat; sed tertio quoque die nodus resolvendus est, et ad caput alterum recens linum alligandum est, eductoque vetere, id in fiftula cum simili nodo relinquendum, 15 Sic enim id paulatim cutem, quae supra fistulam est; incidit: fimulque et id fanescit, quod a lino relictum eit: et id, quod ab eo mordetur, inciditur. Haec ratio curationis longa, fed fine dolore est. Qui festinat, adstringere cutem lino debet, quo celerius sece-20 tur; noctuque ex peniculo tenuia quædam intus demittere, ut cutis hoc ipso extenuetur, quo extenditur, fed haec dolorem movent. Adjicitur celeritati, ficut tormento quoque, si et linum, et id, quod ex penicillo est, aliquo medicamento illinitur ex iis,

25 quibus callum exedi posui. Poterit tamen sieri, ut

ad scalpelli curationem etiam illo loci veniendum sit, fi intus fistula fert, si multiplex est. Igitur in haec genera demissio specillo, duabus lineis incidenda cutis est; ut media inter eas habenula tenuis admodum

30 ejiciatur, ne protinus ora coeant; sitque locus aliquis linamentis, quae quam paucissima super injicienda funt; omniaque eodem modo facienda, qui in abscelfibus positus est. Si vero ab uno ore plures sinus erunt, recte fistula scalpello erit incidenda, ab eo cæ-

35 terae, quae jam patebunt, lino excipiendae. Si intus aliqua procedet, quo ferrum tuto pervenire non poterit, collyrium demittendum erit. Cibus autem in omnibus ejusmodi casibus, sive manu, sive medicamentis agetur, dari debet humidus; potio liberalis, diuque

1-

n

is

la

1-

us

æ.

us

0-

in

a.

is, ue diuque aqua, ubi jam caro increscit, tum demum et balneis raris utendum erit, et cibis corpus implentibus.

CAP. V.

De Telis e corpore extrahendis.

TELA quoque, quae illata corporibus intus haeferunt, magno negotio faepe ejiciuntur. Suntque quaedam difficultates ex generibus eorum; quædam ex his fedibus, in quas illa penetrarunt. Omne autem telum extrahitur, aut ab ea parte qua venit, aut ab ea, in quam tetendit. Illic viam qua redeat, ipsum sibi fecit: hic, a scalpello accipit, nam contra mucronem caro inciditur. Sed si non alte telum in- 14 fedit, et in fumma carne est, aut certe magnas venas et loca nervosa non transit, nihil melius est, quam, qua venit, id evellere. Si vero plus est, per quod telo revertendum, quam quod perrumpendum est; jamque venas nervosque id transit, commodius est 20 aperire quod superest, eaque extrahere, nam et propius petitur, et tutius evellitur. Et in majore membro, si medium mucro transiit, facilius sanescit, quod pervium est; quia utrinque medicamento fovetur. Sed, si retro telum recipiendum est, amplianda 25 icalpello plaga est; quo facilius id sequatur, quoque. minor oriatur inflammatio: quæ major fit, fi ab illo iplo telo, dum redit, corpus laniatur. Item fi ex alia parte vulnus aperitur, laxius esle debet, quam ut telo postea transeunte amplietur. Summa autem 30 utraque parte ita habenda cura est, ne nervus, ne vena major, ne arteria incidatur. Quorum ubi aliquid detectum est, excipiendum hamo retuso est, abducendumque scalpello. Ubi autem fatis incisum est, telum eximendum est: tunc quoque eodem modo, 35 et eadem cura habita, ne sub eo, quod eximetur, aliquid eorum laedatur, quae tuenda elle propolui.

Haec communia sunt: propria quaedam in singulis telorum generibus subjicienda sunt, quae

pro-

protinus subjiciam. Nihil tam facile in corpus, quam fagitta, conditur, eademque altissime insidit. Haec autem eveniunt, et quia magna vi fertur illa, et quia ipfa in angusto est. Saepius itaque ab altera parte. s quam ex qua venit, recipienda est; praecipueque, quia fere spiculis cingitur; quae magis laniant, si retro, quam fi contra trahuntur. Sed inde, aperta via, caro diduci debet ferramento ad fimilitudinem facto Graecæ literæ 4: deinde, ubi apparuit si mucro, si to mucroni arundo inhæret, propellenda est, donec ab altera parte apprehendi et extrahi possit. Si jam illa decidit, folumque intus ferrum est; mucro vel digi-

tis apprehendi, vel forfice, atque ita educi debet, Neque alia ratio extrahendi est, ubi ab ea parte, qua

15 venit, evelli magis placuit, nam, ampliato vulnere, aut arundo, si inest, evellenda est; aut, si ea non est, ferrum ipsum. Quod si spicula apparuerunt, eaque brevia et tenuia funt, forcipe ibi comminui debent, vacuumque ab his telum educi; fi eo majo-

20 ra valentioraque funt, fiffis scriptoriis calamis contegenda, ac, nequid lacerent, fic evellenda funt. Et in fagittis quidem haec observatio est. Latum verotelum, si conditum est, ab altera parte educi non expedit; ne ingenti vulneri ipfi quoque ingens vulnus ad-

25 jiciamus. Evellendum est ergo genere quodam ferramenti, quod διοκλέυς γραφίσκον Græci vocant; quoniam auctorem Dioclem habet; quem inter priscos maximosque medicos fuisse, jam posui. Lamina vel ferrea, vel ænea etiam; ab altero capite duos utrinque

30 deorsum conversos uncos habet; ab altero duplicata lateribus, leviterque extrema eam in partem inclinata, quae finuata est; insuper ibi etiam parte inclinata, quae perforata est. Hæc juxta telum transversa demittitur: deinde, ubi ad imum mucronem ventum

35 est, paulum torquetur, ut telum foramine suo excipiat: cum in cavo mucro est, illico duo digiti, subjecti partis alterius uncis, fimul et ferramentum id extrahunt, et telum. Tertium genus telorum est, quod interdum evelli debet, plumbea glans, aut lapis,

Cap. V pis, au intus i dum, i hendu omni i inter d eft, do dit; et eft, qu Et vix rabitur terit. forare, contra tur, ac et facil articul ciis hal diduce tentis, telum: locis p telo la tione. que tel etiam f vel ep Vulner

De G

alia eft.

fiflet, c

a capite γαγγλια, 22

ui

0-

e-

in

e-

e-

d-

a-

m

KI-

er-

ue

ata cli-

clirfa

am

ub-

id

eft,

la-

pis,

pis, aut simile aliquid, quod perrupta cute, integrum intus infedit. In omnibus his latius vulnus aperiendum, idque, quod inest, ea qua venit, forfice extrahendum est. Accedit vero aliquid difficultatis sub omni ictu, fi telum vel osii inhæsit, vel in articulo se s inter duo offa demersit. In offe usque eo movendum eft, donec laxetur is locus, qui mucronem momordit; et tum vel manu vel forfice telum extrahendum est, quae ratio quoque in dentibus ejicientibus est. Et vix unquam ita telum non fequitur, fed, fi mo- 10 rabitur, excuti quoque ictum aliquo ferramento poterit. Ultimum est, ubi non evellitur, terebra juxta forare, ab eo quoque foramine, ad speciem literæ 4 contra telum os excidere, fic ut lineæ, quae diducuntur, ad telum spectent: eo facto, id necesse est labet, 15 et facile auferatur. Inter duo vero offa fi per ipium articulum perruperit, circa vulnus duo membra fafciis habenisve deliganda, et per has in diversas partes diducenda funt, ut nervos distendant: quibus extentis, laxius inter offa spatium est, ut sine difficultate 20 telum recipiatur. Illud videndum est, sicut in aliis locis polui, ne quis nervus, aut vena, aut arteria a telo laedatur, dum id extrahitur, eadem scilicet ratione, quae supra posita est. At. si venenato quoque telo quis ictus est, iisdem omnibus, si fieri potest, 25 etiam festinantius actis, adjicienda curatio est, quae vel epoto veneno, vel a serpente ictis adhibetur. Vulneris autem ipfius, extracto telo, medicina non alia est, quam quae esset, si corpore icto nihil inhaeisset, de qua fatis alio loco dictum est.

CAP. VI.

De Gangliis, et Meliceride, et Atheromate, et Steatomate, capitis tuberculis.

HEC venire in qualibet parte corporis possunt: reliqua certas sedes habent, de quibus dicam, orsus a capite. In hoc multa variaque tubercula oriuntur, γάγγλια, μελικηρίδας, et άθερώματα nominant; aliisque e-Q q

Cap. V

tiamnum vocabulis quaedam alii discernunt; quibus ego σεατώματα quoque adjiciam, quae quamvis et in cervice, et in alis, et in lateribus oriri folent; per se tamen non posui; cum ista omnia mediocres differs entias habeant, ac neque periculo terreant, neque diverso genere curentur. Omnia autem ista et ex parvulo incipiunt, et diu paulatimque increscunt, et tunica fua includuntur. Quaedam ex his dura ac renitentia, quaedam mollia dedentiaque funt: quaeso dam spatio nudantur, quaedam tecta capillo suo per-

manent, fereque fine dolore funt. Quid intus habeant, ut conjectura praesagiri potest; sic ex toto cognosci, nisi cum ejecta sunt, non potest. Maxime tamen in his, quae renituntur, aut lapillis quaedam si-

15 milia, aut concreti confertique pili reperiuntur. In his vero, quae cedunt, aut melli fimile aliquid, aut tenui pulticulae, aut quafi rafae cartilagini, aut carni hebeti et cruentae, quibus aliqui colores esse confuerunt. Fereque ganglia renituntur: atheromati

20 fubest quasi tenuis pulticula: meliceridi liquidior humor; ideoque pressu circumstuit: steatomati pingue quiddam, idque latissime patere consuevit, refolvitque totam cutem superpositam sic, ut ea labet; cum in caeteris sit adstriction. Omnia derasa ante,

25 si capillis conteguntur, per medium oportet incidere, ut effundatur, quicquid intus coiit. Sed steatomatis tunica quoque secanda est: quia non facile a cute subjecta carne ea separaretur. In cæteris ipsa tunica inviolata servanda est. Protinus autem, ista alba et

30 intenta se ostendit, tum scalpelli manubriolo diducenda a cute et carne est, ejiciendaque cum eo, quod intus tenet. Si quando tamen ab inferiore parte tunicæ musculus inhæsit, ne is lædatur, superior pars illius decidenda, alia ibidem relinquenda est. Ubi to-

35 ta exempta est, committendæ orae, fibulaque his injicienda, et super medicamentum glutinans dandum est. Ubi vel tota tunica, vel aliquid ex ea relictum

eft, pus moventia adhibenda funt.

De

CE) r quae 1 alitero vefica tollere fiduos cuntu atque incide retur, tum d cile au ex iis pauci us eft, neque gi. S

> In e lum p a Gra difficu lido p fic, ne tur; conco bet, et deind

eit, q

Ali milia et mo

donec

T.

in

fe

erue

ex

et

ac

le-

er-

e-

g-

ta-

fi-

In

ut

ar-

on-

ati

ior

in-

re-

et;

nte,

ere,

atis

ute

nica

a et

du-

nod

tu-

pars

to-

in-

lum

tum

AP.

CAP. VII.

De Oculorum vitiis, quae scalpello et manu curantur.

CED ut hæc neque genere vitii, neque ratione curationis inter se multum distant: sic in oculis, quae manum postulant, et ipsa diversa sunt, et aliter aliterque curantur. Igitur in superioribus palpebris vesicae nasci solent, pingues gravesque; quae vix attollere oculos finunt, levesque pituitae cursus, sed af- 10 fiduos, in oculis movent. Fere vero in pueris naf-Oportet, compresso digitis duobus oculo, atque ita cute intenta, scalpello transversam lineam incidere, fuspensa leviter manu, ne vesica ipsa vulneretur, et ut, locus est ei patefactus, ipsa prorumpat; 15 tum digitis eam apprehendere oportet, et evellere; facile autem sequitur. Dein superungi collyrio debet ex iis aliquo, quo lippientes oculi fuperinunguntur; paucissimisque diebus cicatricula inducitur. Molestius est, ubi incisa vesica est, esfundit enim humorem; 20 neque poltea, quia tenuis admodum est, potest colligi. Si forte id incidit, eorum aliquid imponendum est, quae puri movendo funt.

De Grithe tuberculo palpebrarum.

In eadem palpebra super pilorum locum tubercu-25 lum parvulum nascitur, quod a similitudine hordei, a Graecis κριθή nominatur. Tunica quiddam, quod dissiculter maturescit, comprehensum est. Id vel calido pane, vel cera subinde calesacta soveri oportet sic, ne nimius is calor sit, sed facile ea parte sustinea-30 tur; hac enim ratione saepe discutitur, interdum concoquitur. Si pus se ostendit, scalpello dividi debet, et, quicquid intus humoris est, exprimi: eodem deinde vapore postea quoque soveri, et superinungi, donec ad sanitatem perveniat.

De Chalazio palpebrarum.

Alia quoque quædam in palpebris huic non dissimilia nascuntur; sed neque utique sigurae ejusdem, et mobilia, simul atque digito huc vel illuc impellun-

Qq 2

tur

tur. Ideoque ea, xaxalía vocant. Hæc incidi debent, fi sub cute sunt ab exteriore parte; si sub cartilagine, ab interiore: dein scalpelli manubriolo deducenda ab integris partibus sunt. Ac, si intus plaga est, inungendum primo lenibus, deinde acrioribus: si extra, superdandum emplastrum, quo id glutinetur.

De Unque oculorum, quod pterygion a Graecis vocatur.

Unguis vero, quod πτερυγιον Graeci vocant, est membranula nervosa, quae oriens ab angulo quae ro nonnunquam ad pupillam quoque pervenit, eique ossicit. Saepius a narium, interdum etiam a temporum parte nascitur. Hunc recentem non dissicile est discutere medicamentis, quibus cicatrices in oculis extenuantur. Si inveteravit, jamque ei crassitudo

15 quoque accessit, excidi debet. Post abstinentiam vero unius diei, vel adversus in sedili contra medicum is homo collocandus est, vel sic aversus, ut in gremium ejus caput resupinus essundat. Quidam, si in sinistro oculo vitium est, adversum: si in dextro, re-

pram a ministro diduci oportet, alteram a medico: fed ab hoc, si ille adversus est, inferiorem; si supinus, superiorem. Tum idem medicus hamulum acutum, paulum mucrone intus recurvato, subjicere

25 extremo ungui debet, eumque infigere; atque eam quoque palpebram tradere alteri: ipfe, hamulo apprehenfo, levare unguem, eumque acu trajicere linum trahente: deinde acum ponere, lini duo capita apprehendere, et per ea erecto ungue, si qua parte

30 oculo inhaeret, manubriolo scalpelli diducere, donec ad angulum veniat: deinde invicem modo remittere, modo attrahere, ut sic et initium ejus, et sinis anguli reperiatur. Duplex enim periculum est; ne vel ex ungue aliquid relinquatur, quod exulceratum

que caruncula abscidatur; quae, si vehementius unguis ducitur, sequitur ideoque decipit ac si abscissa est, patescit foramen, per quod postea semper humor descendit: puada Graeci vocant. Verus ergo anguli finis

Cap. V finis u non ni eft; de angulo fuperd: gia aut quotidi glutine accedit ac novi catricer aut cert nente, onum i fed ute bus, et expecta quae et his ver melior atque i ortis fi erit, qu **fubjecta**

Ex citur, qui terdum aliter, titur: titur: titur: manu, rimentum to futor inference proximi primis a

magis l

Cap. VII.

1

1-

m

D-

)i-

te

ec

e-

nis

ne

ım

10-

ın-

iffa

or

uli nis finis utique noscendus est; qui ubi satis constitit: non nimium adducto unque scalpellus adhibendus eff; deinde excidenda ea membranula, ne quid ex angulo laedatur. Eo deinde ex melle linamentum superdandum est, supraque linteolum, et aut spon-c gia aut lana fuccida: proximifque diebus diducendus quotidie oculus est, ne cicatrice inter se palpebrae glutinentur (fiquidem id quoque tertium periculum accedit) codemque modo linamentum imponendum, ac noviflime inungendum collyrio, quo ulcera ad ci-10 catricem perducuntur. Sed ea curatio vere esse debet, aut certe ante hiemem. De qua re, ad plura loca pertinente, sèmel dixisse satis erit. Nam duo genera curationum funt: alia, in quibus eligere tempus non licet, fed utendum, est eo, quod incidit : ficut in vulneri-15 bus, et fistulis; alia, in quibus nullus dies urget, et expectare tutissimum et facile est; sicut evenit in iis, quae et tarde increscunt, et dolore non cruciant. In his ver expectandum est: aut, si quid magis pressit, melior tamen antumnus vel aestas quam hiems est; 20 atque is ipse medius, jam fractis aestatibus, nondum ortis frigoribus. Quo magis autem necessaria pars erit, quae tractabitur, hoc quoque majori periculo subjecta est, et saepe, quo major plaga facienda, eo magis haec temporis ratio fervabitur.

De Encanthide tuberculo.

Ex curatione vero unguis, ut dixi, vitia nascuntur, quae ipsa aliis quoque de causis oriri solent. Interdum enim sit in angulo, parum ungue exciso, vel aliter, tuberculum, quod palpebras parum diduci patitur: iyxarsite Graece nominatur. Excidi hamulo, et circumcidi debet: hic quoque diligenter temperata manu, ne quid ex ipso abscindat. Tum exiguum linamentum respergendum est vel cadmia, vel atramento sutorio; inque eum angulum, diductis palpebris, inserendum, supraque eodem modo deligandum: proximisque diebus similiter nutriendum, tantum ut primis aqua egelida, vel etiam frigida soveatur.

De Ancyloblepharo, oculorum vitio.

Interdum inter se palpebrae coalescunt, aperirique non potest oculus, Cui malo folet etiam illud accedere, ut palpebrae cum albo oculi cohaerescant : scislicet; cum in utroque fuit ulcus negligenter curatum, fanescendo enim quod diduci potuit et debuit. glutinabit αγκυλοβλέφαρον sub utroque vitio Graeci vocant. Palpebrae tantum inter se cohaerentes, non difficulter diducuntur; fed interdum frustra, nam 10 rurfus glutinantur, Experiri tamen oportet; quia bene res saepius cedit. Igitur adversum specillum inserendum, diducendaeque eo palpebrae sunt: deinde exigua penicilla interponenda, donec exulceratio ejus loci finiatur. Aut, ubi albo ipfius oculi pal-15 pebra inhæsit, Heraclides Tarentinus auctor est, adverso scalpello subsecare, magna cum moderatione, ut neque ex oculo, neque ex palpebra quicquam abfcindatur; ac, si necesse est, ex palpebra potius. Post haec, inungatur oculus medicamentis, quibus afpri-20 tudo curatur: quotidieque palpebra vertatur, non folum ut ulceri medicamentum inducatur, sed etiam ne rursus inhæreat: ipsique etiam præcipiatur, ut sæpe eam duobus digitis attollat. Ego sic restitutum esse neminem memini. Meges se quoque multa ten-25 tasse, neque unquam profuisse, quia semper iterum oculo palpebra inhæserit, memoriae prodit.

De Aegilope, fistula oculorum.

Etiamnum in angulo, qui naribus propior est, ex aliquo vitio quasi parva sistula aperitur, per quam piso tuita assidue distillat: αίδιλωπα Graeci vocant. Idque assidue male habet oculum: nonnunquam etiam exeso osse, usque ad nares penetrat. Idque interdum naturam carcinomatis habet: ubi intentae venae et recurvatae sunt, color pallet, cutis dura est, et levi stactu irritatur, inflammationemque in eas partes, quae conjunctae sunt, evocat. Ex his eos, qui quasi carcinoma habent, curare periculosum est; nam mortem quoque ea res maturat. Ea vero, quibus ad nares tendit, supervacuum; neque enim sanescunt. At, quibus

quibus eam, n gulo proquoniar fit: recolor fum totum in excident bene of mentium his fquut atrasginem. Offe ad

ris uftis

Pili y oculum *fuperio* fit, ut non fin dine na tinus in funt. S terrea a enda eff ejus per fub ipfi est, ut inde ite quo fit, tur. quod in excider autem i lui juxt tere, ear ducente

inum, d

quibus id in angulo est, potest adhiberi curatio; cum eam, non ignotum sit, esse difficilem, quantoque angulo propius id foramen est, tanto dissicilior est; quoniam perangustum est, in quo versari manus possiti: recenti tamen re mederi facilius est. Sed hamu- so so summum ejus foraminis excipiendum: deinde totum id cavum, sicut in sistulis dixi, usque ad os excidendum; oculoque et caeteris junctis partibus bene obtectis, os ferramento adurendum est vehementius, quod si jam carie vexatum est, quo crassior so his squama accedat, quidam adurentia imponunt, ut atramentum sutorium, vel chalcitidem, vel æruginem rasam, quod et tardius et non idem facit. Osse adusto, curatio sequitur eadem, quae in caeteris ustis.

De Pilis palpebrarum oculum irritantibus.

Pili vero, qui in palpebris funt, duabus de causis oculum irritare confuerunt. Nam modo palpebrae fuperioris fumma cutis relaxatur, et procidit; quo fit, ut ejus pili ad ipfum oculum convertantur, quia 20 non fimul cartilago quoque se remisit; modo sub ordine naturali pilorum alius ordo fubcrefcit. qui protinus intus ad oculum tendit. Curationes vero hæ funt. Si pili natifunt, qui non debuerunt, tenuis acus ferrea ad similitudinem hastae lata, in ignem conjici-25 enda est: deinde candens, sublata palpebra sic, ut ejus perniciosi pili in conspectum curantis veniant, fub ipfis pilorum radicibus ab angulo immittenda est, ut ea tertiam partem palpebrae transuat: deinde iterum, tertioque usque ad alterum angulum, 30 quo fit, ut omnes pilorum radices adustæ emorian-Tum superimponendum medicamentum est, quod inflammationem prohibeat: atque ubi crustae exciderunt, ad cicatricem perducendum. Facillime autem id genus fanescit. Quidam aiunt, acu trans- 35 fui juxta pilos in exteriorem partem palpebrae oportere, eamque transmitti duplicem capillum muliebrem ducentem; atque ubi acus transiit, in ipsius capilli finum, qua duplicatur, pilum esse injiciendum, et per

eum in superiorem palpebrae partem attrahendum, ibique corpori adglutinandum, et imponendum medicamentum, que foramen quoque glutinetur, sic enim fore, ut is pilus in exteriorem partem postea s spectet. Id primum sieri non potest, nisi in pilo lon-

giore; cum fere breves eo loco nascantur. Deinde fi plures pili sunt, necesse est longum tormentum cum toties acus transuet magnam inslammationem moveat. Novissime, cum humor aliquis ibi subsit,

affecto, vix fieri potest, ut gluten, quo vinctus est pilus, non resolvatur: eoque sit, ut is eo, unde vi abductus est, redeat. Ea vero curatio, quae palpebrae laxioris ab omnibus frequentatur, nihil habet dubii.

s Siquidem oportet contecto oculo mediam palpebrae cutem, five ea fuperior est, apprehendere digitis, ac levare, tum considerare, quantulo detracto suturum sit, ut naturaliter se habeat. Siquidem hic quoque duo pericula circumstant: si nimium suerit excisum,

20 ne contegi oculus non possit; si parum, ne nihil actum sit, et frustra sectus aliquis sit. Qua deinde incidendum videbitur, per duas lineas attramento notandum est sic, ut de interiore, quae pilos continet, et propiore ei linea, aliquid reliquatur, quod ap-

25 prehendere acus postea postit. His constitutis, scalpellus adhibendus est: et, si superior palpebra est, ante; si inferior, postea propius ipsis pilis incidendum: initiumque faciendum in sinistro oculo, ab eo angulo, qui tempori; in dextro, ab eo, qui naribus

angulo, qui tempori; in dextro, ab eo, qui narious so propior est: idque, quod inter duas lineas est, excidendum, deinde orae vulneris inter se simplici sutura committendae, operiendusque oculus est; et, si parum palpebra descendet, laxanda utique; si nimium, aut adstringenda, aut etiam rursus tenuis

aliæ suturæ adjiciendæ, quae supra tres esse non debent. Praeter hæc, in superiore palpebra sub pilis ipsis incidenda linea est, ut ab inferiore parte diducti pili sursum spectent. Idque, si levis inclinatio est, etiam ctiam for eget. If fuper de injicience quod în

Nonn

excifa con que inte Graeci a nulla id deri lice est hunat Altitude illa nihil dit, nequi diducta i hiante se prohibea eum loca

Ut fup rum defo ferioris, hiat, neq quoque interdum mala curr pra pofita ad oculú nui ferra deinde n quæ calic tis ad cic

Haec for cidere con fumma at

etiam folum satis tuetur. Inferior palpebra eo non eget. His factis, spongia, ex aqua frigida expressa, super deliganda est. Postero die glutinans emplastrum injiciendum. Quarto sutura tollenda est, et collyrio, quod inflammationes reprimit, superinungendum.

De Lagophthalmo, oculorum.

Nonnunguam autem, nimium sub hac curatione excisa cute, evenit, ut oculus non contegatur. Idque interdum etiam alia de causa sit, nayup Sanuor Graeci appellant. In quo fi nimium palpebræ deeft; 10 nulla id restituere curatio potest: si exiguum, mederi licet. Paulum infra supercilium cutis incidenda est hunata figura, cornibus ejus deorsum spectantibus. Altitudo esse plagae usque ad cartilaginem debet, ipia illa nihil laefa, nam, si ea incisa est, palpebra conci-15 dit, neque attolli postea potest. Cute igitur tantum diducta sit, ut paululum in ima oculi ora descendat; hiante scilicet super plagam in quam linamentum injiciendum est, quod et conjungi diductam cutem prohibeat, et in medio carunculam citet: quae ubi 20 eum locum implevit, postea recte oculus operitur. De Ektropio.

Ut superioris autem palpebrae vitium est, quod parum descendit, ideoque oculum non contegit: sic inferioris, quod parum sursum attollitur, sed pendet et 25 hiat, neque potest cum superiore committi. Atque id quoque evenit interdum ex simili vitio curationis, interdum etiam senectute, ix rportor Græci vocant, si ex mala curatione est, eadem ratio medicinae est, quæ supera posita est: plagae tantum cornua ad maxillas, non 30 ad oculum convertenda sunt. Si ex senectute est, tenui ferramento id totum extrinsecus adurendum est; deinde melle inungendum a quarto die, vapore aquæ calidæ sovendum, inungendumque medicamen-

tis ad cicatricem perducentibus.

ti

De Staphylomate oculi.

Haec fere circa oculum in angulis palpebrisque incidere confuerunt. În ipfo autem oculo nonnunquam summa attollitur tunica, sive ruptis intus membranis R r

aliquibus, five laxatis; et fimilis figura acino fit, unde id σάφυλωμα Graeci vocant. Curatio duplex est. Altera, ad ipfas radices per medium transfuere acu duo lina ducente; deinde alterius lini duo capita ex s fuperiore parte, alterius ex interiore adstringere inter se, quae paulatim secando id excidunt. Altera, in fumma parte ejus ad lenticulae magnitudinem excidere; deinde spodium aut cadmiam infricare. Utrolibet autem facto, album ovi lana excipiendum et 10 imponendum; posteaque vapore aquæ calidæ fovendus oculus, et lenibus medicamentis ungendus est.

De Clavis oculorum. Clavi autem vocantur callofa in albo oculi tubercula: quibus nomen a figuræ similitudine est. Hos ad imam 15 radicem perforare acu commodifimum est, infraque eam excidere, deinde lenibus medicamentis inungére.

De Oculorum natura, et eorum suffusione.

Suffusionis jam alias feci mentionem; quia cum recens incidit, medicamentis quoque saepe discutitur, 20 fed ubi vetustior facta est, manus curationem desiderat, quae inter subtilissimas haberi potest. De qua antequam dico, paucis ipirus oculi natura indicanda est. Cujus cognitio, cum ad plura loca pertineat, tum vel praecipue ad hunc pertinet. Is igitur fum-25 mas habet duas tunicas: ex quibus superior a Græcis κερατοειδής vocatur; ea qua parte alba est, satis crassa, pupillae loco extenuatur. Huic inferior adjuncta est media parte, qua pupilla est, módico foramine concava, circa tenuis, ulterioribus partibus ipía quoque jo plenior, quae χοριομόλος a Graecis nominatur. Hæ duæ tunicae, cum interiora oculi cingant, rurfus fub his coeunt; extenuataeque et in unum coactae per foramen, quod inter offa est, ad membranam cerebri perveniunt, eique inhaerescunt. Sub his autem, qua 35 parte pupilla est, locus vacuus est: deinde infra rurfus tenuissima tunica; quam Herophilus arachnoeide nominavit. Ea media fubfidit; eoque cavo continet quiddam, quod, a vitri similitude, yaloeides Græci vocant. Id neque liquidum, neque aridum est; sed quali

Cap. V quafi c lor vel alba fit membr ovi alb χρυσαλλος vel ex locum refcens plures curatio est, si i vel feri relingu oculi, a fuffusio bat, et · curritu bo, mà tiore of est; qu bet: at Oculus cavus, quaeda donec visse vi uti, bit abstiner loco lu paulo a ejus, q id prae potest. mobilio deligata

dexter

acuta, a

da, fed

quafi concretus humor. Ex cujus colore pupillæ color vel niger est, vel cæsius, cum summa tota tunica alba fit. Id autem supervemens ab interiore parte membranula includit. Sub his gutta humoris est, ovi albo fimilis: a qua videndi facultas proficifcitur, s xpusanhousing a Graecis nominatur. Igitur vel ex morbo, vel ex ictu concrescit humor sub duabus tunicis, qua locum vacuum esse proposui; isque paulatim indurescens, interiori potentiae se opponit. Vitiique ejus plures species funt, quaedam fanabiles, quædam quæ 10 curationem non admittunt. Nam si exigua suffusio est, si immobilis, colorem vero habet marinae aquae, vel ferri nitentis, et a latere fensum aliquem fulgoris relinquit, spes superest. Si magna est, pigra pars oculi, amissa naturali figura, in aliam se vertit, si rs fuffusioni color cœruleus est, aut auro similis, si labat, et hac atque illac movetur, vix unquam fuccurritur. Fere vero pejor est, quo ex graviore morbo, majoribusve capitis doloribus, vel ictu vehementiore orta est. Neque idonea curationi si senilis ætas 20 est; quae fine novo vitio, tamen aciem hebetem habet: at ne puerilis quidem, sed inter haec media ætas. Oculus quoque curationi neque exiguus, neque concavus, fatis opportunus est. Atque ipsius suffusionis quaedam maturitas est. Expectandum igitur est, 25 donec jam non fluere, sed durities quaedam concrevisse videatur. Ante curationem autem modico cibo uti, bibere aquam triduo debet; pridie, ab omnibus abstinere. Post hæc in adverso sedili, collocandus est loco lucido, lumine adverso, sic ut contra medicus 30 paulo altius fedeat; a posteriore autem parte caput ejus, qui curabitur, minister contineat, et immobile id praestet: nam levi motu eripi acies in perpetuum potest. Quinetiam ipse oculus, qui curabitur, immobilior faciendus est, super alterum lana imposita et 35 deligata. Curari vero finister oculus dextra manu, dexter finistra debet. Tum acus admovenda est, aut acuta, aut forte non nimium tenuis, eaque demittenda, sed recta, est per summas duas tunicas medio loco inter Rr 2

inter higrum oculi et angulum tempori propiorem, e regione mediae fuffulionis fic, ne qua vena lædatur. Neque tamen timide demittenda est, quia inani loco excipitur. Ad quem cum ventum est, ne mediocris ter quidem peritus falli potelt; quia prementi nihil rehititur. Ubi eo ventum est, inclinanda acus ad ipsam suffusionem est, lemiterque ibi verti et paulatim eam deducere infra regionem pupillae debet; ubi deinde earn transit, vehementius imprimi, ut inferiori so parte infidat. Si hæfit, curatio expleta est. Si subinde redit, eadem acu magis concidenda, et in plures partes dissipanda est: que singulæ et facilius conduntur, et minus late officiunt, Post hæc eduoende acus recta est, imponendumque est lane molli excep-15 tum ovi album, et fupra, quod inflammationem coerceat, atque ita devinciendum. Post hac opus est quiete, abstinentia, lenium medicamentorum inunctiombus, cibo (qui postero die satis mature datur) primum liquido, ne maxillæ laborent; deinde, inflamso matione finita, tali, qualis in vulneribus propositus est. Quibus, ut aqua quoque diutius bibatur, necestario accedit.

De Pituita oculorum.

De pituitae quoque tenuis curfu, qui oculos infes, stat, quatenus medicamentis agendum est, jam explicui. Nunc ad ea veniam, que curationem ex manu poltulant. Animadvertimus autem quibusdam nunquam ficcescere oculos, sed semper humore tenui madere: quæ res aspritudinem continuat, ex levibus so momentis inflammationes et lippitudines excitat, totam denique vitam hominis infestat. Idque in quibusdam nulla ope adjuvari potest, in quibusdam ianabile est. Quod primum discrimen est nosse oportet, ut alteri succurratur, alteri manus non injiciatur. Ac primum supervacua curatio est in his, qui ab infantibus id vitium habent; quia necellario manfurum est usque mortis diem. Deinde non necessaria etiam in his, quibus non multa, fed acris pituita est: nquidem manu nihil adjuvantur; medicamentis, et victus

cinae por nae, qui ter membra Potest a fluunt; dem suite ea suite

Cap. V

victus :

fanitate

ldque na que gen pars ma perti in incidere transver item tra tis. Rep pora de musculo rent, inclinament mitteres ex quib

Quidam

dia aure

fcalpello

adufferu

mor, fe

ex labo

victus ratione, quae crassiorem pituitam reddit, ad sanitatem perveniunt. Lata etiam capita vix medicinae patent. Tum interest, pituitam emittant venae, quae inter calvariam et cutem sunt, an quae inter membranam cerebri et calvariam: superiores se per tempera oculos rigant; inferiores, per eas membranas, quae ab oculis ad cerebram tendunt. Potest autem adhiberi remedium his, quae supra os suunt; non potest his, quae sub osse. Ac ne his quidem succurritur, quibus pituita utrinque descendit: 10 quia levata altera parte, nihilominus altera insestat.

Ouid fit autem, has ratione cognoscitur. Raso capite es medicamenta, quibus in lippitudine pituita fuspenditur, a superciliis usque ad verticem illini debent: fi ficci oculi esse coeperant, apparet per eas ve- 15 nas, quae fub cute funt, irrigari: fi nihilominus madent, manifestum est sub offe descendere: si est humor, fed levior, duplex vitium est. Plurimi tamen ex laborantibus reperiuntur, quos superiores venze exerceant; ideoque pluribus etiam opitulari licet. 20 Idque non in Gracis tantummodo, sed in aliis quoque gentibus celebre est: adeo ut nulla medicinac pars magis per nationes quoque expolita lit. Reperti in Gracia funt, qui novem lineis cutem capitis inciderent: duabus in occipitio rectis, una super eas 25 transversa: dein duabus super aures, una inter eas item transversa: tribus inter verticem et frontem rectis. Reperti funt, qui a capite recte eas lineas ad tempora deducerent; cognitique, ex motu maxillarum musculorum initiis, leviter fuper cos cutem incide- 20 rent, inductifque per retufos hamos oris, infererent linamenta, ut neque inter se cutis antiqui fines committerestur, et in medio caro incresceret, que venas. ex quibus humor ad oculos transiret, adstringeret. Quidam etiam atramento duas lineas duxerunt a me- 35: dia aure ad mediam alteram aurem; deinde a naribus ad verticem: tum ubi linea committebantur, fcalpello inciderunt; et post sanguine suso, os ibidem adufferunt. Nihilominus autem et in temporibus, et

Cap. IX tamen postea i re reple diendi tandum tum glu cedit : lud atti distenti hoc fac medicar tibus, v pello in ulcus p dicamer dicamer icat; qu lit. At offendu fatis eft, adurent inde in cum rep num id jora por eft, ad pello ex quo id.

inter frontem atque calvariam eminentibus venis idem candens ferrum admoverunt. Frequens curatio est, venas in temporibus adurere, quæ fere quidem in ejusmodi malo tument: sed tamen, ut inslen-5 tur magisque se ostendant, cervix ante modice deliganda est. Tenuibusque ferramentis, et retufis vena adurendæ; donec in oculis pituitæ cursus conquiescat. Id enim fignum est quafi excæcatorum itinerum, per quæ humor ferebatur. Valentior tamen medicina eft, 10 ubi tenues conditæque venæ, ideoque legi non posfunt, eodem modo cervice deligata, retentoque ab ipfo spiritu, quo magis venæ prodeant, atramento notare eas contra tempora, et inter cervicem ac frontem: deinde cervice resoluta, qua notæ funt, venas 15 incidere, et sanguinem mittere: ubi satis sluxit, tenuibus ferramentis adurere; contra tempora quidem, timide: ne fubjecti musculi, qui maxillas tenent, sentiant: inter frontem vero et verticem, vehementer ut fic squama ab offe recedat. Efficacior tamen etiam-20 num est Afrorum curatio, qui verticem usque ad 08 adurunt fic; ut squamam remittat. Sed nihil melius est, quam quod in Gallia quoque comata sit, ubi ve. nas in temporibus et in superiore capitis parte legunt. Adusta quomodo curanda sint, jam explicui. Nunc 25 illud adjicio; neque ut crustæ decidant, neque ut ulcus impleatur, adustis venis, esse properandum; ne vel fanguis erumpat, vel cito pus supprimatur: cum per hoc siccescere eas partes opus sit; per illud exhauriri opus non sit. Si quando tamen sanguis eru-30 perit, infricanda medicamenta effe, quae sic sanguinem fupprimant, ne adurant. Quemadmodum autem venze deligendæ fint, quidque leetis his faciendum sit, cum venero ad crurum varices, dicam.

C A P. VIII.

De Aurium morbis, qui manu et scalpello curantur.

VERUM ut oculi multiplicem curationem, etiam manus exigunt: fic in auribus admodum pauca funt, quae in hac medicinae parte tractentur. Solet tamen

am CUR

aut non

ibi curti

et narib

bet, sim

Curta i

8

IS

t.

10

1-

ne

m

X-

u-

11-

en-

am

uca

olet

nen

tamen evenire vel a prima natali die protinus, vel postea facta exulceratione, deinde per cicatricem aure repleta, ut foramen in ea nullum fit, ideoque audiendi usu careat. Quod ubi incidit, specillo tentandum est, altene id repletum, an in summo tan-5 tum glutinatum sit. Nam si alte est, prementi non cedit: fi in fummo, specillum protinus recipit. Illud attingi non oportet; ne fine effectus spe oriatur distentio nervorum, et ex ea mortis periculum sit: hoc facile curatur. Nam qua cavum esse debet, vel 10 medicamentum aliquod imponendum est ex adurentibus, vel candente ferro aperiendum, vel etiam scal-, pello incidendum. Cumque id patefactum, et jam ulcus purum est, conjicienda eo pinna est, illita medicamento cicatricem inducente: circaque idem, me- 15 dicamentum dandum, ut cutis circa pinnam fanescat; quo fit, ut ea remota, postea facultas audiendi sit. At ubi aures in viro, puta, perforatae sunt, et offendunt, trajicere id cavum celeriter candente acu fatis est, ut leniter ejus orae exulcerentur; aut etiam 20 adurente medicamento idem exulcerare: postea deinde imponere id quod purget; tum quod eum locum repleat, et sic cicatricem inducat. Quod si magnum id foramen est, sicut solet esse in his, qui majora pondera auribus gellerunt, incidere, quod fuper 25 elt, ad extremum oportet: fupra deinde oras fcalpello exulcerare, et postea suere, ac medicamentum, quo id glutinetur, imponere. Tertium est, si quid ibi curti est, sarcire, quae res cum in labris quoque et naribus fieri possit, eandem etiam curationem ha- 30 bet, fimul explicanda est.

CAP. IX.

Curta in auribus, labrisque ac naribus, quomodo sarciri et curari possint.

CURTA igitur in his tribus, ac si qua parte parva sunt, curari possunt: si qua majora sunt, aut non accipiunt curationem, aut ita per hanc ipfam

Cap. X naribu ores v eft; ut cura, c eo pote tertio o dae, tu reque f mi, et

PI

Oly hunc fe folvere fra car Ubi ab Tum in cillo re lupprin fuppref rum est politun citur, i

D au med curandi peri. (cit; cui beat. lem fift rem effe at: tun

offe ad

Lib. VII. sam deformantur, ut minus indecora ante fuerint. Atque in aure quidem et naribus deformitas sola timeri potest : in labris vero, si nimium contracta funt, usus quoque necessarii jactura fit; quia minus facile s et cibus affumitur, et fermo explicatur. Neque enim creatur ibi corpus; sed ex vicino adducitur. quod in levi mutilatione, et nihil eripere, et fallere oculum potest; in magna, non potest. Neque fenile autem corpus, neque quod mali habitus eft, nero que in quo difficulter ulcera fanescunt, huic medicinae idoneum est: quia nufquam celerius cancer occupat, aut difficilius tollitur. Ratio curationis ejuf-

modi est: id quod curtatum est, in quadratum redigere; ab interioribus ejus angulis lineas transversas 15 incidere, quae citeriorem partem ab ulteriore ex toto diducant; deinde ea, quae fic refolvimus, in unum adducere. Si non fatis, junguntur, ultra lineas, quas ante fecinius, alias duas lunatas, et ad pla-

gam conversas immittere, quibus summa tantum cu-20 tis diducatur : fic enim fit, ut facilius quod adducitur, sequi possit, quod non vi cogendum est; sed ita adducendum, ut ex facili subsequatur, et demissum

non multum recedat. Interdum autem ab altera parte cutis haud omnino adducta deformem, quem 25 reliquit locum, reddit. Hujusmodi loci altera pars incidenda, altera intacta habenda est. Ergo neque

ex imis auribus, neque ex medio naso imisve narium partibus, neque ex angulis labrorum quicquam attrahere tentabimus. Utrinque autem petemus, si quid

30 fummis auribus, fi quid imis naribus, aut mediis labris deerit. Quae tamen interdum etiam duobus locis curata esse consuerunt: sed eadem ratio curandi est. Si cartilago in eo, quod incifum est, eminet, excidenda est: neque enim aut glutinatur, aut acu tuto tra-

35 jicitur. Neque longe tamen excidi debet, ne inter duas oras liberae cutis utrinque coitus puris fieri polfit. Tum junctae orae inter se suendae funt, utrinque cute apprehensa; et qua priores lineae sunt, ea quoque suturae injiciendae sunt. Siccis locis, ut in

nari-

n 1-

ď

is

1-

n-

2-

er of-

n-

ea

in

rı-

naribus, illita spuma argenti, satis proficit. In interiores vero, lunatafque plagas, linamentum dandum eft: ut caro increscens vulnus impleat. Summaque cura, quod ita futum est, tuendum esse, apparere ex eo potest, quod de cancro supra posui. Ergo etiam s tertio quoque die fovendum erit vapore aquae calidae, tursusque idem medicamentum injiciendum fereque septimo die glutinatum est. Tum suturae eximi, et ulcus ad fanitatem perduci debent.

CAP. X.

De Polypi curatione per ferrum.

Olypum vero, qui in naribus nascitur, praecipue ferro curari jam alias posui. Ergo etiam 15 hunc ferramento acuto, in modum spathae facto, refolvere ab offe oportet: adhibita diligentia, ne infra cartilago laedatur; in qua difficilis curatio eft. Ubi abscissus est, unco ferramento extrahendus est. Tum implicitum linamentum, vel aliquid ex peni- 20 cillo respergendum est medicamento, quo sanguis supprimitur, eoque nares leniter implendæ. Sanguine suppresso, linamento vulnus purgandum est. Ubi purum est, eo pinna, eodem modo, quo in aure supra politum est; medicamento illita, quo cicatrix indu-25 citur, intus demittenda, donec ex toto id ianefcat.

CAP. XI. De Ozena.

D autem vitium, quod olara a Gracis vocatur, fi 30 medicamentis non cederet, quemadmodum manu curandum effet, apud magnos Chirurgicos non reperi. Credo, quia res raro ad fanitatem fatis proficit; cum aliqued in ipfa curatione tormentum habeat. Apud quosdam tamen positum est, vel subti-35 lem filtulam, vel eodem scriptorium calamum in narem este conjiciendum, donec sursum ad os perveniat: tum per id tenue ferramentum candens dandum effe ad ipfum os : deinde adustum locum purgandum effe

esse ærugine et melle: ubi purus est, lycio ad sanitatem perducendum. Vel narem incidendam esse ab ima parte ad os, ut et conspici locus possit, et facilius candens ferramentum admoveri. Tum sui narem debere; et adustum quidem ulcus eadem ratione curari: suturam vero illini vel spuma argenti, vel alia glutinante.

De Oris vitiis, quae manu et ferro curantur.

CAP. XII.

De Dentibus.

IN ofe quoque quaedam manu curantur. Ubi in primis dentes nonnunquam moventur, modo 15 propter radicum imbecillitatem, modo propter gingivarum arescentium vitium. Oportet in utrolibet candens ferramentum gingivis admovere, ut leviter attingat, non ut insidat. Adustae gingivae melle illinendae, et mulfo eluendae funt. Ut pura ulcera 20 esse cœperunt, arida medicamenta infricanda sunt ex his, quæ reprimunt. Si vero dens dolores movet, eximique eum, quia medicamenta nihil adjuvant, placuit, circumradi debet, ut gingiva ab eo refolvatur; tum is concutiendus est. Eademque facienda, 25 donec bene moveatur, nam dens haerens cum fummo periculo evellitur, ac nonnunquam maxilla loco movetur. Idque etiam majore periculo in superioribus dentibus fit; quia potest tempora oculosve concutere. Tum, si fieri potest, manu; si minus, forfice 30 dens excipiendus est. Ac si exesus est ante, id foramen vel linamento, vel bene accommodato plumbo replendum est, ne sub forfice confringatur. Recta vero forfex ducenda est, ne inflexis radicibus os rarum cui dens inhaeret, parte aliqua frangatur. Ne-35 que ideo nullum ejus rei periculum est; utique in dentibus brevibus, qui fere longiores radices habent: faepe enim forfex, cum dentem comprehendere non possit, aut frustra comprehendat, os gingivae prehendit et frangit. Protinus autem, ubi plus sangui-

Cap. 1 nis pro Ergo f volfell: giva d fi factu illa, ut ex fari veatur tum p tum id laeso, i ber, qu rofae fl myrrha num m ambula utendu bant d endi fu in quo dens co dens Ba buit, c tus est donec a cunque quoque

Lib. VII.

Tonf ruerunt levi tur lere; fi et fcalpe nere vu

eximen

Uva, est, et non pot

e.

1-

0

1

a-

e-

in

t:

n

·e-

H-

iis

nis profluit, scire licet, aliquid ex offe fractum effe. Ergo specillo conquirenda est testa, quae recessit, et volfella protrahenda est: si non sequitur, incidi gingiva debet, donec labans offis testa recipiatur. Quod fi factum statim non est, indurescit extrinsecus maxilla, ut os hiare non possit, sed imponendum calidum ex farina et fico cataplasma est, donec ibi pus moveatur: tum incidi gingiva debet. Pus quoque multum profluens, offis fracti nota est. Itaque etiam tum id extrahi convenit. Nonnunquam etiam, eo re laeso, fistula fit, quae eradi debet. Dens autem scaber, qua parte niger est, radendus est, illinendusque rosae flore contrito, cui gallae quarta pars et altera myrrhae sit adjecta, continendumque ore crebro vinum meracum. Atque in eo cafu velandum caput, 15 ambulatione multa, frictione capitis, cibo non acri utendum est. At, si ex ictu vel alio casu aliqui labant dentes, auro cum his, qui bene hærent, vincis endi funt; continendaque ore reprimentia; ut vinum, in quo malicorium decoctum, aut in quo galla can- 20 dens conjecta fit. Si quando etiam in pueris alter dens vascitur, quam prior excidat, is qui cadere debuit, circumpurgandus et evellendus est; is, qui natus est in locum prioris, quotidie digito adurgendus, donec ad justam magnitudinem perveniat. Quotiel- 25 cunque dente exempto radix relicta est, protinus ea quoque ad id facto forfice, quam picar Graeci vocant, eximenda est.

De Tonfillis induratis.

Tonfillas autem, quae post inflammationes indu-30 ruerunt, ἀντιάδες autem a Graecis appellantur, cum sub levi tunica sint, oportet digito circumradere et evellere; si ne sic quidem resolvuntur, hamulo excipere, et scalpello excidere: tum ulcus aceto eluere, et illinere vulnus medicamento, quo sanguis supprimatur. 35

De Uva;

Uva, si cum inflammatione descendit, dolorique est, et subrubicundi coloris, praecidi sine periculo non potest: solet enim multum sanguinem essundere, S f 2 itaque

itaque melius est his uti, quae alias proposita sunt. Si vero inflammatio quidem nulla est, nihilominus autem eo ultra justum modum a pituita didusta est, et est, tenuis, acuta, alba, praecidi debet, itemque, si ima, livida et crassa; summa, tenuis est. Neque quicquam commodius est, quam volsella prehendere, sub caque, quod volumus, excidere. Neque enim ultum periculum est, ne plus minusve praecidatur; cum liceat tantum infra volsellam relinquere, quanto tum inutile esse manifestum est; idque praecidere, quo longior uva est, quam esse naturaliter debet. Post curationem eadem facienda sunt, que in tonsillis proxime posui.

De Lingua.

mo natali die juncta est: qui ob id ne loqui quidem possunt. Horum extrema lingua vossella prehendenda est, sub eaque membrana incidenda: magna cura habita, ne venae, quae juxta sunt, violentur, ao et profusione sanguinis noceant. Reliqua curatio vulneris in prioribus posita est. Et plerique quidem, ubi consanuerunt, loquuntur. Ego autem cognovi, qui succisa lingua, cum abunde super dentes eam premeret, non tamen loquendi facultatem consecu25 tus est. Adeo in medicina, etiam, ubi perpetuum est, quod sieri debet, non tamen perpetuum est id, quod sequi convenit.

De Absceffu sub lingua.

Sub lingua quoque interdum aliquid abscedit; 30 quod sere consistit in tunica, doloresque magnos movet. Quod si exiguum est, incidi semel satis est: si majus, summa cutis usque ad tunicam excidenda est; deinde utrinque orae hamulis excipiendae, et tunica, undique circumdata, liberanda est: magna 31 diligentia per omnem curationem habita, ne qua major vena incidatur.

De Labris.

Labra autem faepe finduntur, eaque res habet cum dolore etiam hanc molestiam, quod fermo prohibetur; cap. XI
tur; qui
fanguin
camenti
fiunt: i
tenui fe
fi transc
eadem i

ti mode c fimilis, pili imp contine Quibus quo faci us, digi nescit, more u vitiofus totulque cui yel 1 que una in aliis fauces 1 eximi n namenti tibus.

S bus confiat. fum, qu tur; qui subinde eas rimas cum dolore diducendo sanguinem citat. Sed has si in summo sunt, medicamentis curare commodius est, quae ad ulcera oris sunt: si vero altius descenderunt, necessarium est tenui ferramento adurere, quod spathae simile, qua- si transcurrere, non imprimi debet, postea facienda eadem sunt, quae in auribus adustis exposita sunt.

CAP. XIII.

De Cervicis vitiis, et curatione.

T in cervice, inter cutem et asperam arteriam. tumor increscit (Broy xonian Graci vocant) quo. modo caro hebes, modo humor aliquis, melli aquæve fimilis, includitur; interdum etiam minutis offibus, pili immisti. Ex quibus quicquid est, quod tunica continetur, potest adurentibus medicamentis curari. Quibus summa cutis cum superjecta tunica exeritur; quo facto, five humor est, profluit; five quid densius, digitis educitur: tum ulcus sub linamentis sa- 20 nescit, Sed scalpelli curatio brevior est. Medio tumore una linea inciditur usque ad tunicam: deinde vitiofus finus ab integro corpore digito separatur, totusque cum velamento suo eximitur: tum aceto. cui vel falem vel nitrum aliquis adjecit, eluitur; oræ- 25 que una sutura junguntur; cæteraque eadem, quae in aliis futuris, fuperinjiciuntur; leniter deinde, ne fauces urgeat, deligatur. Si quando autem tunica eximi non potuerit, intus inspergenda adurentia linamentis idque curandum est, cateris pus moven- 30 tibus.

CAP. XIV.

3

et

2:

e-T;

De Umbilici vitiis.

SUNT etiam circa umbilicum plura vitia; de quibus, propter raritatem, inter auctores parum constat. Verisimile est autem, id a quoque prætermissum, quod ipse non cognoverat: a nullo id, quod

- 44

non viderat, fictum. Commune omnibus est, umbilicum indecore prominere. Causæ requiruntur? Meges tres has posuit: modo intestinum eo irrumpere. modo omentum, modo humorem. Sostratus nihil de comento dixit. Duobus iisdem adjecit, carnem ibi interdum increscere, eamque modo integram esse, modo carcinomati fimilem. Gorgias ipse quoque omenti mentionem omisit: sed eadem tria causatus, spiritum quoque interdum eo dixit irrumpere. Hieron om-10 nibus his quatuor politis, et omenti mentionem habuit, et ejus, quod simul et omentum et intestinum habuerit. Quid autem horum fit, his indiciis cognoscitur. Ubi intestinum prolapsum est, tumor neque durus, neque mollis est: omni frigore commi-15 nuitur; non folum fub omni calore, sed etiam retento spiritu crescit: sonat interdum; atque, ubi resupinatus est aliquis, delapso intestino, ipse desidit. Ubi vero omentum est, cætera similia sunt, tumor mollior, et ab ima parte latus, extenuatus in verticem est; si

quis apprehendit, elabitur. Ubi utrunque est, indicia quoque mista sunt, et inter utrunque mollities. At caro durior est, semperque etiam resupinato corpore tumet, prementique non cedit, prioribus facile cedentibus. Si vitiosa est, easdem notas habet, quas

tur, circumfluit. At spiritus pressus cedit, sed protinus redit: resupinato quoque corpore tumorem in

eadem figura tenet.

Ex his id, quod ex spiritu vitium est, medicinam so non admittit. Caro quoque, carcinomati similis, cum periculo tractatur, itaque omittenda est. Sana excidi debet; idque vulnus linamentis curari. Humorem quidam vel inciso summo tumore essundunt, et vulnus iisdem linamentis curant. In reliquis variae se fententiae sunt. Ac resupinandum quidem corpus esfe, res ipsa testatur; ut in uterum, sive intestinum,

five omentum est, delabatur. Sinus vero umbilici, tum vacuus, a quibusdam duabus regulis exceptus est, vehementerque earum capitibus deligatis, ibi emori-

Cap. X moritui lina du bus div que ocu moritur rent, fu quo faci pelleren jubere 1 mus effe atramen morem manu ce qua not deinde ferro ac uita, ul num, v bi hum vifenda Nam cu nis, aut quartun id, quo quodque doneum fubvenit ratione tumnale maxime

quae exe

ter haec.

ied alvu

A te dicendu tuor int

.

n

0

a-

e-

r,

fi

li-

es.

-10

ile

las

ni-

-0

in

am

lis,

ana

Iu-

int,

ef-

ım,

ici,

tus

i 6.

011-

moritur: a quibusdam ad imum acu trajectatur, duo lina ducente; deinde utriusque lini duobus capitibus diversae partes adstringuntur, (quod in uva quoque oculi fit:) nam fic id, quod fupra vinculum est, moritur. Adjecerunt quidam, ut antequam vinci- 5 rent, fummum una linea inciderent: exciderentque quo facilius digito demisso, quod illuc irrupisset, depellerent: tum deinde vinxerunt. Sed abunde est, jubere spiritum continere, ut tumor, quantus maximus esse potest, se ostendat : tum imam basim ejus 10 atramento notare; resupinatoque homine, digitis tumorem eum premere, ut, si quid delapsum non est, manu cogatur: post haec, umbilicum adtrahere, et qua nota atramenti est, lino vehementer adstringere: deinde partem superiorem aut medicamentis, aut 15 ferro adurere, donec emoriatur: atque, ut caetera usta, ulcus nutrire. Idque non solum ubi intestinum, vel omentum, vel utrunque est; sed etiam, ubi humor est, optime proficit. Sed ante quaedam visenda sunt, ne quod ex vinculo periculum sit. 20 Nam curationi neque infans, neque aut robustus annis, aut senex aptus est; sed a septimo fere anno ad quartum decimum. Deinde ei corpus idoneum est id, quod integrum est: at quod mali habitus est, quodque papulas, impetigines, fimiliaque habet, i-25 doneum non est. Levibus quoque tumoribus facile subvenitur: at in eorum, qui nimis magni funt, curatione periculum est. Tempus autem anni et autumnale, et hibernum vitandum est. Ver idoneum maxime est. Ac prima aestas non aliena est. Prae-30 ter haec, abstinere pridie debet. Neque id fatis est: sed alvus quoque ei ducenda est; quo facilius omnia quae excesserunt, intra alvum considant.

CAP. XV. Quomodo aqua bydropicis emittaturi

A QUAM his, qui hydropici funt, emitti oportere, alias dixi; nunc, quemadmedum id fiat, dicendum. Quidam autem sub umbilico, fere quatuor interpositis digitis a sinistra parte; quidam, ipso umbi-

umbilico perforato, facere confuerunt: quidatti, cute primum adulta, deinde interiore abdomine incifo: quia, quod per ignem divifum est, minus celeriter coit. Ferramentum autem demittitur magna cura habita, ne qua vena incidatur. Id tale esse debet, ut fere tertiam digiti partem latitudo mucronis impleat: demittendumque ita est, ut membranam quoque transeat, qua caro ab interiore parte finitur: eo tum plumbea aut anea fiftula injicienda eft, vel recurvato tis in exteriorem partem labris, vel in media circumfurgente quodam nodo; ne tota intus delabi possit, Hujus ea pars, quæ intra, paulo longior effe debet. quam quæ extra; ut ultra ulteriorem membranam procedat. Per hanc effundendus humor est: atque is ubi major pars ejus evocata est; cludenda demisso linteolo fiftula est; et in vulnere, si id ustum non est, relinquenda. Deinde per infequentes dies circa fingulas heminas emittendum, donec nullum aquæ vestigium appareat. Quidam tamen etiam non usta 20 cute, protinus fistulam recipiunt, et super vulnus spongiam expressam deligant: deinde postero die rurfus fiftulam demittunt (quod recens vulnus paulum diductum patitur) ut, si quid humoris superest, emittatur: idque bis ita fecisse contenti sunt.

C A P. XVI.

De Intestinorum vulneratorum curationibus.

ratur; sequiturque, ut intestina evolvantur. Quod ubi incidit, protinus considerandum est, an integra ea fint; deinde, an his color fuus maneat Si tenuius intestinum perforatum est, nihil prosid posse, jam retuli. Latius intestinum sui potest : non 35 quod certa fiducia fit; fed quod dubia spes, certa desperatione sit potior, interdum enim glutinatur. Tum, si utrumlibet intestinum lividum, aut pallidum, aut nigrum est, quibus illud quoque necessario accedit, ut fensu careat, medicina omnis inanis est

Cap. X

Si vero

natione

tur exte

nandus

angustin

refunda

fi jam

cui paul

nifter or

etiam d

debet :

riora pre

locum f

cutiend

inas fed

ditis, of

n quid ja

h quid

futura a

membra

quidem

bi; quia

non æqu

est. Igi duabus 1

branae fi dexterio

neris orf

mittat, q longe fit.

jecta, per

dextra,

quam de

per oras to, deing

cludenda

cutem tr

ti utraqi parte acr Si vero adhuc ea fui coloris funt, cum magna festinatione succurrendum est: momento enim alienantur externo et infueto spiritu circundata. Resupi nandus autem homo est, coxis erectioribus; et, fi angustius vulnus est, quam ut intestina commode; refundantur, inoidendum est, donec satis pateat. Ac, si jam sicciora intestina sunt, perluenda aqua sunt, cui paulum admodum olei sit adjectum. Tum minifter oras vulneris leviter diducere manibus fuis, vel etiam duobus hamis, membranae interiori injectis, to debet: medicus priora semper intestina, quae posteriora prolapía funt, condere fic, ut orbium fingulorum locum servet. Repositis omnibus, leviter homo concutiendus est, quo fit, ut per se singula intestina in has fedes deducantur, et in his confidant. His con-15 ditis, omentum quoque considerandum est: ex quo, h quid jam nigri et emortui est, forfice excidi debet : si quid integrum est, leviter super intestina diduci : futura autem, neque fummae cutis, neque interioris membranae per se, satis proficit; sed utriusque. Et 20 quidem duobus linis vincienda est, spissior quam alibi; quia et rumpi facilius motu ventris potest, et non æque magnis inflammationibus pars ea expolita elt. Igitur in duabus acubus fila trajicienda, eaque duabus manibus tenenda: et prius interiori mem- 25. branae sutura injicienda est sic, ut sinitra manus in dexteriore ora, dextra in finisteriore a principio vulneris orfa, ab interiori parte in exteriorem acum immittat, quo fit, ut ab intestinis ea pars semper acuum longe sit, quae retusa est. Semel utraque parte tra- 30 jecta, permutandæ acus inter manus funt, ut ea fit in dextra, quae fuit in finistra, ex veniat in finistram, quam dextra continuit: iterumque eodem modo per oras immittendae funt: atque ita tertio et quarto, deincepsque permutatis inter manus acubus in-35 cludenda plaga. Post hæc, eadem fila, eædemque ad cutem transferendae, similique ratione ei quoque parti utraque futura injicienda; femper ab interiore parte acubus venientibus, semper inter manus trajectis.

18

m

fo-

ur.

an at.

fici

non

rta

ur.

Ili-

orio

eft.

Si

CAP. XVII.

De Interiore parte abdominis rupta, et qua ratione curanda.

INTERDUM tamen vel ex ictu aliquo, vel retento 10 diutius spiritu, vel sub gravi fasce, interior abdominis membrana, fuperiore cute integra, rumpitur. Quod fæminis quoque ex utero faepe evenire confuevit: fitque praecipue circa ilia. Sequitur autem, cum superior caro mollis sit, ut non satis intestina 15 contineat, hisque intenta cutis indecora intumescat. Atque id quoque aliter ab aliis curatur. Quidam enim per acum duobus linis ad imam basim immissis fic utrinque devinciunt, quemadmodum et in umbilico, et in uva positum est, ut, quicquid super vin-20 culum est, emoriatur. Quidam medium tumorem excidunt, ad fimilitudinem myrtacei folii (quod femper eodem modo servandum esse jam posui) et tum oras futura jungunt. Commodissimum est autem, refupinato corpore, experiri manu, qua parte is tu-25 mor maxime cedat, quia necesse est, ea parte rupta membrana sit; quaque integra est, ea magis obnitatur: tum, qua rupta videbitur, incidendae scalpello duae tunicae funt, ut exciso medio, interior membrana utrinque recentem plagam habeat; quia, quod 30 vetus est, sutura non coit. Loco patefacto, si qua parte membrana non novam plagam, fed veterem habet, tenuis excidenda habena est, quae tantum ora

curationem pertinent, fupra comprehensa funt. De Varicibus ventris.

Praeter hæc evenit, ut in quorundam ventribus varices fint, quarum quia nulla alia curatio est, quam quæ in cruribus esse consuevit, tum eam partem explanaturus, hanc quoque eo differo. CAP.

ejus exulceret. Caetera, quae ad futurae reliquam

Cap. X

b lius ex nenda habent carent tunicad inguin nomin venae tenui, Graeci quae in Græci arteria duas q vulaeq velame omnib tur a r que ab a fuper plura 1 cis, qu integri mum i tur, ve diduce Tum I am int

guinib inde n ducit, indeco

Deind

0

1.

12

t.

m

1-

m

n-

m

n,

u-

ta

lo

2.

112

m

ra

m

us

ım

X-

P.

CAP. XVIII.

De Testiculorum natura, et morbis eorum,

TENIO autem ad ea, quae in naturalibus partibus circa testiculos oriri folent, quae quo facilius explicem, prius ipfius loci natura paucis proponenda est. Igitur testiculi simile quiddam medullis habent, nam fanguinem non emittunt, et omni fenfu carent: dolent autem in ictibus et inflammationibus 10 tunicae, quibus hi continentur. Dependent vero ab inguinibus per fingulos nervos, quos apequas par Græci nominant, cum quorum utroque binae descendunt et venae et arteriae. Hæ autem tunica conteguntur tenui, nervosa, sine sanguine, alba, quae inurposidis a 15 Graecis nominatur. Super eam valentior tunica est, quae interiori vehementer ima parte inhaeret, daprin Græci vocant. Multæ deinde membranulae venas et arterias, eosque nervos comprehendunt; atque inter duas quoque tunicas fuperioribus partibus leves par- 20 vulaeque funt. Hactenus propria utrique testiculo et velamenta et auxilia funt. Communis deinde utrique, omnibusque interioribus sinus est, qui jam conspicitur a nobis oxeor Graeci, scrotum nostri vocant. Ifque ab ima parte mediis tunicis leviter innexus est, 25 a superiore tantum circundatus est. Sub hoc igitur plura vitia esse consuerunt, quae modo ruptis tunicis, quas ab inguinibus incipere propofui, modo his integris fiunt, siquidem interdum vel ex morbo primum inflammatur, deinde postea pondere abrumpi- 30 tur, vel ex ictu aliquo protinus rumpitur tunica, quæ diducere ab inferioribus partibus intestina debuit. Tum pondere eo devolvitur, aut omentum, aut etiam intestinum: at ibi reperta via, paulatim ab inguinibus in inferiores quoque partes demissum, sub-35 inde nervosas tunicas, et ob id, ejus rei patientes diducit, έντερομήλην et έπιπλομήλην Græci vocant: apud nos indecorum, sed commune his herniæ nomen ett. Deinde, si descendit omentum, nunquam in icroto tumor Tt 2

tumor tollitur, five inedia fuit, five corpus huc illucve conversum, aut aliquo modo collocatum: itemque si retentus est spiritus, non magnopere increscit, tactu vero inequalis est, et mollis, et lubricus.

At si intestinum quoque descendit, tumor is sine inflammatione modo minuitur, modo increscit; est-que fere sine dolore et, cum conquiescit aliquis aut jacet, interdum ex toto desidit, interdum sic dividitur, ut in scroto exiguae reliquiae maneant: at si colamore, et satietate, et si sub aliquo pondere is homo nivus est crescit; frigore omni contrabitur.

mo nixus est, crescit: frigore omni contrahitur, calore diffunditur: estque tum scrotum et rotundum, et tactu leve: idque, quod subest, lubricum est; si pressum est, ad inguen revertitur; dimissumque, ite-

quidem in levioribus malis evenit. Nonnunquam autem stercore accepto vastius tumet, retroque compelli non potest: adfertque tum dolorem et scroto, et inguinibus, et abdomini. Nonnunquam stoma-

20 chus quoque affectus primum rufam bilem per os reddit, deinde viridem, quibufdam etiam nigram.

Integris vero membranis interdum eam partem humor distringit. Atque ejus quoque species duae funt. Nam vel inter tunicas is increscit, vel in mems branis, quae ibi circa venas et arterias sunt, ubi hae

gravatae ocealluerunt. Ac ne ei quidem humori, qui inter tunicas est, una sedes est. Nam modo inter fummam et mediam, modo inter mediam et imam consistit. Graeci communi nomine, quicquid

go est, voloniam appellant: nostri, ut scilicet nullis discriminibus satis cognitis, hoc quoque sub eodem nomine, quo priora, habent. Signa autem quaedum communia sunt, quaedam propria. Communia, quibus humor deprehenditur: propria, quibus locis.

35 Humorem fubesse dicimus, si tumor est, nunquam ex toto se remittens, sed interdum levior, aut propter famem, aut propter febriculam, maximeque in pueris: isque mollis est, si non nimius humor subest; at, si is vehementer increvit, renititur se ut uter

Cap. XV uter rep inflantui cumflue quam in quantum jus fic c que tuni tim hum albidius tenditur fentitur. tum mag more del ramex in nae intui rataeque implent, etiam fu vumque scroto fu imaeve t que quid jectae fun pro vena magis rei le est; et pendet. nervumq us testicu

> Interdy culus, ac inflamma pervenit; quo testic rescit. S varices in

pote alim

que inter

uter repletus arcte adstrictus: venæ quoque in scroto inflantur; et, si digito premimus, cedit humor, circumfluensque id, quod non pressus, attollit; et tanquam in vitro cornuve per scrotum apparet; isque, quantum in ipso est, sine dolore est. Sedes autem e-s jus fic deprehenditur. Si inter fummam mediamque tunicam est, cum digitis duobus prefius, paulatim humor inter eos revertens subit: scrotum ipsius albidius est; si ducitur, aut mihil, aut parvulum intenditur: testiculus ea parte neque vifu, neque tactu to sentitur. At, si sub media tunica est, intentum scrotum magis fe attollit, adeo ut superior coles sub tumore delitefcat. Praeter haec aeque integris tunicis ramex innalcitur, x190 oxinani Graeci appellant, cum venae intumescunt. Hae quoque intortae, conglome-15 ratacque ad fuperiorem partem, vel ipfum fcrotum implent, vel mediam tunicam, vel imam: interdum. etiam sub ima tunica, circa ipsum testiculum nervumque ejus, increscunt. Ex his eae, quae in ipso scroto funt, oculis patent: hae vero, quae mediae 20 imaeve tunicae infident, ut magis conditae non acque quidem cernuntur, sed tamen etiam visui subjectae funt: praeterquam quod et tumoris aliquid est, pro venarum magnitudine et modo, et id prementi magis renititur, ac per ipfos venarum toros inaequa- 25 le est; et, qua parte id est, testiculus magis justo dependet. Cum vero etiam super ipsum testiculum nervumque ejus id malum increvit, aliquanto longius teltículus ipfe descendit, minorque altero fit; utpote alimento amisso. Raro, sed aliquando caro quo- 30 que inter tunicas increscit, gaproniam Graeci vocant.

Interdum etiam ex inflammatione tumet ipse testiculus, ac febres quoque adfert; et nisi celeriter ea inflammatio conquievit, dolor ad inguina atque ilia pervenit; partesque hae intumescunt, nervus, ex 35 quo testiculus dependet, plenior sit, simulque indurescit. Super haec, inguen quoque nonnunquam

i,

1-

d

i-

0m

11-

is.

m

pin

b-

ut

er

Cap. X

tota der

menter

est. Id

dum est

membra

nimium

finuetur

ita testic

et nervo

ne fangi

quo loc

medicus

tinebun

pure ort

gae injic

mentum

ra ora n

jor et la

non fulc

praque

ex aceto

dem, qu

At, cun

fubjicien

vehemer

vulum e

ad fustin

jus eft, e

imum, c

eat. Sec

nu tener

inclinance

cet, qua

At, fi v

tingi noi

am illa i

tium teg

CAP. XIX.

De Testiculorum curationibus communibus: et primo de incisione et curatione Inguinis, vel Scroti.

TIS cognitis, de curatione dicendum est. In qua quædam communia omnium funt, quædam propria fingulorum. Prius de communibus dicam. Loquar autem nunc de his, quae scalpellum desidesorant; nam quae vel fanari non possint, vel aliter nutriri debeant, dicendum erit, fimul ac ad species fingulas venero. Inciditur autem interdum inguen, interdum scrotum. In utraque curatione homo ante triduum bibere aquam; pridie abstinere etiam a cibo 15 debet: ipso autem die collocari supinus: deinde, si inguen incidendum est, idque jam pube contegitur, ante radendum est: et tum, extento scroto, ut cutis inguinis intenta fit, id incidendum fub imo ventre, qua tum abdomine tunicae inferiores committuntur. 20 Aperiendum autem audacter est, donec summa tunica, quae ipsius scroti est, incidatur, perveniaturque ad eam, qua media est. Plaga facta, foramen deorfum versus subest. In id demittendus est finistræ manus digitus index, ut deductis intervenientibus mem-25 branulis, fimul laxet. Minister autem, finistra manu comprehenso scroto, sursum versus eum debet extendere, et quam maxime ab inguinibus abducere; primum cum ipso testiculo, dum medicus omnes membranulas, quae super mediam tunicam sunt, si digito 30 deducere non potest, scalpello abscindat: deinde sine eo, ut is delapsus ipsi plagae jungatur, digitoque inde promatur, et super ventrem cum duabus suis tunicis collocetur. Inde si qua vitiosa sunt, circuncidenda funt. In quibus cum multae venae discurrant, 35 tenuiores quidem præcidi protinus possunt: majores vero ante longiore lino deligandae funt; ne periculose sanguinem fundant. Sin media tunica vexata

erit, aut sub ea malum increverit, excidenda erit siq

ut alte ad ipfum inguen praecidatur. Infra tamen non

12

m

n.

e-

11-

n-

n-

te

bo

fi

ar,

tis

ur.

ni-

ue

or.

na-

m-

nu

en-

pri-

em-

rito

fine

in-

tu-

nci-

ant

ores

icu-

xata

t sig

non

tota demenda est: nam quod ad basin testiculi vehementer cum ima tunica connexum est, excidi sine fummo periculo non potest, itaque ibi relinquendum est. Idem in ima quoque tunica, si læsa est, faciendum est. Sed non a summa inguinis plaga, verum s infra paulum ea abscindenda; ne, læsa abdominis membrana, inflammationes moveat. Neque tamen nimium ex ea fursum relinquendum est; ne postea finuetur, et sedem eidem malo praestet. Purgatus ita testiculus per ipsam plagam cum venis, et arteriis, 10 et nervo suo leviter demittendus est; videndumque, ne fanguis in scrotum descendat, neve concretus aliquo loco maneat. Quae ita fient, si venis vinciendo medicus prospexerit. Lina, quibus capita earum continebuntur, extra plagam dependere debebunt: quæ, 15 pure orto, fine ullo dolore excident, ipsi autem plagae injiciendae duae fibulae funt; et infuper medicamentum, quo glutinentur. Solet interdum ab altera ora necessarium esse aliquid excidi, ut cicatrix major et latior fiat. Quod ubi incidit, linamenta super 20 non fulcienda, sed leviter tantum ponenda funt; supraque ea, quae inflammationem repellant, id est, ex aceto vel lana fuccida, vel fpongia: caetera eadem, quae, ubi pus moveri debet, adhibenda funt. At, cum infra incidi oportet, resupinato homine, 25 subjicienda sub scroto sinistra manus est; deinde id vehementer apprehendendum, et incidendum: fi parvulum est, quod nocet, modice, ut tertia pars integra, ad fultinendum testiculum, infra relinquatur: si majus est, etiam amplius, ut paulum tantummodo ad 30 imum, cui testiculus incidere possit, integrum maneat. Sed primo rectus scalpellus quam levissima manu teneri debet, donec scrotum ipsum diducat: tum inclinandus mucro est, ut transversa membrana secet, quae inter fummam mediamque tunicam funt. 35 At, it vitium in proximo est, mediam tunicam attingi non oportet: si sub illa quoque conditur, etiam illa incidenda est; sicut tertia quoque, si illa vitium tegit. Ubicumque repertum malum est, miniftrum ab inferiore parte exprimere moderate scrotum oportet: medicum, digito, manubriolo vel scalpello diductam inferiorem partem, tunica extra collocacare; deinde eam ferramento, quod ad similitudinem scurvum vocant, incidere sic, ut intrare duo digiti, index et medius possint: his deinde conjectis, excipienda reliqua pars tunicae, et inter digitos scalpellus immittendus est, eximendumque aut essundendum

quicquid est noxium.

Quamcumque autem tunicam quis violavit, illam quoque debet excidere, ac mediam quidem; ut supra dixi, quam altissime ab inguine; imam autem, paulo infra. Ceterum antequam excidantur, hæ quoque vinciri lino summe debent; et ejus lini capita extra

15 plagam relinquenda funt, ficut in aliis quoque venis, quae id requifierint. Eo facto, testiculus intus reponendus est: oracque scroti suturis inter se committendae; neque paucis, ne parum glutinentur, et longior siat curatio; neque multis, ne inslammationem

in scroto sanguinis maneat: tum imponenda glutinantia sunt. Si quando autem in scrotum sanguis defluxit, aliquidve concretum ex eo decidit, incidi subter id debet; purgatoque eo spongia, acri aceto ma-

25 dens circumdari. Deligatur autem vulnus omne, quod ex his causis factum est, si dolor nullus est, quinque primis diebus non est resolvendum; sed bis die tantum aceto irroranda, lana vel spongia: si dolor est, tertia die resolvendum; ubi sibulae sunt, ha

so incidendae; ubi linamentum, id mutandum est; rosaque et vino madefaciendum id, quod imponitur. Si inflammatio increscit, adjiciendum prioribus cataplasma ex lenticula et melle; vel ex malicorio, quod in austero vino coctum sit; vel ex his mixtis. Si sub

35 his inflammatio non conquierit, post diem quintum multa calida aqua vulnus fovendum, donec scrotum ipsum et extenuetur, et rugossus siat: tum imponendum cataplasma ex triticea farina, cui resina pinea adjecta sit, quae ipsa, si robustus curatur, ex aceto;

quodeun quin ea pus in i ut exitu dum est propter dum est. Cætera, debent, cepimus

Cap. XX

TIS I I LAC ante fcal rei caufa lis facta. picitur : fub quo ter fe tu multum patet, ac core, et pellum 2 eft: leva rationes debet: abstinen longiffin cataplasi decoxer injicienc cui oleu cibi leni deducer eo non

funt, le

0

n

-

n .

2

0

ie 'a

S,

)t-

1-

m

d

e-

0-

2.

le,

ft,

118

0.

a

lt;

II.

ta-

od

ub

m

ım

en-

lea

01

te-

si tener, ex melle coquenda sunt. Neque dubium est, quodeunque initium suit, si magna inflammatio est, quin ea quae pus movent, imponenda sint. Quod si pus in ipso scroto ortum est, paulum id incidi debet, ut exitus detur; linamentumque eatenus imponen- dum est, ut foramen tegat. Inflammatione sinita, propter nervos priore cataplasmate, dein cerato utendum est. Hæc proprie ad ejusmodi vulnera pertinent. Cætera, et in curatione, et in victu, similia his esse debent, quae in alio quoque vulnerum genere prae- ro cepinus.

C A P. XX. De Intestini curatione.

ITIS propositis ad fingulas species veniendum est. 15 Ac, si cui parvulo puero intestinum descendit, ante scalpellum experienda junctura est. Fascia ejus rei cauta fit, cui imo loco pila affueta est ex panniculis facta, quae ad repellendum inteltinum ipfi illi fubjicitur : deinde reliqua fasciæ pars arcte circundatur, 20 sub quo saepe et intus compellitur intestinum, et inter fe tunicae glutinantur.: Rurfus, si ætas processit, multumque inteftini descendisse ex tumore magno patet, adjiciunturque dolor et vomitus (quae ex stercore, et ex cruditate eo delapfo, fere accidunt) scal- 25 pellum adhiberi fine pernicie non posle, manifestum elt: levandum tantummodo malum, et per alias curationes extrahendum est. Sanguis mitti ex brachio debet: deinde, fi vires patiuntur, imperanda tridui abitinentia est; si minus, certe pro vi corporis quam 36. longistime. Eodem vero tempore superhabendum cataplasma ex lini semine, quod ante aliquis ex mulso decoxerit, Post hæc, et farina hordeacea cum resina injicienda; et is demittendus in solium aquæ calidæ; cui oleum quoque adjectum sit; dandumque aliquid 35 cibi lenis calidi. Quidem etiam alvum ducunt. Id deducere aliquid in scrotum potest. Educere ex eo non potest. Per ea vero, quae supra scripta funt, levato malo, si quando alias dolor reverterit; eadem

Lib. VII; A. CORN. CELSUS eadem erunt facienda, Sine dolore quoque fi multa intestina prolapsa sunt, secari supervacuum est: non quod excludi a scroto non possint (nisi tamen id inflammatio prohibuit) fed quo repulfa inguini-5 bus immorentur, ibique tumorem excitent, atque ita fiat mali non finis, sed mutatio. At in eo, scalpello curari oportebit, fimul atque ad mediam tunicam vulnus in inguine factum pervenerit, duobus hamulis ea juxta ipfas oras apprehendi debebit, dum 10 eductis omnibus membranulis medicus eam liberat. Neque enim cum periculo læditur, quae excidenda est; cum intestinum esse, nisi sub ea, non possit. Ubi deducta autem erit, ab inguine usque ad testiculum incidi debebit sic, ne is ipse laedatur; tum exis cidi. Fere tamen hanc curationem puerilis ætas, et modicum malum recipit. Si vir robustus est, majusque id vitium est, extrahi testiculus non debet, sed in fua fede permanere. Id hoc modo fit. Inguen eadem ratione usque ad mediam tunicam scalpello ape-20 ritur; eaque tunica eodem modo duobus hamis excipitur sic, ut a ministro testiculus eatenus contineatur, ne per vulnus exeat: tum ea tunica deorium versus scalpello inciditur: sub eaque index digitus finistrae manus ad imum testiculum demittitur, eum-25 que ad plagam compellit: deinde dexræ manus duo digiti, pollex atque index, venam et arteriam et nervum tunicamque eorum a fuperiore tunica diducunt, quod fi aliquae membranulae prohibent, fcalpello resolvuntur, donec ante oculos tota jam tunica

30 sit. Excisis, quae excidenda funt, repositoque telliculo, ab ora quoque ejus vulneris, quod in inguine est, demenda habenula paulo latior est; quo major

plaga sit, et plus creare carnis possit.

CAP. XXI. De Omenti curatione.

T fi omentum descendit, eodem quidem modo, quo supra scriptum est, aperiendum inguen, diducendæque turicæ funt. Considerandum autem est, majorne is modus, an exiguus sit. Nam quod

trajiciu partes a riatur. omenti quae fic Fuerun Quod i potest p tum qu gatum prolapfi et aliter transfer omentu extra e fitum e in puer ris ejus cunque inguen fundi d est, nih dendæg runt; d adjectu tunica, dendæg R_{du}^{AM} ipsis ve

urant;

rantur,

Cap. X

parvulu

averso.

oportet

idque a

riatur e

n i-

e

1-

15

m

t,

bi

ux-

et 1f-

ed

22-

e-

ea-

ım

us

muo

et

du-

cal-

ica

fti-

ine

rof

odo, ien,

tem

uod

par-

parvulum est, super inguen in alvum vel digito vel averso specillo repellendum est: si plus est, sinere oportet dependere, quantum ex utero prolapium est; idque adurentibus medicamentis illinere, donec emoriatur et excidat. Quidam hic quoque duo lina acu s trajiciunt, binisque singulorum capitibus diversas partes adstringunt. Sub quo æque, sed tardius emoriatur. Adjicitur, tamen hic quoque celeritati, si omentum fuper vinculum illinitur medicamentis, quae fic exedunt, ne erodant, onatina Graeci vocant. 10 Fuerunt etiam, qui omentum forfice praeciderent. Quod in parvulo non est necessarium: si majus est, potest profusionem fanguinis facere; siquidem omentum quoque venis quibusdam, etiam majoribus, illigatum est. Neque vero, si discusso ventre id, quod 15 prolapfum, forfice præciditur, cum et emortuum fit, et aliter tutius avelli non possit, inde huc exemplum transferendum est. Vulnus autem curari, si relictum omentum est, sutura debet: si id amplius fuit, et extra emortuum est, excisis oris, sicut supra propo-20 situm est. Si vero humor intus est, incidendum est: in pueris quidem, inguen; nisi in his quoque liquoris ejus major modus prohibet: in viris vero, et ubicunque multus humor subest, scrotum. Deinde, si inguen incifum eit, eo protractis tunicis humor ef-25 fundi debet: fi scrotum, et sub hoc protinus vitium est, nihil aliud quam humor est effundendus, abscindendæque membranulæ funt, si quae eum continuerunt; deinde eluendum id ex aqua, quae vel falem adjectum, vel nitrum habeat: si sub media, imave 30 tunica, totae hæ extra scrotum collocandae, excidendæque funt.

C A P. XXII. De Ramicis curatione.

RAMEX autem, si super ipsum scrotum est, a-35 durendus est tenuibus et acutis serramentis, quæ ipsis venis insignatur; cum eo, ne amplius quam has urant; maximeque, ubi inter se implicatae glomerantur, eo serrum id admovendum est; tum super U u 2 farina

tunica faciend praecid lino del

De Carn

CAR fire factor in duruit, potest. des, aus et lingu bilis alv mi facil to post manus si frigidus

debet, u testiculo fieri do tunicis i Neque o

A B fin quis earn ditius in

omnibus indecore, quibusdam etiam cum dolore dependet. Sed tum quoque inguen incidendum, media tunica

farina ex aqua frigida fubacta injicienda est; utendumque eo vinculo, quod idoneum esse ani curationibus pofui: tertio die lenticula cum melle imponenda est, post, ejectis crustis, ulcera melle purganda, rosa implenda, ad cicatricem aridis linamentis perducenda funt. Quibus vero fuper mediam tunis cam venae tument, incidendum inguen est, atque tunica promovenda, ab eaque venae digito vel manubriolo scalpelli separandae, qua parte vero inhaereto bunt, et ab superiore et ab inferiore parte lino vinciendae; tum sub ipsis vinculis praecidendae, reponendusque testiculus est. At, ubi supra tertiam tunicam ramex insedit, mediam excidi necesse est. Deinde, si duae tresve venae tument, et ita pars aliqua 15 obsidetur, ut majore vitio vacet, idem faciendum, quod supra scriptum est; ut ab inguine, et a testiculo deligatae venae praecidantur, isque condatur. Sin totum id ramex obsederit, per plagam demittendus digitus index erit, fubjiciendusque venis sic, ut pau-20 latun protrahat aeque adducendo, donec is testiculus par alteri fiat; tum fibulae oris fic injiciendae, ut fimul eas quoque venas comprehendant. Id hoc modo fit. Acus ab exteriore parte oram vulners perforat: tum non per iplam venam, led per mem-25 branam ejus immittitur, per camque in alteram oram compellitur. Venae vulnerari non debent, ne fanguinem fundant. Membrana semper inter has venas eft, ac neque periculum affert, et filo comprehensas illas abunde tenet, itaque etiam fatis eft, duas fibu-30 las esse. Tum venae, quaecunque protractae sunt in ipfum inguen, adverso specillo comprehendi debent. Solvendi fibulas tempus, inflammatione finita, et purgato vulnere, est; ut una simul et oras et venas cicatrix devinciat. Ubi vero inter imam tunicam et as ipfum tefticulum nervumque ejus ramex ortus eit, una curatio est, quae totum testiculum abscindit.

Nam neque ad generationem quicquam is confert, et

,

n

S

1

e,

C

18 a-

m

n-

as

28

11-

in

nt. et

as

et eft,

lit.

et

de-

dia

ica

tunica promenda, atque excidenda est: idem in ima faciendum; nervusque, ex quo testiculus dependet; praecidendus. Post id venae et arteriae ad inguen lino deligandae, et infra vinculum abscindendae funt,

CAP. XXIII.

De Carne, quae inter tunicas testiculorum concrevit, et de Nervo indurato.

ARO quoque, si quando inter tunicas concrevit, 10 nihil dubii est, quin eximenda sit: sed id, ipso scroto inciso, fieri commodius est. At, si nervus induruit, curari res neque manu, neque medicamento potest. Urgent enim, febres ardentes; et aut virides, aut nigri vomitus: praeter haec, ingens titis, 15 et linguae aspritudo; fereque a die tertio spumans bilis alvo cum rosione redditur. Atque neque assumi facile cibus, neque contineri poteit : neque multo post extremae partes frigescunt, tremor oritur, manus fine ratione extenduntur; deinde in fronte 20 frigidus sudor, eumque mors sequitur.

C A P. XXIV. De Ramice inquinis.

BI vero in iplo inguine ramex eft, fi tumor modicus est, semel incidi; si major, duabus lineis 25 debet, ut medium excidatur: deinde, non extracto testiculo, sicut intestinis quoque prolapsis interdum heri docui, colligendae venae, vinciendaeque ubi tunicis inhærebunt, et sub his notis præcidendæ funt. Neque quicquam novi curatio vulneris ejus requirit, 30

CAP. XXV.

Ad tegendam Glandem colis, si nuda est.

B his ad ea transeundum est, quae in cole ipio 35 fiunt. In quo si glans nuda est, vultque aliquis eam decoris caufa tegere, fieri potest: sed expeditius in puero, quam in viro; in eo, cui id naturale est, quam in eo, qui quarundam gentium more cir-

cumcifus est; in eo, cui glans parva juxtaque eam cutis spatiosier, vero ipse coles est, quam in quo contraria his funt. Curatio autem corum, quibus id naturale est, ejusmodi est. Cutis circa glandem prehenditur et extenditur, donec illam ipsam condat; ibique deligatur: deinde, juxta pubem, in orbem tergus inciditur, donec coles nudetur; magnaque cura cavetur, ne vel urinae iter, vel venae, quae ibi funt, incidantur. Eo facto, cutis ad vinculum incli-

10 natur, nudaturque circa pubem velut circulus; eoque linamenta dantur, ut caro increscat et id impleat, fatifque velamenti fupra latitudo plagae praestat. Sed, donec cicatrix fit, vinctum effe id debet; in medio tantum relicto exiguo urinae itinere. At in eo,

15 qui circumcifus est, sub circulo glandis scalpello diducenda cutis ab interiore cole est. Non ita dolet, quia, fummo foluto, deduci deorfum ufque ad pubem manu potest; neque ideo sanguis profluit. Refoluta autem cutis rurfus extenditur ultra glandem:

20 tum multa frigida aqua fovetur; emplastrumque circa datur, quod valentem inflammationem reprimat; proximisque diebus ut prope a fame victus est, ne forte eam partem satietas excitet. Ubi jam sine in flammatione est, deligari debet a pube usque circu-

25 lum: fuper glandem autem adverso emplastro impofito induci; fic enim fit, ut inferior pars glutinetur;

fuperior ita fanescat, ne inhæreat.

Quomodo Glans penis contecta aperiri possit.

Contra, si glans ita contecta est, ut nudari non pos-30 sit (quod vitium Græci φίμωση appellant) aperienda est. Quod hoc modo fit. Subter a summa ora, cutis inciditur recta linea usque ad frænum; atque ita fuperius tergus relaxatum, cedere retro potest. Quod si parum sic profectum est, aut propter angustias, aut 35 propter duritiem tergoris, protinus triangula forma cutis ab inferiore parte excidenda est sic, ut vertex ejus ad frænum; basis in tergo extremo sit. Tum su-

perdanda linamenta funt, aliaque medicamenta qua ad fanitatem perducant. Necessarium autem est, doCap. X nec ci terende

Infibi terdun hæc rat tur, no perfora revertu debet: lae eft. cente t tur, qu cicatric filo fibi hoc qui

De Urin

ceffaria

RES cur ejus col aliquid quoque hibet. minis q neae fift minoriq duae me decem e minima, nor, fex viriles o plenas, eo modo

fellium :

1-

u-

e- :

n: ir-

it;

ne

ini cu-

ur;

-loc

nda

Cu-

ita

uod

aut

rma

fu-

qua

do-

nec

nec cicatrix sit, conquiescere: nam ambulatio, atterendo ulcus sordidum reddit.

Infibulandi ratio.

Infibulare quoque adolescentulos interdum vocis, interdum valetudinis causa quidam consuerunt: ejusque, hæc ratio est. Cutis, quæ super glandem est, extenditur, notaturque utrinque a lateribus atramento, qua persoratur; deinde remittitur. Si super glandem notæ revertuntur, nimis apprehensum est, et ultra notari debet: si glans ab his libera est, is locus idoneus sibu- so lae est. Tum, qua notae sunt, cutis acu silum ducente transuitur, ejusque sili capita inter se deligantur, quotidieque id movetur, donec circa foramina cicatriculae siant. Ubi hæ consirmatæ sunt, exempto silo sibula additur, quæ quo melior eo levior est. Sed 15 hoc quidem sæpius inter supervacua, quam inter necessaria est.

CAP. XXVI.

De Urinae reddendae difficultates et de calculo, curationi-20 busque eorum.

RES vero interdum cogit emoliri manu urinam, cum illa non redditur; aut quia senectute iter ejus collapfum est, aut quia calculus, vel concretum 25 aliquid ex sanguine intus se opposuit: ac mediocris quoque inflammatio saepe eam reddi naturaliter prohibet. Idque non in vires tantummodo, fed in foeminis quoque interdum necessarium est. Ergo aeneae filtulae fiunt: quae, ut omni corpori, ampliori 30 minorique fufficiant, ad mares, tres; ad foeminas, duae medico habendae funt. Ex virilibus maxima decem et quinque est digitorum; media, duodecim; minima, novem: ex muliebribus major, novem; minor, fex. Incurvas vero effe eas paulum, fed magis 35 viriles oportet, lævesque admodum; ac neque nimis plenas, neque nimis tenues. Homo tum resupinus co modo, quo in curatione ani figuratur, super subsellium aut lectum collocandus est. Medicus autem a dex-

a dextro latere, finistra quidem manu colem masculi continere, dextra vero fistulam demittere in iter urinae debet: atque ubi ad cervicem vesicæ ventum est. fimul cum cole fistulam inclinatam in ipsam vesicam 5 compellere, eamque, urina reddita, recipere. Fæmina brevius urinae iter, fimiliter et rectius habet, quod mammulae simile inter imas oras super naturale pofitum, non minus fæpe auxilio eget, fed aliquanto minus difficultatis exigit.

Nonnunquam etiam prolapfus in ipfam fistulam calculus, qui fubinde ea extenuatur, non longe ab exitu inhaerescit. Eum si sieri potest, oportet vellere, vel oriculario specillo, vel eo ferramento, quo in fectione calculus protrahitur. Si id fieri non potuit,

15 cutis extrema quam plurimum attrahenda et, condita glande, lino vincienda est: deinde a latere recta plaga coles incidendus, et calculus eximendus est: tum cutis remittenda, fic enim fit, ut incifum colem integra pars cutis contegat, et urina naturaliter pro-

20 fluat.

Calculosis quae curatio adhibeatur.

Cum vesicae vero, calculique facta mentio sit; locus ipse exigere videtur, ut subjiciam, quae curatio calculosis, cum aliter succurri non potest, adhibeatur.

25 Ad quam festinare, cum præceps sit, nullo modo convenit. Ac neque omni tempore, neque in omni aetate, neque in omni vitio id experiendum est: sed folo vere, in eo corpore, quod jam novem annos, nondum quatuordecim excessit; et, si tantum mali

30 subest, ut neque medicamentis vinci possit, neque etiam trahi posse videatur, quo minus interposito aliquo spatio interimat, Non quo non interdum etiam temeraria medicina proficiat; fed quo faepius utique in hoc fallat, in quo plura et genera et tempora peri-

35 culi funt; quæ fimul cum ipfa curatione proponam. Igitur, ubi ultima experiri statutum est, ante aliquot diebus victu corpus præparandum est, ut modicos, ut falubres cibos, ut minime glutinofos affumat, ut aquam bibat. Ambulandi vero inter haec exercita-

Cap. detiones o descen ain cur reisfid etitun do orc alto co genua dudif bus ac s fit att fi robu dilibus et inte fint. -locatus ejus, a trahit. humer evenit, gis fit cilius c laterib tes, lev non fin . Med lis, atq mediu numiej abdom ca calc dant.

que, ag

fiat N

riculo :

quaerit

pellitur

cum ho

non fui

IIV dil

n

d

0

29

n

t,

12

m

n-

0-

0-

io

ır.

n-

e-

ed

OS,

ali

6-

ıli-

am

ue

eri-

m.

aot

:05,

ut

ita-

one

fletione utatur, quo magis calculus ad veficæ cervicem descendat. Quod an inciderit, digitis quoque, ficut in curatione docebo, demissis cognoscitur. Ubi ejus rei fides est, pridie is puer in jejunio continendus est; etitum loco calido curatio adhibenda: qua hoc mo- s do ordinatur. Homo praevalens et peritus in fedili alto confidit, fupinumque eum et adversum, super genua fua coxis ejus collocatis, comprehendit; reductifque ejus cruribus, ipfum quoque jubet, manibus ad fuos poplites datis, eos, quam maxime pof- 10 s fit, attrahere, simulque ipse sic eos continet. Quod fi robultius corpus ejus est, qui curatur, duobus sedilibus junctis, duo valentes infidunt: quo et fedilia et interiora crura inter fe deligantur, ne diduci poffint. Tum is super duorum genua eodem modo col- 15 locatur, atque alter, prout confedit, finistrum crus ejus, alter dextrum, fimulque ipse poplites suos attrahit. Sive autem unus, five duo continent, fuper. humeros ejus suis pectoribus incumbunt. Ex quibus evenit, ut inter ilia finus fuper pubem fine ullis ru- 20 gis lit extentus, et in angultum compulsa velica, facilius calculus capi possit. Præter hæc, etiamnum a lateribus duo valentes objiciuntur, qui circumitantes, levari vel unum vel duos, qui puerum continent, non-finuntar ode ale se de norrandir al po ode 25

Medicus deinde, diligenter unguinibus circumciis, atque finistra manu duos ejus digitos, indicem et medium, leviter prius unum deinde alterum in anum ejus demittit; dextraeque digitos super imum abdomen leviter imponit; ne, li utrinque digiti cir- 30 ca calculum vehementer concurrerint, vesicam laedant. Neque vero festinanter in hac re, ut in plerifque, agendum est; sed ita; ut quam maxime id tuto hat. Nam læfa vesica nervorum distentiones cum periculo mortis excitat. Ac primum circa cervicem 35 quaeritur calculus; ibi repertus, minore negotio expellitur. Et ideo dixi, ne curandum quidem, nili cum hoc indicis fuis cognitum est. Si vero aut ibi non fuit, aut recessit retro, digiti ad ultimam vehcam

dantur;

dantur; paulatimque dextra quoque manus ejus ultra translata subsequitur. Atque, ubi repertus est calculus (qui necesse est in manus incidat) eo curiossius deducitur, quo minor læviorque est; ne esfugiat, id est, ne sæpius agitanda vesica sit. Ergo ultra calculum dextra semper manus ejus opponitur; sinistra digiti eum compellunt deorsum, donec ad cervicem pervenitur. In quam, si oblongus est, sic compellendus est, ut pronus exeat: si planus, sic. ut transcoversus sit: si quadratus, ut duobus angulis sedeat:

fi altera parte plenior, fic, ut prius ea, qua tenuior fit, evadat. In rotundo nihil interesse, ex ipsa figura patet; nifi, si lævior altera parte est, ut ea antecedat.

Cum jam eo venit, incidi super vesicae cervicem, i juxta anum cutis plaga lunata usque ad cervicem vesicae debeat, cornibus ad coxas spectantibus paulum deinde ea parte, qua strictior ima plaga est, etiamnum sub cute, altera transversa plaga facienda est, qua cervix aperiatur: donec urinæ iter pateat sic, ut

20 plaga paulo major, quam calculus sit. Nam, qui metu situlae (quam illo loco repidente Graeci vocant) parum patesaciunt, cum majore periculo eodem revolvuntur: quia calculus iter, cum vi promitur, facit, nisi accipit, idque etiam perniciosius est; si sigura

quo et sanguinis profusio, et distentio nervorum seri potest, quae si quis evasit, multo tamen patentiorem sistulam habiturus est rupta cervice, quam habuisset, incisa. Cum vero patesacta est, in conspec-

go tum calculus venit: in cujus corpore nullum discrimen est. Ipse, si exiguus est, digitis ab altera parte propelli, ab altera protrahi potest. Si major, injiciendus a superiore ei parte uncus est, ejus rei causa factus. Is est ad extremum tenuis, in semicirculi

35 speciem retusae latitudinis; ab exteriori parte laevis, qua corpori jungitur; ab interiori asper, qua calculum attingit. Isque longior potius esse debet: nam brevis extrahendi vim habet. Ubi injectus est, in utrunque latus inclinandus est, ut appareat calculus,

cap. XXV
et teneatur.
duci unci
oram vuli
re, quod
fatis tene
triplex m
deinde ex
que primo
dus uncus
ciliusque i
periore pa
datur, a

oliciflima Sed var versiones . antummo uidem de nuntur. ur, vel a erarunt, e hultoque ue cum c uod diffic o, quod c leque id 1 hibenda viter inti ndo con poque sca ior est, p

labrofu receptur per pollic rne, fi qu m fequel

cisoque

n secare

fe fit) fe

1.

ft

0-

it,

ıl-

æ

m

el.

af-

it:

10.

ira

at.

m,

ve-

m:

m-

eft,

ut

ne-

pa-

vol-

cit,

ura

Ex

fie-

tio-

ha-

pec-

fcri-

arte

jici-

aufa

rculi

evis,

alcu-

nam

t, in

ulus,

et

et teneatur, quia, si apprehensus est, ille simul inclinatur. Ideoque eo minime opus est, ne, cum adduci uncus coeperit, calculus intus essugiat, hic in oram vulneris incidat, eamque convulneret. In qua re, quod periculum esset, jam supra proposui. Ubi satis teneri calculum patet, eodem pene momento triplex motus adhibendus est: in utrunque latus; deinde extra, sic tamen, ut leniter id siat, paulumque primo calculus attrahatur: quo facto, attollendus uncus extremus est, uti intus magis maneat, faciliusque illum producat. Quod si aliquando a superiore parte calculus parum commode comprehendatur, a latere erit apprehendendus. Haec est simblicissima curatio.

Sed varietas rerum quasdam etiamnum animad-15 versiones desiderat. Sunt enim quidam non asperi antummodo, sed spinosi quoque calculi, qui per se uidem delapsi in cervicem, sine ullo periculo exinuntur. In velica vero, non tuto vel hi conquirunur, vel attrahuntur; quoniam, ubi illam convul-20 erarunt, ex diftentione nervorum mortem maturant; hultoque magis, fi fpina aliqua veficae inhæret, eamue cum duceretur, duplicavit. Colligitur autem eo, uod difficilius urina redditur, in cervice calculum effe; p, quod cruenta distillat, illum este spinosum: maxi-25 leque id sub digitis quoque experiendum est, neque thibenda manus, nisi id constitit. Ac tum quoque viter intus digiti objiciendi, ne violenter promondo convulnerent: tum incidendum, Multi hic, poque scalpello usi sunt. Meges (quoniam is infir-30 for est, potestque in aliqua prominentia incidere, cisoque super illam corpore, qua cavum subest, n secare, sed relinquere, quod iterum incidi nese sit) ferramentum fecit rectum, in summa parlabrofum, in ima semicirculatum acutumque. 35 receptum inter duos digitos, indicem ac medium, per pollice imposito sic deprimebat, ut simul cum ne, si quid ex calculo prominebat, incideret. Quo m sequebatur, ut semel, quantum satis esset, ape-

X X 2

riret. Quocunque autem modo cervix ea parte fracta est, leviter extrahi, quod asperum est, debet e nulla, expropter sestinationem, vi admota.

Signa calculorum, vel arenofarum, vel mollium.

niam et urina, quae redditur, arenofa est: et in ipsa curatione; quoniam inter subjectos digitos neque actual que, sed leniter renititur, et insuper dilatatur. Item mollis calculus, et ex pluribus minutisque, sed intermos se parum adsfrictis, compositus indicatur urina, in se attrahens quassam quass squamulas. Hos omneis, et leviter permutatis subinde digitorum vicibus, since oportet abducere, ne vesicam lædant, neve intus aliquae dissipatae reliquiae maneant, quæ postmodum

his in conspectum venit, vel digitis, vel unco eximendum est. At, si plures calculi sunt, singuli protrahi, debent; sic tamen, ut, si quis exiguus supererit, potius relinquatur. Siquidem in vesica difficulter

inquifitione vesica læditur, excitatque inflammationes mortiferas; adeo ut quidam secti, oum diu frustia
straque per digitos vesica esset agitata, decesserint.

25 plagam urina postea promovente, excidit. Si quant do autem is major non videtur, nisi rupta cervice, extrahi posse, findendus est, cujus repertor Ammoros nius, ob id 2000 pos cognominatus est. In hoc modo sit. Uncus injicitur calculo sic, ut facile eum con con

go custum quoque teneat, ne is retro revolvatur stum ferramentum adhibetur crassitudinis modicae, prima parte tenui, sed retusa, quod admotum calculum, et ex altera parte ictum, findit; magna cura habita, ne aut ipsam vesicam per ferramentum perveniat, aut as calculi fractura ne quid incidat.

De Calculis foeminarum.

Hæ vero curationes in fæminis quoque similes funt; de quibus parum, proprie tamen quaedam dicenda sunt. Siquidem in his, ubi parvulus calculus est.

cap. XX
eft, fcalpe
vicem no
ribus, et
et, fi in
tamen u
ribus cale
fubjici di
lia ejus d
nifteriore
pubis, in
transvers

liebri cor

Calcul pere vexa minor in eum pau intus con destitit, bet. Ide ratione nervorun tatur, fi nibus, h Quod ne aliquantu conquiefo inflamma cucurbitt pubem. prohibitt humile fi imponent madens. um is a ut a geni mentis ci

busque n

maneat.

31

71

Q.

10

10

pn

151

119

ici

TIT

TOR

Tal

OUD!

10

(0)

MC

DUN

en(A

11(1)

133

est, scalpellus supervacuus est; quia is urinam in cervicem non compellit, quae et brevior, quam in maribus, et laxior est. Ergo et per se saepe excidit, et, si in primo, quod est angustius, inhæret, codem tamen unco sine ulla noxa educitur. At in majo-; ribus casculis necessaria eadem curatio est. Sed virgini subjici digiti tanquam masculo, mulieri per naturalia ejus debent. Tum, virgini quidem, sub ima sinisferiore ora: mulieri vero, inter urinae iter et os pubis, incidendum est sic, ut utroque loco plaga so transversa sit, neque terreri convenit, si plus ex muliebri corpore sanguinis profluit.

Quae curatio calculo evulfo habenda fit.

Calculo evulfo, li valens corpus est, neque magno pere vexatum, finere oportet fanguinem fluere, quo 15 minor inflammatio oriatur. Atque, ingredi quoque eum paulum, non alienum elt, ut excidat, fi quid intus concreti sanguinis mansit. Quod si per se non destitit, rursus, ne vis omnis intereat, supprimi debet. Idque protinus, in imbecillioribus, ab ipla cu-20 ratione faclendum eft. Siquidem, ut distentione nervorum pericilitatur aliquis, dum velica ejus agitatur; sic alter metus excipitur, remotis medicaminibus, he tantum fanguinis profluat, ut occidat Quod ne incidat, defidere is debet in acre acetum, cui 25 aliquantum falis sit adjectum, sub quo et sanguis fere conquiescit, et adstringitur velica, ideoque minus inflammatur. Quod fi parum proficit, agglutinanda cucurbitula est, et in inguinibus, et coxis, et super pubem. Ubi jam fatis vel evocatus est sanguis, vel 30 1 prohibitus, refupinus collocandus est sic, ut caput humile fit, coxæ paulum excitentur; ac fuper ulcus imponendum est duplex aut triplex linteolum, aceto madens. Deinde, interpolitis duabus horis, in folium is aquae calidae resupinus demittendus est sic, 85 ut a genibus ad umbilicum aqua teneat, cætera yestimentis circumdata fint; manibus tantummodo pedibusque nudatis, ut et minus digeratur, et ibi diutius maneat. Ex quo fudor multus oriri folet: qui ipongia -

Lib. VII.

gia subinde facile detergendus est. Finisque ejus fomenti est, donec infirmando offendat. Tum multo is oleo perungendus, inducendusque hapfus lanæ mollis, tepido oleo repletus, qui pubem, et coxas, et inguina, et plagam ipsam, contectam eodem ante se linteolo, protegat: isque subinde oleo tepido madefaciendus est; ut neque frigus ad vesicam admittat, et nervos leniter molliat. Quidam cataplasmatis calefacientibus utuntur. Ea plus pondere nocent, quæ 10 vesicam urgendo vulnus irritant, quam calore proficiunt. Ergo ne vinculum quidem ullum necessarium Proximo die, si spiritus difficilius redditur, si urina non excedit, fi locus circa pubem mature intumuit, scire licet, in vesica sanguinem concretum 15 remansisse. Igitur, demissis eodem modo digitis, leniter pertractanda vesica est, et discutienda, si qua coierunt: quo fit, ut per vulnus postea procedant. Non alienum etiam est, oriculario clystere acetum nitro mixtum per plagam in vesicam compellere, 20 nam fic quoque discutiuntur, si qua cruenta coierunt. Eaque facere etiam primo die convenit, si timemus, ne quid intus sit: maximeque, ubi ambulando id elicere imbecillitas prohibuit. Cætera eadem facienda funt: ut demittatur in solium, ut codem modo 25 panniculus, eadem lana superinjiciatur. Sed neque fæpe, neque tamdiu in aqua calida puer habendus, quam adolescens est, infirmus, quam valens; levi, quam graviore inflammatione affectus; is, cujus corpus digeritur, quam is, cujus adstrictum est. In-30 ter hæc vero, fi fomnus est, et æqualis spiritus, et madens lingua, et sitis modica, et venter imus, sed et mediocris est cum febre modica dolor, scire licet, recte procedere curationem. Atque in his inflammatio fere quinto vel septimo die finitur: qua levata, 35 folium supervacuum est, supini tantummodo vulnus aqua calida fovendum est, ut, si quid urinae rodet, abluatur. Imponenda autem medicamenta funt pus moventia; et, si purgandum ulcus videbitur, melle linendum. Id, si rodet, rosa temperabitur. Huic cura-

curation nam et ulcus re tulina: proficit. necessar recte im linamen tempori circa pe licet, fi lingua a met, fi fi fimilit dunt, si tes dolo urgent, trem ju nervoru cum in modicis

Cap. X

De Cano

de quib

PRox per odoris, abhorrer ter hæc, fi febris ordinati eft, in q indurefc tat, tefti ani dolo ra exten

curationi aptissimum videtur έννεαφάρμακον emplastrum, nam et sevum habet ad pus movendum, et mel ad ulcus repurgandum: medulla etiam, maximeque vitulina; quod in id, ne fiftula relinquatur, praecipue proficit. Linamenta vero tum super ulcus non funt s necessaria: super medicamentum, ad id continendum, recte imponuntur. At, ubi ulcus purgatum est; puro linamento ad cicatricem perducendum est. Quibus temporibus tamen, si felix curatio non' fuit, varia circa pericula oriuntur. Quae praesagire protinus 10 licet, si continua vigilia est, si spiritus disficultas, si lingua arida est, si sitis vehemens, si venter imus tumet, si vulnus hiat, si transiliens urina id non rodit, si similiter ante tertium diem quædam livida excidunt, si is aut nihil aut tarde respondet, si vehemen-15 tes dolores funt, si post diem quintum magnæ febres urgent, et fastidium cibi permanet, si cubare in ventrem jucundius est. Nihil tamen pejus est distentione nervorum, et, ante nonum diem, vomitu bilis. Sed cum inflammationis fit metus, fuccurri abstinentia, 20 modicis, et tempestivis cibis; inter haec, fomentis, de quibus supra scripsimus, oportet.

CAP. XXVII.

De Cancro, qui excisa vesica nascitur: et qua curatione 25 uti deceat.

Proximus cancri metus est. Is cognoscitur, si, et per vulnus, et per ipsum colem, sluit sanies mali odoris, cumque eo quædam a concreto sanguine non 30 abhorrentia, tenuesque carunculæ lanulis similes, præter hæc, si oræ vulneris aridæ sunt, si dolent inguina, si febris non defuit, eaque in noctem augetur, si inordinati horrores accedunt. Considerandum autem est, in quam partem cancer is tendat. Si ad colem, 35 indurescit is locus, et rubet, et tactu dolorem excitat, testiculique intumescunt: si in ipsam vesicam, ani dolor sequitur, coxae durescunt, non facile crura extendi possum: at, si in alterutrum latus, oculis

Cap. XX tur. H graecum mistus i est, ubi vero pri icente, pit, don tertio n quam e bet folid ter rupt: que cart Sed, ut linguatu jam ad minibus nofive ca purgatui um eft;

> Quod, tinarunt digitis v quentibu pura uri inducant docui, p lae metu bitur, qu tur, in a tentifque funt, do

tur, ad

Si Natur

E nis

A. CORN. CELSUS Lib. VII. 352 id expositum est, paresque utrinque easdem notas, sed minores, habet. Primum autem ad rem pertinet corpus recte jacere, ut inperior pars semper ea. dem sit, in quam vitium fertur. Ita, si ad colem it, fupinus is collocari debet; si ad vesicam, in ventrem: ff in latus, in id quod integrius est. Deinde, ubi ventum fuerit ad curationem, homo in aquam demittetur, in qua marrubium decoctum fit, aut cupreffus, aut myrtus; idemque humor clystere intus adjicie. rotur: tum superponetur lenticula cum malicorio mista: quae utraque ex vino decocta fint; vel rubus, aut oleae folia, eodem modo decocta; aliaque medicamenta, quae ad cohibendos, purgandosque cancros proposuimus, ex quibus, si qua erunt arida, per 15 scriptorium calamum inspirabuntur. Ubi stare coeperit cancer, mulfo vulnus eluetur, vitabiturque eo tempore ceratum; quod, ad recipiendum id malum, corpus emollit, potius plumbum elotum cum vino

inungetur: super quae idem linteolo illitum impoze netur. Sub quibus perveniri ad sanitatem potest: cum eo tamen, quod non ignoremus, orto cancro saepe affici stomachum, cui cum vesica quoddam confortium est: exque eo sieri, ut neque retineatur cibus, neque, si quis retentus est, concoquatur, neque

gari, aut ali possit, quae necessario mortem maturant. Sed ut his succurri nullo modo potest, sic primo tamen die tenenda ratio curationis est. In qua quaedam observatio, ad cibum quoque potio

principia, non nisi humidus dari debet: ubi ulcus purgatum est, ex media materia, olera et salsamenta semper aliena sunt. Potione opus est, non modica. Nam, si parum bibitur, accenditur vulnus, et

35 vigilia urget, et vis corporis minuitur: si plus ac quo assumitur, subinde vesica impletur, eoque imtatur. Non nisi aquam autem bibendam esse, manifestius est, quam ut subinde dicendum sit. Solet vero sub ejusmodi victu evenire, ut alvus non redda II.

ıs,

ti-

ea-

it,

m:

n-

te-

us,

ie-

ta;

aut

ca-

TOS

per

oe-

·eo

um,

ino

po-

est:

con-

ci.

eque

pur.

atu-

fic 1

In

otio.

inter ulcus

men-

nodi

is, et

s ac

mant

et ve

edda.

tur. Haec aqua ducenda est, in qua vel foenum graecum, vel malva decocta sit. Idem humor rosa mistus in ipsum vulnus oricularió clystere agendus est, ubi id rodit urina, neque purgari patitur. Fere vero primo per vulnus exit haec: deinde, eo fane-s scente, dividitur, et pars per colem descendere incipit, donec ex toto plaga claudatur. Quod interdum tertio mense, interdum non ante sextum, nonnunguam exacto quoque anno fit. Neque desperari debet folida glutinatio vulneris, nifi ubi aut vehemen- 10 ter rupta cervix est, aut ex cancro multae magnaeque carunculae, fimulque nervofa aliqua exciderunt. Sed, ut vel nulla ibi fiftula, vel exigua admodum relinquatur, fumma cura providendum est. Ergo, cum jam ad cicatricem vulnus tendit, extentis jacere fe- 15 minibus et cruribus oportet; nisi tamen molles arenofive calculi fuerunt: fub his enim tardius vefica purgatur. Ideoque diutius plagam patere necessarium est; et tum demum, ubi jam nihil tale extra fertur, ad cicatricem perduci.

Quod, si antequam vesica purgata est, oræ se glutinarunt, dolorque et inslammatio redierunt; vulnus digitis vel adverso specillo diducendum est; ut torquentibus exitus detur. Hisque essus, tum diutius pura urina descendit, tum demum, quae cicatricem 25 inducant, imponenda sunt, extendendique, ut supra docui, pedes, quam maxime vincti. Quod si sistulae metus ex his causis, quas proposui, subesse videbitur, quo facilius claudatur ea, vel certe coangustetur, in anum quoque danda plumbea sistula est; ex-30 tentisque cruribus semina talique inter se deliganda

funt, donec, qualis futura est, cicatrix lit.

CAP. XXVIII.

Si Naturalia faminarum concubitum non admittunt, quo- 35 modo curari conveniat.

ET hoc quidem commune esse maribus et sæminas pertinent: ut in primis, quod earum naturalia non-

nunquam, inter se glutinatis oris, concubitum non admittunt. Idque interdum evenit protinus in utero matris: interdum exulceratione in his partibus facta, et per malam curationem his oris fanescendo functis. Si ex utero est, membrana ori vulvae opposita est: si ex ulcere, caro id replevit. Oportet autem membranam duabus lineis, inter se transverfis, incidere ad fimilitudinem literae x, magna cura habita, ne urinae iter violetur: deinde undique eam romembranam excidere. Ac, fi caro increvit, necesfarium est recta linea patefacere: tum ab ora vel volfella vel hamo apprehenfam, tanquam habenulam, excidere: et intus implicitum in longitudinem linamentum (AMpribnor Graeci vocant) in aceto tinctum is demittere fupraque fuccidam lanam aceto madentem deligare: tertio die folvere, et ulcus, ficut alia ulcera, curare. Cumque jam ad fanitatem tendet, plumbeam fiftulam medicamento cicatricem inducente illinere, eamque intus dare: supraque idem 20 medicamentum injicere, donec ad cicatricem plaga perveniat.

C A P. XXIX.

Qua curatione partus emortuus ex utero excutiatur.

rus partus intus emortuus est, neque excidere per se potest, adhibenda curatio est. Quae numerari inter dissicillimas potest, nam et summam prudenti30 am moderationemque desiderat, et maximum periculum affert. Sed ante omnia vulvae natura mirabilis, cum in multis aliis, tum in hac re quoque facile
cognoscitur. Oportet autem ante omnia resupinam
mulierem transverso lecto sic collocare, ut seminibus
35 ejus ipsius ilia comprimantur, quo sit, ut et imus
venter in conspectu medici sit, et infans ad os vulvae compellatur; quae, emortuo partu, id comprimit: ex intervallo vero paulum dehiscere. Hac occasione usus medicus, unctae manus indicem digitum
primum

Cap. X primu iterum demitt donec cultate vis nei mentis. quam e am ad et extre cepifle, Nam, neque e que fae nervort manus in capu verfum pes in p ut eum des, fi f est, mai dit, nar tet. Ti uncus, lo, vel ncitur: tamen compre te eo, il os vulv et ingen va, con per has

autem c

infanter let etjar

exque e

eft, ind

I.

n

lo

et

r-

ra

m ef-

ol-

m,

12-

m

n-

lia

et,

lu-

em

aga

tu-

tere

rari

nti-

eri-

abi-

cile

nam

ibus

mus

vul-

pri-

OC-

tum

num

primum debet inferere, atque ibi continere, donec iterum ad os aperiatur, rurfufque alterum digitum demittere debebit, et per eafdem occasiones alios, donec tota esse intus manus possit. Ad cujus rei facultatem multum confert et magnitudo vulvae, et s vis nervorum ejus, et corporis totius habitus, et mentis etiam robur: cum praefertim intus nonnunquam etiam duae manus dari debeant. Pertinet etiam ad rem, quam calidiffimum effe imum ventrem, et extrema corporis; neque dum inflammationem in- 10 cepisse, sed recenti re protinus adhiberi medicinam. Nam, si corpus jam intumuit, neque demitti manus, neque educi infans, nisi aegerrime potest; sequiturque saepe cum vomitu, et cum tremore, mortifera nervorum distentio. Verum intus emortuo corpori 15 manus injecta protinus habitum ejus fentit, nam aut in caput, aut in pedes conversum est, aut in transversum jacet: fere tamen sic, ut vel manus ejus, vel pes in propinquo sit. Medici vero propositum est, ut eum manu dirigat vel in caput, vel etiam in pe- 20 des, si forte aliter compositus est. Ac, si nihil aliud est, manus vel pes apprehensus, corpus rectius reddit, nam manus in caput, pes in pedes eum convertet. Tum, fi caput proximum est, demitti debet uncus, undique laevis, acuminis brevis, qui vel ocu-25 lo, vel auri, vel ori, interdum etiam fronti recte injicitur: deinde attractus infantem educit. Neque tamen quolibet is tempore extrahi debet, nam, fi compresso vulvae ore id tentatum est, non emittente eo, infans abrumpitur, et unci acumen in ipfum 30 os vulvae delabitur, fequiturque nervorum distentio, et ingens periculum mortis. Igitur, compressa vulva, conquiescere; hiante, leniter trahere oportet; et per has occasiones paulatim eum educere. Trahere autem dextra manus uncum; finistra, intus posita, 35 infantem ipsum, simulque dirigere eum debet. Solet etiam evenire, ut is infans humore distendatur; exque eo profluat foedi odoris fanies. Si quid tale eft, indice digito corpus illud forandum eft, ut, effulo Y y 2

fuso humore extenuetur: tum id leniter per ipsas manus recipiendum est nam uncus injectus hebeti corpufculo facile elabitur, in quo quid periculi fit, fupra positum. Sed in pedes quoque conversus infans non difficulter extrahitur, quibus apprehensis per ipfas manus commode educitur. Si vero transversus est, neque dirigi potuit, uncus alae injiciendus, paulatimque attrahendus est. Sub quo fere

cervix replicatur, retroque caput ac reliquum corpus 10 spectat. Remedio est, cervix praecisa; ut separatim utraque pars auferatur. Id unco fit, qui, priori fimilis, in interiorem tantum partem per totam aciem exacuitur. Tum id agendum est, ut ante caput, deinde reliqua pars auferatur: quia fere, majore par-

15 te extracta, caput in vacuam vulvam prolabitur, extrahique sine summo periculo non potest. Si tamen id incidit., fuper ventrem mulieris duplici panniculo injecto, valens homo, non imperitus, a finistro latere ejus debet aflistere, et super imum ventrem e-

20 jus duas manus imponere, alteraque alteram premere, quo fit ut illud caput ad os vulvae compellatur, idque eadem ratione, quae supra posita est, unco extrahitur. At, si pes alter juxta repertus est, alter retro cum corpore est, quicquid protractum est, pau-

25 latim abscindendum est. Et, si clunes os vulvae urgere coeperunt, iterum retro repellendae funt, conquisitusque pes ejus adducendus. Aliaeque etiamnum difficultates faciunt, ut, qui folidus non exit,

concifus eximi debeat.

Quoties autem infans protractus est, tradendus minitro est. Is eum fupinis manibus sustinere, medicus deinde finistra manu leviter trahere umbilicum debet ita, ne abrumpat, dextraque eum sequi usque ad eas, quas Secundas vocant, quod velamentum in-

35 fantis intus fuit: hisque ultimis apprehensis, venulas membranulasque omnes eadem ratione manu diducere a vulva, totumque illud extrahere, et, fi quid intus praeterea concreti fanguinis remanet. Tum compressis in unum feminibus, illa in conclavi collocanda ef bente. fuccida, lis effe d vulnerib

Cap. XX

CA

CU

NI qua fciff habent, fpongiar foras pre gula exc linamen locumqu tero die, uti; qua as propo eum fus generis ! Si quano ubi prii ipse supp nam, fi accedit, quoque

> At tu durueru ducitur. juxta ra lequunti effe prop ma æris dentia fa effluit, magis of

mentis (

S

-

e

S

n

1-

m

e-

r-

X-

en

u-

ro e-

16-

ır, X-

re-

u-

ur-

nm-

xit,

mı-

di-

um que

inılas

du-

nid

um

llo-

nda

canda est, modicum calorem, fine ullo perslatu; habente. Super imum ventrem ejus imponenda lana fuccida, in aceto et rofa tincta. Reliqua curatio talis effe debet, qualis in inflammationibus, et in his vulneribus, quae in nervofis locis funt, adhibetur.

C A P. XXX. De Ani vitus, et eorum curatione.

NI quoque vitia, ubi medicamentis non vincuntur, manus auxilium desiderant. Ergo, si qua fciffa in eo vetuftate induruerunt, jamque callum 10 habent, commodissimum est, ducere alvum; tum spongiam calidam admovere, ut relaxentur illa, et foras prodeant: ubi in conspectu sunt, scalpello singula excidere, et ulcera renovare; deinde imponere linamentum molle, et super linteolum illitum melle; 15 locumque eum molli lana implere, et ita vincire : altero die, deincepsque cæteris, lenibus medicamentis uti; quae ad recentia eadem vitia necessaria esfe, alias propofui: et utique per primos dies forbitionibus eum fustinere, paulatim deinde cibis adjicere aliquid, 20 generis tamen ejus, quod eodem loco præceptum est. Si quando autem ex inflammatione pus in his oritur, ubi primum id apparuit, incidendum est; ne anus iple suppuret. Neque tamen ante properandum est, nam, fi crudum incifum elt, inflammationis multum 25 accedit, et puris aliquanto amplius concitatur. quoque vulneribus, lenibus cibis, iisdemque medicamentis opus ett.

De Condylomatum curatione.

At tubercula, quae xorduxuara appellantur, ubi in-30 duruerunt, hac ratione curantur. Alvus ante omnia Tum volsella tuberculum apprehensum, juxta radices exciditur. Quod ubi factum est, eadem lequuntur, quae supra post curationem adhibenda esse proposui: tantummodo, si quid increscit, squa-35 ma æris coercendum est. Ora etiam venarum, fundentia fanguinem, sic tolluntur. Ubi fanguini, qui effluit, fanies adjicitur, alvus acrius ducitur; quo magis ora promoveantur, eoque fit, ut omnia vafa,

quasi capitula conspicua sint. Tum, si capitulum exiguum est, basimque tenuem habet, adstringendum lino paulum fupra est, quam ubi cum ano committitur, imponenda spongia aqua calida est, donec id libeat: deinde aut ungue, aut scalpello, supra nodum id exulcerandum est. Quod nisi factum est, magni dolores fubsequuntur: interdum etiam urinae difficultas. Si id majus est, et basis latior, hamulo uno aut altero excipiendum est, paulumque supra basim 10 incidendum: neque relinquendum quicquam ex eo capitulo, neque quicquam ex ano demendum est, quod consequitur is, qui neque nimium, neque parum hamos ducit. Qua incifum est, acus debet immifti, infraque cam lino id capitulum alligari. Si duo is triave funt, imum quodque primum curandum est: fi plura, non omnia fimul; ne tempore eodem undique tenerae cicatrices fint. Si fanguis profluit, excipiendus est spongia: deinde linamentum imponendum, ungenda femina, et inguina, et quicquid juxta 20 ulcus est, ceratumque superdandum est. Farina hordeacea calida implendus is locus, et sic deligandus est. Postero die is desidere in aqua calida debet, eodemque cataplasmate soveri. Ac bis die, et ante curationem, et post eam, cervices ac femina liquido 25 cerato perungenda funt; tepidoque is loco continendus. Interpositis quinque aut sex diebus, oriculario fpecillo linamenta educenda, fi capitula fimul non exciderunt, digito promovenda: tum lenibus medicamentis, iifdemque, quae alibi pofui, ulcera ad fani-30 tatem perducenda. Finito vitio, quemadmodnm agendum effet, jam alias fuperius exposui.

C A P. XXXI, De Varicum curatione.

B his ad crura proximus transitus est. In quibus orti varices non difficili ratione tolluntur. Huc autem et earum venularum, quae in capite nocent; et eorum varicum, qui in ventre sunt, curationem distuli: quoniam ubique eadem est. Igitur vena omnis, quae noxia est, aut adusta tabescit, aut manu exci-

excidity men fin eft. et v inter fe ratio ha vena, te premitu tur: qu fere qua fuperim' At excit venam i undique mulus 1 guod fu quo teni jam ider loco ado qua pro: rurfus a liberato, emplastr

Cap. XI

A T, conficalpello pingui en que fane male indimalagma (quod et evenire um, an neque en cidenda de evenire en

tum non

tricem p

n

1.

n

ni

i-

10

m

eo ft,

12.

m.

no A:

di-

X.

en-

Kta

or.

lus

eo. cu.

ido

en-

non edi-

ani-

n a-

ibus Huc

ent;

nem

vena aanu

exc1-

exciditur. Si recta est; Si quamvis transversa, tamen fimplex; fi modica, melius aduritur. Si curva eft. et velut in orbes quoidam implicatur, pluresve inter fe involvuntur, utilius eximere est. Adurendi ratio hæc est. Cutis superinciditur: tum patefacta e vena, tenui et retufo ferramento candente modice premitur; vitaturque, ne plagae ipfius orae adurantur: quas reducere hamulis facile eft. Id interpolitis fere quaternis digitis per totum varicem fit: et tum fuperimponitur medicamentum, quo adulta fanantur. 10 At exciditur hoc modo. Cute eadem ratione super venam incifa, hamulo ora excipiuntur; fcalpelloque undique a corpore vena diducitur; eique retufus hamulus subjicitur; interpositoque codem fere spatio, quod supra politum est, in eadem vena idem fit; quæ, 15 quo tendat, facile hamulo extento cognoscitur. Ubi jam idem, quacunque varices funt, factum est, uno loco adducta per hamulum vena præciditur: deinde, qua proximus hamus est, attrahitur et evellitur; ibi rurfus abscinditur. Ac sic undique varicibus crure 20 liberato, tum plagarum oræ committuntur, et super emplastrum glutinans injicitur.

C A P. XXXII. Curatio Digitorum cobaerentium.

A T, si digiti vel in utero protinus, vel propter 25 communem exulcerationem postea cohæserunt, scalpello diducuntur: dein separatim uterque non pingui emplastro circumdatur: atque ita per se uterque sanescit. Si vero sit ulcus in digito, posteaque male inducta cicatrix curvum eum reddit; primum 30 malagma tentandum est: dein, si id nihil prodest (quod et in veteri cicatice, et, ubi nervi laesi sunt, evenire consuevit) videre oportet, nervine id vitium, an cutis sit. Si nervi est, attingi non debet: neque enim sanabile est. Si cutis, tota cicatrix ex-35 cidenda est, quae fere callosa efficit, ut extendi digitum non patiatur. Tum rectus sic ad novam cicatricem perducendus est.

C A P. XXXIII. De Gangrene curatione.

Angrænam inter ungues alasque, aut inguina nafci; et, si quando medicamenta vincuntur. membrum præcidi oportere, alio loco mihi dictum est. Sed id quoque eum periculo summo fit; nam fæpe in ipso opere, vel profusione sanguinis vel animae defectione moriuntur. Verum hic quoque nihil interest, an fatis tutum præsidium sit, quod unicum 10 eft. Igitur inter fanam vitiatamque partem incidenda scalpello caro usque ad os est sic, ut neque contra ipfum articulum id fiat, et potius ex fana parte aliquid excidatur, quam ex ægra relinquatur. Ubi ad os ventum est, reducenda ab eo sana caro, et circa os 15 fublecanda est, ut ea quoque parte aliquid os nudetur: dein id ferrula præcidendum est, quam proxime fanae carni etiam inhærenti: ac tum frons offis, quam ferrula exasperaverit, lævanda est, supraque inducenda cutis; quæ fub ejusmodi curatione laxa esse 20 debet, ut quam maxime undique os contegat. Quo cutis inducta non fuerit, id linamentis erit contegendum, et super id spongia ex aceto deliganda. Cætera postea sic facienda, ut in vulneribus, in quibus pus moveri debet, praeceptum est.

and the female are easily action supplied it

communich explorestion as maden sia nytanapatranda disarrampa misary

programme commentation, comments of the comment

die ville in de la constant de la co

Thek iving fou cit waste in a bood

to the case of the collection of the contract of

is served by our subdentially investigation

o lougeth of emoker in very let this in although to

lidea di li clab relipemententata ampilia

with his trade state of the contact state

De Maria de Salvina e de

bened to the property of the late of the l

(U.U.

cipit ex

utringu

et, qua

implex

in verti

ribus, c

tuntur,

quas hi ro auter

men aet

mum, a

quo fut modior II.

na ir,

im nihil im entra

ad os dexifis, in-

effe

enera

pus.

ER

A. CORN. CELSUS

DE

MEDICINA

LIBER OCTAVUS.

CAPUT I.

De positu et figura totius humani corporis.

MUPEREST ea pars, quae ad offa pertinet. Quae quo facilius accipi possit, prius positus sigurasque eorum indicabo. Igitur calvaria incipit ex interiore parte concava, extrinsecus gibba, utrinque lævis, et, qua cerebri membranam contegit, 5 et, qua cute, capillum gignente, contegitur. Eaque implex, ab occipitio et temporibus; duplex, uíque in verticem a fronte, est. Offaque ejus, ab exterioribus, dura; ab interioribus, quibus inter se connectuntur, molliora funt. Interque ea venae discurrunt, 10 quas his alimentum subministrare, credibile est. Raro autem calvaria solida, fine suturis est: locis tamen aestuosis facilius evenitur, et id caput sirmissimum, atque a dolore tutissimum est: ex caeteris, quo futurae pauciores funt, eo capitis valetudo com- 15 modior est, neque enim certus earum numerus est, Zz ficut

Cap. I.

mina d

ta ea d

finitur

feriorib

ab ea fi

Maxilla

dem et

utringu

Nam m

igit, in

extrem

lation,

fub offe

illigatu

qui jux

que hu

tus pra

pars fu

primi,

deinde

guntur.

terni fu

qui fero

ingulis

etiam t

or radio

ta etian

pueris 1

expellit

tendit.

vertebr

duodec

mae co

re, pro

ipinae

quoque

quae a

ducunt

mina

Duri

ficut ne locus quidem. Fere tamen duae, super aures, tempora a superiore capitis parte discernunt: tertia, ad-aures per verticem tendens, occipitium a fummo capite diducit : quarta ab eodem vertice per 5 medium caput ad frontem procedit; eaque modo fub imo capillo definit, modo frontem ipfam secans inter supercilia finitur. Ex his caeterae quidem suturae in unguem committuntur: hae vero, quae fuper aures transversae funt, totis oris paulatim exte-10 nuantur; atque ita inferiora offa fuperioribus leniter insidunt. Crassissimum vero in capite os post aurem est; quia capillus, ut verisimile est, ob idipsum non gignitur. Sub iis quoque musculis qui tempora connectunt, os medium, in exteriorem partem inclina-15 tum, positum est. At facies suturam habet maximam; quae a tempore incipiens, per medios oculos, naresque transversa pervenit ad alterum tempus. A qua breves duae sub interioribus angulis deorsum fpectant. Et malae quoque in fumma parte fingulas 20 transversas suturas habent. A mediisque naribus, aut fuperiorum dentium gingivis, per medium palatum una procedit; aliaque transversa idem palatum secat. Et suturae quidem in plurimis hæ sunt. Foramina autem, intra caput, maximaque oculorum funt; de-25 inde narium; tum quæ in auribus habemus. Ex his, quae oculorum funt, recta simpliciaque ad cerebrum tendunt. Narium duo foramina offe medio discernuntur; fiquidem haec primum a fuperciliis, angulisque oculorum, offe inchoantur ad tertiam fere par-30 tem: deinde in cartilagine verfæ, quo propius ori defcendunt, eo magis caruncula quoque molliuntur. Sed ea foramina, quae a fummis ad imas nares fimplicia funt; ibi rurfus in bina itinera dividuntur: aliaque ex his, ad fauces pervia, spiritum et reddunt 35 et accipiunt; alia ad cerebrum tendunt. In ultima parte in multa et tenuia foramina dissipantur, per quae fenfus odoris nobis datur. In aure quoque primo rectum et simplex iter procedendo flexuosum sit.

Quod ipsum juxta cerebrum in multa et tenuia fora-

II.

u-

t:

a

er

of

ns

u-

u-

e-

er

m

on

n-

12-

KI-

OS,

A

ım

las

ut

m

at.

na

ie-

is,

ım

er-

u-

ar-

de-

ur.

m-

2-

int

ma

per

ori-

fit.

ra-

ina

mina diducitur, per quae facultas andiendi est. Juxta ea duo parvuli quali finus funt; superque eos finitur os, quod transversum a genis tendens, ab inferioribus offibus fustinetur. Jugale appellari potest ab ea similitudine a qua id Graeci Lyade, appellant, s Maxilla vero est molle os, eaque una est. Cujus eadem et media, et etiam ima pars mentum est: a quo utrinque procedit ad tempora; solaque ea movetur, Nam malæ cum toto offe, quod superiores dentes exigit, immobiles funt. Verum ipfius maxillae partes 10 extremæ quali bicornés funt. Alter processus, intra lation, vertice iple tenuatur, longiusque procedens sub offe jugali subit, et super id temporum musculis illigatur. Alter brevior et rotundior, et in co linu, qui juxta foramina auris est, cardinis modo fit; ibi-16 que huc et illuc fe inclinans maxillae facultatem mo-

tus praestat.

Duriores offe dentes funt: quorum pars maxillae, pars fuperiori offi malarum haeret. Ex his quaterni primi, quia secant, rouxos a Graecis nominantur. Hi 20 deinde quatuor caninis dentibus ex omni parte cinguntur. Ultra quos utrinque fere maxillares quaterni funt, praeterquam in iis, in quibus tres ultimi, qui sero gigni solent, non increverunt. Ex his priores fingulis radicibus, maxillares utique binis, quidam 25 etiam ternis, quaternisve nituntur. Fereque longior radix breviorem dentem edit; rectique dentis recta etiam radix, curvi flexa est. Ex eadem radice in pueris novus dens subit, qui multo saepius priorem expellit; interdum tamen supra infrave eum se of 30 tendit. Caput autem spina excipit, Ea constat ex vertebris quatuor et viginti. Septem in cervice funt, duodecem ad costas, reliquae quinque sunt proxi-Hae teretes brevefque, ab utroque latere, processus duos exigunt; mediae perforatae, qua 35 ipinae medulla cerebro commissa descendit: circa quoque per duos processus tenuibus cavis perviæ, per quae a membrana cerebri fimiles membranulae deducuntur. Omnesque vertebrae (exceptis tribus fum-

las teno nomina triangu dunt; tiora. teriore mo, nt culis no paulo i ibi qui scapula in exte parte n tem ip numera ro in e motu b infra ca bus tu medius orem e teriore tore eff ad latu ad omr Superiu offa, de

Hinc

fibus pa

tu nerv

inter qu partibu

quod co

xida Gra tenuior

meri tu

gine co

mo plei

extanti

Cap. I.

fummis) a fuperiore parte in ipsis processibus parum desidentes sinus habent: ab inferiore alios deorsum versus processus exigunt. Summa igitur protinus caput sustinet, per duos sinus receptis exiguis ejus processibus. Quo sit, ut caput fursum deorsum verfus tuberibus exafperetur. Secunda superiori parti inferiore. Quod ad circuitum pertinet, pars fumma angustiore orbe finitur, itaque superior summae circumdata in latera quoque caput moveri finit. Terro tia eodem modo secundum excipit. Ex quo facilis cervici mobilitas est. Ac, ne sustinere quidem caput posset, nisi utrinque recti valentesque nervi collum continerent, quos καροτας Graeci appellant, fiquidem

horum inter omnes flexus alter semper intentus ul-15 tra prolabi superiora non patitur. Jamque vertebra tertia tubercula, quae inferiori inferantur, excipit. Caeterae processibus deorsum spectantibus in inferiores infinuantur, ac per finus, quos utrinque habent, superiores accipiunt, multisque nervis et multa car-

20 tilagine continentur. Ac fic, uno flexu modico in promptum dato, caeteris negotiis homo et rectus infiftit, et alioqui ad necessaria opera curvatur. Infra cervicem vero fumma costa contra humeros sita est. Inde undecim inferiores usque ad imum pectus per-

25 veniunt : haeque, primis partibus rotundae et leniter quasi capitulatae, vertebrarum transversis procesfibus, ibi quoque paulum infinuatis, inhaerent: inde patescunt, et in exteriorem partem recurvatae paulatim in cartilaginem degenerant; eaque parte

30 rurfus in interiora leniter flexae committuntur cum offe pectoris. Quod valens ac durum a faucibus incipit, ab utroque latere lunatum, et a praecordus, jam ipsum quoque cartilagine mollitum, termina tur. Sub costis vero prioribus quinque (quas volu

35 Graeci nominant) breves tenuioresque, atque ipsae quoque paulatim in cartilaginem versæ, extremis abdominis partibus inhaerescunt; imaque ex his, majore jam parte nihil, nisi cartilago est.

Rurlus, a cervice duo lata offa utrinque ad scapu-

m

m

is

is

T-

rti

na

ir-

erlis

ut

ım em

ul-

bra

pit.

10.

ent, ar-

in

in-

1fra

eft.

per-

eni-

cef-

in-

atae

arte

cum

s in-

diis,

ina-

volas

ipfae

s ab-

ma-

apu-

las

las tendunt: nostri scoptula operta; puonnaras Graci nominant. Ea in fummis verticibus finuata, ab his triangula, paulatimque latescentia ad spinam tendunt; et, quo latiora quaque parte funt, hoc hebetiora. Atque ipía quoque, in imo cartilaginofa, pofteriore parte velut innatant; quoniam, nisi in summo, nulli offi inhaerefcunt. Ibi vero validis mufculis nervisque constricta funt. At a summa costa paulo interius, quam ubi ea media est, os excrescit, ibi quidem tenue, procedens vero, quo propius lato 10 scapularum offi fit, eo plenius latiusque et paulatim in exteriora curvatum, quod propius altera verticis parte modice intumescens, sustinet jugulum. Id autem ipfum recurvum ac neque inter duriffima offa numerandum, altero capite in eo, quod pofui, alte-15 ro in exiguo sinu pectoralis offis insidit, paulumque motu brachii movetur, et cum lato offe fcapularum, infra caput ejus, nervis et cartilagini connectitur.

Hinc humerus incipit, extremis utrinque capitibus tumidus, mollis, fine medulla, cartilaginofus: 20 medius teres, durus, medullofus: leniter et, in priorem et in exteriorem; gibbus, in posteriorem et exteriorem partem. Prior autem pars est, quae a pectore est: posterior, quae ab scapulis: interior, quae ad latus tendit: exterior, quae ab eo recedit, quod 25 ad omnes articulos pertinere, in ulterioribus patebit. Superius autem humeri caput rotundius, quam cætera offa, de quibus adhuc dixi, verticillatis fcapularum oflibus parvo excellu inferitur, ac majore parte ex tranhtu nervis deligatur. At inferius duos processus habet: 30 inter quos, quod medium est, magis etiam extremis partibus finuatur. Quae res sedem brachio praestat; quod conftat ex ossibus duobus. Radius, quem xmpαίδα Graeci appellant, superior breviorque, et primo tenuior, rotundo et leniter cavo capite exiguum hu-35 meri tuberculum recipit, atque ibi nervis et cartilagine continetur. Cubitus inferior longiorque, et primo plenior, in fummo capite duobus quati verticibus extantibus in finum humeri, quem inter duos processus esse proposui, se inserit. Primo vero duobus radiis brachii ossa juncta paulatim dirimuntur, rursusque ad manum coeunt, modo crassitudinis mutato. Siquidem ibi radius plenior, cubitus admodum stenuis est. Dein radius, in caput cartilaginosum consurgens, in cervicem ejus sinuatur. Cubitus rotundus in extremo, parte altera paulum procedit. Ac, ne sæpins dicendum sit, illud ignorari non oportet, plurima ossa in cartilaginem dendere, nullum articusolum non sic siniri. Neque enim aut moveri posset,

nisi lævi inniteretur; aut cum carne nervisque conjungi, nisi ea media quædam materia committeret. In manu vero prima palmae pars ex multis minutisque ossibus constat, quorum numerus incertus est. Sed ob-

15 longa omnia, et triangula, structura quadam inter se connectuntur, cum invicem superior ultimus angulus alterius planities sit: eoque sit ex his unius ossis paulum in interiora concavi species. Verum ex manu duo exigui processus in sinus radii conjiciuntur. Tum ex 20 altera parte quinque ossa recta, ad digitos tendentia.

20 altera parte quinque offa recta, ad digitos tendentia, palmam explent. A quibus ipfi digiti oriuntur: qui ex offibus ternis constant, omniumque eadem ratio est. Interius os in verticem finuatur, recipitque exterioris exiguum tuberculum, nervique ea continent.

25 A quibus orti ungues indurescunt. Ideoque non ossi sed carni magis radicibus suis inhærent. Ac superiores quidem partes sic ordinatæ sunt. Ima vero spina in coxarum osse defidit; quod transversum longeque valentissimum, vulvam, vesicam, rectum in-

ad spinam, resupinatum; a lateribus, id est, in ipsis coxis, sinus rotundos habet. A quibus oritur os, quod pectinem vocant; idque, super intestina sub pube transversum, ventrem sirmat: rectius in viris, recurvatum magis in exteriora in sœminis, ne par

tum prohibeat.

Inde femina oriuntur. Quorum capita rotundiora etiam, quam humerorum funt; cum illa ex cæteris rotundissima sint. Infra vero duos processus a priore

Cap. II. et a po lofa, et bus qu finus co funt, co dunt, c Atque i quo faci fura offe vocant. fed carn moris os ram tue Etenim fimile ef ex altero am in ca fiore par Sura rec ad ipfos litum, ci parte ple committ quoque (brachio c ex tranfv fitum eft, cessus hal num ejus gisque in figuram r

Osa vitiat

in manu

palmis, d

OMNE aut i n

C

(e

13

n•

10

ex

12,

ui

tio

X.

nt.

illo

eri-

ero

on-

in-

m;

pfis

· OS,

fub iris,

par.

iora

teris

riore

et a posteriore parte habent. Dein dura, et medullofa, et ab exteriore parte gibba, rurfus ab inferioribus quoque capitibus intumescunt: superiora in finus coxæ, ficut humeri in ea offa, quæ fcapularum funt, conjiciuntur; tum infra introrfus leniter ten-5 dunt, quo æqualius fuperiora membra fustineant. Atque in eo inferiora quoque capita media finuantur, quo facilius excipi a cruribus possint. Quæ commisiura oile parvo, molli, cartilaginoio tegitur, patellam vocant. Hæc fuper innatans, nec ulli offi inhærens, 10 sed carne et nervis deligata, pauloque magis ad femoris os tendens, inter omnes crurum flexus juncturam tuetur. Ipfum autem crus est ex osibus duobus. Etenim per omnia femur humero, crus vero brachio simile est: adeo ut habitus quoque et decor alterius 15 ex altero cognoscatur, quod ab offibus incipiens, etiam in carne respondet. Verum alterum os ab exteriore parte fupra positum est: quod ipsum quoque Sura recte nominatur. Id brevius, fupraque tenuis, ad ipsos talos intumescit. Alterum a priore parte po-20 litum, cui ltibiæ nomen est, longius et in superiore parte plenius, folum cum femoris inferiore capite. committitur; ficut cum humero cubitus. Atque ea quoque offa, infra fupraque conjuncta, media, ut in brachio dehiscunt. Excipitur autem crus infra offe 25 ex transverso talorum; idque ipsum super os calcis itum ett, quod quadam parte finuatur, quadam excellus habet, et procedentia ex talo recipit, et in finum ejus inferitur. Idque fine medulla durum, magisque in posteriorem partem projectum, teretem ibi 30 nguram repræsentat. Cætera offa pedis ad eorum, quæ in manu funt, similitudinem instructa sunt. Plantæ palmis, digiti digitis, ungues unguibus respondent.

CAP. II.

Ossa vitiata et corrupta quibus signis cognoscantur, et qua 35 ratione curentur.

MNE autem os, ubi injuria accessit, aut vitiatur, aut sinditur, aut frangitur, aut foratur, aut collidi-

liditur, aut loco movetur. Id, quod vitiatum est. primo fere pingue fit, deinde vel nigrum, vel cariofum, quæ, supernatis gravibus ulceribus aut fistulis, hisque vel longa vetustate, vel etiam cancro occupatis, eveniunt. Oportet ante omnia os nudare, ulcere exciso, et, si latius ejus vitium est. quam ulcus fuit, carnem fubsecare, donec undique os integrum pateat: tum id, quod pingue est, semel iterumve satis est admoto ferramento adurere, ut ex 10 eo statu secedat; aut eradere, donec jam aliquid cruoris oftendatur, quae integri oris nota est, nam neceffe est aridum sit id, quod vitiatum est. Idem in cartilagine quoque læsa faciendum est, siquidem ea quoque scalpello radenda est, donec integrum id sit, 15 quod relinquatur. Deinde, fi vel os five cartilago rafa est, nitro bene trito respergendum est. Neque alia facienda funt, ubi caries, nigritiesve in fummo offe est, figuidem id vel paulo diutius eodem ferramento adurendum, vel radendum est, qui radit hæc, audac-20 ter imprimere ferramentum debet, ut et agat aliquid, et maturius definat. Finis est, cum vel at album os, vel ad folidum ventum est. Albo finiri ex nigritie vitium, foliditate quadam ex carie, manifestum est. Accedere etiam cruoris aliquid integro, supra dictum 25 est. Si quando autem altius descenderit utrumlibet, dubium est. In carie quidem expedita cognitio est, specillum tenue in foramen demittitur; quod magis minusve intrando, vel in summo cariem esse, vel altius descendisse, testatur. Nigrities colligi quidem 30 potest etiam ex dolore, et ex febre, quæ ubi medio cria funt, illa alte descendisse non potest. Manifestion tamen adacta terebra fit, nam finis vitii est, ubi scobis nigra esse desiit. Igitur, si caries alte descendit per terebram urgenda crebris foraminibus eft, qua 35 altitudine vitium æquent: tum in ea foramina de mittenda candentia ferramenta funt, donec inde in cum os ex toto fiat, fimul enim post hac et resolvetur ab inferiore offe, quodcunque vitiatum est; is finus carne replebitur; et humor aut nullus poste

feretu fi cari tet ex ram p totum pars ii debet. cariofa Neque expect enim tri pote os dete que pe

Quomod

quia v

tem re

1 v Louision que ra concavi mediun demitti terum f longior fubito 1 lo minu in angu ille poti vus in f pri finus fistente, deinde :

que qui

II.

ft,

a-

u-

DC-

ıu-

est.

que

nel

ex

cru-

ne-

a in

r ea

fit.

rafa

a fa-

to a-

quid,

n os,

gritie

ctum

libet,

io eff

magis vel al-

nidem

nedio

festion

oi fco-

endit

na de

de sic

est; et

fere

feretur, aut mediocris. Sin autem nigrities est, aut fi caries ad alteram quoque partem offis transit, oportet excidi. Atque idem quoque in carie, ad alteram partem offis penetrante, fieri potest. Sed quod totum vitiatum, totum eximendum est. Si inferior s pars integra est, eatenus, quod corruptum est, excidi debet. Item five capitis, five pectoris os, five costa cariofa est, inutilis vitio est, et excidendi necessitas est. Neque audiendi funt, qui offe nudato, diem tertium expectant, ut tune excident, ante inflammationem 10 enim tutius omnia tractantur. Itaque, quantum fieri potest, codem momento et cutis incidenda est, et os detegendum, et omni vitio liberandum est. Longeque perniciosissimum est, quod in osse pectoris est: quia vix, etiamfi recte cessit curatio, veram fanita-15 tem reddit.

CAP. III.

Quomodo os excidatur; et de Modiolo, et Terebra, ferramen-

XCIDITUR vero os duobus modis. Si parvulum est, quod læsum est, modiolo, quem guixion Greeci vocant: fi spatiosum, terebris. Utriusque rationem proponam. Modiolus ferramentum 25 concavum, teres, est, imis oris ferratum: per quod medium clavus, ipie quoque interiore orbe cinclus demittitur. Terebrarum autem duo genera funt : alterum simile ei, quo fabri utuntur i alterum capituli longioris, quod ab acuto mucrone incipit, deinde 30 subito latius sit; atque iterum ab alio principio paulo minus quam æqualiter furfum procedit. Si vitium in angusto est, quod comprehendere modiolus possit, ille potius aptatur. Et, si caries subest, medius clavus in foramen demittitur. Si nigrities, angulo scal- 35 pri sinus exiguus fit, qui clavum recipiat, ut, eo insistente, circumactus modiolus delabi non possit: deinde is habena quasi terebra, convertitur. Estque quidam premendi modus, ut et foretur, et cir-Aaa

cumagatur: quia, si leviter imprimitur, parum proficit: si graviter, non movetur. Neque alienum est, instillare paulum rosæ, vel lactis, quo magis lubrico circumagatur, quod ipfum tamen, fi copiofius est. s aciem ferramenti hebetat. At, ubi jam iter modiolo pressum est, medius clavus educitur, et ille per se agitur, deinde, cum fanitas inferioris partis scobe cognita est, modiolus removetur. At, si latius vitium est, quam ut illo comprehendatur, terebra res 10 agenda est. Ea foramen fit in ipso fine vitiosi ossis atque integri: deinde alterum non ita longe, tertiumque, donce totus is locus, qui excidendus est, his cavis cinctus sit, atque ibi quoque, quatenus terebra agenda sit, scobis significat. Tum excisorius scalper ab 15 altero foramine ad alterum malleolo adactus id, quod inter utrumque medium est, excidit; ac si-ambitus fimilis ei sit, qui in angustiorem orbem modiolo imprimitur. Utro modo vero id circumductum est, idem excisorius scalper, in osse corrupto planus, 20 fummam quamque testam læsit, donec integrum os relinquatur. Vix unquam nigrities integrum, caries per totum os perrumpit, maximeque ubi vitiata calvaria est. Id quoque figni specillo significatur, qui depressus in id foramen, quod infra solidam sedem 25 habet, et ob id renitens aliquid invenit, et madens exit. Si pervium invenit, altius descendens inter os et membranam, nihil oppositum invenit, educiturque ficcus: non quo non subsit aliqua vitiosa sanies; sed quoniam ibi, ut in latiore sede, diffusa sit. Sive au-30 tem nigrities, quam terebra detexit, five caries, quam specillum ostendit, os transit, modioli quidem usus fere supervacuus est; quia latius pateat necesse est, quod jam alte processit. Terebra vero ea, quam secundo loco posui, utendum; eaque, ne nimis inca-35 lescat, subinde in aquam frigidam demittenda est Sed tum majore cura agendum est; cum jam aut fimplex os dimidium perforatum est; aut in duplici fuperius, illud spatium ipsum; hoc sanguis significat. Ergo tum lentius ducenda habena, fuspendendaque

Cap.] magis ramin perru crone flamm foram circun fcalpri per qu Græci ab ext rior p tur, q ejus ai dacius ferit, tur, to os ejed et fi qu fuperi tantur noxa I cens p vet. dicam. fervata pingui fupraq maden crescit, etiam ' inter in

quae,

tenuis

nomin:

findatu

collida

et læva

pite, to

magis

t.

0

ft.

lo

fe

be

ti-

es

Tis

m-

his

ra '

ab

od

tus

m-

eft,

us,

OS

ries

cal-

qui

lem

ens

s et

que

fed

au-

1am

ufus

est,

n ie-

nca-

est

aut

plice

ficat.

aque

agis

magis finistra manus est, et sæpius attollenda, et soraminis altitudo confideranda, ut, quandocunque os perrumpitur, sentiamus, neque periclitemur, ne mucrone cerebri membrana lædatur: ex quo graves inflammationes, cum periculo mortis oriuntur. Factis ; foraminibus, eodem modo media fæpe, fed multo circumspectius, excidenda funt; ne forte angulus scalpri eandem membranam violet; donec fiat aditus, per quem membranæ custos immittatur, μηνιγγοφυλακα Græci vocant, lamina ænea est, firma, paulum resima, 16 ab exteriore parte lævis. Quæ demissa est, ut exterior pars ejus cerebro propior fit, fubinde ei subjicitur, quod scalpro discutiendum est: ac, si excipit ejus angulum, ultra transire non patitur eoque et audacius, et tutius, fcalprum malleolo fubinde medicus 15 ferit, donec excifum undique os, eadem lamina levetur, tollique fine ulla noxa cerebri potest. Ubi totum os ejectum est, circumradendæ lævandæque funt oræ, et li quis fcobis membranæ infedit, colligendum. Ubi, superiore parte sublata, inferior relicta est, non ora 20 tantum, fed os quoque totum lævandum est, ut fine noxa poltea cutis increscat, quae aspero offi innatcens protinus non fanitatem, fed novos dolores movet. Patefacto cerebro, qua ratione agendum lit, dicam, cum ad fracta offa pervenero. Si basis aliqua 25 iervata est, superimponenda sunt medicamenta non pinguia, quæ recentibus vulneribus accommodantur; iupraque imponenda lana fuccida, oleo atque aceto madens. Ubi tempus processit, ab ipso ore caro increscit, eaque factum manu sinum complet. Si quod 30 etiam os adustum est, a parte sana recedit; subitque inter integram atque emortuam partem caruncula, quae, quod abscessit, expellat, eaque fere, quia testa tenuis et angusta est, renic, id est squama, a Graecis nominatur. Potest etiam evenire, ut ex ictu neque 35 findatur os, neque perfringatur; sed fummum tamen collidatur, exaspereturque. Quod ubi incidat, radi et lævari fatis est. Hæc quamvis maxime nunt in capite, tamen caeteris quoque offibus communia funt;

Aaaz

ut

Cap. I

piantu

Sed ha

ris, ut

TR .CO 1

quis h

cipi no

neque

eft : et

fifum d

quid e

frecillo.

eft. A

ducend

inde fc

net fi q

parte fi

viter a

funt, n

peritur

rare, m

que ape

tamen 1

defecta

bus in

quidem

vena ali

guinis :

moveat

peritur;

cunque nondun

eft, dos

In quo

branula finquatu

vehemer

ut ubicunque idem incidet, eodem remedio fit utendum. Atque, cum ez fracta, siffa, forata, collifa fint, quasdam proprias in singulis generibus, quasdam communes in pluribus curationes requirunt. De quisbus protinus dicam, initio ab eadem calvaria accepte.

C A P. IV. De Calvariae curatione.

GITUR, ubi ea pertusa, protinus requirendum est. num bilem is homo vomuerit; num oculi ejus 10 obcaecati fint; num obmutuerit; num per nares apresve fanguis ei effluxerit; num conciderit; num fine sensu quasi dormiens jacuerit. Hace enim non nis offe fracto eveniunt. Atque, ubi inciderunt, scire licet, necessariam, sed disticilem curationem esse. Si 15 vero etiam torpor accessit; si mens, non constat, si nervorum vel resolutio vel distentio secuta est; verifimile est, etiam cerebri membranam esse violatam: eoque in angusto magis spes est. At, si nihil horum secutum est, potest etiam dubitari, an os fractum sit; 20 et protinus considerandum est, lapide, an ligno, an ferro, an alio telo percussum sit, et hoc ipso laevi as aspero, mediocri an vastiore, vehementer an leviter, quia quo mitior ictus fuit, eo facilius os ei restitisse credibile est. Sed nihil tamen melius est, quam cer-25 tiore id nota explorare. Ergo, qua plaga est, demitti specillum oportet, neque nimis tenue, neque acutum; ne, cum in quoidam naturales finus inciderit, opinionem fracti ossis frustra faciat : neque nimis plenum; ne parvulae rimulae fallant. Ubi specillum 30 ad os venit, nihil nifi lene et lubricum occurrit, integrum id videri potest: si quid asperi est, utique qui suturæ non sint, fractum os esse testatur. A suturis se deceptum esse, Hippocrates memoriæ prodidit, more scilicet magnorum virorum, et siduciam magnarum 35 rerum habentium. Nam levia ingenia, quia nihi habent, nihil fibi detrahunt. Magno ingenio, multaque nihilominus habituro, convenit etiam simplex veri erroris confessio; praecipueque in eo ministerio, quod utilitatis causa posteris traditur; ne qui decipianIL.

us Q.

ne if

ire

Si

G

ve-

m:

12 M fit:

an

21 ter,

tiffe

cernitti

ım:

opi-

ple-

lum

nte-

qua

ris de

nore

Tum

nihil

ulta-

aplex'

terio,

deci

pian-

piantur eadem ratione, qua quis ante deceptus eff. Sed haec quidem, alioquia memoria magni professoris, uti interponeremus, effecit. Potest autem sutura co nomine fallere, quae æque aspera est; ut aliquis hanc esse, etiams rima est, existimet eo loco, quo subeste hanc verisimile est. Ergo eo nomine decipi non oportet: sed os aperire tutissimum est. Nam neque utique certa sedes, ut supra posus, suturarum est: et potest idem et naturaliter commissum et idu fifum effe, juxtave aliquid fifum habere. Quin ali-10 quid etiam, jubi ictus fuerit vehementior, quamvis specillo nihil invenitur, tamen aperire commodius est. At, si ne tum quidem rima manifesta est, inducendum super os atramentum scriptorium est, deinde scalpro id detrahendum, nigritiem enim conti-15 net is quid fusim est. Solet ctiam evenire, ut altera parte fuerit ictus, et os altera fiderit. Itaque, fi graviter aliquis percussus est, si mala indicia subsecuta funt, neque ea parte, qua cutis discussa est, rima reperitur; non incommodum est, parte altera conside- 29 mre, num quis locus mollior fit, et tumeat; eumque aperire : fiquidem ibi fillum os reperietur. Nec tamen magno negotio cutis fancicit, etiamii fruitra desecta est. Os fractum nis succursum est, gravibus inflammationibus afficit, difficiliusque postea 25 tractatur. Raro, sed aliquando tamen, evenit, ut os quidem totum integrum maneat, intus vero ex ictu vena aliqua in cerebri membrana rupta aliquid fanguinis mittat; isque ibi concretus magnos dolores moveat, et oculos quibus obcaecet. Sed fere contra 20 id dolor est, et, eo loco cute incisa, pallidum os reperitur; ideoque id quoque os excidendum est. Quacunque autem de caufa curatio haec necessaria est, si nondum fatis cutis patefacta est, latius aperienda ett, donec, quicquid laesum est, in conspectu sit. 35 In quo ipso videndum est, ne quid ex ipsa membranula quae sub cute calvariam cingit, super os reinquatur: fiquidem haec fcalpro terebrisve lacerata, vehementes febres cum inflammationibus excitat.

Cap. A

ictu ca

dium d

preffae

tiam,

quo ev

fcendat

et grav

nam ui

velut a

est, ut

go, fi

plano f

quantu

compri

tio, ter

per dua

nem C

rimam

ramine

latens i

tur int

fedit, to

fractum

politae

naturali

de in ec

foramir

fi latius

tum fca

natum

turam,

qua lab

facta co

membra

test, su

membra

ipinofin

dem lan

Ubi

Itaque eam commodius est ex toto ab offe deduci. Plagam, si ex vulnere est, talem necesse est habeamus, qualem acceperimus. Si manu facienda est, ea fere commodissima est, quæ duabus transversis lineis literæ X figuram accipit, ut deinde a fingulis procedentibus angulis cutis fubsequatur. Inter quae, si fanguis fertur, spongia subinde in aceto tineta cohibendus est, occupandusque objectis linamentis, et caput altius excitandum. Neque id vitium ullum metum, 10 mili inter musculos, qui tempora continent, affert: fed ibi quoque nihil tutius fit. In omni vero fiffo fractove offe, protinus antiquiores medici ad ferramenta veniebant, quibus id exciderent. Sed multo melius est, ante emplastra experiri, quae calvariae 15 caula componuntur, corumque aliquid oportet ex aceto mollitum per se super fissum fractumve os imponere: deinde fuper id, aliquanto latius quam vulnus est, eodem medicamento illitum linteolum, et præterea fuccidam lanam aceto tinctam: tunc vulnus 20 deligare, et quotidie resolvere; similiterque curare usque ad diem quintum. A fexto die etiam vapore aquæ calidae per spongiam fovere: cætera ex eadem facere. Quod si caruncula increscere coeperit, et febricula aut soluta erit, aut levior, et cupiditas cibi 25 reverterit, fatisque somni accedet, in eodem medicamento erit perseverandum. Procedente deinde tempore emolliendum id emplastrum, adjecto cerato ex rofa facto; quo facilius carnem producat, nam per fe reprimendi vim habet. Hac ratione saepe rimae 20 callo quodam implentur; estque ea ossis velut cicatrix, et latius fracta offa, fi qua inter se non cohaerebant, eodem callo glutinantur, estque aliquanto mehus velamentum cerebro, quam caro, quae exciso offe increscit. Si vero sub prima curatione febris in-35 tenditur, brevesque fomni, et iidem per fomnia tumultuosi sunt, ulcus madet, neque alitur, et in cer-

vicibus glandulae oriuntur, magni dolores funt, ci-

bique fuper haec fastidium increscit; tum demum ad

manum scalprumque veniendum est. Duo vero sub

1-

1-

ıt

n,

:

To

a-

to

ae

ex

m-

ul-

et

us

are

ore

em

fe-

ibi

ca-

m-

ex

per

mae '

ica-

nae-

me-

cifo

5 in-

tu-

cer-

, CI-

m ad

fub

ictu

icu calvariae pericula funt; ne vel findatur vel medium defidat. Si fissum est, possunt orae esse compressae: vel quia altera super alteram excessit; vel etiam, quia vehementer rursus se commiserunt. Exquo evenit, ut humor ad membranam quidem descendat, exitum vero non habeat; ac sic eam irritet, et graves inflammationes moveat.

Ubi medium os defedit, eandem cerebri membranam urget: interdum etiam ex fractura quibusdam velut aculeis pungentibus. His ita succurrendum 10 eft, ut tamen quam minimum ex offe dematur. Ergo, si ora alteri insedit, satis est id, quod eminet, plano scalpro excidere. Quo sublato, jam rima hiat quantum, curationi fatis est. At, si orae inter se comprimuntur, a latere ejus, interpolito digiti spa- 15 tio, terebra foramen faciendum est: ab eoque scalper duabus lineis ad rimam agendus, ad fimilitudinem C literae; fic ut vertex ejus a foramine, basis ad rimam fit. Quod fi rima longius patet, ab altero foramine rurfus fimilis finus fieri debebit: et ita nihil 20 latens in eo offe concavum est, abundeque exitus datur intus laedentibus. Ne fi fractum quidem os defedit, totum excidi necesse est: sed, sive totum perfractum est, et ab alio ex toto recessit, sive circumpolitae calvariae inhaeret exigua parte, ab eo, quod 25 naturaliter se habet, scalpro dividendum est. Deinde in eo, quod desedit, juxta rimam, quam fecimus, foramina addenda funt, si in angusto noxa est, duo, li latius patet, tria; septaque eorum excidenda: et tum scalper utrinque ad rimam agendus sic, ut lu- 30 natum finum faciat, imaque pars ejus intus ad fracturam, cornua ad os integrum spectent. Deinde, si qua labent, ex facili removeri possunt, forfice ad id facta colligenda funt, maximeque ea, quae acuta membranam infestant. Si id ex facili sieri non po-35 test, subjicienda lamina est, quam custodem ejus membranae esse, proposui: et super eam, quicquid ipinolum est, et intus eminet, excidendum est, cadem lamina, quicquid deorsum insedit, attollendum.

Hoc

Hoc genus curationis efficit, ut, qua parte fracta of. fa tamen inhaerent, folidentur: qua parte abrupta funt, fine ullo tormento fub medicamenti tempore excident, spaciumque inter haec satis illi magnum ad extrahendam faniem relinquatur, plusque in offe propugnaculi cerebrum habeat, quam habiturum fu-

it, eo exciso.

His factis, ex membrana acri aceto respergenda est; ut, five aliquid fanguinis ex ea profluit, cohibeatur, 10 five intus concretus cruor remanet, discutiatur: tum idem medicamentum eodem modo, qui fupra positus est, mollitum, ipsi membranæ imponendum est; cæ teraque codem modo facienda funt, quae ad linteo. lum illitum, et lanam fuccidam pertinent : collocan-15 dusque is loco in tepido: et curandum quotidie vulnus; bis etiam, aestate. Quod si membrana per inflammationem intumuerit, infundenda erit rola tepida. Si usque eo tumebit, ut super ossa quoque emineat, coercebit eam bene trita lenticula, vel folia vi-20 tis contrita, et cum recenti vel butyro, vel adipe anferino mista: cervixque molliri debebit liquido cerato, ex irino facto. At, si parum pura membrana videbitur, par modus ejus emplastri et mellis mifcendus erit; idque superinfundendum; ejusque 25 continendi caufa unum aut alterum linamentum injiciendum, et super linteolo, cui emplastrum illitum fit, contegendum. Ubi plus pura membrana eft, eadem ratione adjiciendum emplastro ceratum, ut carnem producat. Quod ad abitinentiam vero, et 30 primos ulterioresque cibos potionesque pertinet, ea-

dem, quae in vulneribus præcepi, servanda funt: eo · magis, quo periculofius hæc pars afficitur. Quinetiam, cum jam non folum fustineri, sed ali his quoque apparebunt, tamen erunt vitanda, quaecunque man-

33 denda funt: item fumus, et quicquid excitat sternutamentum. Spem vero certam faciunt, membrana mobilis ac fui coloris, caro increscens rubicunda, facilis motus maxillae atque cervicis. Mala figna funt, membrana immobilis, nigra, vel livida, vel aliter coloris

Cap. V loris co vel refe rigor, a cibi def dem, q mortife membra que caro eft, repl crescit. eft, ut ic quae ad cis com quae par Ibi enim lit exulc te, conte

vanda fu

da viten

N nar quide sa fracta difficulte est, is loc tem nare cidit, exc aut duob ongitudi a cincta codem m aut grand et molli ginem no iter utrac nseritur,

us jacet,

e

e

t;

m

us

æ.

0-

n-

nl.

in.

pi-

ni.

VI.

an-

ana nif-

que

tum

illi-

eft,

ut

, et

. ea-

: e0

neti-

oque

man-

ernu-

orana

a, fa-

funt,

er co-

loris

loris corrupti, dementia, acris vomitus, nervorum vel resolutio vel distentio, caro livida, maxillarum rigor, atque cervicis. Cæteraque, quae ad fomnum, cibi desiderium, febrem, puris colorem attinent, eadem, quae in cæteris vulneribus, vel falutaria, vel 5 mortifera funt. Ubi bene res cedit, incipit ab ipia membrana; vel, si os eo loco duplex est, inde quoque caro increscere, eaque id, quod inter ossa vacuum est, replet: nonnunquam etiam super calvariam excrescit. Quod si incidit, inspergenda squama æris 10 est, ut id reprimat, cohibeatque, ea carni superdando, quae ad cicatricem perducant. Omnibusque ea locis commode inducitur, excepta frontis ea parte, quae paulum super id est, quod inter supercilia est. lbi enim vix sieri potest, ut non per omnem aetatem 15 sit exulceratio: quæ linteolo, medicamentum habente, contegenda sit. Illa utique, capite fracto, servanda funt, ut, donec jam valida cicatrix erit, folvenda vitentur, frequens balneum, major vini modus.

C A P. V. De narium fractarum curatione.

IN naribus vero, et os, et cartilago frangi folet, et quidem modo adversa, modo a latere. Si adversa fracta funt, alterumve ex his, nares desidunt, 25 difficulter spiritus trahitur. Si a latere os fractum elt, is locus cavus est: si cartilago, in alteram partem nares declinantur. Quicquid in cartilaginem incidit, excitandum leniter est, aut subjecto specillo, aut duobus digitis utrinque compressis: deinde in 30 ongitudinem implicata linamenta, et molli pellicua cincta circumfutaque, intus adjicienda funt; aut odem modo compositum aliquid ex arido penicillo; aut grandis pinna, gummi, vel fabrili glutine illita, t molli pellicula circumdata, quae defidere cartila-35 ginem non finat. Sed, fi adversa ea fracta est, æquater utraque naris implenda est. Si a latere, id, quod nieritur, crassius esse debet ab ea parte, in qua naus jacet, ab altera tenuius. Extrinsecus autem cir-Bbb

cumdanda habena est mollis, media illita mistis inter fe fimila et thuris fuligine : eaque ultra aures ducenda, et fronti duobus capitibus agglutinanda est, id enim corpori quasi gluten inhaerescit, et, cum indu-5 ruit, nares commode continet. Sin, quod intus inditum est, laedit; sicut maxime sit, ubi interior cartilago perfracta est, excitatae nares eadem tantummodo habena continendae funt: deinde, post quatuordecem dies idipfum demendum est. Resolvitur 10 autem aqua calida; eaque tum is locus quotidie fovendus est. Sin os fractum est, id quoque digitis in fuam fedem reponendum est: atque ubi adversum id ictum est, utraque naris implenda est: ubi a latere, ea, in quam os impulsum est: imponendumque ce-15 ratum, et paulo vehementius deligandum est; quia callus eo loco non ad fanitatem tantummodo, fed e-

fanitati debet. Quod si plura erunt fragmenta, ni-20 hilominus extrinfecus fingula in fuas fedes digitis erunt compellenda; imponendaque extrinsecus eadem habena, et super eam ceratum; neque ultra fascia adhibenda est. At, si quod fragmentum undique refolutum cum caeteris non glutinabitur, intelligetur

tiam ad tumorem increscit, a tertio die fovendum id

aqua calida est, tantoque magis, quanto propius esle

25 quidem ex humore, qui multus ex vulnere feretur; volfella vero extrahetur: finitisque inflammationibus, imponetur aliquod medicamentum ex iis, quae leniter reprimunt. Pejus est, ubi aut ossi aut cartilagini fractae cutis quoque vulnus accessit, id admo-

30 dum raro fit. Si incidit, illa quidem nihilominus eadem ratione in suas sedes excitanda sunt: cuti vero fuperimponendum emplastrum aliquod ex his, quae recentibus vulneribus accommodata funt: sed insuper nullo vinculo deligandum est.

C A P. VI. De Aurium fractarum curatione.

IN aure quoque interdum rumpitur cartilago. Quod fi incidit, antequam pus oriatur, imponendum glutinans medicamentum est, saepe enim suppuratio-

·Cap. nem et in tilagi crefc te car auten ea ve cutis, eft: c prime fangu cum 4 parte quod ea del pofui, itinen

De Ma

E

matio

iæpius rectun frangit id ipfu quam : facile (et carn muscul fragme faepe f ro femp hærent mentib sedem (

la fract

I.

er

n-

id

u-

n-

Ir-

m-

12-

ur

fo-

in

id

re,

ce-

uia

le-

id

effe

ni-

s e-

lem

fcia re-

etur

ur;

oni-

luae

arti-

mo-

inus

ve-

his,

fed

Duod

dum

ratio.

nem

nem prohibet, et aurem confirmat. Illud et in hac et in naribus ignorari non oportet; non quidem cartilaginem ipfam glutinari, circa tamen carnem increscere, solidarique eum locum. Itaque, si cum cute cartilago rupta est, cutis utrinque suitur. Nunc; autem de ea dico, quae, cute integra, frangitur. In ea vero si jam pus natum est, aperienda altera parte cutis, et ipia cartilago contra lunata plaga excidenda est: deinde utendum est medicamento leniter supprimente, quale lycium est aqua dilutum, donec 10 fanguis fluere definat: tum imponendum linteolum cum emplattro, sic, ut pingue omne vitetur: et a parte posteriore lana mollis auri subjicienda est, quæ, quod est inter hanc et caput, compleat : tum lenirer ea deliganda est, et a tertio die, vapore, ut in maribus 15 polui, fovenda. Atque in his quoque generibus abstinentia primi temporis necessaria est, donec inflammatio finiatur.

CAP. VII.

De Maxilla fracta curatione, deque quibusdam ad omnia ossa pertinentibus.

B his ad maxillam venturus indicanda quædam puto communiter ad omnia offa pertinentia, ne fæpius eadem dicenda fint. Omne igitur os, modo 25 rectum, ut lignum in longitudinem finditur; modo trangitur transversum; interdum obliquum: atque id ipsum nonnunquam retusa habet capita, nonnunquam acuta; quod genus pellimum elt: quia neque facile committuntur, quae nulli retuso innituntur; 30 et carnem vulnerant, interdum quoque nervum aut mulculum. Quinetiam aliquando plura fragmenta a fragmento fiunt. Sed in ahis quidem offibus ex toto laepe fragmentum a fragmento recedit: maxillæ vero semper aliqua parte etiam vexata, ossa inter se co-35 hærent. Igitur inprimis digitis duobus utrinque prementibus, et ab ore, et a cute omnino offa in fuam ledem compellenda funt: deinde, si maxilla transversa fracta est (sub quo casu fere dens super proximum Bbb 2 dentem

dentem excidit) ubi ea in fuam sedem collocata est. duo proximi dentes, aut si hi labant, ulteriores inter se seta deligandi funt; id in alio genere fracturae supervacuum est; cætera eadem facienda funt, nam s linteolum duplex, madens vino et oleo, superinjiciendum cum eadem simila et eadem thuris fuligine est: deinde, aut fascia, aut mollis habena, media in longitudinem incifa, ut utrinque mentum complectatur; et inde capita ejus supra caput adducta ibi 10 deligantur. Illud quoque ad omnia offa pertinens dictum erit; famem primum esse necessariam: deinde, a die tertio, humidum cibum; fublata inflammatione, paulo pleniorem, eumque, qui carnem alat: vinum per omne tempus effe alienum. Deinde tertio 15 die resolvi debere; foverique per spongiam vapore aquæ calidæ, eademque, quæ primo fuerunt, fuperdari; idem quinto die fieri, et donec inflammatio finiatur; quæ vel octavo die, vel septimo fere resolvitur: ea fublata, rursus ossa esse tractanda, ut, si quod 20 fragmentum loco fuo non est, reponatur; neque id esse folvendum, nisi duæ partes ejus temporis, intra quod quæque offa conseruntur, transierunt. Fere vero inter quartumdecimum et unum et vigesimum diem fanescunt, maxilla, malæ, jugulum, pectus, latus 25 os scapularum, costæ, spina coxarum, os tali, calx, manus, planta: inter vigefimum et trigefimum diem, crura, brachiaque: inter septimum et vigesimum et quadragesimum, humeri et femina. Sed in maxilla illud quoque adjiciendum est, quod humidus cibus 30 diu assumendus est. Atque etiam, cum tempus processit, in lagano, similibusque aliis perseverandum, donec ex toto maxillam callus firmarit. Item, primis utique diebus, habendum filentium.

C A P. VIII. De Juguli fracti curatione.

JUGULUM vero, si transversum fractum est, nonnunquam per se rursus recte coit, et, nisi movetur, sanari sine junctura potest: nonnunquam vero, maximeque ubi motum est, elabitur; fereque id, quod

quod terior per fe tit. I Raro clinati diffe n rei au terque ad fca ne pro et illu verfur autem inferio dum e lendus impler eft. Si bet; e denda quid a plex li menta lo, eoc quæ ju us, qu bus off gulo, f ad dex post ha chium

deligan

teraque

funt.

vel car

vel coll os fcap

manus,

Cap.

guod a pectore fub id, quod ab humero est, in posteriorem partem inclinatur. Cujus ea ratio est, quod per se non movetur; sed cum humeri motu consentit. Itaque, eo subsistente, sub id humerus agitatur. Raro vero admodum in priorem partem jugulum in- 5 clinatur: adeo ut magni professores nunquam se vidisse memoriae mandarint. Sed locuples tamen ejus rei auctor Hippocrates est. Verum, ut dissimilis uterque casus est, sic quædam dissimilia requirit. Ubi ad scapulas jugulum tendit, simul dextra manu pla- 10 ne propellendus in posteriorem partem humerus est, et illuc in priorem attrahendum. Ubi ad pectus conversum est, ipsum quidem retro dandum, humerus autem in priorem partem adducendus est: at, si is inferior est, non id, quod a pectore est, deprimen- 15 dum est, quia immobile est; sed humerus ipse attollendus: si casu superior est, id, quod a pectore est, implendum lana, et humerus ad pectus deligandus est. Si acuta fragmenta funt, incidi contra cutis debet; et ex ossibus ea, quæ carnem vulnerant, præci-20 denda funt; tunc retufa offa committenda funt; fi quid ab aliqua parte eminet, opponendum ei est triplex linteolum in vino et oleo tinctum. Si plura fragmenta funt, excipienda funt ex ferula facto canaliculo, eodemque intus incerato, ne fascia diducatur; 25 quæ jugulo composito circumdanda est sæpius potius, quam valentius; quod ipsum quoque in omnibus offibus fractis perpetuum est. A dextro vero jugulo, si id fractum est, ad alam sinistram; a sinistro, ad dextram, rurfusque sub ala sana fascia dari debet: 30 post hæc, si jugulum ad scapulas inclinatum est, brachium ad latus; fi in partem priorem, ad cervicem deligandum est: supinusque homo collocandus; cæteraque eadem facienda, quae supra comprehensa funt. Sunt vero plura offa fere immobilia, vel dura, 35 vel cartilaginosa, quæ vel franguntur, vel forantur, vel colliduntur, vel finduntur, ut malæ, pectus, latus os scapularum, costæ, spina costarum, os tali, calx, manus, planta. Horum omnium eadem curatio est.

nonnovevero,

1-

m

1-

12

n-

bi ns

n-

m. at:

tio

ore er-

fivi-

por id

ntra

ve-

di-

atus

calx,

iem,

n et

xilla

ibus

pro-

dum,

rimis

ie id,

quod

Cap. 1

vino da m

adstric

fupra vendu

menda ba stœ

vero d

guis fi

diu fu malagi

Ergo c

aut m quiden

cimo v

primo,

ad qua erit fu

digerer

per qua mora

parte r

dendur

pus ful

cum illi

me hun

erit; ea

duobus

tendum

quod fu

tur. Re

tabes P

Nonnur

initia n

limilis, i

fimili uf

funt.

Si fupra vulnus est, id suis medicamentis nutriendum est, quo fanescente, rimas quoque ossis, aut, si quod ferrumen est, callus implet. Si cutis integra est, et, os læsum esse, ex dolore colligimus, nihil aliud, quam 5 quiescendum; imponendumque ceratum est, et leniter deligandum, donec fanitate ossis dolor siniatur.

C A P. IX. De Costarum fractarum curatione.

ROPRIE tamen quaedam de costa dicenda sunt; quia juxta viscera est, gravioribusque periculis is locus expositus est. Haec quoque igitur interdum fic finditur, ut ne fummum quidem os, fed interior pars ejus, quae rara est, lædatur: interdum sic, ut eam totam is casus perruperit. Si tota fracta non est, 15 nec fanguis expuitur, nec febricula fequitur, nec quicquam fuppurat, nifi admodum raro, nec dolor magnus est; tactu tamen is locus leviter indolescit: abunde est, eadem quæ supra scripta sunt, facere; et a media fascia incipere deligare, ne in alterutram partem hæc 20 cutem inclinet. Ab uno vero et vigefimo die, quo utique os esse debet glutinatum, id agendum. Cibis uberioribus est utendum, ut corpus quam plenissimum fiat, quo melius os vestiat: quod illo loco tenerum adhuc injuriae sub tenui cute expositum est. Per 25 omne autem tempus curationis, vitandus clamor, fermo quoque, tumultus, ira, motus vehementior corporis, fumus, pulvis, et quicquid vel tussim vel sternutamentum movet: ne spiritum quidem magnopere continere expedit. At, si tota costa perfracta 30 est, casus asperior est. Nam et graves inflammationes, et febris, et suppuratio, et sæpe vitæ periculum sequitur, et fanguis spuitur. Ergo, si vires patiuntur, ab eo brachio, quod super eam costam est, sanguis mittendus est: si non patiuntur, alvus, tamen sine 35 ullo acri, ducenda est; diutiusque inedia pugnandum. Panis vero ante septimum diem non assumendus; fed una sorbitione vivendum: imponendumque et loco ceratum ex lino factum, cui cocta quoque resina adjecta sit, aut Polyarchi malagma; aut panaces ex vino m

bd

et,

m

ni-

nt;

ilis

um

ior

ut

eft,

uic-

nus

nde

edia

hæc

quo Libis

num

rum

Per

mor,

ntior

vel

mag-

racta

ones,

m fe-

ntur,

nguis

fine

dum.

ndus;

que ei

refina

ces ex

vino

vino et rosa et oleo; superque imponenda lana succida mollis, et duæ fasciæ a mediis orsæ, minimeque adstrictae. Multo vero magis omnia vitanda, quae fupra polui; adeo, ut ne ipiritus quidem iæpius movendus sit. Quod si tussis infestabit, ad id potio su-5 menda erit, vel ex trixagine, vel ex ruta, vel ex herba stechade, vel ex cumino et pipere. Gravioribus vero doloribus urgentibus, cataplasma imponi quoque conveniet, vel ex lolio, vel ex hordeo, cui pinguis fici tertia pars sit adjecta. Et id quidem inter- 10 diu superjacebit : noctu vero idem aut ceratum, aut malagma, aut panni; quia potest cataplasma decidere. Ergo quotidie quoque refolvetur, donec jam cerato aut malagmate possimus esse contenti. Et decem quidem diebus extenuabitur fame corpus: ab unde- 15 cimo vero ali incipiet, ideoque etiam laxior, quam primo, fascia circum ligabitur. Fereque ea curatio ad quadragelimum diem perveniet. Quod fi modus erit suppurationis, plus malagma, quam ceratum ad digerendum proficiet. Si suppuratio vicerit, neque 20 per quae fupra scripta sunt, discuti potuerit; omnis mora vitanda erit, ne os infra vitietur: fed, qua parte maxime tumebit, demittendum erit candens ferramentum, donec ad pus perveniat; idque effundendum. Si nusquam caput se ostendit, ubi maxime 25 pus fubit, fic intelligimus, creta cimolia totum locum illinimus, et ficcari patiemur: quo loco maxime humor intus in ea perseverabit, ibi pus proximum erit; eaque uri debebit. Si latius aliquid abscedet, duobus aut tribus locis erit perforandum; demit- 30 tendum erit linamentum, aut aliquid ex penicillo, quod fummum lino fit devinctum, ut facile educatur. Reliqua eadem, quae in cæteris adustis, facienda funt. Ubi purum erit ulcus, ali corpus debebit, ne tabes perniciosa futura, id malum subsequatur. 35 Nonnunquam etiam, levius ipso osse affecto, et inter initia neglecto, non pus, fed humor quidam muccis limilis, intus coit; mollescitque contra cutis. In qua fimili ustione utendum est.

De

De spinae curatione.

In spina quoque est, quod proprie notemus. Nam si id quod ex vertebra excedit, aliquo modo fractum est, locus quidem concavus sit; punctiones autem in seo sentiuntur: quia necesse est ea fragmenta spinosa esse, quo sit, ut homo in interiorem partem subinde nitatur. Hæc noscendae rei causa sunt. Medicamentis vero iisdem opus est, quae plurima parte hujus capitis exposita sunt.

CAP. X.

De Humerorum, brachiorum, femorum, crurum, digitorum fractorum, vel evulsorum, communibus curationibus.

CIMILES rurfus ex magna parte cafus curationesque funt humeris et femoribus. Communia etiam quaedam humeris, brachiis, femoribus, cruribus, digitis: siquidem ea minime periculose media franguntur: quo propior fractura capiti vel superiori vel inferiori est, eo pejor est, nam et majores dolores 20 affert, et difficilius curatur. Ea maxime tolerabilis est fimplex, transversa: pejor, ubi obliqua, atque ubi fragmenta: pessimum, ubi eadem acuta. Nonnunquam autem fracta in his offa in fuis fedibus remanent, multo faepius excidunt, aliudque fuper ali-25 ud effertur, idque ante omnia confiderari debet: et funt notæ certæ. Si fuis fedibus mota, refima, punctionesque sensum repræsentant, tactu inæqualia funt. Si vero non adversa, sed obliqua junguntur (quod fit, ubi loco fuo non funt) membrum id alte-30 ro latere brevius est, et musculi ejus tument. Ergo, si hoc depressum est, protinus id membrum oportet extendere. Nam nervi musculique, intenti per osla, contrahuntur: neque in fuum locum veniunt, nifi illos per vim aliquis intendit. Rurfus, si primis diebus id 35 omissum est, inflammatio oritur. Sub qua et difficile, et periculofe, vis nervis adhibetur, nam distentio nervorum vel cancer fequitur; vel certum, ut diutissime alatur, pus, itaque, si ante reposita ossa non funt, post ea, reponenda funt. Intendere autem digitum,

ut in ribus capit duce effe d bus i repoi æqua et in est. F bend ferati hóc ore e quale prior fracti am d tum (triple dens. que, tia ta quia i

Cap.

gitui

etian

alter

eget,

Deligi dum o nihil o tertio

dem :

portu

cia ite feiis in ræ fu

i- memb

n

n

le

n-

15

im

0-

nia

ri-

lia

ori

res

lis

ue

on-

re-

ali-

et:

ma,

alia

tur

lte-

o, fi

ex-

con-

illos

s id

fici-

ntio

diu-

non

di-

um,

arti-

gitum vel aliud quoque membrum, fi adhuc tenerum eft, etiam unus homo poteit: cum alteram partem dextra, alteram finistra prendit. Valentius membrum duobus eget, qui in diversa contendant. Si firmiores nervi sunt, ut in viris robustis, maximeque corum feminibus et cru- 5 ribus evenit; habenis quoque, vel linteis fasciis utrinque capita articulorum deliganda, per plures et in diversa ducenda funt. Ubi paulo longius, quam naturaliter esse debet, membrum vis fecit; tum demum ossa manibus in suam sedem compellenda funt : indiciumque ossis 10 repositi est dolor sublatus. Et membrum alteri parti æquatum, involvendum duplicibus triplicibusve pannis et in vino et oleo tinctis: quos linteos esse, commodius est. Fere vero fasciis sex opus est. Prima brevislima adhibenda: quae circa fracturam ter voluta furfum verfum 15 feratur, et quan in cochlea serpat; satisque est, eam ter hóc quoque modo circuire. Altera dimidio longiore eaque qua parte os eminet, ab ea, fi totum aequale est, undelibet super fracturam incipere debet, priori adversa, deorsumque tendere; atque iterum de 20 fractura reversa, in superiore parte ultra priorem fasciam delinere. Super has injiciendum latiore linteo ceratum est, quod eas contineat. Ac, si qua parte os eminet, triplex ea pannus objiciendus, codem vino et oleo madens. Hæc tertia fascia comprehendenda sunt, quarta-25 que, sic, ut semper insequens priori adversa sit, et tertia tantum in inferiore parte, tres in superiore finiant: quia fatius est faepius circuire, quam adstringi: fiquidem id, quod adstrictum est, alienatur, et cancro opportunum eft. Articulum autem, quamminime vincire 30 opus est: sed, si juxta hunc os fractum est, necesse est. Deligatum vero membrum in diem tertium continendum est. Eaque junctura talis esse debet, ut primo die mihil offenderit, non tamen laxa vifa fit; fecundo laxior; . tertio jam pene resoluta. Ergo tum rursum id mem-35 brum deligandum, adjiciendaque prioribus quinta faicia iterumque quinto resolvendum est, et sexto fasciis involvendum, sic, ut tertia et quinta infra, cateræ iupra finfantur. Quotiescunque autem folvitur membrum, calida aqua fovendum est. Sed, si juxta

A. CORN. CELSUS Lib. VIII. 386 articulum fractura est, diu instillandum vinum est, exigua parte olei adjecta, eademque omnia facienda, donec ab eo inflammatio folvatur, vel levius quoque, quam, ex confuetudine, id membrum fiat, quod fi feptimus dies non dedit, certe nonus exhibet, tum facillime offa tractantur. Rurfus ergo, si parum commissa funt, committi debent: si qua fragmenta eminent, in fuas fedes reponenda funt, deinde eodem modo membrum deligandum, ferulaeque fuperaccommodandae 10 funt, quae fissae circumpositaeque ossa in sua sede contineant: et, in quam partem fractura inclinat, ab eo latior valentiorque ferula imponenda est. Easque omnes circa articulum esse oportet resimas, ne hunc laedant, nec ultra adstringi, quam ut offa contineant: et 15 cum spatio laxentur, tertio quoque die paulum habenis fuis coarctari; ac, fi nulla prurigo, nullus dolor est, fic manere, donec duae partes ejus temporis, quod quoque os conservet, compleantur: postea levius aqua cali-

da fovere; quia primo digeri materiam opus est, tum e-20 vocari. Ergo cerato quoque liquido id leniter est ungendum, perfricandaque fumma cutis est; laxiusque id deligandum, est. Tertio quoque die solvendum, sic, ut remota calida aqua, cætera eadem fiant; tantummodo fingulæ fasciæ, quoties resolutæ fuerint subtrahantur.

De Humeri fracti curatione.

25 Hæc communia funt: illa propria. Si quidem humerus fractus, non sic, ut membrum aliud, intenditur : sed homo collocatur alto fedili, medicus autem humiliore adversus. Una fascia, brachium amplexa, et cervice 30 ipsius, qui læsus est, id sustineat: altera, ab altera parte super caput data, ibi accipit nodum: tertia juncto imo humero deorsum demittitur, ibi quoque capitibus ejus inter se junctis. Deinde ab occipitio ipsius, minister sub ea fascia, quam secundo loco posui, correpto 35 fi dexter humerus ducendus est, dextro, si sinister, sinistro brachio, demissium inter femina ejus, qui curatur, baculum tenet: medicus super eam fasciam, de qua tertio loco dixi, planam injicit dextram, si sinister, si 'nistram, si dexter humerus sumatur; simulque alteram fasciam minister attollit, alteram premit medicus: quo

Cap. fit, u medi fi fun ala p brach afficit postea rum i rus ac nime compo fe ear fub al ubi in vi rige lutae calida que v

biti, v

At, eft, alt quod a mum, est, qu integro nia in lio eft, quam i um del dem is volutui dine ip atque it Idque p oportet tinare i mobile.

idem, q

H.

xi-

do-

ue,

ep-

illi-

iffa

in

-ms

dae

on-

) e0

om-

lae-

et:

abe-

eft,

quo-

cali-

me-

gen-

deli-

t re-

o fin-

ume-

: fed

iliore

rvice

par-

uncto

itibus

mini-

repto,

er, il

cura-

de qua

er, il

lteram

: quo fit, Cap. XI. fit, ut leniter humerus extendatur. Fasciis vero, si medium aut imum os fractum est, brevioribus opus est; fi fummum, longioribus: ut ab eo fub altera quoque ala per pectus et scapulas porrigantur. Protinus vero brachium, cum deligatur, fic inclinandum est, id quod s afficit ut ante fascus quoque sic figurandum sit, ne postea suspensum aliter, aliter cum deligabatur, humerum inclinet, brachioque suspenso, ipse quoque humerus ad latus leniter deligandus est, per quae fit, ut minime moveatur, ideoque offa fic fe habent, ut aliquis 10 composuit. Cum ad ferulas ventum est, extrinsecus esse earum longissimae debent: a lacerto breviores; sed fub ala brevissimae. Saepiusque eae resolvendae sunt; ubi in vicinia cubiti humerus fractus est, ne ibi nervi rigescant, et inutile brachium efficiant. Quoties so- 15 lutae funt, fractura manu continenda; cubitus aqua calida fovendus, et molli cerato perfricandus; ferulaeque vel omnino non imponendae contra eminentia cubiti, vel aliquanto breviores funt.

De Brachii fracti curatione.

At, si brachium fractum est, in primis considerandum elt, alterum os, an utrunque comminutum sit: non quod alia in ejusmodi casu curatio admovenda; sed primum, ut valentius extendatur, si utrunque os fractum elt, quia necesse est minus nervos contrahi altero osse 25 integro, eosque intendente; deinde, ut curiosius omnia in continendis offibus fiant, si neutrum alteri auxilio est, nam, ubi alterum integrum est, plus opis in eo, quam in fasciis ferulisque est. Deligari autem brachium debet, paulum pollice ad pectus inclinato; fiqui- 30 dem is maxime brachii naturalis habitus fit: idque involutum mitella commodissime excipitur, quae latitudine ipsi brachio, perangustis capitibus collo injicitur: atque ita commode brachium ex cervice suspensum est. Idque paulum fupra cubiti alterius regionem pendere 35 Quod si ex summo cubito id factum sit, glutinare id vinciendo alienum est, sit enim brachium immobile. Ac, si nihil aliud quam doiori occursum est, idem, qui fuit, ejus usus est.

Cap.

fangu

dia ex

us int

poner

offa t

dum (

nime

nendu

paulu

ligand

bus;

to fac

numer

que ae

fiet, fi

bunt,

medic

scripsi,

neque

test; f

pus es leum,

dum;

ration quæ pi

fi cura

que eil

fis emi fi acut

dum;

mandu

nus fac

jiciend: ab ea p

eminen est, me

medica

abscind

que ea fuo ten

De Grurum Femorumque fractorum curatione.

In crure aeque ad rem pertinet, alterum faltem os integrum manere, commune vero ei femorique est. quod, ubi deligatum est, in canalem conjiciendum seft. Is canalis ab inferiori parte foramina habet, per quae, si quis humor excesserit, descendat: et a planta moram, quae simul et sustineat eam, et delabi non patiatur: et a lateribus cava, per quae loris datis, mora quidem crus femurque, ut collocatum est, detineat. 10 Esse etiam is debet, a planta, si crus fractum est, circa poplitem; fi femur, usque ad coxam; fi juxta superius caput femoris, sic, ut ipsa quoque ei coxa sit. Neque tamen ignorari oportet, si femur fractum est, sieri brevius, quia nunquam in antiquum statum reverti-15 tur: summisque digitis postea cruris ejus insisti. multa tamen femori debilitas est; foedior tamen, ubi fortunae negligentia quoque accessit.

De Digiti fracti curatione.

Digitum satis est ad unum circulum post inslam-20 mationem ligari.

Communes curationes ad humeros, brachia, crura, femina,

digitosque confractos pertinentes.

His proprie ad fingula membra pertinentibus, rurfus ista communia sunt: primis diebus fames: deinde tum, 25 cum jam increscere callum oportet, liberalius alimentum: longa a vino abstinentia: fomentum aquae calidae, dum inflammatio est, liberale; cum ea desit, modicum: tum etiam longior ulterioribus, e liquido cerato, membris, et mollis tamen unctio. Neque proti-30 nus exercendum id membrum, et ad antiquos usus reducendum est. Gravius aliquanto est, cum ossis fracturae carnis quoque vulnus accessit; maximeque, si id musculi femoris aut humeri senserunt, nam et inflammationes multo graviores, et promptiores cancros ha-35 bent. Ac femur quidem, si ossa inter se cesserunt, sere praecidi necesse est. Humerus vero quoque in periculum venit; fed facilius conservatur. Quibus periculis etiam magis id expositum, quod juxta ipsos articulos ictum est. Curiosius igitur agendum est, et per mediam plagam musculus quidem transversus praecidendus:

S

m

er

ta

2-

ra

ca ri-

le-

eri ti-

ed ibi

m-

2,

fus

ım,

en-

ali-

mo-

ce-

oti-

rac-

fi id

am-

ha-

fere

ricuculis

culos diam

dus:

fan-

fanguis vero, si parum fluxit, mittendus: corpus inedia extenuandum. Ac reliqua quidem membra lentius intendenda, et lenius in his offa in fuam sedem reponenda funt: his vero neque intendi nervos, neque offa tractari, fatis expedit; iplique homini permittendum est, ut sic ea collocata habeat, quemadmodum minime lædunt. Omnibus autem his vulneribus imponendum primo linamentum est vino madens, cui rosa paulum admodum adjectum sit: caetera eadem deliganda fasciis sunt, aliquanto, quam vulnus, latiori- 10 bus; scilicet laxius, quam si ea plaga non esset, quanto facilius et alienari et occupari cancro vulnus potest, numeris potius fasciarum id agendum est, ut laxae quoque aeque contineant. Quod in femore humeroque sic het, si ona forte recte concurrerint: sin aliter se habe-15 bunt, eatenus circumdari fascia debebit, ut impolitum medicamentum contineat. Cætera eadem, quæ fupra scripsi, facienda sunt, præterquam quod neque ferulis, neque canalibus, inter quæ vulnus fanescere non potest; sed pluribus tantummodo et latioribus fasciis o-20 pus est: ingerendumque subinde in eas est calidum oleum, et vinum; magisque in principio fame utendum; vulnus calida aqua fovendum; frigusque omni ratione vitandum est, et transeundum ad medicamenta, quæ puri moyenda funt. Majorque vulneri, quam of 25 fi cura agenda, ergo quotidie solvendum nutriendumque est. Inter que si quod parvulum fragmentum offis eminet, id, si retusum est, in suam sedem dandum: ii acutum, ante acumen ejus longius est praecidendum; si brevius, limandum, et utrunque scalpro li-30 mandum, tum ipsum recondendum est: ac, si id manus facere non potest, volsella, quali fabri utuntur, injicienda est recte se habenti ossis prominentis cuspidi, ab ea parte, qua fima est; ut ea parte, qua gibba est, eminens os in suam sedem compellat. Si id majus 35 eit, membranulisque cinguntur, finere oportet ea fub medicamentis refolvi, idque os, ubi jam nudatum est, abscindere, quod maturius scilicet faciendum est, poltque ea ratione et os coire, et vulnus fanescere: illud two tempore; hoc, prout se habet. Nonnunquam etiam

in

Lib. VIII. in magno vulnere evenit, ut fragmenta quædam velut emoriantur, neque cum cæteris coeant; quod hic quoque ex modo fluentis humoris colligitur. Quo magis necessarium est, sæpius ulcus resolvere, atque nutrire:

fequitur vero, ut id os per se post aliquot dies excidat; cum tam misera antea conditio vulneris sit, tamen id interdum majus diutiusque facies. Saepe enim integra cutis offe abrumpitur, protinusque prurigo et dolor oritur. Quæ folvere, fi accidit, maturius oportet, et fovere aqua,

10 per æstatem, frigida; per hiemem, egelida: deinde ceratum myrteum imponere. Interdum fractura quibusdam velut aculeis carnem vexat. Quo a prurigine et punctionibus cognito, aperire id melius, eosque aculeos praecidere necesse habet. Reliqua vero curatio in utroque

15 hoc casu eadem est, quæ, ubi ictus protinus intulit. Puro jam ulcere, cibis hic quoque utendum est carnem producentibus. Si brevius adhuc membrum est, et ossa loco fuo non funt, paxillus tenuis quam lævissimi generis inter ea demitti debet, fic, ut capite paulum fupra ulcus

20 emineat; isque quotidie plenior adigendus est, donec par id membrum alteri fiat. Tum paxillus removendus, vulnus fanandum est. Cicatrix inducta fovenda aqua frigida est, in qua myrtus, hedera, aliæve similes verbenae decoctæ fint: illinendumque medicamentum, quod

25 ficcet; et magis etiam hic quiescendum, donec id membrum confirmetur. Si quando vero ossa non conferbuerunt, quae sæpe soluta, sæpe mota sunt, in aperto deinde curatio est; possunt enim coire. Si vetustas occupavit, membrum extendendum est, ut aliquid lædatur:

30 offa inter se manu dividenda, ut concurrendo exasperentur, ut, si quid pingue est, eradatur, totumque id quafi recens fiat; magna tamen cura habita, ne nervi musculive lædantur. Tum vino fovendum est, in quo malicorium decoctum fit; imponendumque idipfum ovi

35 albo mistum: tertio die resolvendum, fovendumque aqua, in qua verbenae, de quibus fupra dixi, decoctae fint, quinto die idem faciendum, ferulæque circumdandæ: cætera, et ante, et post, eadem facienda, quæ supra scripsi. Solent tamen interdum diversa inter se offa cohærere: eoque et brevius membrum, et indeco-

Cap. rum f fentiu rigi d memb intend ut adl que ic luit, a regula vetust offa co que lo id mei tro: 1 nendu ligand per qu que al memb evocet

Nam n latum e radius: calcis c fedibus ubi alic fusque tio orit que, et res, qu Quorun offibus : locis pr tur. N

guntur

fus ad

n

le

0

0-

0-

us

ec

1S,

ua

e-

od

m-

u-

de-

cu-

ır:

pe-

id

rvi

quo

ovi

que

ctae

lan-

fu-

of-

eco-

rum

rum fit, et, si capita acutiora sunt, assidue punctiones fentiuntur. Ob quam causam frangi rursus ossa et dirigi debent. Id hoc modo fit. Calida aqua multa id membrum fovetur, et ex cerato liquido perfricatur, intenditurque: et inter hæc, medicus pertractans offa, ut adhuc tenero callo, manibus ea diducit, compellitque id, quod eminet, in suam sedem : et, si parum valuit, ab ea parte, in qua os inclinat, involutam lana regulam objicit; atque ita deligando, affuescere iterum vetustæ sedi cogit. Nonnunquam autem recte quidem 10 offa cœperunt, superincrevit vero nimius callus; ideoque locus intumuit. Quod ubi incidit, diu leniterque id membrum perfricandum est ex oleo, et sale, et nitro: multum aqua calida falfa fovendum; et imponendum malagma, quod digerat; adstrictiusque al-15 ligandum: oleribusque, et præterea vomitu utendum, per quæ cum carne callus quoque extenuatur: confertque aliquid de finapi quod cum ficu in alterum pariter membrum impositum, donec id paulum erodat, eoque evocet materiam. Ubi his tumor extenuatus-est, rur- 20 fus ad ordinem vitae revertendum est.

C A P. XI. De luxatis Offibus.

C de fractis quidem offibus hactenus dictum fit. Moventur autem ea fedibus fuis duobus modis, 25 Nam modo, quæ juncta funt, inter se dehiscunt: ut cum latum os scapularum ab humero recedit; et in brachio, radius a cubito; et in crure, tibia a fura; interdum a faltu, calcis os a talo; quod raro tamen fit: modo articuli fuis sedibus excidunt. Ante de prioribus dicam. Quorum 30 ubi aliquid incidit, protinus is locus cavus elt, depreflusque digitus finum invenit; deinde gravis inflammatio oritur; atque in talis præcipua: fiquidem febres quoque, et cancros, et nervorum vel diftentiones, vel rigores, qui caput scapulis annectunt, movere consuevit. 35 Quorum vitandorum causa facienda eadem sunt, quæ in offibus mollibus læsis. Aliquid ubi incidit, protinus his locis proposita sunt, ut dolor tumorque per ea tollantur. Nam diducta offa nunquam rurfus inter se junguntur: et ut aliquid decoris eo loco fit, nihil usus admittitur.

mittitur. Maxilla vero et vertebra, omnesque articuli. cum validis nervis comprehendantur, excidunt aut vi expulsi, aut aliquo casu nervis vel ruptis, vel infirmatis; faciliusque in pueris et adolescentulis, quam in robustioribus. Hique elabuntur in priorem et in exteriorem partem: quidam omnibus modis, quidam certis. Suntque quædam communia omnium figna, quæ-

dam propria funt cujusque. Siquidem semper ea parte tumor est, in qua os prorumpit; ea sinus, a qua re-10 cessit. Et hæc quidem in omnibus deprehenduntur, alia vero fi in fingulis, quæ, fimulatque de quoque dicam, proponenda erunt. Sed ut excidere omnes articuli non possunt, sic non omnes reponuntur. Caput

enim nonnunquam compellitur, neque in spina verte-15 bra, neque ea maxilla, quæ, utraque parte prolapía, antequam reponeretur, inflammationem movit. Rurfum, qui nervorum vitio prolapsi sunt, compulsi quoque in fuas fedes iterum excidunt. At, quibus in pueritia exciderunt, neque reposita sunt, minus quam cæ-

20 teri crescunt: omniumque, quæ loco suo non sunt, caro ea increscit, magisque in proximo membro, quam in ulteriore: utputa, si humerus loco suo non est, major in eo ipfo fit, quam in brachio; major in hoc, quam in manus acie. Tum pro sedibus, et pro casibus, qui

25 inciderunt, aut major aut minor usus ejus membri relinquitur: quoque in eo plus usus superest, eo minus id extenuatur. Quicquid autem loco fuo motum est, ante inflammationem reponendum est. Si illa occupavit, dum conquiescat, tunc lacessendum non est : 'ubi fi-

30 nita tentandum est in his membris, quae id patiuntur. Multum autem eo confert et corporis et nervorum habitus. Nam, fi corpus tenue, fi humidum est, fi nervi infirmi, expeditius os reponitur; fed et primo facilius excidit, et postea minus fideliter continetur. Quæ contra-

35 ria his funt, melius continent: fed id, quod expulium est, difficulter admittunt. Oportet autem ipsam inflammationem levare, fuper fuccida lana ex aceto impolita: a cibo, si valentioris articuli casus est, triduo; interdum etiam quinque diebus abstinere debet; bibere a quam calidam, dum sitim finiat : curiosiusque haec faCOFO. conti deing lana. que a infric Vino prom falube

Cap.

de fin Ma tera p tem, i pond utragi yetur exced Primo nc, ut vel fic, etem e per mi dici d unvolu vendi una pa tur ado dum, pellend pene u eit, om xilla ag cervicis eft. Cu liquidio

> Capu tebræ d

fermo o

L

vi

1-

0-

i-

T-

æ.

ir-

re-

ır.

di• ar•

te-

ofa,

ur-

110-

ue-

cæ-

ca-

am

maiam

qui

re-

eft,

upabi fi-

ntur.

i in-

s ex-

ntra-

lfum Ham-

ofita:

ere a-

ec fa-

core, his offibus motis, quae validis plenisque musculis continentur: si vero etiam sebris accessit, multo magis: deinde ex die quinto sovere ex aqua calida; remotaque lana, ceratum imponere ex cyprino factum; nitro quoque adjecto, donec omnis inflammatio finiatur. Tunc sinfrictionem ei membro adhibere: cibis uti bonis; uti vino modice: jamque ad usus quoque suos id membrum promovere; quia motus, ut in dolore pestifer, sic ahae saluberrimus corpori est. Hæc communia sunt: nunc de singulis dicam.

De Maxillae luxatas curations.

Maxilla in priorem partem propellitur, sed modo altera parte, modo utraque. Si altera, in contrariam partem, ipfa mentumque inclinatur, dentes paribus non refpondent; sed sub his, qui seçant, canini sunt. At, 11 15 utraque, totum mentum in exteriorem partem promoyetur; inferioresque dentes longius, quam superiores excedunt; intentique temporum super musculi apparent. Primo quoquo tempore homo in fedili collocandus est, hic, ut minister a posteriore parte caput ejus contineat, 20 vel fic, ut juxta parietem is fedeat, subjecto inter parietem et caput ejus scorteo pulvino duro, coque caput per ministrum urgeatur, quo sit immobilius; tum medici digiti pollices, linteolis vel fasciis, ne dilabantur, involuti, in os cius conjiciendi, cateri extrinfecus admo- 25 vendi funt; uhi vehementer maxilla apprehenta ett, i una parte procedit, concutiendum mentum, et ad gut: tur adducendum est: tunc fimul et caput apprehendendum, et, excitato mento, maxilla in suam fedem compellenda, et os ejus comprimendum est, sic, ut amnia 30 pene uno momento fiant. Si in utraque parte prolapla ell, omnia eadem facienda; sed aqualiter retro est ma: xilla agenda. Reposito offe, si cum dolore oculorum et cervicis iste casus incidit, ex brachio sanguis mittendus est. Cum omnibus vero, quorum ossa mota sunt, primo 35 liquidior cibus conveniat, tum his præcipue: adeo ut sermo quoque frequenti motu oris per pervos lædat.

Caput duobus processibus in duos sinus summe vertebræ demissis super cervicem contineri, in prima parte D d d proposui. Hi processus interdum in posteriorem partem excidunt: quo sit, ut nervus sub occipitio extendatur, mentum pectori agglutinetur, neque bibere is, neque loqui possit, interdum sine voluntate semen emittat; quisus celerrime mors supervenit. Ponendum autem hoc esse credidi, non quo curatio ejus rei ulla sit; sed ut res indiciis cognosceretur, et non putarent sibi medicum defuisse, si qui sic aliquem perdidissent.

De Spina luxata.

Idem casus manet eos, quorum in spina vertebrae exciderunt. Id enim non potest sieri, nisi ex medulla quæ per medium; et duabus membranulis, quæ per duos a lateribus processus feruntur; et nervis, qui continent, ruptis. Excident autem et in posteriorem par-15 tem, et in priorem; et supra septum transversum, et infra. Si in utramque partem exciderint, a polteriore parte vel tumor, vel finus oritur. Si fuper feptum id incidit, manus resolvuntur, vomitus, aut distentio nervorum insequitur, spiritus difficulter movetur; do-20 lor urget, et aures obtusae sunt. Si sub septo, femina resolvuntur, urina supprimitur, interdum etiam sine voluntate prorumpit. Ex ejusmodi casibus, ut tardius, quam ex capitis, sic tamen intra triduum homo moritur. Nam, quod Hippocrates dixit, vertebra in 25 exteriorem partem prolapfa, pronum hominem collocandum esse, et extendendum, tum calce aliquem super ipfum debere confiftere, id intus impellere: in his accipiendum est, quae paulum excesserunt; non in his, quae toto loco motæ funt. Nonnunquam enim ner-30 vorum imbecillitas efficit, ut, quamvis non excident vertebra, paulum tamen in priorem partem promineat, id non jugulat. Ab exteriore fi propulfum est, plerumque iterum redit : sed ab interiore parte non contingit quidem posse, nisi, quod admodum rarum est, vis 35 nervis restituta est.

De Humero luxato.

Humerus autem modo in alam excidit, modo in partem priorem. Si in alam delapfus est, et victus cubitus recedit ab latere, rursum juxta ejusdem partis aurem cum humero porrigi non potest, longiusque alter

ro ic quid tural poste meru le, ce locar rare, teri, fiden que e impe funt, nem ad di tundi quam tribus lora luta, gitur, inde, lum i tum; tunc deliga altæ, altera um in impul học co cile ef compr excidi haben: caput

præcip

tendat

itra de

attolle

Cap.

m

r,

0-

ıi-

OC

es

m

rae

lla

per

on-

ar-

et

ore

id

tio

do-

ina

fine

rdi-

mo

in a

ollo-

iper

ac-

his,

ner-

derit

neat,

·mur

ntin-

, vis

par-

cubi-

s au-

alte.

TO

id

ro id brachium est. Si in priorem partem, summum quidem brachium extenditur, minus tamen, quam naturaliter; difficiliusque in priorem partem, quam in posteriorem cubitus porrigitur. Igitur, si in alam humerus excidit, et vel puerile adhuc est corpus, vel molle, certe imbecillibus nervis intentum est, satis est collocare id in fedili; et ex duobus ministris alteri imperare, ut caput lati scapularum ossis leniter reducat; alteri, ut brachium extendat: ipfum posteriore parte refidentem, humerum genu fub ala ejus cogere, fimul-10 que et latum os, et altera manu brachium ejus ad latus impellere. At, fi valtius corpus, nervive robustiores funt, necessaria est spathula lignea, et quae crassitudinem duorum digitorum habet, et longitudine ab ala ad digitos pervenit, in qua fumma capitulum est ro-15 tundum, et leniter cavum; ut recipere particulam aliquam ex capite humeri possit: in ea bina foramina tribus locis funt, inter se spatio distantibus; inque ea lora mollia conjiciuntur. Eaque spatha fascia involuta, quo minus tactu laedat, ad alam a brachio diri-20 gitur, fic, ut caput ejus fummae alae fubliciatur : deinde, loris fuis ad brachium deligatur; uno loco, paulum infra humeri caput; altero, paulum fupra cubitum; tertio, supra manum, cui rei protinus intervalla tunc quoque foraminum aptata funt, Sic brachium 25 deligatum fuper fcalae gallinariae gradum trajicitur, ita altæ, ut consistere homo ipse non possit; simulque in alteram partem corpus demittitur, in alteram brachium intenditur: eoque fit, ut capite ligni caput humeri impulsum in suam sedem, modo cum sono, modo sine 30 hoc compellatur. Multas esse alias rationes, scire facile est, uno Hippocrate lecto; sed non alia magis usu comprobata est. At, si in partem priorem humerus excidit, supinus homo collocandus est; fasciaque, aut habena, media ala circumdanda est, capitaque ejus post 35 caput hominis ministro tradenda; brachium alteri; præcipiendumque, ut ille habenam, hic brachium extendat : deinde medicus, caput quidem hominis finitra debet repellere, dextra vero cubitum cum humero attollere, et os in fuam fedem compellere, faciliusque

Ddd 2

chis hac ratione humerus commodius continetur. Si to adductus ad latus fit, ad id quoque fascia deligatur.

dem rationem circumagi, donec bene id teneat. Vin-

296

De Gubiti hixati curatione. In cubito autem tria coire offa, humeri, et radii et cubiti iplius, ex his, quæ prima parte hujus voluminis ponta funt, intelligi potuit. Si cubitus, qui inis nexus humero est, ab hoc excidit, radius qui adjunctus est, interdum trahitur, interdum fabilitit. In omnes vero quatuor partes excidere cubitus potest, sed h in priorem prolapfus eft, extentum brachium eft, neque recurvatur: hi in posteriorem, brachium curvum Welt, neque extenditur, breviusque altero est; interdum febrem, vomitumque bilis movet : 'fi in exteriorem, in-

terioremve, brachium porrectum est, fed paulum in eam partem, a qua es recessit recurvatum. Quicquie incidit, reponendi ratio una est (neque in cubito tan-25 tum est fed in omnibus quoque membris longis, qua per articulum longa testa junguntur) utrunque mem-

brum in diversas partes extendere, donec spatium inter offa liberum fit; tum id os, quod excidit ab a parte, in quam prolapfum est, in contrariam impelle-

30 re. Extendendi tamen alia atque alia genera funt, prout nervi Valent, aut offa huc illucve federunt. Ac modo manibus folis utendum est, modo quaedam alia adhibenda. Ergo, li in priorem partem cubitus prolapfus est, extendi per duas manus, interdum etiam

35 haberis injectis, fatis est: deinde rotundum aliquid, a lacerti parte ponendum est, et super id repente cubitus ad humerum impellendus est. At in allis calibus commodiffinish est eadem ratione brachitim extendere, quæ, fracto cubito fubra posica est, et tum ossa reponere. Reliqua curatio eadem est, qua in omnibus. Celerius

Cap. tante aqua perfr. artici circu poste

Ma Si in funt: latus, ad mi me po parte prona in pri fatis T manu quæ n perim os ma fuam :

> In venta Inlatu funt. tumor ceflit. preffui

Ati quae ii opus el fint. Si in prio palma: gitis re

Cum

A-

et

u-

In

fed

ne-

am

in-

16-

uid

an-

quæ

emin-

b ea

elle-

unt,

Ac

alia

protiam

id, a

fibus

dere,

nere.

erius

tan-

tantum sepiusque id resolvendum est; multoque magis aqua calida sovendum, diutius ex oleo et nitro ac sale perfricandum. In cubito enim celerius, quam in ullo alio articulo, sive extra remansit, sive intus revertit, callus circumdatur, isque, si per quietem increvit, slexus illius; postea prohibet.

De Manu luxata.

Manus quoque in omnes quatnor partes prolabitur. Si in policiorem partem excidit, porrigi digiti non polfunt: fi in priorem, non inclinantur: fi in alterutrum to
latus, manus in contrarium, id est, aut ad policem, aut
ad minimum digitum convertitur. Reponi non dissicilime potest. Super locum durum et renitentem ex altera
parte intendi manus, ex altera brachium debet, sic, ut
prona sit, si in posteriorem partem os excidit; supina, si 1;
in priorem; si in interiorem exterioremve, in latus. Ubi
satis nervi diducti sunt, si in alterutrum latus procidit,
manus, brachium in contrarium repellendum est. At his,
que in priorem posterioremve partem prolapsa sunt, su
perimpenendum aliquid durum, idque supra prominens 20
os manu urgendum est, per quod vis adjecta facilius in
suam sedem compellit.

De Palma huxata.

In palma quoque offa interdum suis sedibus promoventur, modo in priorem partem, modo in posteriorem. 25 Inlatus enum moveri, paribus offibus oppositis, non possunt. Signam id solum est, quod omnium commune est; sumor ab ea, in quam os venit: sinus ub ea, a qua recessit. Sed sine intentione, digito tantummodo bene pressum os in suam sedem revertitur.

De Digitis luxatis.

At in digitis totidem fere casus, eademque signa sunt, que in manibus. Sed in his extendendis non æque vi opus est; cum et articuli breviores, et nervi minus validi sint. Super mensam tantummodo intendi debent, qui vel 35 in priorem vel in posteriorem partem exciderunt; tum palma compelli: atque id quod in latus elapsum est, digitis restitui.

De Femore luxato.

Cum de lis dixerim; de his quoque, quæ in cruribus

que manu traxerint. Etiamnum valentius intenditur

membrum super scamnum, cui ab utraque parte axo

funt, ad quos habenæ illæ deligantur: qui ut in torcula-

ribus conversi, rumpere quoque, si quis perseveraverit,

cap.
non i
locan
nus,
perio
a qua
rotur
fuper
de ca
plicar
ubi o
quod
prope

et in priore vero quoque priore prodic quas i posteri quo si conditi versas

quam mur f

partem vertitu fignum ore latu eft: fi fit. Rep verfa p tius in corpus cedat, i miliorii

ipfum]

III.

ca-

et

10-

ar-

in

rio-

on-

ec-

tus

lan-

pri-

em,

i ad

par-

; et

ma-

1 pes

crus,

non

e vel

Qui-

ppo-

racli-

e re-

ma-

cafu

lorus

effet.

m ibi

bent,

Ten-

tis eft

idi: 1

vali-

s par-

utra-

aditur

axes

rcula-

averit,

non

non folum extendere nervos et musculos possent. Collocandus autem homo super id scamnum est, aut pronus, aut supinus, aut in latus, sic, ut semper ea pars superior sit, in quam os prolapsum est; ea etiam inferior,
a qua recessit. Nervis extentis, si in priorem os venit, s
rotundum aliquid super inguen ponendum; subitoque
super id genu adducendum est eodem modo, eademque
de causa, qua idem in brachio sit; protinusque, si complicari semur potest, intus est. In cæteris vero casibus,
ubi ossa per vim inter se recesserunt, medicus debet id, so
quod eminet, retro cogere; minister contra inde coxam
propellere. Posito osse, nihil novi aliud curatio requirit,
quam ut diutius is in lecto detineatur; ne, si motum semur fuerit adhuc laxioribus nervis, rursus erumpat.

De Genu luxato.

Genu vero et in exteriorem, et quoque in interiorem, et in posteriorem partem excidere, notissimum est. In priorem non prolabi, plerique scripserunt; potestque id vero proximum esse; cum inde opposita patella, ipsa quoque caput tibiæ contineat. Meges tamén eum, cui in 20 priorem partem excidisset, a se curatum esse, memoriae prodidit. In his casibus intendi nervi rationibus issem, quas in semore retuli, possunt. Et id quidem, quod in posteriorem partem excidit, eodem modo rotundo aliquo super poplitem imposito, adductoque eo crure, re-25 conditur. Caetera vero manibus simul, tum ossa in diversas partes compelluntur.

De Talo luxato.

Talus in omnes partes prolabitur. Ubi in interiorem partem excidit, ima pars pedis in exteriorem partem con-30 vertitur. Ubi huic contrarius talus, contrarium etiam fignum extat. Si in priorem partem erumpit, a posteriore latus nervus durus et insanus est; minusque is opus est: si in posteriorem, calx pene conditur, plaga major st. Reponitur autem is quoque per manus; prius in di-35 versa pede et crure diductis. Et in hoc quoque casu diutius in lectulo perseverandum est; ne is talus, qui totum corpus sustinet, parum confirmatis nervis, serendo oneri cedat, rursusque prorumpat. Calceamentis quoque humilioribus primo tempore utendum, ne junctura talum ipsum laedat.

De Planta luxata.

Plantæ ossa iisdem modis quibus in manu prodeunt, iisdemque conduntur. Fascia tantummodo calcem quoque debet comprehendere, ne, cum mediam plantam, imumque ejus vinciri necesse est, liber talus in medio relictus, materiam pleniorem recipiat, ideoque suppuret.

De Digitis luxatis.

In digitis nihil ultra fieri debet, quam quod in his,

qui funt in manu, positum est.

Hæc fæcienda funt in his casibus, ubi sine vulnere ossa exciderunt: sæpe tamen cum vulnere loco moventur. Hic quoque et ingens periculum est, et eo gravius, quo majus membrum est, quove validioribus nervis aut musculis continetur. Ideoque humeris, semoribusque, me-

non repositis tamen, nonnullum periculum est. Eoque major in utroque timor est, quo propius vulnus articulo est. Hippocrates nihil tuto reponi posse, præter digitos, et plantas, et manus, dixit: atque in his quoque dili-

quoque et crura reposuerunt : et, ne cancri, distentiones que nervorum orirentur, sub quibus in ejusmodi casu fieri et mors matura, sanguinem ex brachio miserunt. Verum ne digitus quidem, in quo minimum, ut malum,

25 fic etiam periculum est, reponi debet ante instanmationem, aut postea, cum jam vetus res est. Si quoque, reposito osse, nervi distenduntur, rursus id protinus expellendum est. Omne autem membrum, quod cum vulnere loco motum, neque repositum est, sic jacere conve-

neve dependeat. In omnique tali morbo magnum ex longa fame præfidium est: deinde ex curatione eadem quæ proposita est, ubi ossibus fractis vulnus accessit. Si nudum os eminet, impedimento semper futurum est. Id,

arida linamenta funt, et medicamenta non pinguia; donec, quae fola esse in ejusmodi re fanitas potest, veniat, nam et debilitas sequitur, et tenuis cicatrix inducitus, quae necesse est facile noxae postea pateat.

FINIS.

M

D Pagina

ritu

man

Abdita c. 29, 33
Abdomer vering branæ i ratio, 3
Abhorren 31. I Abortus, A birth

Abrotanur
34. Son
tit 181
190, 21
Abfeedo
quicquie
To fepar
Blood fre

an imposs
Abscessius
An Impo
tium a
spectans
si molli
materia

A. CORN. CELSUS

DE

MEDICINA.

DICTIONARIU M.

Paginam indicans figura prima, altera vero lineam ubi vox reperitur. Si vox Anglica Italicis literis exptimitur femper hæc primam referentiam denotat.

A B
1, 8, 2, 27, 13,
2. From.
Ab aliqua 4 14.

II.

nt,

m, lio et,

115,

ur. quo nufme-

est : que

culo

tos,

dilichia

nes-

calu

unt.

um,

atio-

, re-

s ex-

vul-

nve.

atur,

m ex

adem

t. Si

t. Id,

fuper

; do-

eniat,

citut,

Abdita continens causa 3, 29, 33. The latent source. Abdomen 136, 15. The covering of the belly, membranæ interioris ruptæ cutatio, 330, 8.

Abhorrentia ab utraque, 9, 31. Differing.

Abortus, 34, 17. 57, 20.

A birth somewhat too soon.

Sine modo susa alvus potest elidere partum 46,

Abrotanum 118, 24. 179, 34. Southernwood. Discutit 181, 25. 145, 14. 190, 28,

Abscedo 40, 23. 45, 25. quicquid abscedit 383, 25. To separate one part of the Blood from another and form

an impostume.

Abscessus 32, 38. 53, 16.

An Impostume. Omne vitium ad suppurations fipectans 238, 13. Locus si mollis, est avertendus materiae adjune per cata

A B

plasmata quæ reprimunt er refringerant ut in Erispelate 28. Crudum est 239, 8. Suppuratio condita 12. natura 14. non adstringi sed modice deligari debet 29. Sublingua 324. quæ per se intumescunt, Chyrurgia 297 26.

cunt, Chyrurgia 297 26. Abstinendum venere 25, 18. To forbear.

Abstinentia nimia inutilis 17, 34. duo genera, 69, 5. adjuvat Tempestiva 14. Sola medicatur, 84, 6.

Abstinuisse propter fastidium, 7, 15. cibo debet, 20, 23. vel post cibum vomere, 27. debebit, 30, 36. primis diebus febrium, 86, 38.

Ablumat distentio nervorum
226, 1. May carry off.
Ablynthium. Wormwood.
76, 39. 156, 8. urinam
movet, 79, 22. 127, 23.
143 34. 150 3 19. 155
35. 159, 21. 151, 3.
157, 2. 165, 38.
Abundantia, 11, 5. Excess.
Abunde, 19, 18. Sufficient.

AC

Ac, 1, 7. 11, 38. And. Acasia, 178, 21. Juice of sloes.

Acanthinum gum 178, 33.

Brazil wood.

Accedo, 5, 6. 9, 3. 12, 20, 29. 25, 15. 38, 24. 47, 25. Febris non acceffit, 70, 11. priora accefferunt, 38. To come or go.

Accessio, 37, 34. 39, 14, 15. The fit of an ague or paroxy/m.

Confunduntur, 85, 29. discutitur, 103, 19. Tempora, 91, 5.

Acceptos ex careere vivos inciderunt 5, 28. Received.
Accipio, 2, 23. nullo agitante nifi quod acceperat,
3, 12. To receive.

Accommodatæ venæ Spiritui, 4, 5. Designed.
Accusatio, 28, 30. Blame,
Acerbissimi dolores, 45, 16.

Most acute.

Acerbum neque acidum, 75, 20, 34. Unripe.

Acescit cibus, 29, 2. Doth grow four. Acetabulum, 185, 18. A gill measure,

Acetum,

Acetum, 20, 32. 74, 9. 75, 34. 79, 8. 107, 14. 115, 24. 184, 31. [86, 24. 187, 7. 191, 17, 36. 192, 25. 193, 8. 194, 25. bibere, 227, 17, 22. 247, 7. 272, 29, 21. 274, 29. 195, 1. Vinegar.
Acia mollis, 214, 35. Seft

Thread.

Acie miles, 9, 13. In battle.

Acino 314 1. To the stone
of a grape.

Acopum, 174, 20. Nervis, 203, 5. Against weariness.

Acris, 64, 35. 75, 1. quæ vescimur, 76, 7, 17. Sharp.

Acrius 118 24. More sbarp. Acrochordonas gr. 35, 14, 244, 1. Warts.

Actiones naturales, 3, 31. 4, 31. 7, 7. 10, 15. Animal acconomy.

Aculeus 279 9. The pric-

Acuta, 11, 26, 31. 32, 31.

34, 4, 34. 35, 25. 36,
1. 47, 5. Adolescentia
magis patet, 32, 31. notæ fallaces, 43, 35. cito
tollunt, vel ipsi smiuntur,
81, 9. Vetustior facilius, 82, 15. Definitio,
36. Acute Dissempers.

Ad 1 4. 3 4 11. 3 12. 12 21. 13 17. 45 20. To. Adacta manifestior terebra,

Adducta in confuetudinem, 21, 20. Adopted.

Ademptum nihil tritico, 72,

Adeo in medicina etiam, ubi perpetuum est quod fieri debet, non tamen perpetuum est id quod sequi convenit. 324, 25.

Adeps, 72, 14. 182, 18.

Adolf partus, 34, 16. Near.
Adhibere, 5, 24. 21, 34, 39.
58, 6, 23, 38. Toapply.
Adhuc, 1, 10. 4, 22. 9, 13.

As yet.
Adjicere, 13, 7, 19, 19, 22,
26, 23, 29, 27, 33, 33,
6, 58, 8, 63, 25, 182, 1.

To add to.

Aditus ad experimenta ab ratione, 4, 14, 238, 29.

Adjuncto pariete, si qua minuta, carpit 41 32. He plucks sostly around him

Adjuvat omnia calor quæ frigus infestat, 29, 32. 10 6. 23 39. To be aiding. Admoverint digitum 46, 34.

To touch with the finger.

Adolescens fert famem facilius quam puer, 14, 32.

35, 1. Ayoung person.

Adolescentia longa redditur, 15, 29. 24, 17. acutis patet 32 31. quibus morbis, 35, 25. Youth.

Adstrictum genus morborum, 11, 22. digerendum, 29, 14, 10. alvus, 20, 36. 21, 3. 24, 17. corpus, 96, 12. Bound up.

Adstringit labor alvum, 23, 35. quænam, 78, 28. 33, 29. Tempora, 70, 28. Doth bind.

Adunci ungues, 49, 37.

Adurentia, 252, 22. Cauf-

Adultis corporis locis, 230,

Adversa Valetudo, 2, 5. 3, 35. 4, 1. 11, 8. 16, 16, 28, 28. Bad.

Adverso medio digito, 62, 6. scalpello, 297, 6. 310, 16. specillum, 11. Turned back,

Aedificio habitare lucido, 16, 29. Includitur, 69, 30. Dwelling.

Aegris, 1, 2. 4, 16. 5, 37. perductos, 6, 23. fine medicis 7, 12. non ignorari natura. 11 6. parum autnimium excernere, 23. porrectis manibus 38, 20. genua contracta, 41, 20. moritur de quo medicus ante securus, 43, 28. The patient.

Aegrius coneoquitur conditum, 18, 2. Sickly.

Aegrotant, 16, 3. et moriantur, 37, 15.
Aegrotantibus praccioere, 7

Aegrotantibus praccipere, 7, 2,3. figna bona, 37, 13. mala, 3.8, 1.8. Aegypto, 6, 30. increvit,

196, 6. In Egypt.

Aemuli ascepliadis, 5, 6.

Themisonis, 12 30. Dif-

ciples.
Aeneum, 62, 15. Brafs.
Aequales optimae tempeslates, 32, 6. subsidere in urina 37, 38. sudores per totum, 39, 11. Alike.

Acqualiter mollia praecordia 37, 21. totum infudat, 26. molle, 25. Equally. Acque, 12, 24. 24, 28. 134, 17. In like manner. Acrem vel loca aquafque

mutet, 27, 7. Air.
Aeris'squamam (lepida chalcow,) 63, 22. flos, 180, 27. Brass.

Aerugo 179 1 16. 180 38. 182 30. 191 36. 247 8. 287 22. Verdigreafe.

AESCULAPIUS Vetustissismus auctor, 1 10. receptus in numerum decorum 11.

Acstate familius sertur sames
14, 33. in salubrem transire, 13, 25. saepius eget
cibo, 24, 34. venus inutilis, 25, 16. abstinendum,
18. adolescentibus inimicior, 35, 1. periculoso,
32, 4. quo cibo utendum, 24, 34. In Summer.
Aestimatio causae morbum

folvit, 14, 2. Respect.

Aestivum perstatum, 16, 30.

Summers breeze.

Aestuantem stomachum potione refrigerari, 19, 33. naribus admovere quod reficiat, 115, 1. Feverish. Aestuat in balneo, 20, 31.

pectus 22 12.

Aeftus vitetur et frigus, 14, 16. post cibum neque frigori, neque aeftui, se committere, 18, 12. et calorem, 30, 15. anima deficiat per, 71, 7. Heat.

Actate nostra, 10, 22. ratione, 16, 7. et Tempora 18, 21. facillime sustra 8. neutri 13. partes 31 10. in piscibus media, 73, 24. media tutissma, 32, 29. Age.

Affectibus corpora mutantur, 8, 34. ex aliquo, 12, 11. Oris, 27, 5. corporis, 29, 15. Affections.

Affecto magna siti, 14,5.

17. Afferun Impo

Afficit a affect.
Afflixer corpu
Agchyla

Agchylo ed eye-Agamen Agendur fatieta neceffi

Agere fa liter, of Agitante 3 12.

Agitari o 15. al 11. ve Agno, l vitulor da caro

3. F
Agricolan
Husban
Agricultu
1. Hu

Agrimonia agrimon Agro faep In the Aigilopa 30. filt

Alba urina in urina urina in 33. di perliqui excernit

Album ov 314, 13 Albidum

Alcionium
9. 180,
fea indur
Alac ex
annume
humeru

danda, 3 canda, wings of Alexandrin

platirum Aliaque pr 12. extenuatum et 42, 17. Affeltal.

Afferunt periculum, 23, 14.

Afficit alium, 12, 8. Doth

Afflixerunt apud nos, 2, 9. corpus, 16, 1. Did afflist. Agchylas, 189, 23. Curva-

Agchylo blephoron. Creoked eye-fids.

e

1-

0,

8.

Ti-

p-

:0-

nec

an-

get

nu-

ım,

mi-

ior,

en-

mer.

mue

30.

po-

33.

quod

erifb.

, 31.

, 14,

neque

ui, se

. ct

anima

Heat.

. ra-

empo-

e fusti-

ae 24

tes 31

lia, 73,

na, 32,

mutan-

uo, 12,

orporis,

14,5.

d, 29,

s.

7.

Agamemnon Dux, 1, 14.
Agendum fanis, 14, 14. post
fatietatem nihil, 18, 8.
necessitas, 22, 18. ut concoquat, 28, 7. To be done.
Agere sanos, 15, 20. libera-

liter, 69, 18. To do.
Agitante nifi quod acceperat,
3 42. Doing.

Agitari disciplina coepit, 2, 15. altius, 39. Ulcera, 10, 11. venae, 39, 2.

Agno, hocdove, 73, 25.
vitulorum et, 76, 5. calida caro ad vulnus, 227,
3. From lamb.

Agricolam usu siere, 7, 2.

Agricultura promittit, 1, 1. Husbandry.

Agrimonia, 218, 39. Herb agrimony.
Agro saepiussque in, 13, 26.

In the field,

Aigilopa oculi fistula, 310,

Alba urina mane, 16, 38. in urina fubfidere, 37, 38. urina in qua quafi fila, 39, 33. diluta vitiofa, 35. perliquidum aut, 39. quod excernitur, 40, 2. viola, 181, 26. White.

Album ovi, 236, 4. oculi, 314, 13. The white.

Albidum aut pallidum, 39. 39. Whitish.

Alcionium, 180, 27. 189, 9. 180, 14. Foam of the fea indurated.

Alae ex avibus infarmis annumerantur, 73, 28. humerus modo in alam excidit, 394, 37. circumdanda, 395, 35. raro fecanda, 298, 10. The wings or arm pit.

Alexandrini ammonii em-

Aliaque prompta in auxilium, 1, 4. apud gentes 2, 11. rationalem artem, 3, 10. usum tantum vendicantibus 11. curatione opus 38. si in humidis 4 2. si in spiritu et sanguine 5. Other things.

Alica elota 95 26. 76 14. elota 23. pulticula ex 78 31. Oatmeal pottage, or firmmery.

Alienatio mentis 136 3.

Alienus vomitus 26 26. non videtur 31 8. Quæ res funt Stomacho 77 1. omnia tepida 2. Strange.

Alimenta faris 1 1. lactens minus præftat 73 21. maximum in carne 72 26. Food.

Alipanta [Emplastr non pinguia] 191 10.

Aliquandiu caput perfricare 26 5. largo canali subjicere 8. For some time.

Aliquando morbus ipfe novus 10 20. fecundis fruftra curatus contrariis reftituitur 14 28. Sometimes. Aliquanto maris 16. poft

Aliquanto magis 1 6. post 3 6. excesserunt stim 18 6. Somewhat.

Aliquid auxilii 1 17. superans vel deficiens 3 39. Some.

Aliquos ex nobis 2 11. non mediocres viri 3 7. ratione 4 15. conjectura 18. vifcera patefacta per vulnus 5 39. Hippocrati credat 6 20. pars interior 9 17. Something.

Aliter in mortuis 9 24. acutis quam vetus 11 31. in quibus aliter atque in cateris 13 38. atque confuevit 36 11. Otherwise. Allium 72 33. 75 \$2. 76 3. 77 18. 181 2. 228 5.

Garlic.
Allobrogicum vinum 252
24. Savoy.

Aloes 23, 12. 63 29. 178

Alopekia 252 12. Falling of the hair.

Alpho 248 28. Morphew. Alte descendit 368 33. penetravit 239 20. Deep. Altera 2 34. II 22. 12 8

24. 37 34. 61.13. Ano-

Alternis diebus invicem 30

Alterutri opinioni addicta 9 30. sæpius 17 32. Either. Altius quædam agitare conati 2 39. Further.

Alto conclavi 17 30. In a high.

Alumen 179 20. 180 7 29. liquido et scissile 181 7 3. 236 21. 178 25 39. melium 294 2. citat dentem 279 11. Alumn.

Alvus atque præcordia 8 24.

14 20. 19 31. 20 37. 22

2 7. fluens 41 15. varia
peftifera 42 37. in præcipiti denunciat liquida 43

4. refolutio 48 26. cita
54 30. nigra 57 31. Beliofa adverfus furditatem
53 14. quæ movent 78.
11. adftringunt 28. mala 39 36. adftringit labor,
6c. 23 35. folvit aucta
ambulatio 24 1. juventa
fluens fenecture contra 16.
The belty.

Amaracus 181 26. Sweet Marjoram.

Amaritudine offenditur 226.
5. Bitterness.

Amarum os 18 39. ructus
22 10. os 14. omnia 23
20. nuces 118 25.

Bitter.

Ambrofia Ptolomei 202 8.

Ambitione fine verum ferutantibus 9 34. With vanity.

Ambabeia 78 34. fricta 36.

Cichory.

Ambulando fatigatur 10 9in itinere frictio reficit 11.
lenta 29. nudis pedibus
30 18. multum est 140
26. ad lassitudinem si pus.

profluit 273 16. 274 14. By walking. Ambulare debet 22 35. 19 9. multum 25 33. jejunus 27 18. post lectionem

28 18. clare legere dein-

de 36. To walk.

Ambulatio non utique plana,
&c. 17 15. 19 5. multa
extenuat 21 17. et vehemens 23 26 27. aucta fulvit 24 1. post cibum neque quamvis levi 27 36.
uti oportet 104 22. multum currendum aliquid.
113 4, 135 16. 246 5.

Ccc 2

323 16. ad nutricem pro aphthis infantis 281 26. et pustulis 246 8. Walking.

Amerinum malum 76 33.

A winter Apple.

Amicus utilior medicus 15 4. An acquaintance. Amineum vinum 140 16. A certain White.

Amittere animam 9 7. colorem decoremque 36 19. To loofe.

Ammonius lithotomus 248 28. primus lapidem invesica findebat 27. Chyrurg Alexandrinus 2967.

Ammoniacum 238 36. thymiama 190 24.

Ample nutriunt 13 15.

Amplior exercitatio 17 12.

More large.

Amylum 75 13. 76 1. Starch.

An jam explorata 4 18 28. 7 32. 11 8 10. If. Anastoma Gr. 179 16. 0-

Anastomotica Gr. 188 37.

Aperient.
Anatomiæ utilitas 5 35.

Anceps auxilium 60 3.

Andreas 177 10. 398 27. malagma 185 27. ad strumas 186 35. Collyrium 262 26.

Andron 197 27. compositio 288 1 6. ad usum 283 39.

Anethum 75 31. inflationes levat 77 25. Dill.

Angina 33 2. 34 6. funanchen Gr. 143 17. 00s funanche Gr. 20. parafunanchen Gr. 24. curatio 25. fubito finita 28 23. Squinzy.

Anguis 228 33. 237 9. An Adder.

Angulis inhærescit pituita 41'

Ani fistula 301 36. chyrurgica 357 6. vitia 290 38. pastillus ad fista 197 36. Of the arfe hole.

Animam amittere 9 7. dificiat 33 38. The life.

Animadvertere necessarium

Animal irrationale 85. 13 11.

domessicis 27 24. feram
73 34. Living creature.
Animo necessaria disciplina
2 15. securitas 21 9. Cogitatio 27 3. intendere
36. marcet 36 30. To
the mind.

Anisum 95 31. 127 23.

Anni tempus 14 24. tempora 18 21. 24 19 26 33, 30 23. 31 9. Of the year. Annumerari quibus volunt methodici 11 39. Num-

bered.
Annuus morbus 57 3. During one year.

Anodynis uti alienum 2047.
prodest ad coquendum 11.
catapotia 15. Against pain.
Anser avis grandis 72 10.
Goose.

Ante nos 1 9. omnia 3 20. duxisset 4 18. præcesserat 14 11. Before.

Antecedere cibum debet exercitatio 17 11. 30 24. figna nunquam non febrem 37 1. To go before: Antequam dico 31 7. Before that.

Antheras Gr. 281 7. 282 35. 283 22. 284 23. Antiades Gr. tonfillæ indu-

Antiades Gr. tonfillæ induratæ 323 31.

Antidota quibus malis 201
25 226 3. Counter poison.
Antiqui medici accurati anatomici 5 21. communibus non contenti 13 18.
quæ præceperunt 23 30.
auctoritate utitur 31 3.
63 18. 70 6. 104 4.
Ancients.

Antiquiores viros 4 15. More ancient.

Aper grandis fera 72 9.

Aperiatur aliqua interior pars 9 17. vulnera tanquam ora 179 15. To open. Aperienti foli 16 33. To

the rifing.

Apthas Gr. 35 4. 281 18.

Apium 80 10, 170 10, 180

13. Smallage.

Apollonius empericus Gr. 3 6. cognominatus mys 177 10. duo chirurgi 296 9. Apollophanus 185 21.

Apoplexia curatio 129 15.

rat 28.

Apellaverant & empeiricos
Gr. 3 8. causas evidentes 4 27. 30 1 15. 34
22. They called.

Apprehendi pro causa 12 18.
To be understood.

Apta 24 12. flomacho 76
20. quæ estate 24 34,
fatigatis 19 23. Fit.
Aptiorem reddit 10 8 ex-

Aptiorem reddit 10 8. extrinsecus imponi remedia 6 3. More fit.

Apud gracos 16, hos 8. nos 29. alias gentes 11. eum 135. Among.

Apuron Gr. fulphur crudum 187 4. Brimftone. Aquæ notæ 74 20. imbecillissima 13. calida bibenda ante lotionem 4 30. fi quid bibendum 33 34. Cassius discussit febrem ab ebrietate frigida 14 4. prodest frigidis uti 15 31. frigidam bibere 16 28. fovere os frigida 17 3. ore detenta 20 34. poti-one frigidæ includit 18 10. inter cutem 54 34. 51 20. omne simul effudere mortiferum 55 8. imbecilissima materia 74 13. frigida 30 13. 99 28. 114 27. Sanguinem Supprimit 289 22. 178 24. 221 25. 222 38. 224 4. 370 35. nihil tam prodest capiti infirmo, distillationibus & 26 32. calida astringit 164 5. ne aqua quidem calida 222 22. ad calvariam 374 22. e ferrario fabro ad lienem 157 3. Of Water.

Aquilo quos morbos facit 33 28. North wind. Arancis fimilia in urina 54 15. glutinat valnus 178 38. To Cob web.

Aranei ictus 228 4. Of the Spider.

Arabis cujusdam malagma 187 18. Of an Arabian. Arbitrantur eum mederi 5 20. They apprehend.

Arachneide Herophili 314
36. A coat of the eye.
Arbitrio relinquint medicorum 69 19. To the will.

Archagathus primus medicus gracus Roma Empl. 196 Ardente 33 6. Ardoren um z Heat. Areis et

Arena i The fa Arenofa Arente co Parchi Arefcent

Argenti 25. 1 tharge. Aridam of tudo 3 ta 28

219 6. 27. m 11. co Aristogen Aristonis Arma c

Arms. Armoraci Radifi. Arquatum ri febra durum Arfenicum mentur

fuperio

Arte et fa onalem omnibu sidem l 26. ex genium pe conje

ram pli 19 ne professo turalem tionem Arteriaces

3S. For Arterias 1
4. fitus
et fanes

Articulorus 34 5. 3 25. vuls 218 5.

Of the jo Artificis in cogitation

88 11.

AR Ardentes æstas adjicit febres Burning. Ardorem folis 25 35. nimium 17 19. nochu 28 33. Heat. Areis et curationibus 252 3. vid. Alopekia. Arena in gladiatorem 9 15.

The fand. Arenosa urina 46 23. Sandy. Arente carne prolapía 10 23. Parching. Arescentium gingivarum 322

16. Decayed. Argenti spuma 179 39. 180 15. 1145. 181 31. Litharge.

Aridam cutem 29 24. lippi-tudo 34 19. medicamenta 283 33. os vitiatum 219 6. 368 11. ulcus 41 27. medicamentum 199 11. corpus 331 5. Dry. Aristogenis malagma 189 13! Aristonis malagma 190 11. Arma commode exercent 17 12. quibus excercetur

fuperior pars 28 19. Arms. Armoracia 156 39. Wild

Radifh . Arquatum morbum post oriri febrem 39 20. jecur

durum 56 15. Jaundice. Arsenicum 179 26. auripig-mentum ibid. Arsinic. Arte et facundia 2 28. rationalem 3 10. ficut in omnibus cœteris 7 1. præ-Adem humanæ falutis 8 26. excitant artificis ingenium 10 5. tamen fæpe conjecturalis 16. naturam plurimum posse 53 19 ne fit crimen quod professoris 43 18. conjec-

tionem 20. In Art. Arteriaces compositio 206 35. For the arterys. Arterias 12 22. dolores 17

turalem et coujecturæ ra-

4. fitus 134 5. neque coit et fanescit 61 24. Ar.

Articulorum 29 30. 33 3. 34 5. 35 32. 45 5. 172 25. vulneratorum curatio 218 5. malagma 190 7. Of the joints.

Artificis ingenium 10 6. a cogitatione 15 7. idoneus 88 11. Of the artist

Ascensus et discensus 17 16? Up going.

Ascites 117 5. venter metendus quotidie 1 18 33.

Dropfy.
Asclepliades 3 13, pro perspiratione contendit 4 10. 5 6. 6 21. 19 29. 21 .24. funeri obvius 43 16. 64 2. frictionis inventor 65 36. in febribas 63 10. medici officium 86 10. fustulit usum medicamentorum 177 12. nihil præ-cepit quod non ab Hyppocrate comprehensum 66

Afininum lac 63 24. 229 34. Ass's milk.

Asius lapis 180 32. 174 16. Eat flesh.

Aspalathi 203 13. Of Lady's

Asparagus 72 37. 75 29. 76 10. Sparrow grafs. Asperum 76 37. anteria 133

14. Uneven. Asphodelus 224 10. White or yellow Daffedil.

Aspidis 227 15. Of the Asp. Afpiret ad eum frigus 71 9.

May breath. Aspritudinem 266 5. Sharpness.

Assa optima 17 38. 22 39. 24 32. 38. 27 24. ftomacho apta 76 24. magis alunt quam frixa 73 29. ova 78 37. Roafted.

Assentiendum sæpius quam repugnandum 110 18.

To affent. Affideat neceffe eft 88 17.

Attend. Affidua fatigatio 20 1. Con-

Stant. Assidue male habent lippitu-

dines 26 34 18. 28 37. 72 2. Constantly.

Affuetus 14 35. 20 25. Accustomed. Affuevit 10 20. 18 32 38.

23 14. 36 26. 38 3. He was accustomed.

Assumenda caro 17 38, etiam medio die 26 17. To be taken.

Assumimus et concoquimus 4 33. 7 34. 15 34. 18 1 6 9 29. potiones 20 21. 69 22. 96 3. 71 9. 72 16. We take.

Assumpta materia 5 9. manent qualia 18 frigida aqua 20 33. dulcia et pinquia 21 10. epulæ 19 23 37. Taken.

Affumpturus 23 39. to take. Afteriace mel 182 13. Of

Afteria. Afthma Gr. 144 29: acctum accerimum 146 t.

Difficulty of breathing. Astricta tempora 36 37! Bound.

Aftringunt ventrem 13 37. They bind.

At 5 6. 19 5. But.

Athenionis catapotium 205 36- An author.

Atheroma tuberculum 305 34 39. A peculiar Tu-

Athletarum exemplo 17 26. Of wrestlers.

Athletici supervacui 15 38. victu 153 39; Violent.

Atque \$ 26 13 28 38 18 19. But.

Atra bilis 32 39. 34 35morbus 47 14. Black choler.

Atramentum futorium 180 18 37. scriptorio 252 28. Coppras.

Atrocissimam pestem 8 27. Most borrid.

Atrophia Gr. 121 19. curatio 122 5. testiculorum 290 33. curatio 35. Wast-

ing. Attali emplastrum 193 4. An author.

Atteri cibum in ventre 5 3. To be rubbed.

Attingi 26 12. To be touched Attollant et submittant si ve-

næe 4 36. They lift themfelves up.

Attoniti curatio venæ sectione et albo veratro 129 5. Of the apoplettic. Attritum aiiquid est 223

10. Rubb'd off.

Attulerunt opem They brought.

Aucta ambulatio solvit 24 r. Too much.

Auctor vetuftiffimus 1 9. Homero 2 2 19 38. fr 18. 13 19 75. 14 15. Author. Aucto-

OS 14 8.

76 4. exdia

II. ru-

one. ecilenda . fi 34. rem

44. 31. 28. 7 3. poti-

18 34 effu-5 8. a 74

. 99 inem 178 Ł 38. il tam 10, di-

5 32. 5. ne 2 222 74 22. lienem

s facit nd. rina 54 us 178

Of the nalagma Arabian. nederi 5

hili 314 e eye. medico. the will. s medicus mpl. 196 Ardentes

end.

34 35. 42 15. Gall.

Biliofis utilis vomitus 22 4.

aut cruentum 40 4. fpu-

tum 42 17. vomitus ne-

ceffarius 65 16. With

Binæ fingulæve 229 2. Mot.

Bis die cibum 15 35. et fe-

mel incontinenter 18 28.

quibis folet 2337. Twice.

Blandeor 232 30. To palliate.

Bona sua suspecta 36 15.

eam contegiffe 2 6 7. flo-

macho nihil nocet 18 3.

colorem facit 29 36. fig.

na 37 13. Good.

Sulphur.

much gall.

Bitumen 179 9.

Auftoritati cujufquam 6 24. antiquorum 31 3. To the authority.

Aucupio minima inflatio 77 23. From fewl.

Audacia quorundam 110 11. usu confirmata 226 23. Boldness.

Audacior folito 47 38. More hold.

Audit non aut videt 41 17. Hears.

Aufert somnum 30 3. anferendus 71 7. Take sway. Aurata 73 14. A fifb.

Auras fluminum 16 32. Breeze.

Aures crumpit in 13 29. fonant 22 13. frigus inimicum 29 22. auster hebctat 33 32. humor 35 5. vitia longiora 35. ultra furfum procedunt carotides Gr. 133 12. morbi qui manu et scalpello curantur 318 36. ex sue 73 25. fracti 378. extrahenda quæ inciderunt 275 23. foramen compressum 273 37. fitus 363 1. Doloris curatio 270 25. compofita 271 10. vermes 273 28. ad gravem auditum 2747. fonitum intra se ipfos 34. The ears.

Auricularum dolores 33 8. Of the lugs.

Auripigmentum 179 26. Auro vinciendi dentes 323 18. With gold.

Auster hebetat 33 32. Southwind.

Austeræ et acidæ 21 18. meraco 22 39. vinum 23 19. 27 26. nimis 76 7. stomacho aptissima 20. Harsh.

Austri gravius reddiderunt cœlum 27 1. pestilentiam excitant 30 31. infalubres 31 19. morbi 33 32. 34 11 14. Southwinds.

Aut 5 19. 7 2. 12 8. 13 37. 14 10. octies repetitus eadem fententia 78 7. Or.

Autem 2 25 37. 3 18. 13 1 30. 17 10. But.

Autopuron Gr. nihil adeptium 72 30. The whole.

Autumnum periculolissimum 25 3. 31 5. venus inutiTis 16. tollerabilior 17. plurimos opprimit 32 8: 33 11. 34 26. After barveft.

Auxilium vulnerum 1517. non multa adversa 2 5. medicus providit 14 9. quibus utile utendum 26 39. modes 38 7. anceps do 3. vehemens 63 14. neceffarium decrescentibus 66 34. Cure.

Averti materiæ cursum 61 5. fanguis 15. co 62 38. To intercept.

Avis grandis 72 10. a minimis 17. omnes 76,24. Fowl.

Aviditatem propter 7 13. Greediness.

B Accula valida 398 35. A Staff.

Baias in myrtetis 69 31. A city.

Balneo interdum prodest 15 30. 17 29 19 10 16 29-70 1 20. duplex usus 70 parum puro vulnere infestiffimi 218 34. gangrenæ alienum 223 1. Bathing.

Balfamum 118 21. 1797 16 29. 180 10. 182 24. 202 I.

Barbarum emplastrum 191

Bafilicum emplastrum 191 36. Bdellium valentius ammoni-

aco 179 32. Bello Trojano 1 13. War. Bellua marina 72 11. Whole kind.

Bene 8 20. 15 22. 19 11. 18 11. 43 15. Well.

Beta 72 36. 75 29. 76 10. 77 33. Beet berb.

Bibendum frigidum 19 36. modo vinnm 20 2. tres cyathi 22 33. dilutius ve-re 24 30. Must drink.

Bibere frigidam aquam 16. 28. mulfum ante 22 27. deinde aquam tepidam 28. meracius hieme 24 22. minus autumpo 25 8. To drink.

Biduo continuarit 23 2. Two days. Bilem vemere 13 26. evo-

Botho auctore possum 198. Brachia jactare et crura 38 35. et crura nudat 41 22. fanguinem mittere 61 1. BA

fracturæ curatio 387 to. Offa 365 32. Arms. Braffica firmior 72 36. 75

28. 76 10. 77 18. bis decocta 78 36. folia 80 10: Colewort.

Brevis an longa at 10, vel longa at 15. Short. Brenchocele Gr. 325 13.

Swelling of the throat.

Bubonocele Gr. 333 38. cu. ratio 341 23. Swelling in the groin.

Bubulum vel caprinum 63 24. caro gravislima 73

Bulbos 72 16 34. 75 18. 76 6 15. Onions, garlick, leeks, &c. of that kind.

Bullat urina 46 6. Doth bubble. Bullulas excitat 40 29 Frothe.

Butyrum 1 82 13 24. Butter.

CA

Modulus rimæ facienda in Cranio 375 18. Cachexia Gr. 121 24. (1) ratio 122 28. Hellic # whole habit bad.

Cachryos acctabulo 185 18. Seed of Rojemary.

Cacoethes Gr. 232 17. 4 bad babit.

Cacumina rubi 168 35 The tops. Cadavera melius quam vivo

15 11. Dead bodys. Cadmia Cadmia : 199 2 ore. Cædem fe Death.

Cafius 31 Cæteris na bus 7 4. 22 29 Calamus f

A writi Calceamen ore talo Shoes. Calculo ev 349 I2.

et mollie unt 46 dum pai nrethra findendus Calculofi c

20. fectio ex aure e Perfons f Calefaciunt 77 27. Ca 28. uncti

23 18. Calefieri fri To be made Calet interio warm.

Caliculus at 25. A 0 Calidarium ti Bagnio. Calidus 19 1 12. 16 18 8. 69 27.

Caligant 19 1 come dim. Caligines 23 Suppuration Dimne Callum 297 3 It. in arti

190 34. 51 ness. Calor 4 28. 16 34. 21 1 27. adjuva infestat 29

Calvariæ offa e Chirurgica. Calx 180 13 alcis offa 367 Canali largo 2

389 18. Q ancros 33 8. patis 368 4 220 7. figna Cadmia 180 25. excepta 199 23. 236 5. Braft ere.

Cædem fed fanitatem 9 19.

Cafius 315 2. Gray eyed.
Cateris nationibus 1 7. artibus 7 2. 23 39. 25 23.
22 29 26 411. Others.
Calamus feriptorius 321:36.
A writing pen.

Calceamenta 25 5. humiliore talo luxato 399 40.

Shoes.

Calculo evullo quat curatio
349 12. figna arenosorum
et mollium 348 4. fentiunt 46 35. ad expellendum pastillus 198 4. ex
urethra sectio 344 10.
findendus 48 2. The flone.
Calculosi cognoscuriter 46
20. sectio vesus 346 14.
ex aure estrahend 275 25.
Persons subject to the stone.
Calcaciunt piper et sal, 62.
77 27. calida imposita 80
28. unctio aqua sals, 62.

23 18. Do make hot. Calcfieri frigentem 19 34. To be made hot:

Calet interior 67 38. Is

Caliculus aut pultarius 62

Calidarium transire in 25 39-Bagnio.

Calidus 19 fo. 15 19. 20 12. 16 18 35. 21 1. 45 8: 69 27. Hot.

Caligant 19 1. 44 13. Be-

Caligines 23 7. occulorum fuppurationem indicant 49 4. Dimne/s.

Callum 297 37. curatio 391
11 in articutio malagma
190 34. 51 35. A thick-

ness.
Calor 4 28. 55 15. 11 4.
16 34: 21 14. 23 31. 24
27. adjuvat quæ frigus
infestat 29 32. Heat.

Calvarize offa et fitus 361 3.
Chirurgica. Of the Skull.
Calx 180 13 38. Lime.
Calcis offa 367 26. The heel.

Canali largo 26 8. 388 4 5. 389 18. quem vocant 136 11. Gumus.

patis 368 4. qui oriatur 240 7. figna 10 oris 284 18. in cole 288 38. qui excila velica nassitur 351 25. Cancer.

Caninis dentibus 35 9. quinam 363 20. Eye teeth. Candenti ferramento 298 19. With a burning.

Canis morfus 224 37. Of a dog.

Canna 279 11. A Cane.
Cantabrica 228 39. Wild
Filly flower.

Cantharides 381 4. adversus assumptas 229 20. Spanish stye.

Capere eibum 15 35. 23 39. 24 23. To take. Capilli cui funt 25 22. flount 54 15. adverfus profluvium 250 5. Hair.

Capitulis hodorum 76 4.

Capper strub or fruit.
Cappers 72 22. cortex 171

28. Of same.
Caprea 72 9. alvum adffringit 78 40. Wild goat.

Capreolivitium somnoaptum 80 8. Tendriles of the vine. Caprifici lac 180 29. Wild fig-tree.

Caprinum lac 63 24. Goas

Caput si patitur melior in fole quam umbra 17 19. 20 15 17. 22 2. 23 7. 25 2. dolor 24 45 41 31. febre dolens 53 20 73 26. grave 44 12. acetum Rofamru 100 39. terminat 133 9. Kephalaian Gr. 136 34. imbecilliras 39. refina tempora pervellere 138 13. finapi 14. tubercula 305 35. luxatum immedicabile 394 6. de Dolore in febribus 100 35. frictio levat 67 14. fracto emplastrum 192 9. 193 o infirmo prodest aq. frigida 26 6. quænam alia agenda 25 23. The head. Carbunculi curatio 230 35.

Ofeaboil. Carcere ex vivos 5 28. Out

of prison.
Carcinodis Gr. malagma
187 24 188 27. Polypus.
Carcinomatis curatio 231
24. Of the cancer.

Cardiaci curatio 113 25. mens constat 29. corporis

imbeeillitas 30. incidat

Cariofum 368 2. 26 33. quomodo excidatur 369 20. Retten.

Carne prolapía 10 33. afía optima 17 38. afía 22 39. elixa hieme 24 22, ad afía vere 32. afía æftate 39. plus alimenti 72 26. permacra 75 26. pinguis 76 1. jurulenta 77 28. elixa 32. fupercefcentem exedere 199 11. putrem continendum 25. fimilis carcinomati 326 30. corrupta in pus vertitur 237 36. Fleft.

Carpit eminentia 41 33.

Cartilago carnofa 37 rz. 368 r3. nullum non fic finere articulum 366 ro. narium fracta 377 20. aurium 378 35. Grifite.

Carunculæ quasi capilli 46
5. ab ungue 294 1. Litthe bitts of flesh.

Caristius Hippocrates Emulus 2 24 161 4.

Caseus et suel 72 12 14.
mollis boni succi 75 14.
stomacho alienus 77 7.
Cheese.

Cassia lignea 118 29. 131

Cassius febrem fanat 14 4. colicon Gr. 162 30. colice compositio 206 15.

An author.

Castoreum 116 25. Castor. Cataplasmata vesicam sectam nocent 330 9. super pracordia 113 38.

Catapotia 204 5. Pills er

Bolus's.
Catharticis aloe miscenda 63
29. Purgers.

Casum curantibus 9 14. quo 39 27. sponte vel 64 20. Opportunity.

Cauliculo quicquid nascitur 72 21. With tender stalk. Caulis cum folia 80 18. A

flalk.
Caufarum notitiam 3 30 33.
Origo 4 12. in obscuro
26. quæstio supervacua 6
23 31, sepe apparere ne-

que

39. 4. Spune-With

Moe. t fe-28. wice.

lliate. 15. No-18 3.

198. nra 38

61 1. 17 40. ms. 36. 75

olia 80

at. 38. cu-Swelling

num. 63 lima 73 75 28.

oth bubble. 40 29. 4. Butter.

æ faciendz 375 18.

Hedic or 185 18.

quam vivos
d bodys.
Cadmis

que patere medicinam 7 7. 9 35. evidentes 11 3. reperta 43 29. doloris 47 22. in modo 66 15. nihil omnino ob unam 12 17. vera 18. invenienda 14 10. Of the caufe. Cavendum non in secunda

valetudine 16 15. Be a-

Cavere meridianum folem 16 31. frigus 29 28. maxime 32 2. To take

Cedrus 181 28. Cedar tree. Celebretur Æsculapius 1 10. Rendered famous.

Celeriter descendunt 27 22. nimis emacrescere 39 3. Swiftly.

Celerrime senescunt 16 2. rapiunt 34 23. Sooneft. Centaurium 228 39. Cen-

taury berb. Cepa et allium 72 34. 75

32. 77 18. Onion. Cephalaian Gr. vid caput. Cera 181 29. 182 13.

Wax. Ceratocides Gr. Tunica ocu-

li Cornea. 314 26. Cerafa 79 33. Cherrys Ceraftes ictus 228 8 16.

A harrid ferpent. Cerati crassitudo 184 38. eloti 18 114 2. liquidi 188 10.

Cercida [Gr. radius] 365 33. Cerebellum ex sue 73 25. omnibus 76 5. cerebel. lum. The brain.

Cerebri membrana 261 5. figna percusti 210 25. Brain.

Cerion Gr. ulcus 243 7. curatio 25.

Certe lassitudo 17 23. diluta potione 19 25. Surely. Certior valetudo 31 24.

Surcr. Certis et exploratis 6 37. 10 1. 13 36. 17 26. 32

From fure. Cerussam epotam adversus

Cervices descendat 26 12. circa infudet 36 29. 20. conversi mortem indicant 42 V. fedes 133) 13. morbi 141 19. vitia 325 10. The neck. Cestiffe his 7 18, et non do-

lent 27 23. To bave fucceeded. Cetus 72 12. Whale.

Chalazium palpebrarum morbus 307 35. A Tumour. Chalcanthon Gr. 178 21.

Chalcitis 178 21. 179 38. 181 II. Chamæleontis

190 15. Teazle berb. Chamæpitus 17919. Ground

pine. Charta combusta 180 38. Paper.

Chelidonia 284 5. Celandine. Chersidri ictus 228 16. A Serpent.

Chiragra nervi dolor 29 11. 45 9. Gout of hand.

Chirurgica quæ manu curet 295 1. qui in ea clauerunt 296 5. vetustissima 22. Surgery

Chirurgicus qualis 296 16. fibi vendicant 28. A Surgeon.

Choacon emplastrum 191 13

Chonicion Gr. modiolus 369 23. A small wimble.

Cholera 35 29. prodest vomitus 65 18. quale vitium 158 20. vomere aquam 158 33. cucurbitula aut finapi 159 25. The choleric possion.

Chordapson Gr. 1618. tenuioris intestini malum. The Iliac passion.

Chrysippus 2 30. discipulus 17 17. malagma 189 35. Chrysocolla 180 19 24. 181 6. 197 22. Borax.

Chyronii ulceris curatio 235 32. A large swelled lip of a fore.

Cibarius panis 72 31. 78 Cibus recens 67 35. 71 35. commune præsidium 38.

quando febribus 90 19. varii 96 4. concectio 5 2. imbecillis 17 33. incipere falfamentis 17 36. fatigatis qualis 19 24. quando agro dandus 83 18. natura 74 38. Meat.

Cicataix nigra 47 21. inducere 224 1. aqua frigida ex linamentum 5. emplastrum 15. A fcar: Cicinium oleum 203 28. Palme of Christ.

Cienta epota 229 5. -Hemlock. Cinnamomum 1 : 8 21. 179

16. 181 29. Cinnamon. Cinis 197 13. 180 19. cyprius 24. Afbes.

Circa umbilicum 35 6. 18 20. 35 28. About. Circulatores 226 28. Strol-

lers. Circulis constat arteria 134

7. Rings.
Circumradendæ offis orz To be rasped 371 18. round.

Circumspiciunt multa 13 8. They weigh or consider.

Cirsocele Gr. 333 14. A fwelling of the cods. Cita alvus exercet 27 16. pejor 38 4. Loofe.

Cito fuftulet 19 3. 81 9. Soon.

Citra fatigationem 17 24. 27 20. Without. Clamore motus 296 21.

With the cry. Clara lectio commode exer-

cet 17 14. Clear. Clare legere 28 17 36.

Clari viri a 13. lectio 17 14. acies 296. 19. Famous. Clarissimos auctores 2 23 38. pars 3 19. Moft famous.

Claruerunt in ea 295 L Shone

Claudunt iter 4 10. 5 30. claufa 62 16. They flut. Clavo in pedibus et cun 244 1. oculor 314 11. modeoli 369 34. Corn.

Cleophantus 104 23. Clibani 69 28. Of an own. Cludat 288 33. May fout. Clyster oricularius 242 30. A Syringe for the ears. Coacefeit 18 4. Grows four. Coacta alvus 38 6. nili st 1. dejectione 84 3. quotidie 297 15. Moved. Coagulum leporinum 179 35. 181 20. Remet. Coecum Cuidium 179 34 Mezerium.

Cochleæ 75 19. 76 38. cm testis 178 36. Snails. Coegerit 48 6. Shall hat occasioned.

Cochass

Cœliacu tates Cœ!um denfo variet 20. grum ther.

26 2 vomer Conare 10. Cœno fin

Cœna ex

Filth. Cœpit 2 18. 14 Cogebat I

force. Cogitaffe have the Cogitandu to think.

Cogitatio iftas 7 lis 26 animi 2 16. To

11 27 Cognitio r 13 6. Cognoverit num 5 8 15 2 21. in 15 13.

Cohortalis Fed fowl Coierant qu Went toge Coitibus pri moris 19 Colis morbi

287 32. phagedena carbuncul rurgica gla Yara 28. Coli dolor One of the Colicon Gr.

162 30, Collapfa ten Gene togeth Colligere 40 dum 67 21 Collifa interio

201 29. Bruifed. Colla ex avi

CO Coliacus, finapi ad extremitates 160 26. Cholic. Cœlum et tempus 14 23. denfo 33. mutat 22 14. varietas 15 3. 27 1. 73 20. pessimum quod æ-grum secit; 32 26. Weather. Cœna exigua 20 30. 11 36. 26 24. si quid offensæ vomere 27 30. Supper. Conare 22 35. conato 30 To fup. Cono simile ulcus 233 24. Capit 2 15. 4 20 23. 7 25 18. 14 6. 26 20. Begun. Cogebat bibere 63 27. Did force. Cogitafie 4 16, 10 34. To have thought. Cogitandum 7 28. to think. Cogitatio inquieta 2 78. iftas 7 3. infirmis inutilis 26 25. 15 7. 8 16. animi 27 2. triftes 110 16. Thinking. Cognita magnitudine 6 5. Known. 11 17 Cognitio rerum naturæ 3 1. 13 6. Knowlege. Cognoverit viscus et intestinum 5 37. experimentis 8 15 29. crudelitate 9 21. in vivis 25. 14 6. Did know. 15 13. Cohortalis pullus 73 22. Fed fowl. Coierant quæ sublatis 63 26. Went together. Coitibus primis 35 22. coitus refolvatur 62 7. humoris 190 6. Copulation. Colis morbi 286 23. ulcera 287 32. cancer 288 37. phagedena Gr. 289 29. carbunculus 200 3. Chirurgica glans contecta 342 28. Yard. Coli dolor 28 3. 46 27. One of the gutts. Colicon Gr. medicamentum 162 30, Collapía tempora 40 36.

lem-

179

cy-

. 18

Strol-

134

orz

rafped

13 8.

4. A

27 16.

81 g.

17 24.

96 21.

de exer-

17 36.

io 17 14.

Famous.

es 2 23

Most fa-

295 L

10. 5 30.

They flut,

s et cura 314 IL

34. A

of an outs.

May fout.

us 242 30.

the ears. Grows four.

8 6. nili 51

84 3. 910 Moved.

orinum 179

um 179 34

· 76 38. cum

. Shall batt

Cochagu

5. Snails.

Remet.

Gone together.

Bruised.

Colligere 40 17. colligen-

dum 67 11. To gather.

Collifa interior pars 223 10.

201 28. 215 25 30.

Colla ex avibus 73 27.

ler.

non.

The necks. Collyrium 221 21. A wash. Coloration 36 14. Higher colour. Colorem decoremque amilit 36 19. Colour. Colubra tuto estur 226 26. Serpent. Columbæ fanguis 179 31. stercus 182 3. jecur 156 4. Pigeon. Comata Gallia North France. 318 12. Comitialis morbus 33 1 17. 34 7. 35 26. ante pubertatem 51 38. nifi fenfus venientis vix fanescit 65 20. sepius viris quam fæ. minis 125 1. tres dies fallidium 20. veratrum album 126 4. Epilepfy. Commilitonibus opem 1 15. To the Soldiers. Comminiscantur xiii xiv 1. Do devife. Comminui forcipe 304 18. To be leffened. Committere se 16 34. labori 19 13. palpebræ 41 13. 71 6. To commit. Commode exercent 17 15. n n utique plana commodior 15. Properly. Commodius affumitur 30 25. 21 8. 64 36. More properly. Commodum prandere 24 35. Convenient. Commoneo 22 22? counsel. Communia genera morbor. 11 21 37. 13 12 14 17 20 32 39. 14 20 39. Commune. Compago corporis 154 5. Confiruction. Comperta 3 24. Found. Complura 31 2. Many. Hath Composuit 21 25. composed. Comprehendi 6 16 9 39. 12 16. 199 8. To comprehend. Compressum 13 1 13. 24 4. 61 26. Firm. Comprimenda 30 at. To be bound. Comprimit 24 4 5. Doth Conati 2 39. Endeavoured. Concavi 40 37. 351 4. Hollow. Ddd

Concedo 86 33. I grant. Conchylia 72 23. Shell fish. Concidit vitio locorum 199 6. venæ 92 25. To fall-Concidere ad fanum 222 19. To fearify. Concipiunt distillare urinam 135 35, Conceive. Concifa cutis 62 27. Cut. Concitant morbum 12 13 16 35. 65 17. Do excite. Concitata febris 39 19. venas 47 39. Excited. Conclavi alto 17 29. quam maximo 87 2. In a chamber. Concoctio & 2. causa 8 10. lucubrandum post 17 7. 27 10. 28 36. 29 15. urina 44 20. 60 11. Digeftion. Concoquunt et pus movent quæ 179 5. Digeft. Concoquimus 4 33. 5 6 8 15 17. 15 37. 16 22 25. Concubitus 16 4. quis utilis 8. quando convenit 10. Copulation. Concupierunt 28 29. concupiscendus 16 4. Have defired. Concursus lunæ et solis 25 31. Meeting. Condat glandem 342 5. Conduntur 400 3. 340 17? Conditur lana naturalibus 198 19. Is hid. Condita inutilia 17 39. Suppuratio 239 11. Confeits. Conditæ venæ 318 10. Hid. Condyloma 291 23. Chyrurgia 537 29. Confecti fenectute 24 9. Become old. Confectio colicon 162 35: Confection. Conferre 10 3 32. 12 18. To conduce. Confessus est 21 36. Did confess. Conficitur fenectute 32 34. novis morbis 33 40. Con-Sumed. Confiteri neceffe 13 4. 22 20. To confess. Confirmandam valetudinem 62 33. To confirm. Is op-Conflictatur 37 19. preffed. Confluxit 47 24. Hath run. Confugiendum 22 11. 63

·eth.

They Arive.

Contendant 3 23. 4 11 15.

Contenti 10 10. 13 18. 14

Contentionis 9 28 33. post

31. 19 25. Contented.

5 3. 6 15. 11 19 38.

C.O. cibum inutilis 27 2. Of Atrife. Contigisse 2 6. 12 18. 34 33. To have happened. Continens morbos causa 3 20 febris 92 20. taining. Continendum 11 29. æger 109 16. Tobe restrained. Continere 16 19. fe 30 16. 65 3. To restrain. trid. Continua 27 10. 33 7 38 28 34. 47 2. Continual. Continuarit 23 2. 34 21. 38 31. 39 15 19. Shall have continued. Contra 6 11. 18 29. 20 6. 23 39. 48 5. Against. Contracta alvus 21 7. genua 41 21. Bound. wort. Contrahitur 24 16. 29 34. 33 26. 38 7. 17 5. Is contracted. Contrariam 7 33. 14 1 29. The contrary. Contriti falis 19 22. Rubed. Controversiam II 14. Controver sy.
Convalescant 43 8. They recover. Convellendas vires 86 26. To be weakened. Conveniat 3 37. 4 17. 5 10. 6 19. 15 20. 24 21. 69 10. May agree. Convenientia 38 3. greeing. Convertitur 37 18. turned. Convivio 15 33. In feast. Cor musculotum 134 13. Sub finistra mamma 14. percussi signa 209 26. The heart. Corallium 181 5. Corral. Coriandrum 77 33. folia 80 8. Coriander. Corneum 62 16. cornu 133 4. cervinum 179 38. Horny. Corpus 1 1. 2 8 16 20. 3 23 34: 4 31. 5 9 25. 8 tis 22 21. quibus 43 11. 31. 43 32. beneficio 295 quia 61 14. They credit. 9: natura bene noscenda Cremaster Gr. nervus 331 10 34. torpet 36 31. quænam calefaciunt 13 18. refrigerant 21. hudant 24, ficcant 35. implet 21 5. extenuat 12.

cile infirmum 35. obefum hebes 34. quibus mutan-The body. tur 8 32. Correpti non funt 129 22. Snatched. Corrumpatur ne periclitari 22.7. corpus 60 24. non facile 75 6. quæ maxime 77 36 37. To be corrupted.

Corruptum quid St 6 2.

fuccurrere 3. Become pu-CorryfasGr. 139 37. Rhume. Corvus piscis durus 73 15. Callot. Costæ fractæ 382. enumeratio 364 23. fiftulæ 300 39. The ribs. Costum 118 26. Pepper-Cotoneum malum 76 32. Quince. Cous Hippocrates 2 17. An island so called. Coxis inimicum 19 22. 33 17. circa infudat 36 29. dolores 41 33. 44 33. morbi et curationes 171 15. ferramentis candentibus 172 1. offa 366 26. 135 15. The baunch bone. Cranii futuræ 361 12. tranfversa 362 9. tempora 11. The foull. Crassus sanguis 62 9. ofs 362 11. Thick. Cratonis compositio 287 25. formula 272 23. Creat valetudinem 4 1. Doth beget. Crebra ulcera 36 23. 46 11. 63 19: Frequent, Crebro spirare 38 32. scabere 46 33. Often. Credendum nostris 28 28. To be credited. Crediderunt 2 15. They did believe. Credunt 3 36. Hippocrati. 5 5. quam Herophilo 6 20. este 12 4. experimen-12. binæ descendunt 13. Mufcle of the Testicle. Creta figularis illita 23 35. cimolia 80 16. 114 5. 178 23. locum illinimus 383 27. Chalk. exercent 17. integri fignum 16 38. quadratum Crimen artis 43 17. The habiliffimum 32 32. gra-Ealt. Cillimos

CO

Crifim ægri piad diem rem Crocon Oil o Crocun 182

Crudan Raw Crudele 24. 0 perva 21. Crudita 16. 1

ma 4 8. (Crudo 1 tendu Cruentu Bloody Crura c 37 1

jactar

ulcera Crustas induca Ctelipho Cubantis 13. Cubat ut Licth.

Cubile laffans 21 8 39 38 Cubiti lu 365 3 Of the Cucumis

10. 7 25. 4 Cucurbit: 19. eli Cucurbit 16. uf

ad mor 32. (Cum I 9. 28 2, 16 Cuminum

Cauneis Figs. Cupicon 138 31 Cupidi 1

Lovers Cupiditas rem 89 8. Critical.

Oil of Safron.

21. Cruel.

8. Crudity.

Bloody.

Raw.

182 3. Safron.

Crocomagmatis 186 15.

Crocum 118 21. 179 89.

Crudam 5 8. ructat 16 26.

Crudele effe 6 7. etiam 8

24. efle non 9 23. et fin-

pervacuum 15 9. 9 11

Cruditas 8 33. maxime 10

16. vitare 30 15. fum-

ma 44 20. etiamfi in 63

Crudo minime sanguis mit-

Cruentum fputum 53 29.

Crura circa 36 30. reductio

37 16. porrectis 38 21.

jactare 35. nudat 41 22. ulcera 47 20. The legs.

Cruftas refolvunt 181 18.

Cteliphontis malagma 189

Cubantis imbecillitas 298

Cubat ut ipli visum 37 16.

Cubile tutissimum 30 6.

39 38. A Bed. Cubiti luxatio 396 11. offa

Of the arm.

lassans 7. molle implet

21 8. extenuat durum

365 33. fracla 387 20.

Cucumis 72 21. 75 18. 76

Cucurbita 72 21 37. 76 19. elixa 28. A Gourd.

Cucurbitulæ descriptio 62

16. usus 31. opus 6 3.

ad morfum 225 1. 297

9. 28 6. par fcientia 15

Cuminum 75 31. Cumine.

Cauneis duabus 198 21.

Cupicon Gr. spasmon Gr.

138 31. Like a dogs grin. Cupidi literarum 16 19.

Cupiditas cibi 37. 30. 39 8.

9 27. II

25. A Cucumber.

32. Cupping.

2. 16 38. Wben.

Cum 1 9. 5 19.

Figs.

Lovers.

10. 77 33. 222 10. 290

13. Patient.

Lieth.

inducant 10. Scab.

tendus 60 9. Undigested.

ægrum videat 16. Asclepiedes 32. quare 14um diem magis quam impa-

me.

on

per-

Cifimos

DA

urinæ 46 10. Defire. Cupressus 80 19. semen 118 93. 181 27. Cyprefs. Cur hoc 4 24. enim 6 19. ex duobus 12 24. Wby. Cura fumma 7 34. 13 16. 16 21. 21 14. Care. Curandi 2 31. 10 3. 11 13. Of curing. Curantibus 9 14. 69 16.

errore 99 15. negligentia 208 4. To physicians. Curat 2 37. 3 9. 36 5 37

8 19. 13 31. 24 15. multos uno non potest 88 i 1. Doth cure.

Curatio morborum 2 18. 3 38. fi velit 6 22 39. 0-Stendat 9 25. 11 20. 15 14 21. 17 9. The Cure. Curaturum recte 4 11. A-

bout to cure. Curatus frustra 14 28. Cured. Curiose involvendus 71 8.

Curioufly. Curiofitas ad medicum non * pertinet 66 18. Curiofity.

Currendum sed ambulandum 20 28. aliquid 118 4. magis current 78 38. To run.

Cursus, ambulatio 17 14. 21 16. fanguinis 35 17. 46 29. 61 6. Running. Curta quomodo farciri 319 35. Lame.

Curvum instrumentum 336 5. Crooked.

Cuttodia fui 37 6. The keeping.

Cutem tondere 25 30. Summam 29 24. aqua inter 3.3 13. 68 1. duranda 96 39. scilla delinenda 119 21. purgat 182 28. exulcerata 224 25. non fuenda cartilagine 379 5. The fkin.

Cyathi tres frigidæ 22 33. per fistulam 28 34. Cups. Cyma blafficæ 76 28.

Sprouts. Cyperus 181 27. Cyprefs. Cypri 169 22. Of Cypress.

DA

Dandum alium 5 11. cibo 14 30. To give. Dari in confpectum 9 9. To be given. Ddd 2

DE

Dartos Gr. valentior tunica 331 17. The outermost strongest coat of each Testicle.

De quibus 2 13. hac 3 20. ifta 6 17. Of. Debilis et trunca 3.2. Weak. Debilitatur membrum 39 29. morbo 45 14.

weakened. Debitum 38 29. Due. Debuissent 6 32. 11 14. 14 39. 15 6. 11 23. They

ought. Decessiones 39 17. . 92 30. circa quatuordecim diem decedat 42 20. 92 30. The decress.

Decidunt pedes 50 9. Fall off.

Decimum 23 9. The tenth. Decipiunt imperitos 43 16. vix millesimo 23. Deceive. Decocto 27 28. Boild. Decolorat 41 17. Turneth pale.

Decoquo 63 25. To boil. Decora juventa 32 34. Blooming.

Decorem coloremque amisit 36 19. Comelinefs. Deductam ab experimentis

7 11. Drawn. Deeffe 6 28. 36 21. To be wanting.

Carried Deferantur 38 1. down. Deferbuit 80 28. It is be-

come less bot. Deficiat 33, 38. 114, 14. animam 299 35. May

fail. Deficiens vel superans 3 39. Deficient.

Deflexit 3 16. Changed. Defluens 36 14. Running down.

Defruto 27 33. 74 8. 76 6. 77 7. Decoction of new wine.

Degunt 73 7. Do dwell. Dehine 23 14. Hereafter. Dehiscere 354 38. To gope? Dejectiones 13 26. 21 18 22. quando conveniat 23. 5. 44 31 32. prodeft 52 4. tormina 55 28. pneros absumit 31. æquibus. medicamentis 63 15. infirmat 30. prodest lippienti 52 2 , vomitus lup-

primit 29. Stools. Dein.

Dioger

Diony

Diphri

Diplad

Dira ci

Difcent

Difcern

20.

Difceffe

depar Disci 2

26.

Disciplin

Discipul

Disciffut

Cut.

Discordi

Discreta

Discreve

cern.

Discrime

Difcurren

Discussit

Discutien

Dispergit

Difputaru

Disputatio

Did diff

rogari

To reafo Diffentio P

ference.

in utra

dispute.

24. 42

139 23.

39. Do

Diversas 2

13 24

Dividenda (

Divisa 3 10.

Diviserunt

divided.

To be div

Vid Distringunt

Distentio :

Distillatio .

Diffentiun Differere d

diffolve

73 18

ment.

Difcit

lower

Dip

kind

rid c

ners.

nigr

To be divided.

Dein 16 39. 20 30. 26 3. Afterwards. Deinde 1 13. 2 9 29. 5 33. 12 7. 17 2. Delabitur ad pedes 41 22. Delapsus ipsi plagæ jungatur. 334 31. Deliciarum patrocinium 2,8 Deligandum brachium 62 5. vulnus 216 2. Muft be bound. Definendus gyplo 114 4. To be daubed Delirium 48 31. faluti eft 52 35. Raving. Demat morbus 36 20. May exhauft. Demendum 24 29. To be taken away. Dementia cum distentione nervorum 57 25. Madness. Demi densiore cibo 35 16. quæ fuperant 36 21. 58 7. Tobe taken from. Demittere se inguinibus 19 18: 26 12. 171 40. To Democritus 2 14. 43 10. Preceptor to Hippocrates. Demonstravit ufus 15 15. Demonstrated. Demptum prof. flione 13 8. 65 5. 183 1. Taken from. Demum 9 7 35. 65 4. At length. Denarius 183 15. 16 8. The seventh part of an ounce. Denique 25 14. 27 22. Finally. Denfiore cibo 25 13 15. Stronger. Denfo cœlo 14 33. Grofs Dentibus frigus inimicum 29 13. 35 9. 38 37. dolor 277 35. 305 9. 322 12. labantes deligandi 323 18. ordo 363 18. To the teeth. Dentientium 35 7. Of teething children. Denunciatur 41 19. 43 2. Is threatned. Deorfum 41 33. wards. Dearum 1 12. 2 3. Of the Deprehendere 9 33. To

perceive. Deprimere 225 36. To prefs down. Deradere clavum 245 3. To shave or fcrap. Derasum vel attritum 223 10. Rubed. Derogari 6 25. To be leffened. Descendendum 20 16. Must go down. Descendit 13 33. 14 21. 19 13 15. 21 13. alvus 44 30. Goeth down. Descensus 17 16. Descent. Deferti 43 8. Deferted. Defecta frustra 373 24. Gut. Desperatis 315 36. non attingere 207 33. Desperate. Defiderari 7 36. 18 20. 69 8. 183 10. Tobe wanted. Desidere demum 65 5. 70 35. 326 17. To want. Desidia mores vitiarant 2 7. Sloth. Desierunt subito dolores 41 35. 47 3. Left off. Delipere ægros 108 13 26. To dote. Destillationes 16 33. 26 29 35. 27 5. 33 2. 63 18. Rheums. Destitit 349 19. It leaveth off. Detergere 26 5. 297 5. To wipe. Deterior 39 32. Worfe. Detracta tali verecundia 10 29. fatis materiæ 62 11. Detrahit 16 21. Detracteth. Devexum 418 26. Droop. Devorare falivam 41 39. To fwa low. Dexii malagma 190 35. Dextrum latus 37 15. 38 39. 39 20. The right. Diabrosin Gr. 147 38. Eat through. Diadaphnidon 193 24. de baccis lauri. Diaphragma Gr. 9 6. sedes 134 15. The midriff. Dicantur 3 26. 4 2 30. 8 4. 11 16. 12 22. 13 20. May be faid. Dicendum 3 20. 21 23. 142 37. To be faid. Dictum 3 9. 8 22. Told. Diducenda ratio curandi 19 5. To be opened. Diduci 5 9. 9 2 5. 331 32.

led afunder. Die uno finitur 41 4. day. Diebus primis 7 13. bis die edere 15 35. meridiem 17 3. 18 28. 19 3 39. 20 27. feptimus 54 29. 56 21. non nnmerare debeat 89 23. quæ pars diei et qualis dies eligendus 32 15. In the days. Differe 6 28. 182 34. 188 23. To differ. Difficilius 22 25. More difficult. Difficillima 3 19. Most difficult. Difficultas 33 14. 34 4. 35 32. 36 2. 37 3. 46 18. Difficulty. Difficulter ferre morbum 38 34. Difficultly. Digerendum 11 29. To be digested. Digerentia malagmata 186 8. Digefting . Digeruntur 4 35. 8 9. 9 37. 13 37. 21 11. 30 3. 67 31. 69 34. 96 14. Are digested. Digestio 9 11. Digestion. Digitis 37 23. 41 29. 46 34. fummi calent 49 38. adverso medio 62 6. ulcera 293 36 adurendus 323 24. coherenies 359 24. luxati 397. offa 366 21. The fingers. Dignis memoria 2 27. Worthy. Diligenter 7 22. Diligently. Diligentiffima 296 8. Moft ditigently. Diligentes homines 7, 23. Diluta 19 25 38. 26 19 39 34. Diluted. Dilutiffima 24 37. Most ailuted. Dimittant 39 17. They leave. Dimoveri 27 37. 67 27. To be moved. Dio 17 19. 25 6. The open air. Diocles 2 24. graphiscon 304 26. 398 23. febris post regium morbum occidit et post febrem falptaris 127 ro. fecundes Hippocrati Chirurgus 398 Diogents 23. 161 8.

rurzus 398 Diogents Diogenis emplastrum 125 3. nigr 195 5.

Dionylio auctore 293 2. Diphriges 180 25. 181 2. Dipbrex Stone.

Diplades ictus 228 8. A kind of fnake.
Dira crudelitate 9 21. Horrid cruelty. Discentibus 15 10. Lear-

Discernentem 7 26. 134 20. Discerning.

Discesserunt 20 33. They departed.

Difci 2 2. 7 4. 9 20. 12 To be learned. Disciplina 2 14 27. 3 4. Discipline.

Discipulus 2 25. 5 4. Follower.

Discissum diaphragma 9 4.

Discordia 6 7. Difagreement. Discreta 8 19. 42 39. 72

24. Experienced, Discreverit 12 26. Did dif-

cern. Discrimen 14 30, 72 24. 73 18. 109 8. Diverfity. Discurrens 134 18. Spread. Discussit 14 9. 67 5. Did diffolve.

Discutientia 181 23.
Dispergit 41 23. Spreads.

Disputarunt 6 17. 14 13. Did difpute.

Disputationi fidem non derogari 6 24. 7 2. 9 28. To reasoning.

Diffensio prima 3 21. Difference.

Disagree. Diffentiunt 12 1. Disserere de rationibus 7 28. in utramque 8 17. dispute.

Diffentio 33 39. 35 8. 39 24. 42 8. nervorum 44 28. 47 4. Diffention.

Distillatio 44 28 ac gravedo 139 23. quæ vitentur 66 30. vid. Destillatio. Distringunt ventrem 163

39. Do bind the belly. Diversas 2 31. 7 5. 9 32 13 24 Different.

Dividenda 60 34. 227 1. To be divided. Divisa 3 10. Divided.

Diviserunt 196 30. They

DO

Diu ambulandum 27 24. perfricand 22. Long conerfricand 22. Long time. tinuing. Diutius 26 3. 35 24. 41 4.

Longer. Divo 30 18. The open air.

Dixit 112 34. Said. Docuerit 6 39. 7 31. Did teach.

Doleat 5 35. 37 24. May be pained.

Dolentia 35 14. 38 38. 39 21. Painful.

Dolores 5 22. intus 5 35. neque languor 16 9. præformus auget 42 13. deorsum tendens 52 28. cui causa sine sensu mente laborat 47 22. malagma 189 20. mortem indicant 41 34. catapotium 204 5. Pains.

Dolus infanientis 108 39. Deceit.

Domestica 17 8. 27 24. 73 8. Houshold.

Donec 2 14. 3 13. liveat 358 4. Untill. Dono pro 69 17. A gift.

Dormiendum jejuno 18 38. 19 2. Muft fleep. Dormientis corpus 36 27.

Of the person steeping. Dormit 18 11. 27 7. 3 18. 41 34. Doth fleep.

Dubiæ iftæ 11 1. 3 38. 6 36. Doubts.

Dubitabo auctoritate uti 31 3. I fhall doubt. Ducem 7 14. Eraliftrato 5

2. Leader. Ducenda ratio 11 13. To be drawn.

Ductio alvi 63 18, 64 22. 235 10. Purging.

Dulcedinem 18 1. Sweetmele

Dulcia et pinguia 21 10. 27 26. 28 11. 77 16. Sweet things.

Dum folum 12 19. 27 18. Wbill.

Dum modo concoquat 15 36. Providing.

Duo filii 1 13. 2 8. 12 24. 17 39. 28 34. Two.

E A

43. Harder. Duritiem 5 32. 8 30. Hardneß.

Durum cubile 20 8. 21 16. pisces 27 23. cutem 19 24. Hard.

Duxisset conjectura 4 18. Had led.

Dyspneia Gr. 174 27. Difficulty of breath. Dyfenterion Gr. 163 8. A

distress of guts.

EA

E AS vetustissimas 2 1. de quibus 12 23. fine 3 2 5 9 12 19 21. 5 25. They.

Eatenus 61 8. 219 11. 233 7. So much.

Ebrietatem 146. Drunkenness.

Ebrius 42 9. qui intercat aut servetur 10. Drunk Eboris scobæ 179 34. Of Ivory.

Echini 78 20. Sea Urchins. Ectropius 313 22. A fort under eye lid.

Edendum 18 7. To be eaten! Edi 53 28. To be render'd. Ediffe 7 17. 34 18. 50 25. To have eaten.

Educat 181 36. Bring outs Efferebatur qui 43 17. Was carried out.

Efficit motum 4 8. obnoxium 12 14. viridaria 17 21. labor major 23 24. calor 39. Doth oecasion. Effæminat 29 37. Softens.

Effudit pituitam 20 25. Poured out. Egchrista Gr. 203 22.

Oiutments. Egcanthis tuberculum 309

31. A fmail Tumour in the angle of the eye.

Egelidam 29 2. 114 21. Lukewarm

Egere consilio 8 5. iatroalipta 15 24. 24 11 35. To need.

Eilicrines Gr. 37 35. Sound. Eileos Gr. 33 16. The Ilian paffion.

Ejectum ab Asclepiade 28 24. Rejelled.

Durans dutius 41 4. Conti- Ejicere 22 9. qui volet 23 nuing.

10. To discharge.

Durioribus corporibus 34 Ejiciendo quotidie 21 27.

By vemiting. Ejulmedi 8 16. same kind. Elaiodes Gr. pus 212 2. acopus 203 16. Matter. Elaterium 182 3. fnccus cucumeris afinini. Elephantia curatio 128 10. contrita plantago Leprofy. Elephantinum Emplastrum 195 35. White. Eliciendus vomitus 97 39. To be provoked. Elidere partum 46 37. 68 9. To miscarry. Elinguis si quis 8 19. Dumb. Elixa 17 38. 24 22 32. flomacho apt 76 24. Boiled. Eliodis Gr. 245 26. genus pultularum. Eloquentia sed remediis 8 18. With words. Elui os 86 26. eluillent 172 35. To wash. Elutroeides Gr. tunica testiculi 331 15. Wbite. Emacrescere 39 3. 40 25. Emacuit 36 19. Hath grown lean. Emendando 110 24. correcting. mment 41 33. pustulæ 231 2. Rise higher. Eminent 41 Emittimus et trahimus 4 32. We Send out. Emoliri urinam 343 23. To render. Emollit 29 37. summam cutem 67 34. quæ calefaclunt et digerunt 80 34. precipue semine lini et fenugr. 36. Doth foften. Empedoclem et Democritum 2 24. Emprosthotonon Gr. 141 26. Drawing the chin towards the breast Empiricus qui 13 5 7. pri-mi 3 2. principia 6 11. A physician from experience. Emplastra enaima Gr. 191 5. Alexandrinum 149 19. Archagathi 196 15. barbarum nigr 11. bafilicum 26. cephalicum 192 9. choacon 191 18. diadaphnidon 193 30. elephantinum 195 35: enneaphar-

macum 192 31. epispastica 193 21. ex edentibus 194 26. extrahentibus 19321. pus movendum et purgand 192 31. leuca Gr. 30. quo a malagmatibus et pastillis differunt 184 35. Plasters. Enim 4 15 30- 11 3. 13 25. For. Enneapharmacum Gr. 192 31. Of nine drugs. Enterocele Gr. 331 Swelling from an intestine. Eodem 2 2 4 19 33. 4 34. 5 18. 7 32. 12 8. 30 13. The fame. Eoque minus 57 12. Than that. Swelling from the caul. Epiplocele Gr. Epirotes Philippus 117 20. Epispastica malagma 184 20. emplastr. 193 22. Bliftering. Ephelis 252 34. Burn. Ephelii emplastr 227 6. Red plafter. Epinuctis Gr. 245 35. kind of pustule. Epota 14 7. 42 7. 230 5. Drunk. Epulæ 21 19. Meats. Epulantes 110 27. Perfons at table. Equi 65 39. Of a borfe. Eradere 368 10. To rafp. Erafistratus 2 30. 4 8. cibum atteri contendit 5 3. vivos incedit 27. 10 10. 11 15. 12 4. de febribus 87 8. fallitur 174 27. 177 5. compositio 272 8. Erectior mens 29 27. More attentive. Ereptus fomnus 48 4. vis 58.36. Taken away. Eretria terra 192 13. 254 37. Leaden. Ergo 2 12. 5 25. 13 19 39. Therefore. Eripi fæminis cura cultus 252 36. To rob or fnatch. Erpetha chiomenon 233 32. A certain ulcer. Eruca 75 29. 76 9. 181 5. Erumpit humor 13 29. Breaks out. Ervo 482 29. 203 1. 230 29. Like Vetches. Eryfipelatos curatio mitten- Exasperavit 22 34. 33 29

do fanguinis, creta cymolia, cum betæ foliis, linteolo aq frigida 111 15. de-Scriptio 220 12. Enthonys Esca quam potione 17 36. genera 23 29. post mo-tum 24 1. Eating. Eft 1 3 7 12 19. 2 1 4 16 23. 3 10. 5 7. 7 34. 12 12. Is. Effe plus hieme convenit 24 21. To eat. Et i 11 13 18. 24 17 18 24 18 30. And. Etiam 1 4. 2 12. 31 39. Etiamfi 26 9. 38 23. 63 8. Altha'. Eifi 9 23. 10 14. 40 17. And if. Euclphistus phlegetis filius Chyrurgicus 296 13. Euclpes collyrium 258 1. maximus medicus ocularius 3. phynon 263 28. Sphærion 34. liquidum 264 1. pyzinum 265 4. Eundem omnia præstare 296 29. The Same person. Eundum in balneum 20 15. To go. Euthyclei malagma 189 20. Against pains. Evanuit 37 34. It bath difappeared.

Evalit sine periculo 37 8. Escaped. Evellere qua venit 303 18. Eveniant 5 21. 13 39. 23 10. 31 16. 31 13. 47 20. May happen. Evidentia 12 5. Evidence. Evidentium causarum 3 30. 4 47 6 12 35. 11 2. 15 6. 295 15. Of evident. Evidenter 110 19. Direlly. Evitet 28 10. 43 31. bim flum. Evocat 57 8. 61 7. et edu cant 181 36. To call aut. Evolutus 38 13. Turned out. Evomuit 20 23. Hath vomited. Ex 1 19. 2 11. 22 26. 3 8 14. facili 37 19. Freu. Exanime aliquid 275 34 Lifeless. Exanthemata 245 20. Pinples.

67.2 16. Exceda depar Exceptu 16. Excerne 24. 6 Exceller 75 38 Excidat II.

320 3 Excipitu 38. Excitand By qui Excitant 31. 33 Excitat . voketb. Excoluit

tifed. Excolueri He bad Excreare 46 12 Spit up. Exculta 1 Excuti ié be fearce Exedunt

Exemplo After t Exercendu exercifed Exercitation 26. pt imbecill dere cibi 39. in i

Eat.

Exercise. Exercitatus Exercised Exercuerun 27. 17 16. Di Exefa 147

Exhaurit 6 draw out. Exhaulta m confumed. Exhibet 34 Exigit 67 3

Exiguo 7 3 37. 24 2 Small qua Existimare efteem.

Expediat 8 25. 69 8.

E-X 67.2. 93 7. cutis 16. Halb fretted, cutis 213 Excedat pus 131 35. May depart. Exceptum a latronibus 9 16. Taken. Excernere 11 23. 40 1. 46 To purge. 24. 64 12. Excesserunt 18 7. 38 9 14. 75 38. Have exceeded. Excidat 188 18 30. 200 5 11. commodius 200 a. 320 34. May fall away. Excipitur 32 12. 42 8. 225 38. Is excepted. Excitando ingenium 10 6. By quickening. Excitant 4 7. 9 36. 30 2 31. 33 30. They stir up. Excitat rarus 16 5. Provoketh. Excoluit 1 11. 8 21. Practifed. Excoluerit linguam 8 21. He bad practifed. Excreare 38 33. excretum 46 12 35. 50 21. To Exculta 1 7. Improven. Excuti ictum 305 11. To be fear ched. Exedunt corpus 180 23. Eat. Exemplo athletarum 17 26. After the manner. Exercendum 29 12. To be exercised. Exercitationes 15 37. 16 1 26. prima curationum imbecilli 17 10. antecedere cibum 11,22 27. 19 39. in initio morbi 84 3. Exercise. Exercitatus homo 14 36. Exercised. Exercuerunt 2 13 31. 15 27. 17 14. 10 37. 27 16. Did profife. Exefa 147 38. Eaten out. Exhaurit 61 8. 62 33. Dath draw out. Exhausta materia 60 24. Is confumed. Exhibet 34 11 24. Affordeth. Exiguo 7 21. 20 30. 23 37. 14 14. 15 2. 62 16. Small quantity. Existimare tale 8-39. To esteem. Expediat 8 13. 26 19. 27 25. 69 8. 70 6. 93 34. Extraheidam materiam ma-

10-

olo

de-

mys

36.

no-

16

34.

t 24

1 :8

39

Alfo.

63 8.

17.

filius

58 1.

culari-

3 28.

uidum

65 4

re 296

20 15

89 20.

bath dif

37 8.

303 18. k out.

39. 23

13. 47

Evidence.

ım 3 30.

11 2. 15

ewident. Direlly.

7. et edu

To call out.

Turned out.

Hath vo-

22 26. 3

19. Fress.

5 20. Pin-

34. 33 29 67. 20

31.

27.

fon.

E, X Is expedient. 100 20. Expeditissimum 5 14. Expeditius 33 31. 47 36. Expelli corruptum 21 35. qua via 22 9. To be caft Expendatur 193 29. Is weighed. Expergiffitur aliquis 35 16. nunquam 125 12. Is awaked. Experientia 6 11 39. nihil plus 10 4 18. Praffice. Experimenta funt necessaria 3 5 21. 4 13. 7 8. 8 15. 11 38. 232 34. Proof. Experiri anceps 60 3. 27 28. aliad atque aliud 82 22. To make trial. Experrectus aliquis 17 1. Awaked. Expertus aliquis 10 31. Had tried. Expiraverit 10 24. Shall baye expired. Expletus 188. Satisfied. Explicandis quibus 31 2. Explaining. Explorandus 7 34. Searched. Exploraffe ulo 4 17. quæ possunt 11 1. certiore no-ta 372 25. To have found. Explorata 4 19. 6 38. 7 35. Tried. Exponere opportuna 31 9. facultatibus 182 37. Explain: Expressit fluens alvus 41 15. Occasioned. Expulit purgationes 21 29. Rejetted. Expuunt 35 27. 38 33. They Spit. Exfaniat vulnus 225 10. It purgeth it. Exfugat vulnus 226 21. May fuck. Extendendo 46 27. By extending. Extenuantia 21 12 21. 20 39. 42 17. Lesseners. Exteræ gentes 13 13. Stranyers. Exterior friget 67 36. Outward. Extitisse 10 13. To become. Extorret ardens 98 Scorcheth.

Extra 13 6. Without.

To draw out. Extraneum quam 15 4. Foreign. Extremas partes 39 5. The legs and arms. Extrinsecns 6 3. Outwardly. Exulcerationes 35 7. stomachi 149 30. Ulcerations. Exulceraudum 358 6. To be ulcerated. dum 20 14. Burned.

Exustus in sole quid agen-FA FAciat 3 35. 6 17. 31 7 6 19. 8 8. 10 8. 11 May do. 176. Faciendum 17 25. 27 28. To be done. 30 30. Facies pallida 44 25. malagma ad livorem 188 28. The face. Facile resolvitur 19 31. quo minus 24 10. 26 16. 28 22. 27 5. Eaftly. Facile ex 22 24. 37 19. Very eafily. Facilius 3 26. 13 24. 14 32 35. 18 9. More eafily. Facillima 13 9. Most easily. Facio 112 36. I do. Factos graviores 7 21. 19 4. 36 14. 39 34. 41 11. Become. Facultatem vorandi 21 27. proprias medicamentotum 178 8. expolitis limplicibus 182 37. The Power. Facundia 2 28. 8 17. Grace of Speech. Fallaces majis 43 34. Deceitful. Fallat nos 43 22. Doth deceive. Falfum manifeste 10 22. Falfe. Fames an Satietas 4 18. fecerit 11 4. fert 14 31. inidonea 18 26. multa 27. ficcat 23 3 r. primum 69 7. Hunger. Farina tritica 181 20. hordeacea 358 20. Farris 80 \$5. A kind of wheat, Fasciis et habenis deligari 305 17. media 382 18.

lenia ad vulnus 216 1. quomodo 3. ad offa 385 12. With bandage. Fasce gravi 330 10, Burthen.

FE Fas neque non est 297 31. Lawful. Fastidium 7 14. 37 31. Loatbing. Fatear 19 35. 31 7. 59 38. I may confess. Fatigatio an morbum 11 3. lascitudo que citra 17 24. 19 8 17. 20 1. 30 15. post cibum inutilis 27 2. post ambulationem 19 8. mutatio laboris lævat 20 3. Weariness. Fatigatur ambulando 20 10. dolores 37 1. medicus 235 29. Is wearied Fatigatis 17 13. 19 23 28. cubile quotidianum 20 5. 33 18 45 7. To wearied per fons. Fauces 22 34. 33 25 38. fanguine repletæ 45 3. 96 37. morbi 143 10. The jaws. Favonii perflant 32 17. The west wind. Favi 189 30. 243 7. vid. Meliceris. Febre 4 8. 7 16 19, 10 10 19, 12 22, 14 8, 19 17. finiens fine ratione revertitur 45 30. eft præfi-Tay. dio 52 37. medio impetu 63 8. curatio 84 25. genera diversa 27. curationes 86 8. Asclepiades 10 22. post arquatum morbum 39 20. nulla acuta non terrere debet 22. With fever. Febricitanti Cassius 14 4. phrenitis Gr. 34 22. 41 38. Eraliftratus 87 8.

Themison 18, dies quartus initium cibi 88 20. To a feverish person. Febricitarent post ista 11 17. Should take sever. Febricula 37 27. 44 31. Little fever. Inapper. Febrium speciei 90 18. uno die finiens postero cibus dandus 25. fed ante quarthe fig tree. tum non plenus 34. adhuc febris hine fiat morbus 36. protinus inclinata priore ante accessionem cibus 92 13. instet, incifore of like figure. piat, augeatur, consistat, Fieri 4 14. 7.3. 11 16. 12 17 22 26. 17 31. 21 31. To be made. decedat 30. capitis dolor 180 34. ardens 96 6, aqua frigida 98 13 23. Figularis 23 35. Potters.

FL Figuram, magnitudinem lentæ mutandæ 99 27. Fefellerit origo 4 12. Did 31 interiorum 6 5. 9 18. deceive. 361 1. Figure. Fel 134 25. taurinum 143 Figurarata 38 2. 51 27. 36. 179 36. 180 16. Fila tenuia alba in urina 39 32. Threads. Filii r 13. Sons Fæminarum naturalia qui aperiantur 354 5. Of Sons. Fimbriafve diducit 41 32. Feminum offa 366 37. Of Borders. Finem 7 18. 17 23. 38 10. the thighs. Femorum fractorum 288 The end. Finita 35 23. 37 32. Ended. luxator 397. Of the thighs. Finitur uno die 41 3. k Fere 32 8 21. 34 11. 38 ended. Finiunt 11 35. 32 25. 37 27. 39 12. They end. 28. 100 24. Almost. Ferienda vena 62 7. To be Firmat 15 28. 21 2. Makes Aruck. ftrong. Fermentatus venter 56 9. Firmis 16 15. 28 27. 58 panis 78 13. Puffed up. Fermentum ad furunculum 37. With the ftrong. Firmius triticum 72 27. 237 26. Leaven. Ferrum 1 18. 9 3. fquama 180 16. Iron. Stronger. Fistulæ æneæ ad vesicam 343 30. tenuis 28 35. Ferramentis 382 3. With instruments. Catheters. Fistularum genera 239 35. Fert 14 32. 24 9. morbum recens et simplex 241 15. 36 22. 38 35. Carrieth. Ferula 381 24. neque canacollyrium 20. die quinto folvend 28. chirurgica libus 389 18. A Splint. Ferunt medici 147 36. They 300 20. ani 301 36. oculi 310 27. Sinous ulcers Fervens 19 16. Scalding. fo called. Flammam ungi 25 37. The Fervores 48 29. Much: fire. beats. Fletus Fears. Festinanter subveniendum Flexuosa ambulatio 17 22. 109 17. 329 1. Quickly. Back and forward.
Floccos veste legit 41 32. Festinatio 14 37. neque vero 345 32. Hafte. Fex cum adipe 238 33. Wool. Fluminum auras 16 32. Of Lees of wine. Fibras in duas 134 12. Lobes. rivers. Fluore zger 97 4. Wafte. Fibula 300 33. injicienda Flount 13 25. 14 11. 24 306 35 incidenda 336 16. 47 15. Flow. 30. 337 17. injiciendæ 340 21. infibulanni ratio Fæda tamen 9 32. Filthy. Fœliora verba 286 14. 343 3. oris cutis injicien-Fæditate 38 8. With filthida 300 35. The clasp. Ficedula 73 6. The gnat nefs. Fæminæ 34 16. 35 23. 45 15. To a woman. Fictum 326 1. Feigned. Fæniculum non inflat 77 Ficulneis foliis 267 9. Of 25. 75 31. Fennel. Fænumgræcum 64 Ficus 72 38. 77 7. aridæ 179 34. 182 2. 18. Figs. Fæmigreek. Fomenta callida 71 11. Fo-Ficus morbus 251 23. A mentations. Foramina 4 9. 62 16. 368 Fidem 43 24 32. Faith. 34. Orifices Fore medico 7 38. To be-

long to.

Forfice 304 13 18. 329.

17.

37.

mul

Fort

70 3

riore

171

mun

tum

Frauda

Frequer

37.

ten.

quent!

freque

Idem.

Frequen

Frequen

Frequen

Fricta 7

Frictio :

tum i

unicur

multa

verteb

Growi

Frigenter

Friget ext

cold.

Frigidam

18. 17

39. in

Afclepi

24. fri

vel ben

37. ne

lædit 1

More a

18 12.

currit 8

3 13.

frugality.

Frugalitate

Frumentis

Frustra 14

Foderit an

Fugere cibi

Folcienda :

Fundat iteri

Funeribus 4

39. Sha

23. To

Supported.

Frigidus fi

Frigidiores

Frigus 11

Fractu

Fortaf

Fortun

Fovere

Pincers. 17. Fortaffe responfurum 10 30 37. Perhaps. Fortuna quam ars 82 4. multum conferat 295 7. Fovere os aq calida 19 5. 70 34. frig 26 38. fuperiores 20 13. inferiores 171 8. To bathe. Fractum caput 61 11. communia 384 15 24. ceratum 384 5. Broken. Fraudare. To defraud: Frequens 11 8. 16 6. 19 37. 10 II. 22 12. Often. Frequenter 27 16. Fre-Frequentior 21 5 10. More frequently. Frequentius 15 27. 31 16. Idem. Fricta 78 35 36. Fried. Frictio 20 11. 65 36. multum interest 66 30 31. unicum prælidium 67 39. multa valentique 38. ad vertebras 142 16. Rubing. Frigentem 19 34 39 5. Growing cold. Friget exterior 67 38. Grows cold. Frigidam 14.7. 15 31. 16 18. 17 3. 18 10. 19 16. 48 5. 15 31. 64 39. 76 39. in febribus 98 13. Asclepiades 167 23. ego 24. frigidiffima 23 22. vel bene calidum 151 23 37. ne quid majis jecur lædit 156 10. Cold water. Frigidus Spiritus 41 29. Frigidiores 20 36. 25 6. . 24 More cold. ilthy. Frigus 11 3. 14 16. 32 34. 18 12. 21 7. 27 9. perfilth:currit 83 15. voco 85 8. aut febris 101 37 102 1 . 45 3 13. Cold. Frugalitate 11 12. t 77 frugality. Frumentis 72 6. With corns. 33. Frustra 14 28. In vain. Fuderit an compresserit 12 . Fo-39. Shall have loofened. Fugere cibi 15 32. quæ 27 . 368 23. To Sbun. Folcienda 335 21. To be To be-Supported. Fundat iterum 62 8. It rum. 329 Funeribus 43 to. In the

.

7

23

8

m

5.

5.

5.

ito

ica

cu-

ers

The

21.

32.

of

fte.

17.

GA grave. Fungos inutiles 230 3. ani vel vulvæ 293 25. Mufb-Funiculus pedi 68 28. A rope. Furfures. Bran. Furoris 48 11. 109 14. Of madness. Furunculus 217 11 31. A felon. Fufa firmare 21 3. 35 38. Fusior 24 18. Loofer. Fustium 398 35. Of battons. Futurum 8 21. 18 15. 36 8. 37 6. About to be. Albanum 118 22. 179 18. 180 11. Galbanum. Gallæ 180 1 10 28. 182 28. Galls. Gallia aliud 6 30. Comata 318 12. France. Gallinaceum pullum 126 39. Of a ben. Ganglia tubercula 305 25. Gangrenæ curatio 122 7. sectio 360 1. Of the gan-

grene. Gargarizationes so's Gargarifings. Garum 75 27. 77 6. Fift-Gelida aqua 149 38. Cold water. Generibus morborum 1 17. 4 21. 6 29. 7 37. 10 25. 44 5. quatuor 81 1. 96 6. Kinds. Gentes 1 4. 2 11. 13 13. Nations Genua insudat circa 36 30 37. 41 22. ad doloris uftio 172 21. luxatio 399 The knees. Gerit intus 46 39. 69 1. Doth carry Gestari pestilentia 30 12. To be carried. 4. Carrying.

Gestatio 65 36. reliquiis 67 Gignunt hæ imbeeillos 34 17. Do bear. Gingivarum exulcerationes 35 7. 47 17. ulcera 281 25. arefcentium 312 16. Of the gums. Git 169 37. 80 33. 248 27. An berb fo callel. Glandniæ 35 12. 133 14. Ecc

in cervicibus 374 37: Glande. Glans plumbea 304 39. penis 341 33. contecta 286 26. A mit. Glaucias 3 6. Gluten 178 35. 179 38. fabrili 377 34. Glue. Glutinantia 242 37. Gluers. Glutinetur 308 6. May be glued. Glutinofus humor 343 12 20. dentibus 38 36. Glutinous. Gorgias 296 8. 326 8: Graciles alii obeli 20 35. 22 3. 32 33 35. morbi 35 38. Lean persons. Grace nominatur 34 3. In Greck. Græci diviserunt morbos 8t

Græcia prius 2 9. In Greece. Græcos 1 6. 1 37. 4 6. 9 6. 32 30. 34 8. nomina certa retinentur 186 10. The Grecians. Grandes calculos 46 26. feræ 92 9. Large. Graphiscum Diocles 304 26. Gravatur. Is grieved.

3. The Greeks.

Gravedines 16 35. 26 29 34. 27 5. 33 2. curantur 53 9. et destillationes 139 23 34. Rhums. Gravidæ 34 16. 42 12. 46 37. With child.

Graviores 7 21. 36 23. 25 36. membra 36 23. fomnus 15. More diftreffed. Gravis 5 19. 8 13. 14 15. 16 36. 18 23 34. 44 12. 19. Heavy. Graviffimis 8 36. By the

most severe. Gravitatem 14 18. 22 2 10. 23 4. 30 17. A heavinefs.

Gravius 16 10 39. More bearry. Grus 72 11. 78 38. A

Crane. Gubernatorem non disputatione 7 2, A Pilot. Gummi 178 22. 182 8.

201 36. Gum Guftandem 22 32. Tobe tafted.

Gutter 133 10. 134 5. The throat.

Gymnalio fordes ex moliiunt 182 24. discutiunt 181 34.

Gyplum 80 16: gyplo 114 4. Mortar. Gyratio. A giddinefs. HA

HAbebatur pars scientiæ 2 17. 4 20. 66. 9 12 24. 12 31. 15 25. Was esteemed. Habena 379 39. A thong.

Habendum ita 62 13. To be held.

Habentibus stomachum imbecillimum 22 3. neccffitatem 18. Having.

Habenula 354 15. A small thong.

Habet Scientiam .225 35. Hatb.

Habiliffimum corpus 32 32. Best made.

Habitare edificio 16 28. To dwell.

Habitu pro corporis sui 29 20, omnis 31 14. 32 13. 35 34 36 15. 73 20. Habit.

Habiturum longius 40 18. To be continued.

Habitus temere 83 27. Treated.

Hactenus 215 4. Hitherto. Hæc 1 3. 2 8 31. 3 16. 18 29. 16 16. 18 24. Thefe. Hæmorheidis ictus 228 8.

A ferpent. Haimorroidas Gr. 292 20, non morbus 24. 35 30.

The bemorboides. Hamo retufo 303 33. 317

30. With a book. Hamulo excipere 323 33.

With a fmall book. Hapfus 350 3. A bolfer.

Hebes obefum 32 35.33 34. 356 1. Dull.

Hebetat ignavia 15 28. aures 33 22 38. 370 S. Maketh dul!.

Hebenus 118 23. 181 38. 182 8. E ony wood.

·Hedera 80 20. nigra 235 27. bacea dentem findit 279 5. Inv.

Hecatei emplastrum 194 14. Helenium 181 26. Elecampain.

Hemina. Three gills. Hepaticis 155 14. fealpellam 156 19. figna vulnerati 210 1. The liver.

Heraclides 3 6. mifcet novam materiam corruptæ 93 36. 398 23 28. Heræ compositio 200 14.

Herbas 1 4. Herbs. Hercules 13 17. 2 26 22. Truely.

Hernia 331 39. The rup-

Herophilus 2 30. 4 3. vivos incidit 5 27. 177 6. Herpes 233 39. St. Anthomy's fixe.

Hesterno pane 22 38. Stale. Hiat 41 24. He gapes. Hibernum 16 30. Winter.

Hibifcus 173 23. The Marfhmallow.

Hieme 14 34. 17 25. 18 24. 21 7 16. 22 1. seni-bus inimicior 35 1. quid et quomodo conveniat 24 21. In winter.

Hieræ emplastrum 235 26. Hieron 316 9. 296 7.

Hilaritate .65 20, 110 6. With chearfulness. Hinc 22 37. Hence.

Hippocrates 2 26, 4 4. 5 5. 10 9. 13 9. 31 4. 66 9. 372 33. 395 32. 394 24. Hirundinis pullus 144 15. fanguis 179 31. Of Swal-

lows. Histrionis est 207 38. A player.

Hoedove 73 25. 76 4. 227 3. Of a kid.

Homerus 1 16. Homer. Homoplata 365 1. The shoulder blade.

Hominis \$ 28. 6 7. 7 6. 6 2 6. 14 14 27 36. 20 39. 31 14. Of a mar. Horas intra paucas 10 24. fomnus matutinus 38 25

26. tertia nottra nona 174 33. Hours. Hordeum 75 25. Bar'ey.

Horrores 29 25. 33 30. 34 3. febrem exiolvit 53 11. ante febres 102 28. tutiffimæ 30. expugnandus 106 10. calidus 136 34. Horrors.

Huc 63 11. Hither. Humana 8 25. 13 39. 43 31. Humane.

Humero 61 13. fractura 386 25. luxatio 304. offa 365 1). The shoulder.

Humidis 4 2. ft 7. 19 24.

30 36, 23 24. 33 43. Moift. Humili oblint 68 23. The

poor. Humor 13 19. motus 32 36. aurium 35 5. gluti-

nofum 38 36. vitri oculi

314 38. Humour. Hydrocele Gr. 332 30. Falling down of water.

Hydrocephalen Gr. 137 10. Water in the head.

Hydrophobia Gr. 225 30. Fear of water.

Hydrops 116 34. varia genera 117 5. facilius servis quam liberis tollitur 11. quies, inedia et fitis 117 28. humore emisso, supervacuus cibus primo die 121 1. 184 24. vomere et mari natare 8. ferro curanda 3 27 35. Dropfy. Hyosciamus 8 9. 229 33. radix 277 39. Henbane. Hypochulis (fuffulio) 268

15. Hypocistis 180 25. Sop of the Cystus.

Hyffopum 22 27. 75 30. 77 10. Hyfop.

IA

TAcentis habitus 37 17. imbecillitate 114 14. Of the patient.

Jacet Supinus 38 20. Doth lye. Jactare brachia 38 35. I.

tofs. Jactatio corporis 99 34: A

toffing . Jam explorata 4 20. 11 33. 41 18. Already.

Jamdiu 70 14. Already. latroalipta 15 24. Embalmer. Ibi 25 39. 39 2. There.. Ichor Gr. faniei species 212

1 2. Ichthiocolla 178 35. 192 14 22. Ifinglafs. Ictus 305 25 27. Bitten. Tetus 305 10. The tite. Bitten.

Ideoque 2 9 22. 4 23. 15 2. Therefore.

Idonea 18 27. 19 16. 22 33. non recedere 88 12. 230 7. Fit.

Jecur 33 37. 44 39. inflammatum 47 2. 75 28. 78 39. ortum a fepto 134 22.

fibra 24. lagm Jejunio 16. Tejuno 271 Empl

Jejunun Igitur e Ignavia Ignem : facer Ignoret 6 1. Is ign

Pardo Ignotum Illacrym ter. Ilibus 4 Small Iliis foen 14.

Illiditur Is driv Illita 23 Illo 4 25 13 8. him.

Illustri lo Imagines 17. 1 Imbecillit

si qua И Imbecillis 17 18. coacefe 38# fto

edunt : Imbecilliff 72 20. Imbres at Showers

Imminutu Leffened. Immiferio merciful. Immixtæ :

Immodicu 25 9. Immortali mortals.

Imo morti tmo venti 40 37.

finus 29 Impellendu To be floo

Imperitiffin

IL fibræ 24. Supporatio 155 24. cataplasma 33. malagma 184 33. The liver. Jejunio 21 13. 23 22. 26 16. While fasting. Jejuno 18 38. 19 2. 21 19. 27 10 18. 2821. 30 19. Empty. Jejunum inlestinum 135 9. gitur 61 20. Therefore. Ignavia 15 29. Sloth. Ignem ad 17 29. 19 11. facer 234 22. Fire. Ignoret unde fit 3 37. 4 30. 6 1. 11 6. 22 17.43 34. Is ignorant. Ignoscendum medico 82 7. Pardonable. Ignotum 7 37. Unknown. Illacrymant 41 6. Run water. Ilibus 44 34. fedes 135 12. Small guts. Iliis foeminæ 136 13. scdes 14. Bones fo called. Illiditur Spiritus 48 21. Is driven. Illita 23 36. Layed over. Illo 4 25. 5 10. 12 1 16. 13 8. 15 1. 16 39. By Illustri loco 95 1. Illustrious. Imagines 47 16. fallunt 112 17. Images. Imbecillitas capitis 26 32. fi qua 35 2. humana 43 31. Weakness. Imbecillis quæ servanda 16 17 18. perquam 17 18. coaceseit 18 4. partem 20 38#ftomachum 22 3 31. edmit 34 18. Weak. Imbecilliffmam materiam 72 20. 74 1 5. We areft. Imbres austrique 34 5 27. Showers. Imminutus cibus 23 36. Leffened. rofelia Immifericors 296 29. Unmerciful. Immixtæ 242. Unmixed. Immodicus 17 27. 23 30. 25 9. Immoderate. Immortalium 2 3. Of immortals. Imo mortno 8 39. Yea. Imo ventre 44 33. verfæ 40 37. coxis 134 31. finus 298 34. Low. Impellendus lectus 68 30. To be shoved. Imperitiffima 1 4. videt 13 Incontinenter 1828. Irre-

43.

The

IS 32

gluti-

oculi

Fa-

7 10.

\$ 30.

ria ge-

Cervis.

r 11.

S 117

Super-

o die

romere

. ferro

Dropfy.

enoane.

268

Sap of

75 30.

37 17.

4 14.

. Doth

5. To

34: A

II 33.

Irendy.

mbalmer.

cies 212

35. 192

Bitten.

tite.

23. 15

16. 22

e 88 12.

o. inflam-

5 28. 78

0 134 22. fibrz

There.

IN 1. decipiunt 43 16. Most unskilled. Impetigo 247 14. The tetter or ring worm. Impetu morbi refidere 38 21 trahendo 40 14. medio 63 8. petuitæ 255 26. In the strength. Implerent fe 7 21. 18 11. 20 39. 21 5. 73 24. Ci-bo 96 9. Should fill. Implicat quoidam 33 21. pedes 46 31. Doth intang le. Imponi extrinsecus 6 3. corpori 62 21. To be applied. Imprimitur corpori 62 19. Is impressed. Improbabiles posse videri 6 In 1 2 5 7 12 16. 2 8 31 33. 3 \$ 9 15. 11 37. Inani corpore 18 14. 57 27. locis 208 25. est guttur 214 17. In an empty. Inarcscit lingua 51 26. bul-bi 114 35. Doth dry. Incaluit supra 36 24. Grown Incendat corpus 24 37. fole 27 8. May inflame. Incerta incomprehensibilis 6 37 latentes 11 1. febres 33 13. Incertain. Inchoantur et repetunt 35 5. Begin. Inciderint vivos 5 29. cutem 297 27. They opened. Incidere intus \$35. quotidie 7 22. quem non 10 21. res tales 36 12 23. 15 8. 48 26. 70 19. To happen. Incidit vomitus 37 36. Doth boppen. Incipiente pube 35 15. cibus 17 37. Beginning. Incifo corpore 8 31. Being cut. Inclinantibus ad fanitatem 11 33. Inclining. 46 27. Inclinati reddunt morbis 83 6. Crocked. Inclinationes vertebrarum 35 13. Crockings. Includit potione aquæ 18 to. frigida 29 1. adificio 69 30. Doth fbut up. Incomprehensibilis natura 6 15. incerta 37. Net 10 be comprehended.

-Ecc2

IN gularly. Increscentibus 11 32. maxime cibo eget. To growing. Increvit 3 17. 11 26. 23 8. 24 11. 29 13. Did. grow. Incubant 229 5. They brosde Inculcaffe 4 16. To bav inculeated. Incumbit 48 37. Doth fall upon. Incurfat febris 123 25. Doth affault. Inde 38 12. From thence. Indecora 327 2 331 38. Indecent. Index 354 39. mortis 41 4. Which pointeth. Indicandum 3 25. To be in . dicated. Indicant 28 24. 44 3. Do tell. Indicia 37 30. 40 II 32. 46 20. Signs. Indiget 12 37. May fland in need. Indurescant 297 27. Grow hard. Inedia 8 33. 14 37. 18 15. 239 24 7. 41 2. 67 16. 69 11. Fafting. Inexercitatus 14 37. Indo-Infantum morbi 35 3 21. mortuum ejiciendum peffum 199 1. catapotium 206 21. Of children. Inferbuit 230 7 9. Hath boil'd. Inferioribus 9 5. 20 13 38. 124 33. The under parts. Infert 34 1. Caufeth. Inferveat. Let it boil. Infestat 22 16 30. 29 33. 22 30. 47 17. Doth infeft. Infibulandi ratio 393 30. Of clasting. Inficiantur 4 12. Men may Infirmat 63 30. Doth weaken. Infirmi 11 8. 22 31. 23 15. 25 26 27. Weak. Infirmior 72. 26. Weaker. Infirmitate 12 10. 14 26. obnoxia omnibus morbis 23 16. With weakness. Inflammat 33 27. Doth ixflame. Inflammata 39 38. Inflamed. Inflammationem 4 6. 23 7. 15. To inflate.

Inflationes 24 13. 28 7. minimæ 77 23. velicæ 131 2. Inflations.

Infundenda 20 17. To be boured.

Infusa 29 29. 65 2. Infused. Ingeniofistimus 143. Moft ingenious.

Ingenium 8 17. 10 16. Wit.

Ingentem 45 21. Great. Ingerere tos 1. To pour in. Ingessit 14 7. Carried in.

Ingredi 19 7. protinus 129 39. To walk Inquinibus 19 18. febricula mulieri 45 36. Scroti in-

cisio 334 4. The groin. Inhærentem 38 37. 41 10. 62 20 23. Sticking.

Inhorescunt 19 32. 36 35. 38 33, 70 37. Shudder. Injectus 101 11. Applied, Inimica 2 16. 29 14 21.

Enemy. Inimicior 35 1! More burtfel.

Initium 4 38, morborum 69 7. qua ratione 82 33. recte curatur 83 25. regimen 84 -1. novi motus 99 31. 337 21. Beginming.

Injuriis obnoxium 12 14. 61 15. To injuries. Innatarint nubeculæ 37 39.

Swam. Innocentibus 6 9. To inno-

cent persons. Innumerabiles 43 24. In-

numerable. Inquieta cogitatione 2 21.

Unquict.

Infania 33 1. 34 22. 35 29. 41 31. tres 108 2. fanguis mitti 109 30. alvus ducenda 31. caput tondendum 32. ad fommus papaver et hyofcyamum 110 35. asclepiades frictio lenis 111 9. Madnefs,

Inscio difficile 61 30. To

one ignerant. Inferta corporibus 201 33. Taken place.

Infignis vir 2 28. Fameus.

Infidat 322 18. May make deep impression. Inliftit 12 35. 13 13. 15 2.

STANIA LOS CE

5 2. Doth infift. Insolitum cubile 20 6. ftridor 48 8. Uneccustomed.

Inspectio communium 14 1. 13 25. Objervance. Inflantis 1 1. Of the approach. Inftare 34 33. 44 34. To

infest. Inftrui 15 6. To be inftrutted. Infudet 20 20: 25 39. 36 28. 37 27. 45 21. 71 10. He may fweat.

Infuctus 18 34. 29 39. Unaccustomed.

Infuper 30 26. Moreover. Integrum 6 2. 8 31. 16 38. 30 10. 37 35. 70 24 33. trahat 289 13.

Intire. Intemperantes 69 17. In-

temperate persons. Intemperantia 11 5. 17 35. 69 15. Intemperance. Intendere 27 36. 68 16.

99 36. To exert. Intentæ 36 36. 38 39. 40 38. Intent.

Inter 2 5. 4.39. 10 15 33. Among. 395 29 35.

Intercidit fenfus 211 13. Cuts off. Interdiu 16 10, 17 7, 18

Interdum 9 14. 10 18. 15 27. 30 22 20. Sometimes. Interest 226 33. It may die. Interimit 33 19. 40 17. plures 100 23. Doth kill.

Interiorum partium 3 32. 5 22. 6 4. 8 35. 9 17. fcdes 139. Of the inward

Interitu 7 26. 42 18. 48 11. By death.

Intermiffus 15 39. Interrupled. Intermittere 17 2. To inter-

mit. Interpont 3 27. To be put between.

Interrogari 43 6. To be afked. Intersit quid tollat

It may be profitable.

Intervallo 16 28. By interval. Intellina scrutare 5 26. The inteffines.

Inteflinum 15 36. 28 5. 29 fummum 135 5. tenue

11. coecum 20. rectum ilium major colicon venasectio 161 17. chyrurgica 328 30. evolvantur ibid. curationes 337 15. vulnerator figna 211 3. The inteffines.

Intra 10 23. 16 6. Within. Intrare 19 13. To enter. Intrepidus 296 20. Unafraid. Intrita alica ys 25. 11419. Beaten or bruifed.

Intubus 76 11 27. 77 32. Endive.

Intuentem 13 21. Bebolding.

Intueri communia 11 21; tantum 1439. febres tantum 93 1. To refpett.

Intumescunt 297 19. Do fwell. Intus 5 12 35. 44 11. 64

13. 381 25. Inwardly. Invenerint remedium 10 25 37. oportet 37. tamen aliter 13 38. They did find:

Inventam medicinam 7 29. Discovered.

Invicem 20 1. assumitur 26 23. 30 27. oritur 44 38. Ry turns.

Invigilat paulisper 18 10. Keep awake.

Inviolatis corporibus 8 22. Not burt.

Invisibilia foramina 4 9. Invifible. ace cit

Inula 171 31. Meledampain. Inurens fol 21 14. Burning. Inutilem 16 8. 17 34 39. 19 19. Ufelefs. Involute in balneo 20 19.

Covered up. Involvendus curiose 71 8. Jpfa professione 3 8 15. 10 33. 11 18. 12 5. 13 21.

Itself.
Jollas compositio 200 25. Jienaus auctor compositionis

249 16. Iram deorum a 3: inimica

156 13. Wrath. Iris urinam movet 118 21. 179 29. 182 29. arida 101 7. vel abfinthium 155 35. Orris.

Irrationale 8 5. Unreasonable. Irriguis locis 23 30. Moift. 31. 33 15 16. 75 32. Irritat hiems 33 27. reliqua 232 21. Starett up.

As well. 38. morbi 15815. tenue Intineta sceto 76 35. Socked.

18 20 Iter clau 10'28 ab ore preffu Iterum 1 Again. Jucundar

Illa 2

39 . 1 Thefe.

Ita 11 3

Itaque !

Item 4

41 4.

Pleafan Judocus 193 10 Judico 1 think. lugale os Juglandes

Jugulet 9 may kill. Juguli fra Of the C jumentis : Tunctum Foined.

muts.

Junctura Bandage Juncus od 118 17 17. Bu Jure mirat fervedly.

Jurulentis 73 38. ft 3. inflar rumpunt Javant max help.

Juvantis 10 Juvenis 24 26. 34 3 Juventæ ca 34.29. Joxta flerer diam 69

K Acheian Bad b Kaufode Gr. 53 11. B Kolon Gr. 2 des 135

called.

Ifta 2 10. 3 17. 5 7. 10 Ita 11 35 .- 13 5. Itaque 6 24. 9 10. 22 9. Item 4 34. 7 16. 16 32. 18 29. 24 5. Likewije. Iter clauditur 4 10. fatigatis 19 28. 20 10 11. 61 18. ab ore 133 14. modeolo pressum 370 5. Paffage. Iterum 19 14. 36 27. 62 8. Again. Jucundam per omnia 86 28. Pleafant. Iudocus medicus emplastr. 193 10. Judico 10 26. 19 30. think. Jugale os 363 4. Clavicle. Juglandes 77 10. Walmuts. Jugulet 9 11. 60 27. He may kill. Juguli fracti curatio 380. Of the Clavicle, Jumentis 13 10. Junctum 12 20. 61 28. Foined. Junctura 337 17. 380 38. Bandage. Juncus odoratus et rotundus 118 17. quadratus 179 17. Bulrufb. Jure mirabitur 55 5. Defervedly. Jurulentis 27 21. majis alit 73 38. stomacho aliena 77

1e

2-

nr

5.

3.

ed.

in.

id.

19.

32.

old-

21:

an-

Do

64

lly.

25

n afind:

29.

T 26

1 38.

10.

£2.

4 9.

fitionis

nimica

18 21.

arida

athium

asonable.

Moift.

reliqua up.

3. inflant 16. facile cornpain. rumpuntur 78 2. Broaths. rning. Jevant maxime 27 25. Do 1 39. help. Juvantis 103 34. Of the cure, 0 19. Juvenis 24 8 14 15 18. 29 71 8. 26. 34 39. A young man. Juventæ calore 32 29 34. 5. 10 34.29. Of youth. 13 21. Juxta stercus 64 13. inedidiam 69 10. Hard by. 00 25

KA

Cattle.

Kaufode Gr. febris ardens 53 11. Burning. Kolon Gr. 28 6. 64 8. fedges 135 20. A gus fo called.

Abat mens 113 28. tei lum 305 15. Doth fail. Labor vitetur 14 16. 15 28. 16 11 25. 17 27. 18 12. mutatio levat 20 3. genus in consuctudine reficit 5. Exercife. Laborantibus 5 12. 21 4 29 8. 38 22. 69 14. To

fick persons. Laborat 11 29. 13 27. 17 12. 18 37. 16 6. 47 23. -65 19. Laboureth. Laboriosum vitæ genus 11 Lapathum 75 31. 77 10.

11. Toilfome. Labra 41 16. morbi 324 37. Lips. Labrofum fumma parte 347

35. Edges lying over and broad. Lac 46 38. 76 7. 77 7.

181 27. 182 8. coiit inus 230-1. Milk. Lacerationem y 22. Tear-

Lacertus 73 14. stercus 179 30. Lizard. Lachrymæ 29 33. 185 36.

Tears. Lachrymare fine voluntate

38 36. To weep. Laconici 69 28. Of a hotboufe. Lactaria 77 38. Things of

milk. Lactens 73 21. Giving fuck. Lactuca marina 63 22 verna 76 18. 72 39. 76 11 24. 77 32. marin 180 29. 120 6. gutta pane adjecta purgat 63 22. Lattice.

Ladanum 250 8. 218 22. A gum. Læditur 26 17 18. 29 16.

Is burt. Læsa cartilago 168 13 Hurt. Lavant exasperata 182 6. Make eafy.

Læve subsidere 37 38. 39 22. 40 3 27. Smootbly. K Acheian Gr. 35 34. Levitas 33 16. intestinorum Bad habit. 52 14. 164 25. linapi 52 14. 164 15. finapi Super pectus frigidis perfulionique 164 30. delidere quoties necesse 165 1. album veratrum 15. Laxity. Lavius prælidium 36 13.

Lævorem 5 32. 8 30. Smoothnefs.

The lefs.

Laganum 75 39. 380 31. Pancake. Lagaphthalmo 313 6. Open

eyed. Lamplana 77 10. A wild pot berb. Lana fuccida 80 2. 178 38.

lota 219 12. Wool. Languor neque dolor 16 9. Weariedne/s.

Laniant spiculis 304 6. Do wound.

The dock. Lapis hæmatitis 180 32 Stone.

Largo canali 26 8. In a large.

Lafer 107 17. 139 17. 142 14. 7 6. 160 33. 228 17. 229 38. 2302. CIIbile 284 8 18. Affafætida.

Laffat infolitum 20 7. Wearictb.

Laffitudo 8 33. 17 23. levat laboris mutatio 20 3. 36 38. 51 31. Wearinefs. Latentium 8 6. 10 39. 12 2. 47 32. Lurking.

Lateris 29 39. 33 26 30. 34 21. 47 5. dolet 96 38. malum intra dolorem 151 13. pro febre fangus mittendus 33. finapi ex aceto, lana fulphurata, refina impolita, fulphur cum oleo extremis, lenis lectio 173 7. malagma 185 20. Of the fide.

Latrocinantis medici 9 8. Of a murdering. Latronibus 9 16. Robbers.

Laurus 80 20. baccæ 193 34. The bay tree. Lavari 22 36, 25 36, 28

37. To be washed. Lavatio 24 11 38. Washing. Laxius 28 5. More loofe. Lectio 17 14. 28 8 18, yehemens 176 30. pro mo-

vet concoctionem. Reading. Lectus 21 15. 68 27. Abed. Lectulo 65 3. fufpenfus 111

21. A little bed. Legere 26 23. 27 11. 28 17 36. To read.

Legibus

Legibus 15 23. 17 27. To Licet 9 34. 16 38. 25 8 Longius 21 28. 40 18. Legit floccos 41 32. Ga-Leguminibus 37 21. 28 11. 72 5 31 75 26. 77 8 All manner of pulse. Leinteria Gr. 33 17. Lemniscon Gr. 354 15. A long tent. Lenis 71 1. 38 39. Soft. Lenes que res 74 38. em-plastr 196 3. Softning. Leniri et intendi 68 26. To Linamentum ardens 62 18. be fostened. Lenita 70 14. Seftned. Leniter 19 14 21. 25 28 30. 72 5 31. 75 26. 77 8 15. Gently. Lenta 20 29. 70 14. 99 22. Slow. Lente 19 5. 20 29. Slowly. Lenticula 78 33. 252 38. vafa 71 16. 72 32. 180 31. 182 29. Plant called Ducks meat. Lentiscus 80 19. 280 17. 170 15. Maflick tree. Lepida chalcons Gr. 63 22. Scales of brafs. . Lepus 72 16. 179 36. A Lethargus 116 1. 8 13. 115 14. Lethargy. Leucophlegmatia Gr. 119 Levamenti paulum 46 14. Recovery. Levat 20 3. 39 15 18. 61 31. Doth lighten. Levari 345 24. To give way. Levatum morbum 7 15. Eafed. Leuca Gr. emplaftr. White. Leuce 248 32. White morpbew. Leve dilutum 26 19. 27 37. Lightly. Leviorem 20 25. 32 25. More light. Levis II 10. Eafy. Leviter terrere 39 22. Light-Liberaliter 69 18. Liberally. To be freed. Liberari febre 58 32. Set free. Liberi genere cibi 69 19. Longiora 35 35. 37 33. Libidinis 11 S. 14 17. 30 Longiffimus 33 31. Moft 16. Of laft. .

34. 30 12, 69 20. May Lienis 33 13 37. 47 15. male habens 56 16. 32. 134 20. morbi 156 23. ulcera non fanescunt 156 27. malagmata 184 34. bubuli 257 14. The Spleen. Ligustrum 80 19. The priwet. Lilium 181 26. Lilly. ficcum 219 34. Lingua arida 101 30. 133 7. exigna 134 3. resolutio 139 11. luctari 19. ulcera 280 15. ferra medenda 324 14. juncta 16. incidenda 18. The tongue. Lippitudinis 6 33'26 29 34. 32 37. metus 45 21. Running at the eyes. Lipara - Gr. emplastr 196 4. 213 17. Oily plasters. Liquanda alvus 144 39. To be foftened. Liquida urina 40 25. alvus 43 3. Clear. Literarum cupidi 16 disciplina anin. 2 14. Learning. Lithotomos Gr. 348 28.

That cuts the stone in the bladder. Turn blew. Liveat 358 4. Lividum fiblidunt 39 32. aut biliofum 40 4. 41 28. Blue things. Livori facici malagm 188 24. Lividity. Locis aut temporibus 14 17. ratio 16 21. gravibus 36. ex falubri 19 22. calido 19 10. tepido 18. vel cœlum 22 15. quæ laborat 52 33. alicui 68 2. natura 331 7. Places. Locuples 381 7. Full. Locusta 78 6 96 26. A Labfter. Lolligo 78 5. Cuttle-fish. Lollii farina 182 3. Darnel. Liberanda quæ dolet 62 39. Longa an brevis 11 10 26. 15 29, 17 3. 19 39. 44. 29. morbi 82 12. defini-

tio 39. Long.

Longer.

Lotionibus ducenda 64 2, With elyfters. Lotas 23 23. Sallad. Lucido conclavi 17 30. 109 12. In a light. Lucubrandum 17 6. Study. Lucs 286 20. cancri 288 38. tubercula phymata 34. excidend et adurend 289 5. aqua frigida 22. The clap or pox. Lumbricos 38 6. in alvo muria dura 161 33 . Worms. Lumbis inhærent renes 134 31. To the loins. Lunam 26 30 31. Moon. Lunata plaga 346 15. Curved. Lupinum 165 23. A kink of pulfe. Lupus piscis 73 16. 76 17. Lux ipfa nova 8 36. ad for brem 86 26. Light. Luxuria 2 7. 22 19. Lawry. Lysias malagma 185 15. Lycium 178 22. 258 5. 264 23. 266 5. 219 33. 288 3. 247 8. 271 30. 272 24 16. 299 20 11. 187 7. 219 33. 276 26. 379 10. 257 17. Buckthorn. MA

M Achaon 1 13. tan-tummodo in vulneribus 18. Macies 28 25. Leannis. Macram pubem 38 38. 51 24. caro zomacho aptius 76 16. 38 38. Lean. Maculas 40 28. Spets. Madens ficcare 21 1. Maf. Madent oculi 22 13. partes paulum 95 5. Are moift. Madescant superiores parts
64 30. Are moist.
Magis 1 6. 8 35. 11 7. 12 31. 38 14 17. 17 25. More. Majisterio 225 20. Maftery. Magna 3 14. 9 27. 14 5. 16 18. 40 13. Grett. Magnitudinem 5 31. 65. 75 38. Largeness. Majore 2 14. 8 20 36. 10 13. 16 20. 21 2. 28 14 ex populo 88 13. Greda. Mala 23 8. 33 18 26. 15 38.67

Mala: 80 Ap Malæ ben Malag 182 culis cont entia tioni

extr

33. rum da, i da qu ftrun mala mata dum ei c ftom: ad ap dum 6. ad articu dagra dia. Male ub Malicori Pomeg Malo vio 31. 3.

Malva 6. lows. Mammæ fub fin Manantia Vapour. Manc 16 34. 25 Manent 5 Do rem Manifeste

invete

Manferun main. Manubrio the hand Manu 2 3 38 10. 30. 67 dum 17 ro cafti

tentat 1 mittende offa 366 Marcet ani guisheth.

Marcor 11. ness.

MA 38. 67 36. Mala austera 77 33. punicum 80 20. cydonia 80 21. Apples. Malæ immobiles 363 8. ru-bent 49 36. The cheeks. Malagmata 117 25. 128 5. 182 34. ex floribus et furculis 183 23. mollescunt contula 26. funt calefacientia sed etiam refrigerationis causa 184 10. ad extrahendum 23. ad jecur 33. lienem 185 3. laterum dolores 20. resolvenda, mollienda et digeranda quæ cœunt 186 7. ad strumas 34. parotides et mala ulcera 187 30. phymata 188 5. fupprimendum sanguinem 16. faciei contuse livorem 28. stomachica 36. Miconis ad aperiendum, resolvendum et purgandum 189 6. ad offa et nervos 12. articulorum dolores et podagram 190 25. præcordia. A mollifying plafter. Male ubi est 155 21. Badly. Malicorium 80 21. 292 29. 257 Pomegranate peel.

Malo vicino 8 2. 1025. 11 31. 35 33. 38 17 29. inveteravit 153 38. Evil. Malva 64 34. 76 18. Mallows.

Mammæ duræ 46 39. cor fub finistra 134 14. Manantia corpuscula 4 9.

Vapour.

Manc 16 22 24 39. 22 26 34. 25 28. The morning. Manent 5 18. 35 25. 45 4. Do remain.

Manifeste 10 21. Manifestly. Manserunt 39 21. Did re-

Manubriolo 306 30. With the handle.

Manu 2 35. 25 28. 26 14. 38 20. pedesque 39 4. 41 30. 67 27. vitia ut pedum 172 25. chiragra roro castratos et mulieres tentat 172 30. fanguis mittendus 32 luxata 391. offa 366 13. With the hand. Marcet animus 36 30. Languisheth.

Marcor 115 17: A feeble-

Mari a ventus gravis 32 22. The fea.

Marina aqua 64 35. Of the lea. Marmor coctum 200 37.

Lime.

Marrubium 180 31. 182 29. Horehound.

Materiam 5 8. 62 11. nova 67 36. media 72 15. valentior plusalat 74 30. evocent eruca &c. 79 38. minui opportet 86 36. 183 3. ciborum et potus 72 5. Matter.

Maturam 15 28. 32 34. Ripe.

Matutinum 16 31. 23 28. 32 9. 38 6 25:

Morning. Maxilla fracta 378. luxationes 393 partes 363 10. motus 15. dentes 18. Faw bone.

Maxime : 19. 3 16. 4 17. 13 20. 16 35. 17 30. fides 43 32. Truly.

Maximos medicos 6 26. 25 5. The greatest. Medendi scientia pars sapi-

entiæ 2 16. 3 13. 6 28. 7 9. 11 32. Of healing. Mederetur 1 19. 2 35. 3

20. 4 39. posse 5 20. Should beal.

Medi malagma ad digerendum 186 25.

Mediæ ætates 24 8. 26 17. 32 29. Middle.

Medicamentis maximæ antiquitetis 1 18. 2 35. 10 35. 21 30. supervacua nisi magnis malis 169 2. stomachum lædunt 177 13. With medicines.

Medicina fanitatem promittit 1 2. 2 1. in tres partes diducta 33. 10 13 33 34. 16 18. fides 43 32. 63 partes connectuntur 178 1. fumma 154 30. adeo eft 324 25. The art of medicine.

Medicinalis ars 12 37. Belonging to medicine.

Medicos 6 19 26. 7 12 38. 8 4. 9 8 10 19. 9 29. officium 86 10. mulrum recedere non debet 88 10. non multos curari ibid. Phylicims.

Medio febris eucurbitulæ

63 5. In the middle. Mediocrem 1 14. 3 7 8 34. 22 37. Midling,

Mediterraneis regionibus 32 21. Mediterranean. Medullis simili 331 9. fpi-

nalis discissi figna arr ir. Marrow.

Meges chyrurgus \$36 37eruditiffimus 296 14. 297 34. 226 3. genu luxatum ab eo curatum 399 20. ferramentum fecit 347

Melancholiam Gr. 33 1. Black goll.

Melas 248 28. Morphew. Melinum 80 18, 36 13. 114 1. 97 3. 118 25.

294 2. White ointment. Meliceris Gr. 305 38. faniei species.

Melicerides 187 32. Bad ulcers fo called.

Melior 14 18. 34 15. Better.

Melius 7 23. 15 12. 17 16. 23 2. 36 13. Better.

Mellis 22 26. 27 28, 64 37. 72 12 14. quo melius majis ære 76 9. 77 6. coctura 178 36. crudum 179 38. 180 15 31. alb. 218 5. Of boney.

Memoria 2 27. Memory. Membrana 9 6. cerebri 373 27. contra inflammationem 376 15. mali punici 168'15. Membrane.

Membrorum partes 4 34. 13 30. 36 23 35. 45 7. resolutio 52 18. 67 31. 73 19 26. ictum ratione collocandum 218 23. Of members.

Menemachi compositio 278 36.

Meningophylas Gr. 371 9. Menophili compositio 272

Mens 29 27. 33 38. turbata in prima febre 39 26. 37 23. fuz 41 25. The mind.

Mensa 18 3. A table. Mense 23 1. 35 19. In the month.

Menstruis primis 35 23. The menses. Menta 152 5.

Mentum maxillæ ima pars

263 7-

18. 2,

109 udy. 288

34. 289 The

alvo rms. 134

2012 med. kind

17. d fo

mury. 15. 8 5.

tanvulne-

mels. 8. 51 aptius ean.

ts. Mil. . partes re moift. partos

1 7. 12 17 25. Maftery.

. 14 5. Great. 11. 65.

36. to . 28 24. Greder. 26. 15

38. 67

Death.

353 7. The chin, Meraces 20 21. 21 39. Unmixed. Meracius 24 13 21. 25 8. Stronger. Meridianum 76 31. 30 23. 32 8 11. Mid-day. Meridiari 17 4. To walk abroad at noon. Merfum 235 35. Drowned. Merula 78 38. Black bird. Methodon Gr. 11 36. Metrodorus epicuri discipulus 117 30. Metu 8 33. 32 37. 40 34. 44 18. 57 38. 110 10. With fear. Meum propositum 15 5. My. Miconis malagma ad strumas 187 5. alterum 189 6. Militem 9 1. A foldier. Milium 71 10. minus firmum quam triticum 72 28. 75 27. Millet. Mille 8 34. A thousand. Millesimo 48 34. The thou-Sandth. Minæ 110 15. Threats. Minimæ 16 33. 24 8. 27 6. 29 38. The leaft. Ministerio 372 38. Service. Minii gleba cum fale 164 18. finopicum 180 10. Red lead. Minimum 30 29. The leaft. Minor 41 10. 71.3. Lefs. Minucrant 2 21-11 27. aliquantulum ex febre, Had leffened. Minus 6 35. 9 1. 14 37. 17 4 11. 248 9.67 9. Lefs. Minuta 41 33. olera 78 36. anis 37. aves 19. pultulæ 246 10. Leffened. Milceatur 23 23., 182 38 39. Let it be mixed. Micendo 14 18. By mixing. Mifericordiam 9 20. Pity. Mittura 42 38. 182 33. 183 4. Mixture. Miles vino 277 39. 278 6. Tempered. Mily 178 24. 179 38. 180 8 31. 181 14. 284 2. 187 13 18. Variol. Mithridates antidotum 204 10. Mitins 15 15. More meekly. Mitella excipitur 397 32. A fearf.

index 41 4: gravidis 24. non perpetu-Morfus habent virus 224 30. um 29. interest quæ vires 31. 61 19. Tolet. Mixtum genus medicina 11 23 30. 37 37. Mixed. Mobilius 33 31. More moveable. Moderationem 69 8. Moderation Moderatius 43 19. 64 4. More moderate. Modica 19 39. 20 20 21. 59 7. 26 15. Moderate. Modice 19 6. 24 22. Sparingly. Modiolus 369. A trepan. Modo 4 36. 11 26. 12 34. 15 25. 17 25. Sometimes. Modulus. A measure. Modus 13 22. 19 7. 20 33. 'ar 33. suppurationis 383 17. cibi 69 17. peccant 21 26. et genus 96 6. 182 39. Molientem fanitatem 9 20. Endeavouring . Moliuntur 21 28. 63 19. They endeavour. Molle seu durum 20 8. 21 8. 37 22 26. 38 2. Soft. Molliantur tantum 39 16. Are Softened. Mollioribus 34 13 31. More foft. Mollit 65 6. quæ 182 15. malagmata 186 Doth foften. Mollitiem 5 32. 8 30 36. Softness Momordit 305 7. Did grieve. Monumentis medicorum 144 21. Records. Mora lenta 20,30. 77 33. 388 8. Delay. Morborum 1 5 17. ira deorum 2 3 17 38. 3 19 29. 421. 69 7. disentitur 84 s. et medicina 30. non eloquentia curat 8 18. an confistant an minuantur 81 35. figna et auxilia communia 31 1. genéra 111. Difeafes. Mores 2 7. Manners. Moriente 8 39. Dying. Moriuntur 31 15. 36 3. They die. Mors in propinquo 41 6. indicia 40 35. certa necidatione 37. volet 18 32. Mittere fanguinem 58 19. / gavit Democritus 43 10.

sal digitis verberare et salfamentum deligandum 225 10. vomitus et pullus gallinaceus 226 39. empl. Diogenis 195 5. Bites. Mortuorum 5 25. 9 1 7 9 22. 15 9. Of the dead. Moschi malagma 186 20. Mota per fe 30 21. Moved. Motum efficit 4 7. genera 8 14. esca post 24 1. humoris 32 36. ut in dolore pestifer sic alias saluberrimus 393 8. Motion. Moveat calorem 5 15. junctum quod non folum 12 20, 16 34. 17 17. 19 26. pus 222 21. May provoke. Movendum neque jejuno neque conato neque alvus 30 ao. To he moved. Moventibus calorem 24 27. Moving. Muliebria corpora 34 31. Womens. Muliebribus 34 14. Mulier gravida 42 13, ex partu febris 56 21. A woman. Mulli 73 17. 75 17. Barble Mulfum 22 27- 27 27. 64 32. 77 6. Sweet wine. Multa 2 5. 9 27. 10 4 33. 13 8 11. 17 3. 18 6. Many. Multiplex 2 10. 183 3. Manifold. Multo minus 6 35. 8 35. Much. 18 37. 43 34. Multum 25 33. 39 9. Much. Muralis 80 6. 110 3. Pellitory. Murex purpura 76 38. A fift whereof pur ple colour is made. Muria dura 76 35. 165 33. Pickhe. Mulcolns 57 2. Moffy. Musculi 78 21. 96 25. Fift. Musculosum cor 134 13. percuffus 114 5. Muscus 80 9. Most. Mustum 77 16. New-wine. Mutatio 20 3. 32 28. pau-latim affueffere debebit 18 32. A change. Mutavit asclepiades 3 14. mille affectibus 8 34 tru-

22 15 Mydriafi 35. objetts Myrhæ 179 6 gum m Myrmeli rucis f rooted Myrhteu Myrobal mut of . Myrtetis Myrtle

Myrhtus

tree.

NAN

Napi 72 Narciffus 181 2 181 19 Nardum Naribns 1 tia 35 40 36 morbi fractun foramir Chirur nortrils. Nascantur 35. L Nafcentibi bis 4 39 Nasturtion 77 9. Nata 2 1 Natandi i facemin Nothæ qu 37. B Nation 7 Natum do Naturæ 2 15. 10 da 1: plurimu cujus ve et fortur 5. conte

facit m

corporis

4 31. 6

22. 19 :

lenta 28

Of the net

23 15.

Naturalium

NA 22 15: 27 7. Halb changed. Mydrialis Gr. oculorum 268 35. A difease that maketh objects appear less. Myrhæ 118 13. 178 32. 179 6. 180 10 39. Of gum myrh. Myrmelia Gr. 244 s. verrucis similia 2. A broad rooted wart. Myrhteum 80 16. Of myrtle. Myrobalanon 157 17. The mut of Egypt. Myrtetis fuper Baias 69 30. Myrtle groves. Myrhtus 80 19. The myrtle NA

g.

225

gal-

ıpl.

.25

7.9

ved.

a 3

hu-

olober-

.

inc-

12

10 May

ne-

Ivus

27.

31,

, ex

Barble

. 64

ine.

4 33.

8 6.

3 3.

3 35.

ich.

Much.

Pel-

A fift

made.

\$ 33.

Fift.

13.

-wine.

pau-

bit 18

3 14.

tru-

18 32.

23 15.

NAM 9 1 34. 11 15. Napi 72 33. 75 28. Turnip. Narciffus 180 13. femen 18. 181 28 32. rad. et fem. 182 19. Doffidilly. Nardum 118 21. Spikenard. Naribus fanguis 35 17. vitia 35. mortis indicium 40 36. 41 16. 47 15. morbi 276. futum 321 4: fractum 377 10. ofla et foramina 362 27. curta, Chirurgica 319 35. The nostrils. Naicantur 5 23. 29 25. 34 35. Do grow. Nascentibus inter hæc morbis 4 39. Growing. Nasturtium 75 30. 76 9. 77 9. Creffes. Nata 2 19 41 27. Spring. Natandi scientia 43 7. Of faceving. Nothæ quinque Coftæ 384 37. Baftard. Nation 7. Nation. Natum domi 72 8. Born. Naturæ 2 18. 3 15 30. 6 15. 10 7 11. egri noscenda 1: 6. 12 15. 16 7. plurimum posie 2 , 20. cujus vescimur 74 37. ars et fortuna comparatæ 82 5. contemplatio aptiorem facit medicum 10 7. sui corporis 20 34. Of nature. Naturalium actionum 3 31. 4 31. 6 13. 77 10. 15 22. 19 33. 46 34. pmilenta 182. 25. 253 33. Of the natural.

NE Naulea navi 20 22 16.-22 12. 18 25. Loathing. Navi 68 29. naufca 20 23: In Ship . Navigare 15 26. 20 28. 30 To fail. 12. Ne 1 8. 4 13. 11 13, 12 21. 13 21. 16 15. Nebulof: 32 16. Clowdy. Nec 26 25. Neither. Necessaria 2 II 16. notitia 3 22. proponunt 29 4. 13 23. lacerationem 22 13 34. periclitantis 207 36. Neceffary. Necessarium incidere corpora 5 25. Necesse 9 9. 13 4. 34 25: 40 12. 47 20. Necessitas 15 39. 16 24. 18 36. 19 5. 22 18. Neceffity. Negat 13 4. Doth deny. Negligere 15 1 31, Toneglett. Negotio 16 26. agere 302 7. Bufiness. Nemo 4 24 23. 5 23. 16 26. decipi decet 216 15: No body. Nepeta 75 30. 77 8. 180 8. Wild Pennyrbyal. Neque 1 16. 2 4 10. 4 12 18. 13 7. 16 25: Neither. Nervi 29 8 10 23 37. 33 3. 3 39. 34 7. contrahantur 45 7. 61 21. Dolores curantur Spiritu retento exercitatione 130 35. Tremores acris ambulatio 131 9. 237 35. karotas Gr. 364 13. malagma 189 it. acopa 203 4. refolutio 129 15. aut vena aut arteria 305 21. The nerves. Nescire 6 1. 13 18. To be iguorant. Neutrum 17 31. 24 13. Neither of two. Neve 27 8. Neither. Ni 3 36. Unlefs. Nigram cutem 19 25. vomitus 39 36. 40 39. 62 9. Diogenis emplastrum 197 5. Binck. Nigrities offis 368 17. Blackneß. Nigrorem 34 2. Blackness itfelf. Nihil pertinere 3 3. 422. 5

8. 73' 10 3. 12 17. 13

30. ætatis 77 17. Nathing.

Fff

Nihilominus 16 28. Never-

thelifs.

Nilei malagma 186 15. 398 23 27. Nimia 17 34. 18 26. labore 30. ardorem 27 19. 29 37. Exceeding. Nimis 12 23. 16 5. 18 35. 39 3. 76 7. Too much. Nimium 9 31. 11 25. 19 17. 21 15. 22 4. Nifi, 3 13 23. 4 14. 10 28. 14 22. Unlefs. Nitro 64 37. 96 39. 180 13. Spumos 13. 182 4. 368 16. Nitre. Nobili 63 1c. Noble. Nobiliffimi 10 24. 183 8. Most noble. Nobis exequentibus 72 1. Us. Noceat 12 9. 18 3. repleto 14. 20 8. 25 9 12. 26 14. 38 10. May hurt. Nocentes 5 28. 6 8. Doing burt. Nocte 48 54 In the night. Noctibus 17 5. 25 6. 38 25. Noctu tutior 16 10. 28 33. 37 18: 38 27 31: 45 21. By might. Nocturna vigilia 2 21. 32 9. 35 5 34 38 23. By night. Nodo falvo 3:2 9. vulnus lædit 215 15. The knot. Nolentium 28 26. Of perfons unwilling. Nolunt 12 2. 26 12. Will not. Nominaverunt 2 37. 47.6 11. 11 36. 28 6. 33 14. 45 3. 74 4. Did name. Nomine 12 1 33. co 373 \$ 7. By name. Non 1 3 14 16. 2 5. 3 7. 11 15. 12 11. Not. Nos 1 9. 2 9 11. 3 17. 12 26. 14 22. We. Noftra 3 26 34. 10 22. 11. 18. 14 4. 28 28. Our. Notæ 36 to. fingulis morbis 443. spei vel periculi so 12. valetudinis futuræ 36 20, Sudores 95 6. Marks. Notaffe 7 23. To have noted. Nothæ Coftæ 364 34. Be-Stord. Notitiam 3 22 30. 4 38. 10 1. 11 19. 13 34- 37 5. Knowlege. Notum 40 11. 43 24. Known. Nova 4 21. 7 35 8 36. 10 21 38 11 13. 12 33. 18 20. New. Novacula quotidie radere 252 24. With a razer. Nevantur

Novantur motu humoris 32 36. Are renewed. Noverunt - They knew. Novissime 3 32. 26 5. 41 10. Finally. Noxa 18 31. 25 13. corporis quinque genera 207 13. 229 13. Hurts. Noxium est ver 32 13. Hurt-Nubeculæ innatarunt 37 39. 39 34. A little cloud. Nubilo cœlo 16 33. 27 9. 32 16. In a cloudy. Nuces 72 38. græci 158 8. amaræ 180 18. 181 33. Nuts. Nuclei pinei 76 6. Kernel. Nudat 41 22. 306 10. Makes naked Nudis. -- Naked. Nulli 2 13. 3 11. 11 14. 13 30. 15 32. 25 12. None. Numenii malagma 190 25. peffiis 199 35. Numerari ex oleribus 72 13. To be numbered. Numerum I 12. 16 7 18. The number. Numquid 37 2. Whither or not . Nunc jam 4 19. Already. Nunquam 25 29 36. Never. Nuper 3 15. 14 4. Lutely. Nulquam non 1 3. 25 31. No where. Nutriunt 13 15. 182 11. 334 10. Do nourifb. Nymphodorus 398 27. OB

B 2 7. 4 25. 9 21. 14 33. For. Obcaluerit 173 15. vid. Occallescit. Obeli 20 25. 32 34 35. filbito moriuntur 36 1. Fat. Olijecta 35 26. Exposed. Objiciendum 29 12. To be Tabjeffed. Objurgatio 110 Tr. Reproof. Obligari 15 28. To be obliged. Obmutnit ebrius 42 9. Did become dumb. Obnitatur 330 26. Doth refift. Obnoxius 12 13. 14 25. 23 16. 30 3. Liable. Obolus fexta denarii 183 17. Oleas 12 27. 75 22. 76 34. Half a feruple.

Obscenis 33 10. portium

curationes 286 8. Privy.

- O C Obscurum 6 13. 7 7. 10 15. 15 7. 4 26. 109 13. Cbfeur e. Observandum 29 8. 47 16. To be remarked. Observationem 11 34. 12 3. 14 25. 16 20. 18 20. Observation. Oblint humili 68 24. Are contrary. Obtufi. - Blunt . Occallescit 200 4 Grows bard. Occasio 60 30. Oceasion. Occidisfe 10 27. 40 12. 48 24. To have killed. Occipitis 361 7. Of the binder part of the bead. Occuparunt 34 15. 37 14. . 368 4. Did occupy. Occurrere 4 38. 29 18. 81 14. To bappen. Occurrendum vehementiori malo 11 30. Occurfurum vitio 4 29. About to beal. Ochra 180 28. 181 6. 182 12. 189 1. Oker. Ocimum 76 11. Bafil gentle. Ocularius medicus 158 3. For the eyes. Oculos 13 29, 18 39. 22 13. 26 13. 35 35. lumen refugiunt 41 6. alter minor 64 14. graves 10 perficci, aut fubhumidi 94 34. incidi debet 260 9. carbunculus 21. pultulæ 35. acie aeri et clara 296 19. vitia 307 4. vesicæ palpebrar 7. Crithe 24. chalasis 36. ungue 308 8. Encanthide 309 36. natura et suffusiones 314 17. morbi 253 26. foramina 362 24. Caligines diminutio, petuitæ chirargica 316 28. The eyes. Odoris 38 8. 40 5. Of fmell. Oenanthe 118 22. 179 30. 181 7. Dioprucrt. Olienfus 21 26. 14 26. 27 30. 29 17 Offended. Offerre curantibus 9 14. To offer. Officia 17 8. medici 36 10. Offices. Offusæ oculis 43 1. Made dark.

folia 180 3t. Olives.

Olco 19 14 19 22. 20 15.

23 23. 27 33. 46 6. 64

OM 37. 77 4. cutem durat 97 3. cum aqua 98 8. acerbum 113 39. rofa melinum vel myrhteum 114 r. ex nucibus amaris 180 14. vetus 179 19. 182 18. bibendum veneno hausto 229 16. With oyl. Oleribus 17 37. 24 23 31 36. 27 21. 72 15 23. 2. cria 76 11. radices 77 4. quodeunque ex oleo gerove eftur 77 6 18. minute 78 36. With herbs. Olim 2 10. Of old. Olla ex uvæ 76 34. A jarr. Omentum 135 29. 326 18. Chirurgia 338 35. The carul. Omiffis cæteris 98 5. Omitted. Omittatur 64 6. Is threatned. Omnimodo as 10. By all means. Omnino 8 23. 12 17. Altogether. Omnium 2 15 26. 3 3 20. 4 3. 6 9. 12 25 32. 14 24. 71 38. 368 5. Of all. Omphacium 179 35. 180 14. Verjoyce. Onager 72 10. A wild afs. Opem 1 15. 2 4. 8 3. Help. Operiri 25 7. To cover. Ophiasis Gr. 252 14. vid. arca. Opibus 68 22. Riches. Opinio 3 26. 8 31. 10 1. 12 5. Opinion. Opistothonon Gr. caput ad fcapulas fixum 141 25. Opitulantur 13 36. Do fuccour. Oportuisse derogari fidem 6 35. 10 36. 11 6. 15 1 24. 17 31. 43 24. 368 5. It behooved. Opportune providet 14 9. Fitly. Opportunus his qui est 27 7. 31 11. 61 14. 99 27. Fit. O; wi mat plurimos autummis 32 8. Doth opprefs. Optime fecifle 5 27. ceffile 7 18. 31 6. 32 16. 34 37. Well. Opus alia curatione 3 38. ratione 10 14. 17 33. 20 19. 21 34. 26 24. Neel. Ora venarum 47 8. Openings. Oras naturalium 46 31. craffæ livent 220 1. The lips. Ordinem 5 32. 9 18. 15 11. 16 1.

16 1

[pecil

ing to

Rifing

Orienti

Origine

Oriri 3

Oris ulc

Orfus 3

Ortam 7

Orthopr

Oryza7

Os aqui

2 15.

41 3

284 1

Sprun

Althn

apta :

17 3.

32. 2

cluend

diften

ratro

vel fer

cancer

Oscitatio

Offibus 2

15. qu

politus

fractar

20. lu

refolve

194 33

The box

24. c

The cod

4; I2.

Oyfters.

Oftenderi

Offrea 76

Otium 1

Oriofa 19

Ovillum

Ovis fove

eggs.

Ovum di

materia

forbile

6. 75 1

molle :

forbilia

re potui

8. dura

egg.

Ozaina Gi

ing fore

10. 0

Ofchion

Oricula

OS 16 1. Order. t 97 cerneliing to the ear. 114 180 18. austo the beginning. 31 3. a-7 4. geroinuta Orfus 34 24. Sprung. jarr. 6 18. Althma. apta 24. Ryce. nitted. atned. By all Al-3 20. 2. 14 Of all. 37. Yawnings ald als. Help. er. . vid. refolvendis 10 I. The bones put ad 25. Do fue-The cod. idem 6 1 7 1 368 5. Oyfters. 14 9 £ 277. 7. Fit. autumeggs. ppress. cessisse 16. 34

3 38.

33. 20

. Need.

penings.

3 I. craf-

The lips.

3. 15 11.

16 1.

Oricularius clyster 242 30. Specillum 258 26. Belong -Orientibus dentibus 35 9. Origine 1 8. 4 12 30. From Oriri 33 2 12. 34 5 29. 35 2 15. 36 10 23. 40 10. 41 3. 44 35. To rife. Oris ulcera 280 30. cancer 284 14. Of the mouth. Begun. Ortam 7 25. 37 31. 41 34. Orthopnoia Gr. 144 30. Oryza75 7.76 15. stomacho Os aqua frigida fovendum 17 3. 18 39. 19 15. 10 32. 22 14. 26 15. fætens cluendum 87 6. 133 7. distentio 138 33. albo veratro 38. vitia quæ manu vel ferro curantur 322 10. cancer 284 17. ulcera 280 33. The mouth. Oscitationes frequentes 36 Offibus 29 23. excidatur 369 15. quæ pertinent 361 1. positus et figura 360 1, fractarum curationes 377 20. luxatorum 391 23. emplastrum 194 33. malagma 189 12. Ofchion Gr. Scrotum 331 24. chirurgica 367 37. Oftenderit 4 22. 9 26. 40 2. 4; 12. 59 37. Shall Shew. Oftrea 76 38. 77 39. 78 20. Otium 18 30 31. Idlenefs. Otiofa 19 35. Idle. Ovillum ftercus 181 7. 290 10. Of a fheep. Ovis fovetur 291 4 27. With Ovum durum valentissima materia 73 39. molle vel forbile imbecillissima 74 6. 75 19. forbile 76 14. molle 34. vel mollia vel forbilia 77 24. molle dare potui 149 7. album 182 8. dura assa 78 37. An Ozaina Gr. 276 17. Affinking fore of the nofe.

PAlati fedes 133 8. Of the palate. Pallidam 29 24. 40 1. 41 27. Pole. Pallor 28 25. Palenefs. Palma luxata 397. sedes 366 13. The palm of the hand. Palmulas 18 5. 72 38. 75 19. 76 34. 80 3. Dates. Palpebræ 41 13. pallens 16. non cocuntes 54 32. 311 16. cum oculis glutinantur 254 13. pili oculum irritantes 311 15. The eye lids. Palumbæ fanguis 179 31. Of doves. Panaces 179 16, 118 23. 182 23. Oppoponax. Pane 22 38. 24 22 27 32. panificia 72 6. fermentatus 77 36. With bread. Panicum 75 25. 78 31. A kind of corn. Panniculis 71 14. In rags. Panthemi malagm 186 30. Panum ad malagma 187 37. A foft tumor jo called. Papulæ 248 7. 324 24. Meafles. Par 15 3. 18 2. 39 14. Equal Paracolleticon emplastrum 192 4. Glueing. Paralysis 34 8. 128 20. ingrediatur protinus 130 1. scilla et bulbi imponuntur 9. natatio, cænæ vomitus 24. Palfy. Parasynanchen Gr. 143 24. Parens omnis medicinæ 296 3. Parent. Parietes aut viriadaria 17 20. adjuncto 41 33. Walls. Parodontidis et ulcera gingivarum 282 25. Parotides 285 23. Parotid glands. Partes 2 1 17 33. 3 9 14. 26 38. 4 35. 5 36. 10 12. quales vivo non moriente vel mortuo 8 39. laboranti succurrendum 21 4. The parts. Parthenium 80 6. Pellitory. Partim 34 34. Partly. Partus 34 16. 46 37. fternutamenta 52 37. febris 94 2. mortuus 354 25. laborantibus catapotium 206 25. Birth. Fff 2

Parum 5 10. 11 23 24. 12 3. 16 23. 18 4. 22 5. 61 14. Little. Paffum 64 8. 76 6. 77 7. 230 1. 239 27. 207 2 6. Boiled wine. Pastillus 182 34. majis ex metallis 183. ad vulnera glutinanda 196 30. Trochs. Pastinea 76 28. non inflent 77 19 marina '229 I Parinip. Patefacta 5 39. Laid open. Patella os 367 9. Wbirlbone of the knee. Patere 6 16 34. 32 31. 33 23. 62 16. To appear. Patientes ejus rci 331 36. Patients. Patitur 17 19. 39 38. 63 5. Suffereth. Patrocinium 28 30. Protellion. Paucis ante nos seculis 1 8. Supplicis 6 8 10 23. Few. Paulatim 18 32. 24 32. 38 7. 46 21. By degrees. Paulisper 18 10. A Short while. Paulo 1 11. 7 17. 15 14. 21 38. A little. Paululum 195. A little. Paulum 17 2 32. 19 9 12 19 22. A Short while. Pavo 72 11. A peacock. Peccant 108 33. They err. Pecoribus medentur 13 10. 247 12. Cattle. Pecten 366 33. The os Pubes. Pectare 25 33. To comb. Pectines pisces 76 37. Scallop. Pectus 22 12. 23 4. 33 30. 36 29. 47 24. ulcus in offe 369 15. ledes 364 31. The breaft. Pedes 30 18. 39 4. 41 21. tument 44 32. 49 39. gravi morbo decidunt 50 7. podagricis 172 28. The Feet. Pediculi palpebræ 261 34. Lice. Pejor 16 10. 32 24 27. 36 12 17. Worfe. Peloudes 78 20. Fift fo called. Pellucere 62 10. To Sine thro'. Pene 16 19. 18 19. 19 17. Almost. Penicillo 62 6. With a pledgit. Penitus condita 239 11. Almost.

A fwelling like a little

Per 4 9. 9 27. 12 28. Thro?. Perceperit 5 21. Hath perceived. Percunctari 95 19. To exa-Percurrit frigus 83 15. Runs thro'. Perdicium 80 6. Pellitory. Perducit 2 12. Doth bring. Perductos 6 23. Carried thro'. Peregrinantibus 30 32. To travellers. Peregrinare 30 12. 228 34. To go to a strange country. Perflant 32 17. 34 30. Do blow thro'. Perflatum 16 30. Breefe. Perfricare 19 14. 21 25 28. 26 5. 67 16. 19 28. To Perfrigidum vinum 21 19. Very cold. Perfrixit 20 18. Hath rnhed. Perfundendum 20 15 26 37. To be Sprinkled. Perfundere 26 2 4 11. To pour upon. Periclitari 10 27. 18 27.22 6. To be in danger. Periculo 2 25. 13 29. 23 14: 25 3. 44 35. 47 26 præcipite 109 26. In danger. Periculofier 32 4. More fo. Periculocissimus 32 5. 39 1. Most dangerous. Periculofum 39 19 29 37. 63 7. Dangerous. Perinde 302 8. Henceforth. Peripneumonia Gr. 154 8. Peritonaios Gr. 136 18. The inner membrane of the belly. Peritos 2 23. Skilled. Periturus 59 35. About to periff. Perliquidum 39 39: Very liquid. Permanendum 19 3. To remain. Perniciosa 7 26. 21 30. 24 28 57 33. Permicious. Perniciolistima 19 27. Most dangerous. Perpallidos 40 39. Very pale. Perpetua 12 30 36. 18 19. Perpurgare 60 34. To be therow purged. Perquam imbecillum 17 18. Very. Perroferint 241 5. bedewed.

Perfequentur 4 26. 9 36. De trace. Persona 10 27. A person. Personata 229 1. Burdeck. Perspiciat ex vultu cubantis 95 2. One may difcern. Persuadere 14 22 quam compererit 80 38. To persuade. Pertimescendus 16 5. fear'd. Pertinacia juvantis 103 34. Obstinacy. Pertinentia ad artes 10 5. Belonging to. Pertinere 3 4. 8 8. 9 2. 11 20. 12 5. 15 21, To belong. Perturbatur 19 1. 113 1. Is disturbed. Perungi 74 1 4. To be tho-Pervenit 40 14. Doth arrive at. Pellimæ que variant 32 7. quod ægrum fecit 26. 38 26. 39 17. Worft. Pellos Gr. 198 11. Pellarys. Pestiferus 42 25. Contagious. Pestilentia 1 16. 16 37. 30 8 10. 97 19. fanguis mittendus 21. vomitus 24. balneum 25. vinum calidum meracius 26. caro 27. obnoxium 30 3. The plague. Petendum præsidium 6 38. dejectio 23 5. consilium 10 39. To be fought. Petiolis 73 26.76 4. With the pettitoes. Petro quidam 100 6. Peucedanum 189 33. Hogs fennel. Phalangii ictus 228 25. The Spider. Philetus collyrium 264 14. Philippus medicus 117 18. Philonis collyrium 256 34. Philocratis emplastrum 193 Philotimus 398 23. Philoxenus 296 6. Phlegetis filius 296 14. Phluzacion Gr. 245 27. Phrenesis 108 5 11. plura genera 24. cura 34 22. 39 35. The frenzie. Phrygius lapis 180 32. Phthysis Gr. 33 14. 121 36. oritur a capite 37. curatio 123 25. alvus cita vitanda 124 26. The confum ption. Phygethlon 187 39. 238

loaf of that name. Phyma 237 28. 187 32. A little round fwelling so called. Phynon collyrium Euclpidis 263 18. Phymoss chirurgica 342 30. Covered nie of the yard. Piget 36 31. Is unwilling. Pigrior mens 93 15. More dull. Pila 17 14. 27 17. 38 18. palpebrarum 311 16. The bair. Pineæ nucleæ 76 34. Pinguia 21 10. 56 9. levius 73 37. 76 2. 77 3 15. Fat. Piperatum conjicere 128 62. Pepper difb. Piperis pollen ad anginam 143 38. 174 19. utrumque 180 11. rotundum majis 11. 181 2. Of Pep-Pira fragilia 77 34. furculi 230 8. Pears. Pifces 27 23. 72 18. graviffimi 73 12 22. leviores inter faxa 73 30. Fish. Piscinam 125 34. Fish pond. Pistorium opus 72 13. 77 39. Paftry. Pifum 72 32. Peafe. Pitracia 101 2. Bits of linen cloth. Pituitam 20 24. 22 2. 37 37. 41 10. 75 2. qua ratione in oculo cognoscen. da 317 13. crassam vel tenuem facientia 76 13: oculor 216 23. impetus 44 14. Flegme. Pix, 182 21. 174 1. Pitch. Plagæ adhibentur 110 14. Super 143 35. fi levis aqua frigida 215 11. Stripes. Plana ambulatio 17 15. 37 20. Smooth. Plani 73 16. Fish fo called. Plantæ luxatæ 400 1. palmis respondet 367 34. The feet. Plantago 78 34. Plantain. Pleniore cibo 7 20. 23 26. 25 8. 27 17. 36 13. More full. Plenistime digerere potest 24 11. The most fully. Pleniffimi 35 10. The fulleft. Plenum 12 28. 20 39. 34 8. 22 4. Full. Pleraque

Pleraque 33 6. Plerumqu 17. 14 Pleuritico medium Pliftonico pulo 5 Plorat affi weep. Plumbum 22. L Pluribus 9 34. 296 Plurima 1 8. The

Pluviis et i
13. 34
Podagra 25
calidis,
tractandi
Chiragra
Podalirius
13.
Polenta 114

wet and a

Plus 10 3.

22 2.

Pollicerur 3 Pollini 72 3 Polyarchi 1 382 39. Polybii pafti 10. 215 1 Polypus cu 321 13 2

Poma 18 5.
ex illis co
29. ex ils
167 37.
Ponderis 27
182 33.
weight.
Populis inno

quo utatu people. Porrectis ma Stretched of Potrigo et White scab. Porrigatur

Porrigatur 40
ed out.
Portavit mu
Hath born.
Porticu quan

Shade.
Portu vel flu
In port.
Portulaca 75
Purstelain.

Porrum 75

PO Plemque 4 19. 6 7. 9 24. For the most part. 33 6. Plerumque 2 6. 7 23. 10 17. \$4 16. Pleuriticos Gr. 152 26. remedium 31. Plistonico Praxagora discipulo 5 4, Plorat affidue 44 27. Deth weep. Plumbum combustum 178 22. Lead. Pluribus 9 33. 13 37. 15 34. 296 8. Many. Plurima 14 30. 15 36. 32 8. The moft. Plus 10 3. 13 9. 18 1 37. Pluviis et irriguis 23 30. 32 13. 34 11 14. Rainy. . Podagra 29 10. non tumens calidis, tumens frigidis tractanda 173 15. vid. Chiragra. The gout. Podalirius filius Afculap. 1 Polenta 114 22. Barley meal wet and dried. Pollicerur 37 28. Doth affare. Pollini 72 31. Fine flower. Polyarchi malagm 186 11. 382 39. 10. 215 13. 273 6. 321 13 277 9. 167 37. Apples.

Hle

A

led.

idis

30.

Lare

18.

The

ine.

vius

15.

62.

nam

um-

dum

Pep-

rculi

ravif-

iores

pond.

. 71

flinen

2. 37

ua ra-

ofcen .

n vel

6 13.

npetus

Pitch.

10 14.

evis a-

Stripes.

15. 37

called.

1. pal-

34. The

antain.

23 26.

36 13.

otest 21

be fulleft.

39. 44

Picraqua

Fifh.

Polybii pastillus sphragis 197 Polypus curatus per ferrum Poma 18 5. 25 9. 72 22 39. ex illis cerasum &c. 16 29. ex iis medicamentum Ponderis 27 32. 156 13. 182 33. 183 2 15. Of weight. Populis innocentibus 6 9. quo utatur 15 32. The people. Porrectis manibus 38 20.

Stretched out. Porrigo et cura 250 13. White fcab. Porrigatur 40 14. Is fretched out. Portavit multum 64 19. Hath born. Porticu quam in 17 19.

Portu vel flumine 68 25. In port. ortulaca 75 19. 163 25.

Shade.

Purflelain. otrum 75 29. 178 23. Pofca 78 38, ad Romachum 151 37. Poffet. Posci folitam a 4. To require. Politas canfas 4 26. qui fupra 30 37. Above men-

Pofitu 361. I. et fedem 9 1 8. et ordinem 15 10. Place. Polituram 5 31. Polition. Poft 2 12. 23 32. 6 12. 11 17.14 5. After. Posterum 19 3 38. 22 36.

62 6. Thereafter. Pofuit 3 5. 21 21. Did place.

Potentem 3 24. Powerful. Potentia interior 315 9. Power.

Poteft 2 2. 3 27 36. 4 14. 39 8 18. 9 2. 11 2. 12 9. Can be.

Potionem 4 33 17 36. post sihil edendum 18 6 9. 19 25. frigida 27 33. firmior quo firmius frumentum 74 14. ex bono folo quam tenui 15. cœlo temperato quam alias 17. pugna in febribus 93 15. aqua periculocissima 20. primo die nulla 20. Drink.

Potiffimum 10 35. 17 5 27 30. 29 5. Most powertul.

Potius 4 25. 6 19. 17 4. 19 33. Rather. Præcedentibus 31 7. Going

before. Præceps 125 26. 344 25.

43 2. Dangerous. Præcepta 12 36. Precepts. Præcefferat 14 11. 34 9.41 1. 45 34. Had gone before. Præcidatur 216 21. 334 35. 388 36. Let it be cut off. Præcipere 7 24. 14 15. 19 35. 22 17 30. 71 3. To prescribe.

Præcipitare 60 35. To haften. Præcipue 2 15. 25 5. 25 38. 27 3. 236 29. Chiefty. Præcipuus 62 31. The prin-

cipal. Præcordia 9 3 7 16 27. 23 10 16. 44 19. 96 37. inflammatio 101 14. cataplasma 113 38, 134 10. About the beart. Prædulcia 77 3. Very fweet.

Præfatus 82 3. Having prefaced

Præfagisse 31 6. 37 6. To bave foretold. Præfidem artem 1825. Pretecting.

Præsidium a certis petendum 6 38. 16 16. 63 13. 67 39. communia 71 38. Help.

Præffare 8 6 9 36. 23 11! 40 16. 73 7. omnia cundem 196 29. To undertake.

Præter 5 21. 35 38. 47 1. Befides.

Præterire 11 14. 64 4. 90 13. To pass by. Præterquam 29 29. Befides. Prandet 24 24 35. Doth dine. Prandio 14 34. 21 6. With dinner.

Proxagoras 2 29. 5 4. Premi 14 6. 20 4. 36 25. 38 23. To be preffed. Pressus 20 22. 33 19. Pressal. Pridie 64 28. The day before. Prima 1 8. a 26 35. 33 21. 4 11. Firft.

Primo a 16. In the begin-Primum 22 8. 23 10. luce

174 37. Firft. Principia 2 12. 3 84 39. 7 20. 100 22. Principles. Prior pars 47 5. The firfi. Priora accesserunt 70 37. ca-

taplas. 337 7. The former. Prioribus 296 4. By former. Priftinum 57 11. Wonted. Prius 2 8 5 10. 20 18. Beforg.

Probat 12 33. Deth approve. Precedente 38 6. Foregoing. Procidentia ani aut vulvæ et cura 293 14. Downfalling: Processerunt 2 32. 21 28. 35 12. Proceeded. Processus 5 33. Process.

Prodest 15 30. 19 37. 20 30. Duth good. Prodire 25 5. 43 9. To come forth.

Profectum 10 9. tempore expletur 82 27. Come forth. Professione 3 8 17. 13 24. By profession.

Protefloribus 2 22. 4 2. 6 18 9 38. 43 18. 381 6. Profesors.

Professus 3 4. Professed. Proficient 23 12. parum 82 7. 78 5. Do profit. Proficifi 45 la To have proçeeded.

flantly.

antiquiores 374 12. In-

Qualia

Qualite

Quam

31 1

mann

13 9

36. 3

certain

4

22.

Quamv

Quandi

Quando

Quando

Quanqu

Qarto

Quatrian

Quare 4

Quartam

Quartani

fourth.

48 38

84 21

discutit

nem ju

In quar

Qu fi it

Quatenus

Quatuor

Four.

Qui 1 10

13.34

T 36.

Quicquam

19 13

Whitford

23. W

9 5 11

11 14. 1

4. Who

17. 23 9

tia curat

83 33

Quiescente

Refting.

Quielcere 1

Quietum 11

Quin 3 39.

Quin etiam

Quinque foli

Cinque foil

4 37 35

Quicunque

Quidam 2

Some.

Quidem't

deed

Quid libet

Quies . 19

38. .

locuer

eceded. Profitentur 3 28. Do profess. Profluat 96 12. remedia 31. Prout 7. 9. According to. Is loofe. Profluvio laborat 11 29. 44 16. With a flux. Profusio 32 38. 35 31. alvi 47 8. 52 24 30. Pouring Progredi nusquam post cibum 25 22. neque ultra poffunt 36 16. To go foranard. Prohibet fubita calor concoctionem 302 35. Projicere 125 34. Doth hin-Promatur 334 32. May be brought forth. Promittit 1 2. 12 30. Doth promise. Promovetur. Is promoted. Promplit 42 16. It hath come forth. Prompta I 5. Ready. Promptius 32 25. 46 24. More ready. Propinqua 41 6. 81 11. Near at band. Propiores 33 35. Nearer. Propius 11 36. Nearer. Propolis 179 7 18. 238 37. Bee glew. Propositum 15 4 19 metu 40 34. periculum 44 35. Proposed. Proposuit 1 19: 3 24 29. 5 7. 6 7. 34 32. 43 11. Hath proposed. Propria 13 11. intuenda 21 33 14. 1 12 21. 14 38. 15 1. 58 1. The proper. Proprie 10 5. 20 9. 76 5. Properly. Proprietates 13 34. 14 27. 37 4. 71 39. Propertys. Propter 7 13. 15 39. 18 1. Upon account of. Proptosis Gr. 259 20. Propugnacula 376 6. A defence. Prorumpat 33 39. 47 18. 61 16. May break out. Proftratum 48 5. Laid flat. Protarchi malagma 187 30. 398 18. Protegit 27 8. Doth cover. Protinus 7 13. 9 6. 12 3. 13 31. 14 8. 29 18. initio 30 2. 42 14. 47 35.

65 4. 69 11. 77 12. 13

82 34. 92 24. 359 25.

Providit 14 10. Did farefee. Provisa 225 34. Foreseen. Provolutum 293 16. Protruded. Proxime 32 3. 34 28 36. Next to. Proximum 8 1. 9 29. 22 37. 25 24. 33 19. 61 2. The next. Prudentem 9 19. 207 32 38. Prudent. Prunam 25 37. A burning coal. Prurigo 56 33. Itching. Psorici 267 5. Mangey. Pfylli audaces 226 23. 178 33. They Sucked out poison. Pfyllium 178 33. Fleabane. Pterugion Gr. 308 8. curatio 12. A pellicle growing over the eye. Ptifana 64 34. 74 14. 76 1 15 24. Ptifan. Ptolemzus rex ambrolia 202 Ptolemei chirurgici medicamentum 272 14. Pubi 35 16. 37 28. 38 38. 46 4. The bair of that part. Pubertatem 35 10 12. The age of puberty. Pudorem 286 16. Shame. Puer 14 32. 18 33. 24 9 12. 34 36. 35 3. parerus quam viris 97 36. A boy. Puerilis 35 24. Belonging to a boy. Pueritia 35 18.45 11. Childbood . Pugna in febribus 93 17. Struggle. Pulegrum somno aptum 79 29. 179 18. Pennyroyal. Pulex aure 275 25. A flea. Pullum 226 39. Chicken. Pulmonis 35 28. 38 22. dolor 41 31. vitium 46 36. peripneumonia 154 8. sal

cum cerato 38. Of the

qui explorandus 94 18. The pulse.

Pulsus imbecillus 113 32.

Pultarius 62 26. A Skillete.

Pulvis ex via 114 9. Duft.

Pumex 197 29. Pumice flone.

Punctiones 238 23. 239 13.

Pulticula 75 39. Pottage.

lungs.

Stingings. Punicum malum 76 34. medicamentum 279 Pomegranate Purgantia Itomachum lzdunt 63 17. Purgers. Pergatione 14 19. 21 29. 23 13. expulit Asclepiades 21 29 86 22. By purging Puris coitus 320 34. Of matter. Puriten Gr. 246 22. Akind of pustule. Purpura murex 76 37. Purple. Purulentum 42 17. 46 23. Putride. Purus 40 26. Pure. Pus 38 33. 47 24. album, v. nius coloris fine metu so 37. 53 17. expuere defiif. se mortiferum 54 21. coquentia et moventia 179 5. Matter. Pustulæ vere 32 38. toto corpore 50 1. ortæ 56 31. genera et curationes 145 11. 231 2. 246 21. pyrites 22. oculorum 260 35. quiddam fimile 238 4. Pimples. Putant 4 48. 5 23. 6 33. 15 5. 25 9. autorem 8; 22. Do think. Putrescere Plistonico 5 4 14. To be corrupted. Pyloron Gr. sedes 135 6. Mouth of the ventricle. Pyrethrum 179 19. 1815. Pellitory. Pyrites 187 22. 246 22. Pyrite Stone. Pythagoram 2 24. numeri fefellerunt antiquos89 20.

QU

Ua 61 17. Whither. Quadragelimum 85 Quadratum habiliffimum 32 32. 320 13. Square. Quadrupes 72 8. 7; 9. Far Quærendum 5 13. 8 11. To be fought. Quærunt 4 27. 8 28. 69 19. They feck. Quafitam 7 30. Sought. Quæstionem 6 14. 7 11. A question. Quaftui ferviunt 88 13. Gan. Qualia

55 17. The fifth.

Quifquam 20 37. Wbofoever.

times .

23 38. Who.

20. Whoever.

me-36. lz-75. 29. piades urging A kind . Pur-6 23. um, uetu 50 desiif-21. cotia 179 3. toto 56 32. es 145 21. pym 260 le 238 3. 6 33. rem 83 5 4 14 135 6. ricle. . 181 5. 246 22. numeri 0589 20. bither. mum 85 urtieth. Gmum 32 Square. 3 9. Far 3. 8 11. 8 28. 69 Sought. . 7 11. A 18 13. Gan. Qualia

Q U Qualia 3 18. 8 37. 9 27. Quintum decimum 23 5. 31 10, 34 9. Such as. Qualiter 5 21. After what Quinquagies 67 23. Fifty manner. Quam 1 7. 425. 12 31. Quis 18 4. 11 32. 10 13. 13 o. 14 32. prior 323 22. Then. Quamvis 10 7. 11 13. 27 Quisque 20 34. 24 10. 29 36. 31 5. 39 28. Altho. Quandimi viam 11 35.74 Quod 9 9. Which. certain. Quando 10 32. 18 36. 32 When Quandoculoque 32 13. Whenlocuer. Quarquam 10 4. Altho. Q 14 15. So much. Quatrium 9 24. 21 11.23 38. As much. Quare 4 36. Wherefore. Quartam 38 25 26. The fourth. Quartanis 33 31. senioribus 48 38. 57 12. descriptio 84 21. curatio 105 13. discutitur 106 18. neminem jugulat 29. duæ 36. In quartan agues. Qu fi 11 14 35. 36 17. As Quatenus 60 9. In fo much. Quatuor principiis 3 39. Qui 1 10 19. 2 15 29. 3 13 34 4 6 38. 9 12. 11 1 36. Who. Quicquam 3 11. 8 38. 11 19 13 7. 33 11. 37 5. Whatfoever. Quicunque 10 10. 32 36. 33 23. Whofoever. Quidam 2 25 39. 3 15. 4 1 9 5 11 17. 35 12 10. Some. Quidem 1 3 8. 2 26. 3 16. 11 14. 128. 1 4 20. Indeed Quid libet 4 15. 12 39. 27 4. What you pleafe Quies . 19 4 39. 21 6. 22 17. 23 9 39. et abstinentia curationum principia 83 33 Rest Quiescente febre 40 20. Resting. Quiefcere 15 26. 16 23. 33 4 37 35. To reft. Quietum 11 11. Quiet. Quin 3 33. But. Quin etiam 14 26. But alf. Quinque folii radix 277 38. Cinque foil.

Quodam modo 9 32. In some measure. Quomodo 3 36. 24 15. How. Quoniam 1 10. 3 18. 11 16. 12 38. 138. 17 39. Because. Quoque 2 39. 3 9 15. 10 7. 12 35. 13 28. Alfo, Quoquo 31 12. By whatever. Quotidianum 20 6. 22 23. descriptio 85 5. accessiones confunduntur 39. curatio 104 8. ex quartana 106 30. Daily. Quotidie 7 22. 12 25. 16 38. 39 12. Daily. Quoties 29 17. As often. RA R Abiosi canis morsus 227 dum, vulnus adurendum 14. Of a mad. Radices 72 16. 107 11. dulces 22 6. Roots. Radiculam 22 28. 72 35. 75 28 76 10. 179 354 241 30. tenues 165 28. Radifo. Radit caput 27 10. Doth Shave. Radius, kerkida Gr. 365 33. The wrift. Ragadiis earumque curatio 290 37. The piles. Ramices chirurgica 339 35. inguinis 371 23. Ruptures. Rapiunt 34 23. They fnatch. Rara 11 9. 12 6. 16 5. Seldom. Rarissima venus 131 19. Most seldom. Raritas 325 37. Rarely. Rarius 10 20. More rarely. Raro 20 2 37. Seldom. Ratio 7 29 30 31. 60 17. dierum mutatur 83 37. Reason. Rationalem 3 3 10 28. 10

33. 11 38. 12 3. Ratio. nal. Ratiocinatio 6 26. Reafoning. Rationem 3 14 23. 4 15 37. 5. 18 6 6 21. 45 22. 182 33. 345 31. Reafon. Raucitas 34 28. Hearfenefs. Recenti 42 14. 62 7. recentiores 31 4. In a recent. Receptus in numerum 1 12. Admitted. Recessit 70 23. Hath offunged. Recessus 5 38. Retireing. Recidat in malum 44 18. 95 1. May fall back. Recidivam 88 31. The remain. Recipere 344. To return; Recipit 5 34. 11 5. 12 37. 106 19. 303 10. Dath receive. Recitare 110 25. To recite. Recta 17 22. Streight. Recte 4 11. 13 28. 22 21. Rightly. Reddit 10 8. 15 29. 23 6. 27 1. 33 12. 38 2. 46 27. Doth render. Redeam 15 5 27 34. I may return. Redormire 16 14. To fleep again. Refectio a morbo 174 35. Recovery. Referre pus 236 16. To re-Semble. Reficit quod in consuetudine 20 5. 10 31. 100 19. 185 33. Refresbeth. Refrigerari 19 34. 21 1. 23 21. 24 38. 77 31. et reprimunt 80 5. 184 16. Regere 26 15. To direct. Regibus 5 28. From kings. Regio morbo quare ita dicto 128 5. 44 21. cura 127 4. prodest post febrem, jugulat cum vel ante 5. malagma 128 5. Jaundice. Regmochasmon Gr. rupta parte 147 39. Regulis duabus exceptus 316 38. Panniers of Oziec. Relatos tum morbos 2 3. Referred. Ralaxatum 32 11. Relaxed. Reliqua consuetudine 30 28. The other. Reliquis 67 4. In Remains. Rem pertinens 71 38. Matter. Remanet

main. ing. find. prejent. preffing. ing.

27. 67 16. Open. Remanet 64 14. Doth re-Refolutio nervorum 34 7. Remedia 5 24. 6 9 31. 7 36 33, 41 2. 55 25. 27 33. 8 1 19. 10 1. Remedies. Refolvens malagma 186 7. Remifit fudor 19 18. 25 11, Softning. Responderant 7 9. 24 381 67 9. 69 17. Hath abated. 43 25. Had answered. Remissionem 7 17. 99 32: Responsurum 10 30. Would The ceafing. Remiffior 17 13. Mare fparhave fuceeeded. Respergendus 1147. Sprink-Renitentia 306 9 14. Shinled. Restat etiam crudele 8 23. Renum fedes 134 31. mor-bl 157 30. nil frigide af-Remaineth. Restituitur 14 28. 16 22. fumendum 157 30. per-custa 210 8. Redneys. Is reflored. Resupinati 46 25. 326 22. Repentino nubilo 27 9. 57 Bended back. 31. 60 16. Sudden. Retentum acetum in ore 20 Repetire 4 24. 7 36. 10 2. 32. Held. 12 23. 14 30. 66 2. To Retrahere 15 34. Torefrais. Retro 36 17. Backward. Retuli 2 13. I bave told. Repertis remediis 7 27. Being found Retula 329 30. 359 12. Blunt. Reperturum opem 8 3. About to find. Revertantur 39 13. 303 19. 125 13. May turn. Repetunt et inchoantur 33 Revixise ipsis funeribus 43 Return. 9. To have come to life. Replerunt fe 22 5. They Revolvuntur 36 17. 346 22. Are wheeld back. Repleto 12 23. 16 2. 18 14 Rhagadiis 200 37. ovis co-Being filled. lumbinis fovendum 201 4. Reponuntur pira 76 30. Preferred. Piles. Rhos fyriacum 281 34. Su-Reprælentant 15 12. 39 34. mach. 40 28. 42 39. Do re-Rhypodes emplastrum 233 3. 191 8. 194 3. Like Reprehendo 21 26. I blame. dregs. Reprimendi caufa 64 34. et Rigida 73 2. Rigid. mollinne 80 1 2. Of Sup-Rigorem 34 1. 47 5. Rigor. Requirentibus 2 30. Requir-Rizan Gr. 223 27. Root puller. Rifus 110 15. Laughter. Requiritur 3 33. 435. 7 31. Is afked. Rivi limosi 75 37. Rivers. Roma 296 11. At Rome. Rerum 2 18 39. 3 23. 5 1 7 38. 9 2. 10 7. 12 Rofa 80 19. folia 118 25. 2 15. affidum neceffariæ 182 19. 323 12. Refe. 72 2. 182 33. Of things. Ruada Gr. fiftula lachrima-Rendere 19 12. 38 21. 134 lis 308 39. Rubere 39 8. 62 10. 297 6. To fit down. 8. To be red. Refima 371' 10. 384 26. Rubescunt 41 7. They grow Turned up. Refina terebinthinæ et pineæ red. Rubicundus 29 31. About 179 18 30. tempora pervellere 138 13. 180 11. to be red. Rubra 40 27. emplastr 195 181 30. 182 1 12. Ro-16. Red. zine. Refinatum 76 37. 78 10. Rubus 80 19. 114 7. 168 vel asperum 79 7. Rozined. Resistere 70 28. To resist. 25 18. Bramble. Ructat crudum 2 6 27. Belch-Refoluta alvus 20 37. 39

Ruchus 22 10. 46 10. Belch. ing. Rude. Rudem 1 10, Rudicula miseere 168 17. With a pot Rich. Rufum emplastrum 191 38. 16 39. 38 7. 46 13. 53 29. Red. Ruina quadam 36 17. Ruin. Rupodes Gr. 194 3. Emplastr. Rupta interiore abdominis 330 8. Rurfus 13 34. 29 19. Again. Ruta 75 30. 76 9. somno apt 79 29. 175 20. filvatica 227 39. Herb Ruc.

V

ì

1

f

2

f

h

n

6

C

6

6

P

V

2

77

qt

be

T

A

2

20

blo

23

25

me

6

of

ling

13

Sanfi

Sapie

Sarm

Sarco

Sarco

Sarfin

Satie

uti

ge

me Fu

Satiet

Satis

Satur

Saxat

Scabe

Scabe

Scabi

fill

E

2001

mo

Sani

Sang

Sanie

Sang

Sani

Acri ignis curatio febris 235 5-Sape 10 37. 15 26. 24 10. Often. Sapius 236.39. Oftener. Saguta facile condita 304 2. magno negotio fæpe ejiciuntur 303 9. An arrow. Sal fossile 253 15. Salt. Salamandra 180 27. 181 5. The falamondar. Salis 19 22. 22 26. 63 25. 71 10 16. fomentum 10. 97 1. 180 26 39. 182 4. Of falt. . Saliva 12 12. 36 33. 41 39. Spittle. Salfa 21 13 23. 18 19. 27 25. 76 8 16. 77 3. Salted. Salfamentis 17 36. 73 13. 75 26. 77 29. Salt meat. Saluberrimum 32 3 14. Most wholfome. Salubri in gravem 18 22 23 25. 32 22. From wholefame. Salubriores 32 18. More whole fome. Salutaris 3 27. 7 27. 14 2. 43 26. 69 21. Health-Saluti 7 26. 8 25. 27 15. Health. 43 34. Sanari velit 296 21. To be bealed. Sandaracha 179 27. 180 9 26. 181 6. Red arfnick. Sanguis 4 4. 12 22. 13 25. 32 32. aut calor 44 15. enaribus respondet menfruis

SC gruis 52 32. mittendus 2 parte læfa 62 36. expuens vel parte exesa vel rupta vel ore venæ patefacto 147 35. profluvium non inutile 148 fr. vomitus 15. ex gingivis 21. ex faucibus 19. Supprimat atramentum &c. 178 20. fatureia 75 30. 77 9. malus 112 10. optimus 12. minime crudo mittendus 60 9. exit vulnere fanefcente 210 38. qui mittere 61 19. qui deligandum 62 5. vomuisse in febre pestiferum 42 28. fpumans excretus pulmonis vitium 46 35. profusio Blood 213 I. Sanguinalis 178 23. Streight vervein. Sanis 1 1. 6 1. 14 14 22. quemadmodum agere debent 15 20. fciant 71 39. To the found. Sanguisuga epota 229 38. A leech. Sanies 211 35. 27 36 38. 212 1. mala 17. melior 20 219 11. Corrupted blood. Sanitatem 1 2. perductos 6 23. 7 5 9 19. 11 33. 21 25 fulpecta 36 15. Health. Sanfucus 181 26. Sweet marjoram. Sapientiæ 2 17. 22 27. 4 2. 6 18. 9 38. Of wisdom. Sarmentis 297 13. Twigs of vines. Sarcocole Gr. 333 31. Falling down of flesh Sarcophagas Gr. lapiS 174 13. Eater of flesh. Sarfiri 319 35. To repair. Satietas 4 29. 14 16. fæpe

elch

17.

38.

. 53

Ruin.

Em-

ninis

A-

mno

filya-

Ruc.

febris

4 10.

04 4.

ejici-

grow.

81 5.

3 25.

m 10.

I 39.

9. 27

Salt-

3 13.

t meat.

3 14.

whole-

More

142.

Health-

27 15.

To be

3809

rfnick.

13 25.

44 15.

t men-

ftruis

Fulness.

Enongh.

monig rocks.

filled.

alt.

er.

SE medicamentum ad incipium 36. ad exulcerationem 39. The itch. Scala gallinaria 295 26. A ladder. Scalpello 61 27. 297 5. With a pen knife. Scalper excisorius 370 14 19. A tool for extirpating. Scammonea 116 25. Scam-Scandiana mala 76 32. Winter goldings. Scapulis 29 22. offa 364 39. Shoulders. Scarus 73 15. 78 6. The fifth Gilthead. Scelere 8 29. With crime. Sciston Gr. 178 39. A-Sciamus 63 12. We may know. Scientiam 1 11.12 17, 6 28. 34. 9 38. 15 3. Knowlege. Scilicet 2 19. To wit. Scire 3 36. 5 35. 9 11. 16 8 37. 24 3. feiffet 12 17. To know. Scoptula operta 361 1. Shoulder blade. Scorian molubdus Gr. 182 22. Litharge. Scorpionis adversus ichum 227 28. Of the scorpion. Scorteum pulvinum 393 22. A bolfter. Scribere 26 23. 27 11. To write. Scriptum 22 29. Written. Scroti incisio 335 33. Of -the cod. Scrupulo ut noster 183 20. Scruple weight. Scrutantibus 9 34. Searching. Scrutare 5 26. To be jought into. utilis 17 34. post nihil a-Scrutati 10 12. Sought into. gendum 18 7. 26 27. fa-Se 141 39. Secedat 368 to. May Sepames inidonea 26.69 11. rate. Satietur 225 38. May be Sectio corporum necessaria 5 24. Cutting. Satis 3 24: 11 20. 12 16. Seculis 1 9. 6.9. 11 17. 14 3. In ages. Secunda mensa imbecillo co-Satureia 75 30. 77 9. Saacescit 19 2. The second. Saxatiles pisces 73 17. A-Secundam 3 34. 9 35. Secundas 356 34. ad eas expellend. catapotium 206 Scaber dens 325 11. Rotten. Scabere 46 3 3. To sc atch. 21. The after birth. Scabies (agrian Gr) 246 26. Secundis frustra curatus 14 Ggg

SE 28. With fuccefsful medicines. Secundum 2 36. According to. Securitas 21 9. 37 28. Security. Securus 30 11. in his quæ fine periculo sæpe evasit 37 4. 43 28. Secure. Secutus 1 14. 3 7. 11 11. Having followed. Sed 1 8 17. 23 12. 40 34. cum 49 4. tum 49 7. But. Sedere 20 19 28. To fit. Sedibus 6 4 9 18. 30 34. The fituation. Sedile 30 11. 23 35: A feat. Sedulitas 88 14. Carefulnefs. Seipsum 131 16. Himself. Semel 15 35. 18 28. 21 18. 23 36. Once. Semen contrahensia 171 5. profusio 170 39. vehemens frictio, natatio frigidissima, cibus et potio frigida 171 3. profluit medulla spinali læsa 211. 15. Seed. Semper 10 31. 15 36. 17 11. 39 13. Always. Senectutis 2 11. 3 16. 15 29. 24 9. iter urinæ collapfum 343 25. morbi 35 31. Of old age. Senescunt 16 3. 22 22. They grow old. Senex 18 34. 24 12 13 19. 29 21. estate optime valet 34 38. longis morbis subjicitur 32 30. Theriomate corripiuntur et cancro 235 2. facro igne 235 3. Old. Senilibus 195 32. 56 12. In old age. Seniores 34 19. non æque insaniunt 48 16. Elders. Senferint 7 5. 14 18. 27 31. 29 18. Did think. Senfus 33 32. 37 2 1. 46 28. The fenies. 47 12 Sententias 9 31. Sentences. Sentitur 45 9. 46 35. Is thought. Separatim 42 18. Separately. Separavit 2 28. Did feparate. Sepiarum atramentum 78 22. Cnttle fish. Septentrionales 2 19. 34 10. The north

Septica Gr. emplastr. 194

SI 28. medicamenta 339 10. That maketh matter. Septimo 35 19. In the feventh-Septum 9 4. transversum 134 16. figna percusti 311 16. filtulæ 301 3. A feparation. Septus 134 36. Separated. Sequi 6 21. 12 7. 16 9 12. 17 28. 29 19. To follow. Serapion 3 3: Sereni dies 31 15. Clear. Serius 96 23. With greater caution. Sermo expeditior 47 37. Speech. Serpentia ulcera 35 4. Creeping. Serpentum morfus 226 8. jejuni jejuno majis nocent 229 4. adverfus morlas ferpentum italiæ 228 2 . Of ferpents. Serpillum 110 1. 181 27. Wild thyme. Sertula campana 181 27. 162 16. 199 29. 291 30. 259 33. 53 21. Melilote. Servanda 16 15. 17 36. 17 9. 64 21. To be adbered to. Servari poteft 41 37. To be kept. Servasset 10 21. Had kept. Servatis 30 28. 37 30. 183 2. Kept. Setolus 51 12. Briffy. Seu 20 8. Or. Sevum 131 3. 182 18. Sewet. Sextantis pondus 183 17. Ten grains. Sexto die 38 32. The fixth. Sexus et ætas 18 21. Sex. Si 3 38. 9 12. 12 14. 16 10. If. Sibi 3 1 8 11 21. 4 36. 19 18. 36 II. To himfelf. Sic 1 2. 2 16 30. 3 9. 11 14. Sn. Siccore 21 2. 23 30. To dry. Siccissimis cibis 23 1. The most dry. Siccitatibus quinam morbi 34 3. Droughts. Siccum 12 7. 20 36. 21 2. 23 33. 24 25. 69 25. Sicut 5 9. 6 7. 10 19. 29

15. As.

Signa comunia 31 2. adver-

fas valetud. futuræ 36 8

18. bona 37 13. mala 38

12. mortis incerta 43 13. exulceratorum 299 23. long. valetudinis 40 10. Signs. Significent 8 15. 47 2. May fignify. Silanus juxta cadens 111 20. Silicula 63 21. Fænugreek. Siligo 72 29. 75 13. 78 28. Fine flour. Sima 385 34. Flat. Simila 72 29. 188 2. 78 28. Second flour. Simile 2 5. 429 65. 722. 8 2 30. 109 33. Alike. Similiter 22 14. Equally. ufe. Similitudinem 8 3. 10 32. Likeness. Simplicium 182 34 37. Of Simples . . Simul atque 9 2. que 32 9. Likewife. Sin 17 4 6. 34 29. But. Sinapi 75 32. 76 10. Muftard. Sinceræ 39 29. 40 6. 62 11. Unmixed. Sine 3 2. 4 37. 16 27. 18 31. 37 7. Without. Sinere oportet 349 15. To fuffer. Singulorum 5 33. 13 16.44 4. 72 4. Of each. Singultum 39 7. 47 1. 52 28. 153 22. The biccup. Sinistrum 37 16. 39 quam dextra 299 18. The left. Sinopicum 277 20. Of red stone. Sinuetur 33 5 8. It be rendered bollow. Sinus super pubem 345 20. The hollow. Siphonem 2839. A fgrart or Syringe. Si qua 35 20. 41 33. 76 5. If any. Siquidem 1 3. 2 8. 13 23. 15 72. Indeed. Sifer 75 27. 76 28. non inflant 77 19. Sifere excepto et pastinaca 77 19. White carrot. Sitire 28 34. To thirft. Sitis 11 3. 14 5. 18 7. 24 37. 69 7. cura febris 86 2. prodest 149 10. non confici 299 27. Thirft. Sive 5 33. 22 6. Or.

Smaragdinum emplastrum

191 18.

Solanum 80 10. 110 3. Night Shade. Solas 2 1. 8 26. 12 19 35. Alone. Soleat 11 9. 18 37. 23 37. May be wont. Solem 16 30. hibernum 31. meridianum, aperiente 31. 17 20 28. The fun. Solicitari 37 8. To be follicited. Soliditate 263 23. Solidi faliuntur 72 19. Dried, Solis herba 227 36. flower . Solis his 26 32. Alone. Solitus 1 19. 2 4. 47 38. In Solium 19 13 14. 20 16. 26 1 The bath. Sollicitat alvum 14 20. 96 2. May affect. Solum conjectura 10 17: 32 23. 34 8. 73 29. Only. Solutum teneat 13 2. 24 4. 35 36. Open. Somni ratio 4 37, 5 19. 10 19 14 8. 19 5. 41 13. apta 79 24. incertus in-erementi morbi fignum 83 13. mala figna 38 30. phrenitidis utilis 110 29. quæ apta 79 23 catapo-Of Reep. tia 204 I. Somnia tumultuofa 36 25. Dreams. Sonant 22 13. They found. Sonus ventris bonum 38 12. Sound. Sopor 38 30. A sleepiness. Soporatur 36 27. Falleth drowsy. Sorba 79 5. Sorb apples. Sorbitiones 75 39. 95 24. Broaths. Sordes ex gymnasio 182 24. 181 31. crassitudo 205 5. 204 34. Filth. Sorte regionum 32 20. By the situation. Sofagoræ malagma 189 30. Softratus Chyrurgicus 296 9 301 15. 226 4. Spaciolo 17 30. Spacious. Spalmus Cynicus 138 31. 34 1. alb veratrum fulphur in aqua falfa 139 6. A convulsive laugh. Spatha 325 5. 395 13. 321 16. A Spatula. Spatium 37 24. 40 25. Space. Species 72 2. Kind. Speciofior

Spece Spece

Sp

Spes
Spha
Spice
Spina
ra
de
bon
Spira
cu
Spira

re

32

Spire

Spirit Cra Spirit 13. 62. 11. bree Spiffa Spiffa

Splend Spodic Spong Spong Sponte Sponti accord

Spuma than Spuma 53 3 Sputur 53 2

tus 18.
Stagno
Staphic

Staphil lings Statim Prefe Statu 3

Statura Statu Steaton

3.

35.

37.

31.

33.

ited.

ried.

Sun

3. In

16.

. 96

7: 32

Only.

4 4.

9. 10

1 13.

us in-

gnum

8 30.

0 29.

atapo-

6 25.

found.

8 12.

inels.

les.

5 24.

32 24.

105 5.

. By

89 30.

296 9

ious.

8 31.

n ful-

139 6.

3. 321

0 25.

eciofior

Falleth

ST SU Speciolior 36 13. More of fat. Stercus lacerti, Columbini, Specillum 240 22. averso Palumbi et Hirundinis 181 234 9. oriculario 358 26. 1. 38 14. Dung. Sternutamentum infalutare usus in explorandis calva-53 34. bonum 37 29. 44 riæ vitiis 370 23 31. 372 A probe. 13. fanat fingultum 52 Spectaculis 20 28. Intheatres. Sneezing. 28. Spectantibus 11 39. Re-Stomachi sedes 133 16. principium intestinorum 134 Spes 40 13 34 frustratur 43 39. 14 19, 16 18. 18 3. 27. Hope. 19 34. lædit 63 28. apta Sphagitides Gr. venæ 133 76 19. 133 16. quod offendit supervacuum 95 Spicula 304 17. The points. 24. firmus 26. morbi et Spina 35 13. 124 8 30. cucura 149 24. lana fulphuratio 385. luxatio 394. rata circumdata 150 19. lectio 151 10. aliena 151 descriptio 363 31. Back 38 resolutus 114 29. Stomach. Spirandi 36 2. difficultas et Strangulatur 41 39. 36 2. cura 144 25 Of breathing. Spirante homine 9 2 13. Is Arangled. Yet breathing. Strangurian Gr. 33 15. Stoppage of water. Spiremus 8 12. 37 19. 38 32. 47 39.We may breathe. Strenua mant 296 17. With a strong band. Spiritu omne vitium Hippocrati visum 4 4. Noife. Strepitus 110 17. Stridet 41 26. He grinds. Spiritus 4 4 5 32. 5 19. 8 13. 9 37. frigidus 41 29. Strigmentum 42 38. Slime. Struchnon Gr. 80 10. Night 62 22. 64 15. contineat 118 6. 326 29. Shade. Struthium 184 32. Fullers breath. Spiffat 31 1. Doth thicken. Spissescentem humorem 227 Strumas 30 1. 35 13. 236 26. quæ fatigant medicos 16. Growing thick. Splendida 10 26. Excellent. 29. refurgant 34. album Spodium 182 8. 256 36. veratrum sæpius donec Soot of brass. digerant 39. malagma 186 Spongia ex frigidis 278 37. 36. Hard glands. Studio 2 14 27. 16 21. With Spunge. Sponte 64 20. Willingly. Studiosos 6 26. Studious. Spontis 15 22. Of his own Stultius 8 38. More foolifb. accord. Styrax 118 26. 119 8. 181 Spuma argenti 321 1. Litharge. 31. 182 23. 179 29. Spumans 40 1 os 54 30. Gam florax. Sua bona quando suspicienda 53 30. Foaming. 36 15. Their own. Sputum 42 17. periculosum 53 25. periculum interi-Sub 2 18. 17 19. 30 13. tus 42 19. sanguinis 147 Under. 18. Spitting. Subalbidus 212 5. 21 24. Stagnorum 16 32. Of lakes. Whiteifb. Staphida agria Gr. 118 24. Subcrudum 77 22. 78 15. Lice-bane, Rawifb. Staphiloma 313 36. Swel-Subeffe 12 10. 17 21 35. lings about the eye. 22 2. 41 23. 47 14. Statim 16 11. 23 33. 24 5. be present. Presently. Subeunt 34 21. sanguis subit Statu 32 18. In fate. 188 17. They come on. Statura longa decora 33 34. Subjectus 23 44. Subjected. Stature. Subjiciat 6 35. 9 13. 26 8. May Subject. Steatoma 305 35. Atumour Ggga

Subjiciendum 9 29. 68 29. To be subjected. Subinde 7 25. 11 30. 24. 2. 41 22. 114 6. Henceforth. Subit tabes 47 II. Follows. Subito strangulantur 31 39. Suddenly. Subita loquacitas 47 28. 0leum 18 30 31. 27 8. 29 39 32 12. dejectio 44 32. Sudden. Sublatis 63 25. Carried a. way Sublividum 212 22. A kind of livid. Subministrant 361 11. Do serve. Submittant 4 36. They may subject. Submovenda 21 31. To be laid afide. Subpallidum 40 3. A fort of pale. Subrubicunda 212 21. A kind of red. Subrubra 39 31. Redifh. Subscripsit 86 30. Did Sub-Scribe. Subsederunt 41 14. 60 15. Hath fallen down. Subsellium 343 38. A couch. Subsequitur 10 19. 34 25. 37 4. 55 38. Doth follow. Subsidentia 40 28. The fet-Sublidere 37 38. 39 31. 40 29. To let fall. Subsimilis 212 4. Not unlike. Subfistendo 4 10. By subfist. ing. Subsistentibus 11 33. Subfisting. Subfiftere 36 16. 396 16. To Subfift. Subsolani 32 19. The fouth. Substante multo dolore 48 3 Existing, Subteractis 231 10. wroaght. Subtilior 21 31. More fubtle. Subtilius I II. More fubile. Subtiliffimas manus curationes 314 21. Niceft. Subveniendum 109 17. Must be helped. Subvenit Doth Succour. Succefforibus 3 14. Of his Successors. Succi beni et mali 74 39. mali 75 2. Juices. Succida lana aceto 86 2. Moift.

Succurrendum

C . 53 . S U Succurrendum 21 3. Muft be belped. Succurrere 6 2. 8 2. To help. Sudanti 19 27 36. To one fweeting. Sudationes 69 28. Sweetings Sudore digeri 13 17. 14 8. . 17 23. 19 11 28. 12 37. £ 26 1. 39 10. 27 20. 30 3. 69 26. ficco aut balneo 27. deterge linteo 95 14. finito vel non veniente ungendum ante cibum 17. With fweet. Buffulæ fanguine 48 17. Blood-Shot. Spfrusio oculorum et cura

Suis commilitanibus 1 15. 2 20. 15 2. 25 28, 36 15. His own. Sulphur 130 37. decoctum 131 5. 139 6. 179 20. 180 26. 181 34. tuffi 147 15. dolore laterum 152 39. 153 6. Brimftone. Sulphurata lana 150 19.

314 13. 268 14. Blood-

Suilla levissima 73 9. Pork.

That or dimness.

Smoaked with brimftone: Sumenda 5 17. To be taken. Sumere 19 24. 20 25. 23 12. 24 26. 69 9. To take. Summa cura 7 34. 29 24. cutis 67 33. digiti calent 49 38. The utmost. 49 38.

Sumpturis cibum 19 9. Ta fuch as are about to take meat. Super plagam 243 35. Superaus vel deficiens 3 39.

Redundance.

Superant que morbus demat 36 20. Do exceed.

Supercilia 41 16. The eye brows.

Superdanda 234 10. To be Spread over.

Superefle 8 27. 40 35. fupererat 58 36. 59 8. 62 11. 63 26. 88 8. 93 2. feu defunt 93 2. To redound.

Superfluant 288 12. May come over.

Superillinenda bulbis 114 34. To be spread over. Superimpolito penicillo 62 5. Applied over.

Superiores 9 5 20 13. 23 8. 27 17. 28 19. The fupes

Supervacua \$ 7. 6 14. 7 32.

8 22. 15 9 38. 183 S. Super fluous.

Supervenit 24 6. 14 7 32. 8 22. 15 9. Cometh after. Supinus 38 22. Upon the back.

Suppliciis 6 8. By the punishment. Suppressus 23 6. 39 36.

Suppressed.

Supprimit 33 29. Doth Suppress

Suppuratio interna spem vel periculum oftendit 50 30. 131 26. cataplasma ne coitus materiæ inutilis 29. aqua calida 36. frigida 37. porrum in omni cibo 132 5. lenis ambulatio 7. excitatur 48 38. majis præcordiis 49 11. urina tenuis 15. in crura 5 11. 49 21. prohibet 379 1. quomodo deprehendi potest 49 32. pluribus morbis excitatur 48 34. fi in ventrem fluxit ibi in pus vertitur 47 22. condita 239 11 matura 14. vincit 383 20. Suppuration.

Supra 3-12. 22 9. 28 39. Above.

Sura offa 367 19. The legs. Surculorum 72 38. corpore infixus 223 11? Of forubs.

Surditati biliofa alvus 53 15. Deafness.

Surgat 16 23. 19 4. May axife. Surgendi 16 24. 30 17. Of

rifing. Sufinum unguentum 198 23.

Of lilies . Suspecta habere 36 14. Suf-

petted. Suspendio 57 30. From bang =

ing.

Suffinent 12 38. 18 34. 24 8. 26 10. 58 5. 93 9. 247 10. Do fuftain.

Sustulit 64 16. Hath carried off. Sutura septimo die solvenda

321 8. The Stitch. Suturarum cranii numerus incertus 361,16. pauciores melius 14. Hippocat, decept. 372 33. The fitures. Sycolis 251 43. tetraphara mæ ex aceto 36. vide

Ficus. Symbala 110 17. Cymbals.

Symphonia 110 17. Singing Synanchen Gr. 143 17. The Squinzy.

T

T

T

T

T

Te

Te

Te

Te

Te

Te

Te

. 2

Te

Te

Te

Ter

Ter

Ter

Ter

Ter

3 Ter

8

ti

Tel

Tell

Tell

Teff

3

e

fi

ci

ch

fa

33 Teta

20

1

9

7

e Ter

2 Te

TA

Abe 13 28. 33 13. 34 29. 35 26. 47 10 11. fputum et notæ 51 2. tria genera 121 36. ex creatum mali odoris 122 2. longa navigatio 123 2. cibns acer ut allium 27. exulcerandum fub mento 124 5. alvus cita vitanda With the consumption.

Talem 4 7. 9 9. 10 29.

Talus luxatus 399. offa 367 25. fedes 367 26. The

Tam facile 18 13. So. Tamen 1 16. 2 6. 4 19. 9 12. 14 21. 39 28, 48 23. Nevertheless.

Tanquam 3 1. 39 33. 47 16. As if.

Tanto magis 14 24. So much. Tantum 3 11. 8 28. 12 13. So much.

Tantum 13 9 14. 14 1. 22 24. 33 19. 43 31. 140 7. Only.

Tantummodo vulneribus 1 18. 3 22. 13 12. Only. Tardam concoctionem 28 36. Slow.

Tardat 33 32. It dulls. Tarde 24 6. 27 23. Slowly. Tardius 15 15. More flowly. Tardum spiritum 8 13. Slow. Tarentinus 3 7. Of that city. Tecto 17 21. 25 34. Covered.

Teda 278 8. Heart of pine. Teles extrehendis 303 6. latis 304 24. Darts.

Temerarius 59 36. Rash. Temere 12 15. 83 27. Rafh! Temeritas 97 29. adjuvat 100 24. Rasbness.

Temperatum 64 2. 74 36. Tempered.

Tempestatum genera 31 9 13. æquales optimæ 32 5 23. 33 28. Of weathers. Tempestiva 70 8. Timeous. Temporibus 2 33. 12 9. 14 12 18 23. 17 8. 45 4 20. 69 21. 70 8. habenda ratio 309 13. matutinum remiffius gr 15. leviffi-知り

TE mum 31. In times. Tenebris 94 39. 109 1 3 10 11. In the dark. Teneros pueros 35 3.75 17. Tender. Tenesmo lana alumen circumdatum 166 21. A 34 preese, or frequency at fool 10 without effect. 51 Tenet 12 32. folutum 13 2. ex -17 8. Doth bind. 122 Tentaffe 10 26. 64 5. 70 3 2, 16. To have tried. 27. Tentatas 2 4. Tried. ento Tentaturum 8 1. About to try. anda Tenui cœlo 14 33. se implere debet 20 39. 30 38. 29. 27 16. 28 23 35. Thin. Tenuiores 33 15. 36 3. 367 More tender. The Tenus inguinibus 19 19. Even to. Tephrion collyrium 257 33. 9. 9 Tepidario 19 12. The boufe 8 23. of warm bath. Tepido loco 19 18. aqua 22 . 47 24 28. 25 38. 26 3. 77 In a warm place. much. Terebrarum descriptio 369 2 13. 28. Piercer or wimble. Tergo 47 4. The back. 1. 22 Tergus 342 7. 134. 39. 40 7. The Skin. Teritur intus 5 12 13. 19 hus t 9 3. It be grinded. Only. Terebinthina liquida 179 30. m 28 Turpentiue. Terminantur 35 25. Are lls. ended. Slowly. flowly. Terra 21 16. eretria 192 13. Earth. . Slow. hat city. Terrere 37 31. 38 5. 39 22. 125 27. To affright. Terribilis 39 24. Dreadful. . Co-Tertia 2 35 36. 11 23. 27 of pine. 32. 39 14. The third. 3 6. la-Tertianas 33 7. descriptio 8435. cura 104 20. Ter-Rafh. .Rafh' tian agues. Testa offis 323 2 4. A scale. adjuvat Testantur 40 36. 41 36. 46 39. Do witnefs. 74 36. Testimonium 38 31. 62 34. Testiculorum morbis sanguis a 31 9 e talo mittendus 290 15. næ 32 5 fi ab ictu et non fanat exweathers. cifus fit 36. natura 331 5. Timeous. chirurgica 341 8. nervo-2 9. 14 sa tunica Elutioeides Gr. 45 4 20, 331 15. Of the testicles. enda ra-Tetanos 34 2. curatio 141 atutinum leviff. 26. The head held ftreight

.

THUR

Torminibus 13 27. 34 4 13. immoveable. Tetherapeumenon Gr. eu-35 37. teniantur 51 36: 52 24. bona 52 36. frirata 193 16. Rendered. gida fomenta 158 38. Tetrapharmacon Gr. 166 20. 257 36. 288 23. 291 Gripes. Torpor quando perniciosus 57.1. Sleepiness. 7. Of four ingredients. Thaplia 188 31. 252 23. Torpet 36 31. 99 34. Is dull. Herb fo called. Torquet 26 33 45 2. 46 Tharrias 115 29. in ascite 30. lienis 185 21. Doth 120 IS. Themison 3 15. 11 18. 12 tbraw. Tortoris vicem 86 30. Of Theodotuscollyrium257 23. Toto ex 16 25- 17 5. 19 Theolinus 190 20. Theriomatis curatio 233 12. 20. 21 36. 25 10 18. 67 A foul ulcer. 33. 398 17. Wholiy. Tractata 9 28. Treated. Thoracis doloribus catapotium 205 32. Of the breaft. Tractentur 9 29. May be Thus 178 13. cortex 180 treated. Tractum a ratione 13 3. 10. fuligo 30. 179 9. Frankincense. Drawn. Tragacanthum 178 33. 182 Thymum 75 30. 77 9. 8. Gum Dragon. Thyme. ammoniacum Tragoriganum 1 18 52. 181 Thymiama 190 24. Perfume. 31. Wild pennyroyal. Thymium 232 19. 244 1. Tragum 75 14. Drink made A wart fo called. of wheat. Tibiæ os 367 21. Large bone Trahendo 14 18. By drawof the leg. Timere 31 12. 36 22. 39 Trahimus 4 32. 7 10. 9 37. 24. 44 15. 47 36. To fear. 43 2. 46 7. 246 2. 396 16. 344 31. We draw. Timidius 70 6. More fear-Transeundum 2431. 41 34. 44 8. Must go. Timor 31 8. 47 13. 110 Transfunditur 4 5. Is tranf-11. Fear. Tithymallos Gr. 180 30. fused. Tarnsfulio 12 27. Spurge. Transfulo 12 22. Transfused. Titiones 71 14. Hot-coal. Transibo 15 20. 18 25. I Tolerabilior 25 17. More Shall pass. Tolerable. Transire 25 39. To passover. Tolerat 14 37. Doth fuffer. Fransitus 18 23. 30 37. Tollat 8 8. 19 4. 24 37. 703.81 9. May take away. Paffage. Transversum 9 4. Transverse. Tomicoi Gr. dentes 363 20. Tremores 29 25. nervorum 131 11. Tremblings. Tondere 25 30. To shave? Trepidatio 156 13. Fear. Tonfillis 26 29 35. curati-Tres 2 33. 3 18. 11 22. one 279 28. 287 16. 323 22 23. 28 34. Three. 29. Glands of the throat. Triduo 41 5. The third day. Tormentis 112 33. 321 34. Trifolium 222 12. Bugbean; By punishments. Triphon pater 296 12. Tormina stercore liquido Triftitia 47 13. 110 6. 111 163 10. dolor in ano 13. 34. sanguinis detractio tormentum extenditur 19. 35. Melancholy. exulcerat 20. cataplasma Triticum 75 7. Wheat. 21. fubluere aqua verbe-Trixago 229 1. 383 6. næ 30. Themison infun-Germander. dit muriam 37. in febricu-Trojano bello 1 13. Trojan. la aqua calida alias frigi-Trochiscon Gr. 183 22. da 164 9. Grips. Lozenge. Torminalia mala. Apples Trucidatio 8 38. Murder. So called. Trucidentur

Tracidentur 109 19. They may be murdered.
Tragodes collyriam 258 4.
Tranca 3 2. Maimed.
Truncali fuum 75 18. The fmall bits.
Trux vultus 210 30. A horrible.
Tubercula 35 15. capitis 305 35. in gingivis 282 25. ex callor articulor 35 to. Kadbs.

Tuenda fanitate 21 25. In keeping.
Tum 1 3 30. 4 35. 18 10.
Then.

Tumet 47 15. Doth fwell. Tumida 38 39. Swelled. Tumidiora 37 23. 41 13. More fwelled.

Tumor 297 8. 38 17. 41 38. 47 3. 4 tumour. Tumultuola 36 25. 382 25.

Confused.
Tunc 30 25. Then.
Tunca 297 34, 306 8. A

coat.
Turbant 27 29. 48 12.
They difturb.

Turbatuin 39 26. Troubled.
Turdus 73 6. The thrush.
Tursim 33 25 28. 34 28.
curatio 146 23. sulphur 147 15. ad costam fractam potio 383 5. in Hydrope spem tollit 54 36.
catapotium 205 36. Cough.
Tutior 16 10.17 35. Safer.
Tutissimum 20 6. 24 33.

32 29. 34 47. Most safe. Tuto 16 13. 18 23 19 31. 26 25. Safely. Tutus 67 10. 70 13. Safe.

Tympanitides curatio 117 5. Windy dropfy.

UB

Ubique 6 31. 25 34. 32 21.

Every where.

Ulcera 10 11. 29 30 35 33

8. 34 2. 35 4. 47 3. callus 219 38. orae livent
220 1. curatio 221 3 38.
pedibus et manibus 236

8. mortis indicium 41 26.
implentia 182 11. crustas
inducentia 181 10. resol-

ventia 38. euchrifta Gr.

203 22. pastillus 197 18. malagma 187 30. gingi-varum 282 25. oris 280 30. faucibus 45 35. ad-purgandum catapotium 206 8. linguæ 280 15. ani et vulvæ 293 25. dirgitorum 35. manuum et pedum a frigore 236 10. Ulcers.

Ulli majis 12 31. præcepta 36. modo 13 22 27 21. To any.

Ultimum ver \$4 21. 40 35.

8. The end.
Ultra 36 16. 38 29. Beyond.
Umbilicum 35 6. 37 20. 38
37. 45 2. prominentis
curatio 285 35. vitia 325.
35. linistra manu 356 32.
The navel.

Umbra 17 20. A fbadow. Una 2 34. 12 17. 14 31. 1 37 39. One. Uncia 183 15. An ounce.

Unctio 17 28. 20 12. 21 6.
23 18 31. multum interest 66 26. Anointing.
Unctus 26 9. 35?). Anointed.

Uncus foetu emortuo 355

Unde 3 27. From whence.
Ungendum hoc 263 33. To
be ansinted.

Ungi 15 31. 19 11 14. 20 20. 22 25. 25 36. To be amointed.

Unguentum crocinum 110
33. cum irino 33. nardinum 18438. Ointment.
Ungues os 3628. A bone of the face.

Ungues pallidi 41 29. orti 366 25. scabri 294 27. The nails.

Unguis oculi, pterygion Gr. 308 7 362 8. 309 28. Unitas facta 256 6. Perfett assemblage.

Universa 81 1. Universal.
Unquam 63 7. 37 17 23.
Ever.

Unumquemque 32 1. Every

Urbanorum 16 19. Persons
that dwell in towns.
Urbe 15 26. In town.
Ureteres 134 35. The wreters.
Urgente aucto morbo 39 6.
Pressing.

Urget 5 20. 20 1. 33 4. 38 30. 46 34. Deth prefs. Urina 16 39. 19 26. 29 36. 33 14 29. bona figna 37 39. mala 39 34. periculosa 42 29. mortifera 39. crassa album decedens 45 38. viridis 46 1 cum fanguine aut pure 3. ca-runculos quafi capillos habens 6. purulenta 50 17. epotis mutatis 51 29. araneis 54 16. movent 79 14. iter 136 4. fanguis 148 12 14. Super modum 170 19 crassa 25. movenda 171 37 difficultas 343 20. moventia ad morfus virus 227 12. Urine.

V

V

V

V

Va

Va

Va

Va

Va

Va

Va

ł

3

Va

Ve

Veh

Veh

2

1

V

W

Veh

Vchi

Vel 3

Vela

Vela

Velit

W

pin

Velle

Velut

Venæ

94 fol.

ma

4 5

36. ora

35

Uriades Gr. 246 21.
Urtica 76 18. 13 13. A nettle.
Usos 7 20. Accustomed.
Usque tempus fomni 93 5.
diem mortis 316 37. Until.

Ustis 225 18. Burned.
Usti 3 5 11 24. 4 17 22.
7 3. 8 19 21. 13 6. 61
11. 62 31. medicus 354
30. By use.

Ut 1 1. 2 15 17 25 31 34.

Utatur 4 25. 15 31. 33 19 24. 23 11. May be used. Utendum 10 35. 20 2. 24 27 31. 25 1. To be made use of.

Uterum 9 1. 326 36. The belly.

Utiliorem amicum 15 3. 22 1 37. More ufeful. Utilis 17 34. 18 35. 22 4. 25 17 30. 26 22. 60 23. Ufeful.

Utilius 24 24. More nfeful. Utique 10 37. 17 15. 30 35. 52 15. 65 9. 81 9 16. 181 12. Verily.

Utpote 1 9. Namely.
Utraque 3 25. 8 16. 9 31.
2622. Both.
Utriculi 71 16. Little bladders.

Uva 27 33. 72 38. ex olla 76 33. 77 7. tamima 118 23. 179 19 39. 180 16. 181 6 30. 182 23. A grape.

Uvea oculi 327 3. Uvæ morbi 283 29 aqua frigida 284 11. 323 36. The pap of the haufe. VAcarit 12 25. 13 30.

Vagitibus 269 24. By com-

Valentibus medicamentibus

Valentior 72 25. Stronger.

Valentissimum alimentum

Valet 15 22 18 4. 22 22.

Valetudinarios 13 15. Sickly.

Valetudini 2 5 3 35. 4 1.

38. 172 34 Of health.

Valetudo 361 15. longæ fig-

Validi nervi 11 8. bacula

Vari 252 34.245 22. Freckles.

Variant 32 7. They change.

Varietate 17 17. 25 3. 43

Variis 1 16. 5 23. 15 24.

bi 95 37. In various.

Varix 52 24. ventris 330

Ve 26 13. 27 21. 36 38.

Vehemens 11 9. 21 17. 23

Vehementer 38 32. 39 2. 4

Vehementiori malo 11 31.

Vehiculo 20 27. In a carriage.

Vel 3 39. 9 15. 12 12. Or.

Velamento 297 33. infantis

356 34. A covering. Velare 25 29. To cover.

With more violent.

27. 63 6. 13 14. 236 3.

11. 47 39. 48 33 69 21.

35. chirnrgica 358 34.

19 37. 27 10. 63 18. ci-

398 35. Strong. Vana 5 7. 110 10. Vain.

Vapor 69 22. Vapour.

31. With variety.

A (welled vein.

39 15. Or.

Violently.

9 36. Tr 8, 16 16. 253

na 40 9. 37 24. Weaknefs.

34 37. Is able.

72 7 13. 73 39. More

21 30. gravica 58 37.

229 29. Shall want.

plaints.

Strong .

frong.

29 32. 32 17. 33 5.

38

\$6.

37

lo-

396

45

um

ca-

ha-

17.

2-

79

guis

lum

mo-

ltás

or-

rine.

ettle.

Un-

22.

354

34.

3 19

used.

2. 24

made

The

5 3.

ful.

22 4

0 23.

3

useful. 30 35. 9 16. . 9 31. ladders. ex olla amima 9. 180 82 230 9 aqua

23 36.

e. V A

Velit 6 22. 10 27. 11 18 39. 14 22. 18 22. 22 23. Would. Vellere oportet 344 12. To pinch. Velut 35 30. As. Venæ in febribus fallaces 94 7. concitat et resolvit fol. 13 quomodo medicus manum admoveat 19422. 4 5 36. 8 14. 35 30. 36 36. 39 2. concitat 47 39. ora 52 24. tumentes fe-

VE candæ 59 24. onere no-cent 32. nervi resoluti 60 4. obmutuit 5. ftrangulatur 5 inter accessiones febris 6 ad medium incidenda 61 3. convenit sectio phrenitici 109 30. cahecticis 122 35, epilepti eis 125 15. Elephantia-As 128 25. attonitis 129 8 resolutione nervorum 29. Veins. Venari 15 26. To hunt. Venatio 27 23. 75 14. 76 24. 77 3 Hunting. Venenato 305 25. Poisoned. Venatoria Belonging to game. Vendicantibus 3 11. Claim-

Vendicaverunt 3 1. 12 16. Did claim. 296 25 28. Venenum ex sugendum 226 20 24 25. cibo aut poru affumptum 229 10. frigore interimit 227 11. Poilon. Venientibus 19 29. 23 3.

32 22. Coming. Venit 12 7. 23 29. 25 28. 30 34. 37 29. Doth come. Venter fluens liquido alvo 166 33. The belly Venti falubres 32 17. 18 21.

33 35 34 10. Winds. Ventriculus constat ex duobus tergoribus 134 39. fedes 37. The ventricle or from ch.

Ventrem 13 37. 19 1. 23 6. 24 3 24. fluit 96 35° qualia reddit 38 1. fluxus 166 30. curatio 167 3. varices 330 35. perforatur 328 29. fiftula 300 20. 48 6. 286 32. bona figna 28 1. The belly.

Ventum 17 33. 40 35. Come. Venturum 44 11. About to come.

Venus quæ tempora anni 24 28 32. 25 17. 29 14. inimica 29 14. noxia 124 31 Venery.

Ver 32 3 humoris motus 34 11 15 21 24. morbi 36.

Vera 12 27. 14 20. True. Verarrum album 42 8. 65 27. fanis nocere 34. rodat 180 19. 181 4. ad strumas nigr 63 20 33. et album 181 4. Helebor.

Verba 6 28. feediora 286: Words. Verbena 80 17. 282 28, 64 35. Vervain.

Vere cibo demendum 24 29. venus lutiffima 32 35. curantur 33. quartanæ 107 6. In Spring.

Verecundia 10 29. Modesty. Verecundius 186 15. More modesty

Veri simile 2 4. 5 12. 8 25. Vero 2 2 23. 3 11. 4 11. 5

17. 9 3. 19 14 24. But truly.

Verrucarum 35 13. 24 42. Warts

Verrucula 244 13. Verfæ 40 38. Changed. Vertebrarum 35 12. 134 8. Spina 363 31. Of the vertebras.

Vertex 361 8. The crown of the bead. Verticillati Apt to turn.

Vertuntur 36 34. Arechanged. Veru A Spit. Verum 10 13.

Veruntamen 1 6. Neverthelefs.

Vesicæ 29 22. 46 34. sedes 135 35. ipso sinu nervofa 36. stomacho confortium 352 22. calculosi indicia 46 20. vulnera 211 21 palpebrarum 307 9. calculo evulso vinculum non necessarium 350 11. To the bladder.

Vespertinum 16 31. 32 10. Evening.

Veste 25 4. 29 38. floccos 41 31. Cloaths.

Vestiat os 382 23. May cover. Vestimentis involvendus 71

8. With cloaths. Vetere morbo 41 5. 96 38.

With an old. Vetustis 11 32. In old.

Vetustiffimis 1 9 22. 13 19. 266 2. Moft antient. Vexatis curatio 297 3 334

37- 349 14. 379 35. 295 14. 225 39. Pains.

Vias 2 32. 11 35. 22 8. Ways.

Viatorem 9 15. Atraveller. Vicibus mutatis 46 31. By turns.

Vicino malo 8 2. 33 36. 43

14. Refembling. Victu 2 34 38. 30 29. ratio 177 1. curat 178 4. By diet. Videndum 70 35. To be feen. Videt 41 17. Doth fee. Videtur 5 2. 6 22. 9 30. 10 28. 11 18. 12 19. Is feen. Vigilat 37 19. Watcheth .. Vigilia 2 21. 5 19. 21 14. 47 13. 48 31. in cura febris 86 26. Watchings. Vim 14 7. Force. Vincere 8 18. To overcome. Vinculum 291 38. 350 11. Vini 11 4. 14 7. 19 22. 20 2. 21 19. 22 38. aut dulce aut vehemens aut mustum aut magnæ vetustatio valentissimum 74 10. austerum 76 37. asperum refinatim ibid, vetus non inflat 77 25. fæces 114 8. amineum 140 16. fanguinem Supprimit 17824. 180 33. et oleum 389 22. ad alvam folutam 27 26. vulneri amicissimum 216 36. 'circumcidendum dolore dentium 277 25. Viola alb. 179 17. Violet. Violentia 8 28. Barbarity. Viri 2 13 28. 37 16. 4 16. 31 3. Men. Virginum calculi 249 6. Viribus vivit 83 27. tuentur clysteribus 114 39. pro magnitudine adhibend 231 25. In strength. Viridaria 17 21. Arbours. Viridis ficus 77 7. 42 39. emplaftr 192 20. ad extrahendum 19519. Green. Viroli 75 36. Viscera scrutari 5 26. 36 39. 9 8 12. 33 26 fedes 134 34. morbi 154. Bowels. Viscus sycaminus 185 35. 188 24. Mifletoe. Vifum 4 3. ipfi 37 16. Vilurum 7 39. 41 33. vulnera 216 15. About to fee. Vitæ genus 11 10. 15 25. otiofa 18 35. 39 28. 40 13. Of life. Vitales 34 18. Vital. Vitandus 18 15. 30 23. To

te founn'd.

33. combustus 200 33. The yolke of an egg. Vitetur 14 16. 25 30 35. 27.5 19. 30 15. May be fhunn'd. Vitiarant 2 8. minime intus 78 4. Had vitiated. Vitiligo 248 30. curationes 249. Leprofy. Vitiofa 29 17. 39 35. 61 Vitious. Vitis alba 178 35. Vine. Vitium 4 3 30. 11 30. 29 18. 30 1. 35 35. 61 13. 62 32. locorum 199 4. Vitulorum 76 4. Of veals. Vivos 5 29. 8 24 38. 9 10 12 25. 15 8 12. reverti 138 zi. Alive. Vix 2 11. 12 36. 33 11. 34 18.38 33 57 17. Scarcely. Vocabula 286 II. Words. Vocant 3 33. 9 6. 33 17. Voce 26 23. adjuvandum 206 28. With a voice. Volatu nitetur 73 5. sidunt 4. By flying. Volcella prehendere 324 6. 354 11. With pincers. Volo 183 15. I would. Volumina 9 27. 21 24 29. 183 9. 286 13. Books. Voluntati 38 35. desidendum 44 36. 48 22. To the will. Volutum 135 23. Winding. Vomere 13 26. 20 27. 22 16. 23 34. 23 1 3. 229 27. To vomit. Vomicæ dies 48 32. locus 26. figna 27. jecinoris 50 24. malum in tunica 29. recentior melior 51 19. Of an impostume. Vomitu 14 19 prodest 19. 38. 20 26. 21 17 21. ab asclepiade rejectum 24. utilitas 22 1. pestifetas 42 25. dejectiones fanat 52 29. 65 15. 96 37. contra hydropem 119 9. 226 39. 229 16. 217 16. 391 16. ufus 22 1. non luxuriæ causa 20. ne quotidi-

anus 23. quibus excitari

24.callum minuit 391 16.

Vorandi 21 27. Offwallow-

ing. Vitellus crudus 179 37. 181 tur alias obmutescunt 209 35. aq. frigid. detergend. 217 17. aq. calida pus citat 20. moveri alienum 218 28. balneum inter res in-198 26. percussa 210 17. To the womb.

Vulgus 286 20. The common people. Vulnerari 9 16. To be wounded. Vorat corpus 233 14. Con-Sumeth. Vulgarem 1 11. 13 10. Vulgar. Vulneratorum 15 14. Of the wounded. Vulnerum # 5 18. 5 39. 6 33. 8 39. 29 21 gluten, myrh, in pulmonum juvat inclinari tunc loquun-

tam

omi

com

nan

la c

ftro

teris

taqu

con

Frig

anin

vire

tur

fang

nerv

letu

dim

acut

conc

teffi

guis

tate

qua

gat e

nis i

confi

bunc

tram

univ

Quo

temu

nosca

gitur race

festissimas et humidum et fordidum reddat ex quibus ad cancrum transitum esse consuevit 36. ad implendum plenior dapes 219 18. ficeum linamentum 34. loco moventur 490 12. Of wounds. Vulpinum 145 16.0f a wolf. Vulve 19 23. 45 37. 75 23. 136 7. capalis 10. morbo corpus exanimet 167 8. Sanguis mittendus 15 linamentum ex lucerna 19 aq. frigida perfusio 21. circumcidendum vinum 26. finapi superimum ventrem 30. dolens fulphure fumigandus 170 3. nimia purgatio 6 fanguis apte detrahatur 17. catapotium 205 15. procidentia 293 14. peffis

XE

V Enion Gr. 252 39. A Xylobalfami 185 39.

ZE

Frophthalmian 266 3. L Zeno 177 9. Zopyrus Ptolomei Ambrofia 202 10. Zugodes Gr. 363 5.

HIPPOCRATIS EPISTOLA

e Græco Translata

be Con-

Vul-

f the

uun-

209 end.

citat

218

m et

qui-

itum

im-

men-

entur

wolf.

. 75

10.

nimet endus

lucer-

rfulio

n vifuper-

dolens

\$ 170

fan-

r 17.

peffis

10 17.

85 39.

266 3.

mbrofia

P 0.

AD MAECENATEM.

Vem roganti tibi libellum promisi, omni cura adhibita descriptum misi, ordinatissimum tuæ salutis custodem, quem debebis tam diligenter intueri quam scriptus est : ad curationem corporis tui omnia explorata funt, quæ cum rerum effectu comperi celeriterque complexus fum. Intueri ergo omnem medicinæ rationem debebis: nanque ego diligenti cura, licet summa brevitate, comprehendi singula curationum genera, ficut proxime in eo libello, quem Cæfari nostro coram te tradidi. Quas curationes per temetipsum æstimare poteris: sapientibus enim ratio venire in consilium adsuevit. Omne itaque corpus hominum, pecudum, alitumque ex quatuor generibus constat, sed præcipue hominum : calido, frigido, sicco et humido. Frigido enim continentur viscera unde spiramus: calore continentur anima qua vivimus, id est, qua vita sentimus. Sicca sunt ossa quæ vires faciunt ad sustinendum laborem : humidus est sanguis quo alitur vita: per offa et viscera venæ currunt, quæ sanguinem regunt: sanguis animam: anima vitam sustinet: spiritus autem aeris est: ossa nervis munita virtutem corpori præstant. Sanguis cum abundat, valetudinem vitiat : ex eo nascitur fanies, quem in vulneribus sectis vidimus. Nascitur et pituita que nauseam facit: nascitur etiam bilis acuta et amara, quæ discitur mater morborum : bilis enim cum est, concitat calores: de pituita perfrictio nascitur, quæ facit dolorem intestinorum; tortus etiam inflationem, quæque corpus extenuat: sanguis autem a nimio cibo nimiaque potione incipit abundare, et cruditate corrumpere, qui cum evacuatur extra curium naturæ, infert aliqua corpori vitia, et in quamcunque partem corruptus incubuit fatigat et lædit. Nam fanguis animam quoque vitiat, et inde os hominis incipit fætere. Cum est ergo integer sanguis animam sine dubio confirmat, ut possit frigus caloremque fortius sustinere. At cum abundat, cumque calorem animæ corrumpit, fit fanies : cum et bilem atram concitaverit, et calorem interdum ac frigus faciet, corporique universo languorem, animæque malum odorem vel anhelitum faciet. Quo facilius igitur commodis valetudinis fruamur. et incommoda vitemus, prognostica, id est, præcurrentia vitia signis naturalibus cognolcamus, cognitaque emendemus, ne mortifera fiant. Quatuor igitur disponuntur corporis partes, cujus origo in capite est, et thorace: deinde venter fequitur et vesica. Ita ergo locorum istorum sin-Hhh

ceras notas cognoscimus: hominis sani urina mane alba erit, ante prandium rufa, pransi rursus candida. Item ante coenam rufa: nec ego tamen necessitatem prandendi imposui, sed magis urinam, et tempora naturalia ostendi. Candida enim urina debet esse, ubi cruditas non est mane quieto corpore: deinde motus ipse et deambalatio urinam turbat, excitatque vesicam, ideoque coloratior fit. Quod fi mane mutaverit urina colorem, ostendit subesse vitium infirmitatis, quod tamen propriis indiciis intelligimus. Cum enim a capite morbus oritur, solet capitis dolor temperare, tunc et supercilia gravantur, tempora faliunt, aures ionant, oculi lachrymant, nares repletæ odorem non sentiunt. Cum ex his ergo aliquid accidit, caput purgari oportet hac ratione: hyffopi, aut cunilæ, bubulæ fasciculum cum aqua deferve facies, inde aquam ore continebis, sed caput calide tractabis ut fluat pituita: quod si quis negligit, capiet epiphoras oculorum, aut dentium, vel aurium dolorem. Interdum etiam strumæ parotidesque nascuntur, et alia vitia que circa fauces, cervicesque oriri solent. Item distillatio aut gravedo narium erit, et interdum ulcera in capite nascuntur, aut etiam capilli defluunt. Cum autem a thorace morbus nascitur, incipit caput sudare, linguaque fit crassior, aut os amarum, aut tonfillæ dolent, oscitatio erit frequens sine somno et quiete, torpor membrorum, animi dolor, prurigo corporis, brachia manusque affidue intremiscent, subitaque tussis arida et inquieta nascitur. Ex his ergo cum aliquid acciderit, vitabis vitium grave si vomueris, five jejunus, five post cœnam, vel in balneo: plus autem prodest, si jejunus bilem ejeceris, eam enim dicimus matrem morborum. Sed qui vomere nolunt, vel non possunt, quia stomacho laborant, decimoquoque die jejunando, omni cibo se abstineant : quo facto, vitium grande vitabunt. Nam frequenter vomendo, solet stomachus corrampi. Quod si a ventre morbus orietur, hæc erunt signa : venter vertetur, atque turbabitur, et sentiet crebros dolores, cibus et potio amara videbuntur, genua succident, lumbi gravabuntur, interscapilium contrahetur, totumque corpus particulatim gravabitur, tardabuntur pedes, pigra fient crura, renes indolescent, et post hæc febriculæ incurrent. His itaque cognitis, prima est abstinentiæ utilitas: tum etiam medicamentis alvum purgari oportebit, ut grave corpus levamentis adjuvetur. Quod si morbus major premere videbitur, adjicies alterum diem abstinentiæ, si tamen vires patientur: sin minus, quam levissime sumes cibum, ut ovum sorbile tantum, aut aliquid ovo simile accipias. Hoc qui negligunt fiunt cœliaci, torminosi, dysenterici: etiam ex eo nascuntur tertianæ et quartanæ, fiunt podagrici, chiragricique: morbus etiam articularis hinc accidere solet: quidam etiam fiunt amentes: quibusdam etiam fanguis erumpere e naribus solet, Oportet ergo occurri tam gravibus malis curatione prædicta. A vesica qui nascuntur morbi hac dabunt signa: pleni videbuntur et cito faturari, quos gravabit : sequentur inflationes ventris, et crepitus crebri, videbuntur oscitare, nec oscitabunt, sed tantum os diducent: fequitur totius corporis stupor, somnusque gravis quasi marcor, fiet urina livida et vix erumpens: tumescept etiam veretra, inde et calcu-

ro i cya mei mai erv bib ren bur

Iofi

quo gen med nam med rum

atu

ven

veri omi et p coni nos

lum

peti

tum
me
plen
rent
crefe
fi its
bun
etias

ex lomn omn in h loss fient, hæc vitia sic emendantur: fæniculum et apium vino austero madefacito, vel etiam earum herbarum radices contere, et ex vini cyathis duobus, et tantundem aquæ calidæ accipe affidue, vel dauci femen et murtum ex aqua calida fume, vel cicer album, non arietinum. madefactum vino ut supra scripsi, ebibe: vel radicem asparagi, vel ervum erraticum, vel serpyllum decoque, ejusque aquam vino mixtam. bibe. Quæ qui negligunt fiunt hydropici, sequitur hæc jocineris et renum, et vesicæ dolor: fient quoque calculosi, stranguriam fustinebunt et ventris tumorem. Intueri autem oportet ægri vires, quo modo possit sustinere medicinam, ut ita febri et cruditati ejus adhibeatur. Fiunt ergo cataplasmata, adhibenturque quæ apta sint capiti, ventri, vesicæ, cruditati, frigori, calori: prout tempus exegerit. Uti autem ad hæc oportet aqua, rofa, aceto, vino, oleo, irino: linguam quoque ægri asperam melle perfricari, vel mentæ folio. Reliqua diligenti medico permittenda funt quia juxta morbum debet adhibere medicinam. Quoniam oftendi corporis fani et imbecilli notas per urinam denunciari, et adjeci curationum confilia, nunc et compositiones medicamentorum adjiciam: unum, ne nascantur corpori vitia: alterum, ut emendatio fanitatem reducat. Adversus autem omneis impetus morborum, duo sunt remedia certissima. Primum est; decimo quoque die ut te abstineas a cibo et potione : deinde postero die laveris, ciboque firmo utaris. Qua re et observatione efficies, ne quid omnino vitii corpori tuo accidat, et perpetua fanitate sis tutus. Est et potio falubris, quæ omne corporis vitium eliminat, et valetudinem confirmat. Ejus potionis jam tecum ad hæc compositio est, per annos enim complures, amicissime Mœcenas, cum Cælare nostro pariter nos morari meministi: quo tempore hæc observando, nunquam in ullum corporis langorem incidisti: quo tempore nec nostrum Augustum quicquam molestioris incommodi passum esse nosti. Ita enim me tecum habebis, si libellum meum legendo sæpius tractaris, qui plenius tibi me absente præstare consilium in omnibus poterit. Terenti Euelpisti in ultimo libello legis dynameneis herbarum, quas ut crescentibus numeris lunæ observes, dum tollis et componis, curato: si ita non feceris, et ad diminutionem lunge sustuleris, minus valebunt. Iplum etiam mare per lunam augeri et minui scitis: cerebra etiam hominum augentur crescente luna. Cum autem minuitur luna, unaquæque res diminutionem fentit : quod licet recognoscas ex his quibus quotidie uteris, tamen et per me admonitus scies, omnibus et minui augmentum et augeri per lunam. Quod si ita est, in herbis quoque legendis, componendisque medicamentis, vim ejus, et potestatem nos observare debere ne dubites, Vale.

nec

tem-

ditas

uri-

ma-

pour

is o-

non

ortet

de-

is ut

vm,

roti-

i fo-

ra in

race

os a-

qui-

ma-

asci.

VO-

pro-

rum.

de-

viti-

chus

enter

otio

pili-

bun-

culæ

tum

leva-

icies

uam

limi-

rici:

agri-

tiam

veficito

pitus

ent: , fiet

losi

अस्य हिंद विकास

MOD OF FIRESTROIS

ERRATA.

1117	2	in touis to	F	101	A	nado	97	A
Pag. I	in.	Leg.			Lee: 1 1130	Pag	Lin.	Lea
4	2	Dixerunt	. 10010	104	συναγχη	r agma	to tr	coagulum
		Mediocribus	152	27	repris		10	Curari
		Afficit	TEE	17	ήπατικου	231	2	Eminent
		Demptum	162	20	ήπατικου Ventrem	239	4	Cocta. Ea-
		Nihilo-			Dani			dem
		minus			Corporis :	241	20	Vel ex
27	15	Solutam	0	- 4"	D.IL:			In
33	8	Auricula-	170	20	Taminia.			Utrinque
	nil	.rum	-19	יעכו	fpuma	CELUI	35	Inter fora-
37	25	EININGINES			Galla, lapis			men et
		Difpergit			Amaræ, atra	244	19	Unum, mo-
		Prompfit			Salamandra,	To him	and .	do autem
		Pericula:			acris flos	Waine Vien		
46	34				Calx, galla			Ea
		Morbus			Lapis hae-			Semis
48	10	Infolita			matites, et	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1		αλωπεκια
49	21	Per victus	a ampi	ion	Phrygius	256	19	ανωδυνα
53	16	Φυματα:			Combusta	263	23	Ungendum
55.	11	Sice I statute			Spodium			Lycii
57	T	Alvufque	0.000		Mel asteriace			οζαιναν
		nifichen	182	10	οβολον	284	17	Anthera
62	26	Pultarius	noi ,	27	Ea ex	288	20	Vel abscin-
		Afininum			Corticis (1)	: illin	30	ditur
68		Gestatio	rogan;	10	myrhæ			De quibus
4103		Certe	mulling	36	Junci rotun-	204	2	Melinum
71	1	Mittat ali-	0.0003	A I	di sui odi			Forfice
		quis	187	39	Phygethlon			Glutinabit
74	1	Imbecilliffi-	189	33	αγχυλας	313	22	Ectropio
		mæ	100	15	Chamelionis	318	22	Comata
	5	Imbecilliffi-			Cheacon	334	19	Qua cum ab-
22		mis			Emplastrum	III till	170	domine
75	18	Verna lactu-	103	34	Refinæaridæ			Eo quem
	,	ca	196	5	Cera fere	1,201	aup	fcalpello
76		Nominantur,	100	100	πεσσες	350	31	Imus fedet,
	27	Intubus Potissimum,	. 40		Cauneis	ngun i	mun'	led
			208		Obligarique	352	3	Superior
		Curationum,				358	- 5	Veat
95		Mole	212			365	21	Leniter ca-
***		Hæc Pitracia			ιχωρ			vus et in
101			216	2	Deligandum			priorem
112	30	Neque hæ, Quidam			Deli-	371	14	Patitur
112	21	Costis			ganda	395	37	Habena me-
				17	Ab iis qui-			dia
- 39	41	Antequam quicquam			bus	400	23	Fieret mors
	1	Est, id two	219	30	Tolli Passum, aut		25	Nisi ante
_			230					

mo-

ela a um

y fcinbus m

bit n ab-e nem llo fedet,

r ca-t in

me-

mors te